

NOIEMBRIE

2018

ȘCOALA

Mehedințiului

Nr. 78

ROMÂNIA
1918 - 2018

SIMPOZION NAȚIONAL

TEMA: MAREA UNIRE - APOGEUL UNEI ISTORII MILENARE

SECȚIUNI:

- Context istoric și geografic al Marii Uniri
- Valori și personalități reprezentative ale făuririi statului național unitar român
- 1 Decembrie 1918 - Ecouri naționale și internaționale

Drobeta Turnu Severin

CASA CORPULUI DIDACTIC MEHEDINȚI

ISSN 2810 - 2193

ISSN-L 2392 - 7526

CASA CORPULUI DIDACTIC MEHEDINȚI

**ȘCOALA MEHEDINȚIULUI
NR. 78**

**MAREA UNIRE
APOGEUL UNEI
ISTORII MILENARE**

NOIEMBRIE 2018

CUPRINS

ACȚIUNI ȘI DEMERSURI PENTRU REALIZAREA MARII UNIRII	11
<i>Prof. Grigore GIORGI .....</i>	<i>11</i>
<i>Directorul Casei Corpului Didactic Mehedinți .....</i>	<i>11</i>
MAREA UNIRE DE LA 1918 – EXPRESIA VOINȚEI POPORULUI ROMÂN	15
<i>Prof. Monica Iuliana PONEA .....</i>	<i>15</i>
<i>Inspectoratul Școlar Județean Mehedinți .....</i>	<i>15</i>
MAREA UNIRE - OBIECTIV NAȚIONAL AL ROMÂNILOR	17
<i>Prof. Daniel GIORGI .....</i>	<i>17</i>
<i>Liceul Tehnologic „ General Constantin Șandru” Bălta, Gorj .....</i>	<i>17</i>
MITUL REGINEI MARIA	19
<i>Prof. metodist Rodica TELEGUȚĂ .....</i>	<i>19</i>
<i>Casa Corpului Didactic Mehedinți .....</i>	<i>19</i>
OCTAVIAN GOGA – POETUL MARII UNIRI	22
<i>Prof. metodist Rodica TELEGUȚĂ .....</i>	<i>22</i>
<i>Casa Corpului Didactic Mehedinți .....</i>	<i>22</i>
UNIREA BASARABIEI, BUCOVINEI ȘI TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA	24
<i>Prof. metodist Melania-Voichița CRISTEA .....</i>	<i>24</i>
<i>Casa Corpului Didactic Mehedinți .....</i>	<i>24</i>
MAREA UNIRE DE LA 1 DECEMBRIE 1918	27
<i>Prof. metodist Daniela ECOBICI.....</i>	<i>27</i>
<i>Casa Corpului Didactic Mehedinți .....</i>	<i>27</i>
MAREA UNIRE - APOGEUL UNEI ISTORII MILENARE	29
<i>Bibliotecar Mariana SPIRIDON.....</i>	<i>29</i>
<i>Casa Corpului Didactic Mehedinți .....</i>	<i>29</i>
VALORI ȘI PERSONALITĂȚI REPREZENTATIVE ALE FĂURIRII STATULUI NAȚIONAL ROMÂN	31
<i>Prof. învă. preșcolar Emilia ALEXANDRU .....</i>	<i>31</i>
<i>Grădinița cu p.p nr.21.....</i>	<i>31</i>
MAREA UNIRE – ÎNCUNUNAREA UNUI IDEAL	33
<i>Prof. Maria - Liliana AMZA .....</i>	<i>33</i>
<i>Școala Gimnazială „RegeleMihai I” .....</i>	<i>33</i>
ZIUA MARII UNIRI - MĂRTURII ALE FILOSOFULUI ȘI POETULUI LUCIAN BLAGA.....	35
<i>Prof. Ioana ANDRECA .....</i>	<i>35</i>
<i>Colegiul Național “Traian”, Drobeta – Turnu Severin .....</i>	<i>35</i>
CONTEXT ISTORIC ȘI GEOGRAFIC AL MARII UNIRI	38
<i>Prof. învă. primar Cristina ANESCU .....</i>	<i>38</i>
<i>Școala Gimnazială „Petru Dumitriu „ Orșova.....</i>	<i>38</i>
CUM A AJUNS 1 DECEMBRIE 1918 SĂ FIE ZI NAȚIONALĂ?.....	40
<i>Prof. învă. primar Anuța POLINA .....</i>	<i>40</i>
<i>Școala Primară Poroina Mare.....</i>	<i>40</i>
„PERSONALITĂȚI, VALORI MARCANTE ALE UNIRII DIN 1918”	
MOTTO: „PUTEREA STĂ-N UNIRE” GHEORGHE ASACHI	41
<i>Prof. Daniela ARDEIU .....</i>	<i>41</i>
<i>Colegiul Tehnic Motru.....</i>	<i>41</i>

MAREA UNIRE DIN 1918	43
<i>Prof. Simona Mirela DUMBRAVĂ.....</i>	<i>43</i>
<i>Colegiul Tehnic „Dierna”, Orșova.....</i>	<i>43</i>
 PROGRES ÎN SISTEMUL DE EDUCAȚIE	45
<i>Prof. Lavinia BEJENARU .....</i>	<i>45</i>
<i>Colegiul Național „Traian”.....</i>	<i>45</i>
 IMPACTUL MARI ADUNĂRI DE LA ALBA IULIA ASUPRA MOȘILOR.....	47
<i>Prof. de istorie Claudiu BENDEA.....</i>	<i>47</i>
<i>Liceul Tehnologic Silvic Cîmpeni .....</i>	<i>47</i>
 FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN	51
<i>Prof. Iuliana Angela BERBEC.....</i>	<i>51</i>
<i>Colegiul Național „Traian”.....</i>	<i>51</i>
 FERDINAND AL ROMÂNIEI, REGELE MARI UNIRI	52
<i>Prof. Livia BERCIU .....</i>	<i>52</i>
<i>CNE „Theodor Costescu”, Drobeta - Turnu Severin .....</i>	<i>52</i>
 PAȘII ACTORILOR POLITICI DIN TRANSILVANIA SPRE REALIZAREA ACTULUI DE UNIRE CU ROMÂNIA DE LA 1 DECEMBRIE 1918 DE LA ALBA IULIA	55
<i>Prof. Silvia BIRĂU .....</i>	<i>55</i>
<i>Școala Gimnazială Vinjuleț .....</i>	<i>55</i>
 IULIU HOSSU, EPISCOPUL MARTIR AL MARI UNIRI.....	58
<i>Prof. Mina Iulia BLĂGNICEANU .....</i>	<i>58</i>
<i>Școala Gimnazială “Theodor Costescu” .....</i>	<i>58</i>
 REMEMORÂND MAREA UNIRE – PROIECTUL POVEȘTEA MEA 2018.....	61
<i>Prof. metodist Adriana BONCIU.....</i>	<i>61</i>
<i>Casa Corpului Didactic Caraș - Severin .....</i>	<i>61</i>
 CENTENARUL MARI UNIRI	63
<i>Ionela BÖRUGĂ .....</i>	<i>63</i>
<i>Liceul Tehnologic Special Drobeta.....</i>	<i>63</i>
 MICA UNIRE	65
<i>Înv. Iuliana BULETEANU.....</i>	<i>65</i>
<i>Liceul „George Țârnea” Băbeni, jud Vâlcea.....</i>	<i>65</i>
 TRIUMFUL UNEI NAȚIUNI. MAREA UNIRE.....	67
<i>Prof. Vali CARAPENEA.....</i>	<i>67</i>
<i>Colegiul Național „Traian”.....</i>	<i>67</i>
 RECUNOAȘTEREA PE PLAN INTERNAȚIONAL A MARI UNIRI DE LA 1918.....	68
<i>Prof. Carla CEAUȘU.....</i>	<i>68</i>
<i>Școala Gimnazială nr. 6, Dr. Tr. Severin .....</i>	<i>68</i>
 „SOSIREA ACELEI ZILE CARE NE UNEȘTE ASTĂZI ȘI CARE TREBUIA SĂ VIE, CARE NU PUTEA SĂ NU VIE...”	71
<i>Prof. Florin CHEIA .....</i>	<i>71</i>
<i>Școala Gimnazială „Cristofor Simionescu”, Plopeni .....</i>	<i>71</i>
 ROLUL FEMEILOR ÎN MAREA UNIRE DE LA 1918.....	73
<i>Prof. Mădălina-Miruna CHIOSA .....</i>	<i>73</i>
<i>Casa Corpului Didactic Caraș - Severin .....</i>	<i>73</i>
 1 DECEMBRIE 1918 – MOMENTUL CONSTITUIRII ROMÂNIEI MARI	75
<i>Cimpoca Mioara .....</i>	<i>75</i>
<i>Școala Gimnazială „Alice Voinescu” .....</i>	<i>75</i>

1 DECEMBRIE 1918 – CUM S-A FĂCUT MAREA UNIRE. ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI	78
<i>Prof. Inv. primar Luminita - Liliana CIOLACU</i>	78
<i>Școala Primară Poroina Mare</i>	78
FAURIREA STATULUI NATIONAL UNITAR ROMAN	80
<i>Prof. Rodica CÎȚU</i>	80
<i>Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Odobleja”</i>	80
ROMÂNIA MEA ... ÎN EUROPA	81
<i>Prof. inv. preșcolar Ionelia CÎRȘTEA</i>	81
<i>Grădinița cu p.p. nr.21, Drobeta - Turnu Severin</i>	81
OCTAVIAN GOGA – POET INSPIRAT DE SUFLETUL POPORULUI ÎN SLUJIREA IDEII NAȚIONALE	84
<i>Prof. Dorina COJOCARU</i>	84
<i>Liceul Teoretic "Sfânta Maria", Galați</i>	84
ȘCOALA ROMÂNEASCĂ ÎN CONTEXTUL CENTENARULUI	87
<i>Prof. Victoria COSTEA</i>	87
<i>Colegiul Național Economic "Theodor Costescu"</i>	87
OAMENII MARI UNIRI	90
<i>Prof. Daciana COSTINAȘ</i>	90
<i>Școala Gimnazială Ciugud, județul Alba</i>	90
UNIREA DE LA 1918 ÎN PRESA ROMÂNEASCĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ	93
<i>Prof. Amalia Elena CRAIU</i>	93
<i>Colegiul Național Economic "Theodor Costescu"</i>	93
ALEXANDRU IOAN CUZA DOMNITORUL UNIRII- OCĂRMUITOR ÎN SLUJBA POPORULUI SĂU	95
<i>Prof. Elena Simona CREȚESCU</i>	95
<i>Școala Gimnazială „Theodor Costescu”, Drobeta - Turnu Severin</i>	95
PERSONALITĂȚI ALE MARI UNIRI: ȘTEFAN CICIO POP (1865-1934)	98
<i>Prof. Cristina-Alina CRIȘAN</i>	98
<i>Școala Gimnazială „Theodor Costescu”, Drobeta - Turnu Severin</i>	98
ION I.C. BRĂȚIANU (20 AUGUST 1864 – 24 NOIEMBRIE 1927)	101
<i>Prof. Cristian CROITORU</i>	101
<i>Școala Gimnazială Bălăcița, jud. Mehedinți</i>	101
CONTEXTUL ISTORIC AL MARI UNIRI	103
<i>Prof. Ionela CUSMULESCU</i>	103
<i>Școala Gimnazială Nr. 6</i>	103
SEVERINUL CA ADĂPOST AL UNOR REFUGIAȚI MEMORANDIȘTI	104
<i>Prof. Dan ȘALAPA</i>	104
<i>Colegiul Național „Gheorghe Țițeica”, Drobeta - Turnu Severin</i>	104
ECONOMIA ROMÂNIEI: TRECUT, PREZENT SI VIITOR	107
<i>Prof. Ala DĂNCĂU</i>	107
<i>Colegiul Național „Traian”, Drobeta Turnu Severin</i>	107
PAGINI DE MEMORIALISTICĂ MĂRUNTĂ DESPRE MAREA UNIRE.	
ÎNSEMNĂRILE LUI IOAN SONEA	110
<i>Prof. Maria Adriana DANCU</i>	110
<i>Școala Gimnazială „Simion Bărnuțiu”, Blaj-Tiur</i>	110
1918 - OGLINDIT ÎN LITERATURA ROMÂNĂ	112
<i>Prof. Ionela-Claudia DASCĂLU</i>	112
<i>Școala Gimnazială „Gheorghe Enescu”, Tîmna</i>	112

VISUL ÎMPLINIT - 1 DECEMBRIE 1918	115
<i>Prof. Tudorica DASCĂLU</i>	115
<i>C.S.E.I. Constantin Pufan, Drobeta – Turnu Severin</i>	115
MAREA UNIRE – UN VIS ÎMPLINIT AL ROMÂNILOR	117
<i>Prof. înv. primar Valeriu DĂOGARIU</i>	117
<i>Colegiul Tehnologic „Constantin Brâncoveanu”, Baia de Aramă</i>	117
1 DECEMBRIE - "VISUL DE AUR AL ROMÂNILOR"	119
<i>Prof. Antoanela DERIȘ</i>	119
<i>Școala Gimnazială nr. 1, Ciolpani, jud Ilfov</i>	119
DIMENSIUNILE CENTENARULUI MARI UNIRI	123
<i>Prof. Roxanda Emilia DIACONESCU</i>	123
<i>Școala Gimnazială "Dimitrie Grecescu"</i>	123
MAREA UNIRE – SUBLIMUL ISTORIEI ROMÂNEȘTI	126
<i>Prof. Luminița-Mihaela DINCĂ</i>	126
<i>Școala Gimnazială Nr. 3, Drobeta - Turnu Severin</i>	126
CONTEXTUL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL AL PRIMILOR PAȘI ÎN ÎNFĂPTUIREA MARI UNIRI	129
<i>Prof. Iulian Doruț DÎRPEȘ</i>	129
<i>Școala Gimnazială Breznița Ocol</i>	129
ROMÂNIA ȘI EUROPA DUPĂ 1 DECEMBRIE 1918	132
<i>Prof. Ana Amalia DOBRE</i>	132
<i>Colegiul Tehnic Motru</i>	132
ZIUA TUTUROR ROMÂNILOR	135
<i>Prof. Maria DOSCOCIL</i>	135
<i>Școala Gimnazială Eibenthal</i>	135
1 DECEMBRIE 1918 – ECOURI NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE	137
<i>Prof. Mariana DRAGA-TĂTUCU</i>	137
<i>Colegiul Național „Gheorghe Țițeica”, Drobeta - Turnu Severin</i>	137
REGINA MARIA	140
<i>Prof. Ana DRĂGHICI</i>	140
<i>Școala Gimnazială “Petru Dumitriu”, Orșova</i>	140
ROMÂNIA MARE – UN IDEAL NAȚIONAL	142
<i>Prof. Mariana Gabi DUMITRAȘCU</i>	142
<i>Colegiul Național „Traian”</i>	142
1 DECEMBRIE – ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI 1918-2018 CENTENARUL MARI UNIRI	143
<i>Prof. înv. primar Steliana ENACHE</i>	143
<i>Școala Gimnazială Breznița - Motru</i>	143
ROMÂNIA - ȚARA MEA	145
<i>Prof. Liliana Andreea FLORICĂ</i>	145
<i>Școala Gimnazială Livezile, jud. Mehedinți</i>	145
MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ DE LA ALBA – IULIA	148
<i>Prof. înv. primar Ana-Maria FOLEA</i>	148
<i>Școala Gimnazială Șona</i>	148
PORTRETE ALE MARI UNIRI	150
<i>Inst. Ana-Maria GAVRIL</i>	150
<i>Grădinița cu p.p. nr. 1, Orșova</i>	150

VASILE GOLDIȘ	152
<i>Prof. Ana Maria GHINEA</i>	152
<i>Școala Gimnazială Gruia</i>	152
MAREA UNIRE DIN 1918	154
<i>Prof. Iuliana GIMOIU</i>	154
<i>Colegiul Național „Traian”</i>	154
VALORI SI PERSONALITĂȚI REPREZENTATIVE ALE FĂURIRII STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN	155
<i>Ana-Maria GOFIȚĂ</i>	155
<i>Grădinița cu p.p. nr.21, Drobeta - Turnu Severin</i>	155
UNIREA DE LA 1 DECEMBRIE 1918	157
<i>Înv. Niculina GRECU</i>	157
<i>Școala Gimnazială Nr.1 Văgiulești, Jud.Gorj</i>	157
DIMENSIUNI POLITICO - JURIDICE ALE CONSFINȚIRII MARI UNIRI ÎN CONSTITUȚIA ROMÂNIEI DIN 1923	159
<i>Prof. Marilena Violeta GRECU</i> ,.....	159
<i>Colegiul Național Economic „Theodor Costescu”</i>	159
1 DECEMBRIE – ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI 100 DE ANI DE LA MAREA UNIRE	162
<i>Prof. Diana - Maria GUȘMAN</i>	162
<i>Școala Gimnazială „Dumitru Crașoveanu”, Izvoru Bîrzii</i>	162
MAREA UNIRE DE LA 1918	164
<i>Prof. Lenuta IANCULOVICI</i>	164
<i>Școala Gimnazială „Petru Dumitriu” Orșova</i>	164
MAREA UNIRE	167
<i>Prof. Daniela ISPAS</i>	167
<i>Școala Gimnazială „Regele Mihai I”</i>	167
1 DECEMBRIE 1918 – PROCLAMAREA MARI UNIRI NATIONALE	169
<i>Prof. Maria Simona ISPAS</i>	169
<i>Școala Gimnazială Gîrla Mare</i>	169
MAREA UNIRE DIN 1918, CONTEXTUL IDEOLOGIC, POLITIC SI MILITAR EUROPEAN	173
<i>Prof. Alexandru ISTODOR</i>	173
<i>Casa Corpului Didactic Mehedinți</i>	173
FĂURITORI AI ROMÂNIEI MARI ION I. C. BRĂȚIANU	175
<i>Prof. Liliana ISTODOR</i>	175
<i>Școala Gimnazială Nr. 5, Drobeta - Turnu Severin</i>	175
PERSONALITĂȚI IMPLICATE ÎN REALIZAREA ȘI MENȚINEREA MARI UNIRI	177
<i>Prof. Daniela-Monica ÎMPUȘCĂTOIU</i>	177
<i>Școala Gimnazială „Pamfil Șeicaru”, Orșova</i>	177
MAREA UNIRE DIN 1918 - EVENIMENT FUNDAMENTAL ÎN ISTORIA ROMÂNIEI	180
<i>Secretar Luminița Aurelia JUJEA</i>	180
<i>Școala Gimnazială „Petre Sergescu”, Drobeta - Turnu Severin</i>	180
ION INCULEȚ, PERSONALITATE A UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA	182
<i>Prof. Cornelia LASCU</i>	182
<i>Școala Gimnazială Gruia</i>	182

GHEORGHE POP DE BĂSEȘTI**LUPTĂTOR PENTRU UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA.....184***Prof. Dan Jenică LASCU.....184**Liceul Teoretic „Dr. Victor Gomoniu”, Vânju Mare .....184***IULIU MANIU-PERSONALITATE REPREZENTATIVĂ A FĂURIRII****STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN .....186***Prof. Nina Cristina MANGU.....186**Școala Gimnazială Gruia.....186***FOLCLORUL EMINESCIAN – CUFĂR CU VALOARI TRADIȚIONALE ȘI PATRIOTICE****ÎN FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN .....188***Prof. Ionela Ramona MARIN.....188**Școala Gimnazială Breznița Ocol.....188***ÎNSEMNĂTATEA ISTORICĂ A ZILEI DE 1 DECEMBRIE 1918.....191***Prof. Rodica MATEȘ.....191**Școala Gimnazială „Horea”, Horea .....191***ROMANIA IN CONTEXTUL REALIZĂRII MARI UNIRI .....193***Prof. Adela MIHON.....193**Școala Gimnazială Cîmpeni, jud. Alba .....193***FAURITORI AI UNIRII DE LA 1918 .....195***Prof. Mircea Cerasela .....195**C.N.E. "Theodor Costescu" .....195***ION I.C. BRATIANU - UN OM PENTRU ISTORIA ROMÂNIEI.....199***Prof. Liliانا MIȘCODAN.....199**Colegiul Național Economic „Th. Costescu” .....199***1 DECEMBRIE 1918 - MAREA UNIRE.....202***Prof. Nicoleta - Daniela MIȘCODAN .....202**Școala Gimnazială "Dumitru Crașoveanu", Izvoru Birzii .....202***PORTRETELE MARI UNIRI .....204***Prof. Adriana MOCAN.....204**Școala Gimnazială „Petru Dumitriu” .....204***MATEMATICA ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTUL IN ROMÂNIA ÎNAINTE ȘI DUPĂ 1918 .....206***Prof. Adriana MOCLEA.....206**Școala Gimnazială „Regele Mihai I” .....206***MAREA UNIRE DE LA 1918 .....209***Prof. Simona MUȘAT .....209**Școala Gimnazială „Petru Dumitriu” .....209***PATRIARHUL ȚIRION CRISTEA AL ROMÂNIEI ȘI REGINA MARIA –****OSTENITORI AI FĂURIRII MARI UNIRI DE LA 1 DECEMBRIE 1918 .....211***Prof. Dr. Ion-Nicolae I. MUTU-Strehaia .....211**Colegiul Tehnic „Decebal”, Drobeta - Turnu Severin.....211***MAREA UNIRE – APOGEUL UNEI ISTORII MILENARE.....217***Prof. Mioara NEACȘU .....217**Școala Primară Poroina Mare, jud. Mehedinți .....217***PERSONALITAȚI REPREZENTATIVE ALE FĂURIRII STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN .....219***Prof. Ana NEGOESCU .....219**Școala Gimnazială Gruia.....219*

MAREA UNIRE A ROMÂNILOR	222
<i>Prof. Edith Nicoleta NICOLICI</i>	222
Școala Gimnazială „Regele Mihai I”	222
SAMOILĂ MÂRZA –FOTOGRAFUL UNIRII	225
<i>Prof. Emilia-Adriana OPREA</i>	225
Școala Gimnazială Ciugud, Alba.....	225
EROISM ȘI SPIRIT DE SACRIFICIU PENTRU ROMÂNIA MARE	227
<i>Prof. Mihaela OPROIU</i>	227
Colegiul Național „Traian”, Drobeta - Turnu Severin	227
1 DECEMBRIE – ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI	230
Înv. <i>Mihaela PANESCU</i>	230
Școala Gimnazială nr.3	230
CONTEXT ISTORIC ȘI GEOGRAFIC AL MĂRII UNIRII	232
<i>Prof. Andreea PARIȘI</i>	232
Colegiul Național Traian	232
ECOUL MĂRII UNIRI DE LA 1 DECEMBRIE 1918	233
<i>Prof. Adelina PARTENIE</i>	233
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Odobleja”	233
CENTENARUL UNIRII	234
<i>Prof. Sergiu PARTENIE</i>	234
Colegiul Național Traian	234
UNIREA CELOR TREI PROVINȚII CU ROMÂNIA	235
<i>Prof. Georgeta Maria PAVEN</i>	235
Școala Gimnazială Ciugud, județul Alba	235
NAȘTEREA MĂRII UNIRI	237
<i>Prof. Gabriela PĂUNESCU</i>	237
Școala Gimnazială „Petru Dumitriu”	237
ȘTEFAN CICIO POP - CORIFEU AL MĂRII UNIRII	239
<i>Prof. Luminița Daniela PEREȘI</i>	239
Școala Gimnazială Gruia.....	239
IULIU MANIU - CONTRIBUȚII LA FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN	241
<i>Prof. Angelica PIROI</i>	241
Școala Gimnazială nr. 5, Drobeta - Turnu Severin	241
MAREA UNIRE DIN 1918- CONTEXT ISTORIC	244
<i>Prof. Oana- Mihaela PLENICEANU</i>	244
Liceul Teoretic “Dr. Victor Gomoiu”, Vinju Mare	244
MAREA UNIRE DE LA 1918	246
<i>Prof. Înv. primar Vasilica POPESCU</i>	246
Școala Gimnazială „Mihai Viteazu”, Strehăia	246
LICEUL TRAIAN ȘI MARELE RĂZBOI	250
<i>Prof. dr. Nicolae PRUNĂ</i>	250
Colegiul Național „Traian”	250
AVIATORUL MĂRII UNIRII – LOCOTENENTUL VASILE NICULESCU	253
<i>Prof. Înv. primar Maria Anca PUȘCAȘU</i> , ...	253
Școala Gimnazială „Toma Cocișiu”, Blaj	253

1 DECEMBRIE ESTE ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI	255
<i>Prof. înv. primar Mariana ROIBĂNESCU.....</i>	<i>255</i>
<i>Școala Gimnazială Vinjuleț.....</i>	<i>255</i>
 PORTRETELE MARI UNIRI	257
<i>Prof. Nicoleta ROMAN.....</i>	<i>257</i>
<i>Colegiul Tehnic "Decebal".....</i>	<i>257</i>
 GENERALUL HENRI - MATHIAS BERTHELOT – FRANCEZUL CARE A CONTRIBUIT LA VICTORIA ROMÂNILOR ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ȘI LA ÎNFĂPTUIREA MARI UNIRI	260
<i>Iuliana ȘCHIOPU.....</i>	<i>260</i>
<i>CSEI „Constantin Pufan”.....</i>	<i>260</i>
 VOCAȚIA LIMBII LITERARE LA CORIFEII INTERBELICI	263
<i>Cristina SECU.....</i>	<i>263</i>
<i>C.N.P. „Ștefan Odobleja”.....</i>	<i>263</i>
 VALORI ȘI PERSONALITĂȚI REPREZENTATIVE ALE FĂURIRII STATULUI NAȚIONAL ROMÂN ION I.C.BRĂȚIANU-ARTIZANUL MARI UNIRI.....	265
<i>Prof. Tincuța SIMION.....</i>	<i>265</i>
<i>Școala Gimnazială „Petre Sergescu”.....</i>	<i>265</i>
 MAREA UNIRE	268
<i>Andreea SZILAGYI.....</i>	<i>268</i>
<i>Grădinița cu Program Prelungit nr. 2, Aiud.....</i>	<i>268</i>
 1 DECEMBRIE 1918 – ZIUA ÎNFĂPTUIRII UNUI VIS	270
<i>Prof. Alina ȘURLĂU.....</i>	<i>270</i>
<i>Școala Gimnazială "Mihai Viteazu", Strehăia.....</i>	<i>270</i>
 ORATORII MARI UNIRI DE LA 1 DECEMBRIE 1918	272
<i>Prof. Florin Daniel ȘURLĂU.....</i>	<i>272</i>
<i>Școala Gimnazială "Mihai Viteazu", Strehăia.....</i>	<i>272</i>
 CONSTITUIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN.....	274
<i>Prof. înv. preșcolar Alina-Mihaela TOMA.....</i>	<i>274</i>
<i>Școala Gimnazială Husnicioara.....</i>	<i>274</i>
 FERDINAND I AL ROMÂNIEI.....	276
<i>Nicolae TUDOR.....</i>	<i>276</i>
<i>Școala Gimnazială "Dumitru Crașoveanu", Izvoru Birzii.....</i>	<i>276</i>
 MĂREȚIA ANULUI 2018.....	278
<i>Prof. Daniela TUDOSIE- BUZĂ.....</i>	<i>278</i>
<i>CȘEI Constantin Pufan.....</i>	<i>278</i>
 MAREA UNIRE DIN 1918, PAGINA SUBLIMĂ A ISTORIEI ROMÂNEȘTI	280
<i>Prof. inv. primar Daniela TUDUR,.....</i>	<i>280</i>
<i>Scoala Gimnaziala "Petru Dumitriu", Orsova.....</i>	<i>280</i>
 MAREA UNIRE -1 DECEMBRIE 1918.....	283
<i>Izabela-Alina VALON.....</i>	<i>283</i>
<i>Scoala Gimnazială „ Petre Sergescu”, Drobeta - Turnu Severin.....</i>	<i>283</i>
 ROMÂNIA ÎNAINTE DE 1918 ȘI PRODUCEREA MARI UNIRI.....	286
<i>Luciana Ancuța VASILUȚĂ.....</i>	<i>286</i>
<i>CSEI „Constantin Pufan”.....</i>	<i>286</i>
 SAMOILĂ MÂRZA – FOTOGRAFUL MARI UNIRI	288
<i>Prof. Raluca ZBUTEA.....</i>	<i>288</i>
<i>Școala Gimnazială Săsciori, Jud. Alba.....</i>	<i>288</i>

MAREA UNIRE

DOCUMENTE ALE MARI UNIRII	290
<i>Prof. Ion ZOICAN.....</i>	<i>290</i>
<i>Colegiul Tehnic Decebal, Drobeta - Turnu Severin .....</i>	<i>290</i>
 MAREA UNIRE ÎN LITERATURĂ ȘI ARTĂ	 292
<i>Prof. Mihaela ZOICAN.....</i>	<i>292</i>
<i>Colegiul Tehnic Decebal, Drobeta - Turnu Severin .....</i>	<i>292</i>
 MAREA UNIRE DE LA 1918	 294
<i>Prof. Mihaela PÎRVULESCU .....</i>	<i>294</i>
<i>Colegiul Tehnic „Domnul Tudor”, Drobeta - Turnu Severin .....</i>	<i>294</i>
 EDUCAȚIE PENTRU TOȚI	 2946
<i>Prof. Gheorghe STANCU .....</i>	<i>2946</i>
<i>Colegiul Național „Gheorghe Lazăr”, București .....</i>	<i>2946</i>

ACȚIUNI ȘI DEMERSURI PENTRU REALIZAREA MARI UNIRII

Prof. Grigore GIORGI
Directorul Casei Corpului Didactic Mehedinți

Dreptul popoarelor la autogovernare a triumfat la sfârșitul primului război mondial, și a servit cauzelor românilor care trăiau în imperiile țarist și austro-ungar. În haosul creat în imensitatea rusă, rând pe rând comunitățile trezite la viața națională normală își declarau autonomia sau independența.

Liderii politici români au înțeles că trebuie să încurajeze deciziile frunțașilor basarabeni care, profitând de cadrul politic creat chiar de Lenin prin proclamarea autodeterminării națiunilor până la desprinderea lor de stat, au hotărât să unească Basarabia cu România.

La 27 noiembrie 1917, Marele Congres orășenesc din Chișinău decide autonomia Basarabiei, constituirea de forțe armate proprii și convocarea Sfatului Țării, iar la 4 decembrie se întrunește Sfatul Țării format din 84 de deputați moldoveni și 36 deputați minoritari avându-l ca președinte pe Ion Incuț.

La 15 decembrie 1917, Sfatul Țării proclama Republica Democratică Moldovenească Autonomă, însă în cadrul unei posibile Rusii democratice federative, pentru ca la 24 ianuarie/6 februarie 1918 – de Ziua Unirii (24 ianuarie 1859) – să se proclame independența acestei Republici.

Ucraina se declarase, deja, independentă, astfel că teritorial nu mai era o legătură între Basarabia și Rusia.

Românii de peste Nistru s-au adunat la Tiraspol (30 decembrie 1917) și au cerut alipirea lor la Republica Moldovenească a Basarabiei. Republica era condusă de un președinte (Ion Incuț) și un Consiliu al Directorilor, condus de Pantelimon Erhan, apoi de Daniel Ciuhureanu.

În spațiul basarabean continuau să funcționeze detașamente înarmate ale Comitetului Executiv Central al Sovietelor Frontului Român, Flotei Mării Negre și Regiunii Odessa aflate sub influența bolșevică. Ele nu recunoșteau legitimitatea deciziei noilor autorități, erau un permanent pericol pentru existența tinerei Republici. La solicitarea Consiliului Directorilor, Marele Cartier General Român a trimis, inițial, la Chișinău, detașamente de voluntari ardeleni aflate încă la Kiev însă aceste forțe s-au dovedit insuficiente, au fost dezarmate și reținute de roșigardiștii virulenți sau de cazaci.

Cu sprijinul forțelor românești, după lupte îndârjite cu bolșevicii ruși instalați la Chișinău, forțele anarhizate au fost dezarmate și alungate. În replică autoritățile bolșevice de la Moscova, l-au arestat pe Constantin Diamandy (13 ianuarie 1918) și pe membrii Legației române acreditați în Rusia, care au fost închiși în fortăreața Petropavlovsk.

La 13/26 ianuarie guvernul sovietic a rupt relațiile cu guvernul român și a confiscat tezaurul românesc.

La 27 martie/9 aprilie, Sfatul Țării proclamă UNIREA condiționată a Republicii Democratice Moldovenești cu România, cu 86 voturi pentru, 3 contra și 36 abțineri.

Potrivit hotărârii, Sfatul Țării își păstra existența și unele atribuții, provincia se bucura de largă autonomie, în provincie votul era universal, egal, direct și secret, iar administrația era separată de Regat.

Sosit la Chișinău pentru a lua act de hotărârea Sfatului Țării, prim-ministrul român Alexandru Marghiloman a spus: „În numele poporului român și al regelui său, M.S. Ferdinand I, iau act de hotărârea Sfatului Țării și proclam Basarabia unită, de data aceasta pentru totdeauna, cu România, una și indivizibilă”.

Abia la 27 noiembrie/10 decembrie 1918, Basarabia a renunțat la *unirea condiționată* și a proclamat unirea necondiționată cu Regatul român.

Cealaltă provincie românească, *Bucovina*, a urmat un parcurs similar în drumul ei către unire cu țara, cu unele particularități. Elita românească din provincie era divizată în privința modului în care să se unească cu România.

Dezagregarea monarhiei dualiste a încurajat și mișcările naționaliste din Bucovina. Dacă în restul provinciei majoritatea locuitorilor erau etnici români, în nord rutenii erau majoritari. Există perspectiva scindării provinciei pe criteriul etnic.

Constantin Iosipescu (Grecul) – deputat român în Parlamentul de la Viena și președinte al Consiliului Național Român din Viena – a încercat să evite scindarea Bucovinei prin crearea unei Bucovine autonome în componența Imperiului.

La 14/27 octombrie 1918, la Cernăuți s-a organizat o mare Adunare Națională a românilor (participă deputați și foști deputați), care s-a transformat în Constituantă. Aceasta a hotărât „Unirea Bucovinei integrale cu celelalte țări românești, într-un stat național independent”.

S-a creat Consiliul Național Român (50 de membri) și un Comitet Executiv condus de Iancu Flondor. Acesta i-a cerut guvernatorului austriac să plece. Însă, la 31 octombrie/12 noiembrie, ucrainenii din provincie convoacă și ei o Adunare Națională care respinge hotărârea românilor și cere autonomie pentru zonele în care erau majoritari.

În această situație, Iancu Flondor cere sprijin militar la Iași pentru menținerea ordinii, iar Alexandru Marghiloman, cu o zi înainte de a demisiona din funcția de prim-ministru, este de acord și înștiințează Viena că a luat această decizie.

Imediat, Divizia 8 Infanterie, comandată de general Iacob Zadik, a intrat în Bucovina, și a silit detașamentele ucrainene să se dizolve.

Consiliul Național Român crează un organ executiv (Consiliu al Secretarilor de Stat) în frunte cu Iancu Flondor, iar președinte al Consiliului Național (Parlamentul) a fost ales Dionisie Bejan.

La 15/28 noiembrie, se convoacă un Congres General al Bucovinei la care participă reprezentanți ai etnicilor români, germani și polonezi, inclusiv 13 primari ucrainieni, care în unanimitate au hotărât UNIREA necondiționată și „pe veci a Bucovinei, în vechile ei hotare, cu Regatul României”.

În *Transilvania*, mișcarea națională a românilor era cea mai puternică, întrucât exista o intelectualitate foarte motivată. Chiar și muncitorimea românească din Ardeal era bine organizată și conștientă de statutul ei, deși partidul care o reprezenta (PSD) era o secție în cadrul PSD din Ungaria.

Imperiul austro-ungar era în descompunere. Împăratul Carol I (și rege al Ungariei sub numele de Carol al IV-lea), a emis la Viena, la 16 octombrie 1918, manifestul „Către popoarele mele credincioase”, dorind ca Imperiul să devină o federație. Ungaria nu acceptă concesii, și respinge manifestul.

Imperiul ar fi devenit, în sensul dorinței popoarelor lui, un stat federativ, în care fiecare popor să formeze o comunitate de stat proprie, în cuprinsul teritoriului său. Mai mult, manifestul făcea apel la constituirea de sfaturi naționale.

Manifestul este respins de toate grupările naționale și se trece la formarea de state naționale, separate complet de Viena

Guvernul austro-ungar, condus de profesorul Lammasch, cere pace în orice condiții, la 28 octombrie. Ostașii fostei armate se întorc, în grupuri, către zonele lor de viață. Iuliu Maniu, ajută, de la Viena și Praga, soldații români din Transilvania să revină acasă și să intre în gărzile naționale.

La 16 noiembrie, Ungaria se desprinde de Imperiu, începe haosul și răscoala, inclusiv în Transilvania. La Timișoara, muncitorii și burghezii unguri proclamă Republica bănățeană autonomă (în cadrul Ungariei). Pentru a opri tulburările, se crează consilii naționale și gărzii naționale (române, maghiare, săsești, separate). Concomitent, în unele localități apar și „sfaturi muncitorești” și gărzii muncitorești internaționale. La Cluj se formează Senatul Național Român Transilvan (Amos Frâncu), care, ulterior, s-a afiliat la Consiliul de la Arad.

Mulți ostași români din armata imperială, care au refuzat să lupte pe diferite fronturi, au căzut prizonieri la ruși.

La rândul său, Consiliul Național Român l-a desemnat pe Alexandru Vaida-Voevod să susțină în Parlamentul de la Budapesta, hotărârea de separare a Transilvaniei față de Regatul ungar. S-a constituit o Delegație Permanentă pentru asigurarea autorității în teritoriile locuite de români: Iuliu Maniu, Ștefan Cicio-Pop, Vasile Goldiș, Theodor Mihali, Alexandru Vaida-Voevod, Aurel Vlad.

Poziția susținută de Alexandru Vaida-Voevod în Parlamentul de la Budapesta, la 18 octombrie 1918, a fost sintetizată astfel: „Națiunea română așteaptă și pretinde, după multe suferințe de veacuri, afirmarea și valorizarea drepturilor ei nestrămutate și inalienabile la deplina viață națională” Această poziție se sprijinea pe principiile enunțate de președintele W. Wilson, la 8 ianuarie 1918, în Congresul SUA.

La 31 octombrie 1918, s-a constituit Consiliul Național Român Central (PNR și PSD), la Budapesta, mutat, după două zile, la Arad. Cu această ocazie, a fost lansat un manifest în care, între altele, se arăta: „Națiunea română din Ungaria și Transilvania nu urmărește să stăpânească asupra altor neamuri. Lipsită cu desăvârșire de orice clasă stăpânitoare istorică, națiunea română, prin ființa ei însăși, este întruparea democrației celei mai desăvârșite. Națiunea română din Ungaria și Transilvania (...) nu mai voiește, sub nici o condițiune, să trăiască în legătura de stat cu națiunea maghiară, ci este hotărâtă a-și înființa pe teritoriul locuit de români statul său liber și independent”.

Consiliul Național Român Central hotărăște – și la sfatul lui I.I.C. Brătianu – să convoace o adunare a reprezentanților localităților ardeleni, deși, oficial, în cele mai multe zone, administrația era ungurească. Jandarmii unguri însă controlau și sancționau fiecare acțiune proromânească. Responsabilii români trimit, la 10 noiembrie 1918, cinci ardeleni la Brătianu pentru a cere ajutor militar (Vaida-Voevod). Consiliul Național Ungar emite o Declarație, la 26 octombrie 1918, în care se accepta principiul autodeterminării, însă atât cât „să asigure o bază mai solidă integrității teritoriale a Ungariei”.

Acțiunea politică românească a continuat: s-au desemnat delegați pentru adunarea de la Alba Iulia și s-au făcut întruniri publice în care cei desemnați erau mandatați să susțină în adunare voința comunității pe care o reprezentau.

La 18 noiembrie/1 decembrie 1918, la Alba Iulia, s-au adunat 1.228 de delegați, din 130 de cercuri electorale și peste 100.000 de susținători din toată Transilvania. Cu această ocazie, a fost adoptată o hotărâre istorică:

„Adunarea Națională a românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, în ziua de 18 noiembrie (1 decembrie) 1918, decretează unirea acelor români și a teritoriilor locuite de dânșii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între Mureș, Tisa și Dunăre (...) Adunarea Națională rezervă teritoriilor tranzitorii sus-indicate autonomia provizorie până la întrunirea constituantei aleasă pe baza votului universal și deplina libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Alte prevederi ale hotărârii priveau drepturi și obligații ale cetățenilor din stat.

Hotărârea reprezenta o *sinteză* între unirea *necondiționată* și unirea *condiționată*, cu Regatul român.

Marea Unire – potrivit istoricului Florin Constantiniu – a fost „*pagina cea mai sublimă a istoriei românești*”

BIBLIOGRAFIE:

1. Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, București, 1997
2. Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916-1919*, vol. 2, București, 1989;
3. Dumitru Preda, Vasile Alexandrescu, Costică Prodan, *În apărarea României Mari*, București, 1994;
4. V. Fl. Dobrinescu, *România la Conferința de pace (Paris, 1919-1920; 1946-1947)*, Focșani, 1996;
5. Nicolae Ciachir, *Istoria relațiilor internaționale de la pacea westfalică (1968), până la contemporaneitate*, Ed. Oscar Print, București, 1998.

MAREA UNIRE DE LA 1918 – EXPRESIA VOINȚEI POPORULUI ROMÂN

*Prof. Monica Iuliana PONEA
Inspectoratul Școlar Județean Mehedinți*

Marea Unire reprezintă cel mai mare obiectiv național al românilor, a cărui origine se regăsește în perioada de început a Evului Mediu, când românii organizați sub conducerea voievozilor luptau pentru același obiectiv.

De-a lungul timpului au existat numeroase momente în care românii au simțit necesitatea constituirii unui stat unitar, puternic. Evenimentul care a marcat istoria poporului român rămâne unirea din 1918. Acesta este și unul dintre motivele pentru care ziua de 1 decembrie 1918 este ziua națională a României, sărbătorită începând cu 1990.

Sărbătoarea națională de 1 decembrie comemorează Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, unde a avut loc unirea provinciilor Banat, Crișana, Maramureș cu Regatul României.

Marea Unire din 1918 a încununat aspirațiile de veacuri ale românilor de a viețui într-un singur stat, ea fiind rodul luptei tuturor categoriilor sociale interne. Prin jertfă, curaj și iubire față de neam eroii României Mari: politicieni, soldați, țărani sau simplii cetățeni, au reușit să împlinească „visul” poporului român de a se uni într-o singură țară. La edificarea României Mari și-au adus contribuția personalități importante ale vremii precum: regele Ferdinand, Ionel I. C. Brătianu, Iuliu Maniu, Ion Nistor, Take Ionescu, Ion Inculte, Nicolae Iorga, Vasile Goldiș ș.a.

Actele de unire au fost confirmate prin decretele din 9 / 22 aprilie 1918, pentru Basarabia, 11 / 24 decembrie 1918 pentru Transilvania la 18 / 31 decembrie pentru Bucovina.

Românii transilvăneni, la 1 decembrie 1918, într-o adunare plebiscitară care a avut loc la Alba Iulia sub președinția bătrânului patriot ardelean Gh. Pop de Băsești, au declarat cu entuziasm „Unirea românilor de peste munți și a teritoriilor locuite de ei cu România”.

La Adunarea Națională de la Alba Iulia, au participat 1228 de delegați aleși din diferite județe și reprezentanți ai bisericilor ortodoxă și unită și ai altor organizații naționale.

Dintre cei 1228 de persoane prezente, unele veniseră din județele Crișanei și Maramureșului și din Transilvania propriu-zisă. Se urmărea o participare largă, și aproximativ 100.000 de români s-au adunat în cadrul unei demonstrații de solidaritate națională, hotărând unirea cu Vechiul Regat, dar erau deosebit de importante condițiile incluse în ea : autonomia Transilvaniei urma să fie respectată, iar unirea trebuia să fie bazată pe un guvern reprezentativ, pe dreptul de vot universal pentru bărbați și garantarea libertăților civile.

Marele Sfat Național Român din Transilvania și Ungaria a dat publicității, la 20 noiembrie 1918, convocarea la Adunarea Națională a națiunii române din Transilvania și Ungaria la Alba Iulia la 10, a.m., pe ziua de 1 decembrie 1918.

Ședința a fost deschisă la ora 10³⁰, de către dr. Ștefan Cocio – Pop, președintele Marelui Sfat Național Român, cuvântarea sa parcurgând etapele luptei națiunii române pentru unirea neamului românesc.

Propunerea de unire a fost făcută de Vasile Goldiș și reflecta speranța atâtor generații: Adunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România.” În dimineața zilei de 18 noiembrie/1 decembrie, în Sala Cazinoului, numită de atunci Sala Unirii, s-au întrunit delegația oficială, cu Ștefan Cocio – Pop.

Pe „câmpul lui Horea”, cei peste 100.000 de participanți erau ținuti la curent cu desfășurarea lucrărilor adunării din sală. La anunțarea adoptării Rezoluției de Unire, nota un participant la Adunare „o sută de mii de români adunați în jurul tribunelor, uniți în același cuget și aceleași simțiri, au același foc al însuflețirii, izbucnesc într-o singură strigare „Trăiască Unirea tuturor românilor! Trăiască regele nostru Ferdinand! Trăiască regina Maria!

Rezoluția Adunării Naționale de la Alba Iulia, de la 18 noiembrie / 1 decembrie 1918 decreta:

I., Adunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și țara ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, în ziua de 1 decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România.”

Parlamentul României a votat legile de unire a celor trei provincii cu țara la 29 decembrie 1918.

În ziua de 18 noiembrie / 1 decembrie 1918, familia regală, într-o atmosferă de speranță și entuziasm a revenit din Moldova la București, acest fapt simbolizând consolidarea coeziunii naționale

În noul cadru istoric de după 1918, s-a accelerat ritmul de dezvoltare și modernizare al societății românești, ceea ce a conferit trănicie statului național.

Suprafața țării a sporit de la 137.000 km² la 294.049 km², populația de la 7.250.000 locuitori, înainte de 1918, la 18.052.896 locuitori, a recensământul din 1930. Au marcat creșteri importante, între altele, suprafața arabilă de la 6,6 milioane ha la 7,3 milioane ha, rețeaua căilor ferate de la 43000 km la 111.000 km, având astfel loc și integrarea deplină, social - economică și politică, a noilor teritorii unite cu patria – mamă (Banat, Basarabia, Bucovina și Transilvania).

Participarea României la războiul mondial a urmărit acest obiectiv fundamental – unitatea națională – ca și recunoașterea dreptului țării de a participa pe picior de egalitate cu marile puteri la Conferința păcii de la Paris.

Unirea din anul 1918 a fost expresia voinței poporului român, manifestată cu hotărâre și entuziasm, într-o formă plebiscitară. Făurirea statului român s-a înscris într-un proces general european înregistrat la sfârșitul primului război mondial.

Încheierea procesului de făurire a statului unitar român la 1 decembrie 1918, prin unirea tuturor provinciilor locuite de români aflate sub stăpânirea străină, a încununat victoria luptei de veacuri purtată de poporul român prin grelele furtuni ale istoriei; a consfințit împlinirea dorinței de unitate a tuturor românilor din provinciile aflate sub dominație străină.

Înfăptuirea Unirii de la 1918 nu a aparținut unei clase sociale, unui partid sau unei grupări politice ci a constituit actul energetic al întregii națiuni române, un ideal împlinit de întregul popor.

1 decembrie 1918 nu aparține unui an sau unei zile ci întregii noastre istorii, de aceea Centenarul Marii Uniri reprezintă un prilej pentru a rememora faptele înaintașilor noștri, dar trebuie să știm că România, astăzi, nu este întreagă fără Basarabia și Nordul Bucovinei.

BIBLIOGRAFIE:

1. Vasile Netea, *Conștiința originii comune și a unității naționale în istoria poporului român*, Editura Albatros, București, 1980;
2. Vasile Netea, *Spre unitatea statală a poporului român*, Editura Albatros, București, 1969;
3. *Istoria Românilor*, vol. VII, TOM II, Editura Enciclopedică, București, 2003;
4. Ioan Lupaș, *Istoria Unirii românilor*, Editura. Scripta, București, 1993;
5. Valentin Flu. Dobrinescu, D. Tompa, *România la Conferințele de pace de la Paris*, Editura Neuron, Focșani, 1996;
6. Vlad Georgescu, *Istoria românilor*, Editura Humanitas, București, 1992;

MAREA UNIRE - OBIECTIV NAȚIONAL AL ROMÂNILOR

*Prof. Daniel GIORGI
Liceul Tehnologic „General Constantin Șandru” Bâlta, Gorj*

Unirea de la 1 decembrie 1918 reprezintă evenimentul principal al istoriei României și totodată realizarea unui deziderat al locuitorilor granițelor vechii Dacii. Ziua de 1 decembrie a devenit după evenimentele din dec.1918 ziua națională a României.

Pregătirea politică a Adunării Naționale a întâmpinat dificultăți. Ședințele pregătitoare din cele două zile, care au precedat Marea Adunare, au fost foarte însuflețite. Textul Rezoluției Unirii a fost redactat de Vasile Goldiș.

S-a stabilit o înțelegere, hotărându-se adoptarea formula unei autonomii provizorii. Iuliu Maniu a explicat că e necesară o epocă de tranziție, deoarece “nu se poate ca într-o singură zi, sau într-o singură oră, sau într-un moment dat, să punem la o parte o stare de lucruri veche și să înfăptuim una nouă”.

Procesul istoric în urma căruia toate provinciile locuite de români s-au unificat în cuprinsul aceluiași stat național, România, a fost determinat de trei factori principali: contextul ideologic, prezența sentimentului național în rândul populației românești și acțiunea politică a elitelor din Regat și din Auto-Ungaria.

Prăbușirea militară a Puterilor Centrale și afirmarea principiilor democratice la sfârșitul războiului au reprezentat un factor hotărâtor în evoluția spre ideea unificării teritoriilor locuite de români.

Prima provincie care s-a unit cu România a fost Basarabia, în martie 1918 odată cu prăbușirea autorității Rusiei în zonă, ca urmare a revoluției bolșevice condusă de Lenin, organizațiile social-politice românești elaborează programe în care solicită autonomia Basarabiei.

În decembrie 1917 se întrunește în Basarabia, Sfatul Tarii, organ reprezentativ dominat de români, care proclamă Republica Federativă Moldovenească, desemnând structurile de conducere ale acesteia. În ianuarie 1918, Sfatul Tarii este dizolvat, în urma preluării puterii la Chișinău de către bolșevici, însă pentru o scurtă perioadă, deoarece armata romană pătrunde în oraș și restabilește autoritatea Sfatului, care o luna mai târziu proclamă independența Republicii Moldovenești.

Noul stat este însă amenințat de o ocupație a Rusiei bolșevice sau a nou creatului stat ucrainean. La 27 martie, Sfatul Țării adoptă hotărârea de unire a Basarabiei cu România.

La 1 decembrie 1918, Adunarea constituantă a românilor a hotărât în unanimitate unirea Transilvaniei cu România. Actul unirii Transilvaniei cu România de la Alba Iulia, a avut un puternic ecou în țară și străinătate.

În cele din urmă s-a stabilit o înțelegere, renunțându-se la toate părțile la punctele de vedere prea intransigente și adoptându-se formula unei autonomii provizorii. Iuliu Maniu a explicat că e necesară o epocă de tranziție, deoarece “nu se poate ca într-o singură zi, sau într-o singură oră, sau într-un moment dat, să punem la o parte o stare de lucruri vechi și să înfăptuim una nouă”. Deci, nu e vorba de a pune condiții la Unire, ci a constata necesitatea unei epoci de tranziție

Adunarea de la Alba Iulia s-a ținut într-o atmosferă sărbătorească. Au venit 1228 de delegați oficiali, reprezentând toate cele 130 de cercuri electorale din cele 27 comitate românești, apoi episcopii, delegații consilierilor, ai societăților culturale românești, ai școlilor medii și institutelor pedagogice, ai reuniunilor de meseriași, ai Partidului Social - Democrat Român, ai organizațiilor militare și ai tinerimii universitare. Toate păturile sociale, toate interesele și toate ramurile de activitate românească erau reprezentate dar, pe lângă delegații oficiali, ceea ce dădea Adunării înfățișarea unui mare plebiscit popular, era afluența poporului.

Peste o sută de mii de oameni s-au adunat în această zi spre a fi de față la actul unirii, cel mai măreț al istoriei românilor. Spectacol simbolic și instructiv: cortegiile entuziaste ale românilor ce umpleau drumurile spre Alba Iulia se încrucișau cu coloanele armatei Mackensen care, umilite și descurajate, se scurgeau pe căile înfrângerii spre Germania. Mulțimea imensă urcă drumul spre Cetățuie printre șirurile de țărani români înveșmântați în sumanele de pătură albă și cu căciulile oștenilor lui Mihai Viteazu.

Poporul trece pe sub poarta lui Mihai Viteazu și se adună pe Câmpul lui Horea. De pe opt tribune, cuvântătorii explică poporului măreția vremurilor pe care le trăiesc.

În sala Cazoniei militare, delegații țin adunarea. Pe podium, între steagurile tuturor națiunilor aliate, care au contribuit cu sacrificiile lor de sânge la desăvârșire acestui act măreț, iau loc fruntașii vieții politice și intelectuale a românilor și delegații Bucovinei și Basarabiei, care au ținut să aducă salutul țărilor surori.

Rezoluția Unirii a fost citită de Vasile Goldiș: “Adunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Tara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie / 1decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România. Adunarea proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între Mureș, Tisa și Dunăre.”

Restul rezoluției cuprinde: autonomia provizorie a teritoriilor până la întrunirea Constituantei, deplina libertate națională pentru popoarele conlocuitoare, deplina libertate confesională, înfăptuirea unui regim curat democratic pe toate terenurile vieții publice, reforma agrară radicală, legislație de ocrotire a muncitorimii industriale.

Adunarea națională dorește ca Congresul de pace de la Paris să asigure dreptatea și libertatea atât pentru națiunile mari cât și pentru cele mici și să elimine războiul ca mijloc pentru reglementarea raporturilor internaționale.

Adunarea națională salută pe frații lor din Bucovina, scăpați din jugul monarhiei austro-ungare, pe națiunile eliberate cehoslovacă, austro - germană, iugoslavă, polonă și ruteană, se închină cu smerenie înaintea acelor bravi români care și-au vărsat sângele în acest război pentru libertatea și unitatea națiunii române, mulțumirea și admirația pentru puterile aliate care, prin luptele purtate împotriva dușmanului au scăpat civilizația din ghearele barbariei.

La ceasurile 12 din ziua de 1 decembrie, prin votarea unanimă a rezoluției, Unirea Transilvaniei cu România era săvârșită.

BIBLIOGRAFIE:

1. Teodor Păcățian, *Din istoria Transilvaniei*, Editura Albatros, București, 1963;
2. Vasile Netea, *Spre unitatea statală a poporului român*, Editura Albatros, București, 1969;
3. Lupaș, *Istoria Unirii românilor*, Editura Scripta, București, 1993;
4. Academia Română, *Istoria Românilor*, coordonator Gh. Platon, Vol. VII, TOM II, 2003
5. Păcuțean Teodor, *Din Istoria Transilvaniei*, București, 1963
6. Lehrer G. Milton, *Ardealul pământ românesc*, Editura Vatra Românească, Cluj, 1991

MITUL REGINEI MARIA

*Prof. metodist Rodica TELEGUȚĂ
Casa Corpului Didactic Mehedinți*

Marele Război a născut în spațiul românesc, așa cum se întâmplă în fiecare război, mituri și legende, dar și câteva imagini puternice, cu valoare de simbol pentru români. De la eroii care cad în lupte la personalitățile care, la vremea aceea, au fost privite cu un aer aproape mistic datorită credinței că ele puteau salva țara de la dezastru: generalul Alexandru Averescu, Regina Maria sau Ion I.C. Brătianu. Ne vom referi în continuare la Regina Maria și la modul în care s-a ținut în jurul său, în cei doi ani de război, o adevărată legendă. „Regina-soldat”, „Mama răniților” – așa a intrat în istorie suverana.

La moartea Regelui Carol I, Ferdinand și Maria au fost încoronați ca suverani ai României. Maria avea 39 de ani, iar momentul încoronării i-a dat consacrarea de personaj de prim rang al societății românești și a reprezentat un punct de start al captării atenției și venerației țării.

Izbucnirea războiului european și perioada de neutralitate îi oferă Mariei ocazia de a se impune ca un real pol de putere în locul lăsat gol de moartea Regelui Carol I. După intrarea în război a României, Regina Maria se impune din ce în ce mai mult în culisele vieții politice românești, dar face și un gest curajos, pe care nicio regină și niciun rege nu îl mai făcuseră până atunci: ea coboară din lumea Palatului Regal în lumea oamenilor de rând, fiind una din acțiunile care au contribuit decisiv la crearea unui adevărat mit al reginei, dar și la atingerea unor cote de popularitate pe care monarhia nu le mai avusese până atunci.

Maria ar fi putut ajunge chiar Regina Angliei, întrucât, la un moment dat, în familia sa a existat această idee a căsătoriei ei cu vărul său George, viitorul rege George a V-lea al Angliei. Nu a fost regina Angliei, dar personalitatea sa puternică s-a exprimat prin asumarea unui rol vital: acela de lider al rezistenței României în fața Puterilor Centrale. Ea este un aliat de nădejde al prim-ministrului Ion I.C. Brătianu, și, alături de acesta, principalul interlocutor al ambasadurilor aliați, dar și un mijlocitor în relația deloc comodă cu aliatul rus. Armele sale principale și statutul său privilegiat sunt conferite de rudenția sa cu familiile imperiale ruse și engleze.

În mai toate cancelariile europene, Maria a fost percepută drept lider și vocea care a pledat pentru susținerea intrării și rămânării țării în război. Am putea spune că, neoficial, regina a fost cel mai bun ministru de externe al României în perioada 1916-1919.

Retragerea haotică în Moldova și refugiul la Iași al autorităților au generat o adevărată dramă umanitară în rândul populației, dar și al soldaților. Amplificată de lipsa alimentelor, a spațiilor de locuit și de igiena precară, tragedia românească a cunoscut apogeul odată cu izbucnirea epidemiei de tifos. Și atunci a intervenit Regina Maria, iar lungile audiențe acordate la Iași celor care aveau nevoie de sprijin, precum și oferirea unor mici ajutoare, vizitele zilnice la spitalele de răniți, toate i-au adus o largă apreciere, ea devenind simbolul speranței și centrul de rezistență în fața inamicului.

În timp ce Regele Ferdinand se mărginește să participe la parade, la discuții cu ofițerii și liderii armatei, ori la scurte vizite ale unităților armatei, regina este omniprezentă pe front, dar și în spațiul public, căci ea cutreieră mai toate așezările Moldovei, iar acest fapt nu are cum să nu impresioneze. În vremea aprigelor lupte din vara anului 1917, regina își descrie astfel activitatea: „Zi de muncă încordată și grea: spitale, spitale, spitale, unul după altul...ne-am făcut toată datoria fără șovăire, cu toată marea noastră oboseală... Mi se încurcă în minte numărul spitalelor vizitate”. Pe 23 septembrie 1917, regina prezentă la Piatra Neamț notează în jurnalul său că a împărțit țigări pentru nu mai puțin de 2000 de oameni.

Imaginea reginei se construiește prin contactul direct cu populația, cu soldații – iar această poziționare a ei are un impact uriaș asupra omului de rând. Dar efortul și popularitatea ei sunt susținute și politic. Regele Ferdinand instituie prin decret, în martie 1917, decorația „Ordinul Crucea Regina Maria”, acordat persoanelor care s-au distins în cadrul serviciului sanitar, de îngrijire a răniților și bolnavilor. Patronajul Crucii Roșii, implicarea în organizarea spitalelor de campanie și dotarea lor cu cele necesare reprezintă o altă direcție a sprijinului pe care suverana îl primește nemijlocit de la factorii politici din țară și din străinătate.

Un puternic aparat de propagandă al statului – Serviciul Fotografic și Cinematografic al Armatei – contribuie și el la crearea imaginii mitologice și eroice a reginei în Marele Război, dar și în primii ani de după conflict, mediatizând puternic imaginile și înregistrările cu regina pe front sau în mijlocul răniților. La fel de importante pentru crearea imaginii legendare a reginei s-au dovedit a fi ziarele apărute la Iași: „Neamul Românesc”, „Mișcarea”, „România”, care zi de zi, pe parcursul războiului, au publicat ample articole dedicate suveranei. De fapt, aceste publicații sunt și cele care îi atribuie epitele de „Regină-Soldat” și „Mamă a Răniților”, preluându-le din vorbele oamenilor simpli care interacționează cu Maria. Semnificativ este momentul în care Nicolae Iorga îi propune reginei ca lucrarea acesteia „De la inima mea la a lor”, să fie publicată în 15000 de exemplare și distribuită în tranșee și în spitale. „Cărticica reginei”, cum îi spun soldații, devine, în termenii de azi, un adevărat bestseller, iar difuzarea mesajului suveranei este amplificată și de publicarea în foileton în ziarele epocii. Proclamațiile oficiale ale regelui, ale guvernului sunt astfel dublate de cartea reginei, care reprezintă, în egală măsură, și un vector puternic al construcției imaginii sale mitologice în vreme de război.

În primii ani de după război, imaginea mitică a reginei este la apogeu. Întorși în satele lor, soldații duc cu ei trei povești: istoria personală a participării la război, legenda Reginei și cultul pentru generalul Averescu. O mulțime de romane, de jurnale publicate după război vorbesc despre rolul suveranei în război. Implicarea acesteia în opera de recunoștință față de eroii căzuți pe front contribuie și mai mult la imaginea sa pozitivă. Familile celor căzuți simt în Regina Maria un sprijin care îi ajută să treacă mai ușor peste tragediile personale. Nici orfanii nu uită dragostea reginei, care le-a înseninat cu o vorbă bună, cu o mângâiere și un mic cadou copilăria marcată de suferințele războiului.

Încoronarea de la Alba Iulia, în 1922, dar și interesantul exercițiu de credință și dragoste față de poporul său, exprimat prin trecerea la ortodoxism în 1926, au făcut-o să fie și mai iubită de popor. A fost prima regină încoronată a României care a îmbrățișat sincer religia poporului român.

Turneele diplomatice întreprinse în 1919 și apoi în 1926 în Franța, Anglia și Statele Unite ale Americii au lăsat și ele o puternică amprentă asupra lumii românești, căzută în admirație față de forța și puterea de persuaziune a Reginei Maria. Rezultatele, cel puțin ale vizitelor la Paris și Londra, au contribuit clar la făurirea și recunoașterea în plan internațional a Marii Uniri.

Din toate aceste motive, Regina Maria își merită locul privilegiat în istorie, dar și în sufletul și conștiința românească – fără eforturile sale uriașe, atotcuprinzătoare, România ar fi arătat probabil altfel.

BIBLIOGRAFIE:

- *Maria, regina României, „Jurnal de război 1916-1917” vol. I, Editura Humanitas, București, 2014*
- *Maria, regina României, „Jurnal de război 1918”, vol. II, Editura Humanitas, București, 2015*
- *Maria, regina României, „Jurnal de război 1918”, vol. III, Editura Humanitas, București, 2015*
- *Yvonne Blondel, „Jurnal de război 1916-1917, Frontul de sud al României”, Institutul Cultural Român, București, 2015*
- *Contele de Saint-Aulaire, „Însemnările unui diplomat de altădată în România, 1916-1920”, Editura Humanitas, București, 2016*
- *Ion Valjan, „Cu glasul timpului. Amintiri”, Editura Humanitas, București, 2013*

OCTAVIAN GOGA – POETUL MARII UNIRI

*Prof. metodist Rodica TELEGUȚĂ
Casa Corpului Didactic Mehedinți*

Despre contribuția lui Octavian Goga la înfăptuirea unității naționale a tuturor românilor, vorbește presa acelei vremi, în care publică numeroase articole și poezii, făcându-se purtătorul de steag în bătălia pentru realizarea acestui vis, așa cum spun și versurile sale: “Avem un vis neîmplinit./Copil al suferinții. /De dragul lui au răposat/ Și moșii și părinții.” (Noi)

Pe măsură ce statul român născut din unirea Principatelor se consolida, relațiile dintre români de dincolo și de dincoace de Carpați deveneau din ce în ce mai profunde. Încă din timpul revoluției de la 1848, țărani prezenți la Adunarea de la Blaj, strigaseră "Noi vrem să ne unim cu Țara". În timpul Războiului de Independență (1877-1878), de asemenea, românii transilvăneni și-au exprimat, prin diverse forme solidaritatea cu statul român.

Poetul și publicistul Octavian Goga, născut în satul Rășinari, județul Sibiu, în anul 1881, s-a implicat de timpuriu și într-un mod foarte dinamic în lupta pentru drepturile naționale și sociale ale românilor din Transilvania. În anul 1911 autoritățile austro-ungare i-au intentat proces din cauza atitudinii sale militante în favoarea românilor din Imperiul habsburgic și a fost închis la Seghedin (1912), unde a fost vizitat de I.L. Caragiale.

În ianuarie-februarie 1913, Octavian Goga a făcut parte din delegația Partidului Național Român, care a dus tratative cu guvernul ungar cu privire la drepturile românilor din Transilvania.

Anul următor a trecut munții, în Regat, stabilindu-se la București. A fost cooptat în comitetul Ligii Culturale, condusă de Nicolae Iorga, între 1914-1916 susținând numeroase conferințe și cuvântări, pledând pentru intrarea României în Primul Război Mondial de partea Antantei, pentru eliberarea teritoriilor românești aflate sub stăpânire austro-ungară și desăvârșirea unității național-statale.

Articolele din volumul "Strigăte în pustiu. Cuvinte din Ardeal într-o țară neutrală" (1915) și poemele din volumul "Cântece fără țară" (1916) care exprimă retorica momentului, alternează virulența cu ardoarea patriotică. La 17 august 1916, când România a intrat în război, poetul a publicat un articol în ziarul "Epoca", exclamând: "Nu mai sunt Carpații!", potrivit prefaței volumului "Poezii" (Editura Litera, 2010).

Intrarea României în Primul Război Mondial l-a determinat pe poetul ardelean să se înroleze, în 1917, ca simplu soldat pe frontul din Dobrogea, se amintește în volumul "Dicționarul scriitorilor români" (Editura Fundației Culturale Române, 1998).

În noiembrie-decembrie, după ocuparea Capitalei de către trupele germane, Octavian Goga s-a refugiat la Iași unde a participat la formarea unui Comitet Național al românilor emigrați din Austro-Ungaria (1917) și a editat împreună cu mai mulți scriitori, precum Mihail Sadoveanu, Alexandru

Vlahuță, Lucian Blaga, ziarul "România" (1917-1918). În articolul de fond al primului număr, Octavian Goga afirma: "pe câmpul întins, unde se prind în mănunchi puterile de apărare ale unui neam, venim astăzi și noi, o seamă de oameni ai condeului". În cadrul ziarului, Octavian Goga a publicat 46 de articole și mai multe poezii.

În urma semnării Păcii de la București-Buftea, Octavian Goga s-a îndreptat spre Londra și Paris, pentru a se alătura grupului de intelectuali români aflați acolo, în vederea determinării marilor puteri de a recunoaște desăvârșirea unității statale românești. Contribuții de seamă în realizarea acestui demers au avut, printre alții, Take Ionescu, Nicolae Titulescu, Octavian Goga, V. Lucaciu, Traian Vuia.

La Paris a fost creat sub președinția lui Take Ionescu, Consiliul Național pentru Unitatea Românilor (24 aug.-6 sept. 1918), potrivit prefaței volumului "Poezii" (Editura Litera, 2010). Octavian Goga a fost ales vicepreședinte al acestuia alături de Vasile Lucaciu, dr. C. Angelescu și Jean Th. Florescu. Scopul acestui consiliu era de a face cunoscută opiniei publice mondiale ideea privind necesitatea desăvârșirii unității noastre naționale și argumentarea legitimității ei. Numai la câteva săptămâni de la înființarea sa, Consiliul a fost recunoscut de guvernele Franței, Angliei, Italiei, Statelor Unite ale Americii.

Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a hotărât, la 1 decembrie 1918, Unirea Transilvaniei cu România, vestea fiind primită cu deosebit entuziasm și bucurie în suflet de românii de peste graniță și de membrii Consiliului de la Paris. Octavian Goga, aflat, încă la Paris, a fost ales membru în Consiliul Dirigent al Transilvaniei.

Militant neobosit pentru unirea Transilvaniei cu țara, Octavian Goga publicase încă înainte de război o serie de volume conținând articole politice: "O seamă de cuvinte" (1908), "Însemnările unui trecător. Crâmpie din zbuciumările de la noi" (1911), "Strigăte în pustiu. Cuvinte din Ardeal într-o țară neutrală" (1915). Comentând acest aspect, George Călinescu îl caracteriza pe Octavian Goga, astfel: "foarte bun orator de mase, știind să stârnească toate instinctele populare, fără a deveni comun, un adevărat demagog academic".

După Primul Război Mondial, Octavian Goga a fondat Partidul Național Agrar, care a fuzionat cu Liga Apărării Național Creștine, condusă de A.C. Cuza, formând Partidul Național Creștin. În plan public, a deținut funcțiile de ministru al Instrucțiunii Publice și Cultelor (1919), ministru de stat (1920-1921), ministru al Cultelor și Artelor (1920), ministru de Interne (1926-1927). În perioada 28 decembrie 1937 — 11 februarie 1938, Octavian Goga a fost prim-ministru al României.

Conștient de puterea impactului pe care versul său îl poate avea asupra cititorului sau ascultătorului, Octavian Goga a ars ca o flacără vie pe altarul ideii naționale, punându-și în valoare creația sa literară, fiind unul dintre cei mai activi protagoniști ai Marii Uniri.

BIBLIOGRAFIE:

- *"Dicționarul scriitorilor români", Editura Fundației Culturale Române, 1998*
- *Octavian Goga, "Poezii", Editura Litera, 2010*
- *G. Călinescu, "Istoria literaturii române de la origini până în prezent", Editura Minerva, București, 1982*

UNIREA BASARABIEI, BUCOVINEI ȘI TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

*Prof. metodist Melania-Voichița CRISTEA
Casa Corpului Didactic Mehedinți*

Prima provincie care s-a unit cu patria-mamă a fost Basarabia. Aceasta a survenit pe fondul dezmembrării Imperiului Rus, odată cu proclamarea principiului autodeterminării până la despărțirea de statul multinațional în care au fost înglobate. În 1917 s-a constituit în provincie Partidul Național Moldovean, ce a coordonat mișcarea de eliberare națională. În același an a apărut, la Chișinău, ziarul "Cuvânt Moldovenesc".

Cu prilejul Congresului ostașilor moldoveni de la Chișinău, din 25 septembrie/8 octombrie 1917, s-a constituit un organ reprezentativ numit Sfatul țării. Ca for coordonator al său a fost format Consiliul Directorilor. Acesta a anunțat autonomia Basarabiei. Președinte al sau a fost ales Ioan Incuț.

Republica Moldovenească și-a proclamat, la 4 februarie 1918, independența. La 27 martie/9 aprilie 1918, Sfatul Țării, care cuprindea reprezentanți ai tuturor naționalităților - 138 deputați - a adoptat, cu majoritate de voturi, hotărârea Basarabiei de a se uni cu România.

Desfășurarea primei conflagrații mondiale a adâncit și criza de structură a regimului dualist austro-ungar și a impus rezolvarea situației provinciilor locuite de către români, și anume, Bucovina și Transilvania. Bucovina a fost teatru de război, numeroși tineri fiind înrolați în armata austro-ungară, ceea ce a agravat suferințele locuitorilor săi. Situația românilor din Bucovina s-a înrăutățit în toamna anului 1918 când Austro-Ungaria, practic, se prăbușise. Din inițiativa lui Sextil Pușcariu și lancu Flondor, s-a convocat, la 14/27 octombrie 1918, o Adunare a reprezentanților populației românești din provincie. Aceasta a decis unirea Bucovinei cu teritoriile locuite de români, din Austro-Ungaria. S-a ales un Comitet Executiv și un Consiliu Național. Lider politic a fost ales lancu Flondor. Populația românească și-a manifestat astfel voința de a se uni cu Țara.

În aceste împrejurări, a avut loc la Cernăuți, la 15/28 noiembrie 1918, Congresul General al Bucovinei, și anume, al reprezentanților românilor, polonezilor, germanilor, rutenilor. Românii constituiau marea majoritate a participanților. La propunerea lui lancu Flondor, care a prezidat lucrările Congresului, s-a votat, cu o majoritate zdrobitoare, "unirea necondiționată, pentru vecie a Bucovinei în vechile ei hotare cu regatul României". Reprezentanții celorlalte populații au recunoscut și acceptat hotărârea românilor.

În Transilvania, lupta pentru realizarea unirii cu patria-mamă a tins să se radicalizeze o dată cu debutul primei conflagrații mondiale. Contactele cu cercurile oficiale de la București s-au intensificat, iar Liga pentru unitatea politică a tuturor românilor a desfășurat o vie activitate în sprijinul idealului național. Intrarea trupelor române în Transilvania, în vara lui 1916, a fost salutată cu entuziasm de către români. Numeroși tineri au căutat să se înroleze în armata română. După retragerea unităților militare, urmare a necesităților campaniei de la sudul Dunării, autoritățile maghiare au dezlănțuit o campanie de reprimare a mișcării naționale românești. S-au făcut rechiziții, internări în lagăre, s-a trecut la arestarea unor lideri politici, a fost suspendată presa românească, au fost închise și desființate școli profesionale și elementare ale românilor. Mulți români au fost înrolați cu forța în armata austro-ungară. În aceste condiții grele au avut loc, în ciuda interdicțiilor pronunțate de guvernul Tisza, acțiuni sociale și de protest, între 1916 și 1918, pe Valea Jiului, la Cluj, Oradea, Brașov, Timișoara. În

condițiile înfrângerilor de pe front și a adâncirii crizei dualismului austro-ungar s-au produs, la finele anului 1917 și în 1918, demonstrații de stradă și agitații în unitățile militare.

În același timp, s-a desfășurat în străinătate, pe diferite căi, o vastă propagandă pentru susținerea cauzei unității tuturor românilor, deoarece mai existau, încă, mulți oameni politici occidentali, în S.U.A. și Marea Britanie, care cereau menținerea Austro-Ungariei. Au acționat în acest sens, în Franța, Anglia, S.U.A., Italia, Suedia, între alții, Take Ionescu, Simion Mândrescu, Ioan Ursu, Constantin Angelescu, Vasile Lucaciu.

În toamna anului 1918, în condițiile prăbușirii structurilor puterii imperiale, s-a desfășurat în Transilvania un puternic proces revoluționar, cu colaborarea tuturor forțelor sociale reprezentând populația românească. Și-a reluat, astfel, activitatea Partidul Național Român. Comitetul său executiv reunit la Oradea a adoptat, la 29 septembrie/12 octombrie 1918, o declarație ce proclama "independența națiunii române" din cadrul dublei monarhii. În același timp, au fost reluate și intensificate contactele cu Partidul Social Democrat. La 3/16 octombrie 1918, împăratul Carol I a făcut ultima încercare de a salva monarhia aflată în plină dezagregare. El a lansat manifestul "Către popoarele mele credincioase", în care propunea federalizarea Austro-Ungariei. Drept răspuns, deputatul român Alexandru Vaida-Voevod a citit în parlamentul maghiar Declarația de independență a populației românești din Transilvania. S-au desfășurat, de asemenea, numeroase acțiuni pentru pace, pentru respectarea drepturilor și libertăților democratice, pentru realizarea unirii cu România.

Treptat, puterea locală a fost preluată de Consiliile românești, denumite Sfaturi, care au dispus de sprijinul militar al populației românești prin intermediul gărzilor românești. Ele au organizat rezistența împotriva oricăror provocări ale fostelor autorități maghiare. La 30 octombrie/12 noiembrie 1918 s-a constituit Consiliul Național Român Central (C.N.R.) din care au făcut parte șase reprezentanți ai Partidului Național Român - Teodor Mihaly, Vasile Goldiș, Aurel Vlad, Alexandru Vaida-Voevod, Ștefan Cicio-Pop, A. Lazâr și șase ai Partidului Social Democrat - Ioan Flueraș, Basil Surdu, Iosif Renoiu, Tiron Albani, Enea Grapini, Iosif Jumanca. El a avut sediul la Arad și a devenit organul central al luptei românilor pentru unire.

Ulterior, el a luat denumirea de Marele Sfat al Națiunii din Transilvania și Ungaria. La 9/22 noiembrie 1918, Consiliul Național Român Central a anunțat guvernul de la Budapesta că a preluat puterea deplină în Transilvania. Între 13-15 noiembrie 1918 au avut loc, la Arad, tratative între reprezentanții Consiliului Național și cei ai guvernului Tisza. Ele au eșuat însă datorită poziției reticente a delegației conduse de Karolyi. Trecându-se la preluarea puterii administrative și politice locale în Transilvania, s-a hotărât să se supună aprobării populare documentele unității naționale în cadrul unei mari adunări, la Alba-Iulia.

Adunarea națională de la Alba-Iulia a avut loc la 18 noiembrie/1 decembrie 1918. Ea a reunit peste 1228 delegați aleși și peste 100000 oameni veniți din toate colțurile Transilvaniei pentru a consfinți, în mod liber de orice constrângere, hotărârea de unire cu patria-mamă. Adunarea a fost deschisă de Gheorghe Pop de Băsești. Într-o atmosferă de puternic entuziasm popular, prin glasul lui Vasile Goldiș, Marea Adunare Națională a proclamat unirea "acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România". Rezoluția Unirii prevedea înfăptuirea unui regim democratic în România. A doua zi s-au ales organele provizorii ale puterii de stat, și anume, Marele Sfat Național care a jucat rol de for legislativ, condus de Gheorghe Pop de Băsești, și Consiliul Dirigent, prezidat de Iuliu Maniu și format din 15 membri. Actul de la Alba-Iulia a consfințit pe vecie, prin votul maselor, înfăptuirea Marii Uniri.

BIBLIOGRAFIE:

- România în anii Primului Război Mondial, Ed.Militară București, 1987.
- Constantin Hamangiu, Codul general al României, anii 1924-1929; 1931-1938.
- Nicolae Iorga, O viață de om așa cum a fost, 1934.
- Ioan Scurtu, Ioan I.C.Brătianu, Ed.Museion, București 1992.
- Dinu Giurescu, Istoria României în date, Ed. Enciclopedică București, 2003.
- România în anii Primului Război Mondial, Ed.Militară București, 1987.

MAREA UNIRE DE LA 1 DECEMBRIE 1918

*Prof. metodist Daniela ECOBICI
Casa Corpului Didactic Mehedinți*

Românii celebrează anual câteva evenimente de importanță capitală în formarea acestei țări, începând cu 24 Ianuarie și încheind cu 1 Decembrie. Pentru toți românii, celebrarea acestor date reprezintă o bună ocazie de a face un pod peste timp, în încercarea de a simți și a trăi profund româneste. Nicolae Iorga afirma, într-unul dintre rarele sale discursuri cu ocazia Zilei Naționale, că nu trebuie să uităm faptele predecesorilor noștri care au trăit, luptat și murit având un țel bine stabilit. El spunea: „Unirea prin vărsare de sânge, prin războiul de aici dacă e nevoie, iar de acolo prin revoluție. Pentru cinstea acestor tineri pe care i-am cunoscut și pe care, orice ar fi la mijloc, îi iubesc și astăzi, am ridicat aceste cuvinte”.

Același istoric, ca nimeni altul, a militat în spiritul unionist al vremurilor, dedicându-se întru totul cauzei Unirii. Nu am ales întâmplător să prezentăm câteva fragmente din opera marelui istoric, mai ales că în urmă cu o săptămână, în 27 noiembrie, am comemorat 76 de ani de la moartea sa. Contemporan evenimentelor, Iorga a perceput profund Primul Război Mondial, considerându-l „drama poporului român”. Tot el scria: „Gândul nostru se duce mai ales către acei bieți săteni români, din văile Ardealului, de pe câmpiile mănoase ale Banatului și Ungariei, din Munții Maramureșului, care, ca ai lor și ai noștri, de același sânge, din preajma mănăstirilor Bucovinei, s-au dus să-și verse sângele pentru steagul care este al unuia și al altuia, dar al nației românești nu e” (N. Iorga, *Războiul nostru în note zilnice*, II, p. 91).

Steagurile noastre s-au oglindit în apele Tisei

Teritoriile românești aflate sub ocupație străină erau Basarabia, Bucovina și Transilvania. Pentru cei mai mulți intelectuali români, eliberarea și unirea tuturor românilor era deopotrivă un act de dreptate națională, dar și un „act de dreptate socială”, deoarece „solidaritatea românească” trebuie fundamentată, într-o țară agrară, pe țărani stăpâni „pe pământul muncii și vitejiei lor”, stăpâni pe „moștenirea părinților și moșilor lor îndreptățiți”.

Ca o profeție, Iorga scria însă înainte ca războiul să se fi terminat: „E atâta de lucru, chiar după ce vom fi în munții Maramureșului și vom oglindi steagurile noastre în apele Tisei, încât nu o generație, ci generații întregi vor trebui să muncească”.

În ceea ce privește actul unirii propriu-zise, anul 1918 a început prost, dar s-a terminat neașteptat de bine. Pacea de la București (24 aprilie/7 mai 1918) reprezenta capitularea României în fața Puterilor Centrale. Ea a fost semnată la Palatul Cotroceni și a impus țării condiții greu de acceptat: erau pierdute Dobrogea, Cadrilaterul și județul Constanța, România nemaiaivând ieșire la mare, vârfurile muntoase treceau sub controlul Puterilor Centrale, erau cesionate producțiile de petrol, exploatare forestieră. Dar, din Răsărit, „o geană de lumină”, cum spunea academicianul Florin Constantiniu, s-a ivit. Basarabia, gubernie rusească, și-a declarat independența, prin votul unanim din cadrul Sfatului Țării, instituția centrală, în care se aflau și bolșevici, și-a constituit propriile instituții și a decis unirea cu România la 27 martie/9 aprilie 1918. Bucovina, provincie aflată sub autoritatea Austro-Ungariei, prin convocarea Congresului General al Bucovinei, unde erau și austrieci și polonezi, a votat „unirea necondiționată și pe veci a Bucovinei, în vechile ei hotare, până la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu regatul României” (Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, p. 276).

Cu ultimele forțe și grație Regelui Ferdinand, care, prin discursul său, i-a motivat pe soldați, România a reintrat în război la 9 noiembrie 1918. La 11 noiembrie, Germania capitula și semna armistițiul la Cateau-Cambresis.

Pe fondul situației grele cauzate de război în Ungaria și suportând cu stoicism toate greutățile provocate de maghiarii din Transilvania românilor în acea perioadă de haos, la 18 noiembrie/1 Decembrie, s-a întrunit Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. „Ziua mare și sfântă pentru neamul nostru”, 1 Decembrie 1918, a sosit. Adunarea a fost prezidată de Gh. Pop de Băsești, în prezența a 1.228 de delegați. Cei prezenți au ascultat mai multe discursuri, al lui Iuliu Maniu, Ștefan Cicio Pop și ale altora, primite cu foarte mult entuziasm. În afara clădirii, peste 100.000 de români veniți din întreaga Transilvanie trăiau un vis.

Unirea nu era încă recunoscută de Marile Puteri și nici de statele vecine

Pentru ca un teritoriu să fie integrat într-o țară deja existentă sau să fie el însuși un stat nou, trebuia recunoscut prin tratate internaționale. Nici Rusia Sovietică, nici Ucraina Sovietică nu acceptau unirea Basarabiei și a Bucovinei cu România. Se pregătise chiar și o intervenție militară în acest sens. Transilvania se afla în pericol pentru că în Ungaria, prin proclamarea Republicii Sfaturilor (Sovietelor), conducerea era tot comunistă, ceea ce crea primejdia ca România să fie atacată din est și din vest.

Pentru că presiunea devenise de nesuportat și pentru că momentul 1 Decembrie crease un imbold puternic armatei române, s-a trecut la ofensivă. Până la 1 mai au fost ocupate orașele Satu Mare, Carei, Salonta și Oradea Mare, continuându-se ofensiva până la Tisa, care reprezenta obstacolul natural menit să securizeze teritoriul controlat de români.

Data fiind situația din Rusia, prin care bolșevicii încercau să consolideze noul regim, Armata Roșie a oprit înaintarea în Basarabia, Lenin ordonând folosirea armatei trimisă în România la apărarea puterii sovietice.

Nici puterile occidentale nu au fost mai receptive în acceptarea stării de fapt pe care românii le-au prezentat-o. A existat o adevărată luptă diplomatică la Paris pentru ca granițele dorite de români să fie acceptate. Cea mai dificilă recunoaștere a fost a Basarabiei, pe care SUA nu au vrut s-o recunoască decât în 1933 și atunci folosind un limbaj diplomatic, în sensul că provincia era prevăzută în cota de imigrație a României pentru SUA. Acest lucru echivala cu recunoașterea suveranității românești asupra teritoriului dintre Prut și Nistru.

Au avut un ideal, au lăsat la o parte mentalitatea că „alții” sunt vinovați de starea existentă în acel moment și au pornit la luptă. Este un exercițiu de imaginație, dacă se poate spune așa, momentul în care românii au reacționat la unison și au luptat pentru același lucru. Iorga, preocupat de consolidarea statului român unitar, scria: „Măine, după ce vom hotărî soarta pământurilor, la care ne uităm de atâta vreme, nu cu ochii plini de foame ai cuceritorului sălbatic, lacom de alte țări, ci cu ochii duioși ai fratelui care se uită la brazda pe care de două mii de ani fratele său muncește, cu sudoare amestecată cu sânge, pentru ca, ridicându-se de jos, să primească pe față loviturile de palme ale stăpânilor săi, când vom fi stăpâni pe aceste teritorii, oare crede cineva că s-a isprăvit? Nu! Problema românească face parte dintr-o problemă mondială - și prea o uităm des. Unirea va trebui consolidată printr-o activitate complexă, permanentă, profundă, de durată, deoarece una este a ocupa un teritoriu, alta este a-l păstra militar și al treilea lucru, cel din urmă și cel mai însemnat, este a ști să-l menții”.

BIBLIOGRAFIE :

1. Ștefan Pascu, „Făurirea statului național unitar român”, vol. I, Editura Academiei, 1983.
2. Constantin Marinescu, „Momente cruciale din lupta românilor pentru independență și unitate națională”, Editura „Danster”, 2015
3. „Cartea de aur a Centenarului Marii Uniri”, Bogdan Bucur, Rao Books, 2017
4. Seria “România – Marea Unire. 1918-2018”, coordonată de istoricul Ioan Scurtu, TipoMoldova, 2017

MAREA UNIRE - APOGEUL UNEI ISTORII MILENARE

*Bibliotecar Mariana SPIRIDON
Casa Corpului Didactic Mehedinți*

Este de ajuns să pun în vederea Onoratei Adunării Naționale, că unirea tuturor Românilor într-un singur regat și într-un nedespărțit Stat este nu numai un ideal sfânt, isvorât din trecutul nostru și din Comoara vieții noastre sufletești, ci este și un drept indiscutabil al nostru, în baza ființei noastre naționale unitare.

Noi, fiii Națiunii Rromâne de pretutindenii suntem de aceeași obârșie, de aceeași fire, cu o singură și unitară limbă și cultură și suntem încălziiți de aceleași tradiții sfinte și de aceleași aspirații mărețe.

- Iuliu Maniu, 1 Decembrie 1918

Evenimentul politic al anului 1918 este desăvârșirea statului național român, înfăptuit prin unirea tuturor provinciilor locuite de români, aflate sub o stăpânire străină, cu România.

Astfel, la finalul Primului Război Mondial, România obținea mai mult decât eliberarea românilor din Austro-Ungaria, pe care și-o propusese la începutul conflagrației.

Începutul anului 1918 se anunța dezastruos, România semna în mai **Pacea de la Buftea-București**, un tratat de pace care-i aducea mari prejudicii. Schimbările mari în plan european, din a doua jumătate a anului, și priceperea liderilor români de a simți momentul istoric fac ca dezastrul anunțat să fie transformat într-un șir de victorii, reunite sub numele de Marea Unire de la 1918: **în martie 1918 unirea Basarabiei cu România, în noiembrie unirea Bucovinei cu România, iar în decembrie unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România.**

Pe 1 Decembrie 2018, Alba Iulia devine centrul principal al evenimentelor ce marchează 100 de ani de la Marea Unire. 1 Decembrie 1918 a rămas un simbol al afirmării hotărâtoare a poporului de a-și decide singur soarta.

Cei mai mulți dintre cei care au văzut cu ochii lor înfăptuirea acestui vis de veacuri au pierit purtând în inimi fiorul libertății, iar, pentru generația tânără, Unirea de la 1918 a devenit doar o frumoasă lecție de istorie.

Acum 100 de ani, peste 100.000 de oameni din toate colțurile României se îndreptau către Alba Iulia, pentru a asista la desăvârșirea celui mai puternic act din istoria României. Cu entuziasm și inimi însuflețite de dragoste de țară, românii au venit să dea mână cu mână într-o țară unită. După terminarea primului război mondial, poporul român a reușit să valorifice contextul mișcării de eliberare a popoarelor din Europa și a consfințit propria eliberare și unire, în „Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia”.

Adunarea de la Alba Iulia s-a ținut într-o atmosferă de sărbătoare. Aici au venit 1.228 de delegați oficiali, din toate cele 130 de cercuri electorale și din toate cele 27 de comitate românești, episcopi, oameni de cultură, care au proclamat, la unison, „deplina libertate națională”, „votul obștesc, direct și egal”, „libertatea presei” dar și reforme în mai multe domenii ale vieții, acum 100 de ani.

Pe lângă oficialități, la Alba Iulia au venit, români de peste tot, de peste Carpați, cu trenul, cu căruțele, călare, pe jos, îmbrăcați în haine de sărbătoare, cu steaguri tricolore, cu table indicatoare a comunelor ori a ținuturilor de unde proveneau, în cântări și plini de bucurie. Peste o sută de mii de oameni s-au adunat în această zi spre a fi de față la actul cel mai mare al istoriei românilor.

Marea Unire a tuturor românilor a fost împlinită în miezul zilei de 1 decembrie 1918, când cele 1.228 de semnături s-au așternut pe Rezoluția Adunării Naționale de la Alba Iulia.

Noua întindere a statutului și noua structură socio-economică au produs schimbări fundamentale ale sistemului politic. Din cele două partide mari ale Vechiului Regat a supraviețuit doar Partidul Național Liberal, caruia în perioada interbelică i s-a opus Partidul Național Țărănesc, condus de Iuliu Maniu. Viața culturală a cunoscut o perioadă de efervescență fără precedent, manifestată în artă și știință.

Din câștigurile teritoriale ale anului 1918, doar Transilvania și Bucovina de Sud au rămas României după cel de-al Doilea Război Mondial. Basarabia, Bucovina de Nord și ținutul Herței au fost încorporate URSS, iar Cadrilaterul a rămas Bulgariei.

BIBLIOGRAFIE:

- *Dicționarul personalităților Unirii: Trimișii românilor transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia*, Ioan I. Șerban, Nicolae Josan, Editura Altip, 2003
- Calafeteanu, Ion, *Unirea Basarabiei și a Bucovinei cu România, 1917-1918: Documente*, Editura Hyperion, Chișinău 1995
- *1918 la Români: documentele unirii : unirea Transilvaniei cu România 1 decembrie 1918, Volume 10*, Ion Popescu-Puțuri, Editura Științifică și enciclopedică, 1989
- *Istoria poporului român*, Editura Științifică, București, 1970.
- Iancu Gheorghe, *Contribuția Consiliului Dirigent la consolidarea Statului național unitar român (1918-1920)*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985

VALORI ȘI PERSONALITĂȚI REPREZENTATIVE ALE FĂURIRII STATULUI NAȚIONAL ROMÂN

*Prof. învă. preșcolar Emilia ALEXANDRU
Gradinița cu p.p nr.21*

Regele Ferdinand I al României (24 august 1865 - 20 iulie 1927)

Visul lui Ferdinand a fost, în egală măsură, același cu al milioanelor de români - crearea României Mari prin alipirea Transilvaniei regatului român. Însă la acea dată Ardealul se afla sub stăpânire austro-ungară, acolo unde românii, care erau cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori ale acelor locuri, nu aveau nici cele mai elementare drepturi.

Ion I.C. Brătianu (20 august 1864 - 24 noiembrie 1927)

La 29 noiembrie 1918 se constituie un nou guvern liberal, condus de I.I.C. Brătianu, în componența lui regăsindu-se, pentru prima dată în istoria țării, și miniștrii din provinciile istorice românești unite cu țara mamă.

Acest guvern ratifică actul de unire a Transilvaniei cu România (Decretul-lege din 13 dec. 1918 pentru unirea Transilvaniei și a celorlalte ținuturi din Ungaria locuite de români cu Regatul României) și cel al unirii cu Bucovinei cu România (decretul-lege din 19 dec. 1918 relativ la Unirea Bucovinei cu Regatul României). După Marea Unire, oamenilor politici le revenea răspunderea de a găsi mijloacele adecvate pentru a asigura dezvoltarea României ca stat european.

Alexandru Vaida Voevod (27 februarie 1872 - 19 martie 1950)

Pe 1 decembrie 1918, a participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, unde cei 1228 de delegați aleși ai românilor "din Transilvania, Banat și Țara Ungurească" au votat Rezoluția Unirii care "decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România".

După acest eveniment istoric, Alexandru Vaida Voevod devine membru al Consiliului Dirigent, pentru a pregăti unificarea administrativă cu Vechiul Regat și s-a numărat între cei patru delegați ardeleni (alături de Vasile Goldiș, respectiv episcopii Iuliu Hossu și Miron Cristea) care au adus regelui Ferdinand I Rezoluția Unirii pentru a fi ratificată.

Vasile Goldiș (12/24 noiembrie 1862 - 10 februarie 1934)

La 10 ianuarie 1905, în cadrul conferinței Partidului Național Român, cere cu insistență, alături de alți membri, să fie abandonată tactica rezistenței pasive față de politica oficială promovată de guvernele de la Budapesta și Viena față de români și să fie înlocuită cu o tactică activă, elastică, care să țină cont de conjunctură și de sarcinile imediate ce stăteau în fața poporului român din Transilvania.

Vasile Goldiș însuși, în calitate de deputat în parlamentul maghiar pentru circumscripția Radna, între anii 1906-1910, a intervenit de numeroase ori (22 discursuri) împotriva diverselor legi asupritoare de naționalități.

Redactează împreună cu Emanoil Ungureanu și Ioan Mișu un memoriu pe care acesta din urmă îl înaintază guvernului la 13 septembrie 1910 din partea Partidului Național Român ca răspuns la propunerile de tratative ale acestuia.

Ștefan Cicio Pop (1 aprilie 1865 - 16 februarie 1934)

La Alba Iulia, în acea zi a împlinirii idealului național de unire a Transilvaniei cu Regatul României, Ștefan Cicio Pop a fost ales între cei 15 membri ai Consiliului Dirigent, cu atribuții de guvern provizoriu al Transilvaniei, el ocupându-se de resortul Armatei și Siguranței publice.

După Unire a fost ales deputat, în 1919, în primul parlament al României Mari, ocupând și funcția de președinte al Consiliului de Miniștri atunci când titularul, Alexandru Vaida-Voevod a fost plecat la Conferința de Pace de la Paris.

Pe 1 decembrie 1918, Ștefan Cicio Pop a avut onoarea de a deschide lucrările, iar apoi activează în Consiliul Dirigent pentru a pregăti unirea administrativă cu Vechiul Regat.

Episcopul Iuliu Hossu (30 ianuarie 1885 - la 28 mai 1970)

Alături de predecesorii săi, episcopul Iuliu Hossu a contribuit decisiv la unirea Transilvaniei cu țara-mamă.

După terminarea primului război mondial, noua situație mondială favoriza formarea statelor naționale. Prin urmare, românii din Transilvania, Banat și Ungaria și-au format organe politice proprii, așteptând momentul prielnic înfăptuirii unirii politice cu România.

La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, din încredințarea Marelui Sfat al Națiunii, noul episcop de Gherla, Iuliu Hossu, a vestit lumii Unirea tuturor românilor, prin citirea Declarației de Unire.

MAREA UNIRE – ÎNCUNUNAREA UNUI IDEAL

*Prof. Maria - Liliana AMZA
Școala Gimnazială „Regele Mihai I”*

Pământul românesc, atât de râvnit de-a lungul veacurilor, îmbină într-o perfectă armonie forme variate de relief, bogății naturale, cursuri de apă și elemente geografice care concurează la unicitatea acestui colț de rai !

Viețuirea neîncetată, încă din cele mai vechi timpuri, pe aceste meleaguri a creat un adevărat liant al locuitorilor ce au rămas neclintiți pe glia strămoșească, așa cum brazii străjuiesc țara din acoperișul munților...

Caracterul pașnic, activitățile specifice unui mod de viață sedentar au însuflețit poporul ce astfel a înțeles să-și dureze istoria. Câte săbii au căzut, zgomotul lor păstrându-se încă în pulberea câmpurilor ce au scris istoria cu pagini aurite! Câte neamuri de învins și de înfruntat! Aceasta-i vatra pe care au apărat-o strămoșii, cea care i-a însuflețit pe voievozi să-i stea pavăză și scut... Aici, Mihai și-a ostoit, *pohta*.” la 1600 și tot aici, Alexandru Ioan pune piatra de temelie a statului național modern.

Visul de veacuri al românilor a fost de a viețui în pace, pe plaiul strămoșesc, uniți prin grai, cultură și istoria comună. Îndelung așteptată, după veacuri tulburi, UNIREA nu întârzie la ceasul hărăzit. Pentru împlinirea ei poporul își scrie povestea în paginile Războiului Reîntregirii Naționale, începând cu anul 1916, în speranța eliberării fraților din Transilvania, aflați sub dominație austro-ungară.

Cu toate că își pierduseră însăși capitala, românii și-au păstrat flacăra speranței, acoperindu-se de glorie în luptele de la Mărăști, Mărășești și Oituz, în anul 1917, menținând ființa neamului neatinsă. Continuarea luptei s-a petrecut pe fondul împlinirii deplinei unități naționale.

Alăturarea celor trei provincii la țara-mamă a fost un act de voință colectivă, având la bază o consultare largă a maselor populare. Provinciile-surori revin la trupul mamei asemeni râului ce își regăsește matca după ce a încetat furtuna!

Basarabia a fost prima provincie ce a înscris în Cartea Unirii cu litere de aur: “[...] Republica Democratică Moldovenească (Basarabia) [...] În puterea dreptului istoric și a dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa România.” *

*Declarația de Unire a Basarabiei cu România, la 27 martie/9 aprilie 1918

În cadrul Congresului General al Bucovinei, de la Cernăuți, din 15/28 noiembrie 1918 se hotăra: “[...] Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei în vechile ei hotare, până la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu Regatul României.” **

Transilvania, urmând pilda celorlalte două provincii-surori, a desăvârșit Unirea: “Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia, în ziua de 18 noiembrie/1 decembrie 1918, decretează unirea acestor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România.” ***.

“[...] Delegații, în picioare, foarte mulți având ochii în lacrimi, aplaudă îndelung și-și strigă bucuria. Urale nesfârșite răsună pe câmpia unde sunt strânși cei peste o sută de mii; fiecare simte că trăiește o zi unică, ziua cea mai însemnată din istoria de două ori milenară a poporului său, ziua dreptății” ****

Marea Unire a însemnat împlinirea celui mai înalt ideal al suflării românești: clipa ce surprinde Țara și Poporul sărbătorind bucuria regăsirii!

BIBLIOGRAFIE :

Declarația de Unire a Basarabiei cu România, de la 27 martie/9 aprilie 1918

Declarația de Unire a Bucovinei cu România, de la 15 /28 noiembrie 1918

Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Editura Albatros, București 1975

** *Declarația de Unire a Bucovinei cu România*, de la 15 /28 noiembrie 1918

*** *Rezoluția Adunării Naționale de la Alba-Iulia*, de la 18 noiembrie/1decembrie 1918

**** Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi* Editura Albatros, București 1975, p. 694

ZIUA MARIÍ UNIRI - MĂRTURII ALE FILOSOFULUI ȘI POETULUI LUCIAN BLAGA

*Prof. Ioana ANDRECA
Colegiul Național "Traian", Drobeta – Turnu Severin*

În urmă cu 100 de ani , la 1 Decembrie, la Alba Iulia , se realiza Marea Unire, această zi fiind împlinirea unui vis de secole al românilor, acela de a se afla sub același nume de la Banat până la Nistru.

1 Decembrie 1918 este ziua în care poporul român și-a decis singur soarta. Cei care au văzut cu ochii lor îmfăptuirea acestui vis, au trecut în neființă. Pentru noi, cei de azi , Unirea de la 1918 este și va rămâne o importantă lecție de istorie și de viață. Documentele și imaginile din acea perioadă descriu cât se poate de clar acest eveniment. Dezideratul unirii avea o istorie îndelungată, românii putând profita, în acel moment, de contextul politic internațional, care favoriza concretizarea năzuințelor lor.

Pentru început, a fost aleasă locația, orașul Alba Iulia, fostă reședință a principilor Transilvaniei și reședință a conducătorului unirii de la 1599, Mihai Viteazul. Stabilirea capitalei cunoscutului domnitor în acest loc, dar și evenimentul care a marcat apogeul răscoalei lui Horia, Cloșca și Crișan, în 1784, i-a determinat pe organizatorii evenimentului de la 1 decembrie 1918 să aleagă Alba Iulia ca locație pentru desfășurarea Adunării.

Mulțimea prezentă la Alba Iulia, în ziua în care s-a hotărât Unirea cea Mare nu era o masă amorfă de oameni veniți la o chemare din ajun, care nu știau nici pentru ce au venit și nici ce vor. Dimpotrivă, în Sala Marii Uniri, pe Câmpul lui Horea, pretutindeni, în oraș și în afara orașului, românii au fost pe deplin conștienți pentru ce au venit.

Cine era la Alba Iulia? Erau peste o sută de mii de români, în frunte cu preoții și învățătorii satelor, conducătorii consiliilor naționale românești, puternicele focare ale vieții politice românești din preajma Marii Uniri și care, de fapt, au pregătit-o în conștiințe și au pus-o în practică în zilele lui noiembrie. Erau la Alba Iulia și în Sala Marii Uniri episcopi și vicari, preoți și învățători, oameni de cultură și oameni politici. Au venit toți în fruntea poporului, pentru ca împreună să culeagă roadele iubirii de neam.

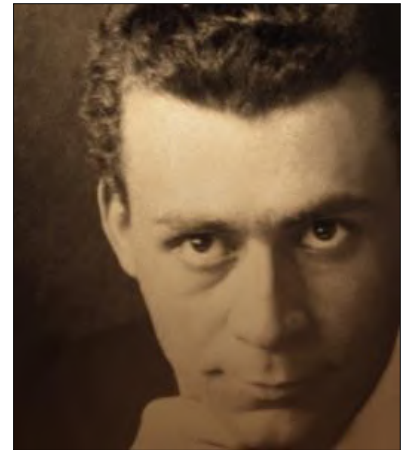
Vestea împlinirii Marii Uniri a fost răspândită în sate și orașe de toată pleiada de preoți și dascăli, de intelectualitatea de alte profesii din Transilvania. Pe vreme rea sau bună, tineri și mai puțin tineri, au străbătut, în plină toamnă, câmpia, dealurile și munții ca să ducă mai departe această bucurie. Au găsit pretutindeni oameni îmbrăcați în haine de sărbătoare, gata să participe la Marele Praznic Național de la 1 Decembrie 1918. Ecoul a fost cel așteptat. Cetatea a fost plină de oameni veniți, fără sa-i poată opri nici omătul așternut în calea lor, nici gerul ce le brăzda fețele. Oamenii satelor din întreaga Transilvanie au fost prezenți în număr impresionant. Au venit în frunte cu preoții și învățătorii lor, purtând cu toții tricolorul românesc pe piepturile lor, iar în inimii dorința fierbinte de a se uni cu țara.

Atmosfera acelei zile a fost una de sărbătoare. Au fost prezenți 1228 de delegați oficiali, din toate cele 27 de comitate românești, precum și alte personalități ale mediului politic, cultural și

religios românesc și nu numai. Majoritatea celor care asistau la înfăptuirea actului istoric era constituită, însă, din oameni simpli, aproximativ 100.000 la număr.

Despre Ziua Marii Uniri au rămas mărturii atât ale unor mari oameni politici ,cât și ale elitei intelectuale românești (scriitori,avocați,militari...) Printre ei îi putem aminti pe Lucian Blaga, Octavian Goga,Victor Moldovan ,Aurel Cosma Junior,Ilie Lazăr...

Poet, dramaturg, eseist, filosof, traducător și diplomat, Lucian Blaga se înscrie în pleiada oamenilor iluștri din țara noastră care au fost părtași la Marea Unire. Cunoscutul poet și filosof a fost prezent la festivitățile organizate cu prilejul zilei de 1 decembrie 1918 și a relatat cele întâmplate. Născut pe 9 mai 1895, în comuna Lancrăm, județul Alba, Lucian Blaga a fost al nouălea copil al unei familii de preoți, fiul lui Isidor Blaga și al Anei (n. Moga). Primele clase le-a urmat la Sebeș, la școala primară germană (1902-1906), după care a urmat Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov (1906–1914), unde era profesor ruda sa, Iosif Blaga. A urmat cursurile Facultății de Teologie din Sibiu și Oradea în perioada 1914–1916, pe care le-a finalizat cu licență în 1917. A studiat filosofia și biologia la Universitatea din Viena între anii 1916 și 1920, obținând titlul de doctor în filosofie. Aici a cunoscut-o pe Cornelia Brediceanu, cea care îi va deveni soție. A revenit în țară în ajunul Marii Uniri.

Pentru cei care îi cunosc mai mult opera literară și mai puțin opera filosofică, amintim că ea este grupată în trei trilogii:

- 1943 – „Trilogia cunoașterii” în trei volume: „Eonul dogmatic”, „Cunoașterea luciferică”, „Cenzura transcendentă”.
- 1944 – „Trilogia culturii” în trei volume: „Orizont și stil”, „Spațiul mioritic”, „Geneza metaforei și sensul culturii”.
- 1946 – „Trilogia valorilor”: „Știință și creație”, „Gândire magică și religie”, „Artă și valoare”.
- Cea de-a patra, „Trilogia cosmologică”, a rămas în stadiu de proiect. Din ea autorul a publicat un singur volum, „Diferențialele divine”, primul din această ultimă trilogie.

La acestea se adaugă volumele de eseuri și studii filosofice, unele publicate postum.

Lucian Blaga s-a bucurat din plin de intrarea trupelor române în Transilvania, a disperat la începutul retragerilor („Se sfărâmă ceva în osatura mea sufletească”), dar, când visul unirii a fost pe cale de a se realiza, a participat cu entuziasm la desfășurarea evenimentelor.

În scrisorile din perioada unirii Ardealului cu Țara, Lucian Blaga și-a exprimat deplina

satisfacție, trăind o stare de beatitudine : „Sunt aproape nebun de fericire ! (îi comunică într-o scrisoare Corneliei Brediceanu) Pretutindeni revoluție... Sfatul național se va constitui. De asemenea și garde (gărzi) naționale.” În scrisoarea din 12.XI.1918, adresată tot Corneliei, îi scria: „Poți fi liniștită. Ardealul e al nostru. Mișcarea e pe aici mare, dar haotică. Sunt garde (gărzi) naționale pretutindeni. Azi după-amiază voi ține o vorbire pentru ca gardiștii să depună jurământul sfatului național român.” Din altă scrisoare datată 21.XI.1918, aflăm despre o nouă cuvântare: „Ieri am fost la o adunare națională în Vinț... Am ținut o vorbire, pregătind poporul pentru marea adunare a întregului Ardeal, ce se va ține la Alba- Iulia. Unirea românilor într-un singur stat a fost obiectul acelei vorbiri.” În scrisoarea din 2 decembrie 1918, se exprimă într-un stil solemn: „Săvârșitu-s-a Unirea. Ieri am fost la Alba-Iulia.”

Participarea lui Lucian Blaga, însoțit de fratele său, Lionel, la Alba-Iulia, pe data de 1 Decembrie 1918, este evocată pe larg în scrierea sa postumă, „Hornicul și

cântecul vârstelor”, scrisă în 1946 și tipărită în 1965, ediție îngrijită de George Ivașcu, Editura Tineretului, București. Cu umor și cu nostalgie, Hronicul a fost scris la Sibiu, în anii 1945-1946, din perspectiva vârstei de 50 ani; poetul își amintește în detaliu copilăria sa transilvană și tinerețea. Evocarea marelui eveniment istoric de la 1 Decembrie 1918 o întâlnim în capitolul XLIII. Iată câteva fragmente:

„Pentru marea, istorică Adunare Națională de la Alba-Iulia, unde s-a hotărât alipirea Transilvaniei la patria-mamă n-a fost nevoie de o deosebită pregătire a opiniei publice. Pregătirea se făcuse vreme de sute de ani. În dimineața zilei de 1 Decembrie, ca la un semnal, lumea românească a purces spre Alba-Iulia (spre Bălgrad), cum îi spuneam noi, cu vechiul nume, pe jos și cu căruțele”. În timp ce Lionel a ocupat un loc în sala adunării, fiind în delegație, Lucian Blaga a avut avantajul de a „colinda din loc în loc toată ziua pe câmpul unde se adună poporul...”.

„Era o roire de necrezut. Pe câmp se înălțau ici-acolo tribunele de unde oratorii vorbeau nației”. „În ziua aceea am cunoscut ce înseamnă entuziasmul național, sincer, spontan, irezistibil, organic, masiv. Era ceva ce te făcea să uiți totul, chiar și stângăcia și totala lipsă de rutină a oratorilor de la tribună. Seara, în timp ce ne întorceam, cu aceeași trăsură la Sebeș, atât eu cât și fratele meu, ne simțeam purtați de conștiința că puseseam temeiurile unui alt timp, cu toate că n-am făcut decât să participăm tăcuți și insignifianți la un act ce se realiza prin puterea destinului...”

Într-un alt paragraf, Lucian Blaga menționa: „Când am trecut prin Lancrăm, satul natal, drumul ne ducea pe lângă cimitirul, unde, lângă biserică, Tata își dormea somnul sub rădăcinile plopilor. Zgomotul roților pătrundea desigur până la el și-i cutremura oasele.” „Ah, dacă ar ști Tata ce s-a întâmplat, zic eu fratelui meu, întorcând capul spre crucea din cimitir.” „Când dăm să ieșim din sat, numai ce auzim dintr-o curte, neașteptat, în noapte, un strigăt de copil: „Trăiască România dodoloată!” (acest „dodoloț” era în Lancrăm cuvântul curent pentru „rotund”).

Astfel descria poetul Lucian Blaga ziua de 1 decembrie 1918, Ziua Marii Uniri, la care a avut norocul să fie martor. Toate relatările celor care s-au aflat la Alba Iulia în acea zi arată o stare generală de bucurie, entuziasm, până la euforie.

Aceste stări erau îndreptățite: venise ziua când, în sfârșit, țara devenea întreagă, teritoriile rupte se lipeau la loc, România era din nou ”dodoloată”!

BIBLIOGRAFIE:

1. Lucian Blaga – ”Hronicul și cântecul vârstelor”, Editura Minerva, București, 1990.
2. Monica-Gabriela Culic – ”Marea Unire de la 1918 în memorialistica românească”, Editura Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 2014.
3. Ștefan Cicio-Pop – ”Unirea Ardealului cu Patria Mamă”, Tipografia ”Mitropolitul Silvestru”, Cernăuți, 1928.
4. Constantin E. Ungureanu – ”Centenarul Marii Uniri, al României întregite”, Ziarul ”Gorjeanul”, Târgu Jiu, 3 aprilie 2018.

CONTEXT ISTORIC ȘI GEOGRAFIC AL MARII UNIRI

*Prof. inv. primar Cristina ANESCU
Școala Gimnazială „Petru Dumitriu „ Orșova*

Procesul istoric în urma căruia toate provinciile locuite de români s-au unificat în cuprinsul aceluiași stat național, România, a fost determinat de trei factori principali: contextul ideologic, politic și militar european, prezența pe scară largă a sentimentului național în rândul populației românești și acțiunea politică decisă a elitelor din Regat și din Austro-Ungaria. În timpul războiului s-au conturat programele politice care vor sta la baza acțiunilor naționale românești din Basarabia, Bucovina și Transilvania.

În prima lor fază, acestea vizau obținerea de drepturi naționale pentru etnicii români din Rusia sau Austro-Ungaria. S-a cerut dreptul de folosire a limbii române în administrație și justiție, învățământ în limba maternă, reprezentare proporțională în toate domeniile vieții publice. Argumentația ce stătea la baza acestor revendicări era una de ordin istoric și demografic, venind în prelungirea programelor elaborate în cursul secolului al XIX-lea de elitele românești din afara teritoriului României.

În anul 1917, programele naționale se radicalizează, intrând în etapa a doua. În contextul destrămării Imperiului Rus și al activizării elitelor naționale din monarhia dualistă, românii de acolo revendică dreptul la autonomie politică pentru provinciile populate majoritar de români, păstrând argumentația tradițională, istorică și demografică.

Faza a treia, în definirea obiectivelor politice românești s-a desfășurat în anul 1918. Din acest moment se adopta ca argument principal ideea autodeterminării, care circula acum pe plan internațional. În baza ei, reprezentanții românilor cer independența provinciilor în care etnicii români erau majoritari.

Prăbușirea militară a Puterilor Centrale și afirmarea principiilor democratice la sfârșitul războiului au reprezentat un factor hotărâtor în evoluția spre ideea unificării. Pericolele externe și competiția declanșată pentru succesiunea imperiilor destrămate, odată cu încheierea conflagrației mondiale, au grăbit trecerea spre ultima etapă, cea a unirii tuturor teritoriilor locuite de români cu Regatul României.

Unirea tuturor românilor într-un stat național a cunoscut două momente principale: prima provincie care s-a alipit României a fost Basarabia, în martie 1918. Împrejurarea a fost favorizată de prăbușirea autorității Rusiei în zonă, ca urmare a revoluției bolșevice. Astfel, în Basarabia, în perioada aprilie – octombrie 1917, organizațiile social-politice românești elaborează programe în care cer autonomia Basarabiei. În decembrie 1917 se întrunește Sfatul Țării, organ reprezentativ al Basarabiei, dominat numeric de români, care proclama Republica Federativă Moldovenească, desemnând structurile de conducere ale acesteia. În ianuarie 1918, Sfatul Țării este dizolvat, în urma preluării puterii la Chișinău de către bolșevici, însă pentru scurtă durată, deoarece armata română pătrunde în oraș și restabilește autoritatea Sfatului, care o lună mai târziu proclama independența Republicii Moldovenești. Noul stat este amenințat însă de o ocupație a Rusiei bolșevice sau a nou creatului stat ucrainean. În martie, Sfatul Țării adopta hotărârea de unire a Basarabiei cu România.

În octombrie 1918, la Viena, se constituie Consiliul Național Român, organism public al românilor bucovineni. În virtutea dreptului de autodeterminare, acesta decide separarea de Austria. Pe data de 27 octombrie, o Adunare Constituantă formată la Cernăuți hotărăște unirea Bucovinei cu celelalte provincii românești din Austro-Ungaria. În noiembrie, Ucraina dorește să ocupe Bucovina și să o anexeze, iar Consiliul Național Român solicită ajutorul guvernului român, împotriva ucrainenilor.

Armata română intră în Bucovina. Tot în noiembrie, Consiliul Național decretează autonomia Bucovinei și convoacă un congres al românilor, germanilor și polonezilor la care hotărăște unirea cu România.

În Transilvania, în octombrie 1918 conducerea Partidului Național Român adoptă o declarație prin care proclama autodeterminarea națională a românilor din Ungaria. Ea va fi susținută și în Parlamentul de la Budapesta, de către deputatul Alexandru Vaida-Voievod, iar între Consiliul Național Român și o delegație a guvernului maghiar au loc tratative prin care românii își exprimă dorința de a se despărți definitiv de Ungaria. În noiembrie este convocată o Adunare Națională la Alba Iulia, iar pe data de 1 decembrie 1918, 1200 de delegați ai românilor din Transilvania, în prezența unei adunări populare de 100 000 de persoane, decid unirea Ardealului cu Regatul României.

În 1919 puterile aliate stabilesc frontierele României cu Ungaria și Regatul Sârbo-Croato-Sloven, iar în 1920, prin tratatul de pace de la Trianon (parte a sistemului de tratate de la Paris), Ungaria recunoaște frontierele sale cu România. România Mare continuă vechiul stat românesc, dar la alte dimensiuni, suprafața și populația ei dublându-se. Ca întindere, România ajungea a șasea țară de pe continent și a doua din Europa Centrală. Creștea, astfel, potențialul său economic precum și suprafața agricolă. Deoarece teritoriile care făcuseră parte din Austro-Ungaria erau mai bine dezvoltate, România își vedea dublată lungimea rețelelor de căi ferate, în timp ce capacitățile industriale se triplau.

BIBLIOGRAFIE :

- Istoria României (compendiu) -Editura Didactică și Pedagogică , ediția a III a , București 1974
- www.didactic.ro

CUM A AJUNS 1 DECEMBRIE 1918 SĂ FIE ZI NAȚIONALĂ?

*Prof. înv. primar Anuța POLINA
Școala Primară Poroina Mare*

De ce 1 decembrie 1918 semnifică unirea, crearea României Mari, a statului național unitar

1. Atunci când sărbătorim 1 decembrie, atunci când invocăm această dată în contextul unei discuții, fie ea politică ori istorică, prima asociere care ne vine în minte este aceea cu Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Din toate colțurile spațiului public suntem bombardați cu informații și judecați de valoare ce descriu, analizează, propun și impun această imagine și o perpetuează în imaginarul nostru astfel încât ea a ajuns să simbolizeze Unirea, împlinirea idealului unității naționale. E deja un canon, iar variațiile de la temă sunt minimale.

2. Cum s-a ajuns de la o pluralitate de date aniversare, fiecare cu semnificația sa bine stabilită și încetățenită în conștiința națională, la o singură dată? Să nu uităm: calitatea de dată națională a fost atribuită zilei de 1 decembrie abia acum un sfert de veac prin constituția statului român din 1991. Înainte de aceasta, România a avut mai multe sărbători naționale. Putem discuta îndelung asupra datelor și semnificației acestora, a cunoașterii/recunoașterii lor în rândul cetățenilor români. În funcție de vârstă, de cultură și opțiune politică, 10 mai ori 23 august pot fi, ori nu, recunoscute ca legitime, dar ecourile acestor foste locuri ale memoriei vor fi mereu aduse în discuție. Mereu ziua de 1 decembrie a avut concurențe. Avem aici în vedere 24 ianuarie 1859 (ziua "unirii celei mici" a principatelor române), 27 martie/9 aprilie 1918 (ziua unirii Basarabiei cu România), 15/28 noiembrie 1918 (ziua unirii Bucovinei cu România). Lor li se adăugau zile cu semnificații politice legate la extrem de regimul politic din România (10 mai 1866 ori 23 august 1944) ori punctând elemente cheie ale devenirii statului național unitar român modern (9 mai 1877, ziua proclamării independenței de stat a României).

3. Procesul de edificare și investire cu semnificațiile și conotațiile sale actuale simbolice, politice și culturale al zilei de 1 decembrie 1918 a fost și este un proces exemplar pentru ceea ce numim: construcția identitară și necesitatea stabilirii de locuri ale memoriei unei națiuni. În 1991 am preluat, practic, cel mai bine-constituit eveniment în imaginarul colectiv. Făuritorii României Mari au înțeles să își asume până la capăt procesul de construcție național-identitară și administrativ-statală a statului național unitar român. Documentele de arhivă aflate la dispoziția publicului larg, fie ele editate ori inedite, presa, cărți și manuale școlare, lucrări de specialitate ori de popularizare conturează imaginea unui efort coerent de standardizare și uniformizare a sărbătorilor naționale și o atenție deosebită pentru detaliu în efortul de a contribui și pe această cale la construcția național-identitară. Mai mult, evenimentul de la 1 decembrie 1918 a fost construit și perpetuat în imaginarul colectiv cu precizie. Detalii organizatorice, conținuturi cadru pentru discursuri, liste oficiale de cântece și poezii destinate a fi prezentate cu această ocazie. Buna desfășurare a festivităților este încredințată autorităților locale, dar este, în același timp, obiectul acțiunii conjugate a ministerelor educației naționale și propagandei, a forțelor armate și a celui afacerilor interne precum și a înaltei ierarhii bisericești, în primul rând a celei ortodoxe. Semnificația zilei trece de la cea de unire a Transilvaniei și Banatului cu România la aceea a unității naționale a tuturor românilor. Sfășierea și rapturile teritoriale ale anului 1940 și anii de război sporesc și mai mult semnificația zilei de 1 decembrie 1918, a cărei celebrare se transformă în adevărate manifestări naționale destinate susținerii idealului reîntregirii naționale.

BIBLIOGRAFIE:

Haute Culture, istoricul Serban Pavelescu; HotNews.ro

ISSN 2810 - 2193

40

ISSN-L 2392 - 7526

„PERSONALITĂȚI, VALORI MARCANTE ALE UNIRII DIN 1918”**MOTTO: „PUTEREA STĂ-N UNIRE” GHEORGHE ASACHI**

*Prof. Daniela ARDEIU
Colegiul Tehnic Motru*

REGELE FERDINAND I AL ROMÂNIEI

24 august 1865 – 20 iulie 1927

Majestatea sa Ferdinand I, născut Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen a fost rege al României din 10 octombrie 1914 până la moartea sa.

Istoria menționează că, datorită admirației sale pentru România, Regele Ferdinand, în numai 13 ani de domnie, dintr-un “necunoscut”, avea să devină regele României Mari, supranumit fie “Întregitorul”, fie “Ferdinand cel Loial”, pentru felul în care și-a dedicat viața țării sale. A trecut peste originea sa germană pentru a urma voința de unitate a poporului său, în timpul primului război mondial.

Visul lui Ferdinand a fost, în egală măsură, același cu al milioanele de români – crearea României Mari prin alipirea Transilvaniei regatului român. Însă la acea dată Ardealul se afla sub stăpânire austro-ungară, acolo unde românii, care erau cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori ale acelor locuri, nu aveau nici cele mai elementare drepturi.

Momentul prielnic s-a ivit odată cu declanșarea primului război mondial.

Deși rudă cu familia imperială ce conducea Germania, Hohenzollern, Ferdinand a hotărât, împreună cu Consiliul de Coroană din 14/27 august 1916, intrarea României în primul război mondial de partea Antantei, împotriva Germaniei și Austro-Ungariei, realizând astfel pasul cel mai important pentru realizarea idealului României Mari.

În cursul anului 1918, anul de naștere al României Mari, Ferdinand s-a întors triumfal la București, în fruntea armatei sale eroice, trecând pe sub Arcul de Triumf, întâmpinat fiind de populația entuziastă.

În anul 1922, pe data de 15 octombrie, printr-o ceremonie spectaculoasă, Ferdinand este încoronat rege al României Mari la Alba Iulia, orașul care avea să trăiască a doua Mare Unire. Ferdinand I a fost martorul realizării României Mari cu provinciile Basarabia, Transilvania și Bucovina de Nord.

El a fost cu adevărat un “bun român” așa cum a jurat în momentul încoronării sale. Unii istorici insistă că ar fi fost de fapt cel mai strălucit rege al României, în ciuda faptului că era o persoană relativ timidă și introvertită.

După război, în ciuda gravei crize economice și a instabilității politice, a condus țara pe drumul reconstrucției și al armonizării administrative. A realizat reforma agrară împărțind pământ țăranilor, prioritate având veteranii de război și familiile celor căzuți în război pentru reintregirea țării și a promulgat Constituția din 1923. În urma acestor măsuri, Ferdinand își adaugă pe lângă renumele de “Lealul” și “Întregitorul” și pe cel de “Rege al Țăranilor”.

ION I.C. BRĂȚIANU

20 august 1864 – 24 noiembrie 1927

Cunoscut și ca Ionel Brătianu a fost inginer, om politic, președinte al Partidului Național Liberal, membru de onoare al Academiei Române din 1923. Devine membru al Partidului Național Liberal încă din 1895.

A condus guvernul României timp de 12 ani, contribuind direct la înfăptuirea Marii Uniri din 1918, la legiferarea și realizarea reformei agrare și a celei electorale, la consolidarea statului național unitar

În momentul în care I.I.C. Brătianu preia conducerea Partidului Național Liberal, în anul 1910, se prefigurează și opțiunea politicii externe a partidului, aceea de a desprinde România de Tripla Alianță și de a o orienta spre tabăra Antantei, singura orientare politică compatibilă cu idealul major, acela de a uni pe toți românii în granițele aceluiași stat.

Actul de Unire a Transilvaniei cu România de la 18 noiembrie/1 decembrie 1918 încheie procesul de formare a statului național unitar, la care Ionel Brătianu avusese o contribuție majoră.

La 29 noiembrie 1918 se constituie un nou guvern liberal, condus de I.I.C. Brătianu, în componența lui regăsindu-se, pentru prima dată în istoria țării, și miniștrii din provinciile istorice românești unite cu țara mamă.

Acest guvern ratifică actul de unire a Transilvaniei cu România (Decretul-lege din 13 dec. 1918 pentru unirea Transilvaniei și a celorlalte ținuturi din Ungaria locuite de români cu Regatul României) și cel al unirii cu Bucovinei cu România (decretul-lege din 19 dec. 1918 relativ la Unirea Bucovinei cu Regatul României). După Marea Unire, oamenii politici le revenea răspunderea de a găsi mijloacele adecvate pentru a asigura dezvoltarea României ca stat european.

Ion I.C. Brătianu a dominat viața politică din România cu autoritate. Dintre cei care au încercat să-și explice cauzele acestei dominații, toți au căzut de acord că avea o vocație nativă de conducător.

Cel mai adesea era văzut cu o carte în mână, de regulă o carte de istorie. Dominând cu autoritate viața politică a României timp de două decenii, Ion I.C. Brătianu a fost una dintre cele mai complexe și controversate personalități ale istoriei naționale.

El aprecia că nu există pentru oamenii politici îndatorire mai mare decât apărarea intereselor și a demnității poporului român.

EPISCOPUL IULIU HOSSU

30 ianuarie 1885, Mîlaș, Bistrița-Năsăud – 28 mai 1970, București

Iuliu Cardinal Hossu a fost un episcop greco-catolic de Cluj-Gherla.

Alături de predecesorii săi, episcopul Iuliu Hossu a contribuit decisiv la unirea Transilvaniei cu țara-mamă.

După terminarea primului război mondial, noua situație mondială favoriza formarea statelor naționale. Prin urmare, românii din Transilvania, Banat și Ungaria și-au format organe politice proprii, așteptând momentul prielnic înfăptuirii unirii politice cu România.

La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, din încredințarea Marelui Sfat al Națiunii, noul episcop de Gherla, Iuliu Hossu, a vestit lumii Unirea tuturor românilor, prin citirea Declarației de Unire.

“Astăzi, prin hotărârea noastră, se înfăptuiește România Mare, una și nedespărțită, rostind fericiți toți românii de pe aceste plaiuri: Ne unim pe veci cu Țara-Mamă, România. A biruit Dreptatea. Acesta-i ceasul dreptății lui Dumnezeu și al răsplătirii Lui pentru suferințele veacurilor purtate de un neam, cu credință în Dumnezeu și cu nădejdea în dreptatea Lui”, a spus Iuliu Cardinal Hossu.

“Pe cum ne vedeți aici îmbrățișați frățeste, așa să rămână îmbrățișați pe veci toți frații români”, a spus Iuliu Hossu după citirea declarației.

În ziua următoare este ales în delegația celor patru membri, doi uniți (Iuliu Hossu, Alexandru Vaida-Voevod) și doi ortodocși (Miron Cristea, Vasile Goldiș) pentru a prezenta la București, Regelui Ferdinand, hotărârile Adunării Naționale. În calitate de senator de drept al României întregite, activitatea sa parlamentară a vizat probleme vitale ale țării precum întărirea unității naționale, apărarea integrității teritoriale, apărarea drepturilor și libertăților Bisericii.

BIBLIOGRAFIE:

<https://centenarmareaunire.ro/personalitati/>

MAREA UNIRE DIN 1918

*Prof. Simona Mirela DUMBRAVĂ
Colegiul Tehnic „Dierna”, Orșova*

Înfăptuirea României Mari, prin unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu regatul României, a fost consecința acțiunii românilor în conjunctura favorabilă după Primul Război Mondial, când dispăreau Imperiile Țarist și Austro-ungar.

Unirea Basarabiei cu România

Primul din teritoriile în care populația românească a decis să se unească cu regatul României a fost Basarabia.

O dată cu Revoluția Rusă din 1917 a început dezmembrarea Imperiului Țarist. Pe teritoriul fostului Imperiu Țarist, au luat naștere noi comunități naționale, punând în practică principiul autodeterminării. La începutul lui ianuarie 1918, trupele române pătrund în Basarabia și dezarmază trupele sovietice, ceea ce a determinat reacția dură a guvernului sovietic, condus de Lenin. Acesta a întrerupt relațiile diplomatice cu România și a confiscat tezaurul în lunile ce au urmat, în fața posibilei extinderi a puterii sovietelor, tot mai multe voci cereau unirea Basarabiei cu România. Curentul favorabil unirii a avut exponenți pe Pantelimon Halipa, editorul gazetei „Cuvânt Moldovenesc” și pe Ion Pelivan.

În aceste împrejurări, la 27 martie 1918, Sfatul Țării, alcătuit din reprezentanții tuturor naționalităților, a hotărât cu majoritate de voturi unirea Basarabiei cu regatul României.

Unirea Bucovinei cu România

În Bucovina, diviziunile din cadrul elitei politice românești și agresivitatea naționaliștilor ucraineni au creat obstacole în calea realizării unirii cu România. Însă aceste obstacole au fost înlăturate cu ajutorul armatei române.

În timpul războiului, Bucovina fusese teatru de operațiuni militare, fiind ocupată în trei rânduri de trupele ruse și tot de atâtea ori recucerite de forțele austro-ungare.

Procesul destrămării dublei monarhii a declanșat și în Bucovina energiile naționale. Spre deosebire de Basarabia, unde populația românească era majoritară, în Bucovina așezarea populației ucrainene a determinat modificarea raportului demografic în defavoarea românilor. În acest spirit s-a desfășurat la Cernăuți, în 14 octombrie 1918, lucrările Adunării Naționale a romanilor, care a hotărât unirea cu celelalte teritorii românești din Imperiul Austro - Ungar. S-a constituit Consiliul Național Român alcătuit din 50 de membri și un comitet executiv, condus de Iancu Flondor. De îndată ce haosul a cuprins Austro-Ungaria, ucraineni au declanșat acțiuni de înstăpânire asupra Bucovinei și au cerut guvernatorului austriac să le transmită puterea.

Confruntat cu primejdia divizării provinciei, Iancu Flondor a cerut sprijinul guvernului român, care a trimis în Bucovina Divizia 8 infanterie. Legiunea ucraineană s-a retras precipitat, iar ostașii romani s-au bucurat de o călduroasă primire.

Guvernul bucovinean a convocat pentru 15 noiembrie 1918 Congresul general al Bucovinei, la care, în afară de Consiliul Național Român, au luat parte Consiliile Naționale german și polon. Ucraineni și evrei au refuzat să participe. În unanimitate, Congresul a votat unirea necondiționată a Bucovinei cu Regatul României.

Unirea Transilvaniei cu Romania

În Transilvania, mișcarea națională românească era cea mai puternică din toate teritoriile locuite de romani și aflate sub stăpânire străină.

Aici exista o puternică burghezie română, iar cele două biserici, ortodoxă și greco-catolică, dăduseră un sprijin masiv efortului de emancipare națională. Intrarea României în război și primirea entuziastă făcută de românii ardeleni trupelor eliberatoare au determinat măsuri represive ale autorităților maghiare. Consiliul Național Român Central a decis convocarea unei mari adunări care să dea expresie voinței românilor transilvăneni. La 1 decembrie 1918, a avut loc Adunarea Națională de la Alba-Iulia, o manifestare cu caracter plebiscitar. La aceasta Adunare au participat peste 100.000 de oameni și 1228 de delegați aleși. Adunarea, deschisă de Gheorghe Pop de Băsești, a adoptat în unanimitate declarația de unire. În primul articol, ea proclama ca: „Adunarea națională a românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor la Alba Iulia, decretează unirea acelor români și a teritoriilor locuite de dânșii cu România”.

În aceeași zi s-a constituit Marele Sfat Național, ca for legislativ, care a desemnat ca organ executiv Consiliul Dirigent, prezidat de Iuliu Maniu.

Noul stat românesc, având o suprafață de 295.000 de km² și o populație de peste 18 milioane de locuitori, a fost recunoscut pe plan internațional prin tratatele de pace încheiate la Paris în anii 1919-1920.

Marea Unire din 1918 a rămas până astăzi pagina cea mai sublimă din istoria românilor.

BIBLIOGRAFIE:

1. <https://astraromana.wordpress.com/2010/10/08/memoriul-romanilor-din-serbia/>.
2. ro.wikipedia.org
3. www.tribunainvatamantului.ro/marea-unire-a-romanilor-1-decembrie

PROGRES ÎN SISTEMUL DE EDUCAȚIE

*Prof. Lavinia BEJENARU
Colegiul Național „Traian”*

Actul Marii Uniri reprezintă un element fundamental în progresul României în numeroase domenii și din numeroase puncte de vedere, unul extrem de important fiind domeniul educației.

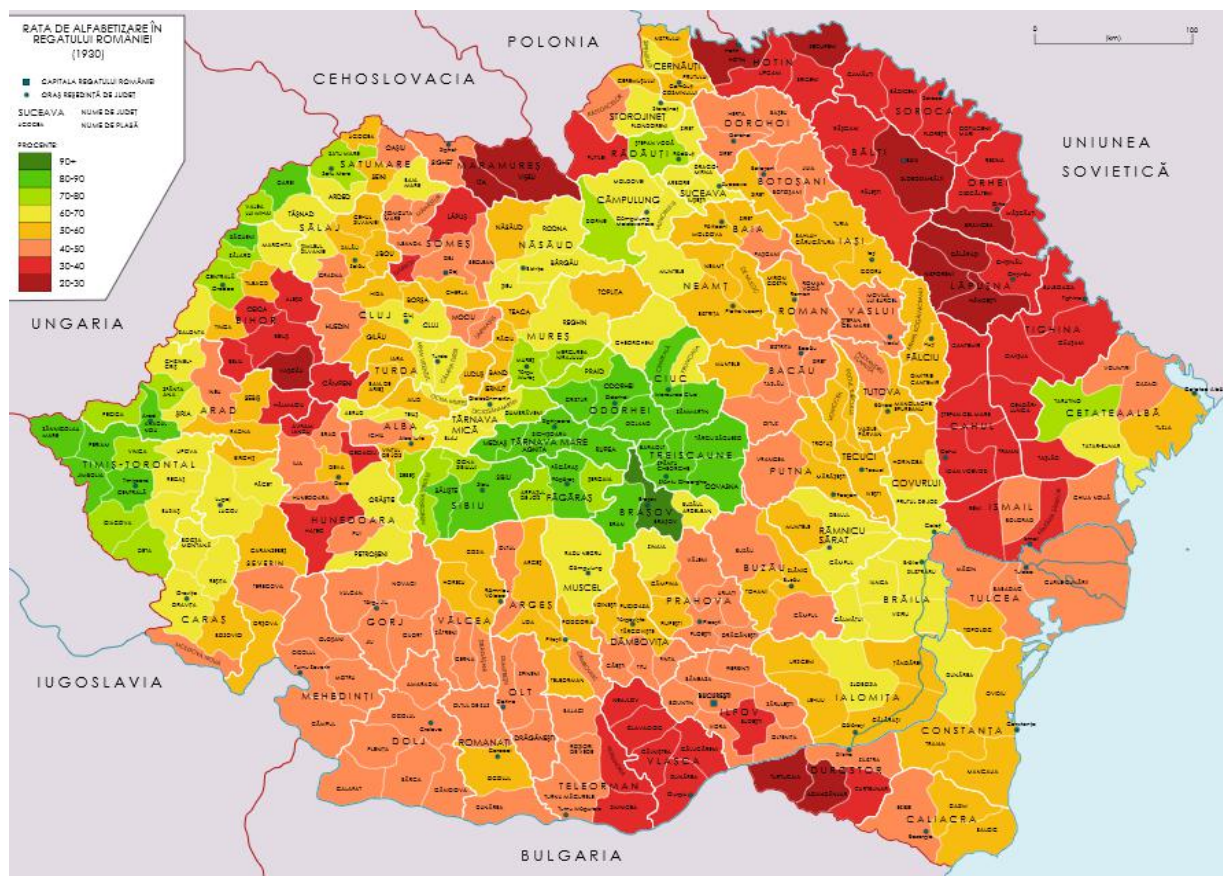
Trebuie remarcat că drumul către educația europeană a trebuit să rezolve și problema extrem de sensibilă de a uni patru sisteme diferite din domeniile locale de educație ale regiunilor care au alcătuit noul stat. Un rol important în educație a fost dat de sistemul Spiru Haret, care a fost larg adoptat.

Având un sistem unitar de educație ca deziderat, ulterior împlinit, evenimentul Marii Uniri asigură acces la instruire, dezvoltarea cunoștințelor și progres personal și intelectual multor locuitori ai noului stat, conducând astfel la interacțiuni benefice între universități și școli de pe tot cuprinsul țării.

Știm că în perioada actului de unire educația era un deziderat în special în rândul populației de la sate și a claselor sărace, puțin peste jumătate din oamenii care trăiau în noul stat cunoscând elementul fundamental al unui om care se poate informa: cititul.

Eforturile ulterioare generate de noul stat și de progresul societății au crescut foarte mult gradul de alfabetizare.

Un rol important după Marea Unire a avut-o și dezvoltarea intelectualității, a sistemului universitar, gradul de cunoaștere, acces la informație și biblioteci crescând simțitor.

O hartă a analfabetismului

Harta de mai sus, prezentată pe site-ul enciclopediei online Wikipedia, arată situația analfabetismului în noul stat rezultat după Marea Unire, într-o perioadă de timp nu departe de evenimentul deosebit din istoria țării noastre.

Putem afirma, fără tăgadă, că acest act de o deosebită importanță a pus bazele unui real progres în societate și în sistemul de educație, deceniile următoare confirmând acest aspect prin numeroasele fațete ale domeniului.

BIBLIOGRAFIE:

[1]*** Enciclopedia online Wikipedia – <https://ro.wikipedia.org>

[2] Nicolae Iorga, Istoria învățământului românesc, Editura Casei Școalelor, București, 1928

IMPACTUL MARII ADUNĂRI DE LA ALBA IULIA ASUPRA MOȚILOR

*Prof. de istorie Claudiu BENDEA
Liceul Tehnologic Silvic Cîmpeni*

Făuritori de istorie, luptători cu arma sau condeiul pentru prosperitatea neamului românesc, moții au fost trup și suflet alături de țară, au fost întotdeauna cu arma în mână pentru apărarea drepturilor și idealurilor naționale. Că i-a ridicat Horea, fie i-a chemat Iancu, moții au fost întotdeauna la arme, au pus mâna pe coase, pe furci și au spus „așa nu se mai poate”. Și de data aceasta ei aveau un cuvânt de spus, când a fost nevoie, au luat drumul frontului în primul război mondial și au luptat cu sânge la desăvârșirea unității statale a națiunii române.

Ca un răsunet peste veac, sună manifestul lui Amos Frâncu din 28 octombrie 1918, numit „**Moților Fraților**”, prin care cerea românilor din Apuseni să participe la lupta de eliberare a Ardealului de sub stăpânire austro-ungară: „*Noi, românii suntem stăpâni pe soarta noastră. La arme pentru unirea tuturor românilor. De la voi moților, fraților, așteptăm să ne urmați cei dintâi. Fraților! Moților! Adunați-vă la Cîmpeni, Abrud, desfaceți steagul românesc și luptați pentru unitatea neamului românesc*”.

Organizarea moților pentru Adunarea de la Alba Iulia

Locuitorii din Cîmpeni și din alte sate moțești și-au adus contribuția lor hotărâtă la lupta pentru desăvârșirea unității de stat a României. Moții au fost foarte hotărâți și când a fost pusă în aplicare constituirea gărzilor naționale și a consiliilor locale românești din Munții Apuseni. Un rol important în organizarea românilor de pe Valea Arieșului, l-au avut lideri precum Emil Dandea, Zosim Chirtop, Iosif Arieșan, Remus Furdui, Ioan Nicola, care au străbătut satele Apusenilor pentru organizarea românilor. Aceștia au participat la adunări organizate în Țara Moților pentru a-i informa și organiza pe moți pentru întocmirea Consiliilor Naționale Locale și participarea la Adunarea de la Alba Iulia.

O frumoasă relatare despre organizarea românilor din Munții Apuseni avem de la **Emil Dandea**, trimisul Senatului Național din Cluj în această zonă, ca fiu al munților și bun cunoscător al caracterului locuitorilor de aici. După ce a asistat la constituirea Consiliului Național Român al comitatului Turda, a pătruns în munți, pe valea Arieșului, a făcut popasuri, însoțite de constituirea consiliilor și gărzilor naționale locale, la Sălciua și Lupșa, mai întâi, apoi la Bistra.

"Steaguri tricolore par că răsar din pământ, bătrânii șterg lacrimi de bucurie, ici colo câte un român, ridicându-și pălăria, își face sfânta cruce, zicând: Mulțumescu-ți Doamne că am ajuns zilele acestea", declara autorul impresionat de atitudinea moților de pe Valea Arieșului.

În Abrud - fiind deja comitet, preș. Laurentiu Pop, s-a format apoi garda, cu care prilej pe magistrat s-a arborat *"mult persecutatul tricolor, care de pe timpul marelui Avram Iancu, aștepta ziua înălțării"*.

"În Cîmpeni mulțimea uriașă a bravilor și inteligenților locuitori ai orașelului ascultă încântați vestea învierii, și aici sunt flori și aclamări, răsplata. S-a înființat comitet local, s-a celebrat sfințirea de Steag, s-a depus jurământ Sfatului Național". În afară de Abrud și Cîmpeni, s-au mai format consilii și gărzi naționale în cele șase Buciumuri, în Sohodol, Cârpeniș, Abrud-Sat, Roșia, Corna, Mogoș, Mușca, Bistra, Albac și Certege, cu un cuvânt, munții întregi. *"Fruntașii nu cunosc piedici în nobila lor însuflețire, iar poporul are deplină încredere în dânșii"*.

"Adunările de organizare din toate comunele acestea au decurs în cea mai perfectă ordine, însuflețire până la lacrimi, care a se descrie nu se poate".

La Vidra, adunarea a fost convocată pe ziua de 12 noiembrie la Casa lui Iancu, locul de naștere a marelui erou, loc de pietate pentru fiecare român. Între cântările și strigătele de bucurie a poporului, între porți de triumf, flori și mulțime de steaguri și prapori ajunge automobilul Senatului Român.

Cu toții înțeleg însemnătatea zilelor istorice de acum, hainele lor de sărbătoare sunt decorate cu tricolor, flori și brad, în ochi lor strălucesc bucuria și însuflețirea, iar strigătelor lor de "Să trăiască", "trăiască unirea tuturor românilor, trăiască România mare", marchează importanța momentului pentru acești oameni simpli.

Alexandru Melin scria în *Unirea* din 24 nov. 1918 despre delegația care a străbătut Munții Apuseni din partea Blajului pentru organizarea satelor cu privire la acțiunile unirii: "În Abrud, la adunarea grandioasă a participat toată inteligența, dame, domni, săteni. Apoi a străbătut cu bun succes cu satisfacția unei bune organizări românești localitățile Bucium, Mogoș, Câmpeni și Bistra. În Bistra fuseseră tulburări, dar la glasul delegatului și a conducătorilor oamenii s-au liniștit ... Cu această comună turneul s-a încheiat, cu cel mai deplin succes. Cea mai înflăcărată lume românească și poporul e conștient de demnitatea sa și de idealul național, a cărui înfăptuire o pretinde sus și tare, ca un covârșitor glas de tulnic."

Primul Consiliu Național de pe Valea Arieșului, s-a creat în comuna Lupșa și acesta a constat din 14 membri, după cum rezultă din raportul din 3/16 martie 1919, semnat de Vasile Gan, preot, fostul șef al acestui organism. În general, în fruntea consiliilor naționale au fost aleși preoți sau învățători ai satelor. O excepție notabilă o aflăm la Poșaga de Sus, unde în această funcție a fost ales țăranul fruntaș Hagău Ioan în 16 noiembrie 1918.

Documente ale Unirii în Munții Apuseni

Ca o minunată punte peste decenii, în satele natale ale lui Horea și Avram Iancu, și în general în satele Munților Apuseni, s-au redactat unele dintre cele mai frumoase „**Documente ale Unirii**”, cu adevărat demne de tradiția istorică a locului. Iată ce spuneau moșii din Albac, cu câteva zile înainte de 1 Decembrie 1918:

„Atât sfatul național român, cât și întreg poporul din comuna curat românească Albac, la adunarea ținută la 14/27 nov 1918, cu unanimitate s-au declarat că unica și nestrămutată lor dorință, nemaiputând suferi jugul străin este: **Unirea tuturor Românilor**, și că toți aderă și se vor supune întru toate tuturor hotărârilor aduse de adunarea națională română din Alba lulia - care se va ținea la 1 dec. 1918”.

La rândul lor, sătenii din Vidra Inferioară a lui Avram Iancu, făceau următoarea declarație:

„Poporul român din comuna Vidra Inferioară în adunarea sa declară cu unanimitate și cea mai vie însuflețire, că una și nestrămutată dorință a lor este: **Unirea tuturor Românilor din Ungaria, Transilvania și Banatul Timișan într-un singur stat național liber**”.

La fel și locuitorii din comuna Ponorel, au elaborat o declarație prin care se arată „Noi românii din comuna Ponorel, hotărâm cu unanimitate, ca românii din Ardeal și Ungaria să se unească cu toți frații români din Europa pentru ca să formeze un singur stat național român”.

Demne de consemnat sunt și „**Declarațiunile**” românilor din comunele Bistra și Lupșa.

„Subscrișii membri ai Senatului Național Român din comuna Bistra, din încredințarea poporului declarăm și hotărâm unirea tuturor românilor din Europa. Declarăm această dorință atât în numele poporului din Bistra, cât și în numele nostru, așteptând cu nerăbdare momentul de a putea striga: Să trăiască România Mare!”, scriau bistrenii, iar locuitorii din Lupșa declarau:

„Subscrișii locuitori din comuna Lupșa, declarăm, atât în numele nostru, al familiilor noastre, cât și a întregului popor român din comuna Lupșa, cum că pretindem și dorim nestrămutat ceea ce au dorit strămoșii noștri: unirea tuturor românilor din Ungaria și Ardeal cu frații noștri de un sânge și o limbă care locuiesc în Bucovina, România și Basarabia, aderăm deci cu tot sufletul nostru la hotărârea ce se va aduce în acest înțeles la marea adunare națională din Alba lulia”.

Un act deosebit, de excepție, îl reprezintă „**Protocolul**” românilor din satul Certege, aparținător orașului Cîmpeni, în care se exprimă în modul cel mai tranșant și mai fierbinte dorința și voința de unire a tuturor românilor.

"Noi românii, locuitori ai comunei Certege dându-ne bine seama de zilele istorice ce le trăim, adică eliberarea de sub jugul străin și câștigarea independenței și libertății naționale, ne exprimăm dorința inimii și convingerea sufletului, că numai atunci va fi libertatea noastră națională deplinită și fericitoare, când toți românii de pre întreg rostogolul vom fi una cu frații din România Mamă. Pretindem deci sus și tare în fața întregii lumi că singura și cea mai arzătoare dorință a noastră să ni se împlinească și fără amânare să fim alăturați României ca la o mamă de mult dorită și dulce".

Participarea moșilor la Adunarea de la Alba Iulia prezentată în presa vremii

În presa închinată actului Unirii, din 1918, îndeosebi în ziarul "*Alba Iulia*" și în "*Unirea*" de la Blaj, există impresionante referiri la prezenta moșilor la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie.

Chiar numărul din istorica zi al ziarului "*Alba Iulia*", intitulat "organ al unității naționale" și apărut ca "foaie ocazională", se oprea în mod deosebit asupra sosirii moșilor la marea adunare, sub titlul „*Vin moșii de la Abrud*”, scriind: "*Vineri, pe la orele 10 noaptea, peste piața orașului, vin în rânduri de câte patru, mândrii moși în sumane albe, înarmați complet, moșii de la Abrud. Șireag fără sfârșit, parcă vezi muntenii lui Horea, reînviați. Vin aclamând însuflețiți, toți cu căciulile împănate cu tricolor și parcă nu se mai isprăvesc. Se pierd în întunericul nopții, un batalion eroic din viitoarea noastră armată*".

Același ziar, "*Alba Iulia*", în primul său număr din seria sa regulată, din 10 decembrie 1918, descriind uriașul aflus de popor, scria:

"Începând de joi sosesc primii oaspeți. Apoi de vineri trenurile aduc mii și mii de oameni. Pe la orele 7 seara sosește garda "Moșilor". Erau îmbrăcați în minunatele lor haine mocănești, cu straie albe și arma pe umăr. În acești copii ai codrilor, parcă întrezăream pe luptătorii îndrăzneți și nerăsplătiți ai Craiului Munților, Avram Iancu, eroul zilelor furtunoase din anul 1848. Printre flăcăii chipeși și cu fețele îmbujorate de sănătate, erau presărați bătrâni cu pletele cărunte, care au prins în mână arma să tină paza în oraș din prilejul marelui praznic național. Nu putem să nu trimitem mulțămitele noastre calde preoților și tuturor povățuitorilor, care au știut vărsa atîta disciplină în sufletele fostilor soldați eroi".

Unul dintre cei mai valoroși gazetari și cronicari ai mărețului act de la 1 Decembrie 1918, gazetarul și scriitorul blăjean **Alexandru Lupeanu-Melin**, scria în legătură cu acest rar moment:

"Iată, s-a pornit curgerea satelor din tot cuprinsul ținuturilor românești. Cei dintâi sunt moșii lui Iancu și muntenii lui Horea de sub poalele răsăritene ale Bihariei. Îi varsă apele Ampoiului și-i mână la vale spre coborâșurile Dealului Mare. Vin cu sumane albe de lână, cu căciuli țuguiate, cu puștile pe umăr, cu ochii arzători. Ei sunt primii, care urcă pe meterezele cetății și sfidează zările, cu bărbăția lor de șoimi deșteptati la libertate.

Doi dintr-înșii s-au urcat chiar pe vârful cetății, alături de împietritul împărat austriac, îi prind calul de dârlogi, voind parcă să-i zică: Înălțate împărate, ne-ai mințit destul atâtea veacuri de trudă, ne-ai călcat cu copitele cailor tăi, ne-ai sfâșiat în roată pe Horea și ne-ai palmuit pe Iancu, jos în mijlocul orașului. De acum ne-am suit alături de tine. Iată, îți ținem calul de hături. De ești piatră, să fii piatră și veșnic piatră să rămâi, Habsburgule viclean, că de noi nu mai ai parte. Ne-ai pierdut. S-a isprăvit".

Același înzestrat autor, în articolul „**Moșii**”, din ziarul *Unirea*, din 7 decembrie scria:

„Falcicii și mândrii moși ai Munților Apuseni, au venit la Alba Iulia, la marea sărbătoare a libertății, așa precum îi așteptam: în sumane albe, curate, cu răsboinicele lor căciuli dace, cu frunțile netede și luminoase, cu ochii plini de demnitate și de trezvie. Frumoasă oaste de eroi legendari: armele moderne ale stăpânitorilor de ieri erau parcă concrescute cu spatele lor late și țevile puștilor purtate de ei păreau un codru de cetini biruitoare din munții lor de obârșie.

I-am văzut sosind vineri noaptea: Bălgradul atâtor umilinți vechi se învăluisse în mantaua tăcerii; cetatea bătrână de pe culme dormita liniștită, când s-a auzit năvală de cântece și de pași, vuet cutropitor, și piața largă a orașului a fost inundată într-o clipă de albimea frumoaselor sumane muntenești: o viziune măreață, cum numai încântătoarele noastre povești populare pot să îmbie...

— *Moșii, moșii! Vin moșii!...*

Un fior neînchipuit a străbătut întreg orașul, fior de mândrie pentru sufletele românești, și de groază întârziată și fără temeiu, pentru cei de altă limbă.

Moșii la Bălgrad... murmurau toți.

Mare lucru când coboară moșii; de câteori au trebuit să-și părăsească ei căsuțele lor cu vârfuri fuguiate de pe la Albac și Vidra, de la Scărișoara și Ponorel, a fost vorbă totdeauna de drepturi încălcate, de asuprelor neomenești, cari cereau răsbunare, de apărarea demnității românești: biciu de foc pentru asupritori, fulger al mâniei îndreptățite.

Iată-i pe muntenii lui Horia reînviați; eroii martiri de la Mihăileni, luptătorii dârzi ai Iancului, cari au înecat în sânge mândria vicleană a lui Hatvani la Abrud și au tras în ascuțișul lăncii îndrăsneala prostească a aventurierului Vasvay la Fântânele.

Sunt tot ei, moșii cei vechi: au venit de astădată la Alba Iulia în numele libertății depline, plătită atât de scump de marii lor vizionari de la Albac și Vidra. Unde ești Iancule, Măria Ta, aprig „Crai ai Munților?” Desfă pe câteva clipe țărâna mormântului de la Țebea, și-i vezi, cum stau de pază „ca brazii în munte”, deasupra porții Bălgradului, pe zidurile suferințelor tale de la 1852, și înșiruiți mai departe pe calea cea mare a cetății, făcând strajă de onoare adunării, care proclamă visul Tău îndrăsneț de proroc însetat...

Moși bravi și mândrii: deacuma visul vostru e împlinit, munții plini de aur pe care i-ați scormonit cu atâta trudă pentru alții, sunt avere românească și codrii, pentru cari a murit Horia pe roată, vor fi ai voștri deplin...

Nu veți mai umblă „din poartă-n poartă” „Cu cercuri și cu ciubară, Și cu teocuri de rășină. Prin țară, după făină... Nu, Românii s-au înfrățit în unirea de mântuire obștească și voi veți fi ostașii de fală ai Craiului românesc!”

La 1 decembrie 1927, ziarul **Glasul Moșilor**, care a apărut pentru o scurtă perioadă la Abrud, scria în primul său "Cuvânt Înainte" adresat "**Fraților Moși**":

"Pare că acuma vă văd, cum în acea zi memorabilă de 1 Decembrie 1918, erați înșirați cu arma la picior, pe tot întinsul acelei falnice cetăți a Albei Iulia, făcând garda de onoare și de pază al marelui act istoric, alipirea Ardealului fără condițiuni, la sânul mamei noastre scumpe, România. Erați cu toții cuprinși de cea mai curată simțire românească și nutreți cu toții nădejdea că ceasul mântuirii a sosit."

Atunci, la 1 decembrie 1918, moșii au participat cu forța lor morală de luptători de neam, la scrierea unei pagini de seamă a istoriei glorioase a națiunii române. Moșii au fost făuritori de istorie, au făcut parte din pagina de istorie care s-a scris la Alba Iulia la 1 decembrie 1918, privind desăvârșirea unității statale a României și conturarea identității naționale a tuturor românilor.

BIBLIOGRAFIE:

- Bud, Vasile, 2011, *Cîmpeni – studiu monografic 1366-2011*, Editura Mega, Cluj Napoca;
 Josan, Nicolae, 2001, *Românii din Munții Apuseni de la Horea și Avram Iancu la Marea Unire din 1918*, Editura Altip, Alba Iulia;
 Melin, Alexandru, *Moșii*, în „Unirea – Ziar național cotidian”, nr. 19-20, 1918, Blaj, p.1.
 Furduiu, Ilie, *Moși participanți la făurirea României Mari 1916-1919*, în „Dacoromania”, nr. 12, 2002, Alba Iulia, p. 24-25;
 Furduiu, Ilie, *Abrudeni delegați la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia*, în „Dacoromania”, nr.15, 2003, Alba Iulia, p. 37-38;

FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

*Prof. Iuliana Angela BERBEC
Colegiul Național „Traian”*

De la mijlocul secolului al XIX-lea procesul de modernizare al societății românești s-a desfășurat într-un ritm accelerat în anumite direcții. De-a lungul a aproximativ 75 de ani au fost îndeplinite în etape și cu modificările cerute de desfășurarea concretă a procesului-obiectivele stabilite de revoluția de la 1848: Unirea Principatelor, Independența, Marea Unire, eliberarea și împrăștierea țărânilor, dezvoltarea comerțului și a industriei, înființarea Băncii Naționale și altor instituții de credit, învățământ de toate gradele, egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor, Adunarea Națională aleasă prin vot secret și altele.

O parte din aceste obiective au fost duse la împlinire prin Actele Marii Uniri. În 1918 s-a realizat ceea ce nimeni nu visa la declanșarea primului război mondial deoarece atât partizanii Antantei, cât și cei ai Puterilor Centrale erau conștienți că așezarea României de o parte sau de alta beligeranților lasă teritoriile românești în tabăra învingătoare la terminarea conflictului. După cum este susținut și în lucrarea lui Florin Constantiniu - “O istorie sinceră a poporului român” unirea tuturor teritoriilor locuite de români într-un singur stat a fost doar rezultatul prăbușirii imperiilor vecine.

Marea Unire a însemnat un eveniment de importanță națională pentru destinele națiunii, a marcat sfârșitul unei etape și intrarea societății românești într-o nouă etapă a evoluției sale istorice. Întreruptă la începutul celui de al doilea război mondial, România întregită, s-a îndeplinit la 1 decembrie 1918, pe cale democratică, prin adunări cu caracter plebiscitar.

Hotărârile adoptate la Chișinău, Cernăuți și Alba-Iulia au precizat și sensul dezvoltării democratice a societății, prevăzându-se, explicit sau implicit, cele ce au urmat: reforma agrară din 1827, votul universal, egalitatea tuturor cetățenilor indiferent de etnie, limba pe care o vorbeau sau religia ce o aveau. Teritoriul - pământul românesc - și populația au reprezentat elemente esențiale ale statului. România realizată în 1918 avea un caracter majoritar și prin structura populației, etnia română reprezentând majoritatea absolută. În raport însă cu situația din vechea Românie, locul și rolul minorităților au crescut, în cadrul unui proces complex de înțelegere și acceptare, mai rapidă sau mai lentă, totală sau parțială, a noi realități. Poziții extremist-naționaliste s-au manifestat în continuare, dar ele nu au avut acces la putere decât la sfârșitul perioadei interbelice. Unele categorii sau elemente din cadrul minorităților au încercat pe diferite căi să își mențină privilegiile, să se folosească numai de drepturi nesocotind îndatoririle și angajându-se chiar să sprijine tendințe revizioniste din exterior. Unirea Basarabiei, Bucovinei, Banatului și Transilvaniei cu România a dus și la mărirea semnificativă a potențialului economic.

BIBLIOGRAFIE:

<https://www.scribd.com/doc/148815643/Faurirea-Statului-National-Unitar-Roman>

FERDINAND AL ROMÂNIEI, REGELE MARI UNIRI

Prof. Livia BERCIU
CNE „Theodor Costescu”, Drobeta - Turnu Severin

Principele Ferdinand Victor Albert Meinrad de Hohenzollern-Sigmaringen a văzut lumina zilei la Sigmaringen, la 24 august 1865, fiu al Principelui Leopold de Hohenzollern-Sigmaringen (1835–1905), pretendent la Tronul Spaniei, și al Infantei Antonia a Portugaliei, Prințesă de Bragança și de Saxa-Coburg-Gotha (1845–1913).

El a studiat la Școala Militară din Kassel, la Universitatea din Leipzig, la Universitatea din Bonn și la Școala Superioară de Științe Politice și Economice din Tübingen.

Principele Ferdinand a venit prima oară în România în anul 1881, la vârsta de 15 ani. A stat la Palatul Cotroceni, împreună cu tatăl lui, Leopold, și fratele lui mai mic, Carol. Cei trei au fost prezenți la ceremoniile Încoronării. Palatul Cotroceni, destinat în anul 1889 de Regele Carol I pentru a fi reședința Principelui Moștenitor, va fi casa lui Ferdinand și a Mariei până la sfârșitul vieții. Palatul Cotroceni este locul unde vor copilări Carol, Elisabeta, Mărioara, Nicolae, Ileana și Mircea, copiii cuplului princiar moștenitor.

La 14 noiembrie 1886, Principele Ferdinand este încorporat sublocotenent în Armata României, în cadrul Regimentului 3 linie (infanterie). A fost ofițer al Armatei Române timp de 38 de ani, trecând în patru decenii de la gradul de sublocotenent la cel de mareșal.

Ferdinand devine Principele de Coroană al României în noiembrie 1888, la 23 de ani. Ferdinand rămâne Principe Moștenitor timp de 26 de ani și arată o extraordinară loialitate Regelui Carol I, pregătindu-se discret, măsurat și temeinic pentru a prelua pe creștet Coroana de Oțel a României.

Principele Ferdinand sosește oficial în România, la 19 aprilie 1889, în uniformă de sublocotenent, și este primit la Gara de Nord de Regele Carol I și de Regina Elisabeta. La 10 mai 1891, la jubileul domniei unchiului său, Ferdinand este avansat la gradul de căpitan.

Regele Carol I face o vizită în noiembrie 1892 la Londra și Windsor, în care cere Reginei Victoria mâna Prințesei Maria de Edinburgh pentru nepotul lui, Ferdinand. Carol I primește cu acea ocazie Ordinul Jartierei. Ferdinand s-a căsătorit la Sigmaringen, în ziua de 10 ianuarie 1893/29 decembrie 1892, cu Prințesa Maria a Marii Britanii și Irlandei, Prințesă de Edinburg și Prințesă de Saxa-Coburg-Gotha. În 1896, Principii Moștenitori Ferdinand și Maria reprezintă Familia Regală română la încoronarea Țarului Nicolae al II-lea.

Ferdinand I a urcat pe Tron la 28 septembrie/ 11 octombrie 1914 și a domnit timp de 13 ani, până în ziua morții, 20 iulie 1927. Loialitatea sa față de țară, tăria convingerilor sale și felul ireproșabil în care servește Națiunea și Coroana îi aduc numele de „Ferdinand cel Loial”. Domnia Regelui Ferdinand a fost marcată de două evenimente majore în istoria țării: Primul Război Mondial și Marea Unire ce a urmat războiului.

Ferdinand I a fost un distins militar. Înainte de venirea în România, el a fost sublocotenent în Regimentul I al gărzii regale din Potsdam. În anul 1913, Principele Moștenitor Ferdinand a condus armata română în campania din Bulgaria.

După doi ani de neutralitate, în urma deciziei din 14/27 august 1916 a Consiliului de Coroană, prezidat de Rege, România a intrat în război, la 14/27 august, alături de Antanta (Franța, Marea Britanie, Rusia, Italia). Regele Ferdinand va fi numit „cel Loial” pentru că, deși născut german și rudă apropiată a Împăratului Germaniei, a așezat interesul României mai presus de legătura lui de sânge și a luptat împotriva țării lui de origine. Profund religios, sensibil și cu un înalt simț moral, Regele a luat

această hotărâre printr-un mare sacrificiu personal, respectându-și astfel promisiunea de a fi „un bun român“, făcută în jurământul depus în fața Parlamentului, la întronare.

Începutul războiului nu a fost favorabil României, care a pierdut sudul țării și Capitala. Familia Regală și autoritățile statului au fost nevoite să se refugieze la Iași, Regele Ferdinand rămânând garanția independenței țării și sprijinul moral al soldaților și al populației civile afectate de înfrângere, epidemii și foamete. În pragul dezastrului militar, renegat de familia sa din Germania și confruntat cu moartea propriului copil, Mircea, în 1916, Regele Ferdinand nu și-a pierdut credința în forța de redresare a națiunii sale. În Iași refugiului a fost creată Fundația „Regele Ferdinand I“.

După război, Ferdinand I, supranumit și „Întregitorul“, a văzut împlinirea visului românilor, prin Unirea succesivă a Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu Țara. În urma prăbușirii Imperiului țarist, Sfatul Țării de la Chișinău a votat, la 27 martie/9 aprilie 1918, cu 86 de voturi pentru, 3 contra și 36 de abțineri, alipirea Basarabiei la România, act confirmat prin Decretul Regal din 10 aprilie 1918. La 15/28 noiembrie 1918, Congresul General al Bucovinei, din Cernăuți, vota alipirea Bucovinei la România, act confirmat de Regele Ferdinand, prin Decretul Regal din 19 decembrie 1918; La 18 noiembrie/1 decembrie 1918, se hotăra Unirea Transilvaniei cu Țara, act confirmat de Rege, prin Decretul Regal de la 13 decembrie 1918. La Versailles, pe data de 28 iunie 1919, România semna Tratatul de Pace cu Germania. Au urmat tratatele cu Austria (Saint Germain-en-Laye, 10 decembrie 1919), Bulgaria (Neuilly-sur-Seine, 27 noiembrie 1919), Ungaria (Trianon, 4 iunie 1920) și Turcia (Lausanne, 24 iulie 1923). După Conferința de Pace de la Paris, România Mare beneficia de recunoașterea majorității statelor lumii.

La 15 octombrie 1922, la Alba Iulia, Ferdinand I a fost încoronat Rege al tuturor românilor, alături de Regina Maria. În timpul slujbei oficiate de Patriarhul Miron Cristea au fost sfințite coroanele (vechea Coroană de Oțel a Regelui Carol I, pentru Ferdinand, și o coroană nouă, din aur, pentru Maria) și binecuvântați Suveranii. Afară, Regelui și Reginei li s-au așezat pe umeri purpura și hermina, iar pe creștet, coroanele. Încoronarea a fost urmată de 101 salve de tun și de ovațiile asistenței. În discursul său, Regele Ferdinand a spus:

Domnia Regelui Ferdinand a adus consolidarea rapidă a țării, prin unificarea administrativă, proclamarea sufragiului universal, egal, direct și secret (până atunci se votase pe baza colegiilor cenzitare, așadar în funcție de avere) și reforma agrară din 1921. Legea pentru reforma agrară, din 17 iulie 1921, prevedea exproprierea marilor moșii și împrăștierea combatanților din Marele Război, a invalizilor, văduvelor și orfanilor de război și a țăranilor fără pământ. În urma acestei reforme radicale, mica proprietate agricolă a devenit predominantă în România.

În iunie 1925 era votată legea pentru unificare administrativă. Punerea împreună a unor provincii cu sisteme administrative și cu mentalități atât de diverse a fost un proces complicat, iar rapiditatea cu care România a atins omogenitate administrativă, la doar câțiva ani de la Marea Unire, reprezintă o performanță notabilă.

Cea mai importantă operă legislativă din timpul domniei Regelui Ferdinand rămâne noua Constituție, publicată în *Monitorul oficial* la 29 martie 1923 și care înlocuia vechiul act fundamental de la 1866, oferind României stabilitate și un remarcabil cadru legislativ de dezvoltare.

În domeniul politicii externe, obținerea recunoașterii României Mari a fost o izbândă istorică. După război, diplomații români au lucrat pentru crearea unei rețele de alianțe regionale care să aducă stabilitatea în Europa centrală și sud-estică: Mica Înțelegere formată din România, Cehoslovacia și Iugoslavia (1921) și Înțelegerea Balcanică formată din România, Iugoslavia, Grecia și Turcia (1934).

În timpul domniei Regelui Ferdinand, viața politică românească a fost dominată de Partidul Național Liberal, al cărui șef necontestat, Ion I.C. Brătianu, a fost cel mai apropiat colaborator al Regelui și unul dintre artizanii Marii Uniri. După alipirea Transilvaniei, PNL avea să fie concurat de Partidul Poporului al mareșalului Averescu și de Partidul Național Țărănesc, moștenitorul Partidului Național din Transilvania.

Pecetea Regelui era expresia stăruinței, a identității naționale. Unirea a fost o alăturare de populații cu aceeași identitate, o sublimă punere laolaltă culturală, de conștiințe și de voință. Totuși,

evenimentul nu ar fi avut împlinire statală fără parafa și existența instituției Coroanei. Șeful statului era, în modelul acela de cârmuire, un om în care se încarnau identitatea și statalitatea. În acest sens, istoria modernă a României a oferit Europei doi lideri model: Carol I și Ferdinand I. De fapt, se poate spune și contrariul: Europa a fost cea care i-a dăruit, pe cei doi, României.

Performanța politică a Marii Uniri a fost posibilă prin manifestarea, la momentul potrivit, a unor virtuți publice de care avem exact aceeași nevoie și în prezent. În anul 1918, România, în afara fericirii istorice de a se vedea întregită, a avut de făcut față unor realități dramatice: în război murise o zecime din populația țării (mai ales bărbați tineri), pe teritoriul național funcționau patru sisteme administrative și juridice, patru monede diferite și patru sisteme diferite de învățământ.

Deși discret și reținut, Ferdinand I a acceptat să reprezinte personal România în câteva vizite europene. Regele și Regina au vizitat Polonia în iunie 1923, iar în anul 1924 suveranii au efectuat patru vizite oficiale în Europa Occidentală: Franța în luna aprilie, Elveția în luna mai (au fost primii monarhi care au vizitat sediul proaspăt înființatei Ligi a Națiunilor de la Geneva), apoi Belgia și Marea Britanie.

Tinerii români de astăzi au în al doilea Rege al dinastiei noastre un model de modestie, curaj, spirit de răspundere, devotament și delicatețe sufletească.

De numele Regelui Ferdinand I al României se va lega, întotdeauna, conștiința datoriei împlinite:

Când am luat moștenirea întemeietorului României moderne, am făgăduit înaintea reprezentanților națiunii că voi fi un bun român; cred că m-am ținut de cuvânt. Grele au fost timpurile, mari au fost jertfele, dar strălucită a fost răsplata; și astăzi pot spune, cu fruntea senină: față de Dumnezeu și față de poporul meu, am conștiința curată.

BIBLIOGRAFIE:

1. Eugen Wolbe, *Ferdinand I, întemeietorul României Mari*, Editura Humanitas, București, 2006
2. Constantin I. Stan, *Regele Ferdinand I „Întregitorul” (1914-1927)*, Editura Paideia, București, 2003
3. Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, București, 2002

PAȘII ACTORILOR POLITICI DIN TRANSILVANIA SPRE REALIZAREA ACTULUI DE UNIRE CU ROMÂNIA DE LA 1 DECEMBRIE 1918 DE LA ALBA IULIA

Prof. Silvia BIRĂU
Școala Gimnazială Vinjuleț

Înfăptuirea Marii Uniri de la 1decembrie 1918 s-a realizat datorită elitei politice din Transilvania, precum și partidelor politice care au pus în operă idealul unirii. În acest sens, în septembrie-octombrie 1918 s-au pus bazele colaborării între Comitetul Executiv al Partidului Național Român și conducătorii social-democrați, în vederea constituirii unui Consiliu Național Român. La 29 septembrie/12 octombrie s-a întrunit, la Oradea, Comitetul Executiv al Partidului Național Român, cu participarea lui Vasile Goldiș, Ștefan Cicio Pop, Ioan Suci, Aurel Vlad, Alexandru Vaida-Voevod, Aurel Lazăr, Teodor Mihali, Ion Ciordaș și alții. S-a adoptat Declarația de la Oradea prin care se afirma, pe temeiul ideii că fiecare națiune poate dispune de soarta sa, că „națiunea română din Ungaria și Ardeal dorește să facă acum uz de acest drept și reclamă în consecință și pentru ea dreptul ca, liberă de orice înrăurire străină, să hotărască singură printre națiunile libere. Conferința a ales un comitet de acțiune, cu sediul la Arad, din care făceau parte Vasile Goldiș, Ștefan Cicio-Pop, Iuliu Maniu (aflat la Viena), I.Suciu, Alexandru Vaida-Voevod, Aurel Lazăr, Aurel Vlad, Teodor Mihali. Declarația de la Oradea, care proclama dreptul națiunii române la autodeterminare și conținea ideea extrem de importantă a convocării adunării naționale, a reprezentat un document cu semnificație istorică deosebită, marcând intrarea mișcării de eliberare în faza sa decisivă.

La 18/31decembrie, la Budapesta, s-a alcătuit Consiliul Național Român General, compus din 6 reprezentanți ai Partidului Național Român (Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Teodor Mihali, Ștefan Cicio-Pop, Alexandru Vaida-Voevod, Aurel Vlad) și 6 oameni ai socialiștilor (Tiron Albani, Ion Flueraș, Enea Grapini, Iosif Jumanca, Iosif Renoiu, Basiliu Surdu). Activitatea Consiliului Național Român Central a fost susținută de importante organe de presă ca *Românul*, *Drapelul*, *Glăsuț Ardealului*, *Adevărul*, *Gazeta Poporului*, *Telegraful Român*, *Unirea*. Ziarul „*Românul*” a reapărut la 26 octombrie/8 noiembrie 1918 sub direcția lui Vasile Goldiș, răspunzând cerințelor imperioase de informare și mobilizare a populației românești. Ziarul a avut un rol deosebit în acest sens prin publicarea documentelor programatice ale Consiliului Național Român Central, prin relatarea și comentarea evenimentelor, prin îndemnul la împlinirea dorinței supreme a neamului nostru.

Vasile Goldiș a fost membru al Partidului Național Român și a solicitat autonomia politică în parlamentului de la Budapesta, prin care se cereau drepturi politice cu privire la autodeterminare, însă maghiarii au refuzat propunerile. Astfel, Vasile Goldiș publică în ziarul „*Românul*” *Manifestul adresat națiunii române* în care se amintește de dorința românilor ardeleni de a se uni cu România.

Consiliul Național Român General a fost recunoscut de Comitetul Național al Românilor din

Transilvania de la Viena, condus de Iuliu Maniu, de Senatul Militar Român, care a pus la dispoziția Consiliului pe cei 50000 de militari aflați în capitala Austriei. Bisericele românești, ortodoxă și greco- catolică, au recunoscut Consiliul ca „un guvern provizoriu al națiunii noastre, ca „cea mai înaltă autoritate a poporului român”. La declanșarea Primul Război Mondial, Iuliu Maniu nu a semnat declarația guvernului de la Budapesta cu privire la intrarea României în război de partea Austro-Ungariei; fruntașul ardelean a fost totuși încorporat și trimis pe front în

Italia, începând cu anul 1915. În acest fel, Maniu a evitat să declanșeze un conflict cu guvernul de la Budapesta, dar a avut întâlniri cu membrii Partidului Național Român cu privire la acțiunile ce

urmau să fie desfășurate pentru eliberarea Transilvaniei de sub dominația austro-ungară. Iuliu Maniu a format pe 30 octombrie 1918 și a condus Comitetul Național al Românilor din Transilvania de la Viena. Consiliul a lansat la 6 noiembrie un Manifest, prin care miliarii români erau chemați, fără întârziere, la biroul CNR. Astfel, luna noiembrie marchează preluarea guvernării acestor teritorii de către reprezentanții autorizați ai națiunii majoritare”. Brațul armat al Comitetul Național al

Românilor din Transilvania de la Viena a fost reprezentat de Senatul Central al Ofițerilor și Soldaților Români, care a pus la punct organizarea militară a românilor din armata austro-ungară, care trebuiau să lupte pentru armata română. În acest sens, soldații români din armata austro-ungară au fost trimiși la luptă în Transilvania. Consiliul Național Român Central și-a înființat Consiliul Militar, care avea în subordine consiliile militare și gărzile militare, numite și legiuni.

Gărzile militare erau formate din ofițeri și soldați întorși de pe front. Prin grija Sfatului Ostașilor Români din Viena, organizat de sublocotenentul în rezervă Iuliu Maniu, românii din fosta armată imperială erau îndreptați spre țară.

Între 13 și 15 noiembrie, imediat după încheierea armistițiului de la Belgrad, între Antantă și guvernul maghiar, au avut loc la Arad tratativele între delegația Consiliului Național Român Central, compus din Ștefan Cicio-Pop, Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Iosif Jumanca, Ioan Flueraș, Enea Grapini, Gheorghe Crișan, Aurel Vlad (cărora li s-au adăugat apoi Iuliu Maniu). Prin Vasile Goldiș, Consiliul Național Român Central a precizat că națiunea română pretinde cu tot dreptul deplină sa independență de stat și nu admite ca acest drept să fie întinat prin rezolvări provizorii. În zilele tratativelor de la Arad, față de soluția maghiară, s-a insistat asupra necesității convocării Adunării Naționale. La cererea unui grup de tineri de a se trece imediat la proclamarea unirii, Vasile Goldiș a insistat ca aceasta să se facă de o mare adunare reprezentativă, fie la Blaj unde, la 1848, a avut loc cea dintâi adunare națională a românilor, fie la Sibiu, metropola culturală a românilor, fie la Alba Iulia, cetatea unirii sub Mihai Viteazul.

Sosit de la Viena, Iuliu Maniu a intervenit în dezbateri, precizând că națiunea română vrea să-și aibă propriul stat pe întreg teritoriul locuit de români, asigurând depline drepturi celorlalte popoare: „Noi nu voim să devenim din asupriți asupritori, dar nici nu putem admite o știrbire a teritoriului românesc”.

Comitetul Național al Românilor din Transilvania a preluat guvernarea Ardealului, care a publicat manifestul către popoarele lumii, prin care a comunicat hotărârea de a convoca o Mare Adunare Națională a românilor care să voteze unirea tuturor teritoriilor din Austro- Ungaria locuite de aceștia cu Regatul României. Comitetul Național Român Central a trecut la pregătirea adunării care să confirme, pe cale plebiscitară, voința românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. A fost întocmit un regulament pentru alegerea deputaților, iar la 5/18 noiembrie Marele Sfat Național a lansat cunoscutul manifest Către popoarele lumii, tipărit în română franceză și engleză. Manifestul aducea la cunoștința opiniei publice internaționale opinia românilor: Națiunea română din Ungaria și Transilvania nu dorește să stăpânească asupra altor neamuri. Lipsită cu desăvârșire de orice clasă istorică stăpânitoare, națiunea română prin ființa sa însăși este întruparea democrației celei mai desăvârșite. Pe teritoriul său strămoșesc națiunea română este gata a asigura oricărui popor deplină libertate națională și organizarea sa în stat liber și independent o va întocmi pe temeiurile democrației, care va asigura tuturor indivizilor aflători pe teritoriul său egalitatea condițiilor de viață unicul mijloc al desăvârșirii omenеști.

La 7/20 noiembrie Marele Sfat Național a lansat Convocarea Adunării Naționale de la Alba Iulia, „cetatea istorică a neamului nostru”, pentru ziua de duminică, 18 noiembrie/1 decembrie 14. Desemnarea delegațiilor la Adunare s-a făcut pe principii democratice, în adunări deschise, fiind aleși țărani, învățători, preoți, avocați, studenți, ofițeri, soldați muncitori, meseriași. În urma alegerilor au fost desemnați deputații care formau Marea Adunare Națională. Iuliu Maniu a fost ales delegat în circumscripția electorală Vințul de Jos. Membrii Marii Adunări Naționale și-au desemnat drept președinți pe Gheorghe Pop de Băsești și episcopii Ioan I. Pap și Demetriu Radu. La Marea Adunare de la Alba Iulia au sosit 1228 de delegați/deputați, de drept sau aleși, din toate ținuturile transilvane,

peste 100.000 de români. În dimineața zilei de 18 noiembrie/1 decembrie, Președintele Consiliului Național Român Central, Ștefan Cicio-Pop, a rostit cuvântul de deschidere, subliniind importanța istorică a momentului și misiunea adunării. Discursul solemn a fost rostit de Vasile Goldiș care sublinia caracterul actului ce trebuia împlinit. Vasile Goldiș a supus aprobării Rezoluția de unire.

Rezoluția a fost adoptată cuunanimitate de voturi, iar Marea Adunare de la Alba Iulia a ales un organism numit Marele Sfat Național Român din Transilvania, pentru a reprezenta interesele românilor, până la convocarea viitoarei Adunări Constituante a României Mari, iar din sânul acestuia a luat naștere un organism executiv numit Consiliul Dirigent. Conferința Națională a Partidului Național Român, la 9 august 1919, l-a ales în funcția de președinte pe Iuliu Maniu.

Președintele Consiliului Dirigent și ministru de Interne a fost ales Iuliu Maniu. Șeful guvernului provizoriu a avut sarcina de a repune în drepturi noile autorități ale statului român în teritoriile eliberate de armata română.

Prin urmare, a doua zi s-a întrunit Marele Sfat Național, care l-a desemnat ca președinte pe Gheorghe Pop de Băsești și ca vicepreședinți pe episcopii Miron Cristea și Iuliu Hossu, pe Teodor Mihali și Andrei Bârseanu, după care a aprobat componența unui guvern provizoriu, numit Consiliul Dirigent, în frunte cu Iuliu Maniu, cuprinzând 15 membri: Iuliu Maniu la Interne, Vasile Goldiș la Culte și Instrucțiune Publică, Alexandru Vaida-Voevod la Externe și Presă, Ștefan Cicio-Pop la Război și Siguranță Publică, Aurel Vlad la Finanțe, Aurel Lazăr la Justiție, Victor Bontescu la Agricultură și Comerț, Romul Boilă la Comunicații, Ion Flueraș la Sănătate și Ocrotiri Sociale, Iosif Jumanca la Industrie, Emil Hațieganu la Codificare, Vasile Lucaciu – fără portofoliu, cu misiuni în străinătate, Ioan Suciuc la organizarea și pregătirea Siguranței, Octavian Goga – fără portofoliu, Valeriu Braniște – fără portofoliu.

Unirea Transilvaniei cu România la 1 decembrie 1918 a reprezentat proiectul de țară al generațiilor de oameni de stat, începând cu 1848. Pentru realizarea idealului întregirii naționale, actorii politici ai timpului și-au dat mâna și au trecut peste orice fel de interese egoiste, înguste, partizane sau de grup și au reușit să refacă România în granițele ei istorice. Succesul politic și istoric al generației de la 1918 îl sărbătorim și cinștim astăzi ca reprezentând cea mai mare realizare a actorilor politici care au fost implicați în procesul unității naționale.

BIBLIOGRAFIE:

- BUCUR, Bogdan, *Cartea de aur a Centenarului Marii Uniri*, Editura RAO, București, 2017.
GRECU, Florin, *Construcția unui partid unic: Frontul Renașterii Naționale*, Editura Enciclopedică, București, 2012
MURGESCU, Bogdan, *Istoria României în texte*, Editura Corint, București, 2001.
PLATON, Gheorghe (coordonator), *Istoria Românilor*, volumul VII, Tom II, Academia Română, Editura Enciclopedică, București, 2003.

IULIU HOSSU, EPISCOPUL MARTIR AL MARIII UNIRI

*Prof. Mina Iulia BLĂGNICEANU
Școala Gimnazială "Theodor Costescu"*

La 100 de ani de la Marea Unire, îi cunoaștem pe câțiva dintre cei care au făcut România modernă. Printre ei, se numără și episcopul greco-catolic Iuliu Hossu, omul care a citit Declarația Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 în fața celor 100 de mii de oameni adunați la Alba-Iulia.

Iuliu Hossu s-a născut la 30 ianuarie 1885, în Milaș, un sat din actualul județ Bistrița-Năsăud. Clasele primare le-a urmat la Școala poporală confesională greco-catolică din sat. Apoi, primele trei clase gimnaziale, la Gimnaziul luteran german din Reghin, iar clasa a IV-a, la Gimnaziul Romano-Catolic maghiar din Târgu-Mureș.

Liceul - clasele V-VIII (azi IX-XII) - l-a făcut la Gimnaziul Superior Român Unit din Blaj, unde l-a avut coleg de clasă pe distinsul profesor universitar clujean de mai târziu, medicul Iuliu Hațieganu, între cei doi legându-se o prietenie de-o viață.

După promovarea examenului de maturitate, în 1904, a fost primit în clerul Episcopiei Lugojului, care, în toamna aceluiași an, l-a trimis la studii teologice la Roma. Acolo, după doi ani, a obținut doctoratul în Filosofie, iar după alți patru ani, doctoratul în Teologie.

În ultimul an de studii, în martie 1910, a fost hirotonit preot și numit Primo Prefetto, adică prim-doctorand al doctoranzilor în Teologie de la Colegiul De Propaganda Fide din Roma, unde învață studenți adunați din întreaga lume.

Revine în țară, la Lugoj. Între anii 1910-1912, este, pe rând, protocolist, arhivar și bibliotecar, fiind promovat în cele din urmă director de cancelarie. În 1913 este numit profesor la Catedra de Studii Biblice a Academiei de Teologie Română Unită din Lugoj.

În vara anului 1914, aflat într-o călătorie de studii în Germania și Franța, participă ca delegat la Congresul Euharistic Internațional de la Lourdes.

Preot militar în Primul Război Mondial

În aceeași perioadă se declanșează și Primul Război Mondial. Întors din nou la Lugoj, este trimis pe front ca preot militar, în spitale militare ale Imperiului, în Austria, Boemia și Moravia.

La 3 martie 1917 este numit, prin Decret Imperial, Episcop al Diecezei Gherla. În această calitate citește, pe Platoul Romanilor (Câmpul lui Horea) din Alba-Iulia, Declarația Unirii de la 1 decembrie 1918. În Preambulul Rezoluției rostește discursul său memorabil:

„Astăzi, prin hotărârea noastră se înfăptuiește România Mare, una și nedespărțită, rostind fericiți toți românii de pe aceste plaiuri: Ne unim pe veci cu Țara Mamă, România! Vă amintiți când prin sutele de spitale, în zilele de întuneric, vă vesteam că „va învinge dreptatea”, vă arătam că vine ceasul când toți factorii nedreptății vor plânge lacrimi de sânge în ziua bucuriei noastre. A biruit dreptatea! Acesta-i ceasul dreptății lui Dumnezeu și al răsplătirii Lui. Acesta-i ceasul bucuriei noastre, bucuria unui neam întreg pentru suferințele veacurilor, purtate de un neam cu credință în Dumnezeu și cu nădejdea în dreptatea Lui.

Cuvintele Domnului se împlinesc și aici, întru împlinirea dreptății dumnezeiești. Mulți au dorit să vadă ce vedeți voi și n-au văzut, și să audă ce auziți voi și n-au auzit. Ochii voștri sunt fericiți că văd, și urechile voastre fericite că aud! Văd ziua întregirii neamului și aud buna veste a dreptății lui Dumnezeu. Ascultați, români fericiți, buna vestire a unirii noastre pe veci cu Țara-Mamă, România.”

Între 1920 și 1926, episcopul are o activitate intensă, vizitează peste 700 de comunități religioase, ține discursuri, participă la pelerinaje și celebrează servicii divine. Este perioada pentru care a fost supranumit „episcopul vizitațiilor canonice”. Tot atunci, ca senator de drept, participă la toate dezbaterile care priveau problemele bisericii. În 1930 Eparhia de Gherla devine Eparhia de Cluj-Gherla și își mută centrul la Cluj, Iuliu Hossu devenind Episcop de Cluj-Gherla. Aici prinde ocupația maghiară (1940-1944), perioadă grea, în care scapă din două atentate: unul la Cutiș, prin dezafectarea unui pod, în august 1943, și altul la Budac, două luni mai târziu, cu focuri de armă. Viața îi este în pericol și apropiații îl sfătuiesc să se refugieze. Iuliu Hossu refuză să își părăsească credincioșii și luptă pentru apărarea drepturilor lor. În martie 1944, Academia de Teologie din Cluj este devastată, iar episcopul insultat de studenții maghiari. Peste câteva zile, Iuliu Hossu este printre evreii din ghetou și le asigură alimente.

După 23 august 1944, până la eliberarea Clujului, episcopul stă mai mult ascuns prin Palatul de Reședință sau la familii din oraș. După eliberare își reia activitatea.

Eliberarea, însă, a adus în țară comunismul. Stalin declara că singura armată de care se teme este armata neagră a Papei. Și începe prigoana. În 1946, Biserica Greco-Catolică din Ucraina este înghițită de Biserica Ortodoxă Rusă, precedent „fericit” pentru ierarhia pro-comunistă a ortodoxiei românești. În mai 1947, Patriarhul Alexei al Moscovei, face o vizită de două săptămâni în România.

La Cluj sunt invitați să-l întâmpine toți conducătorii confesiunilor, mai puțin Episcopul Iuliu Hossu, chiar dacă era prelatul cu cel mai mare număr de credincioși. Anul următor, în martie 1948, la Moscova are loc Congresul Pan-Ortodox, care avea să decidă și desființarea Bisericii Române Unite.

Rezistența prin credință

Campania ierarhiei ortodoxe din România este secondată de una și mai dură, cea a presei oficiale, care atacă cu vehemență Vaticanul și Papa. Pe acest fond, în iunie 1948, Episcopul Iuliu Hossu ține o predică la Oradea în care le vorbește credincioșilor greco-catolici despre rezistență: „De dragul nimănui nu vom deveni trădători. De dragul nimănui de pe Pământ, noi nu vom părăsi credința Maicii noastre Roma. (...) Și dacă vi se va cere viața, trebuie să vi-o dați pentru credința voastră”. Peste o lună, Guvernul României denunță Concordatul cu Sfântul Scaun iar în august se publică noua Lege a Cultelor, care interzice orice legătură cu instituții sau persoane din afara țării cu cultele din România.

Între 24 septembrie și 4 octombrie 1948, Episcopul Iuliu Hossu este izolat în reședința sa. Oricine intra sau ieșea de la el era arestat. Biserica Română Unită nu s-a putut apăra, fiindu-i suspendate toate publicațiile de presă.

La 27 octombrie 1948, Iuliu Hossu, împreună cu Episcopul romano-catolic Márton Áron, prezintă Ministerului Cultelor Statutul Bisericii Catolice din România, pentru toate riturile: latin, bizantin, armean și rutean.

Arestarea

Statutul este respins, iar la 28 octombrie 1948 Iuliu Hossu este ridicat și arestat de la locuința din București a fratelui său, inginerul Traian Hossu, unde era găzduit.

În scurt timp, la exact 30 de ani de la ziua în care s-a citit Rezoluția Unirii la Alba Iulia, Biserica Greco-Catolică, prin decretul 358, era desființată iar bunurile ei treceau în posesia Bisericii Ortodoxe Române.

După arestare, Iuliu Hossu este dus la Dragoslavele, la Palatul de vară al Patriarhiei, păzită și împrejmuțată cu sârmă ghimpată. Tot aici sunt aduși și ceilalți episcopi greco-catolici: Valeriu Traian Frențiu, Alexandru Rusu, Ioan Bălan, Vasile Aftenie și Ioan Suci.

În februarie 1949, sunt transferați cu toții la Mănăstirea Căldărușani, transformată și ea în lagăr. În mai 1950, vor fi transferați la Penitenciarul Sighet și supuși unui regim de exterminare. La Sighet, Securitatea îi oferă episcopului un scaun mitropolitan ortodox, pe care acesta îl refuză.

Domiciliul obligatoriu la Curtea de Argeș

În 1955, trei dintre episcopii supraviețuitori de la Sighet, Iuliu Hossu, Alexandru Rusu și Ioan Bălan, sunt transferați cu domiciliu obligatoriu la Curtea de Argeș. Are loc întâlnirea în care Petru Groza îi oferă lui Iuliu Hossu scaunul de Mitropolit al Moldovei. Episcopul refuză din nou. În 1956, Iuliu Hossu este mutat la Mănăstirea de maici de la Ciorogârla, de lângă București, de unde, după scurt timp, este readus la Mănăstirea Căldărușani.

Va rămâne aici izolat până la sfârșitul vieții. Tot aici află, prin trimisul Vaticanului, că la 28 aprilie 1969 a fost promovat Cardinal in pectore de către Papa Paul al VI-lea, devenind astfel primul cardinal român provenit dintr-o biserică românească. Este invitat să meargă la Roma, dar refuză să își părăsească țara fără posibilitatea de a putea reveni. Moare la 28 mai 1970, în Spitalul Colentina din București.

Povestea tragică a lui Iuliu Hossu nu este una solitară. Grație comuniștilor, traiectorii dramatice au avut mulți lideri ai generației sale. Remarcabile sunt, însă, consecvența și sacrificiul cardinalului pentru principiile și credința sa.

BIBLIOGRAFIE:

1. Iuliu Hossu, *Credința noastră este viața noastră. Memoriile cardinalului Iuliu Hossu*, Cluj-Napoca, 2003
2. Sergiu Grossu, *Calvarul României Creștine*, Chișinău, 1992
3. Silvestru Augustin Prunduș, *Memoriile cardinalului Iuliu Hossu*, Cluj, 2003

REMEMORÂND MAREA UNIRE – PROIECTUL POVEȘTEA MEA 2018

*Prof. metodist Adriana BONCIU
Casa Corpului Didactic Caraș - Severin*

Casa Corpului Didactic Caraș-Severin, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Caraș-Severin, a lansat în primăvara acestui an a VI-a ediție a **Concursului Județean Povestea mea**, finalizat de fiecare dată cu publicarea în volum a lucrărilor, la Editura proprie a Casei Corpului Didactic Caraș-Severin, Editura „Gheorghe Magas”. În Anul Centenarului, tema concursului a fost **Rememorând Marea Unire**, fiind destinat elevilor din clasele III-XII și cadrelor didactice, cu scopul cunoașterii și promovării valorilor fundamentale ale istoriei și culturii naționale prin creații literare, urmărind următoarele obiective: conștientizarea importanței evenimentelor istorice de la 1 Decembrie 1918, redescoperirea și cultivarea sentimentului patriotic, stimularea interesului elevilor față de studiu și lectură, dezvoltarea capacităților cognitive, stabilirea de analogii, corelări și sistematizări între evenimentele menționate, formarea de sensibilități deschise spre valorile morale, istorice, estetice și artistice.

În Argumentul proiectului s-a menționat faptul că literatura reprezintă o formă de cunoaștere a realității prin imagini artistice. Elevul trebuie ajutat să îndrăgească cuvântul scris, mai multă lectură însemnând dezvoltarea imaginației, creativității, îmbogățirea vocabularului, folosirea corectă a limbii române în contexte concrete de comunicare. Prin intuirea și conștientizarea mesajului etic și estetic al operei literare se realizează o trăire adâncă emoțional-afectivă, ce solicită în continuu sensibilitatea, memoria afectivă, atenția voluntară.

Prin publicarea lucrărilor participanților la proiect, contribuim împreună la stimularea și afirmarea creativității elevilor și la dezvoltarea interesului pentru lectură. S-au înscris 24 de elevi și cadre didactice la concurs, alți patru participanți, (cadre didactice), fiind publicați în afara concursului. Având în vedere calitatea lucrărilor, se cuvine să nominalizăm premianții. La Secțiunea 1. *Proză - elevi din clasele III-XII*, s-au acordat următoarele premii, pe nivele de clase: Premiul I - Ursulescu George-Alexandru, clasa a IV-a, Școala Profesională Agricolă Cornereva și Căramidaru Iasmina clasa a V-a, Școala Gimnazială Tirol; Premiul al II-lea - Deriuș Alexia-Ștefania, clasa a III-a, Școala Gimnazială Nr. 2 Reșița; Premiul al III-lea - Constantin Bogdan-Paul, clasa a IV-a B, Școala Gimnazială Nr. 2 Reșița. Premiile acordate la Secțiunea 2. *Poezie - elevi din clasele III-XII* sunt: Premiul I: Ștefoni Alisa- Daniela, clasa a III-a, Școala Gimnazială Zăvoi, Humița Marius-Grigore, clasa a VI-a și Rof Larisa, clasa a X-a, Liceul Tehnologic Nicolae Stoica de Hațeg Mehadia; Premiul al II-lea - Todor Patricia, clasa a IV-a, Colegiul Național Traian Lalescu Reșița și Humița Marilena clasa a VIII-a, Liceul Tehnologic Nicolae Stoica de Hațeg Mehadia; Premiul al III-lea - Truță Ioana, clasa a IV-a, Colegiul Național Traian Lalescu Reșița. Elevii premiați la Secțiunea 3. *Eseu* au fost: Premiul I - Măran Ionela, clasa a X-a, Liceul Tehnologic Nicolae Stoica de Hațeg Mehadia; Premiul al II-lea - Habor Abel, clasa a X-a, Colegiul Economic al Banatului Montan Reșița și cadrele didactice: Premiul I - Emil- Sergiu Varga, Colegiul Economic al Banatului Montan Reșița; Premiul al II-lea – Adriana Talpeș, Școala Profesională Agricolă Cornereva; Premiul al III-lea – Laura-Cristina Matei, Școala Gimnazială Nr. 1 Oțelu-Roșu. Premiul Special al Editurii „Gheorghe Magas” i-a revenit doamnei profesoare Mihaela Apostu de la Școala Gimnazială Zăvoi, pentru lucrarea *Unirea, o metaforă*.

Alături de cadrele didactice: Nicoleta Marcu, director CCD CS, Mădălina-Miruna Chiosa și Radu-Ștefan Enășescu, participante cu lucrări în afara concursului, am publicat un document privat, descoperit în „arhiva familiei”: *Amintiri din Războiul 1914-1918*, scris de **Ioșif Capotescu** din comuna

Brănești, județul Timiș, în anul 1968, la 50 de ani de la participarea sa la Marea Unire de la Alba-Iulia, document prezentat mai jos în foto copie. „Tata Iosu” nu mai este printre noi, dar vorbele sale sunt vii, spre aducere aminte, în 2018, Anul Centenarului.

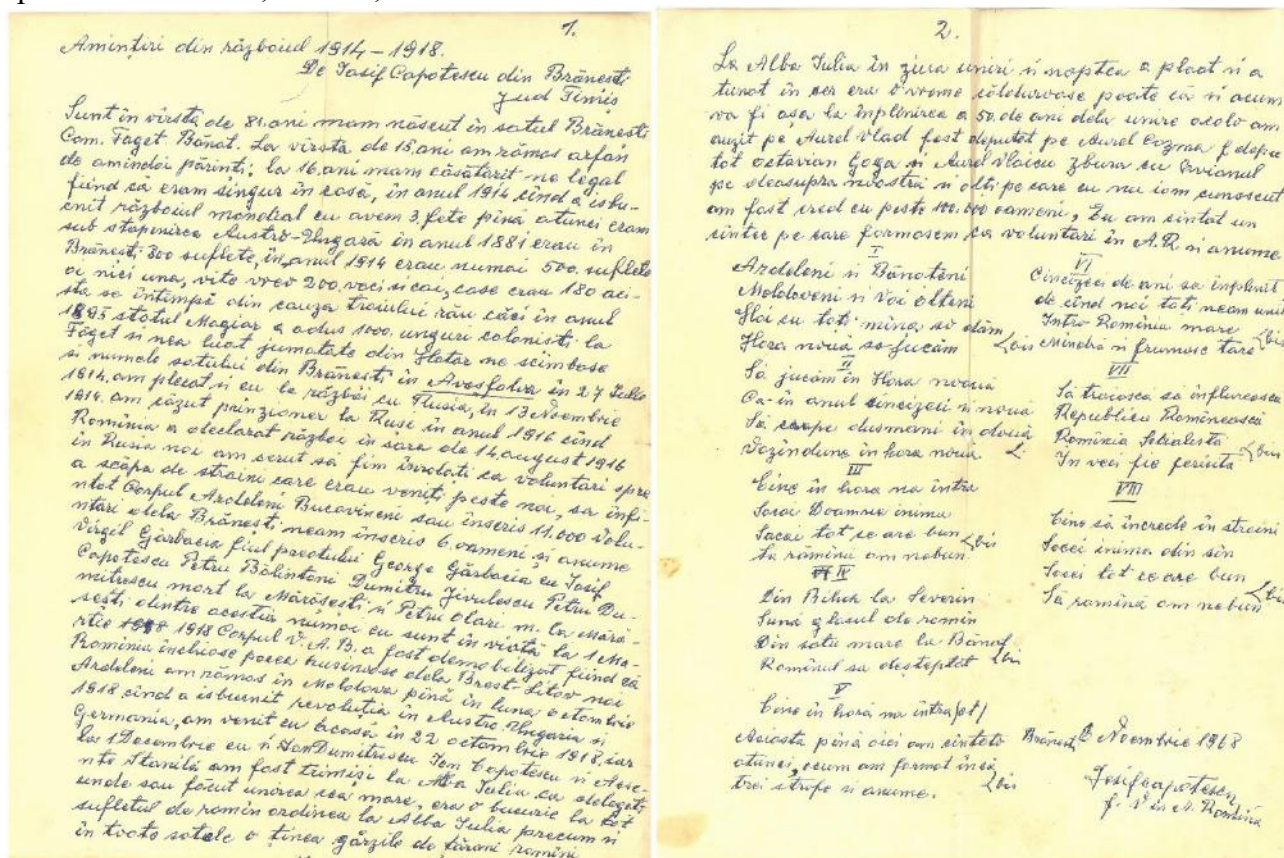

Foto 1: „Tata Iosu” (Iosif Capotescu)

Foto 2: Iosif Capotescu înconjurat de cei nouă copii ai săi.

BIBLIOGRAFIE:

Drăghicescu Dumitru, *Marea Unire a românilor cu românii: 1918. Banatul și Transilvania; Bucovina și Basarabia*. Editura Albatros, București 2001

CENTENARUL MARII UNIRI

Ionela BORUGĂ
Liceul Tehnologic Special Drobeta

Dacă ar fi să rezumăm în câteva idei, în 2018, la Centenarul Marii Uniri, toți cei care simt românește sărbătoresc:

Credința românilor care au făcut Unirea că toată suflarea românească trebuie să trăiască împreună, într-un singur stat, ROMÂNIA.

Efortul susținut al românilor, de-a lungul timpului, de a nu uita că sunt români.

Năzuința românilor de a înlăptui Marea Unire, avută de-a lungul secolelor, indiferent de vicisitudinile istoriei.

Tenacitatea liderilor și a elitelor românești care au întreprins toate cele necesare ca Unirea să devină realitate.

Eroismul și jertfa celor fără de care visul românilor de veacuri, Marea Unire, nu ar fi fost posibil.

Nesupunerea românilor în fața imperiilor vremelnice care i-au afectat interesele și neacceptarea unei sorți potrivnice.

Ambiția românilor de a rămâne împreună după 100 de ani de la Marea Unire.

Rațiunea românilor de a căuta în permanență cele mai bune împrejurări pentru concretizarea aspirațiilor legitime și valorificarea acestor ocazii.

Marea Unire de la 1918 înseamnă întregirea statului național român, care s-a înlăptuit prin unirea tuturor provinciilor locuite de români, aflate sub stăpânire străină, cu România, mai exact Unirea Basarabiei cu România, a Bucovinei și a Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România.

Marea Unire de la 1 decembrie 1918, ocazie cu care sărbătorim **Centenarul României**, este văzut de istorici drept un act legitim, dar și o șansă enormă, la care au ajutat trei elemente esențiale: dorința românilor de a se uni și de a nu mai fi nevoiți să lupte frate contra frate, o politică internă de excepție, dar și un context politic internațional oportun și recunoașterea de către Marile Puteri a hotărârilor interne ale statului român.

Începutul anului 1918 se anunța dezastruos pentru România care semna în mai, Pacea de la Buftea-București, un tratat de pace care-i aducea mari prejudicii. Însă schimbările mari în plan european, din a doua jumătate a anului, și priceperea liderilor români de a simți momentul istoric, fac ca dezastrul anunțat să fie transformat într-un șir de victorii, reunite sub numele de Marea Unire de la 1918: în martie 1918 - unirea Basarabiei cu România, în noiembrie - unirea Bucovinei cu România, iar în decembrie unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România.

Etape preliminare au fost Mica Unire din 1859 a Țării Moldovei cu Țara Românească și dobândirea independenței în urma războiului din 1877-1878, pe fondul renașterii naționale a românilor în parcursul secolului al XIX-lea.

De asemenea Marea Unire este strâns legată de personalitățile marcante ale vremii, precum regele Ferdinand, regina Maria, omul de stat Ionel Brătianu sau Iancu Flondor, Vasile Goldiș, Iuliu Maniu.

Contextul fierbinte în care s-a născut statul unitar român a fost Prima Conflagrație Mondială sau Primul Război Mondial, perioadă în care românii care trăiau separat, în țări românești, au fost nevoiți să lupte frate contra frate. Nu au fost singurii în această situație.

Trebuie menționat că Primul Război Mondial a însemnat un mare tribut de sânge pentru români. În jur de 335 000 de români, plus civili, sau, mai precis a zecea parte dintre români a pierit cu prețul desăvârșirii Marii Uniri, al cărei Centenar îl sărbătorim pe 1 Decembrie 2018.

BIBLIOGRAFIE:

Miron Constantinescu - "Istoria Romaniei" ; Ed.Didactica si pedagogica;1969

MICA UNIRE

Înv. Iuliana BULETEANU
Liceul „George Țârnea” Băbeni, jud Vâlcea

Unirea celor două principate a fost un proces care a început în 1848, bazat pe puternica apropiere culturală și economică între cele două țări. În anul 1848 s-a realizat uniunea vamală între Moldova și Țara Românească, în timpul domniilor lui Mihail Sturdza, respectiv Gheorghe Bibescu.

La 1 ianuarie 1848, domnitorul muntean Gheorghe Bibescu face primul pas spre unirea Principatelor, desființând Vama din Focșani, care era cel mai important punct vamal între cele două țări.

Ideea Unirii Moldovei și a Țării Românești, avansată încă din secolul al XVIII-lea a devenit, după războiul Crimeii (1853 – 1856) o temă de prim plan a dezbaterii politice, atât în cele două Principate, cât și pe plan internațional. Situația externă se arăta favorabilă.

Un rol important l-a jucat propaganda unionistă, întreprinsă de către liderii partidei naționale, în cele două țări și în străinătate. Activitatea desfășurată în emigrație, îndeosebi în Franța, a cunoscut diverse forme: apeluri către opinia publică europeană; afirmarea programului politic în publicații ca România viitoare (1850, Paris), Junimea română (1851), Republica română (Paris, 1851, Bruxelles, 1853), afilierea la „Comitetul Central Democratic European”, cu sediul la Londra, care urmărea declanșarea unei noi revoluții europene; memoriile către Napoleon al III-lea, împăratul Franței și către Palmerston, premierul britanic, constituirea la Paris a unui Comitet cu deviza „*Dreptate! Fraternitate! Unitate!*”, sprijinul unor personalități marcante (Paul Bataillard, Edgar Quinet, Hippolyte Desprez). Această propagandă unionistă a necesitat mari sume de bani pentru cointeresarea materială a unor personalități franceze, iar I.C. Brătianu s-a remarcat prin vânzarea moșiei soției sale pentru a asigura aceste fonduri. Deciziile adoptate prin Tratatul de pace de la Paris (18/30 martie 1856), prevedeau intrarea Principatelor Române sub garanția colectivă a puterilor europene, revizuirea legilor fundamentale, alegerea Adunărilor ad-hoc care să exprime atitudinea românilor în privința unirii, integrarea în granițele Moldovei a trei județe din sudul Basarabiei (Cahul, Bolgrad, Ismail), trimiterea în Principate a unei Comisii Europene cu misiunea de a propune „bazele viitoarei lor organizări”, libertatea navigației pe Dunăre, ș.a. Adunările ad-hoc aveau caracter consultativ, și erau alcătuite din reprezentanți ai bisericii, marii boierimi, burgheziei, țăranimii clăcașe, cu scopul de a face propuneri referitoare la realizarea unirii Principatelor Române.

Actul istoric de la 24 ianuarie 1859 reprezenta primul pas pe calea înfăptuirii statului național român unitar. Impusă sub o puternică presiune populară, cu deosebire la București, alegerea ca domn al Țării Românești a lui Alexandru Ioan Cuza avea să-și găsească o confirmare deplină la marea manifestare prilejuită de sosirea alesului națiunii în capitala munteană.

În Moldova, Alexandru Ioan Cuza a fost ales domnitor în unanimitate, la 5 ianuarie 1859, reprezentantul „Partidei Naționale”, urmând ca ulterior într-o ședință secretă a Adunării, deputatul Vasile Boerescu a propus la 24 ianuarie 1859 alegerea lui Alexandru Ioan Cuza, aceasta fiind acceptată în unanimitate. Faptul împlinit la 24 ianuarie 1859 era considerat de Poarta Otomană și de Austria drept o încălcare a Convenției de la Paris, însă în textul Convenției din 1858 nu se stipula ca domniile aleși în cele două Principate să fie persoane separate.

Astfel împlinită recunoașterea situației de fapt, impusă la 24 ianuarie, obiectivul imediat următor era acceptarea de către puterile garante a Unirii depline. Fără a aștepta verdictul altor reuniuni internaționale, Alexandru I. Cuza a trecut la unificarea aparatului de stat, remediind din mers consecințele hotărârilor adoptate prin Convenția de la Paris. Franța, apoi Rusia, Italia și Prusia erau de acord cu unirea deplină. Alexandru I. Cuza aștepta hotărârea Conferinței de la Constantinopol convocată în acest scop. Cum era de așteptat, încă din prima ședință Poarta a cerut dreptul de

intervenție în Principate, în cazul unor noi încălcări ale Convenției de la Paris, iar Austria a admis unirea doar pe durata domniei lui Alexandru I. Cuza. La începutul lunii noiembrie 1861 firmanul Unirii era prezentat, dar în condiții considerate, în țară, inacceptabile.

Domnia lui Alexandru Ioan Cuza, deși scurtă (1859-1866), a fost perioada de maximă dezvoltare a României moderne. Prin recunoașterea Unirii depline, crearea primului Parlament unic al României și al primului guvern unitar, prin reformele sale: adoptarea primei Constituții românești, reforma electorală, secularizarea averilor mănăstirești, reforma agrară, a învățământului, domnia lui Alexandru Ioan Cuza a pus bazele dezvoltării moderne a României.

Șirul de reforme inițiate de Cuza și venirea mai apoi pe tronul Principatelor Unite a domnitorului Carol I, care se bucura atât de sprijinul Franței cât și cel al Prusiei, a făcut ca actul de la 1859 să fie ireversibil. Din 1866, potrivit Constituției promulgate la 1 iulie, Principatele Unite încep să se numească oficial România.

Primul pas important pe calea înfăptuirii statului național unitar român a fost făcut la 24 ianuarie 1859, dar Marea Unire a avut loc în 1918 în Alba Iulia și iată-ne astăzi, ajunși la un secol de la Marea Unire

BIBLIOGRAFIE:

- Lucian Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*, 1997, București.
- Lucian Boia, *Primul Război Mondial. Controverse, paradoxuri, reinterpretări*, București, 2014.
- Ioan Bolovan, Sorina Paula Bolovan, *Ispititoarea Transilvaniei. Multiperspectivitate și adevăr în istoria unei provincii*, Cluj-Napoca, 2017.
- Nicolae Iorga, *În luptă cu absurdul revizionism maghiar*, București, 1991.
- Liviu Maior, *Alexandru Vaida-Voevod între Belvedere și Versailles*, Cluj-Napoca, 1993.
- Liviu Maior, *Alexandru Vaida Voevod. Putere și defăimare (Studii)*, București, 2010.
- Horia Roman Patapievici, *Politice*, București, 1996.

TRIUMFUL UNEI NAȚIUNI. MAREA UNIRE

*Prof. Vali CARAPENEA
Colegiul Național „Traian”*

Regele Ferdinand și **Regina Maria**, premierul Ionel Brătianu, oameni politici precum Take Ionescu sau Barbu Știrbei au negociat cu țările Antantei Unirea României cu Transilvania atât la intrarea în război în 1916, cât și la negocierile de pace.

În ziua de 11 noiembrie 1918, aliații semnează armistițiul cu Germania, după ce cu o săptămână înainte, Austria acceptase condițiile de încetare a focului. În ianuarie 1919 încep la Paris negocierile de pace. Delegația română a fost însă împiedicată să ia parte la discuții. Reproșul oficial era că în martie 1918 România făcuse pace separată cu Puterile Centrale, deci nu mai era un egal la masa tratativelor. De fapt, marile Puteri învingătoare doreau să redeseneze harta Europei, după voia lor.

Când la 28 iulie 1919 este semnat la Versailles tratatul cu Germania, cei trei mari își impuseseră deja voința și stilul asupra tuturor tratativelor. Atitudinea revanșardă a bătrânului premier francez Clemenceau, supranumit „Tigrul”, prevalase în privința dușmanului german. Idealist, profesorul Woodrow Wilson, aflat la cel de-al doilea mandat la Casa Albă, accentuase cererile popoarelor din centrul și răsăritul Europei, eliberate prin dezmembrarea Imperiului Habsburgic și a celui Țarist. Între ei, premierul britanic Lloyd George era singurul realist. Conflictele sunt inevitabile, spunea el, tot ce poți să faci este să le rărești și să le limitezi prin hotărâri chibzuite.

Grație celor 14 puncte ale președintelui Wilson legate de autodeterminarea popoarelor, recunoașterea României nu ar fi trebuit să întâmpine obstacole. Românii erau poporul cel mai numeros în sud-estul Europei, iar în timpul războiului, autoritățile române fuseseră foarte atente ca acțiunile militare să nu influențeze decizia ardelenilor.

„Armata românească a fost foarte departe de Alba Iulia tocmai ca să lase libertatea românilor să se pronunțe așa cum ar fi voit ei. Din partea Bucureștiului există această înțelegere clară că noi ne ducem la pace și dacă ne duce la Conferința Păcii trebuie să arătăm că de bunăvoie ne-am găsit împreună și suntem împreună. Nu numai pentru că suntem cei mai numeroși, dar pentru că avem voința noastră națională că trebuie să ne unim și să formăm un stat”, spune istoricul Ion Bulei.

Dar principiul național provoca și nemulțumiri. În Balcani, etniile conviețuiau de sute de ani în aceleași teritorii. Așa cum românii doreau o Românie Mare, și sârbii doreau o Serbie mare, iar maghiarii o Ungarie Mare. În plus, învingătorii aveau și interese pragmatice care nu erau exprimate în proclamațiile oficial

BIBLIOGRAFIE:

<https://www.digi24.ro/special/campanii-digi24/triumful-unei-natiuni/triumful-unei-natiuni-marea-unire-recunoscuta-la-tratativele-de-pace-161189>
<http://centenarulromaniei.ro/ce-inseamna-marea-unire-de-la-1918/>

RECUNOAȘTEREA PE PLAN INTERNAȚIONAL A MARII UNIRI DE LA 1918

*Prof. Carla CEAUȘU
Școala Gimnazială nr. 6, Dr. Tr. Severin*

La sfârșitul primului război mondial s-au înregistrat modificări esențiale pe harta Europei: au dispărut imperiile German, Austro-Ungar, Rus, Otoman și au apărut noi state naționale: Finlanda, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, Cehoslovacia, Austria, Ungaria, iar alte state și-au întregit teritoriul.

Problema organizării lumii după prima conflagrație mondială a constituit obiectul conferinței de Pace de la Paris (1919 -1920). Soarta Peninsulei Balcanice intra din nou în mâinile Marilor Puteri victorioase.

România, prezentă la această Conferință, a acționat pentru obținerea confirmării pe plan internațional a hotărârilor adoptate în cursul anului 1918 la Chișinău (Sfatul Țării- de la Chișinău decide unirea Basarabiei cu România la 27 martie -19 martie 1918), Cernăuți (Consiliul Național Român din Bucovina hotărăște unirea Bucovinei cu România la 15/28 noiembrie 1918) și Alba Iulia (Marea Adunare Națională de la Alba –Iulia aprobă unirea Transilvaniei cu România la 18/1 decembrie 1918)–privind Unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu patria mamă.

Conferința de pace de la Paris urma să dea consacrare juridică internațională noului statut teritorial și politic al statului român, prin recunoașterea principiului naționalităților și al autodeterminării popoarelor, prin respectarea drepturilor legitime ale poporului român asupra teritoriului său național.

La început, delegația României a fost formată din șeful guvernului român I.I.C. Brătianu, Nicolae Mișu, ambasador la Londra și numeroși consilieri în calitate de experți politici, militari și economici: Alexandru Vaida–Voievod, Constantin Crișan, Neogoe Flondor, Ion Pelivan, Constantin Coandă, Constantin Diamandy, Victor Antonescu.

Problemele cele mai dificile ce urmau a fi soluționate de conferință erau: problema teritorială, cea a reparațiilor și stabilirea echilibrului european. Pentru România, atât războiul la care participase, cât și conferința de Pace de la Paris, ridicau probleme deosebit de importante pentru însăși soarta națiunii. Din ansamblul tuturor problemelor se detașa, prin importanța sa fundamentală recunoașterea internațională a operei de unitate națională înfăptuită de poporul român, prin propriile sale forțe în anul 1918.

Discuțiile din cadrul Conferinței de Pace de la Paris, referitoare la problemele politice, militare, teritoriale sau economice au fost aprinse și controversate. Hotărârile economice, între care și cele privind reparațiile de război, au precizat scopurile de acaparare a Marilor Puteri imperialiste, intențiile de subordonare și limitare a suveranității și a statelor învinse și a țărilor mici aliante Antantei, lupta pentru hegemonia europeană.

Un alt istoric, Gh. Brătianu remarca : „Fațada Conferinței era desigur dintre cele mai impunătoare: pace și justiție, înfrățirea popoarelor, în dosul ei însă, o puternică mașinărie economică determina schimbările de decor, impunând adesea și personagiilor atitudini corespunzătoare”. Ioan Russu-Abrudeanu scria că cei patru , asemenea celor patru monarhii în 1815 „aveau să hotărască soarta lumii pentru folosul celor mari și, pe spinarea celor mici”.

Delegația română care a reprezentat interesele țării și la Conferința de Pace de la Paris, a constatat de la început scopurile imperialiste ale Marilor Puteri. Nu numai că tratatul semnat în august

1916 nu mai avea valabilitate, dar României i se impuneau condiții politice și economice care îi stirbeau independența și suveranitatea națională.

Țările mici, inclusiv România, n-au fost invitate să discute Tratatul de Pace cu Germania. Brătianu dezvăluia în Parlament, că unul dintre delegații Marilor Puteri cu puțin timp înaintea semnării tratatului a făcut doar o scurtă apreciere a conținutului acestuia, a liniilor sale generale și s-a scuzat că, neavând imprimatul gata, nu se putea comunica textul decât mai târziu.

La 10 iunie 1919, situația s-a agravat deoarece au început discuțiile privind frontiera Ungariei în raport cu vecinii săi. Articolul din proiectul tratatului preciza că: „România aderă la înscrierea în tratat cu principalele puteri aliate, a dispozițiilor pe care aceste puteri le vor găsi necesare pentru a proteja în România interesele locuitorilor care se deosebesc de majoritatea populației prin rasă, limbă sau religie. România aderă, de asemenea, la înscrierea într-un tratat cu principalele puteri aliate sau asociate, a dispozițiilor pe care aceste puteri le vor judeca necesare pentru a proteja libertatea tranzitului și un regim echitabil pentru comerțul altor națiuni”. România s-a opus înscrierii în Tratatul cu Austria a acestui articol, întrucât aceste dispoziții iar fi încălcat suveranitatea de stat.

Menținerea Marilor Puteri pe poziția de a respinge propunerile făcute de România a determinat plecarea lui I.I.C. Brătianu de la Paris, la sfârșitul lui iulie 1919. În memoriul remis la 2 iulie 1919, Consiliul Suprem Aliat, în momentul retragerii sale de la Conferința de Pace, I. I. C. Brătianu preciza: „Guvernul Român nu poate primi articolul din Proiectul de Tratat cu Austria privitor la garantarea drepturilor minorităților și la organizarea tranzitului și a negoțului. În forma lui, acest articol prevede o obligație ce nu s-a impus niciodată până acum, nici măcar unui dușman învins. Delegația română a propus introducerea următorului text: „România acordă tuturor minorităților de limbă, rasă, sau religie, locuind în interiorul noilor frontiere, drepturi egale cu ale celorlalți cetățeni români”.

La 10 septembrie 1919 se semna la Saint-Germaine, Tratatul de Pace cu Austria fără iscăliturile României și Iugoslaviei. Articolul 60 (Partea a III-a, secțiunea a IV-a) al acestui tratat prevedea dreptul principalelor Puteri Aliate și Asociate de a decide măsurile necesare pentru ocrotirea drepturilor și intereselor minorităților naționale din România. Aceleași drepturi și le arogau Marile Puteri și în ceea ce privește „ocrotirea” comerțului exterior și tranzitul.

Se recunoștea Unirea României cu Bucovina, Transilvania și Banatul și obligația Austriei de a abroga înțelegerile anterioare cu statul român. Prin art. 60 se legaliza, oficializa practic imixtiunea Marilor Puteri în afacerile interne ale României.

Cu toate acestea, tratatul semnat la Saint-Germaine, are meritul de a fi confirmat pentru prima dată în istoria dreptului internațional autodeterminarea popoarelor, formarea unor state independente și suverane pe ruinele vechii monarhii.

Tratatul cu Ungaria semnat la Trianon la 4 iulie 1920, s-a impus cu dificultate datorită presiunii unor cercuri, inclusiv anglo-franceze, de menținere a Ungariei milenare sub alte formule (Planul Confederației dunărene din ian. 1920, eșuat în mai 1920). Tratatul, semnat în numele României de dr. I Cantacuzino și de N. Titulescu are o importanță deosebită pentru România, el recunoscând legitimitatea actului Unirii de la 1 decembrie 1918. Art. 45 stipula că Ungaria renunță, în ceea ce o privește, în favoarea României la toate drepturile și titlurile asupra teritoriilor fostei monarhii Austro-Ungare, situate dincolo de frontierele Ungariei. Prin această prevedere Actul de Unire a Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România din 1 decembrie 1918, căpăta recunoașterea internațională. Art. 47 preciza că România confirmă angajamentul de respecta dispozițiile cuprinse în Tratatul minorităților din 1919, iar art. 55, obligația pentru Ungaria de a acorda tuturor locuitorilor săi, fără deosebire de naștere, naționalitate, limbă, rasă și religie, deplina și întreaga protecție a vieții și libertății lor.

În ciuda faptului că românii nu au obținut satisfacerea tuturor revendicărilor lor, Tratatul a adus practic la încorporarea în România a 1,7 milioane de unguri. Războiul le-a acordat naționaliștilor români aproape tot ceea ce își puteau dori-Transilvania, Basarabia, Bucovina și o parte a Banatului. Dezavantajul era că, minoritățile constituiau 28% din populația totală a României, aspect care va complica pe viitor politica ei internă.

Relațiile internaționale stabilite la Paris, în care inegalitatea între state a fost proclamată direct și unde s-a exercitat nu atât forța dreptului cât mai ales dreptul forței duc la constatarea că, numeroase hotărâri arbitrare în distribuirea reparațiilor sau impunerea unor condiții în manieră nejustificabilă, nu puteau rezolva problemele puse în discuție ci, dimpotrivă, alimentau și perpetuau contradicțiile dintre state.

Tratatele de Pace de la Paris, cu toate carențele pe care le-au avut, deși au întărit puterea și dominația marilor state imperialiste învingătoare, au avut meritul istoric de a fi consemnat zdrobirea marilor monarhii multinaționale, de a fi recunoscut dreptul de autodeterminare națională și de constituire a statelor unitare, independente și suverane.

BIBLIOGRAFIE:

- *Dicționarul personalităților Unirii: Trimișii românilor transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia*, Ioan I. Șerban, Nicolae Josan, Editura Altip, 2003
- Calafeteanu, Ion, *Unirea Basarabiei și a Bucovinei cu România, 1917-1918: Documente*, Editura Hyperion, Chișinău 1995
- *1918 la Români: documentele unirii : unirea Transilvaniei cu România 1 decembrie 1918, Volume 10*, Ion Popescu-Puțuri, Editura Științifică și enciclopedică, 1989
- *Istoria poporului român*, Editura Științifică, București, 1970.
- Iancu Gheorghe, *Contribuția Consiliului Dirigent la consolidarea Statului național unitar român (1918-1920)*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985

„SOSIREA ACELEI ZILE CARE NE UNEȘTE ASTĂZI ȘI CARE TREBUIA SĂ VIE, CARE NU PUTEA SĂ NU VIE...”

Prof. Florin CHEIA
Școala Gimnazială „Cristofor Simionescu”, Plopeni

Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția ei stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan tășnit cu putere din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-l călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit” (Florin Constantiniu-O istorie sinceră a poporului român)

Formarea României Mari s-a realizat, pe cale democratică, prin adunări cu caracter reprezentativ. Hotărârile și documentele adoptate la Chișinău, Cernăuți și Alba-Iulia au exprimat poziția națiunii române în epocă.

Forțele politice românești, cercurile conducătoare și întreaga opinie publică au urmărit cu deosebită atenție desfășurarea evenimentelor din preajma și de la începutul primului război mondial. Neutralitatea României, adoptată de Consiliul Național de la Sinaia, din 21 iulie/3 august 1914, corespundea intereselor naționale având în vedere faptul că România era o țară mică, aflată între două imperii Austro-Ungaria și Rusia care se aflau în tabere adverse, iar țara noastră avea de revendicat teritorii în ambele imperii. Cele două blocuri: Antanta și Tripla Alianță au exercitat presiuni mari asupra României, guvernele marilor puteri urmărind realizarea propriilor interese. S-a desfășurat „o luptă fără demnitate și scrupule” pentru atragerea statelor mici. Neutralitatea României a constituit un pas important în vederea desprinderii de Puterile Centrale.

Anii celui dintâi război mondial au însemnat pentru românii de pretutindeni o perioadă de intensă pregătire a Unirii celei Mari, aceasta fiind apogeul unei lupte manifestate în variate forme și afirmată ca idealul generațiilor înfrățite ale românilor din Vechiul Regat, Basarabia, Bucovina și Transilvania.

În decursul mai multor lupte, peste jumătate din teritoriul țării, în care se aflau cele mai importante regiuni agricole și centre industriale, a fost ocupate de forțele armate ale Puterilor Centrale. Principalele cauze ale înfrângerii armatei române au fost subdezvoltarea industrială a țării și lipsa de echipament adecvat pentru armată. Marele Stat Major român nu pregătise un plan de operații suficient de cuprinzător și de detaliat, care ar fi fost esențial pentru coordonarea forțelor dispersate pe un front de luptă atât de întins. Armata română a fost nevoită să se confrunte cu o concentrare de forțe inamice mult mai puternică decât cea așteptată.

O imagine deosebit de sugestivă ne-o descrie Emil Pop, un militant unionist: „După mai bine de trei ceasuri de așteptare un freamăt general pune capăt cântecelor și dansurilor, vin deputații de la Adunarea din Cetate. O trăsură cu cai albi, ducând pe cei doi episcopi, urmată de cei 1.228 de deputați, trec la pas printre statuile vii îmbrăcate în pănură. La sosire nu se mai termină „Să trăiască”. Apoi liniște mormântală. Cei doi episcopi, Cristea și Hossu, citesc Rezoluția, la auzul căreia un tunet prelungit izbucnit din 100.000 de piepturi a cutremurat văzduhul, tunetul umanității, al bucuriei, al istoriei descătușate”.

„Vă așteptăm de o mie de ani – spunea Ion I. C. Brătianu, la banchetul din seara zilei de 14 decembrie – și ați venit să nu ne mai despărțim niciodată... Bucuria noastră nu este bucuria unei singure generații. Ea este sfânta tresărire de bucurie a întregului popor român, care de sute de ani a

îndurat suferințele cele mai crude, fără să-și piardă credința neclintită în sosirea acelei zile care ne unește astăzi și care trebuia să vie, care nu putea să nu vie”.

La 24 decembrie 1918, regele Ferdinand I, luând act de hotărârea unanimă a Adunării Naționale de la Alba Iulia, îndeplinește, în lipsa parlamentului dizolvat în noiembrie 1918, actul constituțional, acoperit de o voință profund populară, al decretării unirii tuturor ținuturilor românești de dincoace de munți – Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul –, pământul și oamenii săi, cu toate împlinirile lor, dar și cu toate visurile lor. Un an mai târziu, în cadrul dezbaterilor întâiului Parlament al României Unite, la 29 decembrie 1919, decretul Unirii primește putere de lege prin votul dat de deputații și senatorii veniți în Capitala țării din toate provinciile României.

Marele Sfat Național și-a încetat activitatea de facto la 11 august 1919 și de iure în 20 noiembrie 1919. Consiliul Dirigent s-a autodizolvat, fapt consfințit legal la 2 aprilie 1920.

La 4 iunie 1920, prin semnarea Tratatului de la Trianon între Puterile Aliate, între care și România, pe de o parte, și Ungaria, pe de altă parte, a avut loc recunoașterea internațională a unirii, pe vecie, a Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România, hotărâtă la Alba Iulia în 1 decembrie 1918.

BIBLIOGRAFIE:

1. Keith Hitchins-România.1866-1947,Edit. Humanitas,București,2013
2. P.Cazacu-Moldova dintre Prut și Nistru,1812-1918
3. C.H. MARINESCU-EPOPEEA MARII UNIRI A ROMÂNILOR, Editura „Samia”

ROLUL FEMEILOR ÎN MAREA UNIRE DE LA 1918

Secțiunea: Valori și personalități reprezentative ale făuririi statului național unitar român

Prof. Mădălina-Miruna CHIOSA
Casa Corpului Didactic Caraș - Severin

De la Ecaterina Teodoriu (figură feminină cunoscută și recuperată de istoria tradițională - cercetașă și participantă la Primul Război Mondial, unde a murit la sfârșitul bătăliei de la Mărășești luptând în fruntea unui pluton de infanterie al Armatei Române) la acțiunile de caritate, de asistență medicală sau la asociațiile de femei și feministe, femeile au fost foarte prezente în efervescența începutului de secol XX. Femei eroine, care au schimbat în bine cursul istoriei prin implicarea lor, au existat dintotdeauna. Acestea au salvat oameni, au creat, au dăruit, au pus suflet, au întors decizii pe care toată lumea le considera pierdute. Aceste reușite se datorează faptului că în fiecare femeie se împletesc în mod deosebit caracteristici care pot părea contrarii: vulnerabilitate, afecțiune, dăruire, curaj, eroism. Multe dintre aceste femei au schimbat istoria înainte ca societatea să le spună că pot înfăptui lucruri mărețe doar dacă renunță la trăsăturile acestora contradictorii care le definesc.

Ipostaza politică a mișcării feministe românești s-a exprimat în forme specifice, izvorâte din statutul românilor în cadrul dualismului, diferite de acțiunea politică a feminismului pe plan universal. „Dacă în aceeași perioadă mișcarea feministă internațională a militat pentru emanciparea politică a femeii și pentru drepturi egale cu bărbații, drept de vot, participarea la conducerea statului, la români (...)aspectul politic s-a exprimat în mișcarea pentru libertate și unitate națională, pe coordonatele conceptului modern de autodeterminare și în spiritul principiului de naționalitate”, precizează Simona Rodica Stiger în articolul „*Rolul asociaționismului feminist în emanciparea națională în Transilvania până la Marea Unire*”.

Textul convocării Adunării Naționale de la Alba Iulia, adoptat la Arad în 7/20 noiembrie 1918 preciza explicit faptul că „La adunare vor lua parte....câte doi exmiși (*reprezentanți*) din partea fiecărei reuniuni femeiești”. Din cei 1228 de delegați oficiali, învestiți cu credenționale, 61 au fost reprezentantele reuniunilor femeilor române. Într-o lume politică dominată de bărbați, în care femeilor le era respins chiar și dreptul la vot (chiar și după adoptarea Constituției din 1923), liderii naționali ai românilor transilvăneni hotărâsc ca din Marele Sfat Național, instituția legislativă care urma să conducă Transilvania până la integrarea sa efectivă în noul stat, să facă parte și o femeie, profesoara Eleonora Lemeny-Rozvan.

Dintre personalitățile naționale feminine devenite eroine putem aminti pe **Regina Maria a României** și pe deputatul **Elena Alistar**. Elena Alistar Romanescu nu are statui, nu are plăci memoriale, nu se învață despre ea la lecțiile de istorie, așa cum nu se învață despre alți eroi ai neamului românesc. Cele două personalități sunt eroine. Poate fără curajul și insistența Reginei Maria Unirea nu s-ar fi înfăptuit. De asemenea, poate că fără sacrificiile, demnitatea și iubirea pentru România ale Elenei Alistar, Basarabia nu ar fi venit să-și îmbrățișeze patria mamă.

Elena Alistar Romanescu este una dintre eroinele neștiute ale unirii Basarabiei cu România. Fiica Elisavetei și a preotului Vasile Bălan, s-a născut în satul Vaisal, în 1873, în județul Izmil, din Ucraina. A crescut împletind în inima sa dragostea de Dumnezeu și dragostea de neam. A fost învățătoare în mai multe sate, apoi, în urma studiilor de la Iași a devenit medic.

Pentru timpurile acelea era o mare izbândă să faci atâta școală, ca femeie. Dragostea de neam avea să o trimită după gratii. Va scăpa de acuzații și „setea de România” va fi și mai puternică. „La 19 august 1914 este arestată, fiind acuzată de agitație pro românească și timp de 45 de zile s-a aflat în penitenciarul din Chișinău. Eliberată din lipsă de probe, se retrage la Iași. La 16 august 1916 este mobilizată ca medic militar. În toamna aceluiași an se angajează în calitate de medic, la spitalul din Costiujeni. Participă la fondarea Partidului Național Moldovenesc din Basarabia în 1917. Întemeiază Liga Culturală a Femeilor din Basarabia, din partea căreia este aleasă mai apoi deputat în Sfatul Țării (1917-1918). În Sfatul Țării a activat în Comisia I-a de Redactare și în Comisia Școlară”, informează profesorul Iurie Colesnic în lucrarea „Sfatul Țării. Enciclopedie”.

La 11 februarie 1918, în Parlament, singura femeie deputat din Sfatul Țării ține un discurs de susținere a unirii cu România. Argumentele sale sunt menite să înmoaie inimile cele tari și să le lumineze mințile celor nehotărâți. Iată doar un fragment relevant din acel discurs: „(...) Azi eu strig în gura mare: Acum, ori niciodată, noi trebuie să ne unim...!. Orice moldovan, fie el cât de democrat, trebuie să înțeleagă aceasta și să facă tot ce poate, să aducă orice jertfă, pentru a înfăptui această Unire. (...) Dacă nu ne-om uni acum cu frații noștri, apoi nu se știe de va mai veni în viitor timp atât de potrivit și în veci vom fi blăstâmați de urmașii noștri, cari, cetind istoria, vor vedea că am putut făptui actul de unire și nu l-am făptuit. Eu mă tem de acest blăstăm și strig în gura mare: Să ne unim!”. La 27 martie 1918 a votat Unirea Basarabiei cu România.

Marea Unire de la Alba Iulia a fost visul și reușita tuturor categoriilor sociale, iar femeile nu puteau lipsi de la acest eveniment. O mărturie a lui Vaida Voivod, citată în articolul „Doamnele Marii Uniri” este relevantă în acest sens: „Dis-de-diminează, în 1 decembrie, s-a pornit apoi prăvala cetelor spre Alba Iulia, cum cură muntele la vale! Ca de obicei și conform ordinului dat, tot insul și-a adus merinde pentru 3 zile. Erau și femei nenumărate, însuflețite, fericite că puteau participa, alături de bărbați, la marea sărbătoare națională a cărei importanță o apreciau din tot sufletul”.

BIBLIOGRAFIE:

1. Grec, Marius (coord.) – *95 de ani de la Marea Unire (culegere de studii), volum omagial*, Editura „Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2013.
2. www.gazetademaramures.ro – *Doamnele Marii Uniri*, 2 martie 2018.
3. www.observatorcultural.ro

1 DECEMBRIE 1918 – MOMENTUL CONSTITUIRII ROMÂNIEI MARI

*Cimpoca Mioara
Școala Gimnazială „Alice Voinescu”*

Anul 1918 a marcat încheierea procesului de formare a statului național unitar român, ca urmare a Unirii Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu patria-mamă. Conferința Păcii de la Paris a confirmat, prin tratate internaționale, destrămarea imperiilor multinaționale din Europa și apariția de noi state sau întregirea teritorială a altora, între care și România.

Marea Unire reprezintă procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în anul 1918 în cuprinsul aceluiași stat național - România. Etape preliminare au fost Mica Unire din 1859 a Țării Moldovei cu Țara Românească și dobândirea independenței în urma războiului din 1877-1878, pe fondul renașterii naționale a românilor în parcursul secolului al XIX-lea. Unirea tuturor provinciilor românești a fost determinată de trei factori principali: contextul ideologic, politic și militar european, prezența pe scara largă a sentimentului național în rândul populației românești și acțiunea politică decisivă a elitelor din Regat și din Austro-Ungaria.

Unirea Basarabiei, a Bucovinei și mai apoi a Transilvaniei cu Regatul României (așezisul Vechi Regat) a dus la constituirea României Mari. Ea a fost scopul intrării României în Primul Război Mondial de partea Antantei și a fost favorizată de mai mulți factori istorici printre care amintim: acțiunea politică decisivă a elitelor din Regatul României și din Austro-Ungaria în conjunctura favorabilă de la sfârșitul Primului Război Mondial; prăbușirea Imperiului Austro-Ungar și a Imperiului Rus; afirmarea principiului autodeterminării și a celui al naționalităților pe plan internațional, în contextul prezenței pe scară largă a sentimentului național în rândul populației românești.

În timpul războiului s-au conturat programele politice care vor sta la baza acțiunilor naționale românești din Basarabia, Bucovina și Transilvania. În prima lor fază, acestea vizau obținerea de drepturi naționale pentru etnicii romani din Rusia sau Austro-Ungaria. S-a cerut dreptul de folosire a limbii române în administrație și justiție, învățământ în limba maternă, reprezentare proporțională în toate domeniile vieții publice. Argumentația ce stătea la baza acestor revendicări era una de ordin istoric și demografic, venind în prelungirea programelor elaborate în cursul secolului al XIX-lea de elitele românești din afara teritoriului României.

Marea Unire este legată fără îndoială de personalitățile *regelui Ferdinand*, *reginei Maria* și omului de stat *Ionel Brătianu*. Încheiată de facto la 1 decembrie 1918 odată cu unirea Transilvaniei, recunoașterea diplomatică a solicitat eforturi pe parcursul următorilor ani. În ciuda constituirii ei într-un scop esențial al politicii externe în următoarele două decenii, recunoașterea din partea Uniunii Sovietice nu a venit niciodată, iar dinspre ea avea să vină în 1940 ultimatumul care a pus în acțiune dezmembrarea României Mari în avantajul Uniunii Sovietice, Bulgariei și Ungariei.

Anunțând popoarele lumii voința și hotărârea sa, națiunea română declara prin manifest că ea „din ceasul acesta, oricum ar decide puterile lumii, este hotărâtă a pierii mai bine decât a suferii mai departe sclavia și atârănarea.” În vederea realizării acestui deziderat, în încheierea manifestului se cerea sprijinul întregii populații române din Transilvania, care „speră și așteaptă că în năzuințele ei pentru libertate o va ajuta întreg neamul românesc, cu care una vom fi de aici înainte în veci”. Manifestul, opera lui *Vasile Goldiș*, care prin intermediul stației de telegrafie din Praga a fost difuzat în lumea întreagă, a produs consternare în sânul unor cercuri aristocratice ungurești.

Marea Adunare Națională, simbol al afirmării hotărâtoare a poporului de a-și hotărî singur soarta, a fost convocată pentru ziua de 1 Decembrie 1918. Militanții români pentru unirea Transilvaniei cu România aveau o largă concepție democratică despre unire, care o concepeau nu prin înlocuirea unui jug cu altul, ci prin asigurarea condițiilor prielnice de dezvoltare a românilor, cât și a naționalităților conlocuitoare. Acest deziderat îl vedeau realizându-se nu prin forță, ci în mod profund democratic, prin afirmarea deschisă a voinței întregului popor. Consiliul național român din Orăștie popularizând, prin ziarul cu titlul semnificativ „Libertatea”, convocarea Marii Adunări Naționale de la Alba-Iulia, adauga: „Această adunare este chemată să hotărască asupra sorții neamului românesc și să exprime voința nestrămutată a națiunii române, care pretinde sus și tare *unirea națională*”.

Anunțând programul Adunării Naționale Constituante a națiunii unite din Transilvania, Comitetul organizatoric adresează următorul apel: „Frați români, locul cel mai istoric al neamului va aștepta cu brațele deschise, veniți deci să-l atingeți cu pasul vostru, ca să simțiți fiorul ce l-a mișcat odată pe marele voievod cu numele de arhangheli, pe martirii Horea, Cloșca și Crișan, pe craiul munților, Avram Iancu, și pe toți cei care au început și au lucrat la realizarea visului de veacuri pe care noi cei de azi îl vedem ca pe răsăritul cel mai strălucit al celei mai senine zile a neamului românesc”.

Un deosebit de vibrant apel adresat femeilor române îl facea *Elena Pop*: „Până unde străbate graiul nostru dulce, românii din patru unghiuri vor veni cu toții, invocând cerul și pamântul ca mărturie să le fie jurinței lor solemne. Grăbiți-vă!”.

Noua întindere a statutului și noua structură socio-economică au produs schimbări fundamentale ale sistemului politic. Din cele două partide mari ale Vechiului Regat a supraviețuit doar Partidul Național Liberal, căruia în perioada interbelică i s-a opus Partidul Național Țărănesc, condus de Iuliu Maniu. Viața culturală a cunoscut o perioadă de efervescentă fără precedent, manifestată în artă și știință.

Din câștigurile teritoriale ale anului 1918, doar Transilvania și Bucovina de Sud au rămas României după cel de-al Doilea Război Mondial. Basarabia, Bucovina de Nord și ținutul Herței au fost încorporate U.R.S.S., iar Cadrilaterul a rămas Bulgariei.

Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei noastre. Importanța acestei uniri a fost de a lega împreună toate teritoriile românești sub un singur steag, un singur nume și un singur conducător. Astfel, principalele consecințe ale acestei uniri s-au manifestat în plan teritorial, demografic, social-economic, politic, însă o consecință majoră a fost schimbarea mentalității poporului. Suprafața țării s-a mărit de la 137.000 kmp la 296.049 kmp, populația de la 7,5 milioane locuitori la peste 18 milioane locuitori etc. În urma Marii Uniri România a cunoscut un ritm accelerat de dezvoltare, mai ales în privința industrializării. Statistica demonstrând saltul de la o economie agrară la una agrar-industrializată. Din această perspectivă se poate de vorbit de un succes al modernizării. Atât în economie, cât și în viața spirituală a fost un salt, exemplu fiind în acest sens triplarea numărului știutorilor de carte, organizarea unor universități și facultăți noi ca și a unor instituții de cultură, dezvoltarea presei scrise, înființarea radioului etc. Aceste fiind doar câteva exemple care fac cultura României modernă. În dezvoltarea culturii a mai fost implicat și relațiile de colaborare cu cultura occidentală care s-au multiplicat și intensificat.

Concluzionăm faptul că 1 Decembrie 1918 a fost ziua în care românii au înfăptuit unul dintre cele mai semnificative și importante acte istorice, cu deosebite consecințe pentru evoluția ulterioară a națiunii noastre. Marele istoric român de renume european A. D. Xenopol aprecia că în istoria neamului românesc au fost mari acte definitorii, respectiv cucerirea Daciei de către romani care ne-a dat structura de esență romanică, latină a poporului și limbii române - și Unirea din 1918, când s-a desăvârșit statul național, marcând întreaga existență a milioane de români.

BIBLIOGRAFIE:

- + Academia Română. *”Istoria Românilor”*, volumul VIII, Editura Enciclopedică, București, 1997-2003;
- + Constantiniu Florin – *”O istorie sincera a poporului roman”*, Editura Univers Enciclopedic, București 1997.

1 DECEMBRIE 1918 – CUM S-A FĂCUT MAREA UNIRE. ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

*Prof. Inv. primar Luminita - Liliana CIOLACU
Școala Primară Poroina Mare*

La 1 decembrie 2018 se împlinesc 100 de ani de la Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România.

România întregită s-a realizat într-un context istoric deosebit, prin trei momente succesive, pe cale democratică, prin adunări cu caracter reprezentativ: unirea Basarabiei, a Bucovinei, a Transilvaniei cu țara-mamă.

1 Decembrie 1918 – Cum s-a făcut Marea Unire. Ziua Națională a României

4/17 ianuarie 1918 — Apare, la Paris, primul număr din publicația săptămânală “La Roumanie” care avea drept scop sprijinirea, în emigrație, în plan publicistic și diplomatic a revendicărilor românești.

23 ianuarie/5 februarie 1918 — Ultimatum adresat României de Puterile Centrale, prin care era somată, ca, în termen de patru zile, să-și facă cunoscute intențiile în vederea încheierii păcii.

24 ianuarie/6 februarie 1918 — Chișinău. Sfatul Țării, întrunit în ședință solemnă, votează, în unanimitate, independența Republicii Democratice Moldovenești. Consiliul Director se dizolvă, puterea executivă fiind încredințată unui Consiliu de Miniștri, sub președinția lui Daniel Ciugureanu. “(...) Ne proclamăm, în unire cu voința poporului, Republică Democratică Moldovenească slobodă, de sine stătătoare și neatârnată, având ea singură dreptul de a-și hotărî soarta în viitor” — se spune în proclamația Sfatului Țării.

26 ianuarie/8 februarie 1918 — Guvernul I.I.C. Brătianu — Take Ionescu demisionează, deoarece consideră inacceptabilă încheierea unei păci separate. Aliații sfătuiesc România să trăgăneze tratativele.

28 ianuarie/10 februarie 1918 —România acceptă începerea tratativelor de pace cu Puterile Centrale.

29 ianuarie/11 februarie 1918 —Se formează un nou guvern, în frunte cu generalul Alexandru Averescu, având ca principal obiectiv tergiversarea, pe cât posibil, a încheierii păcii cu Puterile Centrale și crearea unor premise favorabile obținerii unei păci onorabile.

11/24 februarie 1918 —Plenipotențiarilor Puterilor Centrale impun primului ministru, generalul Alexandru Averescu, trei condiții principale ale încheierii păcii: cedarea întregului teritoriu al Dobrogei, până la Dunăre, importante rectificări de frontieră în zona Porților de Fier, în Valea Jiului și între Vatra Dornei și Câmpulung Moldovenesc, precum și grele concesiuni economice.

18 februarie/3 martie 1918 —Inaugurarea, la Chișinău, a Universității Populare Moldovenești, sub președinția lui Pan Halippa, care s-a ocupat de organizarea de conferințe, de întâlniri cu oameni de cultură, de ținerea de prelegeri, consacrate în special studierii istoriei românilor din Basarabia.

20 februarie/5 martie 1918 —Se semnează, la Buftea, Tratatul preliminar de pace între România și Puterile Centrale, pe baza căruia încep la București, la 9/22 martie, tratativele în vederea

încheierii păcii, pe următoarele baze: cedarea Dobrogei până la Dunăre, Puterile Centrale urmând să amenajeze un drum comercial între România și Constanța; rectificări de frontieră în favoarea Austro-Ungariei; impunerea unor grele condiții economice etc.

27 februarie/12 martie 1918 —Plecarea misiunii franceze din România.

3/ 16 martie 1918 —Bălți. Adunarea generală a zemstvei din districtul Bălți adoptă, în unanimitate, o moțiune în care se spune “Proclamăm astăzi în mod solemn (...) în fața lui Dumnezeu și a întregii lumi, că cerem unirea Basarabiei cu Regatul României sub al cărei regim constituțional și sub ocrotire legilor ei (...) vedem siguranța existenței noastre naționale și a propășirii economice”.

5/18 martie 1918 —Demisia guvernului condus de generalul Alexandru Averescu. Regele Ferdinand îl însărcinează pe Alexandru Marghiloman cu formarea unui nou guvern, cu speranța că șeful conservatorilor, grație încrederii ce inspire Puterilor Centrale, va putea încheia o pace în condiții mai ușoare.

9/22 martie 1918 —Încep tratativele de pace de la Cotroceni între România și Puterile Centrale.

27 martie/9 aprilie 1918 —*La Chișinău, Sfatul Țării întrunit în ședință solemnă votează unirea Basarabiei cu Țara — Mamă, România (86 voturi pentru, 3 împotriva, 36 abțineri și 13 absenți). După anunțarea rezultatului votului de către Ion Inculeț, președintele Sfatului Țării, primul — ministru Alexandru Marghiloman, aflat la Chișinău, împreună cu alți reprezentanți ai guvernului român, este invitat la tribuna de la care declară: În numele poporului român și al Regelui Ferdinand I, iau act de unirea Basarabiei cu România de aici înainte și în veci! Trăiască România Mare!*

9/22 aprilie 1918 —Decret regal de ratificare a Hotărârii de unire a Basarabiei cu România, semnat de Ferdinand I, regele României, și contrasemnat de Alexandru Marghiloman, președintele Consiliului de Miniștri.

17/30 aprilie 1918 —Înființarea, la Paris, a “Comitetului național al românilor din Transilvania și Bucovina”, sub președinția lui Traian Vuia, iar mai apoi a dr. Ion Cantacuzino; a militat pentru dobândirea independenței Transilvaniei și unirea acesteia cu România.

24 aprilie/7 mai 1918 —Semnarea Tratatului de pace de la București și a anexelor sale dintre România, pe de o parte, și Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria, Turcia, pe de altă parte. România era nevoită să cedeze Dobrogea, care urma să fie anexată de Bulgaria, să accepte rectificări de frontieră în Carpați, în favoarea Austro-Ungariei (prin care se cedau teritorii însumând 5.600 kmp, cu o populație de 724.957 locuitori), să demobilizeze armata, menținându-se numai patru divizii cu efective complete și 8 divizii cu efective de pace (20.000 de infanteriști, 3.200 de cavaleriști și 9.000 de artileriști) și să încheie convenții economice (agricolă, a petrolului, a pădurilor etc.), prin care, în fapt, se institua monopolul Germaniei asupra principalelor bogății ale țării. Regele Ferdinand I refuză, în ciuda presiunilor Puterilor Centrale, să sancționeze Tratatul.

22 iunie/5 iulie 1918 —Se înființează, la Washington, din inițiativa lui Vasile Stoica, Liga națională română, cu scopul de a face propagandă în jurul problemei românești; la 13 septembrie, fuzionează cu Comitetul național român.

6/19 iulie 1918 —Se constituie în Italia, la Cittaducale, “Comitetul de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina”, sub conducerea profesorului Simion Mândrescu, cu scopul de a organiza pe prizonierii români din armata austro-ungară în legiuni care să participe la luptă alături de armata italiană.

BIBLIOGRAFIE:

Ziua veche.ro, „cotidian online”; www.ziua veche.ro

FAURIREA STATULUI NATIONAL UNITAR ROMAN

Prof. Rodica CÎȚU
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Odobleja”

Statul național unitar român a fost făurit în cadrul unui proces revoluționar, prin lupta eroică a întregii națiuni, din vechea Românie, din Transilvania și din Banat, din Basarabia și Bucovina.

Adunările legislative și guvernele provizorii constituite de către reprezentanții poporului, care au exercitat atribuțiuni de conducere politico-administrative în perioada de tranziție către formarea unui aparat de stat unic, s-au bucurat de concursul întregii populații în asigurarea ordinii publice și a bunei desfășurări a vieții social-economice.

Hotărârile de unire a celor trei străvechi provincii românești au fost promulgate ulterior prin decrete regale:

- La 27 noiembrie pentru Basarabia;
- La 18 decembrie pentru Bucovina;
- La 24 decembrie pentru Transilvania.

Sistemul tratatelor de la Versailles a consfințit unirea întregii națiuni române într-un singur stat unitar și independent, a dat recunoaștere internațională operei înfăptuite de către poporul român.

Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România în anul 1918 nu s-a înfăptuit cu ușurință. Evenimentul a depins de împrejurările internaționale (destrămarea Imperiului Austro-Ungar, la sfârșitul primului război mondial), dar și de intențiile liderilor ardeleni.

Forța politică principală care a condus nemijlocit procesul unirii Transilvaniei cu România a fost Partidul Național Român, având în conducerea sa personalități remarcabile ale vieții politice românești, mari patrioți: Iuliu Maniu, Alexandru Vaida Voevod, Vasile Goldiș, Gheorghe Pop de Băsești, Ștefan Cicio Pop, Ilie Lazăr și mulți alții. Lor li s-au alăturat și o parte a socialiștilor români, care au înțeles importanța desăvârșirii unității național-statală românești.

Partidul Național Român, al cărui Comitet Executiv își afirmase încă de la 12 octombrie 1918 intenția de a asigura românilor transilvăneni statutul unei „națiuni libere” și de a-și asuma conducerea Transilvaniei, ca organ de putere, l-a investit pe Alexandru Vaida Voevod să prezinte în parlamentul de la Budapesta poziția partidului.

BIBLIOGRAFIE:

<http://www.stiucum.com/drept/istoria-dreptului/Faurirea-statului-national-uni11765.php>
<http://ziarulfaclia.ro/1918-faurirea-romaniei-mari-ii/>

ROMÂNIA MEA ... ÎN EUROPA

*Prof. învă. preșcolar Ionelia CÎRSTEA
Grădinița cu p.p. nr.21, Drobeta - Turnu Severin*

Teritoriul actual al României mai este numit și spațiul carpato-danubiano-pontic, deoarece este conturat după forma cercului Carpaților Românești și a regiunilor limitrofe, fiind mărginită în partea de sud de fluviul Dunărea, iar în partea de est, de Marea Neagră.

Numele România a fost adoptat în anul 1862, după formarea statului național prin unirea Moldovei cu Țara Românească la 24 ianuarie 1859. Ziua Națională a României este pe 1 DECEMBRIE 1918, zi ce reprezintă aniversarea Marii Uniri de la Alba Iulia, din 1918, când s-a votat unirea Transilvaniei cu România - moment ce marchează unirea tuturor românilor într-un singur stat. Ca formă de guvernământ, România este republică, condusă de un președinte. Puterea legislativă o deține Parlamentul cu cele două camere, Senatul și Camera Deputaților. Puterea executivă este reprezentată de Guvern, condus de un prim-ministru numit de președintele țării și validat de Parlament.

România se învecinează la nord și est cu Ucraina, în nord - vest cu Ungaria, în sud-vest, cu Serbia, la sud, cu Bulgaria, iar în est, cu Republica Moldova (graniță formată în totalitate de râul Prut). Frontierele României se întind pe 3.150km, din care 1.876km au devenit, din 2007, granițe ale Uniunii Europene spre (Serbia, Moldova și Ucraina).

Conform articolului 3 din Constituție, teritoriul României este organizat din punct de vedere administrativ în comune, orașe și județe. În România sunt 41 de județe la care se adaugă municipiul București.

Deoarece locuiesc în Drobeta Turnu Severin, am să vă descriu județul Mehedinți. Acesta este situat în sud-vestul României și beneficiază de o îmbinare armonioasă a celor trei mari unități de relief: muntele, dealul și câmpia. Acest vast amfiteatru se desfășoară de la nord-vest, unde domină munții Almăjului - cu altitudinea maximă de 1224 m în vârful Svinecea Mare și munții Mehedinți - cu altitudinea maximă în vârful lui Stan 1446 m, spre sud-est este Câmpia Blahniței. Cel mai nordic punct îl constituie vârful Pietrele Albe, la o latitudine de 45grade 07minute33secunde. Extremitatea sudică se înregistrează localitatea în Salcia. Eibenthal este localitatea din extremitatea vestică, iar cea estică în localitatea Gura Motrului. Județul mehedinți cuprinde în limitele sale vestitele, Cazane ale Dunării” și, Porțile de Fier”; și este o veche unitate administrativ-teritorială, mândrindu-se cu faptul că primul deputat a fost domnitorul Alexandru Ioan Cuza, cel ce a contribuit la unificarea Țării Românești cu Moldova.

Județul ocupă o suprafață de 4900 km² și populația e concentrată în 5 orașe, 59 comune și 347de sate. Vecinii săi sunt : în N și E – Județul Gorj, la E – Județul Dolj, la S - Bulgaria și la V - Serbia, iar la NV - Județul Caraș-Severin. Clima este temperat continentală cu influență submediteraneană, mai ales în jurul Orșovei și în depresiunea, Câmpului Severinului”. Verile sunt foarte călduroase și cu ploi rare, iar iernile sunt blânde, cu zăpezi puține. Primăvara bate Coșava, un vânt cald care se simte numai în acest loc din țară. Datorită climei mai calde, în județul nostru se întâlnesc plante specifice zonei SV a României: smochinul, castanul comestibil, liliacul sălbatic, stejarul pufos, mojdreanul, cărpinița, alunul turcesc, scumpia. Din acest motiv, pentru a le păstra și ocroti în județul Mehedinți s-au creat rezervații naturale: Cazanele Dunării, Ponoarele, Stârmina, Muntele Domogled, Peștera Epuran, Parcul Natural.

La 4 km S-V de Baia de Aramă pe șoseaua dintre Drobeta Turnu-Severin și Târgu - Jiu se găsește comuna Ponoarele, în suprafață de 20 ha, din care cca 10 ha de pădure este rezervație forestieră, ce a fost declarată monument al naturii. În compoziția pădurii, pe lângă liliac și mojdrean,

care sunt speciile principale, mai apar: gorunul, cornul, jugastrul, păducelul, ș.a. În a doua duminică a lunii mai este, sărbătoarea liliacului” care dăinuiește de pe timpul dacilor.

Cultura de liliac ar trebui extinsă nu numai pentru îmbunătățirea calității solului, dar și pentru florile acestuia din care se obține un parfum de calitate.

Podul natural de la Ponoare această rezervație geologică reprezentată printr-un complex carstic cu o mare varietate de forme ce este situată la 5 km de S-V de Baia de Aramă în apropierea comunei Ponoarele. Aici pentru a admira un pod natural care traversează șoseaua ca o arcadă de 25 m lungime și 8 m lățime, este format dintr-un banc de calcar cu o grosime de 4 m. În partea estică a podului se întinde depresiunea Ponoare care are aspectul unei chei de calcar, prin care curge o colină în al cărui perete vestic se deschide peștera de la Ponoare cu o dezvoltare totală de 633 m și care reprezintă de fapt originea podului.

Podul lui Dumnezeu - pentru a admira acest complex de fenomene carstice trebuie să urcăm dealul care adăpostește această peșteră, iar de acolo ne apare în față un mare bazin care pe timp de ploaie se transformă într-un imens lac, care este alimentat de apele reunite ale Văii Gheorghesților și Văii Mari. Această zonă este interesantă prin cele două peșteri, cea de la Podul lui Dumnezeu și peștera Zăton situată în zona ponorului Zăton care și prin interesantul câmp de lapiezuri îngropate, situate pe creasta dealului și care separă cele două depresiuni, câmp ce oferă un peisaj inedit prin ariditatea sa și prin sculptura adâncă a șanțurilor ce dă un aspect fantastic al acestei zone calcaroase.

Peștera Topolniței - râul Topolnița a creat lângă localitatea Cireșu din Podișul Mehedințului una dintre cele mai mari opere ale naturii, Peștera Topolnița. Rezervația Peștera Topolniței se află sub Dealul Prosacului, între localitățile Cireșu, Jupânești și Măgura, fiind una dintre cele mai mari peșteri etajate din România. Galeria ei sunt dezvoltate pe cinci etaje, însumând 12 500 m, au fost ornate pe jos cu bolovani mari din loc în loc, încât par niște depozite de materiale de construcții. Apa a creat niște scobituri ce se aseamănă cu niște vase de

Bucătărie, săpate în calcar și mici lacuri cu apă limpede. Apa a lustruit pietricele de forme variate numite: „perle de peșteri” și ca mobilă s-au format stalagmitele care stau ca niște lumânări parfumate de peste 4 m înălțime, iar altele de formă conică. Uneori stalagmitele se unesc cu stalactitele care formează coloane impunătoare. La intrare peștera are o poartă monumentală, înaltă de 50 m, prin care apa dispare sub pământ, numită, Ușa Peșterii”. Ieșirea este numită, Gaura lui Ciocârlie” și este în formă de chei cu apă adâncă în care trăiesc pești.

Rezervația complexă Muntele Domogled – este o zonă floristică, faunistică și peisagistică, la E de valea Cernei, deasupra vestitelor izvoare termale de la Băile Herculane, unde este amplasată renumita stațiune balneoclimatică. Apa a săpat în interiorul muntelui peșteri ușor accesibile, așa cum este Grota lui Șerban. La poalele muntelui se întâlnesc pajiști presărate cu pini negri bănațeni. Pe culmile muntelui întâlnim fagul oriental, alunul turcesc, păducelul negru, jugastrul bănațean, liliacul sau scorușul lui Borbaș. Aici întâlnim flori viu colorate ca: borceagul balcanic, barba caprei balcanice, cornutul bănațean și inul galben de Banat. Dintre elementele faunistice amintim scorpionul carpatin, vipera cu corn și peste 1 300 de specii de lepidoptere.

Pădurea Stârmina de la Hinova - este o rezervație forestieră situată în SV Olteniei, pe stațiuni nisipoase de silvostepă, formată din întinsele plantații de salcâm, care au avut un rol important în stabilizarea nisipurilor mobile și semimobile de proveniență aluvială.

Flora și vegetația reprezintă cele mai importante elemente din punct de vedere științific, prin speciile submediteraneene în amestec cu cele central-europene. Pe abrupturile inaccesibile crește inegalabila lea de Cazane, stânjenelul de stâncă, precum și clopoței Cazanelor, săpunărița roșie, sipica de râpe.

Parcul Național Porțile de Fier a fost creat în vederea protejării cadrului natural și a resurselor genetice, parcurile naturale urmăresc și menținerea activităților economice tradiționale împreună cu patrimoniul cultural al populației autohtone. În cadrul parcurilor naturale se elaborează modelul gestiunii ecologice a unor terenuri mai extinse prin armonizarea intereselor economice cu cele ale conservării cadrului natural.

BIBLIOGRAFIE:

- CRISTINA ELENA BABASANDA-MINI-ENCICLOPEDIIE DE CULTURA GENERALA
VALENTINA ȘTEFAN –CĂRĂDEANU –ȘTIAȚI CĂ...? 2008
MIRCEA MALIȚA,-ZECE MII DE CULTURI,O SINGURĂ CIVILIZAȚIE, ED.NEMIRA,
BUC. 1998
L.N.TOLSTOI.TEXTE PEDAGOGICE,E.D.P.BUC.1996
N.IORGA,CUGETĂRI,ED.ALBATROS,BUC.1972
M.EMINESCU,MATERIALURI ETNOLOGICE,în SCRIERI POLITICE ȘI LITERARE

OCTAVIAN GOGA – POET INSPIRAT DE SUFLETUL POPORULUI ÎN SLUJIREA IDEII NAȚIONALE

*Prof. Dorina COJOCARU
Liceul Teoretic "Sfânta Maria", Galați*

„În versurile lui Goga s-au desăvârșit profețiile. Aurul lor, de șapte ori lămurit prin foc, a sunat la timp, precedând era supremă.”

Mihail Sadoveanu

De-a lungul secolelor, ideea unității naționale a fost mereu prezentă în conștiința poporului nostru. Un rol important în promovarea ei l-a avut literatura. Cei care și-au adus o contribuție de seamă la trezirea conștiinței de neam prin istoricele lor „*Letopisețe...*”, au fost cronicarii Grigore Ureche, Miron Costin și Ion Neculce. Au consolidat-o apoi corifeii Școlii Ardelene, Petru Maior, Gheorghe Șincai, Samuil Micu și Ion Buduai Deleanu, care au contribuit prin întreaga lor activitate la „închegarea și la înfiriparea neamului românesc într-o singură unitate etnică”. Purtători de drapel pentru Unire s-au dovedit reprezentanții literaturii pașoptiste, o epocă de avânt și de mari creații artistice : Mihai Eminescu, Alexandru Vlahuță, Vasile Alecsandri, Andrei Mureșanu, Nicolae Bălcescu, Cezar Boliac, Costache Negruzi, Dimitrie Bolintineanu, George Barițiu. De același ideal au fost animați și scriitorii care au trăit evenimentul Marii Uniri, precum Octavian Goga, Lucian Blaga, ori Liviu Rebreanu. Operele lor s-au dovedit a fi adevărate „arme” de luptă.

George Călinescu afirma în „*Istoria literaturii române de la origini până în prezent*” (1941), că „după Eminescu și Macedonski, Goga e întâiul poet mare din epoca modernă, sortit prin simplitatea aparentă a liricii lui să pătrundă tot mai adânc în sufletul mulțimii, poet național totdeodată și pur ca și Eminescu”.

N. Iorga realiza o strălucită sinteză a personalității lui Goga, preocupat de trei aspecte majore: „*Întâi, în loc de a căuta rostul românilor de dincolo de Carpați în cadrele monarhiei austro-ungare, așa cum era sau așa cum unii visători voiau s-o prefacă, d. Octavian Goga a înțeles, a spus limpede, a susținut împotriva tuturor și cu riscul libertății sale și a întregii cariere acolo, că românii nu sunt făcuți acolo pentru a trăi în cadrele unei vechi monarhii medievale, ci pentru a trăi în țara lor viața lor liberă. În al doilea rînd, această luptă d. Octavian Goga nu a înțeles să o ducă numai acolo, între marginile înguste ale unei patrii provinciale, ochii săi, de la început, s-au întors către Țara Românească liberă, de care a rămas nedespărțit în toată acțiunea sa revoluționară. În al treilea rînd, în loc să creadă că fericirea în libertate a poporului românesc se capătă printr-o asociație între câțiva advocați, medici și directori de bancă, dumnealui a înțeles că această luptă nu se poate purta*

decât sprijinindu-se pe masele însuflețite [...] Pentru d-sa, țăranul din Ardeal nu a avut valoare fiindcă era țăran, ci fiindcă era românul cel mai autentic“.

Rolul lui Goga a fost într-adevăr foarte important. În articolul-program al publicației scoase de Ministerul Apărării Naționale, „România“, intitulat *Spre biruință*, Goga își afirma, în condițiile neprielnice ale restrîngerii teritoriului României la spațiul Moldovei, încrederea că „nu suntem înfrânți. Ne-am cheltuit, dar nu ne-am istovit. Puterea n-a secat încă și credința rămâne în picioare” [...] Urmărind în primul rând formarea unui moral sănătos al ostașilor, care să-i conducă spre victorie, Goga nu va uita nicio clipă că idealul său suprem era unirea tuturor românilor, care se întrezărea după victorie: „Gândiți-vă, soldați români, că o nouă așezare a neamului va răsări din lupta voastră. Înțelegeți că stăpânind din nou pământul vechi al României și lărgindu-i hotarele cu Ardealul și Bucovina, soarta tuturor va fi mai bună“.

Conștient de puterea impactului pe care versul îl poate avea asupra cititorului sau a ascultătorului, Goga nu a neglijat deloc acest mijloc de a-și promova ideile. Unele dintre poeziile concepute în această perioadă au rămas în manuscris, altele au fost publicate abia după terminarea războiului, fie în diferite publicații, fie în volumul postum *Din larg* (*De profundis*, *Hora morții*, *Ceahlăul*, *Poveste veche*), dar o parte au fost publicate imediat (*Pământ și cer*, *În nopți de pribegie*, *Ciorile*, *În țintirim*). Mai toate poeziile cuprinse în volumul publicat în 1916, *Cîntece fără țară*, sînt rodul frământărilor care au bătut sufletul poetului în perioada premergătoare intrării României în război.

Măsura în care Octavian Goga s-a implicat în politică pentru slujirea ideii naționale o probează și faptul că în discursul la primirea sa în Academia Română, închinat memoriei lui George Coșbuc, al cărui loc lăsat vacant urma să-l ocupe, ideea națională se situa în centrul atenției. „Unitatea națională de astăzi este încoronarea unei opere de străduinți necurmăte. Ea a venit ca o rezultată a frământărilor de ieri, ca o consecință logică a unui proces normal de evoluțiune, un ultim acord într-o simfonie. [...] Neamul nostru și-a răscumpărat în cursul vremii existența pe prețul unor jertfe și încordări mari. După gloria proaspătă din tinerețe, încununată de razele legendei, vitregia sorții i-a fărâmițat, sub diverse stăpîniri străine, tot atîtea pietre pe pieptul lui, care i-au oprit respirația liberă veacuri de-a rândul. Granițele înfipte în încheieturile acestui organism din copilărie au durut ca niște piroane în carne și au fost mai primejdioase ca orice boală vremelnică, fiindcă au stînjnit în permanență creșterea unui trup viguros. Am trăit perioade tulburi de apăsare, sub loviturile lor ar fi putut ușor să intervie stingerea noastră. Totdeauna însă, cu rezistența îndârjită a organismelor robuste, masele românești de pretutindeni au păstrat, și în cele mai oropsite zile, instinctul sigur al unei înrudiri organice. Unitatea de suflet ni s-a menținut astfel firă știrbire de-a lungul vremii“.

Unirea totală și desăvîrșită în cuget și simțire devine postulatul generației care se ridică. Poetul răsfrîngea odinioară sentimentul obștesc, înturnându-l către ai săi într-o formă divină.

Tragismul soartei celor pe ai căror umeri stătea Unirea, a făcut ca sentimentul morții să se strecoare devreme în sufletul zbuciumat al lui Goga. În 1923 se adresa lui Gh. Bogdan-Duică: „Vâltoarea mea recentă o cunoști. Cea politică nu interesează, deși mi-a smuls mulți nervi și multă cerneală. În literatură, dacă-mi va fi îngăduit s-o mai privesc în față, mă simt astăzi ispitit de o poezie largă, umană, dincolo de plîngerile trecătoare. Nu știu, e sufletul meu scăpat de tensiunea urii de ieri care mă trimitea mai sus ori e tendința unui acord cu eternitatea – un vag impuls din anticamera morții?“

Cu conștiința amărâtă de prețul uriaș pe care românii fuseseră chemați să-l plătească pentru realizarea visului Unirii, a continuat totuși să-l cultive, zbatându-se între durere și datorie.

Apreciat pentru contribuția sa la dezvoltarea poeziei, ca și a publicisticii românești, dar și pentru contribuția la realizarea visului Unirii, Octavian Goga este „un talent original inspirat de sufletul poporului“, iar poezia, „un eveniment literar“ așa cum aprecia Iosif Vulcan .

BIBLIOGRAFIE:

1. G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Minerva, București, 1982
2. Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, București, 1991
3. Octavian Goga, *Precursori*, Editura Cultura Națională, București, 1930
4. Octavian Goga, *Fragmente autobiografice. Mărturisiri literare*

<https://identitatea.ro/octavian-goga-poetul-marii-uniri/>

<https://www1.agerpres.ro/flux-documentare/2017/06/15/1917-anul-premergator-marii-uniri-poetul-octavian-goga-militantul-unirii-transilvaniei-cu-tara-10-58-18>

ȘCOALA ROMÂNEASCĂ ÎN CONTEXTUL CENTENARULUI

Prof. Victoria COSTEA
Colegiul Național Economic "Theodor Costescu"

Istoria învățământului românesc este parte integrantă a istoriei sistemului educațional din România. Evoluția istorică a sistemelor de învățământ a urmărit îndeaproape evoluția sistemului politic și administrativ al formațiunilor statale de pe actualul teritoriu al României.

Prima școală superioară în limba română a fost înființată la Făgăraș în 1657 de Loráffy Zsuzsanna.

O primă perioadă a fost cea medievală, încheiată la 1821, caracterizată printr-un interes scăzut și limitat al elitei conducătoare, boierești și ecleziastice, de a dezvolta instituții de învățământ de calitate și durabile. Cu câteva excepții de marcă (cum au fost cazurile lui Vasile Lupu sau Iacob Heraclid Despotul) domnii Țărilor Române nu au acordat practic nicio atenție creării de școli și academii pentru educarea tineretului țării. În toată această perioadă, populația formațiunilor statale românești a fost practic analfabetă în cvasi-totalitatea ei

Începutul procesului de formare a statului român modern după Revoluția de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu a dus și la inițierea procesului de construcție a unor sisteme educaționale și de învățământ naționale, proces care s-a desfășurat pe toată perioada secolului XIX. Astfel au apărut și s-au dezvoltat diferitele tipuri de instituții de învățământ (școli elementare, gimnaziile, colegiile, pensioane, universități etc.). Totodată au apărut o serie de legi de organizare și funcționare a acestui sistem (Regulamentul Organic, legea lui Cuza, legile lui Spiru Haret etc.). Învățământul în această perioadă e unul destul de „elitist” deoarece accesarea în formele sale superioare și chiar în cele de bază presupunea o anumită stare materială, pe care cea mai mare parte a populației nu o avea.

În perioada de după primul război mondial principala provocare a constituit-o integrarea diferitelor sisteme educaționale, ca urmare a realizării statului național unitar român. Sistemul de învățământ atinge un nivel înalt de maturitate, reușindu-se integrarea unui număr semnificativ din populația țării într-o formă organizată de învățământ. Învățământul primar era obligatoriu și gratuit pentru toți cetățenii, totuși analfabetismul afecta încă o proporție semnificativă a populației (în special segmentele vârstnice).

După cel de-al doilea război mondial și instaurarea regimului comunist, sistemul educațional liberal a fost înlocuit cu un sistem de tip sovietic, bazat pe ideologie și îndoctrinarea de masă. În condițiile „deschiderii” din perioada 1965-1975 sistemul de învățământ românesc a fost reformat printr-o serie de măsuri vizând renunțarea la ideologizarea excesivă, recuperarea unor tradiții naționale, studiul limbilor străine și al științelor exacte, conectarea la evoluțiile din Occident etc. S-a reușit astfel eliminarea practic a analfabetismului concomitent cu obligativitatea și gratuitatea învățământului până la nivel liceal sau profesional.

Educația în secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea

Această perioadă a fost marcată de organizarea educației în teritoriile care mai târziu urmau să formeze România Mare. Teritoriile aflate sub puterea habsburgică aveau un avantaj, în 1786, la Sibiu, a fost creată Școala de Teologie. Școala a fost unită în 1844 cu o Academie de drept, înființată de minoritatea germană. În 1887, Academia a fost desființată. Transilvania a avut o rețea de școli mai mici (inclusiv în sate mai mari) și școli secundare (gimnaziale). Alfabetizarea a fost mai mare în această regiune (Transilvania și Bucovina, pentru întreaga perioadă). Mulți dintre scriitorii români din perioadă (cum ar fi Ioan Slavici, Mihai Eminescu, au studiat sau a debutat în această regiune). Această

situație a durat până în 1867, când, dominația peste Transilvania a fost transferată la Ungaria în nou formatul imperiu Austro-Ungar.

După transferarea dominației la Ungaria (ca parte a Imperiului Austro-Ungar), cele mai multe școlii de limba germană și română au fost închise, maghiara a devenit principala limba în administrație și cele mai multe organizații culturale românești au fost închise. Lent, de-a lungul anilor 1870 și 1880, au fost redeschise, de cele mai multe ori ca organizații private, și, uneori, la un pas de legalitate (și, de obicei, susținute de grupări culturale de români, cum ar fi ASTRA), continuând să ofere chiar și de limba română educație în această perioadă.

În Țara Românească și Moldova, deși școlarizarea era disponibilă mai ales la orașe, în mod frecvent funcționând pe lângă biserici și mănăstiri, dezvoltarea sistemului de educație continuă cu organizarea primele cursuri de studii superioare în limba română. Astfel, în 1813, Gheorghe Asachi deschide la Iași prima școală de ingineri hotarnici, iar în 1818-1822, continuatoarele celor două academii domnești din București și Iași sunt desființate și înlocuite cu alte instituții de învățământ în limbă română, Colegiul Sfântul Sava, respectiv Academia Mihăileană. Ulterior, aceste instituții aveau să constituie bazele înființării primelor două universități moderne din România, Universitatea din Iași (1860) și Universitatea din București (1864).

În anul 1864, domnitorul Alexandru Ioan Cuza aprobă prima Lege a Instrucțiunii Publice, care reglementa de o manieră modernă, organizarea și funcționarea sistemului educațional. Conform legii, instrucțiunea publică se împărțea în trei mari cicluri de învățământ: primar, secundar și superior (Art. 2). Ciclul primar includea „școlile primare din comunele rurale și urbane” (Art. 3). Ciclul secundar includea „liceele, gimnaziale, seminariale, școlile reale, de bele-arte, profesionale și școlile secundare de fete”(Art. 4). Ciclul superior includea „facultățile de litere, de științe matematice și fizice, de drept, de medicină”(Art. 5).

În anul 1866 apare primul Regulament de ordine și disciplină pentru licee și gimnazii iar în 1870 regulamentul similar pentru școlile primare. Regulamentele au stabilit obligațiile și drepturile elevilor și profesorilor, normele de conduită în școală și în afara ei, sistemul de pedepse și recompense, etc. multe dintre acestea fiind preluate în reglementările ulterioare, unele ajungând până în zilele noastre.

Reformele ortografice din 1862 au permis un sistem unic de educație pentru tot teritoriul României. Anii 1880 au fost marcați de alte reforme, ministrul educației Spiru Haret creează unui ambițios program reformă și modernizare în învățământ. Programul lui a fost un amestec de educație și de construire a națiunii - foarte reușit în alfabetizarea zonelor rurale. Programul lui a implicat deschiderea de nenumărate școli în zona rurală (uneori nu mai mult de o cameră cu un profesor, o tablă, o hartă și un steag), reorganizarea și modernizat sistemul de învățământ și, practic a creat învățământul superior tehnic românesc de la zero. Datorită reformelor duse de el în sistemul de învățământ, multe instituții de învățământ îi poartă numele și este chiar și astăzi asociat cu educația.

Sistemul de învățământ a fost, totuși, destul de limitat. Au existat foarte puține cadre didactice (media a fost de 82 de studenți la un profesor în 1908-09, în zonele rurale, și 56 în mediul urban), precum și ratele de abandon, chiar și în primii patru ani de școlarizare obligatorie au fost foarte mari (până la 30 % în 1910/11). Alfabetizare, în special în zonele rurale, a fost extrem de scăzută, fiind estimată la aproximativ 25-30% pentru mediul rural, de sex masculin și în jur de 80-85% pentru zona urbană, de sex masculin din aceeași cohortă (Hoivik, 1974, p.283).

Educația după 1990

Înca de la Revoluția română din 1989, sistemul de învățământ românesc a fost într-un continuu proces de reorganizare care a fost atât laudat cât și criticat. În conformitate cu legea Legea Educației Naționale nr.1/2011, sistemul educativ românesc este reglementat de către Ministerul Educației, Cercetării și Inovării (MECI). Fiecare nivel are propria sa formă de organizare și este subiectul legislației în vigoare. Grădinița este opțională între 3 și 6 ani. Școlarizarea începe la vârsta de 6 ani și este obligatorie până în clasa a 10-a (de obicei, care corespunde cu vârsta de 16 sau 17). Învățământul

primar și secundar este împărțit în 12 sau 13 clase. Învățământul superior se conformează legislației europene privitoare la învățământul superior. Sistemul oferă următoarele diplome: de absolvire (absolvirea școlii generale, fără examen), Bacalaureat (absolvirea liceului, după examenul de Bacalaureat), licență (absolvirea a Universității, după un examen și/sau predarea tezei de licență), Master (predarea dizertației și, în unele cazuri, susținerea unui examen), Doctorat (doctor, în urma predării unei teze).

Primii patru ani sunt predați de către un singur profesor (învățător), pentru majoritatea elevilor. Alte cadre didactice sunt folosite numai pentru câteva discipline de specialitate (de limbă Străină, informatică, etc.). Cursurile sunt reconfigurate la sfârșitul clasei a patra. Începând cu clasa a 5-a, elevii au profesori diferiți și specializați pentru fiecare materie. În plus, fiecare clasă are un profesor desemnat pentru a fi îndrumătorul clasei (diriginte). Studiile liceale sunt de patru ani, doi obligatorii (a 9-a și a 10-a), doi neobligatorii (a 11-a și a 12-a). Nu există examene între clasa a 10-a și a 11-a. Sistemul național de învățământ superior este structurat pe 3 niveluri de studii universitare: studii universitare de licență, de masterat și doctorat.

În 2004, aproximativ 4.4 milioane de persoane erau înscrise la școală. Dintre acestea, 650.000 de copii la grădiniță, 3.11 milioane (14% din populație) în învățământul primar și secundar și 650.000 (3% din populație) la nivel terțiar. În 2011, rata analfabetismului adulților români a fost de 1,36%. În 2004 raportul combinat brut de înscriere în sistemul educațional primar, secundar și terțiar a fost de 75% (a 52-a din întreaga lume).

Asociația Ad Astra a cercetătorilor români a publicat ediția din 2007 a topului universităților din România. Acest top, aflat la a 3-a ediție, cuprinde un clasament general, respectiv un clasament pe domenii științifice, care reflectă pregătirea și performanța științifică a cadrelor didactice ale universităților. Clasamentele sunt realizate pe baza articolelor științifice publicate de personalul universităților în reviste științifice recunoscute pe plan internațional. În clasamentul general, pe primele locuri se situează Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași (locul 1), Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj (locul 2) și Universitatea din București (locul 3). Comparativ cu țările UE, competitivitatea forței de muncă din România din punct de vedere al educației și competențelor (abilităților) este încă redusă. În cadrul PISA, aproximativ 70% din elevii de 15 ani din România au avut performanțe situate sub nivelul cerut pentru un loc de muncă modern, față de 37% din elevii de 15 ani din Uniunea Europeană. Nivelul indicatorilor privind educația în România este scăzut comparativ cu al celor din UE.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dimitrie Gusti (coord.), *Enciclopedia României*, vol I, Editura Imprimeria Națională, București, 1938, pp. 433-434
2. Nicolae Iorga, *Istoria învățământului românesc*, Editura Casei Școalelor, București, 1928, p. 9
Iorga, *Istoria învățământului românesc*, p. 10
3. Iorga, *Istoria învățământului românesc*, p. 11
4. Iorga, *Istoria învățământului românesc*, pp. 11-12
5. Coresi, *Psaltirea slavo-română, 1577*, text stabilit, introducere și indice de Stela Toma, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1976, p. 662
6. Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1973, p. 311
7. Pseudo-Enache Kogălniceanu, *Letopisețul Țării Moldovii de la domnia întâi și până la a patra domnie a lui Constantin Mavrocordat voevod (1733-1774)*. Ediție critică de Aurora Ilieș și Ioana Zmeu, București, 1987, pp. 15-16

OAMENII MARI UNIRI

Prof. Daciana COSTINAȘ
Școala Gimnazială Ciugud, județul Alba

Anul 1918 a marcat încheierea procesului de formare a statului național unitar român, ca urmare a Unirii Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu patria-mamă. Așadar, anul **1918** a adus această împlinire în istoria românilor: făurirea statului național unitar care se înscrie în cadrul marilor prefaceri internaționale petrecute la sfârșitul primului război mondial. Dintre oamenii care au jucat un rol important pe scena istoriei, personalități reprezentative ale făuririi statului național unitar român, amintim:

Regele Ferdinand I al României (24 august 1865 - 20 iulie 1927)

Majestatea sa Ferdinand I, născut Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen (n. 24 august 1865, Sigmaringen - d. 20 iulie 1927, Sinaia--Castelul Peleş) a fost rege al României din 10 octombrie 1914 până la moartea sa. Istoria menționează că, datorită admirației sale pentru România, Regele Ferdinand, în numai 13 ani de domnie, dintr-un "necunoscut", avea să devină regele României Mari, supranumit fie "Întregitorul", fie "Ferdinand cel Loial", pentru felul în care și-a dedicat viața țării sale. Visul lui Ferdinand a fost, în egală măsură, același cu al milioanei de români - crearea României Mari prin alipirea Transilvaniei regatului român. Însă la acea dată Ardealul se afla sub stăpânire austro-ungară, acolo unde românii, care erau cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori ai acelor locuri, nu aveau nici cele mai elementare drepturi. Momentul prielnic s-a ivit odată cu declanșarea primului război mondial. Deși rudă cu familia imperială ce conducea Germania, Hohenzollern, Ferdinand a hotărât, împreună cu Consiliul de Coroană din 14/27 august 1916, intrarea României în primul război mondial de partea Antantei, împotriva Germaniei și Austro-Ungariei, realizând astfel pasul cel mai important pentru realizarea idealului României Mari. În cursul anului 1918, anul de naștere al României Mari, Ferdinand s-a întors triumfal la București, în fruntea armatei sale eroice, trecând pe sub Arcul de Triumf, întâmpinat fiind de populația entuziasată. În anul 1922, pe data de 15 octombrie, printr-o ceremonie spectaculoasă, Ferdinand este încoronat rege al României Mari la Alba Iulia, orașul care avea să trăiască a doua Mare Unire. Ferdinand I a fost martorul realizării României Mari cu provinciile Basarabia, Transilvania și Bucovina de Nord. El a fost cu adevărat un "bun român" așa cum a jurat în momentul încoronării sale.

Ion I.C. Brătianu (20 august 1864 - 24 noiembrie 1927)

Ion I.C. Brătianu, cunoscut și ca Ionel Brătianu (n. 20 august 1864, Florica, azi Ștefănești, Argeș - d. 24 noiembrie 1927, București) a fost inginer, om politic, președinte al Partidului Național Liberal, membru de onoare al Academiei Române din 1923. Devine membru al Partidului Național Liberal încă din 1895. A condus guvernul României timp de 12 ani, contribuind direct la înfăptuirea Marii Uniri din 1918, la legiferarea și realizarea reformei agrare și a celei electorale, la consolidarea statului național unitar român. În momentul în care I.I.C. Brătianu preia conducerea Partidului Național Liberal, în anul 1910, se prefigurează și opțiunea politicii externe a partidului, aceea de a desprinde România de Tripla Alianță și de a o orienta spre tabăra Antantei, singura orientare politică compatibilă cu idealul major, acela de a uni pe toți românii în granițele aceluiași stat. Actul de Unire a Transilvaniei cu România de la 18 noiembrie/1 decembrie 1918 încheie procesul de formare a statului național unitar, la care Ionel Brătianu avusese o contribuție majoră. La 29 noiembrie 1918 se constituie un nou guvern liberal, condus de I.I.C. Brătianu, în componența lui regăsindu-se, pentru prima dată în istoria țării, și miniștrii din provinciile istorice românești unite cu țara mamă. Acest guvern ratifică

actul de unire a Transilvaniei cu România (Decretul-lege din 13 dec. 1918 pentru unirea Transilvaniei și a celorlalte ținuturi din Ungaria locuite de români cu Regatul României) și cel al unirii a3Bucovinei cu România (decretul-lege din 19 dec. 1918 relativ la Unirea Bucovinei cu Regatul României).

Alexandru Vaida Voevod (27 februarie 1872 - 19 martie 1950)

Alexandru Vaida Voevod (n. 27 februarie 1872, Olpret, azi Bobâlna — d. 19 martie 1950, Sibiu) a fost un om politic, medic, publicist și unul dintre liderii marcanți ai Partidului Național Român din Transilvania, apoi al Partidului Național Țărănesc. Alexandru Vaida-Voevod a avut o contribuție deosebit de importantă la înfăptuirea Unirii Transilvaniei cu România. Pe 29 septembrie/12 octombrie 1918, la Oradea s-au desfășurat lucrările Comitetului Executiv al Partidului Național Român. În cadrul acestora s-a hotărât ca națiunea română din Austro-Ungaria, "liberă de orice înrâurire străină", să-și aleagă "așezarea ei printre națiunile libere". Rezoluția Comitetului Executiv a fost citită de către Alexandru Vaida-Voevod în Parlamentul din Budapesta pe 5/18 octombrie. Pe 1 decembrie 1918, a participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, unde cei 1228 de delegați aleși ai românilor "din Transilvania, Banat și Țara Ungurească" au votat Rezoluția Unirii care "decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România".

Vasile Goldiș (12/24 noiembrie 1862 - 10 februarie 1934)

Vasile Goldiș (n. 12/24 noiembrie 1862, Mocirla, azi Vasile Goldiș, Arad - d. 10 februarie 1934, Arad) a fost un academician român, om politic, membru de onoare (1919) al Academiei Române. Slujind cu credință idealurile de libertate și unitate națională a românilor, Vasile Goldiș se numără printre inspiratorii și organizatorii actului Unirii din 1918, cu tot ce a însemnat el pentru făurirea statului unitar român, printre gânditorii progresiști ai vremii care au promovat ideile generoase ale emancipării maselor populare și ale înțelegerii între toate popoarele lumii. La 10 ianuarie 1905, în cadrul conferinței Partidului Național Român, cere cu insistență, alături de alți membri, să fie abandonată tactica rezistenței pasive față de politica oficială promovată de guvernele de la Budapesta și Viena față de români și să fie înlocuită cu o tactică activă, elastică, care să țină cont de conjunctură și de sarcinile imediate ce stăteau în fața poporului român din Transilvania. La 1 decembrie 1918, Vasile Goldiș rostește la Marea Adunare de la Alba Iulia celebrul său discurs în care relevă aspirarea națională și socială exercitată de-a lungul veacurilor asupra românilor din Transilvania și Banat, subliniind perenitatea acestora în condiții vitrege, inevitabilitatea dezmembrării monarhiei austro-ungare, a eliberării popoarelor asuprite și a constituirii pe ruinele acesteia a unor noi state naționale.

Ștefan Cicio Pop (1 aprilie 1865 - 16 februarie 1934)

Ștefan Cicio Pop (n. 1 aprilie 1865, Șigău, Cluj - d. 16 februarie 1934, Conop, Arad) a fost jurist și om politic, membru al PNR și mai apoi al PNT, deputat român în Parlamentul de la Budapesta, participant activ la Marea Unire din 1918, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, membru al Consiliului Dirigent deținând portofoliul apărării. El nu a ezitat să-și pună averea în slujba cauzei naționale - spre exemplu, casa lui a devenit, în noiembrie 1919, sediul Consiliului. Momentul de glorie și maximă activitate a omului politic român Ștefan Cicio Pop a fost noiembrie 1918, când a fost ales în fruntea Consiliului Național Român Central, în care s-au regăsit alte 11 personalități, reprezentând cele două partide românești, PNR și PSD, între care amintim pe Vasile Goldiș, Teodor Mihali, Alexandru Vaida-Voevod, Ioan Fluieraș, Aurel Vlad și alții.

La Alba Iulia, în acea zi a împlinirii idealului național de unire a Transilvaniei cu Regatul României, Ștefan Cicio Pop a fost ales între cei 15 membri ai Consiliului Dirigent, cu atribuții de guvern provizoriu al Transilvaniei, el ocupându-se de resortul Armatei și Siguranței publice. Pe 1 decembrie 1918, Ștefan Cicio Pop a avut onoarea de a deschide lucrările, iar apoi activează în Consiliul Dirigent pentru a pregăti unirea administrativă cu Vechiul Regat. Rolul lui Ștefan Cicio Pop a fost unul covârșitor, el a ocupat funcția de președinte al Consiliului Național Român Central, în

timpul lunilor de grație octombrie-noiembrie 1918, un adevărat guvern al românilor, cu sediul la Arad, înzestrat cu autoritatea necesară protejării, îndrumării, organizării națiunii pentru Unirea cea Mare.

Episcopul Iuliu Hossu (30 ianuarie 1885 - la 28 mai 1970)

Iuliu Cardinal Hossu (n. 30 ianuarie 1885, Milaș, comitatul Bistrița-Năsăud, d. 28 mai 1970, București), a fost un episcop greco-catolic de Cluj-Gherla. Alături de predecesorii săi, episcopul Iuliu Hossu a contribuit decisiv la unirea Transilvaniei cu țara-mamă. La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, din încredințarea Marelui Sfat al Națiunii, noul episcop de Gherla, Iuliu Hossu, a vestit lumii Unirea tuturor românilor, prin citirea Declarației de Unire. "Astăzi, prin hotărârea noastră, se înfăptuiește România Mare, una și nedespărțită, rostind fericiți toți românii de pe aceste plaiuri: Ne unim pe veci cu Țara-Mamă, România. A biruit Dreptatea. Acesta-i ceasul dreptății lui Dumnezeu și al răsplătirii Lui pentru suferințele veacurilor purtate de un neam, cu credință în Dumnezeu și cu nădejdea în dreptatea Lui", a spus Iuliu Cardinal Hossu. "Pe cum ne vedeți aici îmbrățișați frățeste, așa să rămână îmbrățișați pe veci toți frații români", a spus Iuliu Hossu după citirea declarației.

Se întâmplă uneori ca din cei care au participat la a contribui la realizarea unei aspirații naționale, să fie repede uitați de semenii lor. Sacrificiul lor, curajul - pe care alții nu l-au avut - sunt ignorate. Iși sfârșesc viața ca niște anonimi, fără a se bucura de răsplata pe care o meritau - și pe care de multe ori nici nu o mai cer -, fără ca manualele de istorie să le rețină numele. Un astfel de caz este și cel al locotenentului aviator Vasile Niculescu. La 10/23 noiembrie 1918, împreună cu căpitanul Victor Precup, a zburat de la Bacău la Blaj, pentru a transporta documente de mare importanță în vederea convocării Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia.

Marea Unire din 1918 nu ar fi putut fi realizată fără contribuția mai multor generații excepționale de oameni de stat, dar și simpli, din popor, atașați idealului național.

BIBLIOGRAFIE:

1. Magazin istoric- Revistă de cultură istorică, Anul XXVI, nr. 12 (309), decembrie, 1992
2. Magazin istoric- Revistă de cultură istorică, Anul XXXII –serie nouă- nr. 12 (381), decembrie, 1998
3. Pilotul uitat, Dr. Valeiu Avram, Editura Magazin Istoric, **Anul publicării: 2001**
4. http://www.romania-actualitati.ro/portretele_marii_uniri
5. <https://ro.wikipedia.org/>

UNIREA DE LA 1918 ÎN PRESA ROMÂNEASCĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ

*Prof. Amalia Elena CRAIU
Colegiul Național Economic “Theodor Costescu”*

1 Decembrie 1918 a fost ziua în care românii au împlinit unul dintre cele mai semnificative și importante acte istorice, cu deosebite consecințe pentru evoluția ulterioară a națiunii noastre.

1 Decembrie 1918 – Are loc, în sala Casinei din Alba Iulia, Adunarea Națională, cu participarea a 1.228 de delegați (deputați) aleși. Gheorghe Pop de Băsești, președintele Partidului Național Român, declară Adunarea Națională de la Alba Iulia “constituită și deschisă”.

Vasile Goldiș rostește cuvântarea solemnă, încheiată cu un proiect de rezoluție, care începe cu cuvintele: **“Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 1 decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România”**.

Proiectul de rezoluție este adoptat cu ovații prelungite. Pentru cărmuirea Transilvaniei, Adunarea Națională procedează la alegerea unei adunări legislative numită Marele Sfat Național, compus din 250 de membrii; acesta, la rândul său, va numi un guvern provizoriu — Consiliul Dirigent.

După adoptarea actului istoric al Unirii, cei peste 100.000 de participanți la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, adunați pe Câmpul lui Horea, aprobă cu aclamații entuziaste hotărârea de unire necondiționată și pentru totdeauna a Transilvaniei cu România. Unirea Transilvaniei cu România încheie procesul de făurire a statului național unitar român, proces început în 1859, prin unirea Moldovei cu Țara Românească, continuat prin unirea Dobrogei în 1878, a Basarabiei în martie 1918 și a Bucovinei în noiembrie 1918.

Gazetarii ziarelor românești care au relatat despre Hotărârea de Unire adoptată la Alba Iulia, în 1 Decembrie 1918, au întors pe toate fețele cuvântarea fruntașului politic ardelean Vasile Goldiș, ținută în actuala Sală a Unirii.

Ședința Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, dar și conținutul Hotărârii de Unire sunt tratate pe larg în ziarul **„Glasul Ardealului” din Brașov**, în numerele sale din 4 și 6 decembrie 1918. Autorii articolelor arată că nu se putea găsi un loc mai nimerit, pentru proclamarea României Mari, decât Alba Iulia “această meccă a neamului românesc... loc udat cu sfântul sânge al martirilor Horea, Cloșca și Crișan”

Tot din „Glasul Ardealului” aflăm ce ziariști români au fost prezenți la dezbaterile din actuala Sală a Unirii. „La masa ziariștilor ocupă locul reprezentanții presei române: “Românul”- I. Clopoțel, “Gazeta Poporului”- I. Broșu., “Revista Economica”- C. Popp., “Drapelul”-A. Vasile., “Foaia Poporului Roman”: L. Paukerow. “Unirea” (ziarul Bisericii Greco - Catolice Blaj) - Dr. Coltor, “Glasul Ardealului” - Ov. D. German.

Biroul de presa al gardelor române: I. Montani, “Biserica și școala”-Dr. Botiș, “Lumina”- Dr. Cornean, “Opinca”- Dr. Molin, “Telegraful roman”-Dr. Regman, “Glasul Bucovinei”-Alec Procopovici. Ziarele maghiare “Vilag”, “Az Est”, “Deli Hirlap”, “Pesti Hirlap”, “Aradi Hirlap” încă și-au avut corespondenții lor“, punctau ziariștii brașoveni, în urmă cu 95 de ani.

Publicația **“Libertatea” din Orăștie** arată, în urmă cu 95 de ani, că Rezoluția de unire a Transilvaniei cu România a fost dată de o adunare larg reprezentativă, aleasă democratic, „din delegația care să reprezinte, în mod oficial, toate straturile poporului român de la vlădică până la opincă, încât nimeni - și mai ales ungurii – să nu poată zice nici mâr, că nu ar fi reprezentat tot poporul la adunare”.

Rezoluția de Unire aprobată de Mare Adunare Națională la Alba Iulia a fost analizată și de ziarul „**Foaia Sibiului**”. În numărul 2, din 8 decembrie 1918, se spunea „Sufletele marilor apostoli, în frunte cu umbra nerăzbnatului Mihai, ne-au luminat gândurile, ne-au întărit voința și au scos din mii de piepturi dorința neclintită ce stăpânește întreaga suflare românească: unirea tuturor românilor cu o singură stăpânire românească”.

Ziarul „**Izbânda**” din București, în numărul său din 4 decembrie 1918 titra: “Duminică împluterniciții românilor de peste munți au hotărât și ei, unirea cu România. Este actul solemn care consacră pe veci împlinirea celui mai sfânt ideal al neamului românesc”.

Într-un alt ziar din capitală, „**Viitorul**”, din 4 decembrie 1918, se arată: „Necurmat această țară a arătat ce poate o națiune când vrea. Și ea a voit.Ea a dat, deși încătușată atâta amar de vreme, numeroase dovezi de destoinicie politică și culturală și națională. Această unire a ei cu România în politică, în cugete și simțiri, este cel mai mare act în viața nemului românesc!”.

Ecouri ale evenimentelor petrecute la Alba Iulia în duminica de 1 Decembrie 1918, au apărut și în ziarele românești de peste hotare, cum ar fi „**Timpul nou**” din Viena. Și în această publicație se arată că „Hotărârea de Unire adoptată de Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, constituită din 1228 de delegați, a avut aprobare entuziastă, imediată, a unei impresionante adunări populare de peste 100.000 de oameni, care a dat un caracter plebiscitar hotărârii de unire a Transilvaniei cu România”

Marea Unire proclamată la Alba-Iulia a avut, imediat, un ecou european, dar și peste ocean, în America, unde locuiau atunci peste 150.000 de români, și care au avut trimiși la fața locului sau au relatat, pe baza unor corespondențe, despre justetea hotărârilor românilor și despre legitimitatea unității lor statale, într-o serie de ziare și publicații, precum „*TheTimes*”, „*Daily Express*”, „*Manchester Guardian*”, „*Le Matin*”, „*Le Temps*”, „*Corriere della Serra*”, „*Il Giornale d'Italia*”, „*NewYorkTimes*”, „*Le Figaro*”, „*Journal de Geneve*”. Cititorii erau informați cu privire la existența istorică a românilor, a aspirațiilor și eforturilor lor spre unitate și libertate, ca și spre o organizare democratică.

Un reputat istoric englez, Q.W.A. Leeper, publica, în decembrie 1918, sub formă de broșură, un studiu numit „*Dreptatea cauzei românești*” („*The Justice of Rumania's Cause*”), unde arăta că unirea românilor „*este rezultatul firesc al rodului eroic al grelelor suferințe îndurate pentru înfăptuirea acestui ideal, care înseamnă un mare câștig pentru cauza progresului și democrației*”.

În anul 1919-1920, Conferința de Pace de la Paris și tratatele încheiate acolo au consacrat pe plan internațional unitatea înfăptuită de românii înșiși, în cursul anului 1918.După acest an, România întregită și-a modificat locul în Europa. Cu cei 295.049 kmp ca suprafață, ocupa locul 10 pe continent, iar ca potențial uman (15 milioane – în 1919, 20 de milioane – în 1940) ocupa locul opt.

Unirea din 1918, piatră de hotar, a însemnat un nou început de epocă în istoria românilor.

BIBLIOGRAFIE:

1. <https://cersipamantromanesc.wordpress.com/tag/1918-la-romani-documentele-unirii/>
2. <https://www.balcanii.ro/2012/12/unirea-de-la-1-decembrie-1918/-Prof.univ.dr.Gh.Zbucnea>
3. Ziua veche – cotidian online

ALEXANDRU IOAN CUZA DOMNITORUL UNIRII- OCÂRMUITOR ÎN SLUJBA POPORULUI SĂU

*Prof. Elena Simona CREȚESCU
Școala Gimnazială „Theodor Costescu”, Drobeta - Turnu Severin*

Ales de popor, în 5 ianuarie 1859 la Iași și în 24 la București, Alexandru Ioan Cuza se intitula domn al Principatelor Unite-Moldova cu Țara Românească, în realitate el avea să guverneze timp de șapte ani ca un adevărat șef de stat, cu autoritatea cuvenită, gândind și plănuiind o serie de reforme care să consolideze ”eternizarea” Unirii, deopotrivă cu modernizarea statului român.

De altfel, acesta era unul dintre reprezentanții de frunte ai epocii pașoptiste, dovedindu-și mereu interesul și aplecarea spre ”patimile” pământului și neamului său, propunându-și să ocârmuiască țara după ”bătăile” inimii ei.

Se intitula domn român, dar nu iubea solemnitățile și cu atât mai mult fasturile, lingușelile și minciuna celor din preajmă. N-a stat trufaș pe tron, ci dimpotrivă, bun și înțelept, a coborât tot timpul jos la talpa țării în mijlocul oamenilor, ascultându-le cu atenție necazurile și suferințele, reparându-le nedreptățile.

Pe cei leneși, șarlatani și tâlhari sau pe cei prinși cu ”ocaua mică” îi pedepsea cu asprime, fiind asemuit adeseori ca om al dreptății, precum Vlad Țepeș, dar în același timp al independenței-ca Ștefan cel Mare, al unității de neam-ca Mihai Viteazu, sau un mare reformator și gospodar-ca domnitorul iluminist Constantin Brâncoveanu. Și nu i-a fost deloc ușor să-și materializeze proiectele de reformă, izbindu-se de împotrivirea repetată a boierimii oligarhice, de ura și calomniile acestora.

Numai că, înțelegând realitățile vremii și nevoile țării, domnitorul Cuza n-a pregetat în a limpezi lucrurile, iar de aici avea să izvorască o serie de legi de mare importanță pentru modernizarea României administrative, sociale, educative, juridice și militare (secularizarea averilor mănăstirești, legea rurală-1864 și împrăștierea țăranilor, înființarea universităților din Iași și București, dar și introducerea învățământului primar obligatoriu și gratuit, reorganizarea armatei, ș.a.m.d.).

Mai mult, a trebuit să dizolve Camera și să apeleze la plebiscit pentru ca să poată pune în aplicare legile atât de urgente și așteptate de popor, mai ales că ele aveau și rolul de a descătușa toate energiile națiunii pentru a pune pe picioare, pe baze noi, economia, agricultura și comerțul țării. Ori, pentru a implementa toate aceste foarte importante legi și reforme, față de care ciocoimea avea nu doar o repulsie, ci și o opoziție totală, Alex. I. Cuza, având și sprijinul direct și povățuitor al lui Mihail Kogălniceanu socotit a fi la rândul-i ”omul unei întregi ”epoci”, a purces hotărât și a dat lovitura de stat la 2 mai 1864, asumându-și unele puteri depline.

Evident că boierii, principalii săi opozanți aveau să intervină des cu para la sultan și cereau sprijin, chiar să trimită armata împotriva lui Cuza și Kogălniceanu. Printre ei și Constantin Șuțu, care în scrisoarea sa către Înalta Poartă se milogea ca:...”dacă prea puternicul împărat are milă de aceste provincii (el nu recunoștea Unirea!) și nu voiește a le trăda unor tâlhari de drumul mare(!?), să se milostivească și să ne mântuiască de bici prin preabiruitoarele sale oștiri și să ne scape de lepra sanchilotismului, ai cărui șefi sunt prințul și adjunctul său, primul ministru, visul dracului...”.

Numai că domnitorul Cuza nu s-a speriat, ci cu înțelepciune, răbdare și tact, fără să scoată sabia din teacă, a reușit să-și ducă la îndeplinire o bună parte din reformele sale, lovind cât a putut în privilegiile ciocoimii, convins de adevăr și că face dreptate pentru popor, iar pe de altă parte, sfidându-i sau punându-i la punct pe ticăoș, pe ”fonfii și flecarii” apăruiți prin politică vremii. Și zicea N. Iorga despre vrednicul nostru domnitor: ”...un domn care nu s-a născut din neam mare, dar care a întrupat un fapt mare.

Un fapt epocal pentru poporul și statul român: Unirea –Principatelor din 1859, cu tot șirul de reforme întăritoare. Un “domn cetățean” care a întruchipat și ceea ce numim consolidarea, eternizarea Unirii”. De altfel, în Proclamația din 2 decembrie 1861, după vizita sa la Constantinopol, domnul Cuza scria, entuziasmat și fericit că: “Unirea este îndeplinită și naționalitatea română este întemeiată. Acest fapt dorit de generațiile trecute...chemat cu căldură de noi, a fost recunoscut de Înalta Poartă și de Puterile garante...Alesul vostru va da azi o singură Românie”. Iar ecoul faptelor lui Alex. I. Cuza avea să fie auzit și de către frații transilvăneni, dar și a celorlalți aflați încă sub stăpânire străină, care îl vedeau deja pe Cuza ca pe un viitor ocârmuitor al tuturor românilor, continuând de fapt ceea ce înfăptuise Mihai Viteazu la 1600.

Căci, într-un memoriu către-vrednicul domnitor, Alexandru Papiu Ilarian, se exprima și cerea din străfundul sufletului “Un principe și domn al românilor! Fie ca să vă stea întru ajutor geniul românesc, ca să răzbunați cu înțelepciune moartea lui Mihai Viteazu și să fiți executorul fericit al planului celui mai mare domn și român ce a avut vreodată Dacia lui Traian”.

Desigur că însuși Cuza își dorea unirea tuturor românilor, chiar nu s-a sfiit să mărturisească acest lucru cu ocazia proclamării independenței Italiei, în 1861, scriind că “italienii sunt frații noștri mai mari, și și-au atins scopul înaintea noastră. Departe însă de a-i pizmui, salutăm, dimpotrivă, izbânda lor ca o cheazășie și o nădejde pentru viitorul nostru”.

Și strecura aceste sfinte cuvinte cu destulă dibăcie chiar în prezența reprezentanților unor puteri europene, năzuind că se va înțelege mai bine și dorința de unire a tuturor românilor.

În plus, în concepția lui Cuza-Vodă, armata era chemată să garanteze existența și integralitatea statului român, motiv pentru care a avut preocupări reale și pentru organizarea și așezarea pe baze noi ale acestei instituții, fiind vorba aici și despre drapelul țării pentru care, de asemenea, avea un adevărat cult și simțire patriotică.

Dovada că ”astăzi țara își are drapelul său național și românii se vor strânge în jurul lui spre a-l apăra”, Al. I. Cuza avea să se adreseze și oștirii în momentele solemne: ”Steagul este România. Acest pământ binecuvântat al patriei, stropit cu sângele străbunilor noștri și îmbelșugat cu sudoarea muncitorilor. El este familia, ogorul fiecăruia, casa în care s-au născut părinții și unde se vor naște copiii noștri. Steagul este încă simbolul devotamentului, credinței, ordinii și al disciplinei ce reprezintă oastea. Steagul e totdeauna trecutul, prezentul și viitorul țării, întreaga istorie a României”...”sub cele trei culori de stătalitate românească-roșu, galben și albastru”.

Din păcate, istoria acelor vremuri destul de tulburi pentru țara noastră, nu i-au hărăzit domnitorului Cuza și rolul de a-i reuni pe toți românii în granițele lor de drept, strămoșești. Pentru că l-au doborât dușmanii dinlăuntru și din afară, iar debarcarea lui avea să fie și cea mai gravă ofensă adusă Principatelor Române, ”monstruoasa coalitție” prin jocurile ei politice murdare, de trădare națională, fiind implicată direct atât în abdicarea lui Cuza, cât și în aducerea unui principe străin neagreat de popor.

Așadar nevoit să abdice la 11 februarie 1866, Al. I. Cuza va părăsi totuși cu demnitate tronul, după șapte ani de domnie, prin excelența populară și rodnică. Vasile Alecsandri, intuind bine intrarea în “hronicele” istoriei patriei a lui Cuza-Vodă ca un domn al poporului, avea să-i închine și o “horă” culeasă din inima și sufletul neamului românesc, reușind astfel să așeze și mai mult personalitatea ilustrului nostru ocârmuitor în rândul marilor bărbași și eroi ai țării, în buna cinstire și pentru eternitate. Și se exprima poetul: ”frunză verde de migdale/de la Milcov mai la vale/mai la vale, mai la deal/pe ist mal și pe cel mal/s-a întins o horă mare.../iată și Cuza călare/care striga-n gura mare: ”Trageți hora cu-n focare/din Carpați și pân’la Mare!” .

Căci Al. I. Cuza deși n-a purtat războaie și n-a scos-niciodată sabia din teacă, a câștigat totuși multe izbânzi pentru poporul său și pentru România modernă, așa după cum reiese și din o inspirată odă a aceluiași V. Alecsandri: ”și veșnice mărețe fapte lăsat-ai României/nălțând din părăsire antica-i demnitate/prin magica Unire și sacra libertate”. După cum, la rândul său, ilustrul savant N. Iorga, portretizând personalitatea și imaginea domnitorului spunea despre acesta ca: ”a întruchipat lupta de

veacuri a săracului țaran român, veșnic obijduit și jignit peste marginile suferinței omenești.....s-a bătut “vitejește” cu ciocoi, ca să facă împrăștierea în numele poporului și în folosul țării”.

Dar “a doua zi după împrăștiere, care a fost, de fapt, sămânța cea bună pentru viitor, a căzut prin răzburarea ciocoiilor”. Altfel spus, partidele vremii s-au unit și l-au detronat în mod rușinos pe vrednicul de amintire-domnitor și om de stat Alex. I Cuza.

Dar urmașii și urmașii urmașilor săi, recunoscându-l ca pe un simbol național în jurul căruia și-au regăsit istoria, identitatea și perenitatea neamului, au simțit și simt că au sfânta datorie de a-și aminti și cinsti eroii, dând astfel existenței neamului românesc mereu mai multă demnitate, întru propășirea țării și mai ales cu speranța la un viitor mai bun pentru toți românii și pentru copiii copiilor lor.

Iar domnul Cuza a rămas pentru poporul său nu doar un idol, ci un neuitat “părinte și binefăcător ”de neam și țară românească, împlinindu-se odată cu domnia sa și visul cel mare al Unirii celor ce grăiau doar aceeași limbă, aveau aceeași origini, îndeplineau aceleași îndeletniciri și se hrăneau cu aceeași năzuințe și credințe. Și pentru care de fapt, Unirea s-a născut și a crescut odată cu poporul român.

BIBLIOGRAFIE:

WWW.GOOGLE.RO
PROF.VASILE IROD-gorjanul.ro
WIKIPEDIA.RO
Istorie-pe-scurt.ro

**PERSONALITĂȚI ALE MARIII UNIRI:
ȘTEFAN CICIO POP
(1865-1934)**

*Prof. Cristina-Alina CRIȘAN
Școala Gimnazială „Theodor Costescu”, Drobeta - Turnu Severin*

Anul celebrării centenarului Marii Uniri și cel al patrimoniului european constituie un moment primordial pentru a cugeta la marii intelectuali și eroi, care sunt alături de noi și azi și care ne călăuzesc prin spiritul și operele lor în încercările fundamentale cu care ne confruntăm zi de zi și ne întăresc lăuntric în fața acestor transformări profunde ce se produc în lume și în societate.

Numele său poartă astăzi cu blândețe spiritul uman spre acea epocă sublimă a luminii, așa cum fusese numită în viziunea filosofului Lucian Blaga, spre adevărata „Oră Astrală”, în care idealul național de veacuri, Unirea națională a tuturor românilor, prin Marea Adunare din 1 decembrie 1918, de la Alba-Iulia pe câmpul lui Horea și în prezența a peste 100 de mii de români, prin voința națiunii delegată democratic prin mandatul celor 1.228 de delegați, a fost îndeplinit.

Unul din principalii protagoniști ai Marii Uniri, **Ștefan Cicio Pop** a participat și a inaugurat Marea Adunare de la Alba-Iulia, în calitate sa de președinte al Consiliului Național Român din Transilvania. Alături de personalități ca Alexandru Vaida-Voievod, Gheorghe Pop de Băsești, Vasile Goldiș, Iuliu Maniu și Vasile Lucaciu, a purtat cu multă verticalitate făclia spirituală a neamului românesc transmisă și însuflețită de personalități de talia lui Andrei Șaguna, Inocențiu Micu Klein, Gheorghe Șincai, Ioan Budai-Deleanu sau Petru Maior demonstrând întregii lumi că elitele sunt infailibile.

Recunoașterea internațională a Marii Uniri nu a fost un gest de bunăvoință din partea marilor puteri ci expresia unei afirmări democratice preexistente pe care societatea civilă românească din Transilvania și Biserica ortodoxă le-a cultivat, reprezentând în egală măsură experiența democratică liberală acumulată de români pe parcursul mai multor decenii și încununarea eforturilor națiunii române și a solidarității de o parte și de alta a Carpaților. În deceniile premergătoare Marii Uniri, Ștefan Cicio Pop alături de alți intelectuali români transilvăneni s-a dedicat demersurilor și luptei politico-naționale românești, fiind conștient de importanța recunoașterii limbii române ca limbă oficială în Transilvania, alături de maghiară și germană. În 1894, în „Procesul memorandiștilor”, s-a numărat printre avocații apărării, în acest sens a reușit să obțină amnistierea semnatarilor cu ajutorul

intervenției regelui României Carol I pe lângă împăratul Franz Joseph. În 1905 a fost ales în Parlamentul de la Budapesta, ca deputat de Șiria. Din această poziție, a încercat să facă cunoscute drepturile naționale ale fraților săi ardeleni. În 24 septembrie 1906 a fost condamnat la Cluj de către autoritățile maghiare la 3 luni de temniță și o amendă de 800 de coroane pentru două articole publicate în „Libertatea”, care nu au corespuns politicii austro-ungare privind națiunea română din Transilvania.

Ca om politic a văzut în politică arta binelui comun. Numeroasele sale deplasări în teritoriu pentru a cunoaște problemele cu care se confruntau românii atestă, de asemenea, acest lucru. De o atenție deosebită s-a bucurat zona Munților Apuseni, locuită aproape în exclusivitate de către români, unde a călătorit în numeroase rânduri pentru a putea face cunoscute în parlamentul de la Budapesta nedreptățile care au fost comise în rândul comunităților de români, care aveau consecințe profunde în plan demografic, cultural și politic. Ca cetățean al statului din care a făcut parte, a respectat, a cunoscut și a prețuit legile, istoria și cultura acestuia. În multe rânduri, cu o înțelepciune pilduitoare a prezentat și invocat exemple din istoria Ungariei în eforturile sale pentru apărarea drepturilor și a identității naționale românești. Cu toate că românii reprezentau populația majoritară din Transilvania, aceasta a fost expusă politicii de asimilare și a fost defavorizată din punct de vedere economico-social din cauza măsurilor arbitrare luate de guvernanți.

Ștefan Cicio Pop fost alături de populația românească din Transilvania în toate problemele cu care s-a confruntat. În fața marasmului și problemei emigrării masive din Ardeal, analizând cu multă rigurozitate aceste chestiuni, a intervenit cu verticalitate în ședința din 19 iulie 1906 în cadrul legislativului din Budapesta, adresând problema alterării structurilor etno-confesionale, emigrărilor și a colonizărilor, afirmând că nu prin măsuri polițienești se poate stopa emigrarea. Tot în acest an, în reuniunea parlamentară din 6 decembrie, a susținut un discurs în care a denunțat proiectul de lege referitor la bugetul ministerului de agricultură, referindu-se la situația grea a locuitorilor din Munții Apuseni. În 3 decembrie 1908 a abordat chestiunea iobăgiei, a sărăciei și a pedepselor aspre impuse asupra românilor. În 8 mai 1905, alături de clubul parlamentar dualist a denunțat politica de asimilare. În răspunsul său către baronul Bánffy Dezső al cărui țel vital era sistarea statului poliglot, Ștefan Cicio Pop a evocat înțelepciunea sfântului Ștefan, citând astfel un mesaj al său către fiul lui Emeric, în care afirma: „regnum unius linguae unius stirpis fragile et imbecille est.” În viziunea monarhului maghiar, prin cultivarea spiritului lor național, naționalitățile și popoarele aveau să devină stâlpi ai țării și ai coroanei. În 2 iunie 1906, în adresa asupra proiectului de lege referitor la impozitare, în apelul său privind respectarea drepturilor naționalităților l-a invocat pe liberalul W. Gladstone, dar și pe liberalii maghiari Ferenc Deák și Kossuth Lajos. La 26 octombrie 1906 a intervenit asupra legii dezvoltării industriale. În 21 ianuarie 1908 a adresat chestiunea recrutării și cea agrară. La 18 mai și la 23 august 1908 a condamnat proiectul politicii de colonizare. Reprezentantul român a afirmat „de noi nu se îngrijește imperiul deși am dat cele mai strălucite pilde de virtute și jertfă în războaie.”

În toamna anului 1918, când Marele Război era spre final, iar Imperiul Austro-Ungar la un pas de dezmembrare, ca urmare a ideologiei lansate de președintele Statelor Unite, Woodrow Wilson, prin celebrele paisprezece puncte wilsoniene, românii, și-au asumat responsabilitatea desprinderii Transilvaniei de Ungaria în virtutea unei guvernări eficiente a acestei provincii, devastate de patru ani și mai bine de război. În 30 octombrie 1918, Ștefan Cicio Pop a fost unul din fondatorii Consiliului Național Român Central din Transilvania. La Marea Adunare de la Alba-Iulia, Ștefan Cicio Pop a fost ales ca membru al Marelui Sfat Național al Românilor din Transilvania, iar mai târziu, în 2 decembrie, vicepreședinte al Consiliului Dirigent. A fost conștient de importanța seculară a acelor momente, a simțit cu tărie vibrația spiritului național, freamătul și sacrificiul generațiilor de până atunci. În lupta sa pentru unitatea națională i-au fost alături tinerii, în a căror inimi pulsau aceleași idealuri spirituale și culturale, care prin manifestări de fuziune națională de ambele părți ale Carpaților, și-au cultivat constructiv energiile creatoare în consolidarea statului român și în făurirea României Mari.

În personalitatea lui Ștefan Cicio Pop regăsim noblețea și generozitatea intelectualului, înțelepciunea, omenia și solidaritatea umană, trăsături fundamentale ce vor sta la baza viitorului stat român unificat: în toamna anului 1918 și-a ipotecat casa alături de toate proprietățile pentru a cumpăra

arme și uniforme gărzilor naționale din armata românească a Transilvaniei. Ar fi impropriu să gândim că inima sa nu a fost în permanență alături și de românii de la sud de Carpați. În 22 ianuarie 1919, într-un interviu cu privire la participarea Ardealului la viața politică din România Mare a afirmat: „Nucleul, chiagul României-mari este și rămâne regatul. Spre el trebuie, hotărât, să convergeze toate silințele noastre de pretutindeni. Aici sunt bărbații politici cu adâncă experiență și o viață politică cu vechi tradiții. Eu văd mult mai roz decât dumneavoastră, cei de-aici, chiar scăderile partidelor dumneavoastră politice. Nucleul acesta al românismului, peste care au trecut atâtea vicisitudini istorice și care nu numai a rezistat, dar s-a întregit cu noi, trebuie să aibă calități infinite mai robuste decât socotesc eu însumi. De aceea nu găsesc întemeiat pesimismul dumneavoastră, al celor de aici. Mai târziu, odată cu contopirea noastră sufletească, în Constituantă, desigur că și noi vom lua parte la viața politică a regatului, căci atunci în viața parlamentară, se vor închea partidele pe chestiuni integrale de principii. Atunci va veni și doritul amestec politic între noi.”

Activitatea sa politică și diplomatică, ca Ministru de Externe, vicepreședinte al Partidului Național Țărănesc, în repetate rânduri ca președinte al Consiliului de Miniștri, președinte al Adunării Deputaților, a conferit României un prestigiu important la nivel internațional. Un adevărat vizionar european, conștient de importanța istorică, de originea latină și apartenența profund europeană a românilor, cu o percepție aparte asupra europeismului și a culturii europene, un pacifist prin excelență, întotdeauna preocupat de importanța contextului geopolitic mondial, alături de personalități de talia lui Nicolae Titulescu, Léopold Boissier, Julián Besteiro, Elena Văcărescu sau Gheorghe Mironescu a contribuit la îmbogățirea patrimoniului cultural și politic european.

Ștefan Cicio Pop a lăsat peste veacuri viitoarelor generații un adevărat legat de viață care se cuvine a fi prețuit și cinstit de fiecare român, trasând liniile fondatoare ale României cu o credință fermă și nezdruincată într-un destin și un viitor luminos prin cultivarea și dezvoltarea valorilor națiunii române întru bunăstarea și fericirea întregii umanități.

BIBLIOGRAFIE:

Nicolae Iorga, *Oameni cari au fost*, Vol. III, București, 1936.

Corneliu Pădurean (Coord.), *Ștefan Cicio-Pop. Studii*, Arad, Gutenberg Univers, 2009.

Teodor V. Păcățian, *Cartea de aur sau luptele politice-naționale ale românilor de sub coroana ungară*, Vol. III, Sibiu, 1915.

ION I.C. BRĂTIANU

(20 august 1864 – 24 noiembrie 1927)

Prof. Cristian CROITORU
Școala Gimnazială Bălăcița, jud. Mehedinți

Personaj dominant al scenei politice românești dintre cele două războaie mondiale, în aceeași măsură adulat și contestat, Ion I. C. Brătianu s-a remarcat mai ales ca prim-ministru al României interbelice și ca președinte al Partidului Național Liberal. Ionel Brătianu, așa cum obișnuiau să-l numească apropiații, era fiul cel mare al fostului prim-ministru și fondator al Partidului Național Liberal, Ion C. Brătianu și al oltencei Pia Pleșoianu. S-a născut la 20 august 1864, în județul Argeș. Ca formare profesională era inginer, însă pasionat de istorie și cultură. Spirit al omului de stat cu simțul datoriei față de țară, politica era în opinia sa o artă, un fenomen complex: „Cei mai mulți își închipuie că politica e un fel de distracție, cu foloase și onoruri. Politica e ceva grav, grav de tot. Ai în mână ta viața și viitorul țării tale”.

Ion I. C. Brătianu a avut o traiectorie politică fulminantă, purtând povara grea a numelui pe care îl avea. Numele său a reprezentat un mare avantaj, dar el era conștient că trebuia să îl onoreze. Timp de două decenii a făcut și a desfăcut guverne, iar întreaga clasă politică a ascultat de vocea sa. Regele Ferdinand I a fost puternic influențat în deciziile sale de fruntașul liberal, pe care îl considera „zodia bună a României”, iar pentru acest lucru și-a atras de la opozanți renumele de „rege neîncoronat”. Reformele adoptate pentru consolidarea statului național unitar român, faptul că a fost unul dintre principalii ctitori ai României Mari, ideal secular al poporului român, i-au determinat pe istorici să-l numească cel mai mare om politic și bărbat de stat al României din toate timpurile, „o adevărată școală politică”.

Pe 11 ianuarie 1909, a avut loc Congresul partidului, care l-a desemnat în funcția de președinte al Partidului Național Liberal, cu mult entuziasm, căci reprezenta „tot ceea ce avea mai bun partidul și țara”. Încă de la discursul inaugural, noul președinte stabilea două principii fundamentale pentru viitoarea activitate: libertatea de discuție și disciplina în acțiune. După o muncă și o luptă tenace timp de un deceniu, Ion I. C. Brătianu își vedea visul împlinit, acela de a fi președinte al Partidului Național Liberal. Avea 45 de ani și dispunea de cel mai puternic instrument pentru realizarea operei sale politice.

Actul de Unire a Transilvaniei cu România de la 18 noiembrie/1 decembrie 1918 încheie procesul de formare a statului național unitar, la care Ionel Brătianu avusese o contribuție majoră. La 29 noiembrie 1918 se constituie un nou guvern liberal, condus de I.I.C. Brătianu, în componența lui regăsindu-se, pentru prima dată în istoria țării, și miniștrii din provinciile istorice românești unite cu țara mamă. Acest guvern ratifică actul de unire a Transilvaniei cu România (Decretul-lege din 13 dec. 1918 pentru unirea Transilvaniei și a celorlalte ținuturi din Ungaria locuite de români cu Regatul României) și cel al unirii cu Bucovinei cu România (decretul-legdin 19 dec. 1918 relativ la Unirea Bucovinei cu Regatul României). După Marea Unire, oamenilor politici le revenea răspunderea de a găsi mijloacele adecvate pentru a asigura dezvoltarea României ca stat european.

Ion I. C. Brătianu a dominat viața politică din România cu autoritate. Dintre cei care au încercat să-și explice cauzele acestei dominații, toți au căzut de acord că avea o vocație nativă de conducător. Deși a trecut la cele veșnice prematur, a avut parte de o moarte glorioasă, din funcția de prim-ministru al României și președinte al celui mai puternic partid politic din acele vremuri. Cea mai potrivită imagine de ansamblu, pentru a conchide evocarea personalității lui Ion I. C. Brătianu, este

caracterizarea pe care ministrul Franței la București, contele de Saint-Aulaire, i-a făcut-o fruntașului liberal:

„Excela în a câștiga fără să-și facă dușmani. Viitorul apropiat mi-a descoperit în el cele mai înalte calități, care îl fac unul din marii oameni de stat ai generației sale, mult mai mare decât cei "trei mari": Wilson, Lloyd George, Clemenceau. Nimic mai natural: la țări mici, oameni mari.

BIBLIOGRAFIE:

Ioan Scurtu, *Ion I. C. Brătianu*, Editura Museion, București, 1992

Stelian Neagoe, *Oameni politici români*, Editura Machiavelli, București, 2007

Nicolae Iorga, *O viață de om. Așa cum a fost*, București, Editura Minerva, 1972

CONTEXTUL ISTORIC AL MARI UNIRI

Prof. Ionela CUSMULESCU
Școala Gimnazială Nr. 6

La 1 decembrie 2018 se împlinesc 100 de ani de la Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România.

România întregită s-a realizat într-un context istoric deosebit, prin trei momente succesive, pe cale democratică, prin adunări cu caracter reprezentativ: unirea Basarabiei, a Bucovinei și a Transilvaniei cu țara-mamă.

”Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția ei stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan țâșnit cu putere din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de frunzașii politici, pentru a-l călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit” (*Florin Constantiniu-O istorie sinceră a poporului român*)

Evenimentul politic al anului 1918 este desăvârșirea statului național român, împlinit prin unirea tuturor provinciilor locuite de români, aflate sub o stăpânire străină, cu România. Astfel, la finalul Primului Război Mondial, România obținea mai mult decât eliberarea românilor din Austro-Ungaria, pe care și-o propusese la începutul conflagrației. Începutul anului 1918 se anunța dezastruos, România semna în mai Pacea de la Buftea-București, un tratat de pace care-i aducea mari prejudicii. Schimbările mari în plan european, din a doua jumătate a anului, și priceperea liderilor români de a simți momentul istoric fac ca dezastrul anunțat să fie transformat într-un șir de victorii, reunite sub numele de Marea Unire de la 1918: în martie 1918 unirea Basarabiei cu România, în noiembrie unirea Bucovinei cu România, iar în decembrie unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România.

Pentru România, Marea Unire de la 1918 a însemnat o re poziționare în Europa, prin noua suprafață (locul 10) și prin numărul de locuitori (locul 8). O sporire considerabilă a cunoscut și capacitatea industrială (235%), economia, dar și resursele naturale.

Marea Unire a fost recunoscută pe plan internațional prin tratatele semnate la Trianon (4 iunie 1920) și Saint-Germain-en-Laye (10 septembrie 1919)

Formarea României Mari s-a realizat, pe cale democratică, prin adunări cu caracter reprezentativ. Hotărârile și documentele adoptate la Chișinău, Cernăuți și Alba-Iulia au exprimat poziția națiunii române în epocă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Buletinul Clubului Român din Chattanooga (USA) Numărul 74 (șaptezeci și patru) – Decembrie 2017. Tema lunii: Marea Unire a României
2. 1 Decembrie 1918 – Cum s-a făcut Marea Unire. Ziua Națională a României
3. Keith Hitchins-România. 1866-1947, Edit. Humanitas, București, 2013
4. P. Cazacu-Moldova dintre Prut și Nistru, 1812-1918
5. C.H. MARINESCU-EPOPEEA MARI UNIRI A ROMÂNILOR, Editura „Samia”

SEVERINUL CA ADĂPOST AL UNOR REFUGIAȚI MEMORANDIȘTI

*Prof. Dan ȘALAPA
Colegiul Național „Gheorghe Țițeica”, Drobeta - Turnu Severin*

Istoria a făcut ca în părțile Severinului să nu avem consemnate nume de participanți la momente anterioare marelui act politic de la 1 Decembrie 1918. Când ne referim la astfel de momente, avem în vedere Memorandul și așa-numita “mișcare memorandistă”, declanșată la 1892 de un grup de intelectuali transilvăneni, în frunte cu Iuliu Maniu. Alături de el, istoria națională românească i-a mai reținut pe Dionisie Roman, dr. Teodor Mihali, Niculae Cristea, Iuliu Coroianu, Gheorghe Pop de Băsești, dr. Ioan Rațiu, dr. Vasile Lucaciu, Dimitrie Comșa, Septimiu Albini s.a. Iar această neconsemnare constatată de noi - desigur, posibil corectabilă - la o mai atentă aprofundare a subiectului, este explicabilă prin poziționarea geo-politică a vremii respective, Severinul făcând parte din Regatul României, sub sceptrul regelui Carol I, regat independent de Imperiul austro-ungar, sub a cărui dominație se afla Transilvania, inclusiv Banatul, teritorii românești, de altfel, care-și căutau desprinderea de imperiul bicefal de sub conducerea împăratului Franz Iosef.

Foto 1 - Grupul semnatarilor Memorandumului

(sursa Internet)

Printr-o fericită întâmplare, care are la bază și o ascendență personală, am constatat că, în Severin, au fost oameni care s-au alăturat în acei ani ai redactării și susținerii Memorandumului, apoi în cei repercusiunilor declanșate împotriva lor urmare a acestor poziții. Acești oameni, însă, proveneau din zona Banatului, mai exact din Sânicolau Mare, oameni care, urmăriți după 1894 de serviciile politice ale împăratului pentru împărtășirea ideilor memorandiste și sprijinirea directă a acestei mari mișcări de emancipare și demnitate românească, urmau a fi arestați. Arestați așa cum au fost capii mișcării Memorandumului, în frunte cu Iuliu Maniu, alți membri ai Partidului Național Român, de sub ale cărui influențe ideologice s-au formulat ideile petiției adresate împăratului Franz Iosef, atunci, la 1892, petiție numită **MEMORANDUL ROMÂNILOR DIN TRANSILVANIA, BANAT ȘI UNGARIA.**

Informații privind existența unor astfel de oameni în vatra Severinului de după 1895, și care și-au întemeiat aici, familii, provin de la preotul prof. dr. GHEORGHE COTOȘMAN (1904-1977), cunoscut apărător al creștinismului în Banatul aflat sub dominația habsburgică, ori sub cea sârbească, după cursul istoriei de sfârșit de secol XIX.

Documentul inedit, nepublicat, dar dactilografiat, numărând peste 330 de pagini, inclusiv cu fotografii, semnat olograf de autorul său, GHEORGHE COTOȘMAN, intitulat “CRONICA FAMILIEI COTOȘMAN DIN SÂNICOLAU MARE ȘI AMINTIRI AUTOBIOGRAFICE”, ne-a parvenit de la descendenți ai acestuia, care trăiesc în Timișoara, unde acesta se află înmormântat. Din documentul citat, aflăm, cum se cuvine, și amănunte referitoare la nașterea semnatarului: “Am văzut lumina zilei la 21 august/05 septembrie 1904 în orașul Sânicolau Mare, județul Torontal, regatul Ungariei”. Fiu al lui Petru și Floarea, născută Farcaș, el a urmat cursurile Școlii elementare ortodox-română din orașul natal, apoi, pe cele ale Școlii normale de învățători din Timișoara, este absolvent al Seminarului teologic Râmnicu Vâlcea, în 1927, apoi al Facultății de Teologie din cadrul Universității București, în 1933, și al Școlii doctorale în teologie, în 1941.

Gheorghe Cotoșman este autor al foarte multor lucrări de specialitate teologică, de rit creștin-ortodox, fondator, redactor ori colaborator fervent la multe reviste de aceeași orientare teologică. De asemenea, cunoscutul om al bisericii are și numeroase studii de istorie a comunităților românilor din vatra Banatului și a Transilvaniei, în care argumentează asupra continuității elementului românesc în această zonă, a creștinismului și a stabilității spirituale etnice românești. Fidel acestor idealuri, Gheorghe Cotoșman se înscrie pe linia apărării elementului românesc din zona Banatului și a Transilvaniei, o dată mai mult adept al acestor principii având în familie înaintași care aveau să fie înscrși în “mișcarea memorandistă”, membri ai Partidului Național Român de sub conducerea lui Iuliu Maniu. Descendența sa din familii vechi românești este un alt argument care-l face pe Gheorghe Cotoșman partizan al ideilor naționaliste, premergătoare actului Unirii. El aduce argumente în “Cronica familiei Cotoșman...” privind inclusiv etimologia numelui Cotoșman, și genealogia familie sale, ca provenind din doi frați, la rândul lor descendenți din viță dacică, pe numele lor, Cosma și Damian, oameni înstăriți, altfel, ciobani, trăitori undeva la sfârșit de secol XVII în părțile Vințului ardelean, de unde au venit în Sânicolau Mare.

Ramura familiei sale ar fi dinspre Damian, numele de Cotoșman provenind din Cosma, pe filiera *Cosman - Cuzman - Coșman - Cotoșman*, numele fiind însă, foarte răspândit, ne asigură autorul, în Oltenia nordică, respectiv Vâlcea, unde există o “Pădure a Cotoșmanilor”, la marginea ei fiind și o fântână, la fel, numită “Fântâna Cotoșman”. În zona Roșia-de-Amaradia și Zorlești, din Gorj, afirmă același autor, sunt numeroase familii cu acest nume.

Revenind la Memorandum și legătura sa cu Severinul, trebuie să aducem în prim plan pe Ioan laderul – *lader*, în germana săsească însemnând *tăbăcar* – frate cu bunicul autorului, Teodor, este menționat ca membru al Partidului Național Român, acuzat în procesul memorandiștilor ca susținător și strângător de fonduri pentru acest partid. Dat în urmărire alături de ceilalți membri ai partidului și de susținători, acesta fuge în 1894 din Sânicolau Mare la Turnu Severin, împreună cu familia - soția, Sabina, și copiii: Elisabeta, Ioan-Romulus, Amalia, Eufemia, Maxim și Ion. Se stabilesc în casa negustorului Stoenescu, de pe actuala stradă “Mareșal Averescu”, fosta „Progresul”. În Turnu Severin, noua sa reședință de refugiat politic, dezvoltă meseria tăbăcăritului, împreună și ginerele său, Lăudan Bunei, originar tot din Sânicolau Mare, soțul Elisabetei, actualul cartier severinean *Tabaci* extrăgându-se etimologic din această meserie adusă și practică de Ioan-*laderul* și familia sa.

Apartenența lui Ioan Cotoșman-*laderul* la mișcarea memorandistă, pe parcursul emigrării motivată politic la Severin, este discret trecută sub tăcere de către familie și apropiați din cauza eventualelor repercusiuni, însă, meseria de tăbăcar se dezvoltă, fiii săi Ioan-Romulus, Maxim și Ion mergând spre a-și căuta noul destin spre Craiova și Slatina, se pare că și spre Târgoviște, unde se regăsesc mulți cu numele de Cotoșman, fiicele Amalia și Eufemia căsătorindu-se în Severin, în familia Stoenescu, unde au și rămas până la sfârșitul vieții lor, fiind înmormântați în Cimitirul ortodox “Sf. Gheorghe”, unii, alături de ilustrul lor înaintaș, Ioan-*laderul*.

Elisabeta, fiica cea mare, era deja căsătorită când vine în Severin alături de soțul său, Lăudan Bunei, având, la acel moment, doi copii, pe Livia și pe Vasile. Mai târziu, în familia lor, aveau să vină pe lume, Traian, născut, însă, la Sânicolau Mare, în 1896 - acesta fiind bunicul pe linie maternă al subsemnatului - și, mai apoi, Iulia, în 1900.

Foto 2 – Traian Bunei, fiul Elisabetei Cotoșman, cu soția, Ecaterina (1923)

Foto 3 – Eufimia Stoenescu, născută Cotoșman, fiica lui Ioan-laderul, cu soțul Nicolae (aprox. 1895)

(NOTA: Foto 1 este realizată la cununia civilă a celor doi protagoniști, iar foto 2 este o reproducere de pe monumentul funerar al familiei Stoenescu din Cimitirul ortodox “Sf. Gheorghe” Dr. Tr. Severin)

Ion Cotoșman-*laderul* avea să fie reabilitat politic, în 1896, sub presiunea noului context european creat de mișcările de emancipare națională ale popoarelor alipite Imperiului habsburgic, mișcări ce au prefigurată inevitabilul sfârșit al dinastiei austro-ungare, împăratul Frantz Iosef fiind silit să ridice prigoana instituită cu doi ani în urmă împotriva mișcării memorandiste. În aceste condiții, Ioan-*laderul* este și el repus în drepturile sale civile și politice, fiind recunoscut, mai apoi, ca precursor al mișcării de independență a Transilvaniei și de revenire a ei în granițele României Mari. Ca urmare, la moartea acestuia, cel mai probabil imediat după 1900, se va bucura de onoruri militare, despre care Gheorghe Cotoșman consemnează în “Cronica...” sa, “privind pe naționalistul Ion Cotoșman”, pe baza mărturiilor descendenților acestuia din Severin, următoarele: “Necazurile, prigoana, oboseala au răpus la scurt timp pe încercatul Ion Cotoșman-*laderul*, socotit și el, alături de ceilalți mari luptători pentru triumful idealului de libertate și unitate națională, drept erou național, înmormântat în cimitirul din Turnu Severin”

Iată, așadar, legătura, sau cel puțin una dintre ele, a mișcării memorandiste cu Severinul, ca adăpost pentru unul dintre susținătorii săi dedicați, și familia sa, urmărit de represiunea habsburgică, fapt care, privind lucrurile și pe partea pozitivă, a dezvoltat o meserie – *tăbăcăritul* – în jurul căreia s-a fondat un cartier dedicat acestei meserii - *Tabaci* - în Severin.

Prin prisma personalității preotului prof. dr. Gheorghe Cotoșman, prin cea a înaintașilor săi, atașați ideilor de eliberare națională a românilor din Ardeal și Transilvania, precursori ai Marii Uniri de la 1918, iată, Severinul ca adăpost al unuia dintre susținătorii mișcării memorandiste, care, stabilit aici, a întemeiat la început de secol XX, în Severin, o adevărată breaslă de meseriași tăbăcari devenind din acest punct de vedere precursor al antreprenoriatului modern, alături de alți meseriași și negustori ai vremii, fapt care îndeamnă la o mai atentă valorificare a acestei moșteniri documentar-istorice.

BIBLIOGRAFIE:

- “CRONICA FAMILIEI COTOȘMAN DIN SÂNICOLAU MARE și AMINTIRI AUTOBIOGRAFICE”, document dactilografiat, nepublicat, arhiva familiei Lucian Cotoșman, Timișoara;
- foto - arhiva personală, autor;
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Memorandumul_Transilvaniei

ECONOMIA ROMÂNIEI: TRECUT, PREZENT SI VIITOR

*Prof. Ala DĂNCĂU
Colegiul Național „Traian”, Drobeta Turnu Severin*

În urmă cu 100 de ani, România se concentra pe dezvoltarea industriei naționale prin acordarea de facilități așa-numiților "meseriași" din economie, care creau locuri de muncă. Statul oferea reduceri la transportul pe calea ferată, prețuri avantajoase pentru terenurile pe care construiau și impozite mai mici. Încurajarea industriei a dus la progrese economice importante, țara noastră fiind considerată la începutul secolului al XX-lea "Belgia Orientului", dar și "Japonia Europei". Astfel că în urmă cu un secol se exporta mai mult decât se importa, la fiecare 98 de lei exportat pe cap de locuitor se importau produse de 80 de lei pe cap de locuitor. Aproape 80% din mărfuri erau transportate prin Căile Ferate Române, considerată cea mai mare companie a țării. În prezent, CFR se zbate să supraviețuiască competiției companiilor private feroviare și rutiere.

Economia României trecut versus prezent

Producția de petrol: producția de petrol era în 1913 de 1.848.000 tone, însă în această perioadă aceste zăcăminte de petrol și gaze nu erau insuficiente și se făceau importuri din Transilvania. În acea perioadă industria era în plină ascensiune, dispunând de aproximativ 1,5 miliarde de lei capital și de 200.000 de angajați, 80% dintre acestea revenind industriei prelucrătoare și celei extractive. În acea perioadă erau 73.149 de unități industriale fără lucrători salariați, aproximativ 32.000 de unități cu între unul și cinci salariați, 472 de unități cu 10-20 de lucrători și doar 379 de unități care aveau peste 20 de salariați.

Transportul: În 1916 lungimea totală a drumurilor publice, adică drumuri "șoseluite, în lucru sau naturale" era de 45.604 km, dintre care 5.111 km de drumuri naționale, 4.936 km drumuri județene și 16.193 km drumuri comunale. Pe de altă parte, rețeaua feroviară era formată din 3.549 de kilometri în 1914, ce reprezenta o investiție de 1,1 miliarde de lei, cea mai mare din România la vremea respectivă. Căile Ferate Române erau cea mai mare companie a țării. După Marea Unire, România ajunge la 11.000 de kilometri de cale ferată. Tarifele la căile ferate au fost în general în scădere, iar în condițiile intensificării transporturilor, Regia CFR a adus permanent venituri statului. În preajma Primului Război Mondial, România contractase un mare împrumut de 400 de milioane de de lei aur pentru dezvoltarea căile ferate. În 1914, CFR asigura transportul a aproximativ 11,6 milioane de călători și a 10,9 milioane de tone de mărfuri, adică 4/5 din întregul transport intern de mărfuri.

Salariile: În 1911 salariile medii lunare ale celor 129.826 de muncitori industriali sunt de 60,8 lei (cei mai bine plătiți fiind cei 7.496 de muncitori de la extracții petrolifere cu o medie de 77,3 lei). Prețurile alimentelor manifestă o tendință de creștere: în perioada 1902-1914 prețul pâinii a crescut cu 50% (de la 0,20 de lei la 0,30 de lei pe kilogram), al cărnii de vacă cu 66% (de la 0,72 la 1,20 de lei), al cartofilor cu 58%.

Populația: 7,2 milioane de locuitori în urmă cu 100 de ani. Populația României în 1912 era de 7,2 milioane de locuitori, iar peste 90% din populație trăia în mediul rural, potrivit.

Telecomunicații: În anul 1894 existau 177 posturi telefonice, iar în 1913 numărul acestora ajunsese la aproximativ 18.000, cea mai mare parte dintre acestea aparținând instituțiilor statului și mediului de afaceri și numai o mică parte populației.

Exporturi versus importuri: România, pe excedent în schimburi comerciale în 1912. Țara noastră exporta masiv produse agricole și lemnoase, importând produse mediteraneene în urmă cu aproape 100 de ani. România exporta 98 de lei pe cap de locuitor și importa 80 de lei pe cap de locuitor în 1912, potrivit site-ului www.ince.ro. Altfel spus, valoarea totală a schimburilor externe se ridica la circa 1,28 miliarde de lei.

Produsele solului reprezentau la export 76,1% din total, iar ale subsolului 20,3%. România a importat în același an 32% din produsele solului și 28% din produsele subsolului,

Împrumuturi externe: 62% din împrumuturi proveneau din Germania. În primii ani de existență, România modernă nu a obținut niciun credit de investiție. Până în 1914 se disting două etape în ceea ce privește condițiile de obținere a împrumuturilor. Până la obținerea independenței, România a primit greu împrumuturile de care avea nevoie, cu dobânzi mari și la un curs dezavantajos, trebuind să ofere garanții materiale și financiare. În perioada 1900-1914 România a contractat șase împrumuturi, în sumă totală de circa 1,1 miliarde de lei. Circa 89% din împrumuturile țării proveneau din surse externe: 62,2% din Germania, 33,3% din Franța, 4,5% din Belgia, Olanda și Elveția. La începutul secolului al XX-lea datorită unei producții agricole deosebite și prin creșterea exportului produselor agricole și a unor produse lemnoase și petroliere, România a reușit să achite o importantă parte din datoria externă.

Bănci: 215 bănci în 1915. Primele bănci cu capital străin au apărut în 1897, iar în 1915 numărul total al băncilor a ajuns la 215, care totalizau un capital de 228 milioane de lei. Cele mai importante șapte bănci de după 1915 erau Banca Românească, Banca Marmorosch Blank, Banca Generală a Băncii Românești, Banca Comercială România, Banca Chrissoveloni, Banca de Credit Român și Banca Comerțului din Craiova, potrivit datelor din "Istoria Economiei", de Maria Mureșan și Dumitru Mureșan.

Inflația: Nu cunoștea fenomenul inflației. Până la Primul Război Mondial România nu a cunoscut fenomenul inflației. La menținerea solidității leului au contribuit la acea vreme stabilitatea politică, balanța comercială activă și permanenta expansiune economică.

Mediul de afaceri: 1.149 de întreprinderi industriale. În 1915 erau 1.149 de întreprinderi industriale, numărul acestora crescând cu aproximativ 900 în decursul a 20 de ani. Cele 236 de întreprinderi din 1886 aveau 14.870 de angajați și o producție de aproximativ 85 de milioane de lei. În 1915, aproximativ 837 de întreprinderi aveau 60.937 de angajați și realizau o producție de 585 milioane de lei.

România astăzi

Producția de petrol: 4 milioane de tone de petrol în prezent. În 2012 producția de petrol nu depășește mai mult de 4 milioane de tone, iar pe piață cei mai mari jucători sunt Petrom, Rompetrol și Romgaz cu profituri care depășesc în total 1 miliard de euro. Cu toate acestea, producția internă nu acoperă necesarul de petrol și gaze naturale la fel ca acum 100 de ani, de aceea an de an România este nevoită să importe peste 60% din petrolul necesar și peste 30% din necesarul de gaze naturale. Cât de dependenți a ajuns populația de petrol și de tot ce se întâmplă pe această piață se poate vedea în profiturile companiilor, dar și în creșterea prețurilor la anumite produse.

Salarii și prețuri la alimente: Salariul mediu net, 373 de euro. În decembrie 2011 salariul mediu net pe economie a fost de 1.604 lei (373 euro), potrivit datelor de la Institutul Național de Statistică. Salariul mediu net pe economie a crescut cu 21% în aprilie 2012 față de aceeași perioadă a anului 2008 și cu 3,6% față de aprilie 2011.

Transport: 83.700 de kilometri de drumuri publice și 11.000 de kilometri de cale ferată. La finalul anului trecut, România avea 83.700 de kilometri de drumuri publice, din care 16.700 de drumuri naționale și 35.400 de kilometri de drumuri județene. În 2011 erau 26.791 km de drumuri modernizate, aproximativ 21.949 de drumuri cu îmbrăcămînți ușoare și 34.963 km de drumuri din piatră și pământ. Deși calea ferată a ajuns la un nivel de degradare dramatic (un tren parcurge în aproape 6 ore distanța de 330 km), statul continuă să aloce mai puțini bani pentru infrastructura feroviară decât pentru cea rutieră.

Populația: 19 milioane de locuitori anul trecut. Populația din România în 2017 a fost de 19 milioane de locuitori, în scădere cu 2 milioane de locuitori din cauza migrației populației către țări cu o dezvoltare economică mai mare și cu locuri de muncă atractive, dar și a scăderii natalității, unul dintre motive fiind scăderea veniturilor populației, potrivit datelor de la Institutul Național de Statistică.

Telecomunicații: 4,4 milioane de abonați la serviciile de telefonie fixă. În 2017 erau 49 de furnizori de servicii de telefonie fixă. Numărul abonaților la serviciile de telefonie fixă a ajuns la 4,4 milioane în timp ce numărul utilizatorilor activi ai rețelelor mobile a fost la finalul anului 2017 la 23 de milioane,

Exporturi versus importuri: Deficit de 9,7 miliarde de euro. Exporturile vor ajunge la 45 de miliarde de euro în acest an, potrivit estimărilor din piață. Anul trecut exporturile au totalizat 45,01 miliarde euro, în creștere cu 20,5%, iar importurile au urcat cu 16,7% și au ajuns la 54,73 miliarde euro, rezultând astfel un deficit de 9,72 miliarde euro, apropiat de cel din 2010.

Împrumuturi externe: România a luat un credit de încă 15% din PIB. România a luat de la finanțatori externi un împrumut de 20 de miliarde de euro de la FMI în martie 2009, fiind cel mai mare împrumut din istoria României și probabil cel mai mare împrumut din istoria lumii raportat la datoria existentă deja.

Bănci: 41 de bănci active

Inflația: Inflație de 4,96% anul acesta

Mediul de afaceri: 950.000 de comercianți active. În 2017 erau peste 950.000 de comercianți activi, dintre care 298.000 persoane fizice autorizate și 653.000 persoane juridice.

România în viitor

Aș vrea să știu cum va arăta România peste 100 de ani, pentru că poate, cu ajutorul nostru, vom putea schimba ceva, în bine. Aș fi vrut să citesc acum ce gândeau cei de acum 100 de ani, ca să vedem cum stăm acum. Aș fi vrut să vedem cum era România în 1918 pentru a face o comparație cu România anului 2018, ca să vedem dacă am câștigat sau am pierdut.

Nu știu cum vreți voi să arate România peste 100 de ani, dar mi-aș dori câteva lucruri extrem de simple: să fim, să rămânem în Uniunea Europeană, în NATO sau în ce alianțe occidentale politice și militare vor fi aici. Nu aș vrea deloc „să fim independenți“, adică ai nimănui.

Aș vrea să fim parte din lanțurile mondiale de globalizare, de comerț, de investiții, în special străine. Cred că globalizarea aduce și va aduce mai multă dezvoltare economică în România decât oricare altă formă economică.

Aș vrea ca România să fie mult mai urbană și să-și întărească puterea orașelor și a județelor mari pentru a atrage investiții, companii, antreprenori și tineri.

Aș vrea, ca voi toți, să avem infrastructură rutieră, feroviară, aeriană pentru a justifica statutul de intersecție economică și politică a Occidentului cu Orientul.

LA MULTI ANI ROMANIA

BIBLIOGRAFIE:

“Istoria Economiei”, Maria Mureșan, Dumitru Mureșan, editura Economică, 2003,
"Procesul de integrare a României în economia europeană", scrisă de Maria Mureșan.
“Istoria Economiei”, de Mihail Opreșescu, editura ASE
Institutul Național de Statistică

PAGINI DE MEMORIALISTICĂ MĂRUNTĂ DESPRE MAREA UNIRE. ÎNSEMNĂRILE LUI IOAN SONEA

*Prof. Maria Adriana DANCU
Școala Gimnazială „Simion Bărnuțiu”, Blaj-Tiur*

Evenimentele excepționale din istoria românilor așa cum a fost Primul Război Mondial și Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 au generat o puternică memorialistică. Astfel o serie de intelectuali, preoți, avocați dar și o serie de simpli țărani care știau să scrie, conștienți de faptul că au trăit momente de importanță istorică atât pentru ei cât și pentru națiunea din care provin, s-au așezat la masa de scris și au așternut pe hârtie toate peripețiile prin care au trecut atât pe parcursul Marelui Război cât și al Unirii de la 1 Decembrie 1918. O parte dintre aceste scrieri memorialistice despre Primul Război Mondial și Marea Unire au fost publicate în perioada interbelică atât sub formă de cărți sau în paginile ziarelor și reviste, însă multe au rămas uitate în manuscris.

Comemorarea centenarului Marelui Război și apropierea inerentă a împlinirii unui secol de la formarea României Mari i-a determinat pe istorici și cu precădere pe cei tineri să-și canalizeze cercetările asupra istoria Primului Război Mondial și Marii Uniri. Astfel mulți dintre ei cunoscând faptul că începuturile istoriei acestor evenimente așa cum menționa regretatul istoric bănățean Valeriu Leu se găsește în memorialistică s-au aplecat și mai mult asupra analizării, editării și valorificării acestui tip de izvor narativ.

Pornind de la afirmația istoricul bănățean Valeriu Leu mi-am propus ca în acest articol să analizez o scurtă relatare de „memorialistică mărunță” scrisă de Ioan Sona și dedicată Marii Unirii de la 1 Decembrie 1918, ce a fost publicată în paginile ziarului Unirea de la Blaj imediat după actul istoric de la Alba Iulia.

Scrierea de „memorialistică mărunță” a lui Ioan Sonea debutează cu prezentarea pregătirilor de pornire a locuitorilor din Zona Dejului ce urmau să i-a parte la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Continuă apoi cu primele probleme care le-au întâmpinat pe drumul spre Alba Iulia, mai exact la Apahida unde gardiști maghiari le-a adus înjurături și la Cucerdea unde 30 de husari au atacat trenul, le-au rupt steagurile și pe doi preoți bătrâni i-au tras jos din tren și i-au bătut cu patul puști după cum ne mărturisește memorialistul: „*La sosirea în Apahida garda națională maghiară ne întâmpină cu ochi împungoși și cu epitete grațioase dictate de firea proprie lor. Unul din gardiști zise chiar în treacăt pe lângă mize: Sokan vannak, de mind vad disznok. La Cucerdea ne-au atacat trenul 30 husari, ne-au rupt steagurile de pe cupeul din urmă și pe doi preoți mai bătrâni i-au tras jos, când voiau să urce trenul și i-au bătut cu paturile puștilor*”.

Emoționante sunt și relatările despre întâmplările de la Teiuș unde deși au fost primiți cum se cuvine de gardiști maghiari care păzeau gara, totuși la plecare trenului spre Alba Iulia mai mulți gardiști maghiari descarcă o ploaie de gloanțe asupra vagoanelor și îlucid pe stegarul Ioan Arion.

Ioan Arion era un flăcău de 24 de ani ce provenea dintr-o familie de țărani din satul Agrașul comuna Iara Județul Cluj. Luase parte timp de 3 ani la Primul Război Mondial de unde se întorsese cu gradul de caporal. Împreună cu mai mulți flăcăi și fete din sat au confecționat un frumos steag tricolor pe care în dimineața zilei de 30 noiembrie preotul satului l-a sfințit iar tânărul Arion a depus următorul jurământ: „*Jur ca acest drapel nu-l voi lăsa din mâini decât odată cu viața mea și voi ajunge cu el la Alba Iulia*”. Pornește împreună cu alți tineri din sat spre Alba Iulia însă în gara Teiuș așa cum ne mărturisește și protopopul Reteagului Ioan Sonea, a fost împușcat drept în inimă de gardiști maghiari, prăbușindu-se în brațele consătenilor săi unde și-a dat obștescul sfârșit. Steagul a fost preluat și dus la Alba Iulia de Ioan Meșan.

De asemenea relatarea de „memorialistică mărunță” scrisă de protopopul Reteagului Ioan Sonea ne aduce o serie de amănunte despre bucuria din inimile românilor prezenți la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. Astfel relatarea de memorialistică mărunță a lui Ioan Sonea o completează pe cea a lui Tiron Albani care ne aduce o serie de informații despre îmbrăcămintea romanilor transilvăneni prezenți la Alba Iulia, despre activitățile pe care aceștia le-au desfășurat în seara premergătoare unirii când români adunați în orașul unirii au aprins focuri și au sărbătorit cu cântece și jocuri naționale și despre cuvântările ținute atât în oraș cât și pe câmpul lui Horea.

Reîntoarcerea românilor spre casele lor de la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a fost de asemenea surprinsă de memorialist el evidențiind pericolele la care au fost expuși participanți na Marea Unire: „*La reîntoarcere am fost așteptați de dușmani cu trenuri panțerate, cu tunuri, granate de mână și dacă nu s-a întâmplat: o catastrofă, este a-se mulțumi întâi bunului Dumnezeu*”.

În concluzie relatarea de „memorialistică mărunță” scrisă de protopopul Reteagului Ioan Sonea ne aduce o importantă contribuție la studierea participării românilor transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918, la conflictele pe care aceștia le-au avut cu garda maghiară atât pe drumul spre Alba Iulia cât și la reîntoarcerea spre case și despre victimele Marii Unirii.

Într-o altă ordine de idei această scriere de „memorialistică mărunță” ne transmite emoția și bucuria oamenilor simpli care au trăit pe viu actul istoric de la 1 decembrie 1918. Prin urmare articolul de față nu reprezintă decât o mică contribuție cunoașterea Marii Unirii de la 1 Decembrie 1918 și la îmbogățirea istoriografie românești cu un nou text de „memorialistică mărunță”.

BIBLIOGRAFIE:

Albani, Tiron, *Cum s-a făcut Unirea. Articole suprimate de cenzură din monografia Douăzeci de ani de la Unire de Tiron Albani. Pagini de istorie trăită*, Ediție îngrijită de Istina Sima, postfață de Ioan Bedelea, Alba Iulia, Editura Aeternitas, 2012.

Leu, Valeriu, Carmen Albert, *Banatul în memorialistica „mărunță” sau istoria ignorată (1914-1918)*, Reșița, 1995.

Marele război în memorialistica bănățeană 1914-1919, vol. I Antologie, studii și note de Valeriu Leu, Nicolae Bocșan, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2012.

Marele război în memorialistica bănățeană 1914-1919, vol. I Antologie, studii și note de Valeriu Leu, Nicolae Bocșan, Mihaela Bedecan, vol. III, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2015.

1918 - OGLINDIT ÎN LITERATURA ROMÂNĂ

Prof. Ionela-Claudia DASCĂLU
Școala Gimnazială „Gheorghe Enescu”, Timna

Scriitorii români, dintotdeauna, și-au adăpat sufletul la izvoarele vremurilor. Faptele mărețe ale istoriei naționale au pătruns în conștiința neamului, nu numai prin paginile zguduitoare ale istoriei, ci și prin slovele scriitorilor patrioți, care au devenit ecoul lor peste veacuri.

Realizarea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918 a fost manifestarea voinței unanime a neamului românesc, fiind oglindit în pagini pline de un vibrant patriotism. Presa de atunci, din toate părțile locuite de români, a dat o atenție deosebită creațiilor literare, care cântau Marea Unire.

Era firesc ca și *Ziarul Românul* din Arad, apărut în 1911, ca organ al Partidului Național Român, să dea luminii tiparului pe cele mai reprezentative manifestări ale cugetului românesc, care cântau Unirea Transilvaniei cu țara, pregătită de veacuri și între zidurile Cetății de pe Mureș.

Atunci, “un gând s-a frământat și o inimă a bătut în neamul românesc în ziua de întâi decembrie:gândul unirii tuturor românilor și inima României Mari” (*Românul*, nr. 24/1918).

Marele cântăreț al pătimirii noastre, Octavian Goga a evocat, în cuvinte mărețe, acest moment al istoriei noastre.

“Pentru Regatul Român, venirea ardelenilor este cea dintâi sărbătoare a unirii politice cu pământul ce se va rupe de sub sceptrul habsburgilor. Soarta a făcut ca, din acest oraș al înfrățirii de odinioară, să plece și consolidarea de mâine. Sufletește, această unire a fost totdeauna. Viața Ardealului are, de veacuri, ca unic punct de orientare, credința unirii de sânge cu țara. Tot astfel, și politicește principiul unității a îndrumat în mod perpetuu programul gândirii de peste munți.” (*Românul*, nr. 31/1918).

Reflecțiile poetului erau întemeiate și constituiau entuziasmul care prinsese glas din “dragostea și ura” de veacuri ale poporului cântate în versuri nemuritoare:

Eu sunt oftatu care plânge
Acolo-n satul meu din deal
Sunt țipătul muiat în sânge
Al văduvelor din Ardela.
Sunt solul dragostei și-al urii,
Un visător de biruinți,
Ce port blestemu-n cerul gurii,
Drept moștenire din părinți.

(O. Goga, “Fără țară”, în *Românul*, nr. 17/1918).

Mănat de același patriotism fierbinte, Al. Vlahuță binecuvântează în cuvinte incendiare evenimentul ce-a înfiorat inimile tuturor românilor.

“Și gândul mă duce pe cel mai înalt vârf al Carpaților noștri - îmi fac ochii roată și toate podoabele țării mele de dezvelesc într-o lumină de vis, toată mândria Doinei-țară, din țările Tisei până la Marea cea mare, iat-o întreagă și lămurită. Mari au fost suferințele pe care le-am îndurat, dar mare-i și răsplata jefelor noastre. Poate că niciodată n-a încăput atâta fericire în hotarele țării ce s-a chemat cândva *Dacia Felix*.

Îndărătul nostru e o lume pe care se lasă amurgul, cel din urmă amurg. Înaintea noastră mijesc zorii pe-o lume nouă” (Al. Vlahuță, “Amurg și zori”, în *Românul*, nr. 31/1918).

Același scriitor slăvește în versuri biriuța pe care o visează, cu convingerea că “este o dreptate și trebuie să vie...!” Ca un profet, Al. Vlahuță cântă “Triumful așteptării” interogativ.

Te-ai întrebat vreodată din ce undire nceată

De lacrimi tănuite se naște un izvor?

De mii de ani în piatră lovește răbdător.

Strop după strop să o spargă... Drum greu a fost...Dar...-iată!

În valuri de lumină, chemat de dorul mării,

Un fluviu nou vestește Triumful așteptării!

De la Iași, însuși marele istoric și scriitor Nicolae Iorga se referă la hotărârea românilor ardeleni de a se uni cu ceilalți frați, apreciind cum se cuvine sentimentul dezrobirii naționale:

“Soarta voiește astăzi ca, după ce jertfa cea mai devotată a noastră, celor de aici, a rămas zadarnică, aceeași dreptate să încunună, în aceeași clipă, silințele noastre cu silințele voastre, îmbrățișând în aceeași răsplătire întreg neamul românesc” (*Românul*, nr. 14/1918).

Versuri deosebit de mobilizatoare scrie și I. Georgescu, prevestind evenimentul unirii pentru înfăptuirea României Mari:

Veniți voioși azi, frați români,

Pe câmpul libertății

Căci răsărit-a, în sfârșit,

Și soarele dreptății.

Căci noi și prietenii noștri toți

Vom fi în veci uniți

Iar inamicii cei cumpliți

Ca pleava risipiți!

(I.Georgescu, “Pe Câmpul Libertății”, în *Românul*, nr. 18/1918).

Alături de acești scriitori, Ion Boilă dă glas, în versurile sale din *Românul*, chemării “bătrânilor obșitari” a căror credință în puterea neamului e de neclintit. Invocația sa retorică are puternice efecte de conștiință:

Tu, Oltule, val furtunos,

Tu, Mureș, blând și lin

Păziți Ardealul cel frumos

De ori și ce străini!

(Ion Boilă, “Cântecul obșitarilor”, în *Românul*, nr. 37/1918)

Poeziile care cântă Unirea sunt din ce în ce mai numeroase în paginile *Românului*, pe măsură ce evenimentul se apropia, dar și după 1 Decembrie 1918, poeții au cântat realizarea visului de secole al românilor ardeleni. În versuri profetice, I. Broșu consemnează rolul tuturor provinciilor în realizarea Marii Uniri:

Bănatul ne-a trimis solie

Năpraznicu-i cuvânt l-aud,

Trezit din somnu-i de urgie

Brașovul vișoros învie,

La fapte mari de vitejie

Vin grăniceri din Năsăud...

Și Bucovina blândă ne cheamă

Cu glas de buciom depărtat

Cu plânsetul duios de mamă

Lăsați să piară oarba teamă

Va ține cerul astăzi seamă

De ceasul nostru așteptat!

Vezi Basarabia departe

Înalță falnicu-i stindard

Sfâr'ma-vom culmea ce departe

Un frate de-altul și ne-mparte.

De-un singur dor ne leag-o soartă

(I. Broșu, "Marșul legionarilor români", în, *Românul*, nr. 10/1918)

Al. Munteanu al lui Vasile cheamă, de asemenea, la sărbătoarea întregului neam românesc, pe toți românii, indiferent în ce colț de țară s-ar afla:

*De la Abrud, de prin Albac,
Din Țebea, unde moaște zac,
Din câmpul sfintei libertăți,
Din cel Bănat cu bunătați
Veniți la praznic mic și mari
Voinici cu piepturile tari
Eroii noștri legendari
Sub steagul nostru tricolor
Noi vrem unirea tuturor!*

(Al. Munteanu al lui Vasile, "Noi vrem unirea tuturor", în *Românul*, nr. 21/1918).

Slăvindu-și poporul ce-a lăcrimat sub asuprirea străină, T. Mureșanu vede momentul istoric strălucind în metafore inedite:

*Popor de sclavi pe plaiuri ardelene
Ridică-ți ochii sus și-ți șterge astazi
Și cea din urmă lacrimă din gene!
Ni s-amplinit și visul azi și dorul
Căci iată-l ca o tainică minune
Zâmbește pretutindeni: **Tricolorul!***

(T. Mureșanu, "Trăiască neamul românesc", în *Românul*, nr. 39/1918).

Una dintre cele mai frumoase poezii inspirate de Marea Unire a fost recitată de Nicolae Boilă, autorul ei, la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, fiind un adevărat imn al acestui mare eveniment istoric al poporului nostru, așa cum de altfel este și titlul ei:

*Neam românesc ridică-ți glasul, căci și cerul și pământul
Vrea acum să te asculte, să-ți audă azi cuvântul
În cetatea cea străbună, ridicată de Traian
Azi se-nalță-a doua oară, falnic vulturul roman
Și cu ochii lui cei ageri spintecă văzduhul mare
Neamului român să-i pună nouă și mai largi hotare!*

(Nicolae Boilă, "Imnul Unirei", în *Românul*, nr. 19/1918).

Astăzi, ca întotdeauna, poporul român își cinstește eroii care s-au jertfit, pentru a ne lăsa o țară întregă, frumoasă și bogată, dar nu se poate uita că Răsăritul Românesc încă nu este acasă. E de datoria generației de astăzi să împlinească visul strămoșesc: *realizarea României Mari!*

BIBLIOGRAFIE:

- *Ziarul Românul* din Arad (1911-1918), Ioan D. Godea, Editura de Vest, 2001;
- *Ziarul Românul și Marea Unire*, Editura Politică, București, 1988;
- <http://dspace.bcuculuj.ro/handle/123456789/16537>;

VISUL ÎMPLINIT - 1 DECEMBRIE 1918

Prof. Tudorica DASCĂLU
C.S.E.I. Constantin Pufan, Drobeta – Turnu Severin

La 1 decembrie 1918 s-a produs cel mai important deziderat al națiunii române: ultima provincie istorică s-a unit cu România. După o evoluție cu suișuri și coborâșuri în primul război mondial, când România intrase de partea Antantei în război contra Austriei și Germaniei, provinciile istorice Basarabia, Bucovina și Transilvania au acceptat să formeze o uniune cu România, pe baze de stat unitar și național. Astfel, în noiembrie-decembrie 1918 au avut loc în toate aceste provincii o serie de Adunări Naționale, în care erau reprezentați atât românii, cât și etnicii minoritari. Cu o majoritate zdrobitoare s-a votat în favoarea Unirii, vocile celor care cereau autonomia sau independența negăsind susținere.

O situație aparte a avut-o Basarabia care, după desprinderea de Rusia, a fost în pericol de a fi transformată în republică sovietică de către bolșevicii care erau în toiul revoluției. Armata română a intrat în Basarabia, numai după ce autoritățile provizorii au cerut oficial acest lucru, și au dezarmat fostele unități militare țariste care acționau anarhic.

În Transilvania, elementele revizioniste maghiare doreau o integrare a Ungariei și a Transilvaniei într-un stat separat de Austria. Acțiunile patrioților români Vaida-Voievod, Iuliu Maniu, V. Goldiș ,... , împreună cu suportul oferit de guvernul român au zădărnicit însă atari acțiuni.

Suprafața României a ajuns, după 1918, de la 137.000 km pătrați la 295.049 km pătrați. Populația a înregistrat o creștere evidentă, ajungând de la 7.897.311 locuitori la 18.052.896, potrivit recensământului din 1930.

Columna istorică a fiecărui popor inscripționează în ea o mulțime de date, unele mai importante decât altele. În cazul istoriei poporului român, columna istorică a acestuia înscrie la loc de cinste pe deasupra tuturor datelor istorice una de o importanță excepțională, data de 1 Decembrie 1918. Este data, este ziua în care neamul românesc ajunge să se întregască în hotarele lui firești, ale Daciei străbune din vremea lui Decebal.

Ziua de 1 Decembrie 1918 vine ca o împlinire a unui drum istoric punctat de jertfe, de sacrificii, de izbânzi și neizbânzi, este un drum al crucii, al tragerii pe roată, un drum al așteptărilor, al speranțelor în dreptatea mântuitoare venită de la Bunul Dumnezeu. Ziua de 1 Decembrie 1918 este Ziua Unirii, a fraților cu frații, a românilor din Basarabia, a românilor din Bucovina, românilor din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș cu patria mama, România. Mesajul istoric al celui căzut la Turda în 1601, a lui Mihai Viteazul a fost pentru români mesajul unei credințe nestrămutate în reeditarea acelei fapte, care a dus la făurirea pentru prima dată la romani a statului lor propriu.

De 318 ani românii au adormit cu un gând și au visat fapta lui Mihai Viteazul, au dormit cu gândul la Mihai Viteazul. Momente înălțătoare pentru împlinirea acestui mesaj testamentar au fost fără îndoială 1859, 24 ianuarie, Unirea Principatelor Române sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, războiul pentru neatârarea de stat a României, 1877-1878 și neîndoielnic, este războiul pentru reintregirea neamului românesc.

1916-1919

La capătul acestor momente românii și jertfele lor de aproximativ 800 de mii ajung să trăiască la Chișinău, la Cernăuți și la Alba Iulia izbânda izbânzilor prin unirea lor cu patria mamă, România.

La Alba Iulia au venit 1228 de delegați oficiali, reprezentând toate cele 130 de cercuri electorale din cele 27 comitate românești, apoi episcopii, delegații consilierilor, ai societăților culturale românești, ai școlilor medii și institutelor pedagogice, ai reuniunilor de meseriași, ai Partidului Social - Democrat Român, ai organizațiilor militare și ai tinerimii universitare. Toate păturile sociale, toate interesele și toate ramurile de activitate românească erau reprezentate de către cei 100 000 de participanți. Dar pe lângă delegații oficiali, ceea ce dădea Adunării înfățișarea unui mare plebiscit popular, era afluența poporului. .. sosea poporul cu trenul, cu căruțele, călări, pe jos, îmbrăcați în haine de sărbătoare, cu steaguri tricolore, cu table indicatoare a comunelor ori a ținuturilor, în cântări și plini de bucurie. Cortegiile entuziaste ale românilor ce umpleau drumurile spre Alba Iulia se încrucișau cu coloanele armatei Mackensen care, umilite și descurajate, se scurgeau pe căile înfrângerii spre Germania.

“...Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția ei stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan țâșnit cu putere din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-l călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit. [...] Nu o victorie militară a stat la temelia României Mari, ci actul de voință al națiunii române de a-și da armătura teritorial-instituțională care este statul național.[...] O necesitate istorică - națiunea trebuie să trăiască într-un stat național - s-a dovedit mai puternică decât orice guvern sau partid, culpabil de egoisme sau incompetență, și, punând în mișcare națiunea, ia dat acea forță uriașă ca peste toate adversitățile să dea viață aspirației sale: statul național.”

BIBLIOGRAFIE:

Florin Constantiniu – “O istorie sinceră a poporului român”, ed. Univers Enciclopedic, 1997, p. 301-302

MAREA UNIRE – UN VIS ÎMPLINIT AL ROMÂNILOR

*Prof. inv. primar Valeriu DĂOGARIU
Colegiul Tehnologic „Constanin Brâncoveanu”, Baia de Aramă*

Unirea din 1918 s-a realizat ca o expresie a voinței populare într-un context favorabil. Ea a încununat aspirațiile de veacuri ale românilor de a viețui într-un singur stat. Ea a fost rodul luptei tuturor forțelor și categoriilor sociale interne.

Unirea marchează bilanțul luptei românilor pentru întregire statală, care vine să încununeze precedentele acțiuni ale fraților din Basarabia (27 martie 1918) și Bucovina (15-28 noiembrie 1918).

Poporul român a valorificat conjunctura internațională creată în urma Primului Război Mondial și a știut să se afirme în contextul mișcării de eliberare a popoarelor și al victoriei principiului naționalităților în Europa.

În condițiile în care în 1918 pe fronturile de luptă Puterile Centrale înregistrau înfrângeri categorice, imperiile multinaționale s-au prăbușit sub acțiunea unui avânt revoluționar de proporții, popoarele aflate sub dominație străină, dorind să-și decidă singure soarta.

Marea Unire, aniversată în ziua de 1 Decembrie 1918, este cea mai importantă sărbătoare a românilor de pretutindeni. În această zi, prin efortul oamenilor de rând, a politicienilor, precum și a unei conjuncturi internaționale favorabile, Transilvania s-a unit cu patria mamă, România.

Astfel, pentru prima dată în istoria românilor provinciile istorice - Transilvania, Muntenia, Moldova, Banat, Crișana, Bucovina, Basarabia - duceau la îndeplinire visul atâtor înaintași ai spațiului românesc, exprimat metaforic prin: "Unirea în cuget și simțire".

Unirea provinciilor românești sub un singur steag, un singur nume și un singur conducător a fost rezultatul unui proces de lungă durată. În spațiul românesc, delimitat aproximativ de granițele actuale ale României, populația băștinașă a încercat de-a lungul timpului să se unească într-o singură organizare statală. Cea mai veche tendință de unire, cunoscută de istoria locuitorilor spațiului carpato-danubiano-pontic, a avut loc în urmă cu mai bine de 2000 de ani. Sub conducerea lui Burebista, liderul geto-dacilor, vechea populație locuitoare a acestui spațiu, are loc formarea primului stat care se întindea pe toată suprafața României de astăzi. Unirea din timpul regelui geto-dac a constituit o moștenire simbolică la care se vor raporta și la care vor visa mai toți liderii care s-au perindat la conducerea diferitelor provincii românești.

La peste 1500 de ani distanță față de înfăptuirea regelui Burebista, are loc punerea în practică a visului unui Regat Dacic. Prin strălucite campanii militare și eforturi diplomatice, Mihai Viteazul reușește în 1600 să fie domn al Țării Românești, al Ardealului și Moldovei. Deși unirea provinciilor din spațiul românesc a fost de scurtă durată, reușita domnului Mihai Viteazul a fost o faptă care a menținut viu idealul locuitorilor autohtoni ai acestui spațiu, încă de la Burebista și anume formarea unui stat unic sub un singur conducător.

Mugurii Unirii care avea să fie înfăptuită câteva decenii mai târziu apar în timpul Revoluției din 1848 din Țările Române. Acum, au loc întâlniri în țară și străinătate, în care discursurile oamenilor politici se axează pe apărarea drepturilor tuturor moldo-valahilor. Intelectualii și figurile reprezentative ale celor trei mari provincii românești, printre care Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, se întâlnesc pe Câmpia de la Blaj, unde hotărăsc să lupte împotriva alipirii Transilvaniei la Ungaria.

Un alt punct important în evoluția țărilor române și avansarea spre idealul de unire, înfăptuit abia în 1918, este domnia lui Alexandru Ioan Cuza. Prin dubla alegere ca domn al Moldovei și al Țării Românești și prin reformele socio-politico-economice, provinciile românești pășesc pe drumul spre Marea Unire. Prin diverse metode politice și diplomatice, Cuza îi sprijină pe românii din afara Principatelor Unite, menținând prin aceste acțiuni conștiința apartenenței la un singur neam.

Anul 1877 aduce România în prim planul unei lupte dintre Imperiul Rus și Imperiul Otoman. În același an, în 21 mai, parlamentul României (România era formată din Moldova și Țara Românească) declară independența absolută a României. Independența, sfințită prin luptele la care au participat armatele române, a fost recunoscută și consfințită în mai toate cancelariile străine. Astfel drumul spre Marea Unire continua.

Primul război mondial aduce cu sine mai multe schimbările la nivelul politicii și a factorilor de putere în spațiul european. Datorită unui context intern și extern favorabil, la 9 aprilie 1918, Basarabia se declară unită cu România. Câteva luni mai târziu, în 28 noiembrie 1918, are loc unirea Bucovinei cu Regatul României. Unirea provinciilor românești cu Regatul României nu rămâne fără ecou nici în Transilvania. La 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, are loc o Adunare națională a tuturor românilor din Transilvania. La această adunare au participat peste 1228 delegați aleși, și peste 100 000 oameni veniți din toate colțurile Transilvaniei. În cadrul plebiscitului care are loc la Alba Iulia, populația venită în număr foarte mare din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș își alege reprezentanții și formează Marele Consiliu Național Român. Consiliul numește un guvern provizoriu, Consiliul Dirigent al Transilvaniei, condus de Iuliu Maniu. Câteva zile mai târziu, consiliul trimite la București o delegație condusă de Miron Cristea, care înmânează regelui Ferdinand I declarația de la Alba Iulia. La 24 decembrie Ferdinand I promulgă decretul prin care este confirmată legislativ unirea Ardealului cu Regatul României.

Evenimentele unioniste, desfășurate de-a lungul timpului, confirmă faptul că Marea Unire este în fapt o dorință a locuitorilor spațiului românesc, care își are originea undeva departe în negura timpului. Deși ar putea părea că Marea Unire este un rezultat exclusiv al secolului XX, observarea atentă a evenimentelor din istoria spațiului cuprins între Carpați și Dunăre relevă încercări periodice de înfăptuire a unui mare regat românesc, mai mult sau mai puțin în granițele fostului Regat Dacic. Succesiunea evenimentelor și condițiile specifice fiecărei perioade menționate anterior nu au permis realizarea dezideratului de unire al celor care au locuit spațiul românesc decât la 1 Decembrie 1918. Prin înfăptuirea Unirii de la Alba Iulia, provinciile românești devin un tot unitar, Marea Românie Unită, un vis și un ideal împlinit al conștiinței și al sufletului românesc.

BIBLIOGRAFIE:

- *Aradul cultural în lupta pentru înfăptuirea Marii Uniri (1908-1918)*, Vasile Popeangă, Ion B. Mureșianu, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, Arad, 1991
- *Consiliul Național Român din Blaj. Protocoale și acte (noiembrie 1918-ianuarie 1919)*, Ediție îngrijită, prefață, indici și glosar Viorica Lascu și Marcel Știrban, vol. I și II, Cluj-Napoca, 1978
- Gheorghiu, C. Nuțu, *Adunarea Națională de la Alba Iulia. 1 decembrie 1918*, Editura Politică, București, 1968v

1 DECEMBRIE -"VISUL DE AUR AL ROMÂNILOR"

*Prof. Antoanela DERIȘ
Școala Gimnazială nr. 1, Ciolpani, jud Ilfov*

Formarea României Mari s-a realizat, pe cale democratică, prin adunări cu caracter reprezentativ. Hotărârile și documentele adoptate la Chișinău, Cernăuți și Alba-Iulia au exprimat poziția națiunii române în epocă. Apariția statului România Mare, prin unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu Vechiul Regat a fost rezultatul acțiunii tuturor românilor, în condițiile favorabile create de sfârșitul Primului Război Mondial.

Mai mulți factori decisivi au condus pe înfăptuitorii Marii Uniri pe calea cea bună: angajamentul în război, promisiunile aliaților, o agendă de politică unionistă a provinciilor locuite de români din afara Vechiului Regat, însă cel mai deosebit a fost factorul uman.

În primăvara lui 1918, soarta României stătea în pixul câtorva personaje care se perindau țănoș prin Bucureștiul ocupat, cu zâmbete și priviri tăioase, dar cu o amabilitate subită, însemn al victoriei – scene urâcioase pentru orice român cumsecade. Se semna, așadar, tratatul de pace de la București, un act forțat de prăbușirea Frontului de Est, după ieșirea Rusiei din război. Era cea mai rea dintre vremuri și, totuși, pe nesimțite, începea cea mai bună dintre vremuri.

Forțele politice românești, cercurile conducătoare și întreaga opinie publică au urmărit cu deosebită atenție desfășurarea evenimentelor din preajma și de la începutul primului război mondial. Neutralitatea României, adoptată de Consiliul Național de la Sinaia, din 21 iulie/3 august 1914, corespundea intereselor naționale având în vedere faptul că România era o țară mică, aflată între două imperii Austro-Ungaria și Rusia care se aflau în tabere adverse, iar țara noastră avea de revendicat teritorii în ambele imperii. Cele două blocuri: Antanta și Tripla Alianță au exercitat presiuni mari asupra României, guvernele marilor puteri urmărind realizarea propriilor interese. S-a desfășurat "o luptă fără demnitate și scrupule" pentru atragerea statelor mici. Neutralitatea României a constituit un pas important în vederea desprinderii de Puterile Centrale.

Anii celui dintâi război mondial au însemnat pentru românii de pretutindeni o perioadă de intensă pregătire a Unirii celei Mari, aceasta fiind apogeul unei lupte manifestate în variate forme și afirmată ca idealul generațiilor înfrățite ale românilor din Vechiul Regat, Basarabia, Bucovina și Transilvania.

România a intrat în război în luna august 1916 alături de Antanta. Obiectivele inițiale încredințate armatei române erau ambițioase și așa cum au arătat evenimentele, nerealiste; armata română, fiind insuficient echipata.

La sfârșitul verii anului 1917, evenimentele revoluționare din Rusia au creat o situație instabilă de-a lungul liniei frontului și amenințau să distrugă stabilitatea politică și socială din Moldova. Sătui de război, ei au interpretat aceste evenimente ca un semn că pacea și o viață mai bună nu erau departe. Revoluția din martie a pus în mișcare români-basarabeni din toate clasele sociale. În aprilie, aceștia au organizat adunări publice în fiecare parte a provinciei, pentru a-și exprima insatisfacția față de vechea orânduire. Reprezentanții Obștile satești întruniți la 19 și 20 aprilie, au cerut autonomia administrativă, culturală și economică a Basarabiei și convocarea unei adunări naționale pentru adoptarea legislației necesare. O adunare mult mai numeroasă, organizată la Odessa, la 1 mai, a cerut și autonomia politică a În vara anului 1917, Basarabia era astfel în fierbere. Partidul Național și diferite organizații profesionale și economice românești din provincie se străduiau să dea coerență mișcării pentru autonomie. La 29 iulie, câțiva membri ai Comitetului Central Militar, care se formase în aprilie, au decis să convoace o adunare generală a provinciei, un sfat al țării, în vederea elaborării unui plan pentru realizarea "atomiei naționale și teritoriale" a Basarabiei. A fost ținut un "congres militar" la

Chișinău, la 5-9 noiembrie. Cei aproape 900 de delegați, reprezentând ofițerii și soldații români basarabeni din unități ale fostei armate ruse, au proclamat cu o majoritate covârșitoare autonomia provinciei și au hotărât să convoace Sfatul Țării cât mai curând posibil pentru a obține ratificarea acțiunii lor. Datorită tulburării generale, alegerea delegaților a trebuit să se facă indirect, prin intermediul comitetelor de muncitori și țărani, al diferitelor corporații profesionale și al organelor administrative locale. Sfatul Țării s-a întrunit la 4 decembrie și, majoritatea moldovenească a dominat lucrările. L-a ales drept președinte pe Ion Inuleț, liberal- naționalist și membru al unei vechi familii moldovenești, care fusese profesor la Universitatea din Petrograd când izbucnise revoluția în martie. La 15 decembrie, Sfatul Țării a proclamat "Republica Federativă Democratică Moldovenească" între Prut și Nistru, alegând pe Ion Inuleț ca președinte și un consiliu director compus din cetățeni români cu rol de comitet executiv. Tânăra republică avea nevoie de sprijin din afară și de aceea a trimis o delegație la Iași pentru a cere guvernului român să-l sprijine în "restabilirea ordinii". Datorită situației critice pe propriul front de luptă, guvernul român a refuzat la început trimiterea de trupe. Situația noii republici a devenit disperată atunci când forțele bolșevice au ocupat Chișinăul la 17 ianuarie 1918 și au dizolvat Sfatul Țării. De această dată guvernul român a trimis imediat o divizie de infanterie, care i-a alungat pe bolșevici din Chișinău, la 26 ianuarie, și a readus Sfatul Țării la putere. Când la 6 februarie, Sfatul Țării a declarat independența Republicii Moldovenești, majoritatea membrilor săi au considerat acest act un preludiv al unirii Basarabiei cu România.

La 27 martie Sfatul Țării a aprobat rezoluția cu privire la unire, în conformitate cu "dreptul istoric și dreptul etnic și cu principiul că popoarele trebuie să își hotărească propria lor soartă"(conform celor 14 puncte prezentate de președintele american Wilson la 8 ianuarie 1918). Majoritatea românească a impus însă niște condiții pentru realizarea unirii, care ar fi permis basarabenilor să își păstreze autonomia provinciei. Cele mai importante erau prevederea potrivit căreia Basarabia va continua să aibă propriul său parlament (Sfatul Țării), cu puterea de a aproba bugetele locale și de a numi toate organele administrației locale, și aceea că va fi reprezentată proporțional cu populația ei în Parlamentul României. Zece zile mai târziu Sfatul Țării a renunțat la aceste condiții.

Ca urmare a înfrângerilor suferite în Primul Război Mondial și a intensificării luptei de eliberare națională a popoarelor subjgate, Imperiul dualist austro-ungar s-a destrămat în toamna anului 1918. Pe o parte a teritoriului monarhiei dualiste s-au format state naționale, Austria, Ungaria și Cehoslovacia, iar celelalte provincii anexate de fosta monarhie bicefală s-au unit cu Polonia, Italia, Iugoslavia și România.

Proclamarea statului național ungar ca stat independent, la 16 noiembrie 1918, separat de Austria, înseamnă, implicit, denunțarea Legii compromisului din 1867, în urma căruia a apărut dualismul austro-ungar, și a tuturor consecințelor care decurg din acest act, inclusiv cu privire la Transilvania. Din acest moment Austro-Ungaria nu mai putea invoca anumite drepturi sau mandate asupra Transilvaniei. Neținând seama de aceste noi realități, de dreptul națiunii române din Transilvania la autodeterminare, guvernării de la Budapesta doreau cu orice preț ca Transilvania să rămână mai departe în cadrul statului național ungar. Pentru mișcarea de eliberare națională a românilor apartenența și viitorul acestui teritoriu au fost decise de populația românească majoritară. În consecință, elitele politice și intelectuale, laice și ecleziastice ale românilor din aceste teritorii își vor asuma responsabilitatea de a înfăptui unirea Transilvaniei și Bucovinei cu România. În aceste condiții cele două partide politice ale românilor din Transilvania, Partidul Național Român și Partidul Social Democrat, au procedat la unirea forțelor și la sincronizarea strategiilor în vederea luptei comune pentru înfăptuirea aspirațiilor de eliberare și unitate națională. La 6 octombrie 1918, reprezentanții celor două partide s-au întâlnit la Budapesta și au adoptat o platformă comună de acțiune în lupta pentru înfăptuirea idealului național. În virtutea acestei înțelegeri, la 12 octombrie 1918, se întrunesc reprezentanții Partidului Național Român la Oradea, unde au aprobat o Declarație redactată de Vasile Goldiș, care cuprindea în esență afirmarea dreptului la autodeterminare a poporului român din Transilvania, pe temeiul dreptului firesc al națiunii române de a-și hotărî singură soarta. În ziua de 18 octombrie 1918, Al. Vaida Voievod, din, a prezentat în parlamentul ungar din Budapesta Declarația de

autodeterminare a românilor din Transilvania, rostind cuvintele care aveau să declanșeze furia deputaților ostili, gata să-l linșeze: „Națiunea română așteaptă și pretinde, după multe suferințe de veacuri, afirmarea și valorificarea drepturilor ei nestrămutate și inalienabile la deplina viață națională”. Este prima afirmare oficială a dreptului românilor la autodeterminare, în concordanță cu principiul inclus de președintele american W. Wilson în cele 14 puncte ale sale, destinate a fi fundamentul păcii ce urma a fi încheiate.

Consiliul Național Român Central era format din șase reprezentanți ai PNR (Vasile Goldiș, Ștefan Cicio Pop, Teodor Mihali, Al. Vaida Voievod, Aurel Vlad, Aurel Lazăr). În frunte se afla omul politic Ștefan Cicio Pop. După Declarația de independență din 18 octombrie, constituirea CNRC, organ al suveranității naționale românești din Transilvania și Ungaria, pe baza principalelor forțe politice ale românilor, a reprezentat un pas important pe calea autodeterminării naționale și la pregătirea unirii Transilvaniei cu România hotărâri. La începutul lunii noiembrie 1918, sediul CNRC s-a mutat de la Budapesta la Arad, iar noua denumire era Consiliul Național Central. Devenind un veritabil guvern provizoriu al Transilvaniei. În cursul lunii noiembrie, după modelul Consiliului Național Central, în județele și localitățile din Transilvania s-au organizat consilii naționale române.

Prin consiliile naționale și gărzile naționale create în județe, orașe și comune, Consiliul Național și-a impus treptat controlul asupra celei mai mari părți a Transilvaniei.

În ședința din 9 noiembrie de la Arad, cei șase membri ai CNRC au trimis un ultimatum guvernului ungar, cerându-i puterea de guvernare asupra celor 23 de comitate din Transilvania și Ungaria locuite de români – Torontal, Timiș, Caraș-Severin, Arad, Bihor, Satu-Mare, Maramureș, Bistrița-Năsăud, Solnoc-Dobâca, Sălaj, Cluj, Mureș-Turda, Turda-Arieș, Alba de Jos, Tîrnava Mică, Tîrnava Mare, Hunedoara, Sibiu, Făgăraș, Trei Scaune, Odorhei, Ciuc – și regiuni din județele Bichiș, Cenad și Ugocea. Se trece, astfel, de la loialitatea dinastică la loialitatea față de noile autorități instituite în cele 23 de județe.

Consecințele acestei note ultimative a fost desfășurarea la Arad, la 13-14 noiembrie 1918, a unor tratative româno-ungare, derulate după toate regulile diplomatice, între parteneri egali, CNRC și guvernul revoluționar ungar, reprezentat de ministrul naționalităților, Oszkár Jászi.

Delegația maghiară, încercând să ocolească esența cererilor românilor. A doua zi, 14 noiembrie, la reluarea tratativelor, Vasile Goldiș a citit un comunicat al CNRC, în care se declara că „Națiunea română pretinde cu tot dreptul independența sa de stat și nu admite ca acest drept să fie întunecat prin rezolvări provizorii”.

La 18 noiembrie 1918 a fost dat publicității Manifestul Marelui Sfat Național din Ungaria și Transilvania, în care se arată că națiunea română și-a declarat voința de a se constitui într-un stat liber și independent, protestînd, totodată, împotriva cererii guvernului ungar de a o supune dominației și oprîmării. De aceea, „sub nicio condițiune, națiunea română nu mai voiește să trăiască în legătură de stat cu națiunea maghiară, ci este hotărîată a-și înființa pe teritoriul locuit de dînsa statul său liber și independent”. De asemenea, se sublinia că „națiunea română din Ungaria și Transilvania va fi una de aici înainte în veci, cu întreg neamul românesc”, ceea ce exprimă hotărîrea nestrămutată de înfăptuirea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918. Alba Iulia – locul de convocare al adunării – era pe deplin indicat pentru desfășurarea Marii Adunări Naționale: era un vechi centru al Daciei și al unui voievodat românesc, centrul celei dintîi uniri politice a românilor sub Mihai Viteazul, locul martiriului lui Horea, Cloșca și Crișan, locul întemnițării lui Avram Iancu, era orașul cu numeroase și adînci semnificații în istoria poporului român. În dimineața zilei de 1 decembrie 1918, în sala Cazinoului militar din Alba Iulia, s-au adunat cei 1228 de delegați oficiali, reprezentînd toate cele 130 de cercuri electorale din cele 27 de comitate românești, apoi episcopii, delegații consilierilor, ai societăților culturale românești, ai școlilor medii și institutelor pedagogice, ai reuniunilor de meseriași, ai Partidului Social Democrat Român, ai organizațiilor militare și ale tineretului universitar. Toate păturile sociale, toate interesele și toate ramurile de activitate românească erau reprezentate.

Pe lângă delegații oficiali, era o mulțime imensă de norod, peste 100 de mii, în afara cetății, pe Cîmpul lui Horea, ceea ce dădea Adunării înfățișarea unui mare plebiscit popular. În mijlocul

aprobării unanime și a unui entuziasm fără margini, în jurul orei 10, Ștefan Cicio Pop, în numele Consiliului Național Român, a deschis adunarea, rostind o amplă și impresionantă cuvântare, în care a evocat principalele momente ale luptei de eliberare națională a românilor din Transilvania. Vasile Goldiș a expus trecutul românilor de pretutindeni și a argumentat necesitate unirii, iar Iuliu Maniu a explicat împrejurările în care se înfăptuie aceasta. Adunarea a aplaudat însuflețitor prezentarea Rezoluției de către Vasile Goldiș. Oamenii se îmbrățișau, plîngeau de bucurie, intonau cîntece patriotice și ovaționau pe conducătorii mișcării pentru Unitatea Națională.

BIBLIOGRAFIE:

- Curs de Cultură tradițională românească; Univ. Spiru Haret; 2015
- Trebici, Vladimir; Ghinoiu, Ion; Demografie și Etnografie; Ed. Științifică și Enciclopedică; București; 1986;
- Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, De la vechea Dacia la moderna Romania Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985
- Istoria României. Transilvania, vol. II, cap. IV - V, Editura „George Barițiu”, Cluj-Napoca, 1997.
- Andreea Dobeș, Iuliu Maniu - Un creator de istorie, Fundația Academia Civică, București, 2008,
- Nicolae Ilieșiu, Timișoara. Monografie istorică, Timișoara, 1943, reeditat de Editura Planetarium, Timișoara, 2006
- Petre Dan, Hotarele românismului în date, Editura Litera Internațional, București, 2005
- Ion Turcanu, Unirea Basarabiei cu România în anul 1918, Chișinău, 1998.
- Ion Țurcanu, Bessarabiana, Teritoriul dintre Prut și Nistru în câteva ipostaze istorice și reflecții istoriografice, Chișinău, Ed. Cartdidact, 2012,
- Valeriu Florin Dobrinescu, Bătălia diplomatică pentru Basarabia: 1918-1940, Editura Junimea, 1991
- Ion Bulei, Scurtă istorie a românilor, Editura Meronia, București, 1996.
- Ioan Scurtu, Alba Iulia, 1 Decembrie 1918, Editura Sport-Turism, 1988
- Diplomații Unirii, Dumitru Vitcu, Editura Acad. Republicii Socialiste România, 1979
- Ioan I. Șerban, Nicolae Josan, Dicționarul personalităților Unirii: Trimișii românilor transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, Editura Altip, 2003
- Ion Popescu-Puțuri, 1918 la Români: documentele unirii : unirea Transilvaniei cu România 1 decembrie 1918, Volume 10, Editura Științifică și enciclopedică, 1989

DIMENSIUNILE CENTENARULUI MARII UNIRI

*Prof. Roxanda Emilia DIACONESCU
Școala Gimnazială "Dimitrie Grecescu"*

„Căci unirea face neamul nostru tare” - Dimitrie Bolintineanu

În mod sigur, centenarul Marii Uniri este un recurs la memorie, la rememorarea faptelor înaintașilor și o cuvenită reverență față de jertfele lor de pe câmpurile de luptă ale Marelui Război, din temnițele austro-ungare și ulterior ale hidrei comuniste.

Centenarul trebuie să fie un moment de reflecție profundă a societății românești care să îndeplinească fericit o sumarizare a progreselor realizate de România în cei 100 de ani scurși de la Marea Unire cu nevoia de a privi spre viitor și a proiecta, de ce nu, următorii 100 de ani.

Principala dimensiune a centenarului este aceea educativă, pentru că tânăra generație, societatea românească în ansamblu, trebuie să-și însușească valorile, atitudinile și convingerile patriotice și să înțeleagă mesajul și sacrificiul generației Marii Uniri. De aceea, din această perspectivă credem că proiectarea și derularea unor programe educaționale de istorie, cultură și memorie a centenarului ar putea să reconcilieze tânăra generație cu istoria și să cultive valori și atitudini care să ducă mai departe spiritul generației de la 1918.

Dimensiunea modernizării este esențială, căci fără o modernizare a țării, fără construirea unor obiective durabile, instituții moderne care să lucreze pentru cetățean, obiective culturale și sociale care să educe și să contribuie la bunăstarea generală, am rămâne o țară săracă, dar plină de resurse nevalorificate.

Conservarea patrimoniului Marelui Război și al Marii Uniri se constituie într-o importantă dimensiune și direcție a marcării centenarului. Este nevoie ca fiecare comunitate să își onoreze eroii și jertfele lor, de aceea trebuie gândite și reînprospătate tradițiile anuale de cinstire a memoriei înaintașilor.

Ar trebui cu siguranță făcut un bilanț al ultimei sute de ani la care să ne raportăm la ceea ce noi, ca popor, am făcut bine, la ce am greșit, la ce putem îndrepta, continua. Acest bilanț trebuie să înceapă de la programul amplu de reforme ale României Mari, inițiat în vara anului 1917 cu promisiunile îndeplinite ale reformei agrare și acordării votului universal masculin, la rezoluția Unirii de la Alba Iulia, și să se termine cu bilanțul ultimelor trei decenii scurse de la Revoluția din 1989. Unde suntem, ce am reușit, ce nu am reușit și ce vom face pe viitor. Și poate dezbaterea privind proiecția viitorului este cea mai importantă.

Ce fel de țară vrem să lăsam moștenire urmașilor noștri? Cum va fi oare România următoarei sute de ani? Sigur, este greu de răspuns! Acum 100 de ani, generația Marii Uniri și-a avut idealul său național și a știut să-l îndeplinească, mulți români făcând jertfa supremă pe câmpurile de luptă ale Marelui Război.

Epoca modernă a însemnat mai peste tot formarea de națiuni, cu state suverane, paralel cu destructurarea formațiunilor din care ele se detașau. Pentru poporul român, intrat mai târziu pe scena istoriei europene, atunci când vecinii își consolidaseră deja statalitatea, situația era destul de complexă, aparent insolubilă, dat fiind că au fost siliți a combate veleitățile dominante ale regatelor din jur, apoi să înfrunte agresiunile turcești, ca să ajungă la o existență cvasi autonomă, secole în șir, sub suzeranitate otomană. Când imperiul succesor lumii bizantine, născut din război și nutrit din jaf, n-a mai fost în stare de expansiune, el a intrat în criză, devenind „omul bolnav” al Europei. Imperiile concurente, cel habsburgic și cel țarist, au întreprins mereu campanii militare pentru a-i prelua

moștenirea. Aflate pe drumul spre Constantinopol, „în calea răutăților“, principatele române au fost, timp de secole, teatru de luptă și sursă de rapt pentru puternicii lor vecini.

Pe la jumătatea secolului XIX, țările care formau „concertul european“ au ajuns la concluzia că un stat-tampon între imperiile rivale din zona est-centrală a continentului ar fi indispensabil pentru amortizarea conflictelor și dobândirea unui nou echilibru. Asemenea rațiuni explică interesul sporit pentru țările române extracarpătine, lăsate să formeze un singur stat la 1859, sub garanție colectivă și cu misiunea de a asigura liberul schimb la Dunărea de Jos, acolo unde a și funcționat multă vreme, tocmai în acest scop, o comisie internațională. Noul statut favoriza o integrare a țării în „concertul european“, ceea ce însemna deopotrivă relații cu lumea și reforme modernizatoare.

Interesul extern pentru romanitatea carpato-danubiană se leagă așadar de un context geopolitic, însă și de resursele ei naturale, de capacitatea localnicului de a subzista în condiții vitrege. Datele istorice puteau fi înțelese acum și în lumina etnopsihologiei, a literaturii comparate, a antropologiei, a folclorului, domenii de un interes tot mai larg la începutul secolului XX, când activau consensual D. Drăghicescu, D. Gusti, C. Rădulescu-Motru ș.a., în timp ce N. Iorga scria o nouă sinteză de istorie națională, întemeind *Frăția Bunilor Români*, gazeta *Neamul românesc* și un partid politic menit să-i sprijine proiectele. În același timp, *Liga Culturală* și rețeaua ateneistă cultivau sentimentul național, pe linia năzuinței de unitate. S-a creat astfel o stare de spirit favorabilă luptei pentru întregirea neamului.

Cu toate astea, când a izbucnit marele război, în 1914, românii se confruntau cu o mare dilemă. Ei aveau un angajament secret cu Puterile Centrale, ceea ce însemna să renunțe la Transilvania și Bucovina de Nord, în timp ce o bună parte a clasei politice susținea, cu adeziune populară, afilierea la Antanta, ceea ce implica sacrificarea Basarabiei. S-a decis momentan neutralitatea, în așteptarea unui moment prielnic, numai că peste doi ani, guvernul român a fost somat de Antantă să i se alăture, pe baza unui acord negociat, așa că în toamna lui 1916 „batalioanele“ române au trecut Carpații, cum se clama într-un cântec ostășesc. Numai că războiul a evoluat în defavoarea lor, stăruința însăși le-a fost pusă în pericol, capitala ocupată de inamic, autoritățile superioare silită să se retrage la Iași, de unde, cu sprijin francez, au organizat rezistența, ajungând chiar să-i pună în dificultate pe ocupanți în luptele de la Mărăști, Mărășești, Oituz etc. Defecțiunea de pe frontul rusesc, motivată de revoluțiile din 1917, a creat mari probleme României și aliaților săi. Ieșită brusc din război, „marea vecină“ a dezechilibrat frontul și a complicat enorm situația geopolitică.

S-au publicat de curând acte diplomatice care atestă proiectul sovietic de anihilare a României, ca mijloc de a extinde revoluția bolșevică. Împotriva statului român abia întregit trebuia să se abată în acest scop o triplă lovitură, de către ruși, ucraineni și unguri. Din fericire, românii au reacționat ferm, oprind atacul sovietic de la Nistru și pe cel unguresc, astfel că nu s-a putut sincroniza agresiunea plănuită. Mai mult, armata română a trecut Tisa, ocupând Budapesta și eliminând din joc guvernul prosovietic, ceea ce a salvat cumva Europa de extinderea molimei revoluționare. Aliații n-au privit cu ochi buni acțiunea românească, somând guvernul de la București să sisteze campania de la Vest, ceea ce românii n-au admis, decât după război. Fermitatea lor a produs destule nemulțumiri, la tratative, ca și în rezolvarea crizei din Ungaria.

În termeni de *Realpolitik*, se poate înțelege sensibilitatea statelor nemulțumite de „sistemul de la Versailles“, nu și în lumina principiilor wilsoniene, invocate totuși, de cele mai multe ori, ca soluție de ordine și echilibru în lume. Să nu se ignore faptul că înainte de a se opune militar expansiunii sovietice în Ungaria, românii au făcut același lucru la Chișinău, la Cernăuți și într-un anume sens chiar la Viena și la Praga, unde Iuliu Maniu a reușit să facă din ardelenii săi trupe de ordine, în acele metropole de imperiu în soluție. Pentru Transilvania, Maniu a conceput un regim de autonomie, direcție pe care a stimulat-o în limitele proiectului panromânesc de unitate statală. A învins, după cum se știe, linia unirii necondiționate, reprezentată de gruparea lui Vasile Goldiș, vechi militant și publicist, care se afla în strânse legături cu A.D. Xenopol și alți „regățeni“. Mai multă autonomie locală, atunci, ar fi fost poate în avantajul societății românești în ansamblu, însă momentan a prevalat ideea consolidării Unirii, iar Maniu nu a voit să forțeze nota autonomistă.

Se închipuie azi anevoie explozia de entuziasm produsă de răsturnarea situației pe front, în toamna lui 1918, când orice șansă părea pierdută pentru noi, după încheierea păcii separate cu Centralii. A fost o explozie de bucurie a libertății și de recuperare a mândriei naționale, după ani de umilință, deziluzii, privațiuni, într-un orizont ce părea definitiv închis. După o catastrofă națională (așa le apărea multora), lumea românească se redresa parcă peste noapte, miraculos, cu resurse pe care nimeni nu le-ar putea defini convenabil. Un bun analist al perioadei a invocat tocmai de aceea „norocul” nostru, asociindu-l însă cu „dreptatea dumnezeiască”. După adîncă deprimare din primăvara anului fatidic, a venit toamna „minunilor”, cu schimbări insolite pe harta războiului, cu armistițiul salvator și spectaculoasa redresare a României. Ea se întregise deja la Est, prin opțiunea basarabeană din 27 martie, se completa cu Bucovina la 28 noiembrie, întregindu-se apoi în granițele visate prin decizia transilvănenilor de la 1 decembrie. Un contemporan, care se întîmpla să fie și avizat în psihologia colectivă, a remarcat atunci „delirul de entuziasm” al capitalei, ieșită să aplaude armata și familia regală. „Cine n-a trăit aceste clipe nu-și poate da seama ce înseamnă un popor fericit.

Spiritul epocii, deschis, generos, era fixat din capul locului de un militant ardelean, Iuliu Maniu, care avea să joace un rol proeminent timp de trei decenii, pentru a rămîne un simbol de împlinire națională și deontologie politică. „Numai într-un regim democratic putem întări țara noastră românească, mai ales cînd trebuie să ținem seama de cerințele vieții moderne de stat”, astfel conchidea amintitul luptător pentru cauza națională în adunarea de la Alba Iulia, în memorabila zi de 1 decembrie 1918, adoptată apoi, după abolirea sistemului comunist, ca zi națională a României.

Motive diverse au contribuit ca entuziasmul produs de marea întregire a statului să fie diminuat cu timpul, făcînd loc unor decepții afine cu disperarea. Comentînd primul deceniu postbelic, Mircea Eliade avea să-l echivaleze cu „pierderea beatitudinii, a iluziilor și a optimismului care dominaseră” înainte. Era *Întoarcerea din Rai*, căderea din ideal, trezirea la o realitate ce nu mai corespundea așteptărilor. Clasa politică s-a dovedit a fi sub nivelul acestora, iar noile realități geopolitice prea dure pentru ca lumea românească să nu le simtă presiunea. Însă, marea împlinire națională din 1918 n-a putut fi uitată, căci însemna, cum s-a spus, „afirmarea unui drept și întărirea unui ideal”, elemente decisive în construcția statului modern.

De modul cum vom ști să marcăm centenarul Marii Uniri depinde și modul cum vom proiecta și imagina viitorul nostru ca națiune, cum vom construi România de mâine. Generațiile tinere, dar și cele care vor veni vor învăța de la noi, pe această cale, cum am cinstit memoria înaintașilor și ce realizări durabile am împlinit pentru a aminti de jertfele acestora. În acest fel și ei, la rîndul lor, vor duce mai departe năzuințele acestui neam.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Istoria poporului român*, Editura Științifică, București, 1970.
2. *Istoria României. Transilvania*, vol. II, Editura „George Barițiu”, Cluj-Napoca, 1997.
3. Cf. G.I. Brătianu, *Acțiunea politică și militară a României în 1919*, București, 1939 (2001).
4. Cf. Florin Constantiniu, *După 1 Decembrie 1918: Consolidarea Marii Uniri*, comunicare la Academia Română, 28 nov. 2008.
5. Mircea Vulcănescu, *Războiul de întregire a neamului*, București, 1999
6. Cf. Dan Berindei, *Zi de fericită amintire, firesc aleasă ca zi națională*, în *Ziua*, 1 dec. 2008
7. N. Djuvara, *O scurtă istorie a romanilor povestită celor tineri*, ed. V, București, 2007.

MAREA UNIRE – SUBLIMUL ISTORIEI ROMÂNEȘTI

Prof. Luminița-Mihaela DINCĂ
Școala Gimnazială Nr. 3, Drobeta - Turnu Severin

Unirea Transilvaniei cu România la 1 decembrie 1918 a reprezentat proiectul de țară al generațiilor de oameni de stat, începând cu 1848. Pentru realizarea idealului întregirii naționale, actorii politici ai timpului și-au dat mâna și au trecut peste orice fel de interese egoiste, înguste, partizane sau de grup și au reușit să refacă România în granițele ei istorice. Succesul politic și istoric al generației de la 1918 îl sărbătorim și cinștim astăzi ca reprezentând cea mai mare realizare a actorilor politici care au fost implicați în procesul unității naționale.

Anul Centenarului Marii Uniri, 1918-2018, poate reprezenta și pentru actualii actori politici începutul unui nou proiect de țară prin care să se mobilizeze energiile constructive, ținând însă seamă de cadrul formatului european. Proiectul de țară al generației pașoptiste a fost fructificat de generația războiului și de lideri loiali ideii făuririi statului național unitar român. În noua arhitectură europeană, în următorii ani, UE va avea o nouă dimensiune, un fel de guvern economic unic, iar proiectul de țară al României ar putea fi stabilit pentru următorii 100 de ani, împreună cu noua viziune europeană, alături de toți actorii legitimi, care populează instituțiile democratice ale statului român unitar, construit de înaintașii noștri și desăvârșit la 1918.

Înfăptuirea Marii Unirii de la 1 decembrie 1918 s-a realizat datorită elitei politice din Transilvania, precum și partidelor politice care au pus în operă idealul unirii. În acest sens, „în septembrie-octombrie 1918 s-au pus bazele colaborării între Comitetul Executiv al Partidului Național Român și conducătorii social-democrați, în vederea constituirii unui Consiliu Național Român.

La 29 septembrie/12 octombrie s-a întrunit, la Oradea, Comitetul Executiv al Partidului Național Român, cu participarea lui Vasile Goldiș, Ștefan Cicio Pop, Ioan Suci, Aurel Vlad, Alexandru Vaida-Voevod, Aurel Lazăr, Teodor Mihali, Ion Ciordaș și alții.

La 18/31 decembrie, la Budapesta, s-a alcătuit Consiliul Național Român General, compus din 6 reprezentanți ai Partidului Național Român (Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Teodor Mihali, Ștefan Cicio-Pop, Alexandru Vaida-Voevod, Aurel Vlad) și 6 oameni ai socialiștilor (Tiron Albani, Ion Flueraș, Enea Grapini, Iosif Jumanca, Iosif Renoiu, Basiliu Surdu). Activitatea Consiliului Național Român Central a fost susținută de importante organe de presă ca *Românul*, *Drapelul*, *Glăsurile Ardealului*, *Adevărul*, *Gazeta Poporului*, *Telegraful Român*, *Unirea*, *Ziarul „Românul”* a reapărut la 26 octombrie/8 noiembrie 1918 sub direcția lui Vasile Goldiș, răspunzând cerințelor imperioase de informare și mobilizare a populației românești. Ziarul a avut un rol deosebit în acest sens prin publicarea documentelor programatice ale Consiliului Național Român Central, prin relatarea și comentarea evenimentelor, prin îndemnul la împlinirea dorinței supreme a neamului nostru.

Vasile Goldiș a fost membru al Partidului Național Român și a solicitat autonomia politică în parlamentul de la Budapesta, prin care se cereau drepturi politice cu privire la autodeterminare, însă maghiarii au refuzat propunerile. Astfel, Vasile Goldiș publică în ziarul „Românul” *Manifestul* adresat națiunii române în care se amintește de dorința românilor ardeleni de a se uni cu România.

Consiliul Național Român General a fost recunoscut de Comitetul Național al Românilor din Transilvania de la Viena, condus de Iuliu Maniu, de Senatul Militar Român, care a pus la dispoziția Consiliului pe cei 50000 de militari aflați în capitala Austriei. Bisericele românești, ortodoxă și greco-catolică, au recunoscut Consiliul ca „un guvern provizoriu al națiunii noastre, ca „cea mai înaltă autoritate a poporului român”. La declanșarea Primului Război Mondial, Iuliu Maniu nu a semnat declarația guvernului de la Budapesta cu privire la intrarea României în război de partea Austro-Ungariei; fruntașul ardelean a fost totuși încorporat și trimis pe front în Italia, începând cu anul 1915.

În acest fel, Maniu a evitat să declanșeze un conflict cu guvernul de la Budapesta, dar a avut întâlniri cu membrii Partidului Național Român cu privire la acțiunile ce urmau să fie desfășurate pentru eliberarea Transilvaniei de sub dominația austro-ungară.

Iuliu Maniu a format pe 30 octombrie 1918 și a condus Comitetul Național al Românilor din Transilvania de la Viena. Consiliul a lansat la 6 noiembrie un Manifest, prin care miliarii români erau chemați, fără întârziere, la biroul CNR. Astfel, luna noiembrie marchează preluarea guvernării acestor teritorii de către reprezentanții autorizați ai națiunii majoritare. Brațul armat al Comitetul Național al Românilor din Transilvania de la Viena a fost reprezentat de Senatul Central al Ofițerilor și Soldaților Români, care a pus la punct organizarea militară a românilor din armata austro-ungară, care trebuiau să lupte pentru armata română. În acest sens, soldații români din armata austro-ungară au fost trimiși la luptă în Transilvania. „Consiliul Național Român Central și-a înființat Consiliul Militar, care avea în subordine consiliile militare și gărzile militare, numite și legiuni. Gărzile militare erau formate din ofițeri și soldați întorși de pe front. Prin grija Sfatului Ostașilor Români din Viena, organizat de sublocotenentul în rezervă Iuliu Maniu, românii din fosta armată imperială erau îndreptați spre țară.

Între 13 și 15 noiembrie, imediat după încheierea armistițiului de la Belgrad, între Antanta și guvernul maghiar, au avut loc la Arad tratativele între delegația Consiliului Național Român Central, compus din Ștefan Cicio-Pop, Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Iosif Jumanca, Ioan Flueraș, Enea Grapini, Gheorghe Crișan, Aurel Vlad (cărora li s-au adăugat apoi Iuliu Maniu). Prin Vasile Goldiș, Consiliul Național Român Central a precizat că „națiunea română pretinde cu tot dreptul deplină sa independență de stat și nu admite ca acest drept să fie întinat prin rezolvări provizorii”. În zilele tratativelor de la Arad, față de soluția maghiară, s-a insistat asupra necesității convocării Adunării Naționale. La cererea unui grup de tineri de a se trece imediat la proclamarea unirii, Vasile Goldiș a insistat ca aceasta să se facă de o mare adunare reprezentativă, fie la Blaj unde, la 1848, a avut loc cea dintâi adunare națională a românilor, fie la Sibiu, metropola culturală a românilor, fie la Alba Iulia, cetatea unirii sub Mihai Viteazul.

Sosit de la Viena, Iuliu Maniu a intervenit în dezbateri, precizând că națiunea română vrea să-și aibă propriul stat pe întreg teritoriul locuit de români, asigurând depline drepturi celorlalte popoare: „Noi nu voim să devenim din asupriți asupritori, dar nici nu putem admite o știrbire a teritoriului românesc”.

Comitetul Național al Românilor din Transilvania a preluat guvernarea Ardealului, care a publicat manifestul *Către popoarele lumii*, prin care a comunicat hotărârea de a convoca o Mare Adunare Națională a românilor care să voteze unirea tuturor teritoriilor din Austro-Ungaria locuite de aceștia cu Regatul României. Comitetul Național Român Central a trecut la pregătirea adunării care să confirme, pe cale plebiscitară, voința românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. A fost întocmit un regulament pentru alegerea deputaților, iar la 5/18 noiembrie Marele Sfat Național a lansat cunoscutul manifest *Către popoarele lumii*, tipărit în română franceză și engleză. Manifestul aducea la cunoștința opiniei publice internaționale opinia românilor: „Națiunea română din Ungaria și Transilvania nu dorește să stăpânească asupra altor neamuri.

Lipsită cu desăvârșire de orice clasă istorică stăpânitoare, națiunea română prin ființa sa însăși este întruparea democrației celei mai desăvârșite. Pe teritoriul său strămoșesc națiunea română este gata a asigura oricărui popor deplină libertate națională și organizarea sa în stat liber și independent o va întocmi pe temeiurile democrației, care va asigura tuturor indivizilor aflători pe teritoriul său egalitatea condițiilor de viață unicul mijloc al desăvârșirii omenești.

La 7/20 noiembrie Marele Sfat Național a lansat Convocarea Adunării Naționale de la Alba Iulia, „cetatea istorică a neamului nostru”, pentru ziua de duminică, 18 noiembrie/1 decembrie. Desemnarea delegațiilor la Adunare s-a făcut pe principii democratice, în adunări deschise, fiind aleși țărani, învățători, preoți, avocați, studenți, ofițeri, soldați muncitori, meseriași. În urma alegerilor au fost desemnați deputații care formau Marea Adunare Națională. Iuliu Maniu a fost ales delegat în circumscripția electorală Vințul de Jos. Membrii Marii Adunări Naționale și-au desemnat drept președinți pe Gheorghe Pop de Băsești și episcopii Ioan I. Pap și Demetriu Radu. La Marea Adunare

de la Alba Iulia au sosit 1228 de delegați/deputați, de drept sau aleși, din toate ținuturile transilvane, peste 100.000 de români. În dimineața zilei de 18 noiembrie/1 decembrie, Președintele Consiliului Național Român Central, Ștefan Cicio-Pop, a rostit cuvântul de deschidere, subliniind importanța istorică a momentului și misiunea adunării.

Rezoluția a fost adoptată cu unanimitate de voturi, iar Marea Adunare de la Alba Iulia a ales un organism numit Marele Sfat Național Român din Transilvania, pentru a reprezenta interesele românilor, până la convocarea viitoarei Adunări Constituante a României Mari, iar din sânul acestuia a luat naștere un organism executiv numit Consiliul Dirigent. Conferința Națională a Partidului Național Român, la 9 august 1919, l-a ales în funcția de președinte pe Iuliu Maniu.

Președintele Consiliului Dirigent și ministru de Interne a fost ales Iuliu Maniu. La 17/30 decembrie 1918 au fost numiți, ca miniștri de stat, în guvernul condus de Ion I. C. Brătianu, Alexandru Vaida-Voevod, Vasile Goldiș și Ștefan Cicio-Pop.

După Marea Unire, Ionel Brătianu, Președintele Consiliului de Miniștri, a luptat pentru recunoașterea unirii de către marile puteri, participând la Conferința de Pace de la Versailles, începând cu anul 1919. În acest sens, „delegația română, condusă de Ion I.C Brătianu a constatat că statele erau împărțite în state cu interese nelimitate și state cu interese limitate, România făcând parte din cea de-a doua categorie. Astfel, articolul VI din Convenția politică semnată cu Antanta la 4/17 august 1916²⁶ – potrivit căruia România se va bucura de același drepturi ca și aliați săi în ceea ce privește preliminariile, tratativele de pace, ca și discutarea chestiunilor care vor fi suspuse hotărârii conferinței de pace, rămânea o literă moartă. La obiecția lui Brătianu, președintele Georges Clemenceau, a declarat, înaintea Conferinței, că fiecare semnifică atât cât semnifică puterea sa militară. Conferința păcii a recunoscut actele de unire votate de adunările reprezentative de la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia.

BIBLIOGRAFIE:

- Scurtu, I., *Regele Ferdinand I, Personalitățile Marii Uniri din 1918*, Editura Enciclopedică, București, 2016;
- Greco, F., *Construcția unui partid unic: Frontul Renașterii Naționale*, Editura Enciclopedică, București, 2012;
- Platon, Gh., (coordonator), *Istoria Românilor*, volumul VII, Tom II, Academia Română, Editura Enciclopedică, București, 2003.

CONTEXTUL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL AL PRIMILOR PAȘI ÎN ÎNFĂPTUIREA MARIII UNIRI

*Prof. Iulian Doruț DÎRPEȘ
Școala Gimnazială Breznița Ocol*

Obiectivul fundamental ce stătea în fața societății românești în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și la începutul secolului nostru era rezolvarea problemei naționale, a cuceririi independenței de stat și a unirii tuturor românilor. Marea lecție a Revoluției de la 1848 a fost desprinsă de cei care au trasat sarcinile evoluției viitoare, chemată să rezolve problemele esențiale interne și externe. Într-o societate puternic stratificată sub raport social și cu frământări ce au atins în 1907 un moment de vîrf, unirea și independența, independența și unirea au fost recunoscute ca priorități de către întreaga națiune. Înțelepciunea și forța cu care s-a manifestat acum ideea de unitate trebuie explicată prin raportarea la întreaga noastră viață istorică, la particularitățile acesteia, care au imprimat poporului român o psihologie proprie. Această poziție metodologică ne permite o înțelegere mai profundă a drumului parcurs de societatea românească, drum ce a condus, la realizarea Marii Uniri prin largi adunări cu caracter plebiscitar; concomitent, problemele interne cunoșteau o nouă etapă în direcția rezolvării lor în direcție burghezo-democratică. În discursul de recepție la Academia Română, rostit la scurt timp după desăvîrșirea unității de stat, Octavian Goga aducea un minunat elogiu poporului nostru, puterii sale de rezistență care l-a adus la faptul împlinit: "Unitatea națională de astăzi este încoronarea unei opere de străduinți necurmte. Ea a venit ca o rezultantă a frământărilor de ieri, ca o consecință logică a unui proces normal de evoluțiune, un ultim acord într-o zbuciumată simfonie [...]. Granițele înfipte în încheieturile acestui organism din copilărie au durut ca niște piroane în carne și au fost mai primejdioase ca orice boală vremelnică, fiindcă au stînjenit în permanență creșterea unui trup viguros. Am trăit perioade tulburi de apăsare, sub loviturile lor ar fi putut ușor să intervină stingerea noastră. Totdeauna însă, cu rezistență îndîrjită a sănătății robuste, masele românești de pretutindeni au păstrat și în cele mai amărâte zile instinctul sigur al unei înrudiri organice."

În cursul anului 1918, ca urmare a ridicării tuturor românilor ce a atins în anii primului război mondial o amploare fără precedent, s-a desăvîrșit unificarea statului național prin largi adunări democratice, cu caracter plebiscitar. Lupta de eliberare a românilor nu a fost un fenomen izolat; realizarea unității făcea parte dintr-un proces general de afirmare și definitivare a statelor din Europa centrală și de sud-est.

Anii primului război mondial au marcat intrarea luptei popoarelor asuprite din imperii multinaționale în faza hotărîtoare a realizării dezideratului lor fundamental. S-a grăbit la maximum un proces istoric necesar, ce se manifestase tot mai evident în perioada anterioară -criza imperiilor multinaționale, reacționare. Pentru o țară mică ca România, cuprinsă între două mari imperii aflate în conflict ce izbucnise, neutralitatea era în 1914 singura poziție corespunzătoare salvării intereselor naționale. În același timp, ea nu a constituit un scop în sine ci un pas hotărîtor în desprinderea de Puterile Centrale. Cea mai mare parte a cercurilor politice și a opiniei publice românești aveau în vedere intrarea în acțiune alături de Antantă, în vederea eliberării Transilvaniei și Bucovinei; pentru acestea posibilitatea înfrîngerii Austro-Ungariei era atunci mai evidentă decît a Rusiei țariste, aliata Franței și Angliei. Ca urmare a eforturilor consecvente depuse de diplomația românească, de Ion I. C. Brătianu în special, s-a ajuns la semnarea, simultană și colectivă, a tratatului din 4/17 august 1916, prin care Rusia, Franța, Anglia și Italia garantau integritatea teritorială a României și îi recunoșteau, pentru prima dată într-o asemenea formă, teritoriile din Austro-Ungaria locuite în majoritate de români, prevăzute și delimitate într-un articol special. Participarea la primul război mondial, prin

războiul popular și național al românilor pentru întregirea țării, a constituit o parte importantă a fazei finale din cadrul luptei pentru desăvârșirea unității statale. Concomitent, s-a dezvoltat împotrivirea față de ocupanți, s-a organizat rezistența în Moldova și s-a produs glorioasa epopee din vara anului 1917, s-a acționat pe plan politico-diplomatic în vederea menținerii ființei de stat și pentru mai buna cunoaștere a cauzei românești în străinătate. După intrarea României în război, asupra națională a românilor din Transilvania a atins forme deosebit de accentuate. Astfel, pe lângă internările forțate în lagăre de concentrare a peste 10.000 de români, au fost arestați și executați, chiar fără judecată, mii de români; au fost închise un mare număr de școli. Ca urmare a acestei situații, aproximativ 20.000 de români din Transilvania au trecut în vechea Românie. O adevărată tragedie pentru românii din Transilvania au reprezentat-o mobilizarea și obligația de a lupta sub steagul imperial. Din rândurile românilor din monarhie au fost trimiși pe front peste 400.000 de români. Se înțelege că aceștia nu au luptat decât fiind forțați s-o facă și s-au comportat ca atare. O dovadă este și numărul mare de români căzuți prizonieri pe frontul rusesc. Încadrarea voluntarilor transilvăneni și bucovineni în armata română - și prin aceasta întărirea capacității de rezistență în fața coteropitorilor - reprezintă încă un fapt în direcția sublinierii unității de luptă a românilor de pe ambele versante ale Carpaților, a legăturilor permanente în acțiunea de mare amploare, de refacere a vechii Românie și de clădire a României întregite. Comunicatele referitoare la evoluția operațiilor militare de la Mărăști, Mărășești și Oituz, articolele din presă publicate în acele zile fierbinți veneau să remarce, în fața opiniei publice interne și internaționale, vitejia ostașului român, hotărârea poporului român de a rezista și de a-și realiza idealul național. Împlinirea unui an de la intrarea României în război, atunci când armata română rezista cu îndârjire, constituie un prilej deosebit de a releva caracterul participării noastre și obiectivul urmărit. Victoriile de la Mărăști, Mărășești și Oituz au avut o importanță capitală, făcând să eșueze planurile de împărțire a României. S-a asigurat continuitatea statală, obiectiv major, permanent, al înaintașilor noștri de-a lungul secolelor și prin aceasta s-a menținut nucleul în jurul căruia au gravitat toate forțele de eliberare națională românești. În condițiile internaționale, politice și militare, de la sfârșitul anului 1917 și începutul anului 1918, România a fost izolată, fără posibilitatea de a primi vreun ajutor din afară și de a se retrage în caz de înfrângere. O rezistență militară ar fi însemnat o catastrofă, putându-se solda cu ștergerea, fie și vremelnică, a României de pe harta Europei. România a fost nevoită să încheie mai întâi armistițiul de la Focșani și apoi pacea de la București (în fond un dictat) pentru a-și menține - de data aceasta pe cale diplomatică - ființa de stat și pentru a nu-și sacrifica inutil potențialul uman, ce trebuia folosit, la momentul oportun, alături de Aliați. Poporul român a primit noua situație ca un provizorat, iar legăturile cu Occidentul au rămas practic nedesfăcute. În primăvara anului 1918, Unirea cea Mare trecea dincoace de orizont. Românii de pretutindeni îi înlesneau apropierea prin acțiuni de mare amploare. Evenimentele erau în curs iar poruncile istoriei se înfăptuiau prin noi eforturi și sacrificii. În acele luni, lupta popoarelor asupra intra în linie dreaptă. La 9-12 aprilie 1918 avea loc la Roma Congresul naționalităților asupra din Austro-Ungaria, la lucrările căruia a participat și o delegație a românilor. Congresul a proclamat dreptul fiecărui popor de a-și constitui unitatea sa națională și a subliniat, necesitatea, luptei comune a acestor popoare în vederea asigurării dezvoltării lor libere și independente Toate declarațiile de simpatie ale unor oameni politici și cercuri din statele Antantei își făcea cu greu loc la Washington, Londra, Paris și chiar la Roma. Către mijlocul anului 1918 se produc o serie de modificări în orientarea Aliaților, modificări determinate de iminenta descompunere a Imperiului dualist ca urmare a loviturilor date din interior, de popoarele subjugate, și a înfringerilor suferite în război. La sfârșitul lunii mai, Clemenceau aproba rezoluția Congresului naționalităților de la Romfil; la începutul lui iunie, Consiliul Superior de război de la Versailles proclama necesitatea proclamării statului polonez și își exprima simpatia pentru aspirațiile naționale ale celorlalte popoare asupra din Austro-Ungaria. La 30 iunie Franța recunoștea oficial dreptul la independență a Cehoslovaciei. În urma unei documentări mai serioase privind noile realități din Imperiul austro-ungar, la 10 mai 1918 secretarul de stat al S.U.A., Robert Lansing, adresa o scrisoare președintelui Wilson, în care își exprima părerea că S.U.A. trebuie să sprijine lupta popoarelor asupra din acest stat multinațional. Wilson a aprobat imediat noua atitudine, mai ales că între timp se

convinsese că desprinderea Austro-Ungariei de Germania era irealizabilă. La 29 mai Lansing a proclamat oficial și a comunicat misiunilor sale diplomatice noua poziție a guvernului american, chiar dacă ea nu era formulată cu toată claritatea. Lansing a mers mai departe și a redactat, la 24 iunie 1918, un Memorandum asupra politicii Statelor Unite față de naționalitățile din cadrul Imperiului Austro-Ungar, aprobat de președintele Wilson la 27 iulie. În sfârșit, era recunoscută deschis necesitatea desființării Imperiului și a constituirii statelor naționale.

Cercurile conducătoare de la Viena încercau, fără succes, să ajungă la negocieri de pace; la 16 octombrie Carol I de Habsburg dădea manifestul Către popoarele mele credincioase, în care se pronunța pentru federalizarea Imperiului. Drept răspuns, Comitetul Național al Românilor din Austro-Ungaria a publicat Declarația în care respingeau noua manevră și cereau unirea imediată a tuturor românilor. Marea Unire se contura din ce în ce mai mult, procesul fiind unul ireversibil.

BIBLIOGRAFIE:

1. Istoria României. Transilvania, vol. II, Editura „George Barițiu”, Cluj-Napoca, 1997
2. Adauge, Mihai (coord.), Mișcarea națională din Basarabia: Cronica evenimentelor din anii 1917-1918, Editura Civitas, Chișinău 1998
3. Agrigoroaiei, I., Basarabia de la unire la integrare, Editura Cartdidact, Chișinău, 2007
4. Agrigoroaiei, I., Unirea Basarabiei cu România în presa vremii, Editura Universității "Al. I. Cuza", Iași 1999
5. Nistor, Ion I., Istoria Basarabiei, Editura Cartea Moldovenească, Chișinău, 1991
6. Satco, Emil, *Enciclopedia Bucovinei* (2. vol), Editura Princeps Edit, Iași, 2004
7. Stănescu, Marin C., *Armata română și unirea Basarabiei și Bucovinei cu România. 1917 - 1919*, Editura Ex Ponto, Constanța, 1999

ROMÂNIA ȘI EUROPA DUPĂ 1 DECEMBRIE 1918

*Prof. Ana Amalia DOBRE
Colegiul Tehnic Motru*

Primul Război Mondial (1914-1918) a marcat o schimbare majoră în “geopolitica mondială”, a “desenat” o nouă hartă a lumii, o lume în care treptat după 1918, se instaurau democrații stabile, democrații fragile și regimuri totalitare (comunismul, fascismul, nazismul). Deși România era o aliată tradițională a Puterilor Centrale, începând din 1883, cu toată susținerea intrării în război de partea Puterilor Centrale de către Regele Carol I, în 1914 Consiliul de Coroană al României a decis neutralitatea României față de Primul Război Mondial. La 4/17 august 1916, cu acordul Majestății Sale Ferdinand I, la București Ion I.C.Brătianu, Președintele Consiliului de Miniștri al României a semnat tratatul secret internațional cu reprezentanții diplomați ai Antantei. În condițiile retragerii Rusiei din război, în martie 1918, România, rămasa singură pe Frontul de Est a semnat pacea tragică din 7 mai 1918 de la Buftea-București, cu Puterile Centrale. În toamna lui 1918 România se alătură din nou în război Antantei, iar românii din provinciile tradiționale românești, aflate sub stăpânire străină, afirmă prin rezoluțiile unirii voința lor de a se uni cu România: la 27 martie/9 aprilie Basarabia, la 15/28 nov 1918 Bucovina și la 18 nov/1 dec 1918 Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul. Regele Ferdinand I și Parlamentul României aprobau rezoluțiile Unirii provinciilor tradiționale cu România în decembrie 1918, realizând astfel cadrul legal al formării României Mari.

De-a lungul istoriei lor tumultuoase, românii au cunoscut momente de încordare maximă, de tensiune, care au provocat schimbări și au dus la decizii controversate. Unul dintre cele mai importate și mai controversate momente din istoria universală îl reprezintă Conferința de Pace de la Paris (1919-1920), de la sfârșitul Primului Război Mondial (1914-1918). Deciziile acestei Conferințe au fost adoptate de către Cele Patru Mari Puteri învingătoare (Anglia, Franța, Italia, SUA) fără ca statele mici să fie consultate sau măcar realmente ascultate.

Cei “Patru Mari”: W. Wilson (SUA), Lloyd George (Anglia), George Clemenceau (Franța) și Orlando (Italia) au decis conform intereselor proprii, fără a ține seamă adesea de interesele naționale ale unora dintre statele care și-au adus contribuția la înfrângerea Puterilor Centrale. În cazul României, relația cu Franța, statul care conducea Conferința de Pace de la Paris (1919-1920), a fost una deosebită. Personalități franceze precum: George Clemenceau, Andre Tardieu, Pichon, Foch, Leygues, Loucheur, H. Berthelot au avut un cuvânt de spus în hotărârile finale ale Conferinței și în mod special în privința viitorului României Mari, deoarece era necesară recunoașterea rezoluțiilor Marii Uniri ale Basarabiei, Bucovinei, Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului din 1918 cu Regatul României, de către Conferința de Pace.

Președintele Conferinței de Pace, George Clemenceau nu a iertat niciodată României acest gest și o va pedepsi în consecință, considerând o trădare încălcarea Convenției internaționale semnate de România la 4/17 august 1916 cu Antanta. Născut în 1841 în provincia franceza Vandeea, republican prin tradiție, George Clemenceau a intrat în politică în 1870, după studii de medicină și o călătorie în SUA. A fost deputat radical, ziarist, Președintele Consiliului de Miniștri în Franța (1906-1909) și noiembrie 1917-ianuarie 1920, el își definea programul politic prin “Je fais le guerre!”.

Andre Tardieu, născut în 1876 a fost un strălucit diplomat, jurnalist, profesor, deputat de Seine și Oise. El a fost Secretarul General al Conferinței de Pace de la Paris și practic principalul autor al textului Tratatului de Pace, dovedind tact diplomatic, măiestrie și inteligență remarcabile. Generalul Henri Berthelot a fost trimis de către Franța în România, în urmă cererii lui Ion I. C. Brătianu, premierul României, ca această țară să-și respecte promisiunile anterioare, legate de trimiterea unei Misiuni Militare franceze în țară noastră. Misiunea Militară franceză, formată din 300 de ofițeri

francezi, condusă de către generalul Henri Berthelot ajuns în România la 15 oct. 1916 și o părăsea în martie 1918, cu puțin înainte de încheierea tragicei paci de la Buftea-București, impusă de Puterile Centrale românilor, la 7 mai 1918. Această misiune miliară din care făceau parte și colonelul de Roince, infanterist, maiorul Marie, artilerist, căpitanul Vitrey, mitralierist, specialiști militari francezi, a contribuit la refacerea armatei române în iarna 1916-1917 și la victoriile românești de la Mărăști, Mărășești și Oituz din vara anului 1917.

La Paris, la Ministerul de Externe al Franței se afla Arhiva Andre Tardieu, foarte vastă, ce conține documente inedite și deosebit de importante strânse de acesta în calitate de diplomat, ministru și Secretar General al Conferinței de la Paris (1919-1920). Pentru anii 1919-1920, Conferința de Pace de la Paris, regăsim în arhiva sa, în Volumele 372, 373, 374 o mare cantitate de documente românești inedite, pe care am avut ocazia să le citesc cu multă emoție și profund interes. Scrise în limba franceza, cu multă eleganță și un fin sau vertical și onest stil diplomatic, după ca, aceste documente dovedesc implicarea intensă a premierilor români Ion IC Brătianu și Alexandru Vaida Voievod și a altor personalități ale României, în recunoașterea granițelor României Mari, așa cum au decis românii prin Marea Unire din 1918 și respectarea statutului de stat aliat și învingător în Primul Război Mondial, cu toate drepturile ce reiese din acest statut, potrivit alianțelor anterioare ale României cu Antanta.

De exemplu, două dintre documentele românești pe care le voi prezenta în rezumat mai jos au fost găsite în Volumul 372, alături de ale documente franceze, engleze, ungare și sârbești. Astfel, la 9 februarie 1919, Ion I. C. Brătianu, conducătorul Delegației României la Conferința de Pace adresa lui George Clemenceau o scrisoare în care îl înștiința pe delegatul francez, ce deținea funcția de Președinte al Conferinței despre neregulile grave săvârșite de unguri în Transilvania, cerând lui Clemenceau aprobarea intervenției Comandamentului Roman pentru a asigura protecția cetățenilor români. La 2 septembrie 1919 Alexandru Vaida Voievod trimitea o scrisoare lui George Clemenceau în numele Delegației României, în care îl rugă să intervină pentru înlăturarea interdicției Consiliului Suprem al Conferinței de Pace de a opri toate transporturile de alimente și material de război pentru România. El atrăgea atenția asupra nedreptății acestei măsuri și prejudiciilor cauzate de aceasta României.

În Arhiva Tardieu, în Volumul 374, există foarte multe documente referitoare la problema Banatului. Un astfel de exemplu ar fi nota Ministerului Afacerilor Străine al Franței din 11 septembrie 1919 va preciza că Alexandru Vaida Voievod a făcut un demers pe lângă domnul Larouche, în calitatea sa de membru al Comisiei Afacerilor Românești, pentru a-i prezenta Delegația șvabilor. Șvabii aceștia, preciza nota, cer atribuirea întregului Banat, României, pentru ca națiunea snoaba să nu fie divizată și au protestat împotriva traseului frontierei stabilite, care prezintă inconveniențe din punct de vedere material. Domnul Larouche le-a explicat rațiunile Conferinței și a precizat că acele Comisii de delimitare ar putea să remedieze unele probleme și că aranjamentele locale ar face restul.

În cadrul Conferinței de Pace de la Paris (1919-1920) au fost recunoscute rezoluțiile Marii Uniri din 1918, formarea României Mari, pentru care au militat enorm Majestățile lor Regele Ferdinand I și Regina Maria, Președinții Consiliului de Miniștri Ion I.C. Brătianu, Alexandru Vaida Voievod, Mareșalul Alexandru Averescu, etc. Totuși, Conferința de Pace de la Paris (1919-1920), în anumite situații a apărut interesele Marilor Puteri învingătoare în detrimentul României. Astfel, poziția lui Andre Tardieu în problema Banatului subliniază modul în care cei "Patru Mari" au susținut cauza Serbiei în detrimentul României, având ca ax central înțelegerea Ionescu-Pasici, definind interesele Marilor Puteri în Europa Centrală. În aceste condiții, Serbia, aliată tradițională a Rusiei a fost avantajată în chestiunea Banatului, primind teritoriul românesc denumit simbolic "Banatul sârbesc", în pofida dreptului istoric și dorinței populației majoritare de etnie romană și șvabă, iar România plătea scump pacea tragică cu Puterile Centrale din 7 mai 1918, de la Buftea-București.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dobrinescu, Valeriu Florin, *România și sistemul tratatelor de pace de la Paris (1919-1920)*, Editura Institutului European, Iași, 1993.
2. Dobre, Ana Amalia, *Andre Tardieu și România la Conferința de Pace de la Paris (1919-1920)*, lucrare de disertație master, Craiova, Universitatea din Craiova, 2004.
3. *Arhivele Andre Tardieu, PA-AP 166, Volumul 372*, Paris, Ministerul de Externe al Franței.
4. *Arhivele Andre Tardieu, PA-AP 166, Volumul 374*, Paris, Ministerul de Externe al Franței.

ZIUA TUTUROR ROMÂNILOR

*Prof. Maria DOSCOCIL
Școala Gimnazială Eibenthal*

Marea Unire de la Alba Iulia din 1918 reprezintă evenimentul cel mai important și semnifică împlinirea idealului românesc de a trăi liber într-un singur stat național unitar. Pentru românii din Transilvania și Banat această dorință are rădăcini mult mai profunde în timp (perioada medievală și premodernă a istoriei) dar și ca semnificație, rădăcini ce fac trimitere la personalități și evenimente de excepție: Mihai Viteazul, Ioan Căianu, Ioan Inochentie Micu, reprezentanții Școlii Ardelene la Horea și Avram Iancu.

Anul 1848 a fost cel în care a fost exprimată clar dorința de unire a românilor din Transilvania cu cei de peste Carpați, dorință exprimată la Marea Adunare de la Blaj (3/15 Mai 1848) unde - în urma celebrului discurs al lui Simion Bărnuțiu în care oratorul afirma: "libertatea cea adevărată a oricărei națiuni nu poate fi decât națională...nu există libertate atunci când nu-ți poți păstra și afirma liber naționalitatea... libertatea fără naționalitate nu se poate înțelege la nici un popor de pe pământ", discursul venind în întâmpinarea desideratului românilor - s-a strigat "Noi vrem să ne unim cu țara", adică cu Țara Românească și Moldova, ca replică la intenția revoluționarilor maghiari de a integra Transilvania în granițele Ungariei.

Desideratul românilor de a trăi într-un singur stat a fost împlinit în urma participării României la primul război mondial, participare care a avut tot sprijinul opiniei publice românești. Dăm câteva exemple de luări de poziție: Take Ionescu, cuvântare în sala Dacia pe 15 Februarie 1915 - "nu este suficient să adere la această politică, un grup ci o întreagă țară. Nu este vorba domnilor să trăim într-o Românie mai mică sau mai mare; toate pot să iasă din războiul acesta, un singur lucru nu poate să iasă: să rămână lucrurile cum au fost" (Take Ionescu, Pentru România Mare. Discursuri din război, 1915 - 1917, București, 1919, p. 5); În cadrul aceleiași întruniri, Nicolae Filipescu făcea apel la rege: "prin urmare domnilor, regele actual care nu domnește numai pentru el, ci pentru toți urmașii lui, el are cel dintâi datoria ca el să ia inițiativa și prin vitejia pe care nu mă îndoiesc că o are, să lege definitiv soarta noastră de a lui. Noi avem o singură problemă, unitatea națională; el are două: unitatea națională a poporului peste care domnește și întărirea dinastiei în virtutea căreia domnește" își încheia discursul, cerându-i regelui să "dea poporului unitatea sacră pentru că împreună să facem România Mare, căci în România Mică nu mai este loc nici pentru noi nici pentru tine" (Nicolae Filipescu, Pentru România Mare, Cuvântări din război, 1914-1916, Brăila, 1925, p. 138-139). Filipescu considera că România fără Ardeal era "o absurditate geografică, o fâșie de pământ întortocheată, frântă în semicerc"(Constantin Kirițescu, Istoria războiului pentru reîntregirea României, 1916 - 1919, Ed. a III - a, note de Mircea Popa, București, 1989. p. 128). Iar dincolo de linia vestică a semicercului Filipescu prevedea viitorul românilor transilvăneni astfel: "Școlile vor fi măturate și statuia lui Arpad de pe Tâmpa Brașovului va fi ridicată din nou ca un simbol al omorârii unui popor" (A.N.I.C., fond Casa Regală - Ferdinand, dos 2/1915, f. 123). În concluzie, "cine nu înțelege instinctul de viață al acestui popor ce se zbugiumă grozav de furiile morții, cine se simte mai aproape sufletește de bronzurile grădinilor din Berlin decât de barda din mâna lui Mihai Viteazul nu are ce căuta la praznicul nostru" (A.N.I.C., fond Casa Regală - Ferdinand, dos 2/1915, f 115).

România Mare s-a format ca urmare a voinței populare din Transilvania, Banat, Bucovina și Basarabia. Aceasta cu atât mai mult cu cât aceste provincii românești se aflau în stăpânirea a două imperii (austro-ungar și rusesc) din care unul era aliat al României în război iar celălalt inamic. Mai mult, la sfârșitul lui 1917 România avea cea mai mare parte a teritoriului sub ocupație germană și un aliat care încheiase pace separată cu inamicul, fiind practic în imposibilitate de a continua războiul. La

nici un an de zile, în urma capitulării Germaniei în fața aliaților occidentali ai României, avea să ia naștere România Mare, prin dezmembrarea Imperiilor țarist și austro-ungar, prin voința liberă a transilvănenilor și moldovenilor.

Declarația de Unire a Basarabiei cu România, la 27 martie/9 aprilie 1918

"În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară:

Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă acum o sută și mai bine de ani din trupul vechei Moldove,

În puterea dreptului istoric și a dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna unește cu mama sa România".

Declarația de Unire a Bucovinei cu România, la 15/28 noiembrie 1918

"Congresul General al Bucovinei întrunit azi, joi în 15/28 noiembrie 1918 în sala sinodală din Cernăuți, consideră că: de la fundarea Principatelor Române, Bucovina, care cuprinde vechile ținuturi ale Sucevei și Cernăuților, a făcut pururea parte din Moldova, care în jurul ei s-a încheșat ca stat; că în cuprinsul hotarelor acestei țări se găsește vechiul scaun de domnie de la Suceava, gropnițele domnești de la Rădăuți, Putna și Sucevița, precum și multe alte urme și amintiri scumpe din trecutul Moldovei; că fii acestei țări, umăr la umăr cu frații lor din Moldova și sub conducerea aceluiași domnitori au apărut de-a lungul secolelor ființa neamului lor împotriva tuturor încalcărilor din afară și a cotoșirii păgâne.

Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noiembrie/1 Decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre.

Bucățirea poporului românesc n-a fost urmarea vreunei legi economice, în care terminologie se ascunde minciuna. Dimpotrivă, teritoriul dintre Nistru, Tisa și Dunăre constituie cea mai ideală unitate economică aproape autarhie.

Teritoriile locuite de Români de la descălecarea lui Traian și până astăzi au fost teritorii românești. Nu există putere de a suci logica până acolo, ca invadările elementelor străine dirijate pe aceste teritorii în chip artificial și prin abuzul de putere al Statului cu scopul desființării noastre naționale, să poată clătina dreptul nostru de proprietate asupra acestor teritorii. După drept și dreptate Românii din Ungaria și Transilvania dimpreună cu toate teritoriile locuite de dânșii trebuie să fie uniți cu Regatul Român".

Ca principii fundamentale la alcătuirea noului Stat Român, Adunarea Națională proclamă deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.

Referitor la spațiul românesc de cultură și civilizație, principiul naționalităților, ca element fundamental în statuarea unei ordini politice noi, superioare celei existente în Europa sfârșitului de secol XIX și începutului secolului următor, cu corolarul său – constituirea statelor unitare, naționale și independente, a avut drept urmare obiectivă constituirea Noii Românii, apărută în 1918 pe harta politică a lumii postbelice prin acte plebiscitare de autodeterminare până la despărțirea de vechile formațiuni statale, în care se specificau în mod expres hotarele sale etnice.

BIBLIOGRAFIE:

- Leonid Boicu, *Diplomația Europeană și triumful cauzei române*, Iași, 1978.
- Dumitru Ivănescu (ed.), *Unirea Principatelor. Momente, fapte, protagoniști*, Iași, 2005.
- Dimitrie Gusti, *Problema națiunii*. În: „Arhiva pentru știința și reforma socială”, anul I, nr. 2-3, iulie-octombrie 1919, p. 548-549

1 DECEMBRIE 1918 – ECOURI NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

Prof. Mariana DRAGA-TĂTUCU
Colegiul Național „Gheorghe Țițeica”, Drobeta - Turnu Severin

„Istoria nu e comparabilă nici unui fluviu și nici unui lanț.

*Ea își are o creștere specifică, nereductibilă
nici la concepte organice și nici mecanice.”*
- Emil Cioran în Schimbarea la față a României

Marea Unire din 1 Decembrie 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești.

Pentru istoria noastră națională, Marea Unire de la Alba Iulia din 1918 reprezintă evenimentul cel mai important și semnifică împlinirea idealului românesc de a trăi liber într-un singur stat național unitar. Pentru românii din Transilvania și Banat această dorință are rădăcini mult mai profunde în timp (perioada medievală și premodernă a istoriei) dar și ca semnificație, rădăcini ce fac trimitere la personalități și evenimente de excepție: Mihai Viteazul, Ioan Căianu, Ioan Inochentie Micu, reprezentanții Școlii Ardelene la Horea și Avram Iancu.

Desideratul românilor de a trăi într-un singur stat a fost împlinit în urma participării României la primul război mondial, participare care a avut tot sprijinul opiniei publice românești. Dăm câteva exemple de luări de poziție: Take Ionescu, cuvântare în sala Dacia pe 15 Februarie 1915 - *"nu este suficient să adere la această politică, un grup ci o întreagă țară. Nu este vorba domnilor să trăim într-*

o Românie mai mică sau mai mare; toate pot să iasă din războiul acesta, un singur lucru nu poate să iasă: să rămână lucrurile cum au fost" (Take Ionescu, *Pentru România Mare. Discursuri din război, 1915 - 1917*, București, 1919, p. 5);

În cadrul aceleiași întruniri, Nicolae Filipescu făcea apel la rege: "*prin urmare domnilor, regele actual care nu domnește numai pentru el, ci pentru toți urmașii lui, el are cel dintâi datoria ca el să ia inițiativa și prin vitejia pe care nu mă îndoiesc că o are, să lege definitiv soarta noastră de a lui. Noi avem o singură problemă, unitatea națională; el are două: unitatea națională a poporului peste care domnește și întărirea dinastiei în virtutea căreia domnește*" își încheia discursul, cerându-i regelui să "*dea poporului unitatea sacră pentru că împreună să facem România Mare, căci în România Mică nu mai este loc nici pentru noi nici pentru tine*" (Nicolae Filipescu, *Pentru România Mare, Cuvântări din război, 1914-1916*, Brăila, 1925, p. 138-139). Filipescu considera că România fără Ardeal era "*o absurditate geografică, o fâșie de pământ întortocheată, frântă în semicerc*" (Constantin Kirilșescu, *Istoria războiului pentru reîntregirea României, 1916 - 1919*, Ed. a III - a, note de Mircea Popa, București, 1989, p. 128).

În concluzie, "*cine nu înțelege instinctul de viață al acestui popor ce se zbuiciumă grozav de furiile morții, cine se simte mai aproape sufletește de bronzurile grădinilor din Berlin decât de barda din mâna lui Mihai Viteazul nu are ce căuta la praznicul nostru*" (A.N.I.C., fond Casa Regală - Ferdinand, dos 2/1915, f 115).

Acțiunea proantantistă a fost susținută de profesorii universitari, animați de dr. Ioan Cantacuzino, dr. Thoma Ionescu, rectorul Universității din București, Const. Dissescu, Dimitrie Onciul și Ermil Pangrati (A.N.I.C., fond Casa Regală - Ferdinand, dos. 45/1914, f. 34), din partea cărora regele a primit un memoriu. Răspunsul suveranului adresat profesorilor universitari suna: "*nu pot avea alt sentiment și alt ideal decât acela al națiunii române. Domnii profesori nu au numai dreptul dar și datoria să se amestece în marile mișcări ale neamului*" ("*Facła*", an V, nr 358/29 oct. 1914, p. 2). În esență regele le declară că sentimentul său personal, dorințele sale nu pot fi separate de cele ale poporului român, prin urmare nici de ale lor. O declarație foarte încurajatoare, făcută mai mult politicos decât cordial.

În discursurile sale N. Titulescu adoptă o poziție antantofilă, combătând intrarea României în război alături de Puterile Centrale, considerând că așa o orientare nu poate duce la unirea Transilvaniei cu România. Deși considera un măcel îngrozitor, milita pentru ieșirea României din neutralitate, convins fiind că alăturarea la Antantă "*vom înlătura granițele care de veacuri ne sufocau, care sunt ca niște tăieturi adânci în corpul viu al națiunii*" (Nicolae. Titulescu, *Discursuri*, București, 1967, p. 141). Titulescu continua discursul său considerând că "*în împrejurările de azi, România trebuie să iasă întregă și mare! România nu poate fi întregă fără Ardeal pentru că Ardealul e românismul în restriște iar întărirea care îndepărtează vrășmașul e viața care cheamă viața. Ne trebuie Ardealul! Nu putem trăi fără el! Vom ști să-l avem și mai ales să-l merităm*" (Nicolae. Titulescu, *Discursuri*, București, 1967, p. 142).

România Mare s-a format ca urmare a voinței populare din Transilvania, Banat, Bucovina și Basarabia. Aceasta cu atât mai mult cu cât aceste provincii românești se aflau în stăpânirea a două imperii (austro-ungar și rusesc) din care unul era aliat al României în război iar celălalt inamic. Mai mult, la sfârșitul lui 1917 România avea cea mai mare parte a teritoriului sub ocupație germană și un aliat care încheiase pace separată cu inamicul, fiind practic în imposibilitate de a continua războiul.

La nici un an de zile, în urma capitulării Germaniei în fata aliaților occidentali ai României, avea să ia naștere România Mare, prin dezmembrarea Imperiilor țarist și austro-ungar, prin voința liberă a transilvănenilor și moldovenilor. În concluzie, *tratatul* încheiat între România și statele ce compuneau Antanta Cordială și *soldatii români* (în rândurile ei aflându-se foarte mulți ardeleni, fugiți peste munți din Transilvania sau dezertori din armata austro-ungară și înrolați voluntar în armata română) au stat la baza Marii Uniri. Ultimul cuvânt l-au avut însă reprezentanții poporului din Basarabia, Bucovina, Banat și Transilvania unde nu mai exista autoritate rusească sau maghiară. "*Veritabilul fundament al unității românești - aprecia istoricul Gh. Brătianu - nu a fost stabilit nici la*

Saint Germain, nici la Trianon, el este rezultatul existenței însăși a poporului român, «enigmă și miracol al istoriei din sud-estul european»" (Gheorghe I. Brătianu, *Originile și formarea unității românești*, Iași 1998, p. 289-90).

BIBLIOGRAFIE:

- Cojocaru, Gheorghe E., *Sfatul Țării: Itinerar*, Editura Civitas, Chișinău, 1998 ISBN 9975-936-20-2
- Colesnic, Iurie, *Sfatul Țării: Enciclopedie*, Editura Museum, Chișinău, 1998 ISBN 9975-906-24-9
- Constantin, Ion, *România, Marile Puteri și problema Basarabiei*, Editura Enciclopedică, București 1995 ISBN 973-45-0114-3
- Ișăev, Maria, *Samoilă Mârza, 1886-1967. Fotografia Unirii Transilvaniei cu România, Decembrie 1918, Alba Iulia, Sântimbru*, Editura „Altip”, Alba Iulia, 2003.
- Lică, Iulian P, *Grănicerii Marii Uniri. Basarabia și Bucovina*, Editura Majadahonda, București 1998 ISBN 973-9335-05-5

REGINA MARIA

Prof. Ana DRĂGHICI
Școala Gimnazială “Petru Dumitriu”, Orșova

Despre viața **reginei Maria** s-au scris multe. A fost un om ca toți oamenii, dar hotărâtă în toate acțiunile pe care le-a întreprins.

Regina-bărbat, așa cum au denumit-o contemporanii pentru temperamentul său energic, s-a născut în localitatea Eastwele Park–Kent, din Anglia, la 29 octombrie 1875. Avea trei prenume, Maria Alexandra Victoria și făcea parte din Casa de Saxa – Coburg și Gotha. Ca grad de rudenie, a fost fiica ducelui Alfred, cel de-al doilea fiu al reginei Victoria a Marii Britanii, verișoară cu țarul Rusiei, Nicolae al II-lea și cu împăratul Germaniei, Wilhelm al II-lea.

La 10 ianuarie 1893 s-a măritat cu Principele Moștenitor al României, Ferdinand, cu care a avut șase copii. La nunta lor a fost prezent și Împăratul Germaniei. Prin căsătoria cu catolicul Ferdinand, Maria a pierdut locul din Linia de Succesiune la Coroana Marii Britanii. Același lucru urma să se petreacă în anul 1948 cu Regele Mihai I.

A fost Regina României între anii 1914 și 1927. A murit la 18 iulie 1938, la Sinaia.

După o copilărie petrecută în în Anglia, în mijlocul naturii din comitatul Kent, după vizite la Curtea țarului, bunicul său, dar și în Malta, unde a petrecut clipe frumoase împreună cu Principele George, viitorul Rege George al V-lea al Marii Britanii și Irlandei, Maria a venit în țara ei de adopție în 1893, ca soție a Principelui Moștenitor Ferdinand. Calitățile ei remarcabile au transformat-o repede într-o figură publică de primă mărime, iar naturalețea sa i-a cucerit pe români

În anul venirii sale, 1893, a luat ființă Societatea „Domnița Maria“, care avea să cultive arta populară. Un deceniu mai târziu, în anul 1904, Princesa Maria a organizat, în parcul Cotroceni, spectacole de caritate, în beneficiul unui orfelinat. Unul dintre spectacole, *Visul unei domnițe*, a fost regizat de Alexandru Davila, actori amatori fiind Maria și copiii ei, Carol și Elisabeta³⁸.

Maria devine regină în 1914. Unită prin legături de sânge cu Anglia și Rusia și convinsă că Anglia nu va fi învinsă niciodată, a susținut necesitatea alierii României cu Antanta, în vederea recuperării provinciilor românești aflate sub stăpânire austro-ungară. Rolul său de sfătuitor al Regelui Ferdinand a atârnat greu în decizia acestuia de a intra în război împotriva patriei sale de origine, iar Regina a pledat cauza României în corespondența cu verii ei primari, Regele George al V-lea al Marii Britanii și Țarul Nicolae al II-lea al Rusiei.

Primul Război Mondial o transformă în erou național. Participă activ pe front, încurajează răniții și soldații din cele mai fierbinți puncte de luptă, nu se teme de gloanțe, nici de epidemii, de tifosul exantematic sau gripa spaniolă, de răni sau de sărăcie. Maria sfârșește prin a fi supranumită „Mama Regina“, „Mama răniților“ și „Regina-soldat“ (ea a și fost comandant onorific al Regimentului 4 Roșiori, care i-a purtat numele și a cărui uniformă a îmbrăcat-o, fiind și o iscusită călăreață). A înființat organizația „Regina Maria“, care a dezvoltat o rețea de spitale în Moldova și serviciul de ambulanță. Nu numai că nu s-a temut, dar a privit apropierea de poporul său ca pe un privilegiu pe care alte capete încoronate nu îl aveau.

După război, Regina vizitează Franța și Marea Britanie, fiind trimisă de Rege și susținută de clasa politică, pentru a pleda cauza țării la Conferința de Pace de la Paris.

Farmecul și distincția innăscute o transformă pe Regină într-o stea mondială. Prin celebritatea ei, Regina Maria face cunoscută România în întreaga lume. Vizita în Statele Unite ale Americii, din 18 octombrie – 24 noiembrie 1926, în compania copiilor ei, Ileana și Nicolae, reprezintă apogeul popularității sale și, de fapt, apogeul popularității unui reprezentant al Statului român în lume. Vizita

în America a Reginei Maria rămâne un exemplu de diplomatie regală și poate sluji de încurajare sau model ori de câte ori ne simțim marginali ori provinciali. Pentru americanii din 1926, Regina Maria a României venea dintr-un „centru“ simbolic, din care americanii își doreau să facă parte.

După moartea lui Ferdinand I, în 1927, Maria a României își consacră toată energia bunului mers al țării, sub domnia nepotului său, Regele-copil Mihai. Alături de Principesa-mamă Elena, ea îl însoțește pe noul Rege în toate împrejurările, ocrotind copilăria celui chemat prea devreme să ia locul bunicului. Este profund rănită de atitudinea fiului său cel mare, Carol, care prin excesele din viața personală pune în pericol dinastia și țara .

Maria a României a fost, în multe privințe, un exemplu. Împreună cu Ferdinand, a continuat modelul ecumenic inaugurat de perechea Carol I — Elisabeta: nunta Mariei cu Ferdinand s-a ținut atât în ritul catolic și în cel anglican, dar copiii lor aveau să fie ortodocși.

A fost autoarea multor cărți, unele de literatură pentru copii, altele cu caracter autobiografic sau de prezentare a României, a scris poezii, povestiri sau romane publicate în România.

Regina era cunoscută pentru atitudinea sa deschisă, lipsită de menajamente. Nu a ezitat să îi caracterizeze în memoriile ei, cu mult curaj, chiar pe membrii familiei (ceea ce, spre exemplu, Carol al II-lea avea să-i reproșeze, mai târziu).

Regina Maria s-a îmbolnăvit în 1936. Nu se cunosc cu exactitate detaliile bolii, dar se vorbește de violente hemoragii interne. A plecat la tratament în străinătate, dar era prea târziu. În iulie 1938 se afla încă la sanatoriul de la Weisser Hirsch, aproape de Dresda. A plecat spre țară la 14 iulie și a murit la Sinaia, la 18 iulie 1938, în vârstă de șaizeci și doi de ani, după o suferință teribilă, accentuată de izolarea la care o obligase fiul său, Carol al II-lea, și de indiferența acestuia față de degradarea ei fizică.

La dorința Reginei Maria, inima i-a fost depusă în capela „Stella Maris“ de la Balcic, ctitoria ei. Doi ani mai târziu, după cedarea Cadrilaterului către Bulgaria, urna a fost mutată la Bran, de unde a fost luată în timpul regimului comunist. Tratamentul necorespunzător a deteriorat prețioasa relicvă, care nu și-a regăsit locul de odihnă până în 3 noiembrie 2015. Atunci, prin decizia Majestății Sale și hotărârea Guvernului României, inima reginei a fost depusă, pentru un timp nedeterminat, în încăperea în care a bătut pentru ultima oară, Camera de Aur de la Castelul Pelișor.

Se prea poate ca, dintre figurile istoriei românești, Regina Maria să rămână cea mai cunoscută în afara țării, prin exemplaritatea destinului ei, prin felul în care a întruchipat un adevărat mit feminine.

BIBLIOGRAFIE:

1. Wikipedia
2. Diana Mandache, „Introducere“, în Regina Maria a României, *Capitole târzii din viața mea*, memorii redescoperite și editate de Diana Mandache, Editura Allfa, București, 2007, p. XIV.
3. Maria, Regina României, *Povestea vieții mele*, vol. II, Editura Moldova, Iași, 1991, p. 280.
4. Nicolae Iorga, *Regina Maria*
5. Lucian Boia, *România, țară de frontieră*

ROMÂNIA MARE – UN IDEAL NAȚIONAL

*Prof. Mariana Gabi DUMITRAȘCU
Colegiul Național „Traian”*

2018 este anul sărbătoririi Centenarului în România. 100 de ani de la Marea Unire! A fost Unirea un ideal? Românii au dorit un stat național unitar? Răspunsul afirmativ este susținut de Istorie.

Școala Ardeleană are un merit aparte în formarea conștiinței naționale la românii din Transilvania, deoarece a folosit argumente temeinice pentru a demonstra continuitatea și originea latină a poporului român.

Peste Carpați, la sud și est, generația pașoptistă, o generație de intelectuali școliți în Occident, a mers mai departe și a creionat în documente programatice, în ziare și în adunări publice două idealuri: unirea și independența. „Unirea Moldovei cu Muntenia este cheia de boltă fără de care s-ar prăbuși tot edificiul național” nota Mihail Kogălniceanu în documentul „Dorințele partidei naționale din Moldova”, în august 1848, la Cernăuți. Costache Negri, Vasile Alecsandri în „Prințipurile noastre pentru reformarea patriei” (12 mai 1848, Brașov) formulau obiectivul național: Unirea Moldovei și Țării Românești „într-un singur stat neatârnat”. Și în Țara Românească, C.A. Rosetti scria la 11 iunie 1848 un articol „Către frații noștri din Moldova” în care sublinia importanța unirii celor două țări românești. Mai mult, la Blaj, pe Câmpia Libertății S-a strigat: „Noi vrem să ne unim cu Țara!”. Așadar, proiectul politic pașoptist a demonstrat că unitatea statală este determinantă pentru modernizarea internă a țării și pentru obținerea independenței.

Prin dubla alegere a lui Al. I. Cuza s-a împlinit un vis frumos: Moldova și Muntenia laolaltă. Unirea a fost consolidată de înfăptuirea de reforme, de aducerea în țară a unui principe dintr-o familie domnitoare europeană, Carol de Hohenzollern-Sigmaringen (1866-1914), de elaborarea primei constituții interne românești (1866). Proclamarea Independenței României (10 mai 1877) și recunoașterea internațională a acesteia crește prestigiul României în Europa. La 10 mai 1881, România este proclamată Regat, iar principele Carol devine rege sub numele de Carol I.

Diplomația românească se va concentra pe următorul mare obiectiv: realizarea statului național unitar român prin unirea tuturor provinciilor românești aflate în afara regatului cu România.

După doi ani de război (1916-1918), de sărăcie, de epidemii, în care România aproape dispăruse ca stat, după o pace de compromis dezastruoasă, se împlinea idealul național, pentru care intraserăm în luptă, și chiar mai mult de-atât. Se năștea România Mare: în 27 martie 1918, Sfatul Țării a votat unirea Basarabiei cu România, la 15 noiembrie 1918, la Cernăuți, Congresul General al Bucovinei vota unirea cu România, iar pe 1 decembrie 1918, Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a decretat unirea provinciilor Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș și Sătmar cu Regatul României.

BIBLIOGRAFIE:

Keith Hitchins, *Românii (1774-1866)*, Editura Humanitas, București, 1998.
Idem, *România (1866-1947)*, Editura Humanitas, București, 1998.

1 DECEMBRIE – ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

1918-2018 CENTENARUL MARI UNIRI

Prof. inv. primar Steliana ENACHE
Școala Gimnazială Breznița - Motru

Ziua de 1 Decembrie...vine și trece, ca toate zilele frumoase și mult așteptate ale anului. Pentru copii, această zi înseamnă „Ziua Unirii” și ziua în care au liber de la școală. Dar, ea este stabilită ca sărbătoare națională în urma Adunării Generale de la Alba Iulia din anul 1918. În acel an, sub conducerea Regelui Ferdinand I, românii de pretutindeni s-au unit într-un singur stat. Mihai Viteazu, Alexandru Ioan Cuza, Ion I.C. Brătianu, Regele Ferdinand, Carol I, toți aceștia reprezintă figuri importante pe scena istorică a țării noastre. Ziua de 1 decembrie 1918 marchează bilanțul luptei românilor pentru întregire statală, care vine să încununeze precedentele acțiuni ale fraților din Basarabia (27 martie 1918) și Bucovina (15-28 noiembrie 1918). Poporul român a valorificat conjunctura internațională creată în urma Primului Război Mondial și a știut să se afirme în contextul mișcării de eliberare a popoarelor și al victoriei principiului naționalităților în Europa.

Marea Unire, aniversată în ziua de 1 decembrie 1918, este cea mai importantă sărbătoare a românilor de pretutindeni. În această zi, prin efortul oamenilor de rând, a politicienilor, precum și a unei conjuncturi internaționale favorabile, Transilvania s-a unit cu patria mamă, România. Astfel, pentru prima dată în istoria românilor provinciile istorice - Transilvania, Muntenia, Moldova, Banat, Crișana, Bucovina, Basarabia - duceau la îndeplinirea visul atâtor înaintași ai spațiului românesc, exprimat metaforic prin: "Unirea în cuget și simțire".

Unirea provinciilor românești sub un singur steag, un singur nume și un singur conducător a fost rezultatul unui proces de lungă durată. În spațiul românesc, delimitat aproximativ de granițele actuale ale României, populația băștinașă a încercat de-a lungul timpului să se unească într-o singură organizare statală. Cea mai veche tendință de unire, cunoscută de istoria locuitorilor spațiului carpato-danubiano-pontic, a avut loc în urmă cu mai bine de 2000 de ani. Sub conducerea lui Burebista, liderul geto-dacilor, vechea populație locuitoare a acestui spațiu, are loc formarea primului stat care se întindea pe toată suprafața României de astăzi. Unirea din timpul regelui geto-dac a constituit o moștenire simbolică la care se vor raporta și la care vor visa mai toți liderii care s-au perindat la conducerea diferitelor provincii românești.

La peste 1500 de ani distanță față de înfăptuirea regelui Burebista, are loc punerea în practică a visului unui Regat Dacic. Prin strălucite campanii militare și eforturi diplomatice, Mihai Viteazu reușește în 1600 să fie domn al Țării Românești, al Ardealului și Moldovei. Deși unirea provinciilor din spațiul românesc a fost de scurtă durată, reușita domnului Mihai Viteazu a fost o faptă care a menținut viu idealul locuitorilor autohtoni ai acestui spațiu, încă de la Burebista și anume formarea unui stat unic sub un singur conducător. Redescoperite în 1848, personalitatea lui Mihai Viteazul și unirea înfăptuită de el a fost un factor care a făcut posibilă transformarea conștiinței de neam în conștiință de țară. Mugurii Unirii care avea să fie înfăptuită câteva decenii mai târziu apar în timpul Revoluției din 1848 din Țările Române. Acum, au loc întâlniri în țară și străinătate, în care discursurile oamenilor politici se axează pe apărarea drepturilor tuturor moldo-valahilor. Intelectualii și figurile reprezentative ale celor 3 mari provincii românești, printre care Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, se întâlnesc pe Câmpia de la Blaj, unde hotărăsc să lupte împotriva alipirii Transilvaniei la Ungaria

Un alt punct important în evoluția țărilor române și avansarea spre idealul de unire, înfăptuit abia în 1918, este domnia lui Alexandru Ioan Cuza. Prin dubla alegere ca domn al Moldovei și al Țării Românești și prin reformele socio-politico-economice, provinciile românești pășesc pe drumul spre

Marea Unire. Prin diverse metode politice și diplomatice, Cuza îi sprijină pe românii din afara Principatelor Unite, menținând prin aceste acțiuni conștiința apartenenței la un singur neam.

Anul 1877 aduce România în prim planul unei lupte dintre Imperiul Rus și Imperiul Otoman. În același an, în 21 mai, parlamentul României (România era formată din Moldova și Țara Românească) declară independența absolută a României. Independența, sfințită prin luptele la care au participat armatele române, a fost recunoscută și consfințită în mai toate cancelariile străine. Astfel, drumul spre Marea Unire continua.

Primul război mondial aduce cu sine mai multe schimbările la nivelul politicii și a factorilor de putere în spațiul european. Datorită unui context intern și extern favorabil, la 9 aprilie 1918, Basarabia se declară unită cu România. Câteva luni mai târziu, în 28 noiembrie 1918, are loc unirea Bucovinei cu Regatul României. Unirea provinciilor românești cu Regatul României nu rămâne fără ecou nici în Transilvania. La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, are loc o Adunare națională a tuturor românilor din Transilvania și Ungaria. În cadrul plebiscitului care are loc la Alba Iulia, populația venită în număr foarte mare din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș își alege reprezentanții și formează Marele Consiliu Național Român. Consiliul numește un guvern provizoriu, Consiliul Dirigent al Transilvaniei, condus de Iuliu Maniu. Câteva zile mai târziu, consiliul trimite la București o delegație condusă de Miron Cristea, care înmânează regelui Ferdinand I declarația de la Alba Iulia. La 24 decembrie Ferdinand I promulgă decretul prin care este confirmată legislativ unirea Ardealului cu Regatul României.

Iată o scurtă trecere în revistă a principalelor evenimente unioniste, desfășurate pe mai bine de 2000 de ani, evenimente care confirmă faptul că Marea Unire este în fapt o dorință a locuitorilor spațiului românesc, care își are originea undeva departe în negura timpului. Deși ar putea părea că Marea Unire este un rezultat exclusiv al secolului XX, observarea atentă a evenimentelor din istoria spațiului cuprins între Carpați și Dunăre relevă încercări periodice de înfăptuire a unui mare regat românesc, mai mult sau mai puțin în granițele fostului Regat Dacic. Succesiunea evenimentelor și condițiile specifice fiecărei perioade menționate anterior nu au permis realizarea dezideratului de unire al celor care au locuit spațiul românesc decât la 1 decembrie 1918. Prin înfăptuirea unirii de la Alba Iulia, provinciile românești devin un tot unitar, Marea Românie Unită, un vis și un ideal împlinit al conștiinței și al sufletului românesc.

BIBLIOGRAFIE:

- *Aradul — permanență în istoria patriei*, editat de Comitetul de Cultură și Educație Arad, Arad, 1978, pp. 304–419
- *Aradul — cetatea Marii Uniri*, Alexandru Roz, Editura Mirton, Timișoara, 1993, pp. 9–31
- *Aradul cultural în lupta pentru înfăptuirea Marii Uniri (1908-1918)*, Vasile Popeangă, Ion B. Mureșianu, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, Arad, 1991, pp. 9–125.
- Consiliul Național Român din Blaj. *Protocoale și acte (noiembrie 1918-ianuarie 1919)*, Ediție îngrijită, prefață, indicii și glosar Viorica Lascu și Marcel Știrban, vol. I și II, Cluj Napoca, 1978
- I. Gheorghiu, C. Nuțu, *Adunarea Națională de la Alba Iulia. 1 decembrie 1918*, Editura Politică, București, 1968.

ROMÂNIA - ȚARA MEA

*Prof. Liliana Andreea FLORICĂ
Școala Gimnazială Livezile, jud. Mehedinți*

România este un stat situat în sud-estul Europei Centrale, pe cursul inferior al Dunării, la nord de peninsula Balcanică și la țărmul nord-vestic al Mării Negre. Pe teritoriul ei este situată aproape toată suprafața Deltei Dunării și partea sudică și centrală a Munților Carpați. Se învecinează cu Bulgaria la sud, Serbia la sud-vest, Ungaria la nord-vest, Ucraina la nord și est și Republica Moldova la est, iar țărmul Mării Negre se găsește la sud-est.

De-a lungul istoriei, diferite porțiuni ale teritoriului de astăzi al României au fost în componența sau sub administrația Daciei, Imperiului Roman, Imperiului Otoman, Imperiului Rus și a celui Austro-Ungar.

România a apărut ca stat, condus de Alexandru Ioan Cuza, în 1859, prin unirea dintre Moldova și Țara Românească, păstrând autonomia și statutul de stat tributar față de Imperiul Otoman, pe care-l aveau cele două principate. A fost recunoscută ca țară independentă 19 ani mai târziu. În 1918, Transilvania, Bucovina și Basarabia s-au unit cu România formând România Mare sau România interbelică, care a avut cea mai mare extindere teritorială din istoria României (295.641 km²).

După înlăturarea regimului comunist instalat în România (1989) și după destrămarea Uniunii Sovietice (1991), statul a inițiat o serie de reforme economice și politice. După un deceniu de probleme economice, România a introdus noi reforme economice de ordin general (precum cota unică de impozitare, în 2005) și a aderat la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007.

România este o republică semi-prezidențială. Este al nouălea stat după suprafața teritoriului (238 397 km²) și a șaptea după numărul populației (peste 20 milioane locuitori) dintre statele membre ale Uniunii Europene. Capitala țării, București, este și cel mai mare oraș al ei și al șaselea oraș din UE după populație (1,9 milioane locuitori). A fost rândul României să desemneze un oraș drept Capitală Europeană a Culturii, pentru 2007, fiind ales Sibiul, și pentru 2021, fiind aleasă Timișoara. România este membră a unor organizații internaționale, printre care: ONU din 1955, COE din 1993, Uniunea Europeană de la 1 ianuarie 2007, NATO din 29 martie 2004, OSCE, OIF din 2003, Uniunea Latină din 1980, și unor instituții economice: Grupul Băncii Mondiale, FMI din 1972, BERD din 1991; și este candidată la aderarea la OCDE.

Prin istoria României se înțelege, în mod convențional, istoria regiunii geografice românești, a popoarelor care au locuit-o precum și a statului Român modern. Una dintre cele mai dezbătute probleme din istoriografia românească, problemă care de fapt indică însuși drumul parcurs de aceasta, este problema originilor. Astfel, originile românilor sunt disputate, existând mai multe teorii.

Teritoriul actual al României cuprinde o zonă aproximativă denumită „spațiul carpato-danubiano-pontic”, deoarece România se suprapune unui sistem teritorial european, conturat după forma cercului Carpaților Românești și a regiunilor limitrofe impuse și subordonate complementar Carpaților, fiind mărginită în partea de sud de fluviul Dunărea, iar în partea de est de Marea Neagră.

România este situată în emisfera nordică, la intersecția paralelei 45° latitudine nordică și meridianului de 25° longitudine estică, iar în Europa în partea central sud-estică la distanțe aproximativ egale față de extremitățile continentului european.^[118] România se învecinează la nord cu Ucraina, granița de sud este formată cu Bulgaria (o mare parte fiind frontieră acvatică, cu Dunărea), în vest cu Ungaria, în sud-vest cu Serbia, iar în est cu Republica Moldova (formată în totalitate de Prut). Frontierele României se întind pe 3150 km, din care 1876 km au devenit, în 2007, granițe ale Uniunii Europene (spre Serbia, Moldova și Ucraina), în timp ce cu Marea Neagră, granița formată are

o lungime de 194 km pe platforma continentală (245 km de țarm). Suprafața României este de 238 391 km², la care se adaugă 23 700 km² din platforma Mării Negre.

Relieful României este caracterizat prin patru elemente: varietate, proporționalitate, complementaritate și dispunere simetrică, dat fiind numărul mare de forme de relief, repartiția aproximativ egală a principalelor unități de relief (35% munți, 35% dealuri și podișuri și 30% câmpii) și gruparea reliefului.

Pe teritoriul României au fost identificate 3700 de specii de plante din care până în prezent 23 au fost declarate monumente ale naturii, 74 dispărute, 39 periclitate, 171 vulnerabile și 1253 sunt considerate rare. Cele trei mari zone de vegetație în România sunt zona alpină, zona de pădure și zona de stepă. Vegetația este distribuită etajat, în concordanță cu caracteristicile de sol și climă, dar și în funcție de altitudine, astfel: stejarul, gârnița, teiul, frasinul (în zonele de stepă și dealuri joase); fagul, gorunul (între 500 și 1200 de metri); molidul, bradul, pinul (între 1200 și 1800 de metri); ienupărul, jneapănul și arborii pitici (într 1800 și 2000 de metri); pajiștile alpine formate din ierburi mărunte (peste 2000 de metri). În largul văilor mari, datorită umezelii persistente, apare o vegetație specifică de luncă, cu stuf, papură, rogoz și adesea cu pâlcuri de sălcii, plopi și arini. În Delta Dunării predomină vegetația de mlaștină.

Clima României este determinată în primul rând de poziția sa pe glob, precum și de poziția sa geografică pe continentul european. Aceste particularități conferă climei un caracter temperat continental cu nuanțe de tranziție.

Extinderea teritoriului țării pe aproape 5° de latitudine impune diferențieri mai mari între sudul și nordul țării în ceea ce privește temperatura decât extinderea pe circa 10 °C de longitudine, astfel dacă temperatura medie anuală în sudul țării se ridică la circa 11 °C, în nordul țării, la altitudini comparabile, valorile acestui parametru sunt mai coborâte cu circa 3 °C. Între extremitatea vestică și cea estică a teritoriului național, diferența termică se reduce la 1 °C (10 °C în vest, 9 °C în est).

Relieful țării are un rol esențial în delimitarea zonelor și etajelor climatice. Munții Carpați formează o barieră care separă climatele continentale aspre din est de cele din vest de tip oceanic și adriatic. În concluzie, clima României este una de tip temperat-continentală, cu patru anotimpuri și este marcată de influențe ale climatelor stepice din est, adriatice din sud-vest, oceanice din vest și nord-vest, păstrându-și totuși identitatea climatului carpato-ponto-danubian.

Învățământul urmărește realizarea idealului educațional întemeiat pe valorile democrației, ale diversității culturale, pe aspirațiile individuale, sociale și contribuie la păstrarea identității naționale în contextul valorilor europene. Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă și armonioasă a personalității individului în vederea unei integrări eficiente în societatea bazată pe cunoaștere.

Viața religioasă în România se desfășoară conform principiului libertății credințelor religioase, principiu enunțat la *articolul 29 din Constituția României*, alături de libertatea gândirii și a opiniilor. Chiar dacă nu se definește explicit ca stat laic, România nu are nicio religie națională, respectând principiul de secularitate: autoritățile publice sunt obligate la neutralitate față de asociațiile și cultele religioase.

Traversată de apele Dunării, România are un relief variat, incluzând împăduriții Munți Carpați, coasta Mării Negre și Delta Dunării, cea mai bine păstrată deltă europeană. Satele românești păstrează în general un mod de viață tradițional. România se bucură de o abundență a arhitecturii religioase și păstrează câteva orașe medievale și castele.

Turismul în România se concentrează asupra peisajelor naturale și a istoriei sale bogate, având de asemenea o contribuție importantă la economia țării. În 2006, turismul intern și internațional a asigurat 4,8% din PIB și aproximativ o jumătate de milion de locuri de muncă (5,8% din totalul locurilor de muncă). După comerț, turismul este cea de-a doua ramură importantă din sectorul de servicii. Dintre sectoarele economice ale României, turismul este unul dinamic și în curs rapid de dezvoltare, fiind de asemenea caracterizat de un mare potențial de extindere.

BIBLIOGRAFIE:

1. Raport al OTAN. Accesat la 15 decembrie 2008.
2. „Anuarul Statistic al României” (PDF). Institutul Național Român de Statistici. 2005. Accesat în 15 decembrie 2008.
3. Nicolae Stoicescu, *Continuitatea românilor, Privire istoriografică*, București, 1980, p. 9-86.
4. Ligia Bârză, S. Brezeanu, *Originea și continuitatea românilor. Arheologie și tradiție istorică*, București, 1991, p. 13-81.
5. Lucian Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, 1997, p. 83-144.
6. Scribd - Șerban Papacostea, *Istoria Românilor*, pag. 264 - Accesat la data de 16.03.2009

MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ DE LA ALBA – IULIA

*Prof. învă. primar Ana-Maria FOLEA
Școala Gimnazială Șona*

Pe porțile cetății, pe unde cu 318 ani în urmă intrase triumfător Mihai Viteazul, se revărsa nestăvilit poporul. Trenuri speciale soseau la fiecare jumătate de oră. Delegațiile erau așteptate de zeci de mii de oameni adunați în fața gării pentru a saluta pe cei sosiți. La sosirea fiecărei delegații aveau loc manifestații sau rostiri de cuvântări. Cu această ocazie, mulțimile își exprimau adevărată unire la unirea Transilvaniei cu România. Alba-Iulia și împrejurimile s-au transformat într-un câmp, al marii sărbători, nemaivăzut până atunci.

Sosesc 1228 de delegați de drept sau aleși. Pe lângă aceștia au mai participat delegații a 166 de comune, trimiși de adunările comunale; 49 comune din județul Satu-Mare, 36 din județul Hunedoara, 28 din județul Sibiu, 24 din județul Caraș-Severin și 29 comune din diferite alte județe.

La gară aștepta, într-o ținută mândră, compania de onoare a locotenentului Ovidiu Gritta, care dădea onorul. Glasul biruitor al goarnei se amesteca cu puternicele acorduri ale imnului național, cântat de tineretul studios, sosit de mai înainte. Ordinea era asigurată de cei vreo 17000 de ostași ai căpitanului Medrea: 3 companii din garda centrală, o companie din Zlatna în port național, 2 companii din Abrud, de asemenea în port național, o companie din Blaj, una din Sășciori și una din Ighiu.

Mulțimile sosite au petrecut noaptea în internate, cazărmiși la locuitorii din Alba-Iulia. Mulți au înnoptat afară, în jurul focurilor, așteptând ziua cea mare.

A doua zi, duminică, 1 Decembrie s-a desfășurat marea Adunare Națională de la Alba-Iulia, potrivit programului stabilit de dinainte.

Înainte de ora 8.00 lumea se grăbea spre cele două biserici românești unde urmau să se officieze Te Deum-uri solemne. Slujbele religioase aveau o semnificație particulară în acele momente. Când episcopul Aradului Ioan Pap a rostit cuvintele: „Cel ce a înviat din morți a-nviat azi și neamul românesc”, lumea a intonat puternic „Deșteaptă-te române!”, acompaniată de vestitul cor al lui Timotei Popovici.

Cel dintâi care rostește cuvântul este Ștefan Cicio Pop, președintele Consiliului național român central. În discursul său subliniază importanța momentului istoric, trecând în revistă momentele dureroase din cei patru ani de război și mai ales pe cele din toamna anului 1918, când s-a oferit și poporului român puțința de a-și hotărî singur soarta.

Se propune Biroul Adunării în frunte cu Gheorghe Pop de Băsești ca președinte. El salută „onorata adunare a tuturor românilor din Transilvania, Ungaria și Banat”, chemându-i să zdrobească lanțurile robiei pe pământul stropit cu sângele martirilor Horea și Cloșca și să înfăptuiască marele vis al lui Mihai Viteazul: „unirea tuturor celor de o limbă și de o lege”.

Discursul festiv și solemn a fost rostit de Vasile Goldiș. Adresându-se „onoratei Adunări naționale”, omul de vastă cultură și de înaintate concepții social-politice schițează mai întâi, în cuvinte alese, istoria dramatică, dar eroică a poporului român de-a lungul veacurilor. Unirea românilor într-un singur stat pretinde asigurarea pe seama tuturor neamurilor și tuturor persoanelor a acelorași drepturi și datorii. Pentru statornicirea unei societăți bazate pe muncă și pe răsplata ei integrală, e necesar să se jure credință națiunii române, dar totodată, și civilizației umane.

La fiecare cuvântare a unuia sau altuia dintre oamenii politici ai vremii și nu numai, „sala întregă răspundea printr-un tunet de aplauze”, mărturisește un elev de liceu de la Blaj, Iulian Trifu, supraveghetor la intrarea în „Sala Unirii”. Același elev își mai amintește cum, după încetarea aplauzelor, profesorul Ovidiu Hulea a deschis un geam și cu o voce tunătoare a adus la cunoștința mulțimilor nerăbdătoare știrea despre hotărârea de unire strigând cu toată puterea: „În clipa aceasta s-a

hotărât și s-a proclamat Unirea Ardealului cu România, patria-mamă”. La auzul acestor cuvinte, poporul izbucnește în chiote de bucurie.

Toate hotărârile s-au luat în unanimitate și principiile noului stat întregit și unitar, ca și chintesența celor mai avansate idei de democrație, umanitarism, libertate și iubire de neam, au fost primite ca izvorâte din cel mai curat suflet al unui popor.

BIBLIOGRAFIE:

Bianu V., „Însemnări din războiul României Mari”, II, p. 138-139.

„Românul”, VII, nr. 20, 20 nov./ 3 dec. 1918.

Pascu St., „Făurirea Statului Național Unitar Român”, II, Ed. Academiei Române, București, 1983.

PORTRETE ALE MARII UNIRI

*Inst. Ana-Maria GAVRIL
Grădinița cu p.p. nr. 1, Orșova*

Majestatea sa Ferdinand I, născut Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen (n. 24 august 1865, Sigmaringen - d. 20 iulie 1927, Sinaia--Castelul Peleş) a fost rege al României din 10 octombrie 1914 până la moartea sa. Supranumit fie "Întregitorul", fie "Ferdinand cel Loial", pentru felul în care și-a dedicat viața țării sale. A trecut peste originea sa germană pentru a urma voința de unitate a poporului său, în timpul primului război mondial.

Visul lui Ferdinand a fost, în egală măsură, același cu al milioanelor de români - crearea României Mari prin alipirea Transilvaniei regatului român. Însă la acea dată Ardealul se afla sub stăpânire austro-ungară, acolo unde românii, care erau cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori ale acelor locuri, nu aveau nici cele mai elementare drepturi.

Momentul prielnic s-a ivit odată cu declanșarea primului război mondial. În cursul anului 1918, anul de naștere al României Mari, Ferdinand s-a întors triumfal la București, în fruntea armatei sale eroice, trecând pe sub Arcul de Triumf, întâmpinat fiind de populația entuziastă.

Ion I.C. Brătianu, cunoscut și ca Ionel Brătianu (n. 20 august 1864, Florica, azi Ștefănești, Argeș - d. 24 noiembrie 1927, București) a fost inginer, om politic, președinte al Partidului Național Liberal, membru de onoare al Academiei Române din 1923. Devine membru al Partidului Național Liberal încă din 1895. A condus guvernul României timp de 12 ani, contribuind direct la înfăptuirea Marii Uniri din 1918, la legiferarea și realizarea reformei agrare și a celei electorale, la consolidarea statului național unitar român.

Actul de Unire a Transilvaniei cu România de la 18 noiembrie/1 decembrie 1918 încheie procesul de formare a statului național unitar, la care Ionel Brătianu avusese o contribuție majoră. La 29 noiembrie 1918 se constituie un nou guvern liberal, condus de I.I.C. Brătianu, în componența lui regăsindu-se, pentru prima dată în istoria țării, și miniștrii din provinciile istorice românești unite cu țara mamă.

Alexandru Vaida Voevod (n. 27 februarie 1872, Olpret, azi Bobâlna — d. 19 martie 1950, Sibiu) a fost un om politic, medic, publicist și unul dintre liderii marcanți ai Partidului Național Român din Transilvania, apoi al Partidului Național Țărănesc.

Alexandru Vaida-Voevod a avut o contribuție deosebit de importantă la înfăptuirea Unirii Transilvaniei cu România. Pe 29 septembrie/12 octombrie 1918, la Oradea s-au desfășurat lucrările Comitetului Executiv al Partidului Național Român.

Pe 1 decembrie 1918, a participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, unde cei 1228 de delegați aleși ai românilor "din Transilvania, Banat și Țara Ungurească" au votat Rezoluția Unirii care "decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România".

Vasile Goldiș (n. 12/24 noiembrie 1862, Mocirla, azi Vasile Goldiș, Arad - d. 10 februarie 1934, Arad) a fost un academician român, om politic, membru de onoare (1919) al Academiei Române.

Slujind cu credință idealurile de libertate și unitate națională a românilor, Vasile Goldiș se numără printre inspiratorii și organizatorii actului Unirii din 1918, cu tot ce a însemnat el pentru făurirea statului unitar român, printre gânditorii progresiști ai vremii care au promovat ideile generoase ale emancipării maselor populare și ale înțelegerii între toate popoarele lumii.

La 1 decembrie 1918, Vasile Goldiș rostește la Marea Adunare de la Alba Iulia celebrul său discurs în care relevă aspirarea națională și socială exercitată de-a lungul veacurilor asupra românilor din Transilvania și Banat, subliniind perenitatea acestora în condiții vitrege, inevitabilitatea

dezmembrării monarhiei austro-ungare, a eliberării popoarelor asuprite și a constituirii pe ruinele acesteia a unor noi state naționale.

Ștefan Cicio Pop (n. 1 aprilie 1865, Șigău, Cluj - d. 16 februarie 1934, Conop, Arad) a fost jurist și om politic, membru al PNR și mai apoi al PNT, deputat român în Parlamentul de la Budapesta, participant activ la Marea Unire din 1918, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, membru al Consiliului Dirigent deținând portofoliul apărării.

La Alba Iulia, în acea zi a împlinirii idealului național de unire a Transilvaniei cu Regatul României, Ștefan Cicio Pop a fost ales între cei 15 membri ai Consiliului Dirigent, cu atribuții de guvern provizoriu al Transilvaniei, el ocupându-se de resortul Armatei și Siguranței publice.

După Unire a fost ales deputat, în 1919, în primul parlament al României Mari, ocupând și funcția de președinte al Consiliului de Miniștri atunci când titularul, Alexandru Vaida-Voevod a fost plecat la Conferința de Pace de la Paris.

Pe 1 decembrie 1918, Ștefan Cicio Pop a avut onoarea de a deschide lucrările, iar apoi activează în Consiliul Dirigent pentru a pregăti unirea administrativă cu Vechiul Regat.

Iuliu Cardinal Hossu (n. 30 ianuarie 1885, Milaș, comitatul Bistrița-Năsăud, d. 28 mai 1970, București), a fost un episcop greco-catolic de Cluj-Gherla.

Alături de predecesorii săi, episcopul Iuliu Hossu a contribuit decisiv la unirea Transilvaniei cu țara-mamă.

La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, din încredințarea Marelui Sfat al Națiunii, noul episcop de Gherla, Iuliu Hossu, a vestit lumii Unirea tuturor românilor, prin citirea Declarației de Unire.

"Astăzi, prin hotărârea noastră, se înfăptuiește România Mare, una și nedespărțită, rostind fericiți toți românii de pe aceste plaiuri: Ne unim pe veci cu Țara-Mamă, România. A biruit Dreptatea. Acesta-i ceasul dreptății lui Dumnezeu și al răsplătirii Lui pentru suferințele veacurilor purtate de un neam, cu credință în Dumnezeu și cu nădejdea în dreptatea Lui", a spus Iuliu Cardinal Hossu.

BIBLIOGRAFIE:

- Nicolae Iorga, *Istoria românilor*, Ediția I, 1936-1939
- Academia Română, „*Istoria românilor*”, 4 vol., Editura Enciclopedică, București 2001.
- Ion Bulei, „*Scurtă istorie a romanilor*”, Editura Meronia, 1996

VASILE GOLDIȘ

*Prof. Ana Maria GHINEA
Școala Gimnazială Gruia*

Vasile Goldiș (n. 12 noiembrie 1862, Mocirla, azi Vasile Goldiș, Arad - d. 10 februarie 1934, Arad) a fost un deputat în Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, organismul legislativ reprezentativ al „tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească”, cel care a adoptat hotărârea privind Unirea Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918.

Vasile Goldiș s-a născut la 12 noiembrie 1862, în satul Mocirla, tată fiindu-i Isaia Goldiș, preot în Mocirla, Seleuș și Cermei și mamă Floarea, fiică a preotului Ioan Cornea din Răpsig. [3] Familia din partea tatălui își are originea în localitatea Chișcău de lângă Băița pe meleagurile bihorene unde până astăzi Goldișeștii formează o bună parte din populația ocupată cu mineritul în minele de aur din Munții Apuseni. Teodor, bunicul lui Vasile Goldiș a fost preot în Mocirla, iar fratele tatălui, Petru, îmbrățișează și el cariera tatălui lor și devine preot în satul natal. Mama lui, Floarea, se trage dintr-o veche familie de români din ținutul Făgărașului.

Copilăria o petrece pe ținuturi arădene la Seleuș, Cermei și Mocirla. Școala primară o începe la Cermei în anul 1869 cu dascălul Nicolae Albu. Clasa a III-a o urmează la școala generală din Pădanul Nou, azi satul Horia, iar clasa a IV-a la o școală primară cu predare în limba română din Arad. Între anii 1873-1881, este elev al Liceului Teoretic din Arad pe care îl absolvă ca șef de promoție, remarcându-se cu aptitudini deosebite pentru istorie, literatură și filozofie.

La 1 octombrie 1881 se înscrie și urmează cursurile Facultății de Litere și Filozofie, cu bursă din partea Episcopiei Ortodoxe Române din Arad, la Universitatea din Budapesta (1881-1882 și 1884-1885) și la Universitatea din Viena (1882-1884). În anii studenției la Budapesta și Viena activează în cadrul societăților studenților români *Petru Maior* și *România Jună*.

După absolvire, obține diploma de licențiat în litere și filozofie și este numit la 1 septembrie 1885, candidat de profesor la *Liceul Eotvos* din Budapesta. În anul următor renunță la acest post și se stabilește la Caransebeș ca profesor de istorie și limba latină, la *Institutul Pedagogic-Teologic* și începe activitatea publicistică la *Foaia diecezană* organ de presă al Episcopiei Române din Caransebeș. În aceeași perioadă îndrumă societatea de lectură a tinerilor români și foaia acesteia *Progresul*.

La 5 martie 1888 îi adresează lui Gheorghe Barițiu o scrisoare prin care îi solicită ajutorul pentru obținerea unei catedre la Sibiu. La 1 septembrie 1889 este numit profesor la Brașov unde activează până în anul 1901. În această perioadă publică manuale de latină, istorie și constituție pentru elevii din liceu, programe și abecedare pentru școlile primare. Din anul 1890 devine membru și apoi secretar al Casinei române din Brașov. În timpul procesului memorandiștilor, intentat conducătorilor Partidului Național Român de către autoritățile maghiare, la Cluj în anul 1892, este mobilizată din Brașov o delegație de 200 de români care participă la proces exprimându-și solidaritatea cu acuzații.

În 1893, devine membru al Partidului Național Român și colaborator activ al ziarului *Tribuna* din Sibiu. Între 1895-1901, Goldiș este secretar al *Societății pentru crearea unui fond de teatru român*, sprijină mișcarea teatrală a românilor transilvăneni publicând articole pe această temă, preocupându-se de alcătuirea de repertorii adecvate echipelor de artiști amatori, inițiind anuarul societății și stimulând permanent strângerea de mijloace bănești necesare creării fondului propus. Din anul 1897 devine colaborator permanent al ziarului *Tribuna poporului* din Arad unde semnează articolul redacțional, susținând alături de Vasile Lucaciu și Ioan Russu-Șirianu noua orientare politică a românilor, bazată pe activismul parlamentar. La 1 iulie 1901 părăsește Brașovul și se stabilește la Arad unde devine secretar al *Episcopiei Ortodoxe Române*, iar mai târziu profesor și director al *Școlii Superioare de*

Fete. La 10 ianuarie 1905 cere să fie abandonată tactica rezistenței pasive față de politica oficială promovată de guvernele de la Budapesta și Viena față de români și să fie înlocuită cu o tactică activă, elastică, care să țină cont de conjunctură și de sarcinile imediate ce stăteau în fața poporului român din Transilvania, în cadrul conferinței Partidului Național Român. Între anii 1906-1910, în calitate de deputat în parlamentul maghiar pentru circumscripția Radna, a intervenit de numeroase ori împotriva diverselor legi asuprătoare de naționalități. Împreună cu Emanoil Ungureanu și Ioan Mișu, redactează un memoriu pe care acesta din urmă îl înainteză guvernului maghiar la 13 septembrie 1910 din partea Partidului Național Român, ca răspuns la propunerile de tratative ale acestuia. Diferențele de opinii față de tratativele cu guvernul maghiar creează în jurul anilor 1910-1911 grave disensiuni în cadrul Partidului Național Român având ca rezultat conturarea a două orientări diferite în problema formelor pe care este necesar să le îmbrace lupta de emancipare națională: orientarea radicală susținută în general de membrii tineri ai partidului grupați în jurul ziarului *Tribuna*, în frunte cu Octavian Goga, Ilarie Chendi, Onisifor Ghibu, Sever Bocu ș.a. și cea moderată reprezentată de membrii mai vârstnici ai partidului. Vasile Goldiș face parte, mai întâi, din grupul intransigenților, apoi realizând că un conflict ar putea avea consecințe ireparabile asupra activității partidului, adoptă o atitudine de compromis între cele două orientări încercând alături de Aurel Lazăr, Ioan Suciuc, Vasile Lucaciu și Ștefan Cicio-Pop să mențină unitatea de acțiune a românilor ardeleni. În aceste condiții primește să conducă ziarul *Românul* fondat la Arad de la 1 ianuarie 1911, care după încetarea apariției în martie 1912 a ziarului *Tribuna* a devenit cartierul general al luptei politice românești, pregătind Unirea cea mare, anunțând pe orice cale prăbușirea iminentă a Imperiului Austro-Ungar. Fiind director al ziarului, refuză semnarea declarației de fidelitate față de guvernul contelui Tisza în condițiile intrării României în război împotriva Austro-Ungariei. Acest act a fost calificat de către autoritățile maghiare drept atitudine duplicitară și lipsită de patriotism și a determinat suspendarea, în martie 1916, a ziarului *Românul* care va reapărea abia în preajma actului unirii de la Alba Iulia. [4] La 1 decembrie 1918 Vasile Goldiș a rostit la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia un discurs în care a relevat inevitabilitatea dezmembrării monarhiei austro-ungare și necesitatea unirii Transilvaniei cu România. Începând cu 2 decembrie 1918 a fost ministru al Instrucțiunii Publice în Consiliul Dirigent de la Sibiu, funcție pe care a exercitat-o până pe 17 decembrie 1918, când a fost numit ministru fără portofoliu în guvernul central de la București. Mandatul său de ministru al Instrucțiunii Publice în Consiliul Dirigent a fost preluat de Valeriu Braniște. În 1919 a fost numit membru de onoare al Academiei Române. În perioada interbelică Vasile Goldiș a făcut parte din guvernele de la București conduse de I.C. Brătianu (1918-1919), Artur Văitoianu (1919-1920), Alexandru Averescu (1920-1926), a fost ales deputat al Partidului Național Român în circumscripțiile Radna (1919), Pecica și Ineu (1922). La 2 mai 1926, în cadrul congresului Partidului Național Român convocat la Sibiu din inițiativa lui Vasile Goldiș, este ales președinte al partidului și declară că rupe relațiile cu Iuliu Maniu, care avea în vedere fuziunea PNR cu Partidul Țărănesc din Vechiul Regat. Mâhnit de nedreptățile sociale, de corupția și de ambițiile oamenilor politici se retrage, la scurt timp, din viața politică și se dedică activităților culturale. Între anii 1923-1932 a deținut funcția de președinte al societății ASTRA. Și-a trăit ultimii ani la Arad, unde încetează din viață la 10 februarie 1934, după o viață închinată marelui ideal de făurire al României. I s-au organizat funerariile naționale și în ziua înmormântării s-a instituit doliu național.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ioan I. Șerban (coord.), *Dicționarul personalităților Unirii. Trimișii românilor transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia*, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, 2003
2. *Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia*, pe site-ul Institutului Național al Patrimoniului, accesat la 6 mai 2018

MAREA UNIRE DIN 1918

*Prof. Iuliana GIMOIU
Colegiul National „Traian”*

Procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în anul 1918 în cuprinsul aceluiași stat național, România a reprezentat o dorință istorică, o dorință a întregirii neamului. Etape preliminare au fost Mica Unire din 1859 a Țării Moldovei cu Țara Românească și dobândirea independenței în urma războiului din 1877-1878, pe fondul renașterii naționale a românilor în parcursul secolului al XIX-lea.

Unirea Basarabiei, a Bucovinei și, în cele din urmă, a Transilvaniei cu Regatul României (așezisul Vechi Regat) a dus la constituirea României Mari. Ea a fost scopul intrării României în Primul Război Mondial de partea Antantei și a fost favorizată de mai mulți factori istorici:

- acțiunea politică decisivă a elitelor din Regatul României și din Austro-Ungaria în conjunctura favorabilă de la sfârșitul Primului Război Mondial
- prăbușirea Imperiului Austro-Ungar și a Imperiului Rus
- afirmarea principiului autodeterminării și a celui al naționalităților pe plan internațional, în contextul prezenței pe scară largă a sentimentului național în rândul populației românești.

...Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția ei stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan tășnit cu putere din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-l călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit. [...]

Marea Unire nu a fost rezultatul participării României la război. Nici partizani Antantei, nici cei ai Puterilor Centrale nu au avut în vedere revoluția din Rusia și destrămarea monarhiei austro-ungare. Raționamentul lor s-a înscris formulei tradiționale a raportului de putere interstate: victoria Antantei ne va da Bucovina, Transilvania și Banatul, victoria Puterilor Centrale ne va da Basarabia; o biruință o excludea pe cealaltă, astfel că nimeni nu vedea cum ar fi cu puțință ca toate aceste provincii să intre aproape simultan în frontierele Vechiului Regat. [...]

Nu o victorie militară a stat la temelia României Mari, ci actul de voință al națiunii române de a-și da armătura teritorial-instituțională care este statul național. [...]

O necesitate istorică - națiunea trebuie să trăiască într-un stat național - s-a dovedit mai puternică decât orice guvern sau partid, culpabil de egoism sau incompetență, și, punând în mișcare națiunea, i-a dat acea forță uriașă ca peste toate adversitățile să dea viață aspirației sale: statul național."

În acest an unic pentru România, îi omagiem pe cei care, acum 100 ani, au reușit să realizeze un vis aparent imposibil: unirea tuturor românilor.

BIBLIOGRAFIE:

Florin Constantiniu - *O istorie sinceră a poporului român*, ed. Univers Enciclopedic, 1997, p. 301-302

VALORI SI PERSONALITĂȚI REPREZENTATIVE ALE FĂURIRII STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

*Ana-Maria GOFIȚĂ
Grădinița cu p.p. nr.21, Drobeta - Turnu Severin*

„...Marea Unire din 1918 a fost și va rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția sa stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera nici a unui om politic, nici a unui guvern, nici a unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan râvnit cu putere, din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-i călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit [...]. Nu o victorie militară a stat la temelia României Mari, ci actul de voință al națiunii române de a-i da armătura teritorial-instituțională, care este statul național. [...]” Astfel marchează regretatul academician Florin Constantiniu semnificația istorică a zilei de 1 decembrie 1918.

În urmă cu 100 de ani, România suporta un grav și dureros impas istoric. Odată intrată în Primul Război Mondial, în anul 1916, din dorința nestrămutată a unirii tuturor românilor în granițele istorice, țara s-a confruntat cu o bătălie inegală, ca forță umană și dotare militară, cu tabăra trupelor germane și austro-ungare. După o retragere soldată cu pierderi imense, armata ajunsă în spațiul Moldovei repurtează ulterior victorii hotărâtoare, ale căror consecințe, însumate cu situațiile favorabile internaționale, facilitează în anul 1918 unirea cu românii din Regat a Basarabiei (27 martie), Bucovinei (28 noiembrie) și Transilvaniei (1 decembrie).

Majestatea sa Ferdinand I, născut Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen (n. 24 august 1865, Sigmaringen - d. 20 iulie 1927, Sinaia--Castelul Peleş) a fost rege al României din 10 octombrie 1914 până la moartea sa. Istoria menționează că, datorită admirației sale pentru România, Regele Ferdinand, în numai 13 ani de domnie, dintr-un "necunoscut", avea să devină regele României Mari, supranumit fie "Întregitorul", fie "Ferdinand cel Loial", pentru felul în care și-a dedicat viața țării sale. A trecut peste originea sa germană pentru a urma voința de unitate a poporului său, în timpul primului război mondial. Visul lui Ferdinand a fost, în egală măsură, același cu al milioanei de români - crearea României Mari prin alipirea Transilvaniei regatului român. Însă la acea dată Ardealul se afla sub stăpânire austro-ungară, acolo unde românii, care erau cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori ale acelor locuri, nu aveau nici cele mai elementare drepturi.

Ion I.C. Brătianu (20 august 1864 – 24 noiembrie 1927), cunoscut și ca Ionel Brătianu a fost inginer, om politic, președinte al Partidului Național Liberal, membru de onoare al Academiei Române din 1923. Devine membru al Partidului Național Liberal încă din 1895. A condus guvernul României timp de 12 ani, contribuind direct la înfăptuirea Marii Uniri din 1918, la legiferarea și realizarea reformei agrare și a celei electorale, la consolidarea statului național unitar român. În momentul în care I.I.C. Brătianu preia conducerea Partidului Național Liberal, în anul 1910, se prefigurează și opțiunea politicii externe a partidului, aceea de a desprinde România de Tripla Alianță și de a o orienta spre tabăra Antantei, singura orientare politică compatibilă cu idealul major, acela de a uni pe toți românii în granițele aceluiași stat. Actul de Unire a Transilvaniei cu România de la 18 noiembrie/1 decembrie 1918 încheie procesul de formare a statului național unitar, la care Ionel Brătianu avusese o contribuție majoră. La 29 noiembrie 1918 se constituie un nou guvern liberal, condus de I.I.C. Brătianu, în componența lui regăsindu-se, pentru prima dată în istoria țării, și miniștrii din provinciile istorice românești unite cu țara mamă. Acest guvern ratifică actul de unire a Transilvaniei cu România (Decretul-lege din 13 dec. 1918 pentru unirea Transilvaniei și a celorlalte ținuturi din Ungaria locuite de români cu Regatul României) și cel al unirii cu Bucovinei cu România (decretul-lege din 19 dec.

1918 relativ la Unirea Bucovinei cu Regatul României). După Marea Unire, oamenii politici le revenea răspunderea de a găsi mijloacele adecvate pentru a asigura dezvoltarea României ca stat european. Ion I.C. Brătianu a dominat viața politică din România cu autoritate. Dintre cei care au încercat să-și explice cauzele acestei dominații, toți au căzut de acord că avea o vocație nativă de conducător. Cel mai adesea era văzut cu o carte în mână, de regulă o carte de istorie. Dominând cu autoritate viața politică a României timp de două decenii, Ion I.C. Brătianu a fost una dintre cele mai complexe și controversate personalități ale istoriei naționale.

Alexandru Vaida Voevod (n. 27 februarie 1872, Olpret, azi Bobâlna — d. 19 martie 1950, Sibiu) a fost un om politic, medic, publicist și unul dintre liderii marcanți ai Partidului Național Român din Transilvania, apoi al Partidului Național Țărănesc. Alexandru Vaida-Voevod a avut o contribuție deosebit de importantă la înfăptuirea Unirii Transilvaniei cu România. Pe 29 septembrie/12 octombrie 1918, la Oradea s-au desfășurat lucrările Comitetului Executiv al Partidului Național Român. În cadrul acestora s-a hotărât ca națiunea română din Austro-Ungaria, "liberă de orice înrăurire străină", să-și aleagă "așezarea ei printre națiunile libere". Rezoluția Comitetului Executiv a fost citită de către Alexandru Vaida-Voevod în Parlamentul din Budapesta pe 5/18 octombrie. Pe 1 decembrie 1918, a participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, unde cei 1228 de delegați aleși ai românilor "din Transilvania, Banat și Țara Ungurească" au votat Rezoluția Unirii care "decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România".

Vasile Goldiș (n. 12/24 noiembrie 1862, Mocirla, azi Vasile Goldiș, Arad - d. 10 februarie 1934, Arad) a fost un academician român, om politic, membru de onoare (1919) al Academiei Române. Slujind cu credință idealurile de libertate și unitate națională a românilor, Vasile Goldiș se numără printre inspiratorii și organizatorii actului Unirii din 1918, cu tot ce a însemnat el pentru făurirea statului unitar român, printre gânditorii progresiști ai vremii care au promovat ideile generoase ale emancipării maselor populare și ale înțelegerii între toate popoarele lumii. La 10 ianuarie 1905, în cadrul conferinței Partidului Național Român, cere cu insistență, alături de alți membri, să fie abandonată tactica rezistenței pasive față de politica oficială promovată de guvernele de la Budapesta și Viena față de români și să fie înlocuită cu o tactică activă, elastică, care să țină cont de conjunctură și de sarcinile imediate ce stăteau în fața poporului român din Transilvania.

Iuliu Cardinal Hossu (n. 30 ianuarie 1885, Milaș, comitatul Bistrița-Năsăud, d. 28 mai 1970, București), a fost un episcop greco-catolic de Cluj-Gherla. Alături de predecesorii săi, episcopul Iuliu Hossu a contribuit decisiv la unirea Transilvaniei cu țara-mamă. După terminarea primului război mondial, noua situație mondială favoriza formarea statelor naționale. Prin urmare, românii din Transilvania, Banat și Ungaria și-au format organe politice proprii, așteptând momentul prielnic înfăptuirii unirii politice cu România.

BIBLOGRAFIE:

- Ziarul „Românul” și Marea Unire*, Editura Politică, București, 1988, pp. 7–66, 371–392
 „ZIRIDAVA XVIII”, editat de Muzeul Județean Arad, Arad, 1993, pp. 201–348
Aradul — permanență în istoria patriei, editat de Comitetul de Cultură și Educație Arad, Arad, 1978, pp. 304–419
Aradul — cetatea Marii Uniri, Alexandru Roz, Editura Mirton, Timișoara, 1993, pp. 9–31
Aradul cultural în lupta pentru înfăptuirea Marii Uniri (1908-1918), Vasile Popeangă, Ion B. Mureșianu, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, Arad, 1991, pp. 9–125
Scurtă istorie a românilor, Ion Bulei, Editura Meronia, București, 1996, pp. 104–107.

UNIREA DE LA 1 DECEMBRIE 1918

Înv. Niculina GRECU
Școala Gimnazială Nr.1 Văgiulești, Jud.Gorj

1 Decembrie 1918 a fost ziua în care românii au înfăptuit unul dintre cele mai semnificative și mai importante acte istorice, cu deosebite consecințe pentru evoluția ulterioară a națiunii noastre. Marele istoric român de renume european A.D. Xenopol aprecia că în istoria neamului românesc au fost mari acte definitorii, respectiv cucerirea Daciei de către români – care ne-a dat structura de esență romanică, latină a poporului și limbii – și Unirea din 1918, când s-a desăvârșit statul național, marcând întreaga existență a milioane de români.

În evoluția lor, românii au realizat, în genere, trei mari uniri. Cea dintâi, sub egida voevodului Mihai Viteazul, s-a derulat între anii 1599 -1600, când s-a strâns laolaltă cea mai mare parte a teritoriilor românești din jurul Carpaților. Opoziția internă și, mai ales, cea externă au dus la dispariția unui stat românesc cuprinzător în această parte a Europei, însă acea realizare a rămas un precedent istoric, un simbol și un imbold pentru generațiile următoare.

Dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, înfăptuită în 1859, marchează cea de-a doua unire, când s-au pus bazele statului național român modern, devenit, apoi, independent pe harta Europei, după mai puțin de două decenii. În condițiile complexe ale Europei de sfârșit de epocă modernă, românii trăiau atât într-o țară liberă (cca. 130.000 kmp), cât și sub diverse stăpâniri străine – ale Austro-Ungariei și Rusiei țariste (Transilvania, Bucovina, Basarabia). La fel ca și în cazul altor popoare europene, s-a dezvoltat în sec. al XIX-lea, în mod organic, ca națiune, s-a definit ideea, ca atare s-a formulat în plan politic, moral, juridic, principiul de naționalitate.

Desăvârșirea statului național unitar român s-a putut realiza în condițiile interne și internaționale cu totul deosebite generate de prima conflagrație mondială. Intrarea României în război, în vara anului 1916, fusese precedată de o amplă deliberare, cu participarea unei mari părți a românilor din diferite ținuturi românești. În contextul de atunci, s-a ales soluția eliberării Ardealului, ceea ce s-a și realizat, parțial și pentru puțină vreme. Au urmat, apoi, episoadele dramatice a ceea ce a fost „*războiul de întregire națională*”. Sfârșitul primului război mondial a adus și destrămarea (definitivă sau vremelnică) a unor imperii ce dominaseră timp de veacuri existența poporului român, ca și a altora. În aceste condiții excepționale, a devenit posibilă realizarea unirii cu România. În condițiile prăbușirii Rusiei țariste, când pe ruinele acesteia au apărut, uneori doar vremelnic, și alte state europene, românii dintre Prut și Nistru, prin organisme alese și abilitate, și-au proclamat, în mod plebiscitar și succesiv, statalitatea, autonomia și independența, pentru ca, în final, la 27 martie/9 aprilie 1918, să se declare unirea Basarabiei, „*ca fiică, cu mama sa, România*”, așa cum se consemna în actul final, adoptat atunci la Chișinău. Peste câteva luni, după ce dubla monarhie încetase, practic, de a mai exista, fiind înlocuită cu state central europene, a devenit posibilă și realizarea aspirațiilor naționale ale românilor din zonele bucovinene și transilvane. Congresul general al românilor bucovineni a decis, la 15/28 noiembrie 1918, unirea necondiționată cu România a tuturor teritoriilor smulse Moldovei prin „*vicleșug și silă*”, de către Habsburgi, la 1774. Procesul a culminat și s-a desăvârșit în inima ținuturilor românești, căci țara nu putea fi întreagă fără Ardeal, așa cum afirmase, cu doi ani mai înainte de actul unirii, N. Titulescu, marele european. Principiul autodeterminării românilor în Transilvania a fost formulat într-o declarație făcută cunoscută popoarelor lumii la 12 octombrie 1918, în care regăsim principalele componente ale conceptului european despre libertate și suveranitate națională, plebiscitul etc. Au fost create structuri de putere românești, pentru ca, în final, să fie convocată, la Alba-Iulia, fosta reședință a lui Mihai Viteazul, Marea Adunare Națională, cu rol plebiscitar, izvorâtă și din introducerea votului universal și a altor forme ale democrației și liberalismului.

La 1 Decembrie 1918, cei 1.228 de delegați deputați ai românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș prezenți în Sala Unirii au votat „*unirea lor și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România* “. Decizia a căpătat, imediat, adeziunea entuziastă a celor peste 100.000 de reprezentanți ai românilor prezenți atunci la evenimentul istoric, în orașul de pe Mureș. Atunci și acolo s-a arătat că unirea Transilvaniei era justificată și de istoria neamului, de unitatea și omogenitatea națiunii, de rațiuni politice, economice, culturale și, nu în cele din urmă, de cele ale democrației.

Marea Unire proclamată la Alba-Iulia a avut, imediat, un ecou european, dar și peste ocean, în America, unde locuiau atunci peste 150.000 de români, și care au avut trimiși la fața locului sau au relatat, pe baza unor corespondențe, despre justetea hotărârilor românilor și despre legitimitatea unităților statale, într-o serie de ziare și publicații, precum „*The Times*”, „*Daily Express*”, „*Manchester Guardian*”, „*Le Matin*”, „*Le Temps*”, „*Corrieredella Serra*”, „*II Giornaled'Italia*”, „*New York Times*”, „*Le Figaro*”, „*Journal de Geneve*”. Cititorii erau informați cu privire la existența istorică a românilor, a aspirațiilor și eforturilor lor spre unitate și libertate, ca și spre o organizare democratică.

Un reputat istoric englez, Q.W.A. Leeper, publica, în decembrie 1918, sub formă de broșură, un studiu numit „*Dreptatea cauzei românești*” („*The Justice of Rumania's Cause*”), unde arăta că unirea românilor „*este rezultatul firesc al rodului eroic al grelelor suferințe îndurate pentru înfăptuirea acestui ideal, care înseamnă un mare câștig pentru cauza progresului și democrației*”. În anul 1919-1920, Conferința de Pace de la Paris și tratatele încheiate acolo au consacrat pe plan internațional unitatea înfăptuită de românii înșiși, în cursul anului 1918. După acest an, România întregită și-a modificat locul în Europa. Cu cei 295.049 kmp ca suprafață, ocupa locul 10 pe continent, iar ca potențial uman (15 milioane – în 1919, 20 de milioane – în 1940) ocupa locul opt. Unirea din 1918, piatră de hotar, a însemnat un nou început de epocă în istoria românilor.

BIBLIOGRAFIE:

Revista “Balcanii” - Prof. Univ. Dr. Gh. Zbucnea

DIMENSIUNI POLITICO - JURIDICE ALE CONSFINȚIRII MARII UNIRI ÎN CONSTITUȚIA ROMÂNIEI DIN 1923

*Prof. Marilena Violeta GRECU,
Colegiul Național Economic „Theodor Costescu”*

Proclamația de la Alba Iulia este un document de referință pentru reorganizarea democratică a României întregite.

Actul Marii Uniri de la Alba Iulia a creat, prin conținutul său, baza politică și națională a schimbării ordinii constituționale, în acord cu noile realități istorice de după Primul Război Mondial. Modalitatea de înfăptuire a idealului național, prin afirmarea principiului de suveranitate națională și a dreptului de autodeterminare, deschidea perspectiva democratică a desăvârșirii unității naționale. Rezoluția Adunării Naționale de la Alba Iulia, din 18 noiembrie/1 decembrie 1918 proclamă principiile fundamentale menite a contribui la propășirea statului unitar român. Din acest punct de vedere, Proclamația de la Alba Iulia reprezintă un document programatic în organizarea constituțională a României întregite, un adevărat anteproiect de constituție.

Textul Proclamației era concis, dar de o admirabilă generozitate față de cei care trăiesc pe acest pământ, garantându-se deplina, „1. Libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc”.

Proclamația implica redefinirea fundamentelor statului român, în perspectiva deschiderii unei Adunări Constituante, care să confere un nou act fundamental țării. Considerăm că elaborarea noii Constituții din 1923, deși vechea Constituție de la 1866 putea fi modificată, se datorează tocmai împlinirii dezideratelor acestei Adunări.

Scopul Proclamației era acela de a găsi mecanisme politico-juridice prin care drepturile să fie garantate: „2. Egală îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din Stat. 3. Înfăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate târâmurile vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe, în vârstă de 21 de ani la reprezentarea în comune, județe ori parlament. 4. Desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire, libera propagandă a tuturor gândurilor omenești. 5. Reforma agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desfășurând fideicomisurile și în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i se va face posibil țăranului să-și creeze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atât cât o să poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte, potențarea producției. 6. Muncitorimei industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii, care sunt legiferate în cele mai avansate state industriale din Apus”.

Proclamația a fost citită de Vasile Goldiș, fruntașul mișcării naționale transilvănene, în fața a 1.228 delegați și a peste 100.000 de români de pretutindeni. Proclamația de o largă deschidere, atât față de toți locuitorii acestui pământ, cât și față de celelalte națiuni subjugate, este altruistă și lipsită de orice resentiment, privește spre viitor cu încrederea izvorâtă din iubirea și entuziasmul liberării națiunilor.

Hotărând unirea tuturor românilor într-un singur stat, Adunarea Națională de la Alba Iulia a schițat bazele unui program de reorganizare democratică a întregii țări, care a devenit documentul de fond pentru reorganizarea democratică a României. La înscrierea ideilor constituționale, privind

libertatea națională a tuturor minorităților, un rol important l-a avut Vasile Goldiș, care nu a rostit numai declarația solemnă a desăvârșirii unirii, ci a elaborat și prevederile privind libertățile acestora. Propria-i lucrare, tipărită în limba maghiară la Arad, în anul 1912, intitulată „*Despre problema naționalităților*”, care a fost rodul unei cunoașteri adânci a istoriei noastre și a legăturilor dintre cetățenii acestui pământ, a stat la baza hotărârilor istorice de la Alba Iulia privind minoritățile, hotărâri ce vor fi integrate apoi în noua Constituție din 1923. Privită în dimensiunea istorică a celor aproape 100 de ani care au trecut de la marea unire, Rezoluția de la Alba Iulia, înscrisă în cadrul unui text solemn, reprezintă, peste timp, legătura firească cu Proclamația de la Islaz, iar tonul său grav, deschis spre viitor și eternitate definește, în fapt, prin refuzul urii și al dezbinării, construcția actuală a statului român unitar.

În România, adoptarea noii constituții a întârziat în raport cu constituțiile celorlalte state desprinse din monarhia Austro-Ungară. Motivul principal al amânării elaborării și adoptării constituției a fost legat de faptul că liderii politici români și-au putut permite această întârziere, întrucât întregirea națională s-a făcut în jurul României, a vechiului Regat. Or, Constituția de la 1866, care era mult mai liberală decât constituțiile sub care trăiseră românii aflați sub stăpânire străină, putea fi extinsă, în mod firesc, la întreg teritoriul și întreaga populație. Ca forma de stat, vechiul Regat era o monarhie constituțional-parlamentară, iar în 1918 toate provinciile unite au acceptat această Constituție de la 1866, chiar din declarația de unire, când au făcut apel la Coroană, ca simbol al unității naționale. Prin urmare, aceste teritorii, după cum au relevat șijuriștii vremii, au intrat normal „în organizarea de stat a vechiului Regat, deci sub Constituția acestuia”. O nouă constituție era de dorit nu atât din nevoia aplicabilității ei pe întreg teritoriul țării, ci pentru a consemna, într-o formulare categorică, sancționarea unității naționale, până atunci expresie doar a voinței națiunii. De alături, în concepția multor juriști, sociologi, istorici, economiști, psihologi, eticieni ai epocii (Ion V. Gruia, Mircea Djuvara, Paul Negulescu, Andrei Rădulescu, Dimitrie Gusti, Nicolae Iorga, Ion C. Filitti, Virgil Madgearu etc.), ca și în viziunea liderilor politici de atunci (Ion I.C. Brătianu, Vintilă Brătianu, I.Gh. Duca, Iuliu Maniu, Ion Mihalache etc.), noua constituție trebuia să reprezinte una dintre formele și mijloacele de desăvârșire a Marii Uniri. În consonanță cu Proclamația de la Alba Iulia, ea era menită să confere o bază juridică nouă statului român întregit.

Menționând cauzele întârzierii elaborării noii constituții, trebuie să mai avem în vedere și instabilitatea guvernamentală din perioada anilor 1918-1922, rigiditatea procedurii de modificare a vechii constituții, nevoia consolidării pe plan extern a unificării statului român prin tratatele de pace de la Paris, contradicțiile în cadrul și între partidele politice privind problema constituțională etc. La toate acestea mai putem adăuga dificultățile inerente de a topi, cu înțelepciune și responsabilitate, într-un tot unitar o „lege a legilor” pentru trei părți de teritoriu și de populație care au fost guvernate de legi diferite precum Constituția vechiului Regat, Constituția din 1917 din Imperiul Austro-Ungar, Legile votate de Duma țaristă după revoluția din 1905-1907.

Pentru ca noua Constituție să poată deveni Constituția Unificării României Întregite, s-a așteptat și fastuosul act al încoronării Regelui Ferdinand și al Reginei Maria la Alba Iulia, ca Regi ai României Mari, din 15 octombrie 1922, moment de o puternică semnificație politică și simbolică în epocă.

Constituția din 1923 rămâne cu această menire, de a fi Constituția Unificării, a legării și sudării teritoriale, economice, politice și spirituale a României Mari. Ea a deschis o nouă etapă în calea dezvoltării României interbelice pe calea democrației, având ca obiectiv principal desăvârșirea organizării statale și a vieții sociale unitare. Pe baza Constituției s-a putut realiza, într-un ritm relativ rapid, întreg procesul de unificare legislativă a României.

Dacă până la 1918, vechile provincii unite cu țara (Transilvania, Basarabia, Bucovina și Banat) s-au dezvoltat în cadrul unor norme, practici și sisteme juridice diferite, impuse de dominația străină și care se deosebeau ca spirit și principii de cele ale vechii României, ele trebuiau să-și găsească o fuziune organică în *legislația de unificare*, valabilă pentru întreg teritoriul românesc și pentru întreg poporul român. Stipulând expres, într-un articol final, că „se vor revizui toate codicile și legile existente în

diferitele părți ale statului român spre a se pune în armonie cu Constituțiunea de fațăși asigura unitatea legislativă”, Constituția din 1923 reprezintă nucleul principal în jurul căruia s-a desăvârșit unificarea legislativă a României Mari. Acest proces s-a realizat atât prin extinderea legilor din vechiul Regat pe tot cuprinsul țării întregite, cât și prin punerea de acord a legislației existente cu Constituția, în scopul ajustării și adaptării vechilor instituții juridice la noile condiții, dar și a creării unor noi infrastructuri legislative care să răspundă necesităților de progres și dezvoltare ale țării noastre.

Printr-o serie de legi, elaborate pe baza Constituției din 1923, se extind prevederile organizării judecătorești civile, comerciale și penale, ale învățământului, ale codului silvic etc. în toate provinciile alipite României, iar prin crearea Consiliului legislativ (în 26 februarie 1925), acest organism a fost însărcinat să alcătuiască proiectele de unificare legislativă și regulamentele generale de aplicare a legilor.

Regimul minorităților, înscris în Constituția din 1923, a izvorât din convingerea că sudarea sufletească a tuturor cetățenilor țării, indiferent de originea etnică, este o condiție *sine qua non* pentru consolidarea statului român întregit.

Acordând o serie de drepturi șilibertăți democratice pentru toțicetățenii, Constituția din 1923 a înlesnit accesul la viața politică și culturală a acestora. Iar dacă pe parcurs unele prevederi nu vor fi garantate sau respectate, ele vor afecta deopotrivă pe toți locuitorii țăriiși cu atât mai mult pe români, aflați în covârșitoare majoritate în structura socială și etnică a țării. Constituția din 1923 și legile de unificare au contribuit nu numai la consolidarea unitară din punct de vedere economic, administrativ, cultural a țării, ci și la unificarea sufletească a cetățenilor, la diminuarea lentă a resentimentelor acestora. Fricțiunile dintre românii din Vechiul Regat, Transilvania, Bucovina și Basarabia s-au ameliorat treptat, iar percepția negativă a „regătenilor”, care vor să acapareze funcțiile de conducere șibogățiile noilor provincii unite cu țara, s-a estompat în timp.

Cetățenii României interbelice au lăsat un model de urmat, pentru felul cum și-au integrat în practica politico-juridică dorințelenationale, și-au perfecționatinstituțiileșilegislația, și-au afirmat atitudinile democratice și au respins extremismele, și-au conturat și modelat comportamentele politice și civice.

BIBLIOGRAFIE:

1. Banciu Angela, *Rolul Constituției din 1923 în consolidarea unitățiinaționale (Evoluția problemei constituționale în România interbelică)*, Editura Științificăși Enciclopedică, București, 1988.
2. Banciu A, *Istoria constituțională a României. Deziderate naționaleșirealități sociale*, Editura Lumina Lex, București, 2001.
3. Djuvara Mircea, *Noile ținuturi. Constituțiuneași Constituanta*, București, 1921
4. Goldiș Vasile, *Discursuri rostite în preajma Unirii și la Asociațiunea Culturală „Astra”*, București, Cultura Națională, 1928.
5. Hobsbawn, E, *O istorie a secolului XX. Era extremelor. 1914-1991*, Editura Cartier, 1999.
6. Saizu I, Tecu A, „*Europa economică interbelică*”, Iași, 1997.

1 DECEMBRIE – ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

100 DE ANI DE LA MAREA UNIRE

Prof. Diana - Maria GUȘMAN
Școala Gimnazială "Dumitru Crașoveanu", Izvoru Bîrzii

La data de 1 Decembrie 2018, se împlinesc 100 de ani de la proclamarea Unirii Transilvaniei cu România, realizându-se statul național român unitar. Acest eveniment de o importanță deosebită pentru națiunea română a fost organizat de către Consiliul Național Român Central, format din reprezentanți ai Partidului Național Român și Partidului Social Democrat, șase din P.N.R. și șase din P.S.D..

Alba Iulia fusese aleasă de către Consiliul Național Român Central, pentru a adăposti între zidurile ei pe reprezentanții poporului românesc din Transilvania, în cea mai mare zi din istoria acestui popor, pentru două pricini. La 1 noiembrie 1599, Mihai Viteazul, biruitor la Selimbăr, își făcuse intrarea în Alba Iulia. Ea a fost capitala strălucitului domn în timpul scurt cât el reușise să săvârșească cea dintâi unire a Țărilor Române. La 1784, pe același platou al Cetății, Horia și Cloșca, sufereau supliciuul frângerii pe roată, pentru că avuseră curajul să ceară o viață mai bună pentru neamul lor.

Pregătirea politică a Adunării a întâmpinat dificultăți. Ședințele preparatoare din cele două zile, care au precedat Adunarea, au fost foarte însuflețite. Discutându-se textul Rezoluției Unirii, redactat de Vasile Goldiș, unii susțineau ca Unirea să se facă pe baza proclamării autonomiei Ardealului. Tineretul, la care se adăugaseră și delegații sosiți din Bucovina și Basarabia, susțineau unirea fără condiții. Socialiștii, lucrând sub influența Budapestei, cereau republica și-și exprimau temerea de stările politice din vechiul Regat al României. În cele din urmă s-a stabilit o înțelegere, renunțându-se la toate părțile la punctele de vedere prea intransigente și adoptându-se formula unei autonomii provizorii. Iuliu Maniu a explicat că e necesară o epocă de tranziție, deoarece *"nu se poate ca într-o singură zi, sau într-o singură oră, sau într-un moment dat, să punem la o parte o stare de lucruri veche și să înfăptuim una nouă"*. Deci, nu e vorba de a pune condiții la Unire, ci a constata necesitatea unei epoci de tranziție.

Adunarea de la Alba Iulia s-a ținut într-o atmosferă sărbătorească, în prezența a peste 100000 de oameni, sosiți din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. Au venit 1228 de delegați oficiali, reprezentând toate cele 130 de cercuri electorale din cele 27 comitate românești, apoi episcopii, delegații consilierilor, ai societăților culturale românești, ai școlilor medii și institutelor pedagogice, ai reuniunilor de meseriași, ai organizațiilor militare și ai tinerimii universitare. Delegația Sighișoarei a fost condusă de către dr. Toma Cornea, delegația era compusă din dr. Ioan Ioanovici, Vasile Udrea, protopopul Demetriu Moldovan și pr. Onoriu Sasu din Daneș. Dr. Toma Cornea a devenit membru al Mareului Sfat Național Român Toate păturile sociale, toate interesele și toate ramurile de activitate românească erau reprezentate.

În acest timp, în sala Cazinei militare, delegații țin adunarea. Pe podium, între steagurile tuturor națiunilor aliate, iau loc fruntașii vieții politice și intelectuale a românilor și delegații Bucovinei și Basarabiei, care au ținut să aducă salutul țărilor surori, intrate mai dinainte în marea familie a statului român.

Bătrânul Gheorghe Pop de Băsești, la vârsta de 83 de ani, a avut fericirea să prezideze Adunarea de la Alba Iulia, rostind la sfârșitul ei cuvintele biblice ale dreptului Simion: „Acum slobozește, Stăpâne, pe robul tău în pace, căci văzură ochii mei mântuirea neamului românesc!"

Într-o atmosferă înălțătoare, în mijlocul aprobărilor unanime și a unui entuziasm fără margini, Ștefan Cicio Pop arată împrejurările care au adus ziua de astăzi, Vasile Goldiș expune trecutul plin de

suferințe și de glorie al națiunii române de pretutindeni și necesitate Unirii, Iuliu Maniu explică împrejurările în care se înlăpătează Unirea, iar socialistul Jumanca aduce adevărul la Unire a muncitorimii române, care se simte una cu întreg neamul românesc.

Rezoluția Unirii e citită de Vasile Goldiș: **“Adunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie / 1 decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România. Adunarea proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între Mureș, Tisa și Dunăre.”**

Restul rezoluției cuprinde programul de aplicație: autonomia provizorie a teritoriilor până la întrunirea Constituantei, deplină libertate națională pentru popoarele conlocuitoare, deplina libertate confesională, înlăpătarea unui regim curat democratic pe toate terenurile vieții publice, reforma agrară radicală, legislație de ocrotire a muncitorimii industriale. Adunarea națională dorește ca Congresul de pace să asigure dreptatea și libertatea atât pentru națiunile mari cât și pentru cele mici și să elimine războiul ca mijloc pentru reglementarea raporturilor internaționale. Ea salută pe frații lor din Bucovina, pe națiunile eliberate cehoslovacă, austro-germană, iugoslavă, polonă și ruteană, se închină cu smerenie înaintea acelor bravi români care și-au vărsat sângele în acest război pentru libertatea și unitatea națiunii române, și în sfârșit exprimă mulțumirea și admirația sa tuturor puterilor aliate.

La ceasurile 12 din ziua de 1 decembrie, prin votarea unanimă a rezoluției, Unirea Transilvaniei cu România era săvârșită!

Adunarea a ales, pe 2 decembrie, organismele care conduceau Transilvania până la integrarea ei în statul român, Consiliul Dirigent, cu rol executiv, având în frunte pe Iuliu Maniu, și Marele Sfat Național, cu rol legislativ, condus de Gheorghe Pop de Băsești, ambele cu sediul la Sibiu. A fost aleasă delegația românilor transilvăneni care pe 11 decembrie a prezentat Actul Unirii regelui Ferdinand I la București. Delegația a fost compusă din episcopul ortodox Miron Cristea, episcopul greco-catolic Iuliu Hossu, Vasile Goldiș și Alexandru Vaida-Voevod. Actul Unirii a fost sancționat de rege în aceeași zi.

“...Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția ei stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan fășnit cu putere din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-l călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit.”

BIBLIOGRAFIE:

- Leonid Boicu, *Diplomația Europeană și triumful cauzei române*, Iași, 1978.
- Dumitru Ivănescu (ed.), *Unirea Principatelor. Momente, fapte, protagoniști*, Iași, 2005.
- Dumitru Ivănescu, Cătălin Turliuc, Florin Cântec (ed.), *Vârstele Unirii. De la conștiința etnică la unitatea națională*, Iași, 2001.

MAREA UNIRE DE LA 1918

Prof. Lenuta IANCULOVICI
Școala Gimnazială „Petru Dumitriu” Orșova

Evenimentul politic al anului 1918 este desăvârșirea statului național român, înfăptuit prin unirea tuturor provinciilor locuite de români, aflate sub o stăpânire străină, cu România. Astfel, la finalul Primului Război Mondial, România obținea mai mult decât eliberarea românilor din Austro-Ungaria, pe care și-o propusese la începutul conflagrației. Începutul anului 1918 se anunța dezastruos, România semna în mai Pacea de la Buftea-București, un tratat de pace care-i aducea mari prejudicii. Schimbările mari în plan european, din a doua jumătate a anului, și priceperea liderilor români de a simți momentul istoric fac ca dezastrul anunțat să fie transformat într-un șir de victorii, reunite sub numele de Marea Unire de la 1918: în martie 1918 unirea Basarabiei cu România, în noiembrie unirea Bucovinei cu România, iar în decembrie unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România. Pentru România, Marea Unire de la 1918 a însemnat o re poziționare în Europa, prin noua suprafață (locul 10) și prin numărul de locuitori (locul 8). O sporire considerabilă a cunoscut și capacitatea industrială (235%), economia, dar și resursele naturale.

Marea Unire a fost recunoscută pe plan internațional prin tratatele semnate la Trianon (4 iunie 1920) și Saint-Germain-en-Laye (10 septembrie 1919).

Unirea Basarabiei cu România

Unirea Basarabiei cu România a fost actul politic exprimat de majoritatea locuitorilor Basarabiei de a reveni la patria mamă, după un veac de ocupație rusească. Profitând de Revoluția rusă și de degringolada internă, rezultată din răsturnarea regimului țarist, românii din Basarabia, sub coordonarea membrilor Partidului Național Moldovenesc, decid să acționeze în vederea obținerii autonomiei. Mai întâi au fost soldații basarabeni, 800 la număr, reprezentând peste 200.000 de soldați, reuniți la congresul din 20 oct/2 noi 1917, care au decis autonomia teritorială și politică a Basarabiei, în cadrul Rusiei – atunci, o federație democratică. S-a decis constituirea unui organ reprezentativ, Sfatul Țării, care să fie în funcție până la alegerea prin vot universal, direct și secret a Constituantei. Sfatul Țării a avut prima ședință la 21 noiembrie/4 decembrie 1917 și era alcătuit din 105 români, 15 ucrainieni, 14 evrei, 7 ruși, 2 germani, 2 bulgari, 2 găgăuzi, câte un polonez, armean și grec. La 2 dec/15 dec 1917, Sfatul Țării a adoptat o Declarație prin care se proclama Republica Democratică Moldovenească, ca parte componentă a Republicii Federative Rusești. În această perioadă, teritoriul Basarabiei era dominat de anarhie, rezultată din acțiunile soldaților ruși și bolșevicilor de pe teritoriul provinciei, care interacționau violent cu populația autohtonă și cu noii săi lideri politici. În aceste condiții, la solicitarea Sfatului Țării, în 10 ian/23 ian 1918, armata română intră în Basarabia, pentru a restabili ordinea. Populația civilă, în majoritatea ei, a primit cu satisfacție această intervenție. Guvernul bolșevic de la Petrograd reacționează la această evoluție a situației din Basarabia și decide să rupă relațiile diplomatice cu România și, în plus, hotărăște să confişte Tezaurul României, aflat la Moscova. Beneficiind de un curent prounionist, la 27 mar/9 apr 1918, Sfatul Țării, sub conducerea lui Ion Inculeț, a votat unirea cu România. Pentru unire au fost exprimate 86 de voturi, 3 au fost împotriva și au fost înregistrate 36 de abțineri. Condițiile pentru înfăptuirea unirii constau în efectuarea unei reforme agrare și respectarea drepturilor și libertăților cetățenești. În 27 noi/10 dec 1918, după ce Bucovina și Transilvania decid unirea cu România, Sfatul Țării declară unirea necondiționată a Basarabiei cu România și se dizolvă, reprezentarea cetățenilor fiind asigurată în parlamentul României.

Unirea Bucovinei cu România

Unirea Bucovinei cu România a fost actul politic al românilor bucovineni prin care au decis alipirea Bucovinei la patria mamă, România. Contextul european în care Bucovina se unește cu România este dominat de mari prefaceri. Puterile Centrale ies înfrânte din Primul Război Mondial și capitulează rând pe rând, spre sfârșitul anului 1918: Bulgaria în 29 septembrie, Turcia în 30 octombrie, Austro-Ungaria în 3 noiembrie. Austro-Ungaria intră într-un proces de dezintegrare, iar o serie de state, componente ale imperiului, își proclamă independența în a doua jumătate a anului 1918: Cehoslovacia în 28 octombrie, Ungaria în 2 noiembrie, Austria în 12 noiembrie, Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor în 24 noiembrie. În 3 octombrie/16 octombrie împăratul Carol I lansează un manifest, *Către popoarele mele credincioase*, prin care anunța federalizarea imperiului Austro-Ungar. Această decizie era ultima încercare de a salva de la pierire un imperiu aflat în agonie. Profitând de slăbiciunea imperiului, Consiliul Național Ucrainean a convocat Adunarea Națională Constituantă, la Liov, în 19 octombrie 1918. Adunarea a proclamat independența teritoriului ucrainean din Austria-Ungaria, inclusiv nord-vestul Bucovinei. Reacția românilor din Bucovina a fost imediată. În 14 oct/27 oct 1918, Iancu Flondor și Sextil Pușcariu au organizat Adunarea Națională la Cernăuți la care au participat reprezentanți ai românilor, primari și foștii deputați ai dietei bucovinene. Adunarea a adoptat o moțiune prin care era proclamată unirea Bucovinei integrale cu celelalte provincii românești, într-un stat național independent. A fost înființat și un Consiliu Național, alcătuit din 50 de persoane, aflat sub președenția lui Iancu Flondor, care să se ocupe de înfăptuirea unirii. Câteva zile mai târziu, pe 3 noiembrie, ucrainenii bucovineni au organizat o adunare, ca răspuns celei românești, în care au proclamat alipirea unei mari părți din Bucovina noului stat ucrainean. În susținerea acestora, Rada de la Liov a mobilizat militari, care au luat poziții de apărare în pozițiile cheie ale Bucovinei. Luând act de acțiunile părții ucrainiene, Consiliul Național Român a cerut sprijin militar Guvernului României și a convocat, pentru 15/28 noi 1918, Congresul general al Bucovinei. La Congres au participat 74 de delegați ai Consiliului Național Român, 13 delegați ai ucrainenilor, 7 ai germanilor, 6 ai polonezilor. Dionisie Bejan a citit în plen o Moțiune care prezenta caracterul românesc al Bucovinei și cerea “unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru, regatul României”. Moțiunea a fost adoptată cu entuziasm, singurii care au votat împotriva unirii cu România fiind reprezentanții ucrainenii. Congresul a stabilit ca o delegație, formată din Iancu Flondor, Dionisie Bejan, Ion Nistor și Eudoxiu Hurmuzachi, să-i prezinte, la Iași, Regelui Ferdinand actul prin care Unirea Bucovinei cu România era pecetluită.

Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România

Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România este evenimentul care a dus la desăvârșirea Marii Uniri din 1918. În septembrie-octombrie 1918, Partidul Național Român și Partidul Social-Democrat încep să colaboreze și stabilesc să inițieze formarea unui Consiliu Național Român. În 29 septembrie/12 octombrie 1918, PNR, prin Comitetul Executiv, a adoptat o Declarație prin care proclama dreptul națiunii române la autodeterminare. Declarația a fost citită în Parlamentul de la Budapesta în 5 octombrie/18 octombrie 1918. În acea perioadă a anului, Imperiul Austro-Ungar își trăia ultimele zile ale existenței lui. Țările imperiului, undă după alta, își proclamau independența: Cehoslovacia în 28 octombrie, Ungaria în 2 noiembrie, Austria în 12 noiembrie, Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor în 24 noiembrie. Românii din Transilvania rezonează cu declarațiile de independență din jur și încep procesul unirii. Mai întâi, în 18 octombrie /31 octombrie, a fost înființat Consiliul Național Român Central, cu sediu la Arad, un organ al românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. Consiliul arădean era format din 6 reprezentanți ai PNR și 6 ai PSD: Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Teodor Mihali, Ștefan Cicio Pop, Alexandru Vaida-Voievod, Aurel Vlad; respectiv Ion Flueraș, Iosif Jumanca, Tiron Albani, Enea Grapini, Iosif Renoiu și Baziliu Surdu. Consiliul Național Român Central a fost recunoscut de Comitetul Național al Românilor din Transilvania, de la Viena, condus de Iuliu Maniu, de Biserica Ortodoxă și de Biserica Greco-Catolică,

precum și de către Senatul Militar Român, care a și pus la dispoziția Consiliului 50.000 de militari mobilizați la Viena. Prăbușirea autorității Imperiului Austro-Ungar s-a făcut resimțită și în Transilvania. Peste noapte, Consiliul Național Român Central a fost pus în situația de a asigura treburile funcționărești, administrația maghiară fiind alungată, de a asigura ordinea și de a prelua conducerea militarilor români împrăștiați prin toate părțile imperiului. Consiliul Național a înființat Consiliul Militar, format din consilii și gărzi militare, alcătuite la rândul lor din militari și voluntari români, care aveau sarcina de a păzi principalele obiective de interes public. De facto, de guvernarea teritoriilor românești se ocupa Consiliul Național Român și sfaturile naționale române din localitățile românești.

Observând realitățile din teritoriile românești, Consiliul Național Maghiar a încercat o negociere cu partea română: Transilvania să rămână în Ungaria, în schimbul unei autonomii cu guvernator român și reprezentare în guvernul central de la Budapesta.

Consiliul Național Român ia act de propunerea maghiară și decide convocarea unei adunări naționale, la Alba-Iulia, la 18 noiembrie/1 decembrie 1918, pentru a decide în privința autodeterminării românilor. La Adunarea Națională de la Alba-Iulia au participat reprezentanți aleși ai tuturor categoriilor sociale, ai bisericilor, ai asociațiilor culturale și profesionale, precum și deputați de drept, în total 1.228 de delegați/deputați. Le-au fost alături peste 100.000 de români, veniți la apelul Consiliului, din toate teritoriile locuite de români.

După ce au asistat la slujbele efectuate în cele două biserici românești din Alba Iulia, delegații au dezbătut și aprobat Rezoluția de unire, care a și fost adoptată de toți cei prezenți. Votarea acestei rezoluții a însemnat votarea unirii tuturor românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș (Țara Ungurească) cu România.

Prin această unire au fost introduse și câteva principii fundamentale, precum: libertate deplină pentru popoarele conlocuitoare, libertate confesională, regim democratic, reformă agrară, legislație modernă pentru muncitorime.

Adunarea a aprobat și un organ legislativ, Sfatul Național și un guvern provizoriu, Consiliul Dirigent, care să conducă Transilvania până la unirea cu România și a numit o delegație care a înmănat actul unirii regelui Ferdinand I, în 14 decembrie 1918, la București. Sfatul Național și Consiliul Dirigent au funcționat până în 20 aprilie 1920, când unirea a fost desăvârșită și din punct de vedere tehnic.

MAREA UNIRE

*Prof. Daniela ISPAS
Școala Gimnazială „Regele Mihai I”*

Instaurată încă de la venirea pe tronul României a lui Carol I, 10 Mai a rămas în tradiția românilor ca Ziua Națională a României moderne, până în 1947, când a fost impus regimul comunist. Un principe străin pe tronul României reprezenta o necesitate politică întrucât după abdicarea forțată a lui Cuza la 11 februarie se ridica problema menținerii recunoașterii unirii celor două principate.

Oferta o primește prințul de Flandra, dar refuzând-o, se decide aducerea în țară a lui Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, care la 10 mai 1866 intră în București. Acest moment este actul fondator al dinastiei și marchează începutul unei serii de schimbări însemnate în societatea românească. Carol, în fața Parlamentului, depune jurământ că va respecta legile, religia și teritoriul românilor. Dacă pe 9 mai 1877 în Sesiunea Extraordinară a Adunării Deputaților ministrul de externe, Mihail Kogălniceanu, declară ruperea oricăror legături cu Poarta Otomană și proclamă independenta de stat, a doua zi, pe 10 mai, se organizează solemnitatea proclamării independenței, ocazie cu care Principele decide ca sărbătoarea națională să se celebreze ca fiind ziua proclamării independenței.

Tot la 10 mai, de această dată în 1881, este proclamat Regatul României. Istoricul Ion Bulei se întreba dacă ziua nu reprezenta mai degrabă un eveniment menit să aducă familia regală în prim-plan. 10 mai este totuși și sărbătoarea României, semnificație amplificată an de an.

În 1947 este înlăturată monarhia și odată cu ea și sărbătoarea de 10 mai, care devine doar ziua în care o monarhie straină se înstăpânește în țară, neîncadrându-se în normele noii ordini. **Timp de patru decenii 23 august a fost ziua națională a României**, marcată prin parade și spectacole grandioase. La 23 august 1944 regele Mihai lansează lovitura de stat împotriva guvernului Antonescu trecând de partea aliaților. La putere este înscăunat un guvern format de noua coaliție Blocul Național Democratic, din care făceau parte țărăniștii, liberalii, social-democrații și comuniștii. Deși nu joacă un rol important la acest eveniment, comuniștii s-au folosit de el ca element de propagandă.

Astfel se vorbește despre insurecție armată, revoluție de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă. Manifestațiile contribuie la afirmarea cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu, când pe stadioane se realizează programe speciale, defilări megalomane și petreceri muncitorești.

1 decembrie este adoptată ca zi națională a României în 1990, dată la care Marea Adunare de la Alba-Iulia votează unirea Transilvaniei cu România, creându-se un singur stat național. Primul pas este făcut de fapt la 21 nov./4 dec. 1917, când Sfatul Țării din Basarabia proclamă Republica Democratică Moldovenească, urmat de cel din 24 ian./6 feb. când se adoptă declarația de independență. Încununarea acestor acțiuni se împlinește la 27 martie/9 aprilie 1918, când Sfatul Țării de la Chișinău, ales prin vot universal, direct, egal și secret decide cu majoritate de voturi unirea cu România a Republicii Democratice Moldovenești. Apoi Comitetul Executiv al Consiliului Național din Bucovina, convoacă un Congres General al Bucovinei pentru 15/28 nov. 1918 în Palatul Mitropolitan din Cernăuți.

Președintele Congresului, Iancu Flondor, dă citire moțiunii în care se afirmă că Bucovina este parte organică a Moldovei. Congresul general al Bucovinei hotărăște în numele suveranității naționale unirea necondiționată a Bucovinei în vechile ei hotare cu Regatul României. În zilele când românii din Bucovina rostesc hotărârea de Unire cu România, în Transilvania se pregătește ultimul act al marii epopei naționale.

Adunarea Națională de la Alba Iulia, constituită din 1228 de delegați și susținută de 100.000 de persoane, adoptă o rezoluție care consfințește unirea tuturor românilor din Transilvania și Banat cu România. La 1 decembrie 1918 Vasile Goldiș citește rezoluția Unirii: „*Adunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie / 1 decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România. Adunarea proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între Mureș, Tisa și Dunăre.*”

Legea unirii este ratificată prin Decretul-Lege No. 3631 din 11 decembrie de către regele Ferdinand, fiind votată de Adunarea Deputaților în ședința din 29 decembrie 1919, în unanimitate. În conformitate cu constituția din 1991, articolul 12, alineatul 2, 1 decembrie este Ziua Națională a României, zi adoptată anterior, prin Legea nr. 10 din 31 iulie 1990, promulgată de președintele Ion Iliescu și publicată în Monitorul Oficial nr. 95 din 1 august 1990.

BIBLIOGRAFIE:

<https://www.historia.ro/sectiune/general>

1 DECEMBRIE 1918 – PROCLAMAREA MARI UNIRI NATIONALE

*Prof. Maria Simona ISPAS
Școala Gimnazială Gîrla Mare*

Italianul Mazzini prorocise românilor, încă dinainte de 1848, că nu vor izbuti să-și cucerească neatârnamarea, libertatea și dreptatea, decât după ce vor fi căzut țarul Rusiei și împăratul Austriei.

Sfârșitul războiului mondial a adus împrejurările de neapărată trebuință pentru împlinirea prorociei lui Iosif Mazzini mai presus de cele mai îndrăznețe speranțe ce ar fi putut nutri Regele Ferdinand în clipa când România și-a început războiul de întregire națională. Proclamația regală nu putea să amintească atunci nici un singur cuvânt despre Basarabia îngenuncheată sub stăpânirea țarului rusesc.

Scopul războiului era hotărât numai în aceste cuvinte:

„să scăpăm de sub stăpânirea străină pe frații noștri de peste munți și din plaiurile Bucovinei, unde Ștefan cel Mare doarme somnul de veci". Sprijinindu-și România, în acest război de întregire națională, acțiunea diplomatică și militară pe alianța ce se încheiase cu Franța, Anglia, Italia și Rusia, era firesc să-și aibă ca scop mărturisit numai dezrobirea provinciilor românești înglobate în veacurile al XVII – lea și al XVIII – lea sub pajura cu două capete al monarhiei habsburgice.

Chiar speranța recăștigării lor ajunsese, cum am văzut, aproape cu desăvârșire întunecată de biruințele armatelor austro-germane, gata să dicteze României o pace umilitoare ori să-i îmbie ca ultim loc de adăpost faimosul „triunghi al morții" între râurile Siret și Prut în regiunea dintre Iași, Vaslui și Huși.

Atunci, în una din clipele de cea mai grea cumpănă din istoria românilor, după ce sa prăbușit țarismul rusesc (1917), începu să mijească de la răsărit cea dintâi rază a soarelui dreptății: desfacerea Basarabiei din cătușele țariste, spre a se organiza mai întâi ca republică democratică moldovenească, apoi ca republică neatârnată, după care a urmat hotărârea de la 27 martie (9 aprilie) 1918 prin care Sfatul Țării din Chișinău „în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadele singure să-și hotărască soarta lor", a declarat că Basarabia se unește pentru totdeauna „cu mama sa România", de care fusese dezlipită fără voia ei întrun timp când capetele încoronate se credeau în drept să dispună de soarta țărilor și a popoarelor care nu le aparțineau.

În textul acestei declarații erau cuprinse și câteva condiții, asupra cărora Sfatul Țării a revenit, declarând după unirea Bucovinei și a Transilvaniei, că renunță la ele „fiind încredințat că în România tuturor românilor regimul curat democratic este asigurat" (27 noiembrie – 10 decembrie 1918).

Sfatul coloniștilor germani din Basarabia s-a declarat la fel pentru unirea cu România (7 martie 1919). Prăbușindu-se revoluția din octombrie 1918 și monarhia austro-ungară, li s-a dat românilor din Bucovina, ca și celor din Transilvania și Banat puțință să-și rostească și ei cuvântul, arătând, în temeiul drepturilor de proprie hotărâre, cum vor să fie organizate și cărmuite în viitor provinciile locuite de dânșii.

Voința lor de viață laolaltă, sub o singură stăpânire națională s-a rostit măreț prin Congresul general al Bucovinei care, s-a întrunit în sala sinodală a palatului metropolitan din Cernăuți la 15 – 28 noiembrie și „întrupând suprema putere legiuitoare, în numele suveranității naționale" a hotărât „Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei în vechile ei hotare până la Cermuș, Colaciu și Nistru cu regatul României".

În aceeași zi, s-a rostit și Sfatul național al germanilor din Bucovina pentru unirea acestei provincii cu România. În ce privește pe transilvănenii și bănățenii rămași în cuprinsul granițelor Ungariei, în cursul războiului sub stare de asediu, ei nu aveau puțința să-și rostească liber gândul de unire cu frații de peste Carpați.

Dar cei ce au pornit în pribegie, adăpostindu-se în Regatul României, au luat o parte hotărâtoare la adâncirea unei mișcări sufletești prielnice ideii de libertate și unitate națională a tuturor românilor. Simțind primejdia cel așteaptă contele Ștefan Tisza, fiind ministru-președinte al guvernului de la Budapesta, a stors l a începutul anului 1917 câtorva arhieriei și intelectuali români mărturisirea mincinoasă că transilvănenii și bănățenii nu vor să fie eliberați de sub jugul austro-ungar.

Dar aceste declarații nu au avut nici o valoare politica deoarece au izvorât din spaima unor suflete nelămurite și care nu au fost împuternicite să facă astfel de mărturisiri politice în numele poporului. Trebuie să menționăm totuși faptul că deși se aflau sub control polițienesc, amenințați cu deportarea sau privarea de libertate câțiva cărturari români au avut curajul să nu-și dea semnătura când le-a fost prezentat textul declarației comandate de contele Tisza.

Cei rămași acasă nemaifiind în stare a-și arăta liber voința, în numele lor a înțeles a se rosti, chiar în cursul războiului, mulțimea prizonierilor ardeleni și bănățeni concentrați în marea tabără rusească de la Darnița. Aici au redactat un memoriu pe care l-au trimis birourilor de presă rusești, franceze, engleze, italiene și române, mărturisind în cuvinte răspicate convingerea că în cadrul monarhiei austro-ungare orice păreri, orice legi, orice garanții – nu pot fi socotite decât ca niște simple minciuni, menite să fie călcate în picioare a doua zi.

La sfârșitul războiului mondial, redobândindu-și factorii de conducere politică ai românilor din Transilvania și Banat libertatea de rostire și acțiune, au putut să-și spună și ei cuvântul potrivit cu dorința din tabăra de la Darnița și care era intradevăr dorința milioanelor de suflete românești dintre Tisa și Carpați.

Comitetul național al românilor din Transilvania și Banat, întrunit l a Oradea Mare, în ziua de 12 octombrie 1918, prin condeiul iscusit al lui Vasile Goldiș a făcut o încheiere, arătând că nu mai recunoaște parlamentului și guvernului din Budapesta dreptul să reprezinte națiunea română și cerând pe seama acesteia drepturile nestrămutate și de neînstrăinat la viața națională deplină.

Această încheiere a fost înaintată parlamentului ungar de către Alexandru Vaida, la 18 octombrie, după ce, cu o zi înainte, contele Tisza rostise cuvântul de prohodire: am pierdut războiul – cuvânt despre care prezentatorul încheierii de la Oradea spunea că ar fi ajutat cauzei românești mai mult decât ar fi putut sa-i ajute ei (autorii încheierii) prin lupte de zeci de ani.

„Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească”, întrunită la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie (1 decembrie st. n.) 1918, a decretat „Unirea acestor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România”. Punctul de căpetenie al Adunării de la Alba Iulia a fost cuvântarea măiastră a lui Vasile Goldiș, care a înfățișat temeurile istorice și politice ale acestei hotărâri epocale.

Din fiecare frază a clasicului discurs se simte ritmul grăbit al vremii, pornirea năvalnică a sufletelor doritoare să vâslească spre limanul mântuirii. Motivarea istorică este mai concisă, mai sintetică, dar în același timp cuprinzătoare, fiindcă nu se mărginește a îmbrățișa numai trecutul Transilvaniei, cum făcea Simion Bărnuțiu în discursul său din 1848, ci privește interesele totalității neamului românesc, încercând să le aducă în legătură cu istoria lumii:

„Națiunea română își pierde unitatea de Stat, se fărâmă prin văi sub dominațiuni răzlețe și una de alta neatârătoare, pierde încopcierea cu fluviul larg și luminos al istoriei mondiale, ca apa de ploaie în nisip parcă dispăre de la suprafața conștiinței umane”.

Când încopcierea pierdută fu regăsită iarăși, „conștiința națională săvârși la 1859 Unirea Principatelor Române sub bunul și luminatul Cuza Vodă, iar sângele vărsat din nou cu atâta vitejie împotriva păgânilor, la 1877, scutură și cele din urmă zale ale lanțului, care lega România de Constantinopol și, la 10 mai 1881, Carol de Hohenzolern așeză pe capul său coroana de Rege al României libere și independente”.

Această privire istorică duce numai la încheierea politică: „Națiunile trebuie liberate. Între aceste națiuni se află și națiunea română din Ungaria, Banat și Transilvania. Dreptul națiunii române de a fi liberată îl recunoaște lumea întreagă, îl recunosc acum și dușmanii noștri de veacuri. Dar, odată scăpată din robie, ea aleargă în brațele dulcii sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni înseamnă unirea ei cu Țara Românească...”.

Bătrânul Gheorghe Pop de Băsești, la vârsta de 83 de ani, a avut fericirea să prezideze Adunarea de la Alba Iulia, rostind la sfârșitul ei cuvintele biblice ale dreptului Simion: „Acum slobozește, Stăpâne, pe robul tău în pace, căci văzură ochii mei mântuirea neamului românesc!”

Spre deosebire de Congresul general al Bucovinei, care se mulțumise a proclama „Unirea necondiționată”, Adunarea de la Alba Iulia a mai adăugat câteva „principii fundamentale la alcătuirea noului stat român”, principii cuprinse în 6 puncte, despre rostul și însemnătatea cărora s-au format în cursul timpului multe păreri greșite.

S-a făcut încercarea de a le înfățișa ca puncte dintr-un pretins program de partid. Împotriva acestei încercări a protestat însuși autorul care, publicându-și mai târziu discursul, însoțit de câteva „adnotațiuni”, spune lămurit că „nu s-a dat prin hotărârea de la Alba Iulia un program politic de partid, ci s-a tâlcuit noua evanghelie a civilizației umane...”

Nu este aici un program, ci este o doctrină, o concepție de Stat, un ideal... Cei inițiați în studiul științelor sociale vor găsi lesne documentarea acestui ideal al civilizației.

Deci răspunderea istorică și politică pentru hotărârea de la Alba Iulia n-o are vreun partid politic, ci o are înaintea tuturor autorul, care s-a simțit alături de sufletul poporului român, cu adevărat iubitor de dreptate și de libertate.

Punctul 1 din art. III, acel cu libertate națională pentru toate popoarele este transcris aproape textual din broșura aceluiași autor, tipărită la Arad în anul 1912, în limba maghiară, despre Problema naționalității.

Am propovăduit aceste credințe, când făceam parte dintr-un neam asuprit, nu le-am renegat și nu le reneg nici acum, când cu ajutorul lui Dumnezeu fac parte dintr-o națiune stăpânitoare asupra sa în statul său propriu" (V. Goldiș, Discursuri, București, 1928, pp.24-25).

Dându-și seama de urmările politice ale hotărârii de la Alba Iulia, sașii din Transilvania au hotărât la Mediaș pe data de 8 ianuarie 1919 să se considere membrii ai „imperiului român”.

La fel au făcut și șvabii din Banat care, întruninduse la Timișoara în ziua de 10 august 1919. Astfel s-a desfășurat procesul de izbăvire a Transilvaniei și Banatului de sub cărmuirea străină, deodată cu acela de prăbușire a monarhiei habsburgice, luând parte amândouă aceste procese împreună la îndeplinirea unei porunci istorice, care nu mai putea fi întârziată prin piedici nefirești.

Dintre toate manifestările „suveranității naționale”, fărâmițate prin granițele nedrepte ale împărățiilor prăbușite, cea mai măreață a fost, fără îndoială, Adunarea de la Alba Iulia, nu numai prin covârșitoarea mulțime care a luat parte la ea, dar și prin însuflețirea și prin demnitatea cetățenească a celor ce aduceau acum la matca României întrgite partea cea mai de preț a Daciei lui Traian, pământul și poporul care prin vitregiile soartei a fost ținut timp mai îndelungat în lanțurile cărmuirilor străine și împiedicat a-și urma cursul firesc al unei dezvoltări nestingherite, în cadrele aceleiași organizații politice cu restul neamului.

Basarabia mitropolitul Gavriil Bănulescu și a darnicului boier Vasile Stroescu aducea, pe lângă mântuirea suferințelor de 106 ani sub cărmuirea muscălească, bogăția lanurilor întinse și adâncimea sufletului pornit spre credință, care în straturile țărănești s-a putut păstra mai ferit de înrâuriri străine decât în cele orășenești. Bucovina Hurmuzăcheștilor și a lui Silvestru Morariu aducea îndărăt, prin hotărârea sa de unire necondiționată, la coroana de oțel a României un „diamant din stema lui Ștefan cel Mare”, după nimeritul cuvânt al lui Mihail Eminescu.

Iar Transilvania lui Gheorghe Lazăr, Andrei Șaguna, Simion Bărnuțiu și Avram Iancu, împreună cu Banatul lui Eftimie Murgu veneau să încoroneze, prin însuflețita hotărâre de la Alba Iulia, cu răsplata dreptății nemuritoare, luptele și suferințele de veacuri ale unei națiuni martirizate, în stare să înfrunte în o mie de ani de primejdii fără a-și pierde nădejdea într-o viitoare izbăvire,

pe care o așteaptă de unde i-a și sosit: de la frații de peste Carpați! România liberă se obișnuiseră de multă vreme transilvănenii și bănățenii s-o cinstească și iubească în taina sufletului lor ca pe un pământ al făgăduinței, spre care se îndreptau toate nădejtile lor de libertate și de progres. De aceea, bucuria de care a fost cuprins atunci, la sfârșitul anului 1918, sufletul poporului român se rostea în cele mai mișcătoare feluri, în toate ținuturile, în toate centrele culturale și chiar în toate satele românești. Un soare nou li se părea tuturor că a răsărit în iarna aceea aspră, pe orizontul vieții lor sufletești.

Și nu găseau cuvinte să-și arate îndeajuns mulțumirea și recunoștința față de gloriosul ei comandant Ferdinand Dezrobitorul, față de Regina Maria și întreaga dinastie.

MAREA UNIRE DIN 1918, CONTEXTUL IDEOLOGIC, POLITIC SI MILITAR EUROPEAN

Prof. Alexandru ISTODOR
Casa Corpului Didactic Mehedinți

*O viață întreagă veți mărturisi cu mândrie : ”Și eu am fost la Alba Iulia !” Fiii fiilor voștri vor
chezășui puternic și fericiți, rostind: ”Și părinții noștri au fost la Alba Iulia!”*

Iuliu Hossu, episcop, 1 Decembrie 1918

Procesul istoric în urmă căruia toate provinciile locuite de români s-au unificat în cuprinsul aceluiași stat național, România, a fost determinat de trei factori principali: contextul ideologic, politic și militar european, prezența pe scară largă a sentimentului național în rândul populației românești și acțiunea politică decisă a elitelor din Regat și din Austro-Ungaria.

În timpul războiului s-au conturat programele politice care vor sta la baza acțiunilor naționale românești din Basarabia, Bucovina și Transilvania.

În prima lor fază, acestea vizau obținerea de drepturi naționale pentru etnicii romani din Rusia sau Austro-Ungaria. S-a cerut dreptul de folosire a limbii române în administrație și justiție, învățământ în limba maternă, reprezentare proporțională în toate domeniile vieții publice. Argumentația ce stătea la baza acestor revendicări era una de ordin istoric și demographic, venind în prelungirea programelor elaborate în cursul secolului al XIX-lea de elitele românești din afara teritoriului României.

În anul 1917, programele naționale se radicalizează, intrând în etapa a doua. În contextual destrămării Imperiului Rus și al activizării elitelor naționale din monarhia dualistă, romanii de acolo revendica dreptul la autonomie politică pentru provinciile populate majoritar de romani, păstrând argumentația tradițională, istorică și demographică.

Faza a treia, în definirea obiectivelor politice românești s-a desfășurat în anul 1918. Din acest moment se adopta ca argument principal idea autodeterminării, care circulă acum pe plan internațional. În baza ei, reprezentanții romanilor cer independența provinciilor în care etnicii romani erau majoritari.

Prăbușirea militară a Puterilor Centrale și afirmarea principiilor democratice la sfârșitul războiului au reprezentat un factor hotărâtor în evoluția spre idea unificării.

Pericolele externe și competiția declanșată pentru succesiunea imperiilor destrămate, odată cu încheierea conflagrației mondiale, au grăbit trecerea spre ultima etapă, cea a unirii tuturor teritoriilor locuite de romani cu Regatul României.

Unirea tuturor romanilor într-un stat național a cunoscut două momente principale: Prima provincie care s-a alipit României a fost Basarabia, în martie 1918. Împrejurarea a fost favorizată de prăbușirea autorității Rusiei în zonă, ca urmare a revoluției bolșevice.

Astfel, în Basarabia, în perioada aprilie – octombrie 1917, organizațiile social-politice românești elaborează programe în care cer autonomia Basarabiei. În decembrie 1917 se întrunește Sfatul Țării, organ reprezentativ al Basarabiei, dominat numeric de romani, care proclamă Republica Federativă Moldo-venească, desemnând structurile de conducere ale acesteia. În ianuarie 1918, Sfatul Țării este dizolvat, în urma preluării puterii la Chișinău de către bolșevici, însă pentru scurtă durată, deoarece armata romană pătrunde în oraș și restabilește autoritatea Sfatului, care o lună mai târziu proclama independența Republicii Moldovenești. Noul stat este amenințat însă de o ocupație a Rusiei

bolșevice sau a nou creatului stat ucrainean. În martie Sfatul Țării adoptă hotărârea de unire a Basarabiei cu România.

Această hotărâre a fost luată de liderii romani în cadrul unor organizații politice naționale. Pentru a arăta că gestul lor se bucura de sprijinul populației, ei au convocat adunări cu caracter reprezentativ care să dea greutate deciziei luate în ochii opiniei publice interne și internaționale. Deși armatele române intraseră în Basarabia încă înainte de proclamarea Unirii, liderii romani au ținut să arate că Unirea nu a fost rezultatul unei cuceriri militare românești, ci al opțiunii populației din zonele respective. Acțiunea lor urmărea să răspundă cerințelor principiului autodeterminării.

În octombrie 1918, la Viena, se constituie Consiliul Național Roman, organism public al romanilor bucovineni. În virtutea dreptului de autodeterminare, acesta decide separarea de Austria. Pe data 27 octombrie, o Adunare Constituantă formată la Cernăuți hotărăște unirea Bucovinei cu celelalte provincii românești din Austro-Ungaria. În noiembrie, Ucraina dorește să ocupe Bucovina și să o anexeze, iar Consiliul Național Roman solicita ajutorul guvernului roman, împotriva ucrainenilor. Armata romană intra în Bucovina. Tot în noiembrie, Consiliul Național decretează autonomia Bucovinei și convoacă un congres al românilor, germanilor și polonezilor la care hotărăște unirea cu România.

În Transilvania, în octombrie 1918 conducerea Partidului Național Roman adopta o declarație prin care proclamă autodeterminarea națională a românilor din Ungaria. Ea va fi susținută și în Parlamentul de la Budapesta, de către deputatul Al. Vaida-Voievod, iar între Consiliul Național roman și o delegație a guvernului maghiar au loc tratative prin care românii își exprimă dorința de a se despărți definitiv de Ungaria.

În noiembrie este convocată o adunare națională la Alba Iulia iar pe data de 1 decembrie 1918, 1200 de delegate ai romanilor din Transilvania, în prezența unei adunări populare de 100000 de persoane, decid unirea Ardealului cu Regatul României.

În 1919 puterile aliate stabilesc frontierele României cu Ungaria și Regatul Sârbo-Croato-Sloven, iar în 1920, prin tratatul de pace de la Trianon (parte a sistemului de tratate de la Paris), Ungaria recunoaște frontierele sale cu România, România Mare continua vechiul stat românesc, dar la alte dimensiuni, suprafața și populația ei dublându-se. Ca întindere, România ajungea a șasea țară de pe continent și a doua din Europa Centrală.

Creștea astfel potențialul său economic, ca și suprafața agricolă. Deoarece teritoriile care făcuseră parte din Austro-Ungaria erau mai bine dezvoltate, România își vedea dublată lungimea rețelelor de căi ferate, în timp ce capacitățile industriale se triplau.

BIBLIOGRAFIE:

- *România în anii Primului Război Mondial*, Ed. Militară București, 1987.
- Constantin Hamangiu, *Codul general al României*, anii 1924-1929; 1931-1938.
- Nicolae Iorga, *O viață de om așa cum a fost*, 1934.

FĂURITORI AI ROMÂNIEI MARI

ION I. C. BRĂTIANU

Prof. Liliana ISTODOR
Școala Gimnazială Nr. 5, Drobeta - Turnu Severin

Ion I.C.Brătianu este fără îndoială personalitatea cea mai pregnantă din familia „brătienilor”, considerat a fi "conducătorul din umbră" al României interbelice și care prin activitatea sa prestigioasă a contribuit din plin la crearea și dezvoltarea statului român modern a cărei existență să fie marcată definitiv de constituționalismul democratic. Orice evocare a personalității marelui om politic nu este îndeajuns de pertinentă pentru a sublinia imensa sa contribuție în planul vieții politice, sociale și culturale. Conte de Saint-Aulaire, ministrul Franței la București își exprima aprecierea față de liderul liberal: „Excela în a câștiga fără să-și facă dușmani. Viitorul apropiat mi-a descoperit în el cele mai înalte calități care îl fac unul din marii oameni de stat ai generației sale, mult mai mare decât cei „trei mari”: Wilson, Lloyd George, Clemenceau. Nimic mai natural: la țări mici, oameni mari”.

Ionel Brătianu, așa cum obișnuiau să-l numească apropiații, era fiul cel mare al fostului prim-ministru și fondator al Partidului Național Liberal, Ion C.Brătianu și al Olteniței Pia Pleșoianu. S-a născut la 20 august 1864 la vila Florica, județul Argeș. Ca formare profesională era inginer, însă pasionat de istorie și cultură. Spirit al omului de stat cu simțul datoriei față de țară, politica era în opinia sa o artă și un fenomen complex. Afirmăția sa este valabilă și astăzi: „Cei mai mulți își închipuie că politica e un fel de distracție, cu foloase și onoruri. Politica e ceva grav, grav de tot. Ai în mâna ta viața și viitorul țării tale.”

Fiind conștient de faptul că avea datoria de a continua opera politică a familiei sale, în anul 1895 debutează în viața politică a țării, fiind ales parlamentar de Gorj. Preia pe rând, funcțiile de ministru al Lucrărilor Publice, interimar la Ministerul de Externe și Ministru de Interne.

Concepția sa modernă asupra viitorului României îl propulsează ca lider al grupului tinerilor liberali, pentru ca la 11 ianuarie 1909, Congresul partidului să-l desemneze Președinte al Partidului Național Liberal.

Pe fondul unei instabilități a vieții politice românești din perioada interbelică, guvernările liberale, în fruntea cărora s-a aflat Ion I.C.Brătianu s-au evidențiat în mod deosebit prin durata lor. În total, Partidul Național Liberal a guvernat țara timp de 6 decenii. Perioada de guvernare a fost marcată de reformele îndrăznețe inițiate și susținute de Ion I.C.Brătianu : reforma agrară, legea electorală, modernizarea economiei și inițierea doctrinei liberale „*prin noi înșine*”, dezvoltarea politicii externe prin alinierea țării la noile realități impuse prin deznodământul primului Război Mondial și nu în ultimul rând, elaborarea proiectului unei noi Constituții, care de altfel a și devenit Legea fundamentală a țării.

Ilustrul om politic s-a confruntat însă și cu puternice crize politice, cu deosebire criza dinastică generată de o nouă renunțare a principelui Carol al II-lea la prerogativele sale de moștenitor al coroanei.

Cu toate vicisitudinile epocii, Ion I.C.Brătianu a reușit să depășească momentele de criză și să mențină stabilitatea politică a țării, fapt bine evidențiat de Nicolae Iorga, care referindu-se la acele momente istorice afirma: „Acum nu mai erau doi stăpâni ai României, ci unul singur: Ion Brătianu. Dinastia de Argeș biruise cu totul pe cea de Sigmaringen. Ion I.C.Brătianu rămânea stăpânul, singurul și absolutul stăpân al unei țări care avea nesfârșită răbdare.”

BIBLIOGRAFIE:

- Ioan Scurtu, Ioan I.C.Brătianu, Ed.Museion, București 1992.
- Dinu Giurescu, Istoria României în date, Ed. Enciclopedică București, 2003.
- România în anii Primului Război Mondial, Ed.Militară București, 1987.
- Un interviu cu Nicolae Iorga, în Neamul Românesc nr.232 din 14 octombrie 1922.
- Constantin Hamangiu, Codul general al României, anii 1924-1929; 1931-1938.
- Nicolae Iorga, O viață de om așa cum a fost, 1934.
- Angela Banciu, Istoria Constituțională a României, Ed.Lumina Lex, București 2001.

PERSONALITĂȚI IMPLICATE ÎN REALIZAREA ȘI MENTINEREA MARI UNIRI

Prof. Daniela-Monica ÎMPUȘCĂTOIU
Școala Gimnazială „Pamfil Șeicaru”, Orșova

Primul conflict mondial a dus la dezmembrarea unor mari imperii ce gestionau viața politică și socială a Europei și a avut ca rezultat principal apariția de state naționale, năzuința de veacuri a populațiilor vorbitoare ale aceleiași limbi. De aceste conjuncturi favorabile a beneficiat și populația română care și-a impus dorința de veacuri de a aduna într-un singur stat toate teritoriile locuite de populația vorbitoare de limba română, stat în care să poată locui cu aceleași drepturi și populații de altă naționalitate.

O sută de ani de stat național Român este o perioadă în care în România, indiferent de orânduirea socială, personalitățile care și-au adus contribuția, sub diverse forme, la crearea statului unitar, dar și evenimentele și locurile marilor confruntări care au creat posibilitatea realizării acestui deziderat au fost evidențiate, comemorate și remarcate sub diverse forme.

Dintre personalitățile care și-au adus contribuția, sub diverse forme, la crearea statului unitar român enumerăm: Majestatea sa Ferdinand I, Ion I.C. Brătianu, Alexandru Vaida Voevod, Vasile Goldiș, Ștefan Cicio Pop, Iuliu Cardinal Hossu, Octavian Goga, Samoilă Mârza, Primarul Clujului, Teodor Mihali, Aurel Vlad, Aurel Lazăr, Ioan Flueraș, Iancu Cavaler de Flondor, preotul Vasile Lucaciu, Onisifor Ghibu, Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Grigore Gafencu, Pantelimon Halippa.

Trei au fost ctitorii de țară: **Iuliu Maniu**, înfăptuitorul României Mari prin Unirea Transilvaniei de la Alba Iulia pe 1 decembrie 1918, **Ion Mihalache**, participant în linia I la luptele pentru întregirea neamului și **Grigore Gafencu**, doctor în drept la Sorbona.

Pantelimon Halippa, mare publicist și om politic basarabean, a militat pentru afirmarea culturii Române în Barasabia și pentru unirea ei cu România.

Majestatea sa Ferdinand I, născut Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen a fost rege al României din 10 octombrie 1914 până la moartea sa.

Istoria menționează că, datorită admirației sale pentru România, Regele Ferdinand, în numai 13 ani de domnie, dintr-un “necunoscut”, avea să devină regele României Mari, supranumit fie “Întregitorul”, fie “Ferdinand cel Loial”, pentru felul în care și-a dedicat viața țării sale.

Visul lui Ferdinand a fost, în egală măsură, același cu al milioanelor de români – crearea României Mari prin alipirea Transilvaniei regatului român.

Ferdinand I a fost martorul realizării **României Mari** cu **provinciile Basarabia, Transilvania și Bucovina de Nord**. După război, în ciuda gravei crize economice și a instabilității politice, a condus țara pe drumul reconstrucției și al armonizării administrative.

A realizat reforma agrară împărțind pământ țăranilor, prioritate având veteranii de război și familiile celor căzuți în războiul pentru reintregirea țării și a promulgat Constituția din 1923. În urma acestor măsuri, Ferdinand își adaugă pe lângă renumele de “Lealul” și “Întregitorul” și pe cel de “Rege al Țăranilor”.

Ion I.C. Brătianu a fost inginer, om politic, președinte al Partidului Național Liberal, membru de onoare al Academiei Române din 1923, una dintre cele mai complexe și controversate personalități ale istoriei naționale. El aprecia că nu există pentru oamenii politici îndatorire mai mare decât apărarea intereselor și a demnității poporului român.

A condus guvernul României timp de 12 ani, contribuind direct la înfăptuirea Marii Uniri din 1918, la ligiferarea și realizarea reformei agrare și a celei electorale, la consolidarea statului național unitar

român. Actul de Unire a Transilvaniei cu România de la 18 noiembrie/1 decembrie 1918 încheie procesul de formare a statului național unitar, la care Ionel Brătianu avusese o contribuție majoră. Guvernul liberal constituit la 29 noiembrie 1918 ratifică actul de unire a Transilvaniei cu România (Decretul-lege din 13 decembrie 1918 pentru unirea Transilvaniei și a celorlalte ținuturi din Ungaria locuite de români cu Regatul României) și cel al unirii Bucovinei cu România (decretul-lege din 19 decembrie 1918 relativ la Unirea Bucovinei cu Regatul României).

Alexandru Vaida Voevod a fost un om politic, medic, publicist și unul dintre liderii marcați ai Partidului Național Român din Transilvania, apoi al Partidului Național Țărănesc. El a avut o contribuție deosebit de importantă la înfăptuirea Unirii Transilvaniei cu România.

Pe 1 decembrie 1918, a participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, unde cei 1228 de delegați aleși ai românilor “din Transilvania, Banat și Țara Ungurească” au votat Rezoluția Unirii care “decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România”. După acest eveniment istoric, Alexandru Vaida Voevod devine membru al Consiliului Dirigent, pentru a pregăti unificarea administrativă cu Vechiul Regat și s-a numărat între cei patru delegați ardeleni (alături de Vasile Goldiș, respectiv episcopii Iuliu Hossu și Miron Cristea) care au adus regelui Ferdinand I Rezoluția Unirii pentru a fi ratificată.

Vasile Goldiș a fost un academician român, om politic, membru de onoare (1919) al Academiei Române. Slujind cu credință idealurile de libertate și unitate națională a românilor, Vasile Goldiș se numără printre inspiratorii și organizatorii actului Unirii din 1918, cu tot ce a însemnat el pentru făurirea statului unitar român, printre gânditorii progresiști ai vremii care au promovat ideile generoase ale emancipării maselor populare și ale înțelegerii între toate popoarele lumii.

La 1 decembrie 1918, **Vasile Goldiș** rostește la **Marea Adunare de la Alba Iulia** celebrul său discurs în care relevă asuprirea națională și socială exercitată de-a lungul veacurilor asupra românilor din Transilvania și Banat, subliniind perenitatea acestora în condiții vitrege, inevitabilitatea dezmembrării monarhiei austro-ungare, a eliberării popoarelor asuprite și a constituirii pe ruinele acesteia a unor noi state naționale.

Ștefan Cicio Pop a fost jurist și om politic, membru al PNR și mai apoi al PNT, deputat român în Parlamentul de la Budapesta, participant activ la Marea Unire din 1918, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, membru al Consiliului Dirigent deținând portofoliul apărării. Rolul lui Ștefan Cicio Pop a fost unul covârșitor, el a ocupat funcția de președinte al Consiliului Național Român Central, în timpul lunilor de grație octombrie-noiembrie 1918, un adevărat guvern al românilor, cu sediul la Arad, înzestrat cu autoritatea necesară protejării, îndrumării, organizării națiunii pentru Unirea cea Mare.

Iuliu Cardinal Hossu a fost un episcop greco-catolic de Cluj-Gherla.

Alături de predecesorii săi, episcopul Iuliu Hossu a contribuit decisiv la unirea Transilvaniei cu țara-mamă. După terminarea primului război mondial, noua situație mondială favoriza formarea statelor naționale. Prin urmare, românii din Transilvania, Banat și Ungaria și-au format organe politice proprii, așteptând momentul prielnic înfăptuirii unirii politice cu România. La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, din încredințarea Marelui Sfat al Națiunii, noul episcop de Gherla, Iuliu Hossu, a vestit lumii Unirea tuturor românilor, prin citirea **Declarației de Unire**.

Octavian Goga, cunoscut doar ca poet și membru al Academiei Române, acesta a fost și politician de extremă dreaptă și prim-ministrul României în perioada 1937-1938. A luptat mereu pentru alipirea Transilvaniei la România.

După Marea Unire, oamenilor politici le-a revenit răspunderea de a găsi mijloacele adecvate pentru a asigura dezvoltarea României ca stat european.

BIBLIOGRAFIE:

<https://centenarmareaunire.ro/personalitati/>

<https://ro.wikipedia.org/>

<https://destepti.ro/>

<https://prezi.com/>

<https://www.historia.ro/>

<https://vizitezaalbaiulia.ro>

MAREA UNIRE DIN 1918 - EVENIMENT FUNDAMENTAL ÎN ISTORIA ROMÂNIEI

*Secretar Luminița Aurelia JUJEA
Școala Gimnazială „Petre Sergescu”, Drobeta - Turnu Severin*

Secțiunea 2. Valori și personalități reprezentative ale făuririi statului național unitar român.

Unirea tuturor românilor a fost cauza supremă a întregului popor, a tuturor claselor sociale, a tuturor forțelor politice. Prin urmare ea a avut o largă și solidă bază socială, un puternic caracter democratic.

Nicolae Iorga, trecând în revistă evoluția ideii de unire la români, scria în acele zile fierbinți de împlinire națională : „Fără a uita pe nimeni, care a colaborat la această faptă a unirii, de la general și de la fruntaș ardelean până la ultimul ostaș și țăran, omagiul recunoștinței noastre să se îndrepte azi către poporul acesta întreg de oriunde și din toate veacurile, martir și erou”.

1 decembrie este Ziua Națională a României, potrivit Constituției din 2003, articolul 12, alineatul 2. Această zi a fost adoptată anterior, prin Legea nr. 10 din 31 iulie 1990, promulgată de președintele Ion Iliescu și publicată în Monitorul Oficial nr. 95 din 1 august 1990, fiind o sărbătoare publică a României. La 1 decembrie 1918, Adunarea Națională de la Alba Iulia, constituită din 1228 delegați, și sprijinită de peste 100.000 de persoane adunate la eveniment din toate colțurile Ardealului și Banatului, a adoptat o Rezoluțiune care consfințește unirea tuturor românilor din Transilvania, întreg Banatul (cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre) și Țara Ungurească (Crișana, Sătmar și Maramureș) cu Români.

Ziua de 1 decembrie 1918 marchează bilanțul luptei românilor pentru întregire statală, care vine să încununeze precedentele acțiuni ale fraților din Basarabia (27 martie 1918) și Bucovina (15 / 28 noiembrie 1918). Poporul român a valorificat conjunctura internațională creată în urma Primului Război Mondial și a știut să se afirme în contextul mișcării de eliberare a popoarelor și al victoriei principiului naționalităților în Europa. Rezoluția votată de Marea Adunare Națională, proclama:

1. Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.

2. Egală îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din Stat.

3. Înfăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate țărmurile vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe, în vârstă de 21 de ani la reprezentarea în comune, județe ori parlament.

4. Desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire, libera propagandă a tuturor gândurilor omenești.

5. Reforma agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființând fidei-comisele și în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i se va face posibil țăranului să-și creeze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atât cât o să poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte, potențarea producțiunii.

6. Muncitorimei industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii, care sunt legiferate în cele mai avansate state industriale din Apus.

Legea Unirii a fost ratificată prin Decretul-Lege No. 3631 din 11 decembrie 1918 de către regele Ferdinand I și votată de Adunarea Deputaților în ședința din 29 decembrie 1919, în unanimitate.

BIBLIOGRAFIE:

- Revista „Tribuna Învățământului” ;
- Ziarul „Opinia națională” – săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național;

ION INCULEȚ, PERSONALITATE A UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA

*Prof. Cornelia LASCU
Școala Gimnazială Gruia*

Ion C. Inculeț s-a născut la 5/18 aprilie 1884 în satul Răzeni, județul Chișinău, în familia lui Constantin și a Mariei Inculeț. A absolvit școala primară în satul natal, iar în anul 1894 a fost admis la Școala teologică din Chișinău, subordonată Seminarului teologic. A absolvit-o cu note foarte bune, obținând dreptul de a se înscrie la Seminar. A studiat în același an cu viitorii deputați și demnitari de stat Vasile Bârcă și Pantelimon Erhan. A optat pentru o facultate de științe exacte și s-a înscris într-adevăr la facultatea de fizică și matematică a Universității Dorpat, însă după un an de studii s-a transferat la Universitatea Imperială din Sankt Petersburg, facultatea de Fizică și Matematică, pe care a absolvit-o cu diplomă de gradul I. A avut recomandare pentru profesorat.

În anii de studenție la Petersburg din inițiativa sa este creată asociația studenților basarabeni din Petersburg "*Bessarabskoezemliachestvo*". După absolvirea universității concurează cu succes la postul de privat-docent. A lucrat la mai multe școli private din Petersburg, predând Fizica, Matematica și Astronomia.

La 2 aprilie 1917 s-a format Partidul Național Moldovenesc cu un program care prefigura o largă autonomie a Basarabiei și cerea constituirea Sfatului Țării, cu rol de conducere executivă. În aprilie 1917, Ion Inculeț a revenit în Basarabia, ca emisar al președintelui Guvernului Provizoriu Alexandr Kerenski, în fruntea unui grup de 40 de basarabeni, studenți și profesori din Petrograd, cu scopul de a adânci cuceririle revoluției din februarie. Este ales deputat în primul Parlament al Basarabiei - "*Sfatul Țării*" alături de Pantelimon Halipa, Boris Epure și Ion Buzdugan, militând activ pentru reîntregirea neamului românesc. Inițial concepția politică a lui Inculeț era una de transformări politice în cadrul Imperiului Rus democratic. Însă, după preluarea puterii la Petrograd de către bolșevici prin revoluția din 25 octombrie/7 noiembrie, Inculeț a evoluat spre unirea cu România.

La 21 noiembrie 1917 Ion C. Inculeț a fost ales Președinte al Sfatului Țării. La 6 ianuarie 1918 a avut loc tentativa de preluare a Puterii la Chișinău de către bolșevici. La 24 ianuarie "*Sfatul Țării*" a proclamat cu majoritate de voturi independența Basarabiei față de Imperiul Rus, iar la 27 martie 1918 a proclamat cu majoritate de voturi Unirea cu România, în condițiile în care Frontotdel-ul și alte fracțiuni minoritare îi cereau parlamentului insistent să păstreze legătura cu Imperiul Rus.

Gherman Pântea, fost ministru în Guvernul Republicii Democratice, caracterizează astfel activitatea lui Inculeț: "*La 21 noiembrie 1917 se deschide Sfatul Țării, organ care avea să vorbească în numele Basarabiei și să decidă soarta ei. Președinte al acestui parlament a fost ales în mod unanım Ion Inculeț. El întrunea toate calitățile pentru a ocupa această mare demnitate: era calm, abil, împăciuitoare, și mai cu seamă extrem de răbdător*", Inculeț în toate împrejurările a dovedit un calm desăvârșit și sânge rece. Nicio hotărâre pripită, niciun pas nechibzuit. Se apropia ziua cea mare - ziua Unirii- însă Inculeț se gândea la soarta țaranului. Adeseori spunea: "*Dacă Dumnezeu ne va ajuta ca odată cu Unirea să rezolvăm radical și reforma agrară, adică să dăm pământ țăranilor, voi fi cel mai fericit om*". Hotărârea Sfatului Țării din 27 martie 1918 de unire a Republicii Democratice Moldovenești (Basarabia) cu România, semnată de Ion Inculeț în calitate de Președinte al Sfatului Țării și de Ion Buzdugan în calitate de secretar, este consfințită ca stare de fapt prin decretul regal semnat la 9 aprilie 1918 de Regele Ferdinand.

Basarabia a început astfel procesul de reîntregire, iar Ion Inculeț a rămas în memoria neamului ca unul din principalii ctitori ai României Mari. Ca semn de prețuire și la recomandarea lui Petru Poni,

a fost ales în anul 1918 membru al Academiei Române, Secția Științifică. În toamna anului 1919 a luat naștere Partidul Țărănesc din Basarabia, condus de Ion Inculeț și de Pan Halipa. Cei doi lideri, făcând parte și din guvernele de la București, au considerat problema regionalismului drept un fenomen periculos în derularea normală a integrării și au propus fuziunea cu partide tradiționale din România. Ion Inculeț a optat să colaboreze cu liberalii. Ca urmare, în ianuarie 1922, a intrat în guvernul prezidat de Ion I. C. Brătianu, ca Ministru de Stat, iar în anul 1923 gruparea sa a fuzionat cu Partidul Național Liberal. Ion Inculeț a mai deținut și funcțiile de ministru al sănătății publice, ministru de interne, ministru al comunicațiilor și vice-președinte al Consiliului de miniștri în Guvernul României, condus de Ion Gh. Duca (1933-1937).

Ministru de Interne în guvernele liberale care au urmat, viața marelui bărbat a fost marcată în mod tragic de asasinarea de către legionari a Primului Ministru I.G. Duca la 29 decembrie 1933, precum și de cedarea Basarabiei în urma ultimatumului sovietic din 1940.

În anul 1940, referindu-se la soarta Basarabiei și Unirea din 1918, el spunea "*Basarabia a fost smulsă din din trupul Moldovei prin forță, cu călcarea oricărui drept și a oricărei dreptăți, în anul 1812. Autonomia promisă la anexare, cu păstrarea limbei române în toate dregătoriile, a fost degrabă retrasă. Basarabia fiind încetul cu încetul transformată într-o simplă gubernie rusească. O sută de ani a durat prigonirea de către Rusia Țaristă - o sută de ani a durat cu dârzenie rezistența acestui minunat popor moldovean dintre râurile Prut și Nistru pentru conservarea limbii, pentru păstrarea ființei naționale. Niciodată în cursul acestui veac nu s-a stins focul sfânt al conștiinței naționale. Și odată ce împrejurările deveneau favorabile, acest foc se transforma în flacără, care mistuia cât putea mai mult din piedicile ce erau puse la în calea Unirii cu toți românii*".

În această stare tensionată de spirit și sub amenințarea represaliilor legionare (care îl vizau direct ca Ministru de Interne) în seara zilei de 19 noiembrie 1940, Ion Inculeț se stinge din viață în urma unui atac de cord. La înmormântare a ținut un discurs Vasile Bârcă, care a spus: "*Ceea ce caracterizează îndeosebi viața și opera lui Ion Inculeț este modestia și blândețea lui nesfârșită, temeinica sa pregătire, însoțită de tactul și calmul ce-l caracterizează și, mai presus de toate, caldă lui iubire de popor, de țară, și de Basarabia lui natală, pe care a iubit-o cu toate puterile minții și sufletului său*".

BIBLIOGRAFIE:

1. Alexandru Chiriac, *Mic dicționar al membrilor Sfatului Țării*, Chișinău, Ed. Patrimoniul, 1992
2. Alex Găină, N.I. Ionescu-Pallas. „*Ion Inculeț*”. *Foaie matematică*, Chișinău, 2001, N.6; 2002, N.1
3. Iurie Colesnic, *Basarabia necunoscută*, Chișinău, Ed. Museum, 1993
4. Alex Găină, *Luptător pentru libertate*. *Literatura și arta*. N 19(2649), p. 2, 5 mai 1994
5. Alexandru Chiriac, *Membrii Sfatului Țării (1917-1918)*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2001

GHEORGHE POP DE BĂSEȘTI

LUPTĂTOR PENTRU UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

Prof. Dan Jenică LASCU
Liceul Teoretic „Dr. Victor Gomoniu”, Vânju Mare

Gheorghe Pop de Băsești (n. 1 august 1835, Băsești, Comitatul Sălaj – d. 23 februarie 1919) a fost un politician român din Transilvania, membru și președinte al Partidului Național Român din Transilvania. A urmat cursurile gimnaziale la Baia Mare și la liceul cezaro-crăiesc din Oradea, iar apoi a studiat științele juridice la Academia de Drept din Oradea. Studiile la Academia de Drept din Oradea au fost întrerupte, pentru că a fost mobilizat în armata imperială austriacă. La întoarcerea acasă, a fost ales prim pretor și judecător pentru câțiva ani. În 1866, el a participat la manifestările organizate de ASTRA, cu scopul ridicării conștiinței naționale într-o perioadă când românii din Transilvania se aflau într-o situație politică și socială dezastruoasă.

În 1872, Gheorghe Pop de Băsești a fost ales deputat în Parlamentul ungar din partea cercului electoral Cehu Silvaniei, pe care l-a reprezentat până în 1881. La 9 august 1880 a propus, într-o conferință ținută la Turda, unirea tuturor românilor din Transilvania și Ungaria într-un singur partid național. Ca efect, pe 17 octombrie 1880, o conferință alcătuită din 30 de fruntași români din Transilvania și Ungaria, care au decis convocarea conferinței naționale de la Sibiu din anul 1881, unde a fost decretată solidaritatea partidelor naționale românești din Ungaria și unirea acestora sub numele de Partidul Național Român din Transilvania și Ungaria. Gheorghe Pop de Băsești spunea în Parlamentul de la Budapesta în 1879 că *„prin această lege, în locul unirii a trei națiuni, avem numai a două împotriva unei mulțimi de nații, mai vechi și mai numeroase decât cele două privilegiate. Guvernele ungurești înțeleg să aplice legea aceasta, ca și cea de naționalități din 1868, săvârșind o mulțime de abuzuri, unul mai revoltător decât altul.”* Era vorba de Legea Școlară din 1879.

În anul 1892, în urma Conferinței P.N.R., noua conducere avându-i în frunte pe Ion Rațiu-președinte și Gheorghe Pop de Băsești-vicepreședinte, hotărăște formarea unui grup de lucru pentru redactarea unui Memorandum și înaintarea lui la Curtea de la Viena, misiune ce cade în sarcina lui Gheorghe Pop de Băsești. Delegația n-a fost primită de Împărat, iar în august 1919, când trupele române au ocupat Budapesta, plicul cu Memorandumul a fost găsit nedesfăcut. Îndrăzneala de se prezenta la curtea împăratului nu a rămas nepedepsită – instanțele de judecată ale vremii i-au condamnat pe Memorandiști iar Gheorghe Pop de Băsești a primit un an de închisoare. În timpul procesului, sălăjeanul a dat dovadă de mare curaj și patriotism. El a afirmat, fără niciun fel de teamă: *Ceea ce se discută aici, domnilor, este însăși existența poporului roman. Existența unui popor nu se discută, se afirmă. De aceea, nu mai suntem aici acuzați, suntem acuzatori.* În 1895 iese din închisoarea unde fusese trimis pentru Memorandum, iar în 1902, la moartea lui Ion Rațiu, devine președintele Partidului Național. Cu puțin înainte de startul Primului Război Mondial, Gheorghe Pop de Băsești face parte dintre cei 10 reprezentanți ai partidului care intră în tratative cu contele Tisza în problema drepturilor naționale ale românilor din Transilvania. Luptătorul pentru drepturile românilor din Transilvania nu a participat la război. Avea deja peste 75 de ani în 1914.

Deși bolnav, în ultimele zile ale lui noiembrie 1918 venerabilul președinte al Partidului Național Român, alături de locotenentul Alexandru Chiș, pleacă cu trenul spre Alba Iulia. Călătoria a fost foarte anevoioasă: niciun vagon încălzit, geamurile sparte, o aglomerație nebună. Se simțeau din plin urmările războiului. La Războieni, Garda ungurească trage asupra trenului, nu se știe din ce motive și omoară un tânăr delegat din Țara Moților. Într-un final ajunge la Alba Iulia, unde constată slaba organizare a Adunării.

După multe ore de așteptare, primesc cu greutate o cameră mică și neîncălzită, unde Gheorghe Pop de Băsești doarme într-un pat șubred, ginerele său, Francisc Hossu Longin, pe dușumea, iar locotenentul Chiș înghesuit pe o canapea. Noroc cu hainele groase, altfel înghețau de frig. Dar ce jertfă e prea grea, când a doua zi se înfăptuia Marea Unire?

Dimineața, uimit că îl întâlnește la Alba Iulia, călugărul Leon I. Manu îl întreabă pe tribun cum de s-a încumetat la o astfel de călătorie. Tribunalul îi răspunde: *Cum să n-o fac, nepoate, când, după ziua asta, aștept de optzeci de ani? Am venit, chiar și dacă această cale m-ar costa viața, căci de acum pentru mine nu mai rămâne alta decât să zic și eu ca dreptul Simeon din Scriptură – Acum slobozește, Doamne, pe robul tău în pace.* A fost președintele Marii Adunări de la Alba Iulia și a ținut discursul de deschidere: „*Vrem să sdrobim lanțurile robiei noastre sufletești, prin realizarea marelui vis al lui Mihai Viteazul: unirea tuturor celor de o limbă și de o lege, într-un singur și nedespărțit Stat Românesc. Lăsați-vă pătrunși, fraților, de fiorii sfinți ai acestui strălucit praznic național și în cea mai deplină și frățească armonie să clădim temelile fericirii noastre naționale viitoare! Dumnezeu să binecuvânteze sfatul nostru și lucrările noastre! Salutându-vă cu toată căldura inimei mele, declar Adunarea națională a tuturor Românilor din Ungaria și Transilvania deschisă!*”

Mai apoi pleacă la Biserică. Sunt două slujbe religioase diferite, una pentru ortodocși și alta pentru greco-catolici. După slujbă, pleacă în automobilul basarabeanului Pantelimon Halipa să prezideze marea adunare. La vederea maiestuosului președinte, în sală se sting toate rivalitățile izbucnite în urmă cu câteva zile. Visul unirii se înfăptuise!

Înainte de moarte și-a donat averea Mitropoliei Greco-Catolice a Blajului și a cerut ca banii să fie folosiți pentru „promovarea culturii poporului românesc”. Și s-a stins.

„*Acest om a dat numai și n-a cerut nimănui nimic.*”, spunea Octavian Goga despre Gheorghe Pop de Băsești.

BIBLIOGRAFIE:

1. Emil Pop, Marius Sturza, *Cărturari și memorandiști transilvăneni*, Arad, 1994.
2. Ioan Georgescu, *Gheorghe Pop de Băsești. 60 de ani de lupte naționale ale românilor transilvăneni*, Editura Societății Culturale Pro Maramureș „Dragoș Vodă”, Cluj-Napoca, 2013.

IULIU MANIU-PERSONALITATE REPREZENTATIVĂ A FĂURIRII STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

*Prof. Nina Cristina MANGU
Școala Gimnazială Gruia*

Iuliu Maniu a avut un rol hotărâtor în realizarea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, dar discursul său de la Albă Iulia și contribuția marelui om politic țărănist au fost trecute sub tăcere în perioada comunistă pentru că nu i se putea ierta faptul că după al doilea război mondial el a fost unul dintre simbolurile rezistenței anticomuniste din România.

Iuliu Maniu a avut un rol hotărâtor în realizarea Unirii Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918, dar discursul său de la Alba Iulia și contribuția marelui om politic țărănist au fost trecute sub tăcere în perioada comunistă pentru că nu i se putea ierta faptul că după al doilea război mondial el a fost unul dintre simbolurile rezistenței anticomuniste din România.

Unul dintre cele mai puțin cunoscute episoade din primul război mondial este ocuparea Vienei de către regimentele românești, conduse de Iuliu Maniu, pentru a împiedica instaurarea bolșevismului.

Potrivit istoricului Apostol Stan, Iuliu Maniu s-a oferit să asigure ordinea la Viena, unde, „izbucnind greva generală care cuprinsese inclusiv poliția orașului, se înregistrau – în august 1918 – agresiuni, furturi, violuri și tâlhării. El se baza pe soldații români din capitala austriacă, ramași neatînși de contagiunea bolșevică sau pacifistă”.

În Viena și în împrejurimi, Iuliu Maniu dispunea de o armată de 60.000 de oameni. În întreg imperiul, armata națională a românilor din Transilvania avea 160.000 de soldați și ofițeri. Armata era condusă de un fel de stat-major, care se numea Senatul militar român, care a condus Viena timp de 55 de zile, până când autoritățile austriece au reușit să recapete controlul și garanteze ordinea în capitala austriacă.

Dacă nu ar fi existat armata condusă de Iuliu Maniu, Austria ar fi riscat să aibă soarta Ungariei – la Budapesta, soldații bolșevici din fosta armată austro-ungară au creat Republica Ungară a Sfaturilor, primul stat comunist din Europa Centrală, condus de Bela Kun. (Această republică a fost desființată în anul 1919 de către armata regală română, care a ocupat Budapesta după ce bolșevicii maghiari atacaseră Transilvania).

” În calitate de conducător militar al românilor ardeleni din centrul de comandă de la Viena, Iuliu Maniu a avut un rol decisiv și în formarea și recunoașterea Cehoslovaciei. El i-a organizat pe românii din Praga, în număr de câteva mii și care au format o Legiune românească. [...] Timp de 20 de zile, Legiunea românească a ocupat Praga și a protejat Comitetul Național Cehoslovac de încercările generalilor rămași fideli Austro-Ungariei de a prelua controlul asupra capitalei Cehiei. După ce unitățile militare românești au predat, în Viena și în Praga, administrația publică în mâinile noilor autorități, apărute pe ruinele fostei Duble Monarhii, Iuliu Maniu a organizat deplasarea lor spre Transilvania”, spune istoricul Ovidiu Pecican, de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj.

În Transilvania, aceste unități militare au fost cele care au putut asigura liniștea necesară pentru organizarea Marii Adunări Naționale de la Albă Iulia, în care românii au decis Unirea Transilvaniei cu România. Rolul unităților militare conduse de Iuliu Maniu a fost decisiv, în condițiile în care viitorul lider al PNT ceruse armatei române să își oprească înaintarea în Transilvania, pentru a asigura libertate deplină de decizie românilor ardeleni în chestiunea unirii cu România.

„Lider de marcă, de neconfundat al vieții politice românești, Iuliu Maniu s-a impus prin caracterul său excepțional și personalitatea sa puternică, stârnind interesul și admirația contemporanilor săi (...) în calitate de conducător al mișcării naționale din Transilvania, de deputat în

Parlamentul de la Pesta, de organizator al detașamentelor românești din Viena, pe fundalul dezagregării monarhiei” – îl caracterizează istoricul clujean Toader Nicoară în studiul „Iuliu Maniu: între memorie și istorie” pe cel care a jucat rolul principal în Unirea Transilvaniei cu România.

Unirea Transilvaniei cu România a fost proclamată pe 1 Decembrie 1918 în Rezoluția Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia. Populația românească și cea săsească din zonă s-au pronunțat pentru încorporarea Transilvaniei la România, lucru consfințit prin Tratatul de pace de la Trianon, pe 4 iunie 1920.

Lucrările Marii Adunări Naționale s-au desfășurat în ziua de 18 noiembrie/1 decembrie 1918 în incinta Casei Armatei, viitoarea Sală a Unirii din Alba Iulia. Au fost aleși drept președinți Gheorghe Pop de Băsești și episcopii Ioan I. Pap și Demetriu Radu.

Cei 1228 de delegați ai românilor „din Transilvania, Banat și Țara Ungurească” au votat o rezoluție care „decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre”. („Românul”, Arad, din 20 noiembrie/3 decembrie 1918).

Rezoluția Unirii, la care Iuliu Maniu a avut o contribuție semnificativă, a fost citită de Vasile Goldiș în prezența a peste 100.000 de participanți. În discursul său cu acest prilej, Maniu declara: „Noi, onorată Adunare Națională, privim în înfăptuirea unității noastre naționale un triumf al libertății omenești [...] rog onorata Adunare Națională să primească proiectul nostru de Rezoluție, pentru a întemeia pe veci România unitară și mare și de a se în stăpâni pentru totdeauna o adevărată democrație și deplină dreptate socială”.

După adoptarea în unanimitate a Rezoluției, Marea Adunare a ales un organism numit Marele Sfat Național Român din Transilvania pentru a reprezenta interesele românilor până la convocarea viitoarei Adunări Constituante a României Mari, iar din sânul acestuia un organism executiv, numit Consiliul Dirigent.

În funcția de președinte al Consiliului Dirigent și ministru de Interne a fost ales Iuliu Maniu.

Din această poziție, Maniu s-a preocupat de preluarea întregii administrații a Transilvaniei, instalarea autorităților statului român în teritoriile eliberate și asigurarea ordinii și liniștii publice. În cursul anului 1919, Maniu s-a deplasat deseori în Vechiul Regat unde a purtat discuții cu regele Ferdinand I și alți lideri politici, participând și la unele ședințe ale Consiliului de Miniștri.

Calitatea care l-a consacrat pe Iuliu Maniu în prim planul scenei politice a fost moralitatea ireproșabilă, motiv pentru care era numit „sfînxul de la Bădăcin”, locul unde a copilărit și unde la maturitate se retrăgea pentru a se odihni. Cu toate acestea, Iuliu Maniu a rămas în conștiința publică drept liderul permanent al opoziției, teren pe care nu a putut fi egalat. A dus o luptă neîncetată împotriva asupririi austro-ungare asupra Ardealului românesc, împotriva dominației lui Ionel Brătianu în viața politică și împotriva sovietizării țării de către autoritățile comuniste.

Iuliu Maniu a fost acuzat de înaltă trădare și condamnat la închisoare pe viață de către regimul stalinist instaurat în România după 1945, în urma înscenării de la Tămădău. Această stea a unirii României a murit în închisoarea de la Sighet în 1953, cadavrul său fiind aruncat într-o groapă din Cimitirul Săracilor.

BIBLIOGRAFIE:

1. Nicolae Iorga, Istoria unei legende: Iuliu Maniu, Tiparul datina românească, Văleni de Munte, 1934
2. Ionel Pop, Z. Boila, Matei Boilă (1998). Amintiri despre Iuliu Maniu. Cluj-Napoca: Editura Dacia.

FOLCLORUL EMINESCIAN – CUFĂR CU VALOARI TRADIȚIONALE ȘI PATRIOTICE ÎN FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

*Prof. Ionela Ramona MARIN
Școala Gimnazială Breznița Ocol*

Despre Eminescu s-au spus și s-au scris multe, însă considerentul principal de abordare a operei eminesciene, în special acea parte care își are seva în creația poporului din mijlocul căreia s-a ridicat marele scriitor, este acela că nicio personalitate a culturii noastre nu a reușit să exprime mai bine spiritualitatea poporului român așa cum a realizat-o el. El reprezintă biruința absolută a puterii de creație artistică a poporului român, după cum afirma Fănică N. Gheorghe. Patriotismul său izvorăște din sufletul strămoșilor săi, din modul lor de a gândi și de a simți, constituindu-se ca o proiecție imensă a tot ceea ce țara și poporul acesta au putut genera. Propria mărturisire, „*Dumnezeul geniului m-a absorbit din popor cum soarbe soarele un nor de aur din marea de amar*”, reprezintă o tulburătoare formă de expresie a personalității lui creatoare, dar și un indicativ important al concepției sale artistice superioare, și anume aceea că opera sa reprezintă o uimitoare sinteză etică și estetică a vieții poporului său, a tradițiilor sale naționale și culturale.

Pentru Eminescu, folclorul a reprezentat întreaga lume a poeziei populare ca parte esențială a tradiției populare, dar și ca expresie a concepției poporului despre viață, a modului său de a trăi. Nu se poate vorbi de folclor fără a realiza legătura cu istoria consemnată în documente și cronici, dar și în literatură veche a cărților populare. Eminescu ia contact cu folclorul în anii copilăriei sale petrecută la Ipotești. Un alt moment important, în acest sens, este călătoria prin Transilvania, șederea la Blaj și trecerea prin Sibiu. Venind în București, face parte din societatea *Oriental* și se angajează drept culegător de folclor în Moldova împreună cu V. Dumitrescu. Student la Viena, Eminescu păstrează contactul cu studenții români din toate provinciile țării, dar și cu soldații români din armata habsburgică, cei care își făceau serviciul militar în capitala imperiului. Congresul de la Putna a fost un prilej de puternice impresii folclorice și de cunoaștere a doi mari folcloriști: G. Dem. Rădulescu și G. Gr. Tocilescu. Contactul direct cu satul românesc și cu folclorul l-a realizat și prin exercitarea funcției de revizor școlar al județelor Iași și Vaslui. Ca director al Bibliotecii Centrale, a avut prilejul să studieze literatura veche și cărțile populare.

Un rol important l-a avut și prietenia cu Ioan Slavici, Miron Pompiliu și Ion Creangă. El a putut, astfel, să cunoască folclorul din vestul Transilvaniei, Arad și Bihor, dar și din Munții Neamțului. I s-a oferit prilejul de a intui anumite fețe ale psihologiei populare și a înțelege mai bine savoarea graiului țărănesc din Moldova. Preocuparea permanentă a lui Eminescu pentru folclor l-a determinat să lase urmașilor un bogat material folcloric adunat în manuscrisele sale pe care nu a avut intenția să le publice, deoarece activitatea sa n-a fost aceea de a culege producții populare cu intenții folclorice. Acest material a fost totuși tipărit în volumul VI, într-o ediție îngrijită de acad. Perpessicius.

Eminescu nu a rămas un simplu culegător de folclor, setea sa de cunoaștere și promovare a folclorului îl determină să apeleze și la alte colecții inedite sau publicate, ceea ce a dus la prezența altor caiete între manuscrisele sale de poezii populare. Nefiind preocupat de exigențele unui cercetător științific, nu consemna proveniența materialelor culese, de aceea, uneori e greu de determinat originea regională a acestora. În ajutor vin, în cazul poeziei, particularitățile stilistice, iar în cazul basmelor, unele cuvinte cu origine dialectală certă. Volumul editat de Perpessicius, dezvăluie chiar faptul că,

uneori, Eminescu decupa din alte volume (antologia lui Jarnik Bîrseanu) sau periodice (*Foaia Societății...* cu poezii culese de G. Sbierea.). Balada *Viță Cătănuță* și cântecul *Pițigușul taie lemne*, pe care îl valorifică în secvența nunții găzelor din *Călin (file de poveste)*, sunt preluate din colecția lui Miron Pompiliu. De asemenea, D. Murărașu și Perpessicius au menționat asemănări între unele piese din colecția de folclor a lui Eminescu și cele publicate, dovadă că poetul a extras materialele pe care le considera semnificative universului său poetic.

Rotunjirile pe care Eminescu le realizează poeziilor populare, comparativ cu sursele lor, demonstrează, nu grija pentru rigorile științifice, cât preocuparea sa estetică, cu respectul permanent al autenticului. El nu urmărea realizarea unei colecții de valoare documentară, ci o antologie de poezie populară necesară laboratorului său poetic. Colecția sa de poezii este un manual de inspirație poetică ce poartă amprenta originală a poetului, și nu o colecție de folclor cuprinzătoare, care să oglindească o realitate proprie unui ținut. Nici publicarea acestei colecții nu l-a preocupat, lucru pe care îl putea realiza la revista *Convorbiri literare*, la *Curierul de Iași* sau la *Timpu*. Acest lucru dovedește criteriul antologic ce l-a călăuzit pe Eminescu în realizarea colecției sale folclorice.

Piese lirice din colecția eminesciană provin din Transilvania și din Moldova nordică. Din Muntenia, au fost culese doar *Sună, sună și răsună*, *Vin la țafa puișor*, *Leliță Ioană* și *Pe deasupra casei mele*. Intervențiile autorului sunt vizibile, cu atât mai mult cu cât se vede forma originală în notele volumului. Unele se recunosc din topica și întorsăturile proprii poeziei cărturărești, cum e cazul versurilor *Mă cutremur și gândesc*, *Că eu de când am viață/ N-am avut altă dulceață, Că tu ești viața mea/ O lungești și o-ndulcești, Și pe sânul ei de flori/ Varsă șir de lăcrămiori, Ca să-mi spuie ce mă doare/ Mai curând să mă omoare, Cu pasul lui cel ușor/ Care venea către vale*. Uneori se întâlnesc versuri supranumerare sau subnumerare, ceea ce poate veni, fie din neglijența informatorului, fie din neatenția culegătorului, aceste neregularități constituind o abatere sigură de la tiparul versului melodic.

Poeziile cuprinse de Eminescu în caietele sale, sunt, cu unele excepții, piese antologice, distincte prin cizelarea lor îndelungată. Dintre bucățile de dimensiuni mai mari, poate fi menționată *Uratu*, ce conține accente de umor moldovenesc, și *Predica țiganilor* construită după tiparul versurilor populare, cărora influențele bihorene le sporesc farmecul. În cazul strigăturilor, Eminescu realizează o antologie, nepopularizată cât s-ar cuveni, ce conține, de asemenea, licăriri de umor bihorean.

Pentru Eminescu, folclorul a fost zona de întâlnire permanentă între el și poporul său. El a descoperit folclorul devreme, încă din adolescență, a crescut cu el, se poate spune, prin modul în care i s-a desfășurat copilăria, asemănătoare cu a unui fecior de țăran și pe care a folosit-o, mai târziu, în opera sa. Eminescu a căutat și a găsit în folclor, nu doar un stimulent, cât un izvor de teme poetice. Pe lângă poeziile populare culese de Eminescu, trebuie menționat că există scrise câteva poezii cu teme din folclor. Aici trebuie menționat, în primul rând, poemul *Călin*, publicat în timpul vieții și care nu reprezintă decât un fragment din marele poem rămas în manuscris. Opera păstrează din izvorul său folcloric tonul de poveste, câte o întorsătură de narațiune rustică, marcată prin interjecții sau locuțiuni. Restul poemului este o creație originală ale cărei versuri poartă pecetea lui Eminescu.

Pentru Eminescu, însă, folclorul nu este doar tradiție și moștenire culturală, ci creație contemporană. El nu cuprinde doar creații sătești, ci întreaga literatură populară, îmbogățită permanent prin contactul cu literatura cultă. El a stabilit un nou raport între literatura populară și literatura cultă. Astfel, el integrează literatura populară în concepția sa largă despre cultura națională și explică modul firesc în care cele două ramuri ale literaturii creează legături. În poeziile sale, Eminescu va invoca, hotărât, dacismul ca strat primar al existenței noastre. *Povestea Dochiei și ursitorile*, compoziție în stil folcloric, are la bază o veche legendă despre urmărirea fiicei lui Decebal de către Traian, care, pentru a se salva, îl roagă pe Zamolxe să o prefacă în stâncă. Fiică de păstor fabulos, stăpân de munți și bouri, de „turme mii”, de „sate mii și mii”, Dochia eminesciană, nume derivat din Dacia, pețită de crai, de prinți, de „învățați în multe școli”, alege pe împăratul din Apus, „un oștean împlătoșat”, ucis însă de războinicii răsăriteni. Dochia se va retrage în pădure pentru a-și proteja pruncul, iar acolo ursitoarele, ieșind din „teiu

pe tărâm dacic: „Cerul, când o să te scoli,/ Ți-o trimite soli,/ Căci ți-e dat acum de soarte/ Viață fără moarte/ Și ți-e dată tinereță/ Fără bătrâneță”.

Figura lui Ștefan cel Mare prinde contur tot din obârșii supranaturale, deoarece poetul îl leagă de inspirația populară, ca și pe Dochia. La nașterea acestui personaj mitic iau parte aceleași ursitori care îi dăruiesc aceleași înzestrări ca și pruncului Dochiei. Se poate vorbi de o reluare a motivului ursitorilor în două împrejurări diferite, dar care oferă pruncului, ce reprezintă poporul român, și pruncului Ștefan cel Mare, o înrudire profund relevantă, prin origini și misiune. Astfel, menirea tinereții fără bătrânețe și a vieții fără de moarte marchează apartenențe celor două personaje la ordinea mitică. Pruncul din *Mușatin și ursitorile* devine adolescentul din *Mușatin și codrul*, căruia personajul codru, asemănător relațiilor feudale, dorește să-i facă act de supunere pornit dintr-o mare iubire. Consonanța dintre eroul ales și natură este deplină, iar pădurea, apa și vietățile devin ocrotitoare pentru tânărul Ștefan, care seamănă cu un cavaler medieval prin costum și îndeletniciri: „Ștefan Vodă tinerel/ Trece puntea singurel,/ Cu peptarul de oțel,/ Cu cușma neagră de miel/ Drag i-e codrului de el!/ Cum venea la vânătoare/ Purta arcul pe spinare,/ Cu lungi plete pân' pe spate/ Dar la frunte retezate.”

Înzestrat cu o nesfârșită intuiție, Eminescu a înțeles rolul folclorului în cultura națională, legătura dintre folclor și literatura națională prin comunitatea de gânduri și năzuințe, oglindirea psihologiei populare în creația folclorică, a manifestat permanent grijă pentru autentic și pentru puritatea stilului. Totodată, el a dovedit dragoste față de popor și poezia lui, mai ales prin faptul că era un bun cunoscător al realității folclorice românești, al problemelor fundamentale ale culturii populare și istoriei poporului. Observator social fin și gânditor politic profund, el corelează părerile despre folclor cu toate celelalte aspecte ale vieții noastre culturale. El așează concepția generală despre poporul român și dezvoltarea lui culturală, folclorul, cărțile populare și vechea literatură istoriografică la locul cuvenit. Eminescu dorește crearea unei culturi care să oglindească ceea ce este specific, o cultură care să contureze contribuția noastră la patrimoniul culturii universale.

BIBLIOGRAFIE:

- Dumitrescu-Buşulenga Zoe, *Eminescu în romantismul european în Eminescu, poet național*, antologie de Gh. Ciompec, Ed. Minerva, București, 1983, pag. 309
- Eminescu Mihai, *Opere complete, VI, Literatura populară*, ediție critică îngrijită de Perpessicius, București, 1963
- Gheorghe Fănică N., *Mihai Eminescu, Analize și sinteze*, E.D.P., București, 1977, pag. 261
- Philippide Al., *Eminescu și gândirea poetică în Mihai Eminescu, structurile operei*, de Gh. Ciompec, Ed. Minerva, București, 1985, pag. 69

ÎNSEMNĂTATEA ISTORICĂ A ZILEI DE 1 DECEMBRIE 1918

*Prof. Rodica MATEȘ
Școala Gimnazială „Horea”, Horea*

1 Decembrie 1918 a fost ziua în care românii au înfăptuit unul dintre cele mai semnificative și mai importante acte istorice, cu deosebite consecințe pentru evoluția ulterioară a națiunii noastre. Marele istoric român de renume european A.D. Xenopol aprecia că în istoria neamului românesc au fost mari acte definitorii, respectiv cucerirea Daciei de către romani – care ne-a dat structura de esență romanică, latină a poporului și limbii – și Unirea din 1918, când s-a desăvârșit statul național, marcând întreaga existență a milioane de români.

În evoluția lor, românii au realizat, în genere, trei mari uniri. Cea dintâi, sub egida voevodului Mihai Viteazul, s-a derulat între anii 1599 -1600, când s-a strâns laolaltă cea mai mare parte a teritoriilor românești din jurul Carpaților. Opoziția internă și, mai ales, cea externă au dus la dispariția unui stat românesc cuprinzător în această parte a Europei, însă acea realizare a rămas un precedent istoric, un simbol și un imbold pentru generațiile următoare.

Dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, înfăptuită în 1859, marchează cea de-a doua unire, când s-au pus bazele statului național român modern, devenit, apoi, independent pe harta Europei, după mai puțin de două decenii. În condițiile complexe ale Europei de sfârșit de epocă modernă, românii trăiau atât într-o țară liberă (cca. 130.000 kmp), cât și sub diverse stăpâniri străine – ale Austro-Ungariei și Rusiei țariste (Transilvania, Bucovina, Basarabia). La fel ca și în cazul altor popoare europene, s-a dezvoltat în sec. al XIX-lea, în mod organic, ca națiune, s-a definit ideea, ca atare s-a formulat în plan politic, moral, juridic, principiul de naționalitate.

Desăvârșirea statului național unitar român s-a putut realiza în condițiile interne și internaționale cu totul deosebite generate de prima conflagrație mondială. Intrarea României în război, în vara anului 1916, fusese precedată de o amplă deliberare, cu participarea unei mari părți a românilor din diferite ținuturi românești. În contextul de atunci, s-a ales soluția eliberării Ardealului, ceea ce s-a și realizat, parțial și pentru puțină vreme. Au urmat, apoi, episoadele dramatice a ceea ce a fost „războiul de întregire națională”.

Sfârșitul primului război mondial a adus și destrămarea (definitivă sau vremelnică) a unor imperii ce dominaseră timp de veacuri existența poporului român, ca și a altora. În aceste condiții excepționale, a devenit posibilă realizarea unirii cu România. În condițiile prăbușirii Rusiei țariste, când pe ruinele acesteia au apărut, uneori doar vremelnic, și alte state europene, românii dintre Prut și Nistru, prin organisme alese și abilitate, și-au proclamat, în mod plebiscitar și succesiv, stăruința, autonomia și independența, pentru ca, în final, la 27 martie/9 aprilie 1918, să se declare unirea Basarabiei, „ca fiică, cu mama sa, România”, așa cum se consemna în actul final, adoptat atunci la Chișinău. Peste câteva luni, după ce dubla monarhie încetase, practic, de a mai exista, fiind înlocuită cu state central europene, a devenit posibilă și realizarea aspirațiilor naționale ale românilor din zonele bucovinene și transilvane. Congresul general al românilor bucovineni a decis, la 15/28 noiembrie 1918, unirea necondiționată cu România a tuturor teritoriilor smulse Moldovei prin „vicleșug și silă”, de către Habsburgi, la 1774. Procesul a culminat și s-a desăvârșit în inima ținuturilor românești, căci țara nu putea fi întreagă fără Ardeal, așa cum afirmase, cu doi ani mai înainte de actul unirii, N. Titulescu, marele european. Principiul autodeterminării românilor în Transilvania a fost formulat într-o declarație făcută cunoscută popoarelor lumii la 12 octombrie 1918, în care regăsim principalele componente ale conceptului european despre libertate și suveranitate națională, plebiscitul etc. Au fost create structuri de putere românești, pentru ca, în final, să fie convocată, la Alba-Iulia, fosta reședință

a lui Mihai Viteazul, Marea Adunare Națională, cu rol plebiscitar, izvorâtă și din introducerea votului universal și a altor forme ale democrației și liberalismului.

La 1 Decembrie 1918, cei 1.228 de delegați deputați ai românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș prezenți în Sala Unirii au votat „*unirea lor și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România*“. Decizia a căpătat, imediat, adeziunea entuziastă a celor peste 100.000 de reprezentanți ai românilor prezenți atunci la evenimentul istoric, în orașul de pe Mureș. Atunci și acolo s-a arătat că unirea Transilvaniei era justificată și de istoria neamului, de unitatea și omogenitatea națiunii, de rațiuni politice, economice, culturale și, nu în cele din urmă, de cele ale democrației.

Marea Unire proclamată la Alba-Iulia a avut, imediat, un ecou european, dar și peste ocean, în America, unde locuiau atunci peste 150.000 de români, și care au avut trimiși la fața locului sau au relatat, pe baza unor corespondențe, despre justetea hotărârilor românilor și despre legitimitatea uniții lor statale, într-o serie de *ziare și publicații, precum „TheTimes”, „Daily Express”, „Manchester Guardian”, „Le Matin”, „Le Temps”, „Corriere della Serra”, „Il Giornale d’Italia”, „NewYorkTimes”, „Le Figaro”, „Journal de Geneve”*. Cititorii erau informați cu privire la existența istorică a românilor, a aspirațiilor și eforturilor lor spre unitate și libertate, ca și spre o organizare democratică.

Un reputat istoric englez, Q.W.A. Leeper, publica, în decembrie 1918, sub formă de broșură, un studiu numit „*Dreptatea cauzei românești*” („*The Justice of Rumania’s Cause*”), unde arăta că unirea românilor „*este rezultatul firesc al rodului eroic al grelelor suferințe îndurate pentru înfăptuirea acestui ideal, care înseamnă un mare câștig pentru cauza progresului și democrației*”. În anul 1919-1920, Conferința de Pace de la Paris și tratatele încheiate acolo au consacrat pe plan internațional unitatea înfăptuită de românii înșiși, în cursul anului 1918. După acest an, România întregită și-a modificat locul în Europa. Cu cei 295.049 kmp ca suprafață, ocupa locul 10 pe continent, iar ca potențial uman (15 milioane – în 1919, 20 de milioane – în 1940) ocupa locul opt. Unirea din 1918, piatră de hotar, a însemnat un nou început de epocă în istoria românilor.

BIBLIOGRAFIE:

1. V., Netea, „*Ozi din istoria Transilvaniei, 1 decembrie 1918*” Editura Albatros, București, 1971;
2. Ștefan, Pascu, C., Maiorescu, „*Răsunetul internațional al luptei românilor pentru unitatea națională*”, Cluj Napoca, 1980.

ROMANIA IN CONTEXTUL REALIZĂRII MARI UNIRI

Prof. Adela MIHON
Școala Gimnazială Cîmpeni, jud. Alba

Nu putem vorbi despre unire fără a aminti de contextul istoric. O parte importantă o reprezintă recunoașterea dreptului popoarelor la autodeterminare, drept afirmat de președintele W. Wilson în declarația „Cele 14 puncte”, la începutul anului 1918. Potrivit acestui principiu popoarele aveau dreptul să-și decidă singure soarta. Deasemenea aducem în discuție prăbușirea Imperiului Rus în urma revoluției din octombrie 1917 și victoria Antantei. România a participat la Primul Război Mondial cu scopul desăvârșirii unității sale naționale, proces îndeplinit în anul 1918 prin voința românilor din provinciile aflate atunci sub stăpânire străină.

Intrarea României în primul război mondial, în vara anului 1916, alături de Antanta, a urmărit realizarea deplinei unități naționale prin unirea cu Vechiul Regat a tuturor teritoriilor străvechi locuite de români. Chiar dacă România era legată formal de Puterile Centrale datorită unui tratat secret de alianță, încheiat cu Austro-Ungaria în 1883, totuși dorința opiniei publice a fost mai puternică. Deasemenea la luarea deciziei pentru aderarea la Antanta a contribuit și faptul că nu Puterile Centrale fuseseră atacate, ci ele atacaseră.

Primul război mondial a adus cu sine accentuarea fără precedent a privațiunilor și oprimirii la care erau supuși românii din Imperiul austro-ungar. Nedreptăților și umilințelor îndurate de secole și devenite după pactul dualist din 1867 parte inseparabilă a vieții națiunii române din Austro-Ungaria li s-a adăugat acum aspecte noi, legate de suferințele inerente unui cataclism de proporțiile războiului izbucnit în 1914.

Luptele din anii 1916-1917 au pus în lumină, cu multă putere, durabilitatea sentimentului național și convingerea că se apropie ziua înfăptuirii marelui act al unirii. Problema națională s-a făcut simțită cu putere în armată mai ales datorită dezvoltării conștiinței naționale a poporului român.

După intrarea României în război, o parte din românii din Transilvania se înrolează ca și voluntari, participând la luptă, în rândurile armatei române. În octombrie și până la mijlocul lunii noiembrie iau ființă în întreaga Transilvanie, în Maramureș, Crișana și Banat, gărzi militare și consilii naționale românești, iar în unele localități și acelea ale maghiarilor și sașilor.

Evenimentele din ultimele luni ale anului 1917 au avut drept urmare încetarea luptelor pe frontul est-european. Rusia va încheia cu Puterile Centrale un armistițiu și pacea de la Brest-Litovsk (3 martie 1918). Ca urmare armatele germane și austriece au ocupat Ucraina până la Odesa. România, nemaiavănd niciun sprijin de nicăieri a hotărât încetarea războiului. Prin pacea de la București semnată la 24 aprilie/7 mai 1918 cu Puterile Centrale, România trebuia să cedeze o fâșie de-a lungul Munților Carpați, Dobrogea și economic era subordonată față de Germania, iar armata română era demobilizată. Acest tratat nu a fost ratificat niciodată, fiind semnat doar de guvernul condus de Alexandru Marghiloman. În ciuda impunerii păcii umiltoare de la București din 1918, și a prezenței trupelor străine pe o mare parte a teritoriului național, România redusă teritorial la Moldova, prin retragerea armatei și autorităților, continua să existe ca stat de sine stătător.

Acest tratat nu a avut timp pentru a putea fi aplicat, deoarece soarta războiului s-a schimbat. Antanta, sprijinită de S.U.A., care intrase în război în 1917, a început să câștige teren, țările care făceau parte din Puterile Centrale au capitulat rând pe rând: bulgarii, învinși în Macedonia, ceruseră pace; armata austro-ungară în descompunere, părăsea frontul italian; cea germană împinsă neconținut îndărât de Franța, a cerut și ea încetarea ostilităților (29 octombrie/11 noiembrie).

Paralel cu lupta politico-diplomatică și militară a României pentru supraviețuire, s-a desfășurat lupta românilor din provinciile aflate sub stăpânire străină pentru libertate națională. Aceștia au

hotărât, într-un cadru democratic reprezentat de adunările populare și printr-o consultare largă a maselor populare, să se unească cu Țara.

Mobilizată pentru a doua oară (28 octombrie / 10 noiembrie 1918), oastea română trecea din nou în Transilvania, în mijlocul unei mari însuflețiri.

Deplasarea armatei române în provincii s-a făcut doar la chemarea organelor reprezentative ale populației românești și numai atunci când hotărârea unanim aprobată a populației majoritare a fost pusă în pericol de vreo posibilă intervenție armată străină. Se încheie, astfel, un proces legitim prin care românii s-au reunit în limitele unuia și aceluiași stat național.

Contextul geografic al realizării Marii Uniri poate porni de la sistemul de alianțe din preajma Primului Război Mondial. Ne întrebăm de ce România a încheiat acel tratat secret cu Austro-Ungaria? Răspunsul poate veni de la faptul că după războiul de independență și Tratatul încheiat la San Ștefano și Berlin din anul 1878, relațiile de colaborare ale României cu Rusia s-au răcit considerabil. Rusia nu numai că nu a respectat integritatea României (conform acordului încheiat în 4 aprilie 1877), dar a și smuls din teritoriul românesc trei județe din sudul Basarabiei.

Peninsula Balcanică a fost considerată de-a lungul timpului un „butoi de pulbere” al Europei, deoarece aici s-au declanșat numeroase conflicte politice, etnice sau de altă natură. România, situată la marginea Peninsulei Balcanice nu a fost ocolită de primejdii, ci chiar din contră o mare parte a istoriei sale zbuciumate s-a aflat la intersecția marilor imperii (Rus, Otoman și Habsburgic / din 1876 Austro-Ungar), care au smuls teritorii care au aparținut Principatelor Române.

Plasarea din punct de vedere geografic în apropierea Rusiei a determinat România să se orienteze din nou spre aceasta în 1916. Putem spune că opinia publică a jucat un rol esențial în alegerea taberei din care va face parte și România.

Tot din punct de vedere geografic putem spune că România a avut ghinionul să rămână singură pe frontul de est după ieșirea Rusiei din război, în urma încheierii păcii separate cu Puterile Centrale la Brest –Litovsk (3 martie 1918). Aliații săi din Antanta, Franța, Anglia sau Italia erau departe, pe frontul de est și nu puteau sprijini eforturile armatei române de a ține piept armatelor Puterilor Centrale.

Contextul istorico –geografic a făcut posibilă realizarea Marii Uniri, România fiind avantajată de faptul că sfârșitul războiului a găsit-o în tabăra învingătoare, și ca urmare marile puteri au recunoscut unirea teritoriilor românești cu Vechiul Regat.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *Istoria României*, Editura Corint, București, 2004
2. Constantin c. Giurescu, *Istoria Românilor*, Editura Humanitas, București, 2000
3. Ioan I. Șerban, *Voluntari transilvăneni și bucovineni din Rusia în războiul pentru întregirea neamului (1916-1919)*, Editura Aeternitas, Alba Iulia, 2003
4. Nicolae Iorga, Mircea Vulcănescu, Mihail Polihroniade, Constantin Moisil, Mircea Ionițiu, Teșu Solomovici, *Regii României-o istorie adevărată*, Editura Teșu, 2004

FAURITORI AI UNIRII DE LA 1918

*Prof. Mircea Cerasela
C.N.E." Theodor Costescu"*

O serie de mari personalități s-au ridicat deasupra dorinței personale, a decorațiilor, a recompenselor, a traseelor particulare, sacrificându-și chiar sănătatea și averea pentru împlinirea unui ideal național. Avem de-a face cu elitele fiecărei provincii: Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banat și Țara Ungurească, dar și cu cele din Moldova și Țara Românească, de-acum, România.

Regele Ferdinand I al României

Majestatea sa Ferdinand I, născut Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen a fost rege al României din 10 octombrie 1914 până la moartea sa.

Istoria menționează că, datorită admirației sale pentru România, Regele Ferdinand, în numai 13 ani de domnie, dintr-un "necunoscut", avea să devină regele României Mari, supranumit fie "Întregitorul", fie "Ferdinand cel Loial", pentru felul în care și-a dedicat viața țării sale.

A trecut peste originea sa germană pentru a urma voința de unitate a poporului său, în timpul primului război mondial. Visul lui Ferdinand a fost, în egală măsură, același cu al milioanele de români – crearea României Mari prin alipirea Transilvaniei regatului român.

Însă la acea dată Ardealul se afla sub stăpânire austro-ungară, acolo unde românii, care erau cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori ale acelor locuri, nu aveau nici cele mai elementare drepturi. Momentul prielnic s-a ivit odată cu declanșarea primului război mondial. Deși rudă cu familia imperială ce conducea Germania, Hohenzollern, Ferdinand a hotărât, împreună cu Consiliul de Coroană din 14/27 august 1916, intrarea României în primul război mondial de partea Antantei, împotriva Germaniei și Austro-Ungariei, realizând astfel pasul cel mai important pentru realizarea idealului României Mari.

În cursul anului 1918, anul de naștere al României Mari, Ferdinand s-a întors triumfal la București, în fruntea armatei sale eroice, trecând pe sub Arcul de Triumf, întâmpinat fiind de populația entuziasată. În anul 1922, pe data de 15 octombrie, printr-o ceremonie spectaculoasă, Ferdinand este încoronat rege al României Mari la Alba Iulia, orașul care avea să trăiască a doua Mare Unire. Ferdinand I a fost martorul realizării României Mari cu provinciile Basarabia, Transilvania și Bucovina de Nord. El a fost cu adevărat un "bun român" așa cum a jurat în momentul încoronării sale. Unii istorici insistă că ar fi fost de fapt cel mai strălucit rege al României, în ciuda faptului că era o persoană relativ timidă și introvertită.

Alexandru Marghiloman, însărcinat cu negocierile, din partea României, era conservatorul unul dintre puținele personaje din politica românească care era agreat de Puterile Centrale – pentru că era germanofil. În fapt, acesta a fost păcatul său istoric, că n-a împărtășit opinia majorității și, ca urmare, a fost nevoit să facă gestul pe care nimeni nu voia să-l facă. Semnarea păcii de la București a însemnat, pe de altă parte, șansa pentru ca unirea Basarabiei cu România să fie posibilă. Istoria nu i-a îngăduit prea multe merite pentru acest eveniment. De altfel, nici contemporaneitatea n-a fost prea generoasă. După cum reiese din amintirile lui I.G. Duca: „Mulți dintre contemporani, aflați sub impresia patimilor vremurilor înfrigate ale neutralității, ale ocupației străine, ale păcii de la București și alte întregirii neamului, refuzau să-i retragă lui Marghiloman osânda judecății lor neiertătoare.”

Ion I.C. Brătianu

20 august 1864 – 24 noiembrie 1927

Cunoscut și ca Ionel Brătianu a fost inginer, om politic, președinte al Partidului Național Liberal, membru de onoare al Academiei Române din 1923. Devine membru al Partidului Național

Liberal încă din 1895. A condus guvernul României timp de 12 ani, contribuind direct la înfăptuirea Marii Uniri din 1918, la legiferarea și realizarea reformei agrare și a celei electorale, la consolidarea statului național unitar român.

În momentul în care I.I.C. Brătianu preia conducerea Partidului Național Liberal, în anul 1910, se prefigurează și opțiunea politicii externe a partidului, aceea de a desprinde România de Tripla Alianță și de a o orienta spre tabăra Antantei, singura orientare politică compatibilă cu idealul major, acela de a uni pe toți românii în granițele aceluiași stat.

Actul de Unire a Transilvaniei cu România de la 18 noiembrie/1 decembrie 1918 încheie procesul de formare a statului național unitar, la care Ionel Brătianu avusese o contribuție majoră.

La 29 noiembrie 1918 se constituie un nou guvern liberal, condus de I.I.C. Brătianu, în componența lui regăsindu-se, pentru prima dată în istoria țării, și miniștrii din provinciile istorice românești unite cu țara mamă. Acest guvern ratifică actul de unire a Transilvaniei cu România (Decretul-lege din 13 dec. 1918 pentru unirea Transilvaniei și a celorlalte ținuturi din Ungaria locuite de români cu Regatul României) și cel al unirii cu Bucovinei cu România (decretul-lege din 19 dec. 1918 relativ la Unirea Bucovinei cu Regatul României). După Marea Unire, oamenii politici le revenea răspunderea de a găsi mijloacele adecvate pentru a asigura dezvoltarea României ca stat european.

Ion I.C. Brătianu a dominat viața politică din România cu autoritate. Dintre cei care au încercat să-și explice cauzele acestei dominații, toți au căzut de acord că avea o vocație nativă de conducător. Cel mai adesea era văzut cu o carte în mână, de regulă o carte de istorie. Dominând cu autoritate viața politică a României timp de două decenii, Ion I.C. Brătianu a fost una dintre cele mai complexe și controversate personalități ale istoriei naționale. El aprecia că nu există pentru oamenii politici îndatorire mai mare decât apărarea intereselor și a demnității poporului român.

Alexandru Vaida Voevod (27 februarie 1872 - 19 martie 1950), a fost un om politic, medic, publicist și unul dintre liderii marcanți ai Partidului Național Român din Transilvania, apoi al Partidului Național Țărănesc, având o contribuție deosebit de importantă la înfăptuirea Unirii Transilvaniei cu România.

Pe 29 septembrie/12 octombrie 1918, la Oradea s-au desfășurat lucrările Comitetului Executiv al Partidului Național Român. În cadrul acestora s-a hotărât ca națiunea română din Austro-Ungaria, "liberă de orice înrăurire străină", să-și aleagă "așezarea ei printre națiunile libere". Rezoluția Comitetului Executiv a fost citită de către Alexandru Vaida-Voevod în Parlamentul din Budapesta pe 5/18 octombrie.

Pe 1 decembrie 1918, a participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, unde cei 1228 de delegați aleși ai românilor "din Transilvania, Banat și Țara Ungurească" au votat Rezoluția Unirii care "decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România".

După acest eveniment istoric, Alexandru Vaida Voevod devine membru al Consiliului Dirigent, pentru a pregăti unificarea administrativă cu Vechiul Regat și s-a numărat între cei patru delegați ardeleni (alături de Vasile Goldiș, respectiv episcopii Iuliu Hossu și Miron Cristea) care au adus regelui Ferdinand I Rezoluția Unirii pentru a fi ratificată. Deputat în Parlamentul României din anul 1919, ministru secretar de stat al Transilvaniei, președinte al Consiliului de Miniștri și ministru al afacerilor străine, guvernul său semnează tratatul de pace cu Austria și răspunde pozitiv la propunerea URSS de semnare a tratatului dintre cele două țări.

Vasile Goldiș (12/24 noiembrie 1862 - 10 februarie 1934), a fost un academician român, om politic, membru de onoare (1919) al Academiei Române. Slujind cu credință idealurile de libertate și unitate națională a românilor, Vasile Goldiș se numără printre inspiratorii și organizatorii actului Unirii din 1918, cu tot ce a însemnat el pentru făurirea statului unitar român, printre gânditorii progresiști ai vremii care au promovat ideile generoase ale emancipării maselor populare și ale înțelegerii între toate popoarele lumii.

La 10 ianuarie 1905, în cadrul conferinței Partidului Național Român, cere cu insistență, alături de alți membri, să fie abandonată tactica rezistenței pasive față de politica oficială promovată de

guvernele de la Budapesta și Viena față de români și să fie înlocuită cu o tactică activă, elastică, care să țină cont de conjunctură și de sarcinile imediate ce stăteau în fața poporului român din Transilvania. În calitate de deputat în parlamentul maghiar pentru circumscripția Radna, între anii 1906-1910, a intervenit de numeroase ori împotriva diverselor legi asupra naționalității. Redactează împreună cu Emanoil Ungureanu și Ioan Mișu un memoriu pe care acesta din urmă îl înaintea guvernului la 13 septembrie 1910 din partea Partidului Național Român ca răspuns la propunerile de tratative ale acestuia. Diferențele de opinii față de tratativele cu guvernul maghiar creează în jurul anilor 1910-1911 grave disensiuni în cadrul Partidului Național Român având ca rezultat conturarea a două orientări diferite în problema formelor pe care este necesar să le îmbrace lupta de emancipare națională: orientarea radicală susținută în general de membrii tineri ai partidului grupați în jurul ziarului Tribuna, în frunte cu Octavian Goga, Ilarie Chendi, Onisifor Ghibu, Sever Bocu etc. și cea moderată reprezentată de membrii mai vârstnici ai partidului.

Vasile Goldiș face parte, mai întâi, din grupul intransigenților, apoi dându-și seama că un conflict ar putea avea consecințe ireparabile asupra activității partidului, adoptă o atitudine de compromis între cele două orientări încercând să mențină unitatea de acțiune a românilor ardeleni. În aceste condiții primește să conducă ziarul "Românul" fondat la Arad de la 1 ianuarie 1911, care după încetarea apariției în martie 1912 a ziarului "Tribuna" a devenit cartierul general al luptei politice românești, pregătind Unirea cea mare, anunțând pe orice cale prăbușirea iminentă a Imperiului Austro-ungar.

În calitate de director al ziarului, refuză semnarea declarației de fidelitate față de guvernul contelui Tisza în condițiile intrării României în război împotriva Austro-Ungariei. Acest act de curaj, calificat de autoritățile maghiare drept atitudine duplicată și lipsită de patriotism a determinat suspendarea, în martie 1916, a ziarului "Românul" care va reapărea abia în preajma evenimentelor de la Alba Iulia.

La 1 decembrie 1918, rostește la Marea Adunare de la Alba Iulia celebrul său discurs în care relevă aspirarea națională și socială exercitată de-a lungul veacurilor asupra românilor din Transilvania și Banat, subliniind perenitatea acestora în condiții vitrege, inevitabilitatea dezmembrării monarhiei austro-ungare, a eliberării popoarelor asupra și a constituirii pe ruinele acesteia a unor noi state naționale.

Ștefan Cicio Pop (1 aprilie 1865 - 16 februarie 1934), a fost jurist și om politic, membru al PNR și mai apoi al PNȚ, deputat român în Parlamentul de la Budapesta, participant activ la Marea Unire din 1918, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, membru al Consiliului Dirigent deținând portofoliul apărării. El nu a ezitat să-și pună averea în slujba cauzei naționale - spre exemplu, casa lui a devenit, în noiembrie 1919, sediul Consiliului. Momentul de glorie și maximă activitate a omului politic român Ștefan Cicio Pop a fost noiembrie 1918, când a fost ales în fruntea Consiliului Național Român Central, în care s-au regăsit alte 11 personalități, reprezentând cele două partide românești, PNR și PSD, între care amintim pe Vasile Goldiș, Teodor Mihali, Alexandru Vaida-Voevod, Ioan Fluieraș, Aurel Vlad și alții. Casa lui din Arad a devenit în acea lună de noiembrie un loc de pelerinaj pentru românii din Câmpia de Vest și, așa cum menționau ziarele vremii, "strada era plină de căruțe venite de departe, iar în apropierea casei se vedeau țăranii români cu șubele lor, cu căciulile mițoase, soldați veniți de pe front, domni îmbrăcați cu paltoane".

La Alba Iulia, în acea zi a împlinirii idealului național de unire a Transilvaniei cu Regatul României, Ștefan Cicio Pop a fost ales între cei 15 membri ai Consiliului Dirigent, cu atribuții de guvern provizoriu al Transilvaniei, el ocupându-se de resortul Armatei și Siguranței publice.

După Unire a fost ales deputat, în 1919, în primul parlament al României Mari, ocupând și funcția de președinte al Consiliului de Miniștri atunci când titularul, Alexandru Vaida-Voevod a fost plecat la Conferința de Pace de la Paris.

Pe 1 decembrie 1918, a avut onoarea de a deschide lucrările, iar apoi activează în Consiliul Dirigent pentru a pregăti unirea administrativă cu Vechiul Regat.

Rolul lui Ștefan Cicio Pop a fost unul covârșitor, el a ocupat funcția de președinte al Consiliului Național Român Central, în timpul lunilor de grație octombrie-noiembrie 1918, un adevărat guvern al românilor, cu sediul la Arad, înzestrat cu autoritatea necesară protejării, îndrumării, organizării națiunii pentru Unirea cea Mare.

Episcopul Iuliu Hossu (30 ianuarie 1885 - la 28 mai 1970) a fost un episcop greco-catolic de Cluj-Gherla și alături de predecesorii săi, episcopul Iuliu Hossu a contribuit decisiv la unirea Transilvaniei cu țara-mamă. La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, din încredințarea Marelui Sfat al Națiunii, noul episcop de Gherla, Iuliu Hossu, a vestit lumii Unirea tuturor românilor, prin citirea Declarației de Unire: "Astăzi, prin hotărârea noastră, se înfăptuiește România Mare, una și nedespărțită, rostind fericiți toți românii de pe aceste plaiuri: Ne unim pe veci cu Țara-Mamă, România. A biruit Dreptatea. Acesta-i ceasul dreptății lui Dumnezeu și al răsplătirii Lui pentru suferințele veacurilor purtate de un neam, cu credință în Dumnezeu și cu nădejdea în dreptatea Lui".

"Pe cum ne vedeți aici îmbrățișați frățeste, așa să rămână îmbrățișați pe veci toți frații români", a spus Iuliu Hossu după citirea declarației.

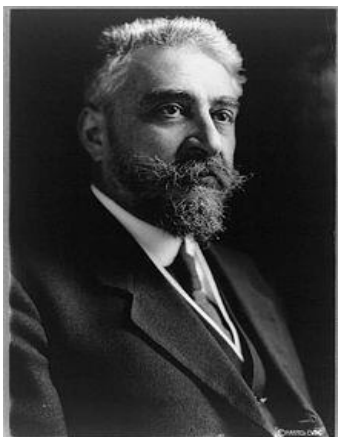
În ziua următoare este ales în delegația celor patru membri, doi uniți (Iuliu Hossu, Alexandru Vaida-Voevod) și doi ortodocși (Miron Cristea, Vasile Goldiș) pentru a prezenta la București, Regelui Ferdinand, hotărârile Adunării Naționale. În calitate de senator de drept al României întregite, activitatea sa parlamentară a vizat probleme vitale ale țării precum întărirea unității naționale, apărarea integrității teritoriale, apărarea drepturilor și libertăților Bisericii.

BIBLIOGRAFIE:

- Andreea Dobeș, Iuliu Maniu - Un creator de istorie, Fundația Academia Civică, București, 2008,
- Nicolae Ilieșiu, Timișoara. Monografie istorică, Timișoara, 1943, reeditat de Editura Planetarium, Timișoara, 2006
- Petre Dan, Hotarele românismului în date, Editura Litera Internațional, București, 2005
- Ion Turcanu, Unirea Basarabiei cu România în anul 1918, Chișinău, 1998.
- Valeriu Florin Dobrinescu, Bătălia diplomatică pentru Basarabia: 1918-1940, Editura Junimea, 1991
- Vlad Gafița, Iancu Flondor (1865-1924) și mișcarea națională a românilor din Bucovina. Iași, Editura Junimea, 2008.
- *Mihai Manea, Bogdan Teodorescu. „Istoria Românilor - De la 1821 până în 1989. Manual pentru clasa a XII-a”. Ministerul Învățământului.*
- Ion Bulei, Scurtă istorie a românilor, Editura Meronia, București, 1996, Alba Iulia,
- Ioan Scurtu, 1 Decembrie 1918, Editura Sport-Turism, 1988
- Dumitru Vitcu, Diplomații Unirii, Editura Acad. Republicii Socialiste România, 1979
- Ioan I. Șerban, Nicolae Josan, Dicționarul personalităților Unirii: Trimișii românilor transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, Editura Altip, 2003
- Ion Popescu-Puțuri, 1918 la Români: documentele unirii : unirea Transilvaniei cu România 1 decembrie 1918, Volume 10, Editura Științifică și enciclopedică, 1989

ION I.C. BRĂTIANU - UN OM PENTRU ISTORIA ROMÂNIEI

*Prof. Liliana MIȘCODAN
Colegiul National Economic „Th. Costescu”*

Ion I. C. Brătianu a fost una dintre cele mai complexe și controversate personalități politice din istoria României. Viața sa aproape s-a confundat cu aceea a Partidului Național Liberal, pe care l-a condus și prin care s-a realizat ca om politic. A dominat cu autoritate viața politică din România timp de două decenii.

S-a născut la 20 august 1864, la Florica – Ștefănești, județul Argeș. A avut o traiectorie politică fulminantă, purtând povara grea a numelui pe care îl avea. Numele său a reprezentat un mare avantaj, dar el era conștient că trebuia să îl onoreze. Timp de două decenii a făcut și a desfășurat guverne, iar întreaga clasă politică a ascultat de vocea sa.

Regele Ferdinand I a fost puternic influențat în deciziile sale de fruntașul liberal, pe care îl considera „zodia bună a României”, iar pentru acest lucru și-a atras de la opozanți renumele de „rege neîncoronat”. Reformele adoptate pentru consolidarea statului național unitar român, faptul că a fost unul dintre principalii ctitori ai României Mari, ideal secular al poporului român, i-au determinat pe istorici să-l numească cel mai mare om politic și bărbat de stat al României din toate timpurile, „o adevărată școală politică”.

Ionel Brătianu, așa cum obișnuiau să-l numească apropiații, era fiul cel mare al fostului prim-ministru și fondator al Partidului Național Liberal, Ion C. Brătianu și al oltencei Pia Pleșoianu. În 1882, tânărul Brătianu devine absolvent al Colegiului „Sfântul Sava” din București, după care urmează un stagiul de șase luni în serviciul militar, primind la final gradul de sublocotenent. Din toamna anului 1883, se stabilește la Paris pentru a-și definitiva studiile superioare. Aici, frecventează Școala preparatorie „Saint-Barbe”, Școala Politehnică, apoi Școala de poduri și șosele, obținând diploma de inginer în 1889.

În același an revine în țară și începe să profeseze ca inginer specialist la construcția căii ferate Iași – Pașcani. Timpul liber și-l petrece la conacul din Florica, județul Argeș. În București, locuia pe strada Biserica Amzei, tot aici avându-și biroul de lucru. Brătianu era cunoscut ca o persoană foarte comodă, care prefera să gestioneze administrarea țării de acasă de la el. Era pasionat de istorie și deținea una dintre cele mai bogate și valoroase biblioteci din țară. Citea foarte mult, considerând politica a fi o artă.

Începând cu anul 1907, poziția lui Ionel Brătianu în Partidul Național Liberal s-a întărit considerabil. Ca ministru de Interne, el controla administrația de stat și filialele locale ale partidului.

Pe 27 decembrie 1908 a fost emis decretul regal de numire a lui Brătianu în funcția de prim-ministru al României, iar pe 11 ianuarie 1909, a avut loc Congresul partidului, care l-a desemnat în funcția de președinte al Partidului Național Liberal, cu mult entuziasm, căci reprezenta „tot ceea ce avea mai bun partidul și țara”.

Încă de la discursul inaugural, noul președinte stabilea două principii fundamentale pentru viitoarea activitate: libertatea de discuție și disciplina în acțiune. După o muncă și o luptă tenace timp de un deceniu, Ion I. C. Brătianu își vedea visul împlinit, acela de a fi președinte al Partidului Național Liberal. Avea 45 de ani și dispunea de cel mai puternic instrument pentru realizarea operei sale politice.

Pe 27 septembrie 1914, regele Carol I se stinge din viață, ceea ce însemna pentru România libertatea de a merge la război împotriva Austro-Ungariei. Așadar, în noul context, primul ministru a

devenit figura centrală a vieții politice, deciziile sale influențând destinul istoric al României. Pentru acest lucru își va atrage renumele de „rege neîncoronat”.

În perioada 1914 – 1916, cele două blocuri politico-militare, Antanta și Puterile Centrale, au încercat să atragă România de partea lor, mizând atât pe poziția ei geostrategică, cât și pe importante resurse de petrol și cereale. În această privință, curentul filoantantist a fost cel care s-a impus, prin vocea autoritară a primului ministru Ion I. C. Brătianu. Exista și un curent filogerman, reprezentat de Petre P. Carp, Titu Maiorescu și Alexandru Marghiloman, însă influența pe care fruntașul liberal o avea asupra regelui Ferdinand I se va dovedi decisivă.

În perioada neutralității, întreaga coordonare a politicii externe românești este preluată de primul ministru, care lucra cu mare precauție, orientându-se spre încheierea unor acorduri diplomatice care să constituie garanții pentru statul român.

Un asemenea succes diplomatic îl constituie „Acordul Sazonov-Diamandi” dintre România și Rusia încheiat pe 18 septembrie 1914 la Petrograd. Prin acest acord, Rusia se angaja să garanteze și să apere integritatea teritorială a României și să recunoască drepturile acesteia asupra teritoriilor din Austro-Ungaria locuite de români, în schimbul „neutralității binevoitoare” a țării noastre.

Anul 1918 a marcat și desăvârșirea procesului de unitate națională a românilor. Pe 27 martie și 15 noiembrie, Basarabia și Bucovina și-au manifestat dorința de „unire necondiționată” cu Patria-Mamă. Actul de Unire a Transilvaniei cu România de la 1 decembrie 1918 încheie procesul de formare a statului național unitar, la care Ionel Brătianu avusese o contribuție majoră.

După Marea Unire, oamenii politici le revenea răspunderea de a găsi mijloacele adecvate pentru a asigura dezvoltarea României ca stat european. Pe 1/14 decembrie, regele și guvernul au întâmpinat la Gara de Nord delegația Marelui Sfat Național Român din Transilvania, care aducea Rezoluția Unirii de la Alba-Iulia pentru a fi predată șefului statului. La banchetul dat în această ocazie, Ionel Brătianu a luat cuvântul: *„De o mie de ani vă așteptăm și ați venit ca să nu ne mai despărțim niciodată. Sunt clipe în viața unui neam de fericire atât de mare că răscumpără veacuri întregi de dureri. Bucuria noastră nu e bucuria unei singure generații, ea e sfânta cutremurare de fericire a întregului popor românesc, care de sute și sute de ani a stat sub urgia soartei cele mai cumplite, fără a pierde credința lui nestrămutată în această zi ce ne unește și care nu se putea să nu vie.”*

Pe 29 noiembrie/12 decembrie 1918 s-a format un nou Consiliu de miniștri, în care erau reprezentate toate provinciile istorice, prezidat de Ion I. C. Brătianu, președintele Partidului Național Liberal. În prima lună de la instalare, pe 15/16 decembrie, cabinetul publică decretul-lege privind exproprierea marilor proprietăți rurale din Vechiul Regat, fixând și condițiile exproprierii. Însă, războiul lăsase răni adânci pe trupul țării noastre: distrugerii materiale, familii sfâșiate de durere și dezbinare, scăderea nivelului de trai, scăderea producției, ceea ce a generat în perioada imediat următoare nemulțumiri în rândul populației, manifestate prin greve și lupte de stradă. Se impunea astfel adoptarea unor ample reforme, care să rializeze România la noile realități postbelice.

Ion I. C. Brătianu a dominat viața politică din România cu autoritate. Dintre cei care au încercat să-și explice cauzele acestei dominații, toți au căzut de acord că avea o vocație nativă de conducător.

Deși a trecut la cele veșnice prematur (24 noiembrie 1927, București), a avut parte de o moarte glorioasă, din funcția de prim-ministru al României și președinte al celui mai puternic partid politic din acele vremuri.

Cea mai potrivită imagine de ansamblu, pentru a conchide evocarea personalității lui Ion I. C. Brătianu, este caracterizarea pe care ministrul Franței la București, contele de Saint-Aulaire, i-a făcut-o fruntașului liberal: *„Excelsa în a câștiga fără să-și facă dușmani. Viitorul apropiat mi-a descoperit în el cele mai înalte calități, care îl fac unul din marii oameni de stat ai generației sale, mult mai mare decât cei „trei mari”: Wilson, Lloyd George, Clemenceau. Nimic mai natural: la țări mici, oameni mari.”*

BIBLIOGRAFIE:

1. Neagoe, Stelian, (2007) – *Oameni politici români – enciclopedie*, Ed. Machiavelli, București,
2. Nicolescu, Nicolae C. (2006) – *Enciclopedia șefilor de guvern ai României (1862-2006)*, Editura Meronia, București.
3. Scurtu, Ioan, (1992) – *Ion I. C. Brătianu*, Editura Museion, București

1 DECEMBRIE 1918 - MAREA UNIRE

*Prof. Nicoleta - Daniela MIȘCODAN
Școala Gimnazială "Dumitru Crașoveanu",
Izvoru Bîrzii*

Ziua de 1 Decembrie... vine și trece, ca toate zilele frumoase și mult așteptate ale anului. Pentru copii, această zi înseamnă „Ziua Unirii” și ziua în care au liber de la școală. Dar, ea este stabilită ca sărbătoare națională în urma Adunării Generale de la Alba Iulia din anul 1918. În acel an, sub conducerea Regelui Ferdinand I, românii de pretutindeni s-au unit într-un singur stat. Mihai Viteazu, Alexandru Ioan Cuza, Ion I.C. Brătianu, Regele Ferdinand, Carol I, toți aceștia reprezintă figuri importante pe scena istorică a țării noastre. Ziua de 1 decembrie 1918 marchează bilanțul luptei românilor pentru întregire statală, care vine să încununeze precedentele acțiuni ale fraților din Basarabia (27 martie 1918) și Bucovina (15-28 noiembrie 1918). Poporul român a valorificat conjunctura internațională creată în urma Primului Război Mondial și a știut să se afirme în contextul mișcării de eliberare a popoarelor și al victoriei principiului naționalităților în Europa.

Marea Unire, aniversată în ziua de 1 decembrie 1918, este cea mai importantă sărbătoare a românilor de pretutindeni. În această zi, prin efortul oamenilor de rând, a politicienilor, precum și a unei conjuncturi internaționale favorabile, Transilvania s-a unit cu patria mamă, România. Astfel, pentru prima dată în istoria românilor provinciile istorice - Transilvania, Muntenia, Moldova, Banat, Crișana, Bucovina, Basarabia - duceau la îndeplinirea visul atâtor înaintași ai spațiului românesc, exprimat metaforic prin: "Unirea în cuget și simțire".

Unirea provinciilor românești sub un singur steag, un singur nume și un singur conducător a fost rezultatul unui proces de lungă durată. În spațiul românesc, delimitat aproximativ de granițele actuale ale României, populația băștinașă a încercat de-a lungul timpului să se unească într-o singură organizare statală. Cea mai veche tendință de unire, cunoscută de istoria locuitorilor spațiului carpato-danubiano-pontic, a avut loc în urmă cu mai bine de 2000 de ani. Sub conducerea lui Burebista, liderul geto-dacilor, vechea populație locuitoare a acestui spațiu, are loc formarea primului stat care se întindea pe toată suprafața României de astăzi. Unirea din timpul regelui geto-dac a constituit o moștenire simbolică la care se vor raporta și la care vor visa mai toți liderii care s-au perindat la conducerea diferitelor provincii românești.

La peste 1500 de ani distanță față de înfăptuirea regelui Burebista, are loc punerea în practică a visului unui Regat Dacic. Prin strălucite campanii militare și eforturi diplomatice, Mihai Viteazu reușește în 1600 să fie domn al Țării Românești, al Ardealului și Moldovei. Deși unirea provinciilor din spațiul românesc a fost de scurtă durată, reușita domnului Mihai Viteazu a fost o faptă care a menținut viu idealul locuitorilor autohtoni ai acestui spațiu, încă de la Burebista și anume formarea unui stat unic sub un singur conducător. Redescoperite în 1848, personalitatea lui Mihai Viteazul și unirea înfăptuită de el a fost un factor care a făcut posibilă transformarea conștiinței de neam în conștiință de țară. Mugurii Unirii care avea să fie înfăptuită câteva decenii mai târziu apar în timpul Revoluției din 1848 din Țările Române. Acum, au loc întâlniri în țară și străinătate, în care discursurile oamenilor politici se axează pe apărarea drepturilor tuturor moldo-valahilor. Intelectualii și figurile reprezentative ale celor 3 mari provincii românești, printre care Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, se întâlnesc pe Câmpia de la Blaj, unde hotărăsc să lupte împotriva alipirii Transilvaniei la Ungaria.

Un alt punct important în evoluția țărilor române și avansarea spre idealul de unire, înfăptuit abia în 1918, este domnia lui Alexandru Ioan Cuza. Prin dubla alegere ca domn al Moldovei și al Țării Românești și prin reformele socio-politico-economice, provinciile românești pășesc pe drumul spre Marea Unire. Prin diverse metode politice și diplomatice, Cuza îi sprijină pe românii din afara

Principatelor Unite, menținând prin aceste acțiuni conștiința apartenenței la un singur neam.

Anul 1877 aduce România în prim planul unei lupte dintre Imperiul Rus și Imperiul Otoman. În același an, în 21 mai, parlamentul României (România era formată din Moldova și Țara Românească) declară independența absolută a României. Independența, sfințită prin luptele la care au participat armatele române, a fost recunoscută și consfințită în mai toate cancelariile străine. Astfel, drumul spre Marea Unire continua.

Primul război mondial aduce cu sine mai multe schimbările la nivelul politicii și a factorilor de putere în spațiul european. Datorită unui context intern și extern favorabil, la 9 aprilie 1918, Basarabia se declară unită cu România. Câteva luni mai târziu, în 28 noiembrie 1918, are loc unirea Bucovinei cu Regatul României. Unirea provinciilor românești cu Regatul României nu rămâne fără ecou nici în Transilvania. La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, are loc o Adunare națională a tuturor românilor din Transilvania și Ungaria. În cadrul plebiscitului care are loc la Alba Iulia, populația venită în număr foarte mare din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș își alege reprezentanții și formează Marea Consiliu Național Român. Consiliul numește un guvern provizoriu, Consiliul Dirigent al Transilvaniei, condus de Iuliu Maniu. Câteva zile mai târziu, consiliul trimite la București o delegație condusă de Miron Cristea, care înmânează regelui Ferdinand I declarația de la Alba Iulia. La 24 decembrie Ferdinand I promulgă decretul prin care este confirmată legislativ unirea Ardealului cu Regatul României.

Iată o scurtă trecere în revistă a principalelor evenimente unioniste, desfășurate pe mai bine de 2000 de ani, evenimente care confirmă faptul că Marea Unire este în fapt o dorință a locuitorilor spațiului românesc, care își are originea undeva departe în negura timpului. Deși ar putea părea că Marea Unire este un rezultat exclusiv al secolului XX, observarea atentă a evenimentelor din istoria spațiului cuprins între Carpați și Dunăre relevă încercări periodice de înfăptuire a unui mare regat românesc, mai mult sau mai puțin în granițele fostului Regat Dacic. Succesiunea evenimentelor și condițiile specifice fiecărei perioade menționate anterior nu au permis realizarea dezideratului de unire al celor care au locuit spațiul românesc decât la 1 decembrie 1918. Prin înfăptuirea unirii de la Alba Iulia, provinciile românești devin un tot unitar, Marea Românie Unită, un vis și un ideal implinit al conștiinței și al sufletului românesc.

BIBLIOGRAFIE:

- *Aradul — permanență în istoria patriei*, editat de Comitetul de Cultură și Educație Arad, Arad, 1978, pp. 304–419
- *Aradul — cetatea Marii Uniri*, Alexandru Roz, Editura Mirton, Timișoara, 1993, pp. 9–31
- *Aradul cultural în lupta pentru înfăptuirea Marii Uniri (1908-1918)*, Vasile Popeangă, Ion B. Mureșianu, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, Arad, 1991, pp. 9–125.
- Consiliul Național Român din Blaj. *Protocoale și acte (noiembrie 1918-ianuarie 1919)*, Ediție îngrijită, prefață, indicii și glosar Viorica Lascu și Marcel Știrban, vol. I și II, Cluj Napoca, 1978
- I. Gheorghiu, C. Nuțu, *Adunarea Națională de la Alba Iulia. 1 decembrie 1918*, Editura Politică, București, 1968.

PORTRETELE MARII UNIRI

*Prof. Adriana MOCAN
Școala Gimnazială „Petru Dumitriu”*

Regele Ferdinand I al României (24 august 1865 - 20 iulie 1927)

Majestatea sa Ferdinand I, născut Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen (n. 24 august 1865, Sigmaringen - d. 20 iulie 1927, Sinaia--Castelul Peleş) a fost rege al României din 10 octombrie 1914 până la moartea sa.

Istoria menționează că, datorită admirației sale pentru România, Regele Ferdinand, în numai 13 ani de domnie, dintr-un "necunoscut", avea să devină regele României Mari, supranumit fie "Întregitorul", fie "Ferdinand cel Loial", pentru felul în care și-a dedicat viața țării sale. A trecut peste originea sa germană pentru a urma voința de unitate a poporului său, în timpul primului război mondial.

Visul lui Ferdinand a fost, în egală măsură, același cu al milioanei de români - crearea României Mari prin alipirea Transilvaniei regatului român. Însă la acea dată Ardealul se afla sub stăpânire austro-ungară, acolo unde românii, care erau cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori ale acelor locuri, nu aveau nici cele mai elementare drepturi.

Momentul prielnic s-a ivit odată cu declanșarea primului război mondial.

Deși rudă cu familia imperială ce conducea Germania, Hohenzollern, Ferdinand a hotărât, împreună cu Consiliul de Coroană din 14/27 august 1916, intrarea României în primul război mondial de partea Antantei, împotriva Germaniei și Austro-Ungariei, realizând astfel pasul cel mai important pentru realizarea idealului României Mari.

În cursul anului 1918, anul de naștere al României Mari, Ferdinand s-a întors triumfal la București, în fruntea armatei sale eroice, trecând pe sub Arcul de Triumf, întâmpinat fiind de populația entuziastă.

În anul 1922, pe data de 15 octombrie, printr-o ceremonie spectaculoasă, Ferdinand este încoronat rege al României Mari la Alba Iulia, orașul care avea să trăiască a doua Mare Unire. Ferdinand I a fost martorul realizării României Mari cu provinciile Basarabia, Transilvania și Bucovina de Nord.

El a fost cu adevărat un "bun român" așa cum a jurat în momentul încoronării sale. Unii istorici insistă că ar fi fost de fapt cel mai strălucit rege al României, în ciuda faptului că era o persoană relativ timidă și introvertită.

În urma acestor măsuri, Ferdinand își adaugă pe lângă renumele de "Lealul" și "Întregitorul" și pe cel de "Rege al Țăranilor".

Ion I.C. Brătianu (20 august 1864 - 24 noiembrie 1927)

Ion I.C. Brătianu, cunoscut și ca Ionel Brătianu (n. 20 august 1864, Florica, azi Ștefănești, Argeș - d. 24 noiembrie 1927, București) a fost inginer, om politic, președinte al Partidului Național Liberal, membru de onoare al Academiei Române din 1923. Devine membru al Partidului Național Liberal încă din 1895.

A condus guvernul României timp de 12 ani, contribuind direct la înfăptuirea Marii Uniri din 1918, la legiferarea și realizarea reformei agrare și a celei electorale, la consolidarea statului național unitar român.

În momentul în care I.I.C. Brătianu preia conducerea Partidului Național Liberal, în anul 1910, se prefigurează și opțiunea politicii externe a partidului, aceea de a desprinde România de Tripla Alianță și de a o orienta spre tabăra Antantei, singura orientare politică compatibilă cu idealul major, acela de a uni pe toți românii în granițele aceluiași stat.

Actul de Unire a Transilvaniei cu România de la 18 noiembrie/1 decembrie 1918 încheie procesul de formare a statului național unitar, la care Ionel Brătianu avusese o contribuție majoră.

La 29 noiembrie 1918 se constituie un nou guvern liberal, condus de I.I.C. Brătianu, în componența lui regăsindu-se, pentru prima dată în istoria țării, și miniștrii din provinciile istorice românești unite cu țara mamă.

Acest guvern ratifică actul de unire a Transilvaniei cu România (Decretul-lege din 13 dec. 1918 pentru unirea Transilvaniei și a celorlalte ținuturi din Ungaria locuite de români cu Regatul României) și cel al unirii cu Bucovinei cu România (decretul-lege din 19 dec. 1918 relativ la Unirea Bucovinei cu Regatul României). După Marea Unire, oamenii politici le revenea răspunderea de a găsi mijloacele adecvate pentru a asigura dezvoltarea României ca stat european.

Ion I.C. Brătianu a dominat viața politică din România cu autoritate. Dintre cei care au încercat să-și explice cauzele acestei dominații, toți au căzut de acord că avea o vocație nativă de conducător.

Cel mai adesea era văzut cu o carte în mână, de regulă o carte de istorie. Dominând cu autoritate viața politică a României timp de două decenii, Ion I.C. Brătianu a fost una dintre cele mai complexe și controversate personalități ale istoriei naționale.

Episcopul Iuliu Hossu (30 ianuarie 1885 - la 28 mai 1970)

Iuliu Cardinal Hossu (n. 30 ianuarie 1885, Milaș, comitatul Bistrița-Năsăud, d. 28 mai 1970, București), a fost un episcop greco-catolic de Cluj-Gherla.

Alături de predecesorii săi, episcopul Iuliu Hossu a contribuit decisiv la unirea Transilvaniei cu țara-mamă.

După terminarea primului război mondial, noua situație mondială favoriza formarea statelor naționale. Prin urmare, românii din Transilvania, Banat și Ungaria și-au format organe politice proprii, așteptând momentul prielnic înfăptuirii unirii politice cu România.

La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, din încredințarea Marelui Sfat al Națiunii, noul episcop de Gherla, Iuliu Hossu, a vestit lumii Unirea tuturor românilor, prin citirea Declarației de Unire.

"Astăzi, prin hotărârea noastră, se înfăptuiește România Mare, una și nedespărțită, rostind fericiți toți românii de pe aceste plaiuri: Ne unim pe veci cu Țara-Mamă, România. A biruit Dreptatea. Acesta-i ceasul dreptății lui Dumnezeu și al răsplătirii Lui pentru suferințele veacurilor purtate de un neam, cu credință în Dumnezeu și cu nădejdea în dreptatea Lui", a spus Iuliu Cardinal Hossu.

"Pe cum ne vedeți aici îmbrățișați frățeste, așa să rămână îmbrățișați pe veci toți frații români", a spus Iuliu Hossu după citirea declarației.

BIBLIOGRAFIE:

www.romania-actualitati.ro

MATEMATICA SI ÎNVĂȚĂMÂNTUL IN ROMÂNIA ÎNAINTE ȘI DUPĂ 1918

*Prof. Adriana MOCLEA
Școala Gimnazială „Regele Mihai I”*

Simion Mehedinți era în anul 1918 ministru al învățământului și profesor universitar de geografie, a coordonat și a pus în aplicare câteva legi, menite în special să schimbe „școala poporului”, de Simion Mehedinți numire prin care se înțelegea pe atunci școala primară și învățământul normal (scolile de învățatori). Viitorii învățatori și profesori urmau să fie selecționați după criteriile de vocație, dintre cei care urmau „scolile pregătitoare și seminariile normale”. Prin legile amintite se intenționa în special să se ridice „școala poporului”, ajungându-se până la un fel de „universitate țărăneasca”. Toate aceste proiecte au fost însă abandonate după scurt timp. În 1919, apoi în 1924, 1928, 1932, 1934, 1936 și 1937 au fost făcute modificări esențiale în domeniul învățământului de toate gradele. Învățământul primar a suportat modificări prin legea din 24 iulie 1924 (acestei legi i s-au adus modificări în anul 1937 și 1937). Învățământul secundar a fost modificat esențial prin legea din 8 mai 1928. Conform acestei legi, în învățământul secundar intrau: învățământul secundar teoretic (gimnaziile și liceele teoretice); învățământul normal (pentru format învățatori); seminariile teologice; învățământul industrial, organizat prin legea din 1936, care cuprindea gimnaziile industriale, liceele industriale și școli speciale industriale; învățământul comercial, organizat tot prin legea din 1936, care cuprindea gimnaziile și liceele industriale; învățământul agricol, cu școli agricole de gradul I și II și școli de economie casnică de gradul I și II pentru fete, dependente de Ministerul Agriculturii și Domeniilor; învățământul militar, care cuprindea liceele militare cu opt ani de studii, dar cu educație militară supravegheată de Ministerul Apărării Naționale. În sfârșit, învățământul superior (universitar) a fost restructurat prin legea pentru organizarea învățământului universitar din 22 aprilie 1932, care a suferit unele modificări în 1938 și 1942. După legea din 1932, învățământul superior cuprindea: a) universități la București, Iași, Cluj, Cernăuți; b) școli politehnice la București și Timișoara; c) academia de arhitectură la București; d) academii de arte frumoase la București și Iași; e) academii de muzică și arta dramatică la București, Iași, Cluj și Cernăuți; f) institutul de educație fizică la București; g) academii de înalte studii comerciale și industriale la București și Cluj; h) academii de agronomie la București și Cluj; i) școli militare și școala superioară de război, dependente de Ministerul Apărării Naționale. Pentru scopurile urmărite în prezenta lucrare, în ce privește învățământul matematic, ne interesează în special învățământul secundar teoretic și cel universitar (superior). Din învățământul secundar teoretic se recrutau viitorii studenți în matematică sau pentru inginerie. Prin legea din 1928, învățământul secundar teoretic era organizat în două trepte, independente una de alta. Treapta inferioară era numită gimnaziu și cuprindea patru ani de studii, iar treapta superioară, numită liceu, cuprindea tot patru ani de studii, cu deosebirea că aici, pe lângă elementele de cultură generală, elevii primeau și o bursă de specializare. Din nefericire însă, specializarea urma să se facă în ultimul an al liceului, într-o secție literară și una științifică. Ulterior s-a introdus o modificare privind această specializare, împărțirea în direcția literară și în cea științifică făcându-se în ultimii doi ani ai liceului. O dată cu introducerea acestor doi ani de specializare, s-a redus și învățământul secundar de la opt ani, la șapte ani, iar cursul gimnazial la trei ani, în loc de patru. Precum se știe, legea învățământului din 1928 a constituit o gravă lovitură, deoarece prin legea aceasta secția reală din liceu a dispărut. Matematicile nu se mai puteau face ca înainte. La „Gazeta matematică” numărul corespondențelor se reducea an de an. Concursurile din vacanța de primăvară, care alta dată erau adevărate competiții

pentru elevii corespondenti ai „Gazetei matematice”, au disparut cativa ani la rand, dupa 1930. Cand au reinceput aceste concursuri, premiantii „Gazetei matematice” erau numai de la liceele militare, in care pastrase sectia reala, cum era in liceele civile pe vremea lui Haret. Ici acolo se ivea ti cate un candidat merituos si de la liceele civile, daca se intampla sa aiba un profesor bun de matematici. Marele nostru matematician Gheorghe Titeica atragea atentia in fiecare an, in rapoartele pe care le publica in „Gazeta matematica”, ca si in cele trimise direct la Ministerul Educatiei Nationale, asupra tragediei ce rezulta pentru matematici si învățământul matematic, prin reducerea materiei predate in liceele civile la matematici. Ceea ce se preda inainte de 1928 in domeniul matematicii in patru ani te sectie reala nu se mai putea asimila numai in doi ani de sectie stiintifica, cu asa-zisa specializare. Conducerea de atunci a revistei „Gazeta matematica” a considerat ca este necesara stimularea interesului pentru matematici la generatiile tinere, infiintand in acest scop un „Supliment cu exercitii”. Cu incepere de la 1 octombrie 1934, suplimentul a aparut in noua numere pe an, pana la incetarea aparitiei „Gazetei matematice”, in mai 1949. La acest „Supliment cu exercitii”, cu un nivel mai redus, bineinteles, decat gazeta insasi, au putut sa colaboreze si elevii din liceele civile, incepand cu cei din clasa a III-a, pana la cei din clasa a VIII-a stiintifica. O revista de matematici cu nivel asemanator „Gazetei matematice”, a fost si „Revista matematica din Timisoara”, infiintata de Traian Lalescu in 1920. Unul dintre animatorii sai mai importanti a fost profesorul universitar Victor Alaci de la Politehnica din Timisoara. Revista si-a incetat aparitia in 1949. Trecand la o scurta infatisare a structurii învățământului universitar, trebuie sa precizam ca in intervalul din martie 1898, cand apare Legea asupra învățământului secundar si superior a lui Haret si pana in aprilie 1932, cand apare legea de organizarea învățământului universitar, structura învățământului superior a suferit unele usoare modificari, prin legea lui C.C. Arion (ministrul instructiunii publice) din 1912 (ramasa in vigoare pana in 1932). Aceasta lege din 1932 prevedea infiintarea de noi catedre la universitatile din Bucuresti si Iasi si largea autonomia universitara. Dupa legea învățământului superior din 1932, la facultatile de stiinte ale universitatilor din Bucuresti Iasi si Cluj existau, pentru învățământul matematicii, urmatoarele sapte catedre: 1) algebra superioara si teoria numerelor; 2) calculul diferential si integral; 3) astronomie si mecanica cereasca; 4) geometrie analitica si superioara; 5) geometrie descriptiva si aplicatii (la Iasi geometrie descriptiva si proiectiva); 6) mecanica rationala si experimentală; 7) teoria functiilor. Studentii in matematici intre anii 1898 si 1948, de la facultatea de stiinte, sectia de matematica, obtineau la sfarsitul studiilor universitare cu durata de trei ani, o diploma de licentiat in matematici, daca aveau trecute toate examenele de specialitate (legate de catedrele aratate mai sus si de conferintele si laboratoarele in completare). Li se cerea in plus sa fi trecut cu succes un examen pentru un curs special de fizica, un altul de metodologie matematica si, in sfarsit, unul de pedagogie. Structura învățământului mediu si superior din tara noastra a ramas asa cum s-a prezentat mai sus, pana in 1948. La aceasta data învățământul de toate gradele a fost completat si restructurat. In prima jumătate a secolului XX in Romania apare o scoala matematica cu matematicieni valorosi. Pe langa cei trei initiatori si creatori de frunte, Gh. Titeica, D. Pompeiu si T. Lalescu, in scoala matematica romana se inscriu drept creatori, cronologic, urmasii: Constantin C. Popovici, Alexandru Myller, Theodor Angheluta, Nicolae Abramescu, Victor Valcovici, Aurel Anghelescu, Simion Stoilow, Octav Onicescu, Petre Sergescu, Dan Barbilian, Octav Mayer, Alexandru Pantazi, Florin Vasilescu, Mihai Ghermanescu, Gheorghe Vranceanu, Dumitru V. Ionescu, George Calugarenu, Alexandru Ghika, Nicolae Cioranescu, Miron Niculescu, Grigore Moisil, Gheorghe Mihoc, Tiberiu Popoviciu, Nicolae Teodorescu, Caius Iacob. Toata opera de cercetare matematica romaneasca a aparut intr-un numar important de reviste periodice de matematici sau stiinte straine, incepand cu „*Comptes rendus des seances de l'Academie des Sciences de Paris*” si mergand pana la „*Tohoku Journal*” din Japonia. „*Comptes rendus*” din Paris a detinut insa recordul. Redam mai jos, grupate in ordine cronologica a aparitiei, publicatii din perioada la care ne referim. Acestea fiind publicatii pentru matematici superioare (pentru cercetarile matematice), sa nu se uite si revistele de matematici elementare si superioare, care au contribuit mult la progresul învățământului nostru matematic. Dintre aceste publicatii trebuie amintite in primul rand „*Gazeta matematica*” cu „*Suplimentul cu exercitii al*

gazetei matematice” și „*Revista matematica din Timisoara*”. Sa mai amintim revista „Numerus”, editata de Neculai Raclis. Revista a aparut in 1935 pana in 1944. Era o revista dedicata in special elevilor de liceu, de la sectia stiintifica, iar „*Revista universitara de matematici*” editata tot de Neculai Raclis era in special destinata studentilor si profesorilor de matematici din învățământul secundar. Ca reviste de matematici elementare, care au avut o perioada de existenta efemera, se pot mentiona: *Gazeta matematica din Constanta*, 1923-1925; *Jurnalul matematic al lui Tiberiu Popoviciu*, Arad si Bucuresti 1924-1925; *Curierul matematic*, Bucuresti 1925-1928; *Stiinta si progres*, revista stiintifica a liceelor militare, aparuta in 1934 pana in 1945 in Targul Mures si Timisoara; *Pitagora*, Craiova 1935-1940; *Pozitiva*, Bucuresti 1941-1944; *Cercul matematic*, Bucuresti 1945-1946. Alte reviste de matematici au avut o viata de numai un an sau de numai cateva numere. Majoritatea revistelor citate au avut ca tel sa contribuie la avântul învățământului matematic in scolile secundare.

BIBLIOGRAFIE:

1. Vlad Georgescu, *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*, București, Humanitas, 1992, p. 124.
2. N. Albu, *Istoria școlilor românești din Transilvania între 1800-1867*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1971, p. 27.
3. Constantin C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. III, *De la moartea lui Mihai Viteazul până la sfârșitul epocii fanariote (1601-1821)*, București, Editura Bic All, p. 650.
4. <http://www.mncr.ro/expozitii+expozitii%20permanente+prima%20scoala%20romaneasca%20din%20sfintu%20gheorghe.html>
5. Gh. Pârnuță, op. cit., p. 229.
6. *Istoria României în date*, coord. Dinu C. Giurescu, București, Editura Enciclopedică, 2010, p. 159.
7. G.D. Isclu, *Contribuții privind învățământul la sate în Țara Românească până la jumătatea secolului al XIX-lea*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1975, p. 152.

MAREA UNIRE DE LA 1918

*Prof. Simona MUȘAT
Școala Gimnazială „Petru Dumitriu”*

Evenimentul politic al anului 1918 este desăvârșirea statului național român, înfăptuit prin unirea tuturor provinciilor locuite de români, aflate sub o stăpânire străină, cu România. Astfel, la finalul Primului Război Mondial, România obținea mai mult decât eliberarea românilor din Austro-Ungaria, pe care și-o propusese la începutul conflagrației.

Începutul anului 1918 se anunța dezastruos, România semna în mai Pacea de la Buftea-București, un tratat de pace care-i aducea mari prejudicii. Schimbările mari în plan european, din a doua jumătate a anului, și priceperea liderilor români de a simți momentul istoric fac ca dezastrul anunțat să fie transformat într-un șir de victorii, reunite sub numele de Marea Unire de la 1918: în martie 1918 unirea Basarabiei cu România, în noiembrie unirea Bucovinei cu România, iar în decembrie unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România.

Pentru România, Marea Unire de la 1918 a însemnat o re poziționare în Europa, prin noua suprafață (locul 10) și prin numărul de locuitori (locul 8). O sporire considerabilă a cunoscut și capacitatea industrială (235%), economia, dar și resursele naturale. Marea Unire a fost recunoscută pe plan internațional prin tratatele semnate la Trianon (4 iunie 1920) și Saint-Germain-en-Laye (10 septembrie 1919).

Anul 1918 reprezintă în istoria poporului român anul triumfului idealului național, anul încununării victorioase a lungului șir de lupte și sacrificii umane și materiale pentru făurirea statului național unitar. Acest proces istoric, desfășurat pe întreg spațiul de locuire românesc, a înregistrat puternice seisme în 1784, 1821, 1848-1849, ca și evenimente cardinale cum ar fi unirea Moldovei și Munteniei în 1859, proclamarea independenței absolute a țării de sub dominația otomană, consfințită pe câmpul de luptă de armata română în războiul din 1877-1878, precum și adunările reprezentative, democratic alese ale românilor din teritoriile aflate sub stăpânirea străină de la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia din 1918. Aceste memorabile momente din 1918 au făcut ca jertfa ostașilor români în primul război mondial să nu fi fost zadarnică. Ceea ce la 1600 – prin fapta Viteazului – fusese doar o clipă de vis, la 1 Decembrie 1918 devenea cea mai miraculoasă realizare a acestui popor.

În această zi – scria Nicolae Iorga – a sosit un ceas pe care-l așteptam de veacuri, pentru care am trăit întreaga noastră viață națională, pentru care am muncit și am scris, am luptat și am gândit. A sosit ceasul în care cerem și noi lumii dreptul de a trai pentru noi, dreptul de a nu da nimănui ca robii rodul ostenețelor noastre”. Nu o victorie militară a stat la temelie statului național român, ci actul de voință al națiunii române. Sacrificiile ei în campania anilor 1916 și 1917 au fost răsplătite de izbânda idealului național, în condițiile prăbușirii autocrației țariste, urmată de instaurarea regimului comunist și a destrămării monarhiei austro-ungare, precum și al afirmării dreptului popoarelor la autodeterminare pe baza principiului naționalităților.

Cei dintâi care au pus în aplicare dreptul la autodeterminare au fost românii dintre Prut și Nistru. Primul pas a fost făcut la 21 noiembrie/4 decembrie 1917 când Sfatul Țării a proclamat “Republica Democratică Moldovenească” – urmat de cel din 24 ianuarie/6 februarie 1918 când s-a adoptat declarația de independență. Încununarea acestor acțiuni s-a împlinit la 27 martie/9 aprilie 1918, când Sfatul Țării de la Chișinău, ales prin vot universal, direct, egal și secret a decis cu majoritate de voturi unirea cu România a Republicii Democratice Moldovenești (Basarabia) “în hotarele sale dintre Prut, Nistru, Dunăre și Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldave”.

La 1 Decembrie 1918, în inima Transilvaniei, la Alba Iulia, votul Marii Adunări Naționale pentru unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România, aclamat de o impresionantă adunare populară, încununa celelalte acte de unire de la Chișinău (27 martie/9 aprilie 1918) și Cernăuți (15/28 noiembrie 1918) prin care Basarabia și Bucovina reveneau în hotarele României. Această Românie, în granițele sale firești, s-a făcut de la sine, peste îndoielile și erorile clasei politice, ajutată, ce-i drept, și de un nemărginit noroc” – datorat destrămării concomitente a celor două imperii, rus și austro-ungar, ce înglobau ambele teritorii Românești, după cum scria unul dintre artizanii Unirii ei, generalul Radu R. Rosetti. Adunările reprezentative și organele lor – Sfatul Țării, Consiliul Național Român din Bucovina, Consiliul Național Român Central – prin hotărârile lor liber consimțite, au exprimat năzuințele poporului român înfăptuind unirea provinciilor românești cu patria mamă într-un cadru democratic, prin acte de voință liber exprimată, pe teritoriul românesc, înainte ca pacea să pună capăt formal – prin tratate internaționale – primului război mondial. Marea Unire nu a fost rezultatul participării României la război. Nici partizanii Antantei, nici cei ai Puterilor Centrale nu au avut în vedere revoluția din Rusia și destrămarea monarhiei austro-ungare. Raționamentul lor s-a înscris formulei tradiționale a raportului de putere interstate: victoria Antantei ne va da Bucovina, Transilvania și Banatul, victoria Puterilor Centrale ne va da Basarabia; o biruință o excludea pe cealaltă, astfel că nimeni nu vedea cum ar fi cu puțință ca toate aceste provincii să intre aproape simultan în frontierele Vechiului Regat.

Nu o victorie militară a stat la temelia României Mari, ci actul de voință al națiunii române de a-și da armătura teritorial-instituțională care este statul național. Suntem conștienți că ce se întâmplă în jurul nostru ne influențează, dar să nu uităm cine suntem și de unde ne tragem, care este originea noastră, să demonstrăm celorlalte popoare că suntem și noi cineva și avem meritele și demnitatea noastră și că putem fi la înălțime.

LA MULȚI ANI, ROMÂNI! LA MULȚI ANI, ROMÂNIA!

BIBLIOGRAFIE:

www.centenarulromaniei.ro
www.daco.romania-alba.ro

**PATRIARHUL †MIRON CRISTEA AL ROMÂNIEI ȘI
REGINA MARIA – OSTENTORI AI FĂURIRII
MARII UNIRI DE LA 1 DECEMBRIE 1918**

*Prof. Dr. Ion-Nicolae I. MUTU-Strehaia
Colegiul Tehnic „Decebal”, Drobeta - Turnu Severin*

Prin nepătrunsa rânduială a Proniei Cerești, am fost învredniciți a intra în Anul de grație 2018, când se împlinesc 100 de ani de la înfăptuirea Marii Uniri, din *Anul Astral* al Neamului Românesc – 1918, la 1 Decembrie –, fapt pentru care, la propunerea P.F. Părinte †DANIEL, Patriarhul României – 2018 – a fost declarat *Anul Omagial al Unității de Credință și de Neam și Anul Comemorativ al Făuritorilor Marii Uniri din 1918*.

De aceea, ne-am gândit, în rânduri modeste să creionăm cele două personalități, care au contribuit prin cuvânt și faptă la făurirea Marii Uniri: **Întâiul Patriarh al României, Acad. Dr. †MIRON CRISTEA** (de la a cărei naștere s-au împlinit la 18 iulie, 150 de ani) și **Regina MARIA** (de la a cărei mutare la cele veșnice, la 18 iulie s-au comemorat 80 de ani).

Mai întâi, ne vom opri asupra **Patriarhului †Miron**. Astfel, Vlădica †Miron s-a născut la 18 iulie 1868, în localitatea Toplița, județul Harghita, în familia unor vrednici țărani români: George (1832-1924) și Domnița Cristea, căruia i-au dat la botez numele de **Ilie**, care era al patrulea copil al familiei Cristea, iar la 6 ani începea să învețe carte la școala confesională din comuna natală, iar la 8 ani, mergea la Gimnaziul săsesc din Bistrița Năsăud (1879-1883), unde a urmat și liceul (între 1883-1887). În toamna lui 1887, Ilie Cristea obținea Bacalaureatul și apoi a fost admis la Academia Teologică din Sibiu, unde a studiat între 1887-1890. Tot în perioada studenției, tânărul Ilie a condus, ca președinte Societatea de Cultură *Andrei Șaguna*. După absolvirea studiilor universitare și-a desfășurat activitatea ca învățător și director la Școala Confesională Românească din Orăștie (1890-1891). Dând dovadă de alese calități intelectuale, la recomandarea profesorului de Pedagogie Ioan Popescu, de la Academia Teologică și cu binecuvântarea Mitropolitului †Miron Romanul al Transilvaniei (1874-1898), Ilie Cistea primea o bursă, spre a-și continua studiile la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Budapesta (Ungaria), în perioada 1891-1895, pe care a încununat-o, cu obținerea Doctoratului în Filologie, la 15 mai 1895, susținând Teza de Doctorat cu titlul: *Viața și opera lui Mihai Eminescu – studiu biografic complet* –, fiind **prima teză de doctorat închinată poetului Mihai Eminescu**. În cadrul Facultății de Litere din Budapesta, fusese înscris cu numele de *Elie* (de la Ilie) *Cristea*, apoi ales ca membru în comitetul conducător al Societății Literare *Petru Maior* a Studenților Români, care învățau în cadrul Universității din Budapesta. La revenirea în țară, tânărul Dr. Elie Cristea a devenit funcționar în cadrul Centrului Eparhial al Mitropoliei Ardealului, unde a îndeplinit mai multe ascultări: secretar eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului (1895-1902); consilier (1902-1909), remarcându-se ca un bun organizator. Printre altele, s-a preocupat și de proiectul edificării Catedralei Mitropolitane din Sibiu. Pentru a putea să-și îndeplinească mai bine treburile bisericesti, s-a hotărât să intre în cler. Așadar, la 30 ianuarie 1900 era hirotonit diacon celib, iar la 8 septembrie 1901 primea rangul de arhidiacon. Din iubire pentru Dumnezeu, s-a călugărit, în 1902, primind numele de **MIRON** (în semn prețuire pentru binefăcătorul său, Mitropolitul †Miron Romanul).

Se cuvine să facem cunoscut faptul că, ierom. dr. Miron Cristea s-a dovedit un vrednic militant pentru apărarea drepturilor românilor ardeleni, susținând emanciparea culturală a lor, promovând în această direcție mai multe activități: înființarea Băncii Culturale *Lumina*, prin care se propunea

acordarea, de burse elevilor și studenților români, apoi ajutorarea din punct de vedere financiar a familiilor, dornice să învețe anumite meserii; participarea la reuniunile Societății Culturale ASTRA (întemeiată de Sf. Mitropolit Andrei Șaguna al Transilvaniei), fiind, din 1905 președinte al *Despărțământului Sibiu*; susținea înființarea *Muzeului Etnografic și de Artă din Sibiu*; apoi întemeierea la Sibiu a *Reuniunii Române de Muzică*, pe care a coordonat-o în calitate de președinte; publicarea unei colecții de proverbe; sprijinirea școlilor confesionale, ce se aflau sub oblăduirea Bisericii, prezidând în acest sens, mai multe conferințe ale învățătorilor. Vasta activitate a dus la alegerea ca episcop al Caransebeșului (la 21 nov./3 dec. 1909, iar hirotonia ca arhiereu s-a făcut la 3 mai 1910, fiind întronizat la 25 aprilie/8 mai 1910), desfășurând o amplă activitate, pe toate planurile, printre care cel de apărător al școlilor confesionale românești din Banat, ferindu-le de încercările habsburgilor de a le desființa.

Trebuie știut faptul că, Episcopul Dr. †Miron Cristea de la Caransebeș s-a dovedit un vrednic și neobosit luptător pentru înfăptuirea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, de la Alba Iulia, luând parte la Marea Adunare Națională, alături de Episcopul greco-catolic, Dr. Iuiu Hossu, de Cluj-Gherla. Episcopul Iuliu Hossu a fost ales să dea citire *Actului Marii Uniri*. În dimineața zilei de Duminică, 1 Decembrie 1918, la ora 7, în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, Episcopul Miron, împreună cu Episcopul Iuliu au oficiat o slujbă, după care, Vlădica Miron a rostit o rugăciune, care „*a adus lacrimi de bucurie în ochii celor de față*”; apoi s-a intonat: „*Deșteaptă-te, române!*”. La finele ceremonialului religios, cei doi Ierarhi s-au îmbrățișat frățeste, iar Episcopul Miron a spus mulțimii: „*Precum ne vedeți aici îmbrățișați frățeste, așa să rămână îmbrățișați pe veci, toți frații români!*”. De asemenea a făcut parte din Delegația română din Ardeal, care a prezentat *Actul Marii Uniri*, Regelui Ferdinand I al României, la București. Cu ocazia înfăptuirii înălțătorului deziderat al românilor, Marea Unire, în urmă cu un veac, de la 1 Decembrie 1918, după săvârșirea Sfintei Liturghii, Vlădica Miron al Caransebeșului a rostit *Rugăciunea pentru dezrobirea Neamului Românesc*, urmată de o ziditoare cuvântare. Episcopul greco-catolic Iuliu Hossu a dat citire *Rezoluției Adunării Naționale* de la Alba Iulia, din 18 noiembrie/1 Decembrie 1918, prin care se decreta Unirea Transilvaniei cu România. Recunoașterea meritelor pentru înfăptuirea Marii Uniri, a dus la alegerea Episcopului Miron de la Caransebeș, ca Mitropolit Primat al României, la 18/31 decembrie 1919. Iar vasta activitate cărturărească a culminat cu primirea sa în Academia Română, în calitate de Membru de Onoare, la 7 iunie 1919. Miron Cristea s-a dovedit un destoinic intelectual, tipărind numeroase articole, studii, cuvântări, predici și lucrări. În demnitatea de Mitropolit Primat al României, Miron a înfăptuit definitivarea unității eclesiale a tuturor românilor ortodocși, în baza *Statutului de Organizare*, întocmit de Sf. Mitropolit Andrei Șaguna al Transilvaniei; a înființat *Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române*, care funcționează și în prezent (desigur, adaptat vremurilor noastre); a sprijinit înființarea unor noi eparhii: Episcopia Armatei (cu sediul la Alba Iulia); în Basarabia (la Bălți); a reactivat vechile scaune vlădicești de la Tomis (Constanța); Oradea Mare, Cluj, în care a instalat ierarhi de seamă.

După făurirea Unirii celei Marii a crescut și prestigiul Bisericii noastre, care avea să fie ridicată la rangul de Patriarhie, în 1925. Astfel, la 4 februarie 1925, Mitropolitul Primat Miron Cristea a fost ales în treapta de Întâi Patriarh al României, fiind întronizat cu toată rânduiala, la 1 noiembrie 1925. În noua misiune cea de Întâistător al Bisericii Ortodoxe Române, Patriarhul †Miron și-a continuat și intensificat activitatea, printr-o amplă lucrare misionară, pastorală și gospodărească. Patriarhul Miron s-a dovedit a avea un adevărat simț practic, ce l-a caracterizat permanent, înțelegând chemarea vremurilor, a răspuns chemărilor țării, nu doar în calitate de Întâistător al Bisericii Ortodoxe Române, dar și ca dirigitor al treburilor țării, așa cum o cereau vremurile nu tocmai liniștite de atunci, fiind pe rând: senator, regent (20 iulie 1927 – 8 iunie 1930, după plecarea regelui Carol al II-lea și încoronarea prima dată a Regelui Mihai I al României); iar spre sfârșitul vieții sale, în împrejurări foarte grele pentru țară, Patriarhul †Miron a îndeplinit funcția și de prim-ministru al României (între 10 februarie 1938, până la 6 martie 1939, când s-a mutat la Domnul).

După ce Biserica și Țara l-au sărbătorit cu prilejul dublei aniversări: împlinirea a 70 de ani de viață și 50 de ani de neobosită slujire a Bisericii și a Neamului, la 10 decembrie 1938, starea sa de sănătate a început să pună pe gânduri pe medici și pe cei apropiați, fapt ce a dus la trimiterea sa la tratament în străinătate. Astfel, s-a decis, ca pentru problemele respiratorii, dar și o mai veche boală cardiacă, să meargă în stațiune, la Cannes, în Franța. Însă după 9 zile de suferință, în ziua de, luni, 6 martie 1939, la ora 21.45, Domnul l-a chemat la El pe al nostru Întâi Patriarh, †Miron, care s-a stins departe, cu dorul de țară. La 11 martie 1939 sosea în țară trenul mortuar cu trupul neînsuflețit al **Primului Patriarh al României, †MIRON CRISTEA**, iar prohodirea sa a avut loc pe 12 martie 1939, cu toată rânduiala cuvenită, celui care, cu timp și fără de timp a slujit Biserica și Neamul, fiind înmormântat în pronaosul Catedralei Patriarhale, din București.

Fie ca Bunul Dumnezeu să-l odihnească în pace cu Dreptii și Sfinții Săi și nădăjduim, că, de acolo, de Sus, Patriarhul †Miron veghează asupra acestui popor, greu încercat. Marelui Patriarh †**MIRON CRISTEA**, despre care se va mai scrie, dată fiind ampla sa personalitate, mai ales în anul ce va veni, în 2019, când se împlinesc 80 de ani de la înveșnicirea sa, i-au urmat în scaunul patriarhal: †**Nicodim Munteanu (1939-1948)**; †**Justinian Marina (1948-1977)**; †**Iustin Moisescu (1977-1986)**; †**Teoctist Arăpașu (1986-2007)** și actualul **P.F. †DANIEL Ciobotea** (ales la 12 sept. 2007 și întronizat la 30 sept. 2007) –, cu toții având o aleasă activitate în slujba Bisericii și a Neamului, care i-a plămădit.

Deși cam uitat de generațiile actuale, rugăm pe Bunul Dumnezeu ca veșnică să fie pomenirea **Întâiului Patriarh al României, †MIRON**, care va rămâne un adevărat nume, atât pentru Istoria Bisericii Ortodoxe Române, cât și pentru cea a Poporului Român, din rândul căruia s-a ridicat, fiind înscris cu litere de aur, alături de Făuritorii Marii Uniri, de acum 100 de ani, de la 1 Decembrie 1918! Pomenirea Sa din neam în neam!

În continuare vom creiona câteva aspecte legate de **Regina MARIA**.

După mutarea la cele veșnice a Regelui Carol I (septembrie 1914), pe tronul României se urca nepotul său după frate, Ferdinand I, căsătorit cu frumoasa și energica Princesă, devenită apoi **Regina Maria**, care, la rându-i, a jucat un rol important în istoria poporului român.

Dintre monarhii români, Regina Maria a fost cea mai mult mediatizată de către presa vremii din țară, dar și din afară.

Vom încerca în rânduri modeste să creionăm și să prezentăm câteva date din viața Reginei Maria. Pe drept cuvânt, încercarea de a trece în revistă biografia unei mari personalități de o așa vastă complexitate e un real curaj, mai ales când este vorba de cea care a marcat vremea sa, dar și țara noastră, din punct de vedere cultural, politic, social, timp de aproape cinci decenii, așa cum inegalabil a izbutit Regina Maria.

Viitoarea Suverană a României a văzut lumia zilei la 29/30 octombrie 1875 în Kent (Eastwell Park), primind numele de *Maria Alexandra Victoria* în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, având parte de o copilărie fericită, ca fiică a Ducelui Alfred de Edinburg (mai târziu de Saxa Coburg-Gotha) și a Marei Ducese Maria Alexandrovna (singura fiică a Țarului Alexandru al II-lea al Rusiei Pravoslavnic); fiind și nepoata marei Regine Victoria I a Angliei.

În iarna anului 1892, la 29 decembrie, la doar 17 ani, tânăra Prințesă Maria de Edinburg părea frumoasele meleaguri ale copilăriei, spre a primi să devină Princesă Moștenitoare a unei țări străine, prin căsătoria cu Principele Moștenitor Ferdinand de Hohenzollern, care avea 27 de ani. Primul dar, pe care l-a primit tânăra logodnică Maria a fost un costum popular țărănesc, din partea Reginei Elisabeta, iar un alt dar de preț a venit din partea doamnelor române și anume o casetă din argint aurit, în care s-a pus o recipisă a Casei de Depuneri, pentru suma de 230.000 de lei, cu scopul de a se înființa un institut filantropic. După moartea Reginei, în 1938, la dorința sa, în aceeași casetă a fost pusă o altă casetă de argint cu inima Reginei, depusă mai întâi la Balcic, acum în Bulgaria (sau *Cuibul Singuratic*, construit, după planurile sale, între 1925-1929); apoi la Bran și în 2015, la Pelicor. Fiind crescută într-o atmosferă de libertate, la început, tânăra Princesă nu era pregătită să primească înalta demnitate pentru care fusese rânduită. Însă cu multă răbdare, tact și muncă în rândul poporului

român, avea să devină o Regină admirată și prețuită. A avut șase copii: *Carol* (1893-1953); *Elisabeta* (1894-1956); *Mărioara* (pentru apropiatul Mignon: 1900-1961); *Nicolae* (1903-1977/1978); *Ileana* (1908-1991), devenită mai târziu, prin călugărie, Maica Alexandra, care a înființat o mănăstire de maici ortodoxe, în S.U.A., unde a și fost înmormântată; *Mircea*, care va muri la doar 3 ani, în 1916, din pricina febrei tifoide, ca o *jertfă* și *ofrandă* a primului război mondial, după cum mărturisea cu durere Regina Maria.

Principesa Maria a României s-a implicat direct în mai multe domenii ale vieții culturale, patronând Societatea *Tinerimea Artistică*, din care au făcut parte artiști și pictori ai vremii: Ștefan Luchian (unul dintre inițiatorii *Tinerimea Artistică*; Ștefan Popescu; Petrașcu ș.a.). În 1912 era publicată și tradusă din limba engleză, cartea *Crinul vieții*, prima dintr-o lungă serie de scrieri ale Reginei Maria; lucrarea, fiind prefăcută de către prima Regină a României, Elisabeta, cunoscută în lumea literelor cu pseudonimul de Carmen Sylva.

În 1913, Principesa Maria s-a implicat în susținerea trupelor române, în vremea celui de-al doilea război balcanic, participând în mod direct la strângerea de fonduri și de provizii pentru soldați și totodată a vizitat spitalele de campanie. În același an, la 2 ianuarie îl năștea pe cel de-al șaselea copil.

În 1914 se stingea din viață Primul Rege al României, Carol I, iar nepotul său, Principele Ferdinand va deveni Regele Ferdinand I, iar soția sa, Regina Maria, însă încoronarea a avut loc mai târziu.

Dar adevărata activitate de voluntariat, Suverana României o va face în primul război mondial 1916-1918, fiind alături de soldați mai ales în spitalele de campanie, la București, unde, Palatul Regal va deveni un adevărat centru de îngrijirea răniților; apoi la Iași, unde a înființat spitale de campanie, îngrijindu-i pe soldații răniți, alături de personalul medical, primind pe bună dreptate numele de *Mama Răniților*, fiind îmbrăcată în uniforma surorilor medicale de război. Apoi s-a implicat în realizarea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, din Cetatea Bălgradului (Alba Iulia). În timpul primului război mondial, Regina Maria a fost nevoită să ducă o dublă luptă de lămurire cu fiul său, atât ca regină, cât și în calitate de mamă, reușind să-l determine cu greu pe Carol, care dezertase de pe front și risca să fie îndepărtat de la tron și chiar condamnat ca dezertor, pentru a avea o relație cu Ioana (Zizi) Lambrino, reușind în cele din urmă să-l convingă să renunțe la ea, prin divorț.

În 1919, Regina Maria va face o vizită în Franța, unde a fost primită cu mare fast de oficialitățile de prim rang, în frunte cu președintele R. Poincaré. Pe drept cuvânt și-a meritat apelativele de *Mama Răniților*, *Ambasador irezistibil*, *Soacra Balcanilor* și *Regina Inimilor*, fiind decorată cu mai multe ordine și distincții. Pentru meritele avute în timpul primului război mondial, pe când se afla la Iași, la finele lui octombrie 1918, în cadrul unei ceremonii, a primit din partea Franței, înalta distincție *Crucea de Război*. În 1919, la Conferința de Pace, de la Paris, i se conferea *Marele Cordon al Legiunii de Onoare*, de la Președintele francez, Raymond Poincaré –, fiind prima Regină primită cu onoruri militare, la Reședința de la Palatul Elisee. La 23 februarie/8 martie 1919, Suverana României, Regina Maria, în prezența Președintelui Franței, era primită în calitate de *Membre Corespondent al Academiei de Belle Arte* – o adevărată premieră, fiind singura femeie între bărbații acestei prestigioase instituții a statului francez.

Un an mai târziu, în 1920 intra în posesia Castelului Bran, pe care, până, în 1938, l-a readus la viață, pe care l-a înzestrat cu parc, lac, electricitate, apă curentă etc. În același an, 1920, prin Tratatul de la Trianon se recunoștea oficial Unirea Transilvaniei cu Regatul României și grație ostenețelor Reginei Maria. Reușita Suveranei noastre, de a pune România Mare pe harta lumii, ca un veritabil diplomat, și-a câștigat pe drept cuvânt titlatura de *Ambasador irezistibil*.

Din 1921 începe așa-zisa misiune a alianțelor matrimoniale plănuite de către Regina Maria. Astfel, pe fiica sa, Principesa Elisabeta o va căsători cu prințul moștenitor al Greciei, George (rege între: 1922-1923 și 1935-1947), iar pe Carol îl va căsători cu sora acestuia, Elena. Ambele căsătorii aveau să se încheie cu un eșec; Elisabeta a divorțat în 1934, iar Carol în 1928. În urma căsătoriei dintre Carol și Elena s-a născut la 25 octombrie 1921, cel care avea să devină Mare Voievod de Alba

Iulia și ultimul Rege al României, Mihai I (1927-1930 și 1940-1947, trecând la cele veșnice, la 5 decembrie 2017). Aceste alianțe matrimoniale i-au adus apelativul Reginei Maria de *Soacra Balcanilor*, căci, la 8 iunie 1922 o căsătorește pe fiica sa, Mărioara (Mignon) cu regele Alexandru al Iugoslaviei, fiind o căsătorie reușită, având trei fii: Petru; Tomislav și Andrei. Însă, căsătoria avea să se termine tragic, în urma asasinării în 1934, la Marsilia, în Franța, a regelui Alexandru.

La 15 octombrie 1922, Ferdinand I și Maria au fost încoronați la Alba Iulia, la Catedrala Reîntregirii (refăcută atunci), ca suverani ai României Mari. Protocolul și Ceremonialul de *Încoronare* au fost alcătuite cu mare minuțiozitate de către Mitropolitul Primat al României, †Miron Cristea (viitorul Patriarh), primind apoi, mulțumiri, chiar de la Regele Ferdinand I, venit personal la reședința mitropolitană. Trei ani mai târziu, în 1925, Carol a renunțat din nou la tron, dar de această dată, Regina Maria nu s-a mai implicat să-l determine să revină asupra deciziei, ca înainte. În 1926, Suverana României a efectuat un turneu triumfal în America, unde a fost primită pe măsura personalității și a rangului său de regină. Un an mai târziu, în 1927 se stingea la Pelișor, Regele Ferdinand I, în urma unui cancer, la 62 de ani. Tronul României va reveni nepotului său, încă minor, Mihai I, fiind nevoie de formarea unei Regente, din care a făcut parte și Patriarhul †Miron al României. Trei ani mai târziu, în 1930, revenea în țară, regele Carol al II-lea, care va avea un comportament foarte dur cu Regina Mamă Maria, limitându-i activitățile politice, sociale, izolând-o, la Cotroceni și la Balcic. În 1931, la 26 iunie, se căsătorește cea mai mică dintre fiice, Ileana, cu Anton de Habsburg; mai târziu, Princesa Ileana se va călugări, devenind Maica Alexandra. În același an, principele Nicolae se căsătorește cu Ioana Dolette (căsătorie morganatică), fapt ce a dus la îndepărtarea sa din familie și pierderea drepturilor princiare, fiind nevoit să plece din țară.

Regina Maria a fost și o bună mânăitoare a condeiului, scriind mai multe lucrări. Prima carte a Reginei Maria a fost *Crinul vieții*, care a ieșit de sub tipar, în 1912 (după cum s-a arătat anterior), în engleză, dedicată copiilor săi și prefătată de către Regina Elisabeta. În 1913, cartea va fi publicată și în limba română. În timpul vieții, Regina Maria a tipărit 30 de volume, la care s-au adăugat cele 100 de *caiete jurnal*, în care își nota însemnările zilnice. Suverana obișnuia să scrie dimineața devreme, de obicei, în limba engleză, dar sunt însemnări și în română, mai ales în perioada primului război mondial, când efectiv s-a aflat lângă soldați. Dar a rămas cunoscută, prin publicarea în 1934-1936 a celebrelor sale memorii, în trei volume: *Povestea vieții mele*; urmând să-l publice și pe cel al patrulea, care a rămas în manuscris (din pricina fiului său Carol, care o izolase), văzând lumina tiparului, după moartea Reginei, numit *Capitole târzii din viața mea (Memorii redescoperite)*. După publicarea acestor volume *Povestea vieții mele*, Regina Maria a fost chemată să prezideze Dineul celei de a 145-a aniversări a *Fondului Literar Regal* (din Londra), eveniment în cadrul căruia a rostit un discurs, mulțumind pentru invitație, fiind o adevărată onoare, deoarece, Suverana României a fost prima femeie ce primise o astfel de invitație. Mai târziu, în 1938, Televiziunea Națională Franceză îi cerea acordul pentru a adapta unele dintre scrierile sale pentru radio și televiziune.

Cu timpul, sănătatea Reginei Maria a început să se subzecească, fiind nevoită să plece la Dresda, pentru a se trata. Dar, cum tratamentul nu și-a mai făcut efectul dorit, a revenit în țară, unde s-a stins din viață, la Pelișor, în urmă cu 80 de ani, în data de 18 iulie 1938, la 62 de ani, fiind îngropată, în Biserica Mănăstirii Curtea de Argeș, Necropolă Regală, alături de înaintașii săi: Regele Carol I și Regina Elisabeta și soțul său, Regele Ferdinand I „cel Loial” sau „Întregitorul”. Inima, celei supranumită *Regina Inimilor* a fost depusă la Biserica Stella Maris, de la Balcic, unde crease o adevărată oază de liniște; mai târziu adusă în țară. După decembrie 1989, odată cu îndepărtarea regimului comunist, au putut reveni în țară, Membri Familiei Regale, astfel au putut relua unele din activitățile Casei Regale a României.

Grație, alesei educații, pe care a primit-o, Regina Maria a arătat un deosebit respect față de portul popular românesc, îmbrăcând, la rândul-i, cu multă demnitate costumele populare naționale, fiind immortalizată, în numeroase fotografii, înveșmântată în ia și fota românească; așa cum bine a știut să poarte uniforme de soră de război, dar și pe cea de cavalerie.

Deși s-a născut și a crescut în religie de altă confesiune, a arătat, venind la noi, un deosebit respect față de Ortodoxia Românească, prin participarea la slujbe, dar și la alte activități ale Bisericii Ortodoxe Române. Din dorința de a face cunoscută România, Regina Maria a întreprins mai multe vizite peste hotare în: Franța, Anglia, S.U.A., Elveția, Italia, Belgia, Austria.

Se cuvine să cunoaștem această perioadă importantă din istoria României, cea a Monarhiei, pe care comuniștii au șters-o din manualele de istorie.

Pomenirea **REGINEI Mame MARIA a României** să fie din neam în neam!

BIBLIOGRAFIE:

- Patriarhia Românească, *Acte și Documente*, Ed. Tipografia Cărților Bisericești, București, 1925;
- *Apostolul*, Curierul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din București, Anul VII (1930) (număr festiv);
- Biserica Ortodoxă Română, *Închinare Înalt Prea Sfințitului Patriarh MIRON cu prilejul împlinirii vârstei de 70 ani*, Anul LVI (1938), nr. 11-12 (număr festiv);
- Volum comemorativ, *Întru pomenirea Prea Fericitului Patriarh MIRON*, Ed. Tipografia Cărților Bisericești, București, 1939;
- Maria, Regina României, *Povestea vieții mele*, vol. I, II, III, Ed. Eminescu, București, 1991;
- Carmen Sylva (Elisabeta, Regina României), *Poveștile Peleșului*, Casa de Editură „NOB”, Craiova, 1991;
- Dr. Elie Miron Cristea, *M. Eminescu. Luceafărul Poeziei Românești*, Ed. Ginta Latină, Buc, 1997;
- Idem, *Note ascunse. Însemnări personale (1895-1937)*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1999;
- Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Dicționarul Teologilor Români*, Ed. Enciclopedică, Buc., 2002;
- Revista „Dosarele Historia”, *Maria, Regina Inimilor*, București, 2004;
- Diana Mandache, *Regina Maria a României. Capitoale târzii din viața mea. Memorii redescoperite*, vol. IV (continuarea seriei: Regina Maria, *Povestea Vieții Mele*), Ed. Allfa, București, 2007;
- Maria-Alina N. Țepeluș, Ion I. Mutu-Strehaia, *Regina Maria a României – 70 de ani de la moarte: 18 iulie 1938 – 18 iulie 2008*, în „Arcade”, Anul VI (2008), nr. 3, p. 38;
- Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru Regi (1866-1947)*, vol. I, *Carol I*, Ed. Enciclopedică, București, 2011;
- Idem, *Istoria românilor în timpul...*, vol. II, *Ferdinand I*, Ed. Enciclopedică, București, 2011;
- Idem, *Istoria românilor în timpul...*, vol. III, *Carol II*, Ed. Enciclopedică, București, 2011;
- Idem, *Istoria românilor în timpul...*, vol. IV, *Mihai I*, Ed. Enciclopedică, București, 2011;
- Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Compendiu*, Ed. Basilica, București, 2013;
- Prof. Dr. Ion-Nicolae I. Mutu-Strehaia, *130 de ani de Autocefalie și 90 de ani de Patriarhat*, în „Arcade”, Anul XIII (2015), nr. 1, p. 47-50;
- Prof. Dr. Ion-Nicolae I. Mutu-Strehaia și Masterand Daniel-Marian Pădureanu, *Patriarhul Miron Cristea, ales luptător pentru făurirea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918*, în „Arcade”, Anul XVI (2018), nr. 1, p. 55-60;
- Masterand Daniel-Marian Pădureanu și Prof. Dr. Ion-Nicolae I. Mutu-Strehaia, *Patriarhul Acad. Dr. Nicodim Munteanu al României: 70 de ani de la înveșnicirea sa: 1948 – 2018*, în „Arcade”, Anul XVI (2018), nr. 1, p. 61-64.

MAREA UNIRE – APOGEUL UNEI ISTORII MILENARE

Prof. Mioara NEACȘU
Școala Primară Poroina Mare, jud. Mehedinți

Evenimentul politic al anului 1918 este desăvârșirea statului național român, înfăptuit prin unirea tuturor provinciilor locuite de români, aflate sub o stăpânire străină, cu România.

Astfel, la finalul Primului Război Mondial, România obținea mai mult decât eliberarea românilor din Austro-Ungaria, pe care și-o propusese la începutul conflagrației. Începutul anului 1918 se anunța dezastruos, România semna în mai Pacea de la Buftea-București, un tratat de pace care-i aducea mari prejudicii. Schimbările mari în plan european, din a doua jumătate a anului, și priceperea liderilor români de a simți momentul istoric fac ca dezastrul anunțat să fie transformat într-un șir de victorii, reunite sub numele de Marea Unire de la 1918: în martie 1918 unirea Basarabiei cu România, în noiembrie unirea Bucovinei cu România, iar în decembrie unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România.

Pentru România, Marea Unire de la 1918 a însemnat o re poziționare în Europa, prin noua suprafață (locul 10) și prin numărul de locuitori (locul 8). O sporire considerabilă a cunoscut și capacitatea industrială (235%), economia, dar și resursele naturale.

În anul 2018 comemorăm 100 de ani de la evenimentul politic major al anului 1918: desăvârșirea statului național român, realizată prin unirea provinciilor românești cu România. La început a fost unirea Basarabiei cu România (27 martie 1918), mai apoi unirea Bucovinei cu România (28 noiembrie 1918), iar în final unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu Țara Mamă, România (1 decembrie 1918). Cele trei uniri formează împreună Marea Unire de la 1918, iar în 2018, la **100 de ani** de la acele evenimente, sărbătorim **CENTENARUL MARII UNIRI**.

Ce sărbătorim la Centenarul Marii Uniri?

Dacă ar fi să rezumăm în câteva idei, în 2018, la Centenarul Marii Uniri, toți cei care simt românește sărbătoresc:

Credința românilor care au făcut Unirea că toată suflarea românească trebuie să trăiască împreună, într-un singur stat, ROMÂNIA.

Efortul susținut al românilor, de-a lungul timpului, de a nu uita că sunt români.

Năzuința românilor de a înfăptui Marea Unire, avută de-a lungul secolelor, indiferent de vicisitudinile istoriei.

Tenacitatea liderilor și a elitelor românești care au întreprins toate cele necesare ca Unirea să devină realitate.

Eroismul și jertfa celor fără de care visul românilor de veacuri, Marea Unire, nu ar fi fost posibil.

Nesupunerea românilor în fața imperiilor vremelnice care i-au afectat interesele și neacceptarea unei sorți potrivnice.

Ambiția românilor de a rămâne împreună după 100 de ani de la Marea Unire.

Rățiunea românilor de a căuta în permanență cele mai bune împrejurări pentru concretizarea aspirațiilor legitime și valorificarea acestor ocazii.

Ce umbrește Centenarul Marii Uniri?

O scurtă privire aruncată asupra hărții României anului 2018 și a celei din 1918 ne arată că bucuria Centenarul Marii Uniri nu poate fi deplină. România nu mai arată ca acum 100 de ani, după Marea Unire. În 28 iunie 1940, în urma Pactului Ribbentrop-Molotov, România este sfâșiată, din nou, și pierde Basarabia, Bucovina și Ținutul Herței. Umbra acelei zile, tragice pentru România, este încă resimțită de întreaga suflare românească. Comemorarea Centenarului României, pe lângă o sărbătoare plină de bucurie, trebuie să fie și un motiv de reflecție, dar mai ales de conștientizare că e de datoria noastră să refacem ceea ce au pus în operă românii în ziua de grație 1 decembrie, a anului 1918.

Cuvintele lui Nicolae Titulescu, rostite la Ploiești, în 3 mai 1915, la întrunirea Acțiunii Naționale, în chestiunea Ardealului, adaptate la anului 2018, prin înlocuirea Ardealului cu Basarabia, Bucovina și Ținutul Herței, trebuie să răsună în mințile și inimile oricărui om care simte românește!

Problema care se pune azi României, e înfricoșător, dar simplu; sau România pricepe datoria pe care i-a creat-o evenimentele în curs, și-atunci istoria ei abea începe, iar viitorul ei va fi o răzbunare prelungită și măreață a umilințelor ei seculare; sau România, mioapă la tot ce e „măine”, cu ochii mari deschiși la tot ce e „azi” nu pricepe și înlemnită stă pe loc, și atunci istoria ei va înfățișa pentru vecie exemplul unic și mizerabil, al unei sinucideri viețuite.

Din împrejurările de azi, România trebuie să iasă întreagă și mare!

România nu poate fi întreagă fără Ardeal! (Nicolae Titulescu – 3 mai 1915)

Deci, la 100 de ani de la Marea Unire, trebuie să știm că, România nu este întreagă fără Basarabia și fără nordul Bucovinei!

BIBLIOGRAFIE:

- Istoria poporului român, Editura Stiințifică București, 1970.
- Istoria României. Transilvania, vol. II, Editura “George Barițiu”, Cluj-Napoca, 1997.
- Iancu Gheorghe, Contribuția Consiliului Dimigent la consolidarea Statului național unitar român (1918-1920), Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985.

PERSONALITAȚI REPREZENTATIVE ALE FAURIRII STATULUI NATIONAL UNITAR ROMAN

*Prof. Ana NEGOESCU
Școala Gimnazială Gruia*

Marea Unire din 1918 a fost procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în anul 1918 în cuprinsul aceluiași stat național, România. Etape preliminare au fost Mica Unire din 1859 a Țării Moldovei cu Țara Românească și dobândirea independenței în urma războiului din 1877-1878, pe fondul renașterii naționale a românilor în parcursul secolului al XIX-lea.

Recunoașterea dreptului popoarelor la autodeterminare (afirmat de președintele american W. Wilson în declarația Cele 14 puncte, la începutul anului 1918), prăbușirea Imperiului Rus în urma revoluțiilor din 1917 și victoria Antantei au favorizat realizarea în 1918 a statului național unitar român.

România a participat la Primul Război Mondial cu scopul desăvârșirii unității sale naționale, proces îndeplinit în anul 1918 prin voința românilor din provinciile aflate până atunci sub stăpânire străină.

Unirea Basarabiei cu România

În 1917 s-au întemeiat, la Chișinău, Partidul Național Moldovenesc, Sfatul Țării ca adunare reprezentativă în acest teritoriu, condus de Ion Incuț, și Consiliul Directorilor, ca organ executiv.

În decembrie 1917, Sfatul Țării a proclamat autonomia Republicii Democratice Moldovenești, declarată independentă față de Rusia la 24 ianuarie/6 februarie 1918. Președinte al Republicii a fost ales Ion Incuț.

La 27 martie/9 aprilie 1918, Sfatul Țării a votat la Chișinău unirea Basarabiei cu România, Actul Unirii fiind promulgat de regele Ferdinand I în aprilie 1918.

Unirea Bucovinei cu România

Bucovina s-a desprins de Imperiul Austro-Ungar în condițiile destrămării acestuia în toamna anului 1918.

Totodată, ea s-a confruntat cu pretenții de anexare din partea Ucrainei, situație ce a necesitat intervenția armatei române în provincie, la solicitarea autorităților de la Cernăuți.

În octombrie 1918 s-au format, la Cernăuți, Adunarea Constituantă și Consiliul Național Român, în frunte cu Iancu Flondor.

La 15/28 noiembrie 1918, Congresul General al Bucovinei (alcătuit atât din români, cât și din reprezentanții altor naționalități din provincie) a proclamat unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei cu Regatul României. Regele Ferdinand I a promulgat Actul Unirii Bucovinei în decembrie

Unirea Transilvaniei cu România

La 29 septembrie/12 octombrie 1918, Partidul Național Român din Transilvania, care și-a reluat activitatea în 1918, a adoptat Declarația de la Oradea, prin care se proclama dreptul românilor la autodeterminare. Aceasta a fost citită apoi în Parlamentul de la Budapesta de către deputatul român Al. Vaida Voevod.

La 30 octombrie/12 noiembrie 1918 s-a format, la Arad, Consiliul Național Român Central (cu 6 membri din partea Partidului Național Român și 6 membri din partea Partidului Social-Democrat din Transilvania), pe plan local ordinea fiind asigurată de gărzile românești.

Negocierile purtate de Consiliul Național Român Central cu guvernul maghiar (noiembrie 1918) au eșuat, Ungaria propunând doar un statut de autonomie pentru Transilvania. În aceste condiții, s-a luat decizia convocării, la Alba Iulia, în data de 18 noiembrie/1 decembrie 1918, a unei Mari Adunări Naționale, la care urma să se decidă viitorul provinciei.

La acest eveniment au participat 1228 delegați aleși prin vot universal de românii din aproximativ 5000 de sate și 80 de orașe transilvănene și peste 100 000 de alți români veniți din Transilvania și Banat. Adunarea a fost deschisă de Gh. Pop de Băsești, unul dintre veteranii mișcării naționale românești din Transilvania. Rezoluția Unirii, adoptată de Adunare, a fost citită de Vasile Goldiș.

Până la integrarea deplină în cadrul statului român, Transilvania a fost condusă de Marele Sfat Național, organ reprezentativ cu rol legislativ format din 250 membri și Consiliul Dirigent, organ executiv, format din 15 membri, condus de Iuliu Maniu și subordonat guvernului de la București.

În decembrie 1918, la București, regele Ferdinand I primea, în cadrul unei întruniri solemne, Rezoluția unirii Transilvaniei cu România, act ce marca încheierea procesului formării statului unitar român. În plan internațional, noul statut politico-teritorial al României a fost recunoscut prin tratatele încheiate în cadrul Conferinței de pace de la Paris (1919-1920).

BIBLIOGRAFIE:

1. Ștefan Pascu, „Făurirea statului național unitar român”, vol. I, Editura Academiei RSR, 1983.
2. Constantin Marinescu, „Momente cruciale din lupta românilor pentru independență și unitate națională”, Editura „Danster”, 2015
3. Gheorghe Nicolescu, Gheorghe Dobrescu, Andrei Nicolescu, „Preoți în luptă pentru făurirea României Mari, 1916 – 1919”, Europa Nova, 2000
4. „Cartea de aur a Centenarului Marii Uniri”, Bogdan Bucur, Rao Books, 2017
5. Seria “România – Marea Unire. 1918-2018”, coordonată de istoricul Ioan Scurtu, TipoMoldova, 2017
6. Ignat, Adrian, „Aportul Bisericii la marea unire de la 1 Decembrie 1918”, Editura Universitară, 2011
7. Romulus Rusan, „Cronologia și geografia represiunii comuniste în România. Recensământul populației concentraționare(1945-1989)”, Editura Academia Civică, 2007

MAREA UNIRE A ROMÂNILOR

*Prof. Edith Nicoleta NICOLICI
Școala Gimnazială „Regele Mihai I”*

Unirea Transilvaniei cu România de la 1 Decembrie 1918 reprezintă fără doar și poate evenimentul principal al istoriei României și totodată realizarea unui deziderat al locuitorilor granițelor vechii Dacii. Aniversăm cu respect în fiecare an Ziua Națională a României la 1 Decembrie, prilej de rememorare a jertfei înaintașilor și a luptei pentru constituirea statului național român. Cu acest prilej, discutăm, polemizăm, dezbatem cu privire la rolul maselor și al personalităților în anul plin de istorie 1918. Unirea din 1918, realizată de niște patrioți vizionari, rivalizează palid astăzi cu faptele unor personaje contemporane. Tinerii nu prea știu ce sărbătoresc, cei mai în vârstă visează la vremurile apuse, iar mulți folosesc ziua liberă pentru a-și rezolva din problemele restante din cauza serviciului.

Dar să vedem despre ce evenimente și personalități este vorba... Victoria Antantei, care începea să se contureze în 1918 în Europa Occidentală, s-a repercutat și pe frontul din Peninsula Balcanică. Armata generalului Sarrail, care practic era blocată de ani la Salonic, înainta și depășea liniile armatei bulgare. În România, la 24 octombrie/6 noiembrie 1918, Guvernul Alexandru Marghiloman își dădea demisia. I-a urmat un Executiv condus de generalul Constantin Coandă, care proclama remobilizarea armatei române și la 28 octombrie/10 noiembrie 1918, România reintra în război. După numai o zi, războiul lua sfârșit în Europa Occidentală. În partea de răsărit a continentului nostru, după armistițiul de la Belgrad, la 31 octombrie/13 noiembrie 1918, operațiunile militare au mai continuat cu intermitențe pe teritoriul Ungariei.

Înfrângerea militară aducea cu sine destrămarea imperiilor multinaționale din cadrul Puterilor Centrale. Aceasta era urmată de intensificarea mișcării naționale a popoarelor aflate pe drumul deplinei autonomii și independențe. La 26-28 martie 1918 a avut loc la Roma un Congres al naționalităților din Austro-Ungaria, care a votat o moțiune, cerând recunoașterea dreptului fiecărei națiuni de a se constitui într-un stat național independent sau de a se uni cu statul său național, dacă acesta exista deja.

La 27 martie 1918, Sfatul Țării din Basarabia a votat unirea Basarabiei cu România. În vara anului 1918 s-a constituit în capitala Franței Consiliul Național al Unității Române, condus de Take Ionescu, iar printre membri avându-i pe Vasile Lucaciu, Octavian Goga, dr. Constantin Angelescu și Ioan Th. Florescu. Consiliul a fost recunoscut de către guvernele Antantei drept exponentul intereselor poporului român. La începutul toamnei, Congresul de la New York al românilor, cehilor, slovacilor, polonezilor, sârbilor, croaților și rutenilor a solicitat dezmembrarea Austro-Ungariei și eliberarea tuturor popoarelor din cadrul său.

Evenimentele se precipitau și în Transilvania. La 29 septembrie 1918, Comitetul Executiv al Partidului Național Român a adoptat în unanimitate, „în virtutea dreptului național al fiecărei națiuni de a dispune de ea însăși”, Declarația de la Oradea, elaborată de Vasile Goldiș, prin care se dorea recunoașterea acestui for ca organ provizoriu de conducere al Transilvaniei. Peste o săptămână, Declarația ere citită în Parlamentul de la Budapesta de către Alexandru Vaida Voevod, în timp ce, la Viena, Iuliu Maniu dorea să mobilizeze 70.000 de soldați transilvăneni din fosta armată austro-ungară, cu care să meargă în Transilvania.

La 3 octombrie 1918 era publicat de către împăratul Carol I de Habsburg al Austro-Ungariei manifestul intitulat Către popoarele mele credincioase, care propunea reorganizarea Austro-Ungariei ca un stat de tip federal de șase state independente (austriac, ungar, ceh, iugoslav, polonez și ucrainean). Imediat a apărut Declarația Corpului voluntarilor transilvăneni și bucovineni, care a

respins manifestul împăratului Austro-Ungariei și a proclamat unirea teritoriilor lor cu Regatul României.

La 27 octombrie 1918 s-a constituit Consiliul Național Român al Bucovinei, sub conducerea lui Iancu Flondor, care a afirmat dorința Bucovinei de unire cu România, eveniment proclamat, la 28 noiembrie 1918, la Cernăuți. La 3 noiembrie 1918 se constituia Consiliul Național Român Central din Transilvania, ce reunea reprezentanții Partidului Național Român și ai Partidului Social-Democrat și care, în condițiile rapidei dezintegrări a aparatului administrativ maghiar, a preluat controlul Transilvaniei. Ca urmare, guvernul maghiar, condus de Károlyi Mihály, a încercat să intre în negocieri cu Consiliul Național Român Central. Tratatul s-a purtat la Arad, între 13-15 noiembrie 1918, și a eșuat. În același timp, guvernul maghiar a semnat la 13 noiembrie 1918 armistițiul de la Belgrad, care stabilea o linie de demarcație între Ungaria și Transilvania, care lăsa orașele Satu Mare, Oradea, Beiuș, Arad și regiunile Crișana și Maramureș sub control maghiar, iar Banatul sub administrația Serbiei.

Consiliul Național Român Central a convocat pentru 18 noiembrie/1 decembrie 1918, la Alba Iulia, o adunare națională a românilor din Transilvania și Ungaria. De ce la Alba Iulia? Mai întâi, deoarece la 1 noiembrie 1599 Mihai Viteazul intrase în cetate, care a devenit capitala domnitorului în timpul scurt cât reușise să săvârșească Unirea Țărilor Române. Mai apoi, în 1784, pe platoul Cetății, Horia și Cloșca au fost frânți pe roată în urma condamnării lor. Pentru buna desfășurare a lucrărilor urma să fie aleși 600 de deputați pe bază de vot universal și, respectiv, 628 reprezentanți ai organizațiilor și societăților culturale. Pe parcursul a două săptămâni, au fost aleși câte 5 reprezentanți de circumscripție.

Marea Adunare Națională a fost pregătită cu minuțiozitate, discuțiile purtându-se îndeosebi în jurul Rezoluției Unirii, redactată de Vasile Goldiș. Unii au cerut ca Unirea să se facă pe baza proclamării autonomiei Ardealului. Tineretul a solicitat unirea fără niciun fel de condiții. Socialiștii se temeau de stările politice din vechiul Regat al României. În cele din urmă, s-a adoptat formula unei autonomii provizorii.

Adunarea de la Alba Iulia s-a ținut într-o atmosferă de mare sărbătoare. Au venit 1.228 de delegați oficiali, reprezentând cele 130 de cercuri electorale din comitatele românești. Acestora li s-au adăugat episcopii, delegații consilierilor, ai societăților culturale românești, ai școlilor medii și institutelor pedagogice, ai reuniunilor de meseriași, ai Partidului Social-Democrat Român, ai organizațiilor militare și ai tinerimii universitare. Pe lângă toți aceștia, s-au adunat peste 100.000 de oameni, care au sosit cu trenul, cu căruțele, călări, pe jos, cu steaguri tricolore în frunte, cu table indicatoare ale comunelor ori ale ținuturilor. Drumul spre Cetățuia de la Alba Iulia era flancat de șirurile de țărani români înveșmântați în sumanele de pătură albă și cu căciulile oștenilor lui Mihai Viteazul. Pe porțile cetățuiei flutura drapelul tricolor. De pe opt tribune se explica maselor populare măreția vremurilor pe care le trăiau și importanța adunării. Concomitent, în sala Cazinei Militare, delegații au ținut ședința. Prin aceasta, adunarea de la Alba Iulia a căpătat caracterul unui plebiscit al tuturor românilor.

Vorbitorii, în persoana lui Ștefan Cicio Pop, au prezentat condițiile istorice în care se desfășura adunarea. Vasile Goldiș a făcut o expunere a istoriei românilor și a argumentat necesitatea Unirii. A urmat apoi Iuliu Maniu, care a insistat asupra împrejurărilor în care se realiza Unirea. Iosif Jumanca a adus adevăratul la Unire a lucrătorilor industriali.

La 18 noiembrie/1 decembrie 1918, deputații au decis în unanimitate cu privire la unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România, pe baze democratice, cu păstrarea unei autonomii locale și cu egalitatea naționalităților și a religiilor. Rezoluția votată de Marea Adunare Națională a solicitat: „Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.

Egală îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din Stat.

Înfăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate țărmurile vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe, în vârstă de 21 de ani, la reprezentarea în comune, județe ori parlament.

Desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire, libera propagandă a tuturor gândurilor omenești.

Reforma agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființând fidei-comisele și în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i se va face posibil țăranului să-și creeze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atât cât o să poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte, potențarea producției.

Muncitorimei industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii, care sunt legiferate în cele mai avansate state industriale din Apus”.

Cu prilejul Adunării, s-a constituit și Marele Consiliu Național Român, de fapt un organism legislativ, format din 200 de membri aleși și 50 de membri cooptați. A doua zi, acest Consiliu a ales un guvern provizoriu, numit și Consiliul Dirigent al Transilvaniei, în frunte cu Iuliu Maniu. Consiliul a hotărât să trimită la București o delegație, condusă de episcopul de Caransebeș, Miron Cristea (viitorul patriarh al României). Acesta, la 1/14 decembrie 1918, înmânează regelui Ferdinand I Declarația de la Alba Iulia. La 11/24 decembrie 1918, regele Ferdinand promulgă decretul de sancționare a Unirii.

Adunarea de la Alba Iulia s-a desfășurat fără prezența trupelor române. Primii soldați au trecut Munții Carpați la 13 noiembrie 1918, iar acțiunea s-a intensificat după 20 noiembrie, primele orașe în care au intrat unitățile militare române fiind Toplița și Miercurea Ciuc, la 26 noiembrie, deci în zona secuiască a Transilvaniei, care oricum nu și-a trimis reprezentanți la Alba Iulia. La 1 decembrie 1918, trupele române nu trecuseră linia Mureșului decât într-un singur loc, în zona orașului Târgu Mureș.

BIBLIOGRAFIE:

http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Vasile_Lucaciu

SAMOILĂ MÂRZA –FOTOGRAFUL UNIRII

*Prof. Emilia-Adriana OPREA
Școala Gimnazială Ciugud, Alba*

Începuturile României moderne are multe povești, unele uitate ori știute doar de istorici. Una dintre aceste povești este cea a lui Samoilă Mârza, ajuns din întâmplare” fotograf al Unirii”.

Mârza s-a născut în anul 1886 ,intr-o familie de țărani români cu mulți copii din satul Galtiu, comuna Sântimbru, Alba. Acesta a urmat cele șase clase primare la școala confesională română unită (greco-catolică)din Galtiu ,apoi a urmat liceul la Alba Iulia. Ulterior absolvirii liceului a fost trimis de către părinții săi în ucenicie la fotograf al sibian Iainek, unde a învățat meseria de fotograf.

După începerea Primului Război Mondial, în anul 1914, Mârza a fost recrutat în armata austro-ungară și trimis pe front în Galiția. În anul 1916, o dată cu intrarea României în război, a fost trimis pe frontul din Italia, unde a fost încadrat în serviciul topografic și fotografic al armatei.

La terminarea războiului a reușit să execute trei clișee fotografice care surprind sfințirea primului steag tricolor al Consiliului Național Român Militar în 14 noiembrie 1918, în prezența generalului Boeriu și a lui Iuliu Maniu ,precum și a celorlalți militari.

Mârza a reușit să ajungă acasă cu patru zile înainte de desfășurarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia. În dimineața de 1 Decembrie 1918 a plecat spre Alba Iulia împreună cu sătenii în jurul orei 11, dar nu înainte de a executa trei fotografii cu aceștia, pe o vreme mohorâtă, cărând aparatul cu burduf , trepidul și clișeele de sticlă pe bicicletă . O altă poveste spune că acest aparat cu burduf ar fi fost cumpărat din vânzarea unei perechi de boi. Acesta nu a fost admis să intre în Sala Unirii deoarece nu avea permis de acces la adunarea „creștină” . Pentru această ocazie fusese angajat un fotograf german, Bach , care însă nu s-a prezentat.

Samoilă Mârza a reușit să realizeze doar cinci fotografii cu aspecte de la Marea Adunare Națională dintre care trei cu mulțimile venite și două cu tribunele oficiale la care a fost citit actul unirii în fața Marelui Sfat Național și a poporului de către av.dr. Aurel Vlad și episcopul greco-catolic de Gherla, dr. Iuliu Hossu.

Samoilă Mârza a reușit, de-a lungul timpului, să immortalizeze evenimente istorice importante, precum vizita Regelui Ferdinand I din anul 1919 de la Alba Iulia, Abrud și Câmpeni, încoronarea Regelui Ferdinand I cu Regina Maria, în 22 octombrie 1922, la Alba Iulia, sau în 1928 - manifestările organizate la Alba Iulia pentru a marca împlinirea a zece ani de la Marea Unire.

Fotograf al realizat, în 1919, un album despre 1 Decembrie 1918, numit "Marea Adunare de la Alba Iulia în chipuri", pe care l-a oferit cadou unor personalități ale perioadei respective: Regele Ferdinand I, primul ministru I.C. Brătianu, Nicolae Iorga, Iuliu Maniu, generalul francez Henri Mathias Berthelot. De asemenea, un exemplar al albumului a fost folosit ca document, fiind depus de delegația română la Conferința de Pace de la Versailles.

În ultimii ani de viață Samoilă Mârza a trăit în sărăcie, fiind nevoit să vândă clișeele pe care immortalizase evenimente istorice importante.

Istoricul Liviu Zgârciu povestește că lucrul cel mai trist este că multe clișee nu au ajuns la colecționari sau fotografi ,ci au fost distruse ,iar sticla folosită la fabricarea unor oglinzi foarte căutate în acea vreme.

Aparatul și clișeele cu fotografiile de la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia au fost cumpărate și expuse în muzeul Național al Unirii în anul 1967.

BIBLIOGRAFIE:

- Aurel Sântimbrean, *Samoilă Mârza (1886-1967), fotograful Unirii de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia*
- Gheorghe Anghel, *Samoilă Mârza, fotograful Unirii. 1886-1967*

EROISM ȘI SPIRIT DE SACRIFICIU PENTRU ROMÂNIA MARE

Prof. Mihaela OPROIU
Colegiul Național „Traian”, Drobeta - Turnu Severin

Să scrii despre război nu este ușor și nici plăcut, dar soarta noastră, a poporului român a fost să fim înconjurați de state puternice, dornice de hegemonie. Pe câmpul de luptă s-a scris istoria țării. Prin sacrificiul suprem s-a împlinit Unirea cea Mare.

Jurnale, mărturii, fotografii, cântece, scrisori, „povești” de război transmise oral sau scrise ne prezintă imaginea frontului românesc în primul război mondial.

În studiul de față nu-mi propun să fac o analiză a situației de pe front, ci doar să evidențiez anumite trăsături ale ostașilor, anumite situații cu care s-au confruntat la un moment dat. Se știe că armata română număra aproximativ 800 000 de soldați concentrați pe două fronturi: pe linia Dunării și pe linia Carpaților. Ostașii români, plecați de la plug, în mare parte, au trăit clipe de entuziasm alternate cu momente de groază. De entuziasm deoarece credeau într-o victorie rapidă care să-i reunească cu frații lor din Ardeal. „În drumul de la Buzău la Galați, (...) alergau soldații noștri din toate părțile spre locurile de concentrare, (...). Prin toate găurile se vedeau trenuri lângă trenuri, lungi de câte 50 până la 60 de vagoane, iar vagoanele erau acoperite peste tot de soldați, care nemaivând loc nici înăuntru, nici pe sus, se ațineau pe scările și capetele vagoanelor, atârând ca ciorchinele de struguri. Plecarea trenurilor, precum și sosirea lor erau însoțite cu urale și cântece care străbăteau văzduhul în mare depărtare. Ai fi crezut că toți acești eroi ai neamului se duc la nuntă, așa erau de veseli și de sprinteni în mișcări. Toți strigau din toată inima: Să trăiască România Mare!” scria medicul chirurg Vasile Bianu (1858 - 1927), în volumul „Însemnări din războiul României Mari” (I).¹ Mai mult, chemați de datoria către Patrie și Neam, unii soldați nu au mai avut norocul ca, în clipa mobilizării, să-i mai vadă pe cei dragi de acasă și să-și ia rămas bun. Au intrat direct în luptă și în confruntările militare care au urmat, au dat dovadă de curaj, vitejie, demnitate, caracter, putere de sacrificiu. Sublocotenentul Erceanu² și-a adus tributul suprem – viața - pentru cauza cea mare. A fost prima jertfă a războiului de pe frontul Cerna, fiind rănit grav în ziua de 15 august 1916, îngrijit la spitalul din Turnu Severin s-a stins din viață în ziua de 16 august.

În vârtoarea evenimentelor generate de război a fost „prins” și Severinul, dar și locuitorii județului. Severinul, prin poziția sa geografică, a cunoscut din plin ce înseamnă războiul: navigația pe Dunăre a stagnat, trenul nu mai circula decât până la Strehăia, șantierul naval se evacua, abatorul nu mai tăia decât câteva animale pe zi, prăvăliile erau închise, iar instituțiile administrative se mutaseră la Strehăia. Din 8 noiembrie 1916 orașul a fost ocupat de germani și așa a rămas timp de doi ani, perioadă în care locuitorii au trăit de acasă „ororile” războiului: unele fabrici au fost închise, altele au fost evacuate, școlile au fost transformate în cazărmi, bisericile au fost jefuite³.

Ostașii mehedințeni, în mare parte țărani și învățători, au contribuit cu tot elanul, dar și cu sacrificiul suprem la războiul pentru întregirea neamului românesc. Au participat la luptele din zona Orșova, de pe Cerna și din Munții Mehedințului, de la Jiu, defileul Oltului și Argeș, dar și în cadrul campaniei din 1917 de la Mărăști, Mărășești și Oituz.

¹https://adevarul.ro/locale/hunedoara/marturii-cutremuratoare-despre-ostasii-romani-razboi-mondial-era-jale-sfasietoare-intorceai-1_5b1d1eddf52022f750032b1/index.html

² *Memoriile învățătorilor mehedințeni*, ediție îngrijită de Virgiliu Tătaru și Gheorghe Hâncu, Drobeta Turnu Severin, 2000, p. 77-81. Sublocotenentul Erceanu, născut la 5 decembrie 1886, în comuna Izvorul Aneștilor, Mehedinți, era de profesie învățător. El după ce a luminat mintea tinerilor din școala unde era învățător, spunând că marginile țării trebuie întinse în tot locul unde este suflare românească, a plecat ca un bun ostaș să pună cel dintâi în fapt ceea ce predicase în școală. A căzut jertfă pentru neam, pentru țară și pentru credința strămoșească.

³ Mihaela Oproiu, „Severinul și primul război mondial” în „Lectura Nova”, an 1, Nr. 2, 2002, pag. 20-21. Referitor la biserici clopotele acestora au fost duse în Germania, iar școlile au fost devastate și distruse materiale didactice. Pentru situația școlilor în timpul războiului vezi și *Revizoratul Școlar al județului Mehedinți*, dosar 50/1919.

Într-un război sunt mulți factori care determină evoluția fronturilor. De exemplu, important este armamentul aflat în dotarea armatei. „ (...) din cauza lipsei de arme, noi mereu am fost împinși de inamic, deoarece tunurile lor purtate pe automobile blindate, răreau rândurile noastre deși infanteria noastră întotdeauna pune pe goană pe cea inamică, ocupându-le pozițiile; dar ce folos că tunurile inamice care trăgeau cu o precizie minunată în tranșee, ne sileau să părăsim întăriturile capturate; așadar pot spune că noi ne luptam cu mașinile, iar nu cu oamenii. Lipsa de mașini a făcut ca mereu noi să fim împinși de inamic, deși piepturile noastre păreau oțelite”⁴. Lupta în tranșee este o luptă pe viață și pe moarte, denotă curaj, inițiativă, strategie, stăpânire de sine, dar și nebulie. Să vezi dușmanul aproape lângă tine, să poți să spui: „Curaj, băieți, trageți cu putere, murim aici, că tranșeele nu trebuie date. Fuga e pentru mișei, nu pentru vitejii de la a 6-a.”⁵ arată cât de mult contează să fii condus de un ofițer cu tărie de caracter și pregătire militară pe măsură. Astfel de ofițeri au menirea de a stăpâni panica care determină retragerea soldaților. „La gura tranșeului de comunicație stăteam cu carabina întinsă, amenințând că ucid pe orice soldat care părăsește tranșeea. (...) Contraatacul îl pronunț din inițiativă proprie și-l conduc eu însumi în fruntea trupei. Soldații mei m-ascultă. Atacăm pe dușman la baionetă, în tranșeele noastre. Sunt rănit în mâna stângă de o baionetă dușmană. E un măcel nemaipomenit, groaznic, fioros.”⁶

Demnitatea este și ea o trăsătură definitorie a soldatului român. O găsim prezentă în multe situații pe front, dar în materialul studiat mi-a reținut atenția următoarea afirmație „ (...) renunț a semna un act cu nemții și declar că rămân prizonier până la încheierea păcii.”⁷. Și așa a rămas în prizonierat sublocotenentul I. D. Cioclov până la încheierea păcii de la București, când a fost expatriat în țară.

Curajul este nelipsit pe front, în linia întâi unde eroismul și jertfa de sine aduc omagiul suprem eroilor neamului. În luptele care s-au dat, soldații români s-au arătat bravi, neclintiți, îndrăzneți, au cunoscut războiul în toate fazele lui, au stat de zeci de ori în fața morții, s-au confruntat cu moartea și au murit sau au supraviețuit. Învățătorul Constantin Pârvulescu descrie un moment din linia întâi care este definitoriu pentru tot ceea ce înseamnă război. „La Mărășești am respins atacurile dușmanilor cu cea mai mare îndârjire, stând în tranșee zile și nopți, atât pe timp de ploaie cât și pe vreme frumoasă. Noaptea, de cele mai multe ori, lucram tranșee și rețele de sârmă. *N-am cuvinte să descriu luptele de la Mărășești, unde și în văzduh, ca și pe pământ, era un infern. Fiindcă cele mai multe atacuri se dau noaptea, era ceva nemaipomenit de văzut. Sute de proiectile spărgându-se în aer, cu zgomot sinistru, iar altele pe pământ, sutele de explozii de granate și mortiere de tranșee, vâjâitul gloanțelor de armă și mitralieră, luminatul rachetelor de diferite culori îți dau impresia unei zile din urmă. Cerul părea că arde, iar din pământ părea că izbucnesc, din când în când, vulcane de foc, urmate de trăsnete teribile. Mii de bubuituri, în același timp, îți reda urechii o muzică lugubră ce nu se sfârșea câte cincisprezece ore în șir, iar când sfârșea ... răsufli și te întrebai, pipăindu-te, dacă ești viu sau mort. Pe fiecare zi mureau în tranșee câte doi, trei soldați sau ofițeri loviți de schije sau îngropați de mii de obuze, afară de soldații și ofițerii morți la atac, care stau reci la pământ, de se făceau movile întregi cu corpurile lor.*”⁸

Așadar, războiul i-a adus pe toți românii laolaltă într-un singur stat național unitar. Astăzi, este responsabilitatea noastră de a păstra ceea ce s-a înfăptuit prin jertfa eroilor căzuți pe câmpul Patriei. Să nu uităm să fim mai buni, mai aproape unii de alții, mai responsabili, și, prin faptele noastre, să aducem un omagiu sincer celor ce au trăit și au scris ISTORIA UNIRII NEAMULUI ROMÂNESC!

⁴ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale - Mehedinți, *Revizorul Școlar al județului Mehedinți*, dosar 48/1918, f. 12 (Memoriul din timpul „Războiului Mondial” al Sublocotenentului în rezervă (inv.) Mihai N. Popescu).

⁵ *Memoriile învățătorilor mehedințeni*, p. 51-61 (Memoriul locotenentului în rezervă, Cercel I. Dumitru, învățător în comuna Tămna, Mehedinți).

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem, p. 175 (memoriul învățătorului I. D. Cioclov, Școala primară mixtă din comuna Poroina Mare, Mehedinți). I.D.Cioclov, înrolat ca sublocotenent în Regimentul 17 Infanterie „Știrbei Vodă” a luat parte la toate luptele de pe Valea Cernei și din Munții Mehedințului până când a fost prins și trimis în captivitate (nov.1916-apr.1918).

⁸ Ibidem, f. 177-178.

BIBLIOGRAFIE:

Serviciul Județean al Arhivelor Naționale - Mehedinți, *Revizoratul Școlar al județului Mehedinți*, dosar 48/1918; dosar 50/1919.

Memoriile învățătorilor mehedințeni, ediție îngrijită de Virgiliu Tătaru și Gheorghe Hâncu, Drobeta Turnu Severin, 2000.

Mihaela Oproiu, „*Severinul și primul război mondial*” în „*Lectura Nova*”, an 1, Nr. 2, 2002.

https://adevarul.ro/locale/hunedoara/marturii-cutremuratoare-despre-ostasii-romani-razboi-mondial-era-jale-sfasietoare-intorceai-1_5b1d1ededf52022f750032b1/index.html

1 DECEMBRIE – ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

*Înv. Mihaela PANESCU
Școala Gimnazială nr.3*

Ziua de 1 Decembrie...vine și trece, ca toate zilele frumoase și mult așteptate ale anului. Pentru copii, această zi înseamnă „Ziua Unirii” și ziua în care au liber de la școală. Dar, ea este stabilită ca sărbătoare națională în urma Adunării Generale de la Alba Iulia din anul 1918. În acel an, sub conducerea Regelui Ferdinand I, românii de pretutindeni s-au unit într-un singur stat. Mihai Viteazu, Alexandru Ioan Cuza, Ion I.C. Brătianu, Regele Ferdinand, Carol I, toți aceștia reprezintă figuri importante pe scena istorică a țării noastre. Ziua de 1 decembrie 1918 marchează bilanțul luptei românilor pentru întregire statală, care vine să încununeze precedentele acțiuni ale fraților din Basarabia (27 martie 1918) și Bucovina (15-28 noiembrie 1918). Poporul român a valorificat conjunctura internațională creată în urma Primului Război Mondial și a știut să se afirme în contextul mișcării de eliberare a popoarelor și al victoriei principiului naționalităților în Europa.

Marea Unire, aniversată în ziua de 1 decembrie 1918, este cea mai importantă sărbătoare a românilor de pretutindeni. În această zi, prin efortul oamenilor de rând, a politicienilor, precum și a unei conjuncturi internaționale favorabile, Transilvania s-a unit cu patria mamă, România. Astfel, pentru prima dată în istoria românilor provinciile istorice - Transilvania, Muntenia, Moldova, Banat, Crișana, Bucovina, Basarabia - duceau la îndeplinirea visul atâtor înaintași ai spațiului românesc, exprimat metaforic prin: "Unirea în cuget și simțire".

Unirea provinciilor românești sub un singur steag, un singur nume și un singur conducător a fost rezultatul unui proces de lungă durată. În spațiul românesc, delimitat aproximativ de granițele actuale ale României, populația băștinașă a încercat de-a lungul timpului să se unească într-o singură organizare statală. Cea mai veche tendință de unire, cunoscută de istoria locuitorilor spațiului carpato-danubiano-pontic, a avut loc în urmă cu mai bine de 2000 de ani. Sub conducerea lui Burebista, liderul geto-dacilor, vechea populație locuitoare a acestui spațiu, are loc formarea primului stat care se întindea pe toată suprafața României de astăzi. Unirea din timpul regelui geto-dac a constituit o moștenire simbolică la care se vor raporta și la care vor visa mai toți liderii care s-au perindat la conducerea diferitelor provincii românești.

La peste 1500 de ani distanță față de împlinirea regelui Burebista, are loc punerea în practică a visului unui Regat Dacic. Prin strălucite campanii militare și eforturi diplomatice, Mihai Viteazu reușește în 1600 să fie domn al Țării Românești, al Ardealului și Moldovei. Deși unirea provinciilor din spațiul românesc a fost de scurtă durată, reușita domnului Mihai Viteazu a fost o faptă care a menținut viu idealul locuitorilor autohtoni ai acestui spațiu, încă de la Burebista și anume formarea unui stat unic sub un singur conducător. Redescoperite în 1848, personalitatea lui Mihai Viteazul și unirea împlinită de el a fost un factor care a făcut posibilă transformarea conștiinței de neam în conștiință de țară. Mugurii Unirii care avea să fie împlințiți câteva decenii mai târziu apar în timpul Revoluției din 1848 din Țările Române. Acum, au loc întâlniri în țară și străinătate, în care discursurile oamenilor politici se axează pe apărarea drepturilor tuturor moldo-valahilor. Intelectualii și figurile reprezentative ale celor 3 mari provincii românești, printre care Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, se întâlnesc pe Câmpia de la Blaj, unde hotărăsc să lupte împotriva alipirii Transilvaniei la Ungaria

Un alt punct important în evoluția țărilor române și avansarea spre idealul de unire, împlinit abia în 1918, este domnia lui Alexandru Ioan Cuza. Prin dubla alegere ca domn al Moldovei și al Țării Românești și prin reformele socio-politico-economice, provinciile românești pășesc pe drumul spre Marea Unire. Prin diverse metode politice și diplomatice, Cuza îi sprijină pe românii din afara Principatelor Unite, menținând prin aceste acțiuni conștiința apartenenței la un singur neam.

Anul 1877 aduce România în prim planul unei lupte dintre Imperiul Rus și Imperiul Otoman. În același an, în 21 mai, parlamentul României (România era formată din Moldova și Țara

Românească) declară independența absolută a României. Independența, sfințită prin luptele la care au participat armatele române, a fost recunoscută și consfințită în mai toate cancelariile străine. Astfel, drumul spre Marea Unire continua.

Primul război mondial aduce cu sine mai multe schimbările la nivelul politicii și a factorilor de putere în spațiul european. Datorită unui context intern și extern favorabil, la 9 aprilie 1918, Basarabia se declară unită cu România. Câteva luni mai târziu, în 28 noiembrie 1918, are loc unirea Bucovinei cu Regatul României. Unirea provinciilor românești cu Regatul României nu rămâne fără ecou nici în Transilvania. La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, are loc o Adunare națională a tuturor românilor din Transilvania și Ungaria. În cadrul plebiscitului care are loc la Alba Iulia, populația venită în număr foarte mare din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș își alege reprezentanții și formează Marele Consiliu Național Român. Consiliul numește un guvern provizoriu, Consiliul Dirigent al Transilvaniei, condus de Iuliu Maniu. Câteva zile mai târziu, consiliul trimite la București o delegație condusă de Miron Cristea, care înmânează regelui Ferdinand I declarația de la Alba Iulia. La 24 decembrie Ferdinand I promulgă decretul prin care este confirmată legislativ unirea Ardealului cu Regatul României.

Iată o scurtă trecere în revistă a principalelor evenimente unioniste, desfășurate pe mai bine de 2000 de ani, evenimente care confirmă faptul că Marea Unire este în fapt o dorință a locuitorilor spațiului românesc, care își are originea undeva departe în negura timpului. Deși ar putea părea că Marea Unire este un rezultat exclusiv al secolului XX, observarea atentă a evenimentelor din istoria spațiului cuprins între Carpați și Dunăre relevă încercări periodice de înfăptuire a unui mare regat românesc, mai mult sau mai puțin în granițele fostului Regat Dacic. Succesiunea evenimentelor și condițiile specifice fiecărei perioade menționate anterior nu au permis realizarea dezideratului de unire al celor care au locuit spațiul românesc decât la 1 decembrie 1918. Prin înfăptuirea unirii de la Alba Iulia, provinciile românești devin un tot unitar, Marea Românie Unită, un vis și un ideal implinit al conștiinței și al sufletului românesc.

BIBLIOGRAFIE:

- *Aradul — permanență în istoria patriei*, editat de Comitetul de Cultură și Educație Arad, Arad, 1978, pp. 304–419
- *Aradul — cetatea Marii Uniri*, Alexandru Roz, Editura Mirton, Timișoara, 1993, pp. 9–31
- *Aradul cultural în lupta pentru înfăptuirea Marii Uniri (1908-1918)*, Vasile Popeangă, Ion B. Mureșianu, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, Arad, 1991, pp. 9–125.
- Consiliul Național Român din Blaj. *Protocoale și acte (noiembrie 1918-ianuarie 1919)*, Ediție îngrijită, prefată, indicii și glosar Viorica Lascu și Marcel Știrban, vol. I și II, Cluj Napoca, 1978
- I. Gheorghiu, C. Nuțu, *Adunarea Națională de la Alba Iulia. 1 decembrie 1918*, Editura Politică, București, 1968.

CONTEXT ISTORIC ȘI GEOGRAFIC AL MARII UNIRII

Prof. Andreea PARIȘI
Colegiul Național Traian

Marea Unire din 1918 a fost procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în anul 1918 în cuprinsul aceluiași stat național, România. Etape preliminare au fost Mica Unire din 1859 a Țării Moldovei cu Țara Românească și dobândirea independenței în urma războiului din 1877-1878, pe fondul renașterii naționale a românilor în parcursul secolului al XIX-lea.

Unirea Basarabiei, a Bucovinei și, în cele din urmă, a Transilvaniei cu Regatul României (așezisul Vechi Regat) a dus la constituirea României Mari. Ea a fost scopul intrării României în Primul Război Mondial de partea Antantei și a fost favorizată de mai mulți factori istorici:

Acțiunea politică decisivă a elitelor din Regatul României și din Austro-Ungaria în conjunctura favorabilă de la sfârșitul Primului Război Mondial

Prăbușirea Imperiului Austro-Ungar și a Imperiului Rus

Afirmarea principiului autodeterminării și a celui al naționalităților pe plan internațional, în contextul prezenței pe scară largă a sentimentului național în rândul populației românești.

Marea Unire este legată inexorabil de personalitățile regelui Ferdinand, reginei Maria și omului de stat Ionel Brătianu. Încheiată de facto la 1 decembrie 1918 odată cu unirea Transilvaniei, recunoașterea diplomatică a solicitat eforturi pe parcursul următorilor ani. În ciuda constituirii ei într-un scop esențial al politicii externe în următoarele două decenii, recunoașterea din partea Uniunii Sovietice nu a venit niciodată, iar din spre ea avea să vină în 1940 ultimatumul care a pus în acțiune dezmembrarea României Mari în avantajul Uniunii Sovietice, Bulgariei și Ungariei.

Noua întindere a statutului și noua structură socio-economică au produs schimbări fundamentale ale sistemului politic. Din cele două partide mari ale Vechiului Regat a supraviețuit doar Partidul Național Liberal, căruia în perioada interbelică i s-a opus Partidul Național Țărănesc, condus de Iuliu Maniu. Viața culturală a cunoscut o perioadă de efervescență fără precedent, manifestată în artă și știință.

Din câștigurile teritoriale ale anului 1918, doar Transilvania și Bucovina de Sud au rămas României după cel de-al Doilea Război Mondial. Basarabia, Bucovina de Nord și ținutul Herței au fost încorporate URSS, iar Cadrilaterul a rămas Bulgariei.

În anul 1990, după abolirea regimului comunist, parlamentul dominat de FSN a refuzat propunerea venită din partea opoziției, de a adopta ziua de 22 decembrie drept sărbătoare națională a României. Pe fondul confruntărilor interetnice de la Târgu Mureș din martie 1990 și a mineriadei din 13-15 iunie 1990, Parlamentul României a adoptat la 31 iulie 1990 legea nr. 10 din 1990, prin care a fost abrogată Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 903 din 18 august 1949 privind declararea zilei de 23 august ca sărbătoare națională și a proclamat în locul ei ziua de 1 decembrie drept sărbătoare națională.

BIBLIOGRAFIE:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Marea_Unire

https://www.google.ro/search?q=MAREA+UNIRE&client=opera&hs=JA0&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKewiE8tmyguneAhXQDOwKHc-4BSwQ_AUIDigB&biw=1326&bih=627#imgcr=k4hfOvOTelVEdM:

ECOUL MARII UNIRI DE LA 1 DECEMBRIE 1918

Prof. Adelina PARTENIE
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Odobleja”

Împlinirea în acest an a celor 100 de ani de la Marea Unire, înfăptuită în cetatea de la Alba Iulia, prin voința unanimă a românilor de peste Carpați, este un bun prilej de a reda, prin documente de arhivă și din presa vremii, modul în care bănățenii au perceput acest eveniment la care au participat cu toată răspunderea și însuflețirea, atitudinea lor în timp față de înfăptuirea hotărârilor luate. Documentele sunt extrem de numeroase, vom face numai o succintă prezentare.

Așa cum se cunoaște, în vara anului 1919, în Banat se instaurează administrația românească după retragerea trupelor regale sârbești. La 3 august trupele române își fac triumfal intrarea în Timișoara în entuziasmul general al populației românești.

O țară întregită cu teritorii care vremelnice fuseseră rupte de vitregia timpului se năștea pe 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia. Devenea realitate România Mare, după ce la 9 aprilie Basarabia s-a unit cu România, la 28 noiembrie, același an, Bucovina hotărâse unirea necondiționată cu Țara Mamă, iar la 1 decembrie, la Alba Iulia, Transilvania completa harta reală a statului român. Toate acestea se întâmplau la 50 de ani de la Mica Unire, momentul în care principatele române s-au unit sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza.

Actul, redactat de Vasile Goldiș, se intitula „Declarația de auto determinare națională” și făcea referire la cei aproximativ 3.500.000 de români care trăiau în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. Se sublinia necesitatea convocării unei adunări naționale, care să delege organele abilitate „să trateze și să hotărască în treburile care se referă la situația politică a națiunii române”. Totodată, se cerea „afirmarea și valorificarea drepturilor ei, nestrămutate și inalienabile, la deplina viață națională”.

Documentul a fost prezentat de Alexandru Vaida Voievod în Parlamentul de la Budapesta, în ședința din 5/18 octombrie 1918.

Tratatul între Consiliul Național Român Central și delegația Consiliului Național Maghiar, condusă de Jászi Oszkár, au avut loc la Arad, între 13 și 15 noiembrie. Partea maghiară a propus ca Transilvania să rămână în continuare în cadrul Ungariei, sub forma unui guvernământ românesc autonom, reprezentat în guvernul maghiar. Datorită acestei poziții, tratatul a eșuat.

“Privim în înfăptuirea unității noastre naționale ca la un triumf al libertății românești”, spunea Iuliu Maniu la Marea Adunare de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918.

În 1990, la 27 iulie, Parlamentul României hotărâște ca ziua de 1 Decembrie să devină Ziua Națională a României. Primul 1 Decembrie ca zi națională a fost marcat la Alba Iulia, la 1 decembrie 1990.

BIBLIOGRAFIE:

http://www.dacoromania-alba.ro/nr56/ecoul_marii_uniri.htm
<https://alba24.ro/momentele-care-au-precadat-marea-unire-de-la-1918-razboiul-unirea-basarabiei-dezmembrarea-imperiului-austro-ungar-372898.html>
<https://ziarulunirea.ro/marea-unire-de-la-1918-pagina-sublima-a-istoriei-romanesti-cronologie-298929/>

CENTENARUL UNIRII

Prof. Sergiu PARTENIE
Colegiul Național Traian

Întregul an 1918 este un an deosebit de important pentru istoria românilor, bogat în evenimente care ne-au marcat destinul: încheierea Primului Război Mondial, susținerea din partea aliaților tradiționali Franța, Anglia și Statele Unite în vederea realizării unirii, reintrarea în război alături de Antantă, precum și unirea provinciilor cu România. La început a fost unirea Basarabiei cu România, în 27 martie 1918, mai apoi a Bucovinei cu România, în 28 noiembrie 1918, iar toate acestea au culminat cu unirea Transilvaniei cu Țara Mamă România, la 1 decembrie 1918.

După cum observăm, practic, unirea tuturor provinciilor românești, a fost

Realizată pe parcursul întregului an 1918. Procesul a fost etapizat, programat și dus la îndeplinire cu multă pricepere, necesară în navigarea prin apele tulburi ale contextului internațional.

Deci, întregul an 1918 este important și plin de semnificații, motiv pentru

Care este corect să vorbim de Anul Centenar 2018 și, în consecință, să comemorăm anul 1918 pe întreaga durată a anului 2018.

Marea Unire din 1918 a fost procesul istoric în urma căruia

Toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în anul 1918 în cuprinsul aceluiași stat național, România. Etapele preliminare au fost Mica Unire din 1859 a Țării Moldovei cu Țara Românească și dobândirea independenței în urma războiului din 1877-1878, pe fondul renașterii naționale a românilor pe parcursul secolului al XIX-lea.

Unirea Basarabiei, a Bucovinei și, în cele din urmă, a Transilvaniei cu Regatul României (așezitul Vechi Regat) a dus la constituirea României Mari. Realizarea unirii a fost motivul intrării României în Primul Război Mondial de partea Antantei, iar actul unirii a fost favorizat de mai mulți factori istorici:

- acțiunea politică decisivă a elitelor din Regatul României și a elitelor intelectualității românești din Austro-Ungaria în conjunctura favorabilă de la sfârșitul Primului Război Mondial
- prăbușirea Imperiului Austro-Ungar și a Imperiului Rus
- afirmarea principiului autodeterminării și a celui al naționalităților pe plan internațional, în contextul prezenței pe scară largă a sentimentului național în rândul populației românești.

BIBLIOGRAFIE:

<http://centenarulromaniei.ro/anul-centenar-2018/>

https://ro.wikipedia.org/wiki/Portal:Centenarul_Marii_Uniri_a_României

UNIREA CELOR TREI PROVINCII CU ROMÂNIA

*Prof. Georgeta Maria PAVEN
Școala Gimnazială Ciugud, județul Alba*

Eveniment special în istoria poporului român, care finaliza un proces istoric obiectiv, un proces îndelungat trecut de lupte și jertfe, măreț din toate punctele de vedere, memorabilul act de la 1 Decembrie 1918 s-a impus atât contemporanilor, cât și posterității în primul rând prin copleșitorul său caracter plebiscitar și totodată profund democratic.

Actul de unire al Moldovei cu Muntenia din 159 a avut un mare răsunet în inimile tuturor românilor, trezindu-le speranța într-o apropiată întregire națională. În acest sens s-au concentrat toate eforturile neamului românesc în perioada cuprinsă între anii 1859-1918, România participând la primul război mondial. Deși în cursul războiului, cea mai mare parte a teritoriului României a intrat sub ocupație străină și astfel a fost silită să încheie o pace odioasă, privirile tuturor românilor continuau să se îndrepte, pline de nădejde, spre teritoriul liber al Moldovei.

Anul 1918 care a adus atâtea dezamăgiri, a fost în final prin prăbușirea a două mari imperii multinaționale, anul mării împliniri a visului secular, e cuprindere a românilor între granițele unui singur stat. La începutul Primului Război Mondial, România s-a declarat neutră în urma Consiliului de Coroană de la Sinaia din 21 iulie 1914, identificându-se două tabere: antantofilă și germanofilă. În anii neutralității atât Antanta cât și Puterile Centrale s-au străduit să atragă România în război, însă guvernul a rămas neînduplecat în poziția adoptată, socotind că încă nu a sosit momentul pentru a decizie. În legătură cu viitoarea atitudine a României au existat diverse opinii. Germanofili care se temeau de tendințele expansioniste ale Rusiei în frunte cu P.P. Carp, Titu Maiorescu, Constantin Stere și antantofili dintre care amintim: Nicolae Iorga, Barbu Delavrancea, Octavian Goga și alții, care urmăreau prăbușirea statului dualist, eliberarea Ardealului și Unirea. Guvernul condus de Ionel Brătianu a desfășurat o politică de neutralitate prudentă, discretă, așteptând un moment prielnic pentru intrarea în război.

Succesele Antantei în vara anului 1916 și cererea ultimativă a acestei alianțe ” Acum ori niciodată!” au determinat România să declare război Austr-Ungariei. La 4 august România a semnat tratatul de alianță cu Antanta, iar la 14/27 august 1916, în urma Consiliului de Coroană sub președinția regelui Ferdinand, Ion I.C. Brătianu face cunoscută poziția oficială a României. Tot acum armata română trece în Transilvania prin trecătorile Carpaților. Trupele române au pătruns în Sighișoara, Sibiu, Hunedoara, fiind primite cu bucurie de români, care așteptau de mult clipa eliberării. La scurt timp însă, Bulgaria intră în război împotriva României, ea fiind interesată de anularea prevederilor ” Păcii de la București”, din 1913, cu privire la pierderea Cadrilaterului.

Victoriile Antantei din vara anului 1918, au creat condițiile favorabile intrării României în război și continuarea luptei pentru eliberarea națională. În septembrie 1918, Bulgaria a fost învinsă de trupele Antantei, guvernul condus de generalul Constantin Coanda a ordonat mobilizarea armatei române iar trupelor germane să părăsească țara. România a declarat război Germaniei, care capitulează în 11 noiembrie 1918, la sfârșitul războiului situând România de partea Antantei. Participarea României la războiul mondial, între anii 1916-1918, a urmărit permanent idealul Marii Uniriși a pus din nou Europa în afă faptului împlinit.

Prima provincie unită cu patria-mamă a fost Basarabia. Aceasta a survenit pe fondul dezmembrării Imperiului Rus, odată cu proclamarea principiului autodeterminării. În anul 1917 s-a constituit Partidul Național Moldovean ce a coordonat mișcarea de eliberare națională. Cu prilejul Congresului Ostașilor Moldoveni de la Chișinău din octombrie 1917 s-a constituit Sfatul Țării, condus de Ioan Inuleț, care a proclamat Republica Democratică Moldovenească. Pe fondul situației din Rusia se cere ajutorul armatei române, acre pătrunde în Basarabia dar numai cu acordul Germaniei. La 27 martie 1918, Sfatul Țării a decis Unirea Basarabiei cu România.

A doua provincie unită cu România a fost Bucovina, în condițiile în care avea loc dezagregarea statului dualist Austro-Ungar. În octombrie 1917 s-a înființat Consiliul Național Român condus de Iancu Flondor, care a cerut autodeterminarea națiunii române la 15/28 noiembrie 1918 s-a întrunit la Cernăuți, Congresul General al Bucovinei care a decis unirea necondiționată a Bucovinei cu România.

A treia provincie unită cu România a fost Transilvania înfrângerea Austro-Ungariei îl determină pe împăratul Carol I să lanseze apelul ” Către popoarele mele credincioase” propunând federalizarea statului. Partidul Național Român care și-a reluat activitatea în 1917 a răspuns prin ” Declarația de la Oradea” care a fost prezentată parlamentului de la Budapesta de către deputatul Alexandru Vaida-Voevod. S-a constituit apoi Consiliul Național Român Central cu sediul la Arad, care hotărăște organizarea unei Mari Adunări Naționale la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918, a tuturor românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, la care au participat 1228 delegați și peste 100.000 de persoane. A fost adoptată o rezoluție prin care se decreta unirea lor și a tuturor teritoriilor locuite de ei cu România. Adunarea a fost deschisă de Gheorghe Pop de Băsești, iar Vasile Goldiș a dat citire Rezoluției Unirii. Au fost create Consiliuldirigent condus de Iulia Maniu care avea un rol executiv și Marele Sfat Național condus de Gheorghe Pop de Băsești care avea rol legislativ.

Trebuie precizat că la această mare realizare și-au adus contribuția serie de personalități ca: Ion Inculeț și Pan Halipa în Basarabia, Iancu Flondor și Ion Nistor în Bucovina, Vasile Goldiș, Iuliu Maniu, Ștefan Ciceo-Pop, Episcopul Ortodox Miron Cristea și cel greco-catolic Iuliu Hosu în Transilvania.

BIBLIOGRAFIE:

1. Arimia Vasile, Cartea neamului. Marea Unire din 1918- documente istorice, Editura Globus, 1993;
2. Bucur Bogdan, Cartea de aur a Centenarului Marii Uniri, Editura Rao Books, 2017;
3. Turcanu Ion, Papuc Mihai, Ciobanu Mircea, Basarabia în actul Marii Uniri de la 1918,Editura Știința.

NAȘTEREA MARIÍ UNIRI

*Prof. Gabriela PĂUNESCU
Școala Gimnazială „Petru Dumitriu”*

Românii s-au luptat pentru fiecare palmă de pamânt românesc. Triunghiul Morții a vărsat sângele atâtor bravi compatrioți care au luptat pentru un singur ideal, cel al României Mari.

Nenumăratele lor jertfe au salvat țara de la nimicire și au făcut posibil acel fericit 1 Decembrie 1918.

În același timp, să nu îi uităm nici pe românii care, în vitregiile sfârșitului Primului Război Mondial, nu doar că au înțeles șansa istorică ce li se oferea, dar care au și acționat în consecință.

Unirea cu Basarabia

În toamna lui 1917, întreaga Rusie se fărâmițează sub loviturile revoluției bolșevice. În Basarabia, guvernatorul guberniei renunță la prerogativele sale, înmânând puterea Sfatului Țării care anunță la scurt timp formarea unei republici autonome în locul fostei provincii rusești, Republica Democratică Moldovenească.

Numai că bolșevicii și dezertorii ruși care cutreierau teritoriul noii republici răspândeau teroare pe oriunde mergeau. Copleșite, autoritățile de la Chișinău cer intervenția armatelor române pentru a pune capăt tulburărilor interne.

Ostașii noștri trec Prutul și în câteva săptămâni reușesc să pună capăt agitațiilor bolșevice și a valului de jafuri și crime. Totodată, pe 24 ianuarie 1918, Sfatul Țării proclama independența republicii și după mai bine de un secol de ocupație, românii de dincolo de Prut aveau în mâini propriul destin. Iar ei își doreau unirea.

Deja la 11 martie 1918, Ion Inculț, președintele Sfatului Țării îl informează pe regele Ferdinand de "[...] expresiunea credinței neclintite a întregului popor românesc din Romania Răsăriteana, care în unire cu țara-mumă, vede chezașia desvoltarei sale libere, calea neîmpiedicata spre cultura națională și dreptatea socială."

Și într-adevăr, la 27 martie 1918, "În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica Democratică Moldovenească, în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de Neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu Mama sa România". Basarabia se dăruise Vechiului Regat.

Unirea cu Bucovina

Colapsul Austro-Ungariei la sfârșitul Primului Război Mondial a impulsionat crearea unui consiliu național român, prin care românii bucovineni și-au făcut auzită dorința de unire.

Numai că în fața nu doar a debandadei generale, dar și a agresiunilor ucrainenilor nemulțumiți, care doreau Bucovina de nord încorporată în Republica Populară a Ucrainei Occidentale, președintele Consiliului Național Român, Iancu Flondor, cere la 3 noiembrie 1918 statului român să-i ajute.

La 11 noiembrie 1918, generalul diviziei a 8-a Română, Iacob Zadik, intră în Cernăuți în ovațiile bucovinenilor "[...] pentru a ocroti viața, avutul și libertatea locuitorilor de orice neam și credință împotriva bandelor de criminali, care au început opera lor de distrugere în frumoasa noastră țară. Trecând hotarul pus între noi de o soartă vitregă acum 100 și mai bine de ani, trupele române sosesc în mijlocul vostru, aducându-vă dragostea și sprijinul lor [...]."

Comitetul executiv, care preluase puterea de la guvernatorul austriac la 27 octombrie 1918,

convoacă apoi un congres general pentru 28 noiembrie la care au participat reprezentanții principalelor naționalități conlocuitoare, pentru a se hotărî viitorul Bucovinei.

Delegații germani și polonezi i-au susținut pe omologii lor români, iar la sfârșitul lucrărilor "[...] Congresul General al Bucovinei, întrupând suprema putere a țării și fiind singuri cu puterea legiuitoare, în numele suveranității naționale, hotărâm: Unirea necondiționată și pe vecie a Bucovinei în vechile hotare pâna la Ceremus, Colacin și Nistru cu regatul României."

Declarația de la Alba Iulia

În același timp, Consiliul Național Român Central somează autoritățile maghiare să cedeze puterea în toate teritoriile "locuite de români în Ardeal și Țara Ungurească" printr-o notă trimisă la 10 noiembrie 1918, cerând un răspuns până pe 12 noiembrie.

Guvernul maghiar trimite o delegație să discute cu membrii consiliului, dar după două zile de negocieri, tratativele nu ajung la nicio concluzie.

Motiv pentru care, șase zile mai târziu se anunță convocarea Marii Adunări Naționale la Alba Iulia. În fiecare colț al Crișanei, Banatului, Ardealului și Maramureșului românii își desemnează delegații, iar cei 1228 de reprezentanți aleși se întrunesc apoi pe 1 decembrie la Alba Iulia.

În aclamațiile a peste 100.000 de români, este citit textul Rezoluției de la Alba Iulia de episcopul greco-catolic Iuliu Hossu, în care "Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noiembrie/1 Decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre."

O delegație este trimisă regelui Ferdinand pentru a-i înmâna Rezoluția Unirii, iar el o primește zicându-le că "[...] După Basarabia și Bucovina, mai lipsea o piatră dintre cele mai scumpe: Ardealul, cu ținuturile din Ungaria locuite de români. Azi ne-ați adus și aceasta ultimă piatră a clădirii, care încoronează marea operă de unire. Putem privi cu încredere în viitor, căci temelile sunt puternice."

Ferdinand Întregitorul, regele tuturor românilor

Cu toate acestea, ceea ce se înfăptuise era de necrezut. Idealul unirii se împlinise și în 1922, pe 15 octombrie, regele Ferdinand este încoronat regele Marii Români, în Catedrala de la Alba Iulia.

Președintele Senatului îi înmânează lui Ferdinand Coroană de Oțel a lui Carol I, înfățișând acum și însemnele provinciilor unite cu țara și spune "Punând pe capul meu, într-această străveche cetate a Daciei Romane, coroana de la Plevna, pe care noi și glorioase lupte au făcut-o pe veci coroana României Mari, mă închin cu evlavie memoriei celor care, în toate vremurile și de pretutindeni prin credința lor, prin munca și prin jertfa lor, au asigurat unitatea națională și salut cu dragoste pe acei care au proclamat-o într-un glas și o simțire de la Tisa până la Nistru și până la Mare."

BIBLIOGRAFIE:

www.ziare.com

ȘTEFAN CICIO POP - CORIFEU AL MARIII UNIRII

Prof. Luminița Daniela PEREȘI
Școala Gimnazială Gruia

Ștefan Cicio Pop s-a născut în satul Șigău, lângă Dej, la 1 aprilie 1865. Rămas orfan de mic copil a fost adoptat și crescut de către un unchi al său, Vasile Pop din Gherla. Școlile primare le-a făcut la Dej, iar cele medii la Liceul Maghiar de Stat din Dej și la Liceul Maghiar de Stat din Sibiu. A urmat cursurile universitare la Budapesta și Viena, unde a studiat Științele juridice. În 1891 a obținut doctoratul în drept și s-a dedicat avocaturii stabilindu-se la Arad.

După stabilirea sa la Arad, devine membru al Partidului Național Român și se implică cu toată forța în susținerea cauzei românilor transilvăneni. În 1894 a fost principalul avocat al Memorandiștilor, în procesul intentat acestora de către autoritățile maghiare. La vârsta de 40 de ani, în 1905, este ales deputat de Șiria, în Dieta Ungariei, unde susține cu consecvență timp de 14 ani cauza românilor din Transilvania. În 24 septembrie 1906 a fost condamnat la Cluj de autoritățile maghiare la 3 luni de temniță și o amendă de 800 coroane pentru două articole publicate în "Libertatea" care contraveneau politicii oficiale austro-ungare privind națiunea română din Transilvania.

Ca om politic a văzut în politică arta binelui comun. Numeroasele sale deplasări în teritoriu pentru a cunoaște problemele cu care se confruntau românii atestă de asemenea acest lucru. De o atenție deosebită s-a bucurat zona Munților Apuseni, locuită aproape în exclusivitate de către români, unde a călătorit în numeroase rânduri pentru a putea face cunoscute în Parlamentul de la Budapesta nedreptățile care au fost comise în rândul comunităților de români, care aveau consecințe profunde în plan demografic, cultural și politic.

Ca cetățean al statului din care a făcut parte, a respectat, a cunoscut și a prețuit legile, istoria și cultura acestuia. În multe rânduri, cu o înțelepciune pilduitoare a prezentat și invocat exemple din istoria Ungariei în eforturile sale pentru apărarea drepturilor și a identității naționale românești. Cu toate că românii reprezentau populația majoritară din Transilvania, aceasta a fost expusă politicii de asimilare, și a fost defavorizată din punct de vedere economico-social din cauza măsurilor arbitrare luate de guvernanți.

A fost alături de populația românească din Transilvania în toate problemele cu care s-a confruntat. În fața marasmului și problemei emigrării masive din Ardeal, analizând cu multă rigurozitate aceste chestiuni a intervenit cu verticalitate în ședința din 19 iulie 1906 în cadrul legislativului din Budapesta, adresând problema alterării structurilor etno-confesionale, emigrărilor și a colonizărilor, afirmând că nu prin măsuri polițienești se poate stopa emigrarea. Tot în acest an, în reuniunea parlamentară din 6 decembrie, a susținut un discurs în care a denunțat proiectul de lege referitor la bugetul ministerului de agricultură, referindu-se la situația grea a locuitorilor din Munții Apuseni. În 3 decembrie 1908 a abordat chestiunea iobăgiei, a sărăciei și a pedepselor aspre impuse asupra românilor. În 8 mai 1905, alături de clubul parlamentar dualist a denunțat politica de asimilare. La 18 mai și la 23 august 1908 a condamnat proiectul politicii de colonizare. Reprezentantul român a afirmat „*de noi nu se îngrijește imperiul deși am dat cele mai strălucite pilde de virtute și jertfă în războaie.*”

În toamna anului 1918, când Marele Război era spre final, iar Imperiul Austro-Ungar la un pas de dezmembrare, ca urmare a ideologiei lansate de președintele Statelor Unite, Woodrow Wilson, prin celebrele paisprezece puncte wilsoniene, românii, și-au asumat responsabilitatea desprinderii Transilvaniei de Ungaria în virtutea unei guvernări eficiente a acestei provincii, devastate de patru ani și mai bine de război. În 30 octombrie 1918, Ștefan Cicio Pop a fost unul din fondatorii Consiliului Național Român Central din Transilvania. La Marea Adunare de la Alba-Iulia, a fost ales ca membru al Marelui Sfat Național al Românilor din Transilvania, iar mai târziu, în 2 decembrie, vicepreședinte

al Consiliului Dirigent. A fost conștient de importanța seculară a acelor momente, a simțit cu tărie vibrația spiritului național, freamătul și sacrificiul generațiilor de până atunci. În lupta sa pentru unitatea națională i-au fost alături tinerii, în a căror inimă pulsau aceleași idealuri spirituale și culturale, care prin manifestări de fuziune națională de ambele părți ale Carpaților, și-au cultivat constructiv energiile creatoare în consolidarea statului român și în făurirea României Mari.

În personalitatea sa regăsim noblețea și generozitatea intelectualului, înțelepciunea, omenia și solidaritatea umană, trăsături fundamentale ce vor sta la baza viitorului stat român unificat: în toamna anului 1918 și-a ipotecat casa alături de toate proprietățile pentru a cumpăra arme și uniforme gărzilor naționale din armata românească a Transilvaniei. Ar fi impropriu să gândim că inima sa nu a fost în permanență alături și de românii de la sud de Carpați.

În 22 ianuarie 1919, într-un interviu cu privire la participarea Ardealului la viața politică din România Mare a afirmat: „Nucleul, cheagul României Mari este și rămâne Regatul. Spre el trebuie, hotărât, să convergeze toate silințele noastre de pretutindeni. Aici sunt bărbații politici cu adâncă experiență și o viață politică cu vechi tradiții. Eu văd mult mai roz decât dumneavoastră, cei de-aici, chiar scăderile partidelor dumneavoastră politice. Nucleul acesta al românismului, peste care au trecut atâtea vicisitudini istorice, și care nu numai a rezistat, dar s-a întregit cu noi, trebuie să aibă calități înfinit mai robuste decât socotesc eu însumi. De aceea nu găsesc întemeiat pesimismul dumneavoastră al celor de aici. Mai târziu, odată cu contopirea noastră sufletească, în Constituantă, desigur că și noi vom lua parte la viața politică a Regatului, căci atunci în viața parlamentară, se vor închea partidele pe chestiuni integrale de principii. Atunci va veni și doritul amestec politic între noi.”

Activitatea sa politică și diplomatică, ca Ministru de Externe, vicepreședinte al Partidului Național Țărănesc, în repetate rânduri ca președinte al Consiliului de Miniștri, președinte al Adunării Deputaților, a conferit României un prestigiu important la nivel internațional. Un adevărat vizionar european, conștient de importanța istorică, de originea latină și apartenența profund europeană a românilor, cu o percepție aparte asupra europeismului și a culturii europene, un pacifist prin excelență, întotdeauna preocupat de importanța contextului geopolitic mondial, alături de personalități de talia lui Nicolae Titulescu, Léopold Boissier, Julián Besteiro, Elena Văcărescu sau Gheorghe Mironescu a contribuit la îmbogățirea patrimoniului cultural și politic european.

Ștefan Cicio Pop a lăsat peste veacuri viitoarelor generații un adevărat legat de viață, ce se cuvine a fi prețuit și cinstit de fiecare român, trasând liniile fondatoare ale României cu o credință fermă și nezdruccinată într-un destin și un viitor luminos prin cultivarea și dezvoltarea valorilor națiunii române întru bunăstarea și fericirea întregii umanități.

BIBLIOGRAFIE:

1. Nicolae Iorga, *Oameni cari au fost*, Vol. III, București, 1936
2. Corneliu Pădurean (Coord.), *Ștefan Cicio-Pop. Studii*, Arad, Gutenberg Univers, 2009.
3. Teodor V. Păcățian, *Cartea de aur sau luptele politice-naționale ale românilor de sub coroana ungară*, Vol. III, Sibiu, 1915.

IULIU MANIU - CONTRIBUȚII LA FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

*Prof. Angelica PIROI
Școala Gimnazială nr. 5, Drobeta - Turnu Severin*

Născut la 8 ianuarie 1873 în localitatea Bădăcin, comuna Pericei, fiu al lui Ioan și Clara Maniu, Iuliu Maniu și-a petrecut copilăria la Șimleu Silvaniei și Bădăcin. A urmat școala primară la Blaj, absolvind, apoi, liceul reformat calvin din Zalău. A efectuat studii la Universitatea din Cluj pe care le-a continuat la Budapesta și la Viena, unde a devenit doctor în drept în anul 1896. Revenit în Transilvania, s-a stabilit la Blaj, începându-și activitatea de avocat al Mitropoliei greco-catolice și profesor de drept civil la Academia Teologică greco-catolică din "Mica Romă" a Transilvaniei.

Carierea politică și-a început-o în cadrul Partidului Național Român din Transilvania. Debutează ca membru, iar apoi președinte al Societății Academice „Petru Maior”, fiind cooptat în 1897, la numai 24 de ani, în comitetul de conducere al PNR. În Monarhia Austro-Ungară, a fost ales, în 1906, deputat în Parlamentul din Budapesta, ca deputat de Vințu de Jos, comitatul Alba, activitatea sa parlamentară dezvăluindu-i calități remarcabile. Pe 22 mai 1906 ține primul său discurs în Dieta de la Budapesta. În iunie 1915 Maniu a fost încorporat în Armata Comună austro-ungară și trimis pe frontul italian, de unde a fost demobilizat în 1918, întorcându-se la Arad. Împreună cu personalități de primă mărime ale Partidului Național Român din Ungaria și Transilvania, Iuliu Maniu a participat la pregătirea unirii Transilvaniei cu Vechiul Regat.

După întoarcerea din Italia, Maniu a fost trimis la Viena pentru a negocia drepturile minorității române din Transilvania, înființând, la 30 octombrie 1918, la Viena, Consiliul Național al Românilor din Transilvania. A sosit la Arad în 14 noiembrie 1918, unde a pus capăt negocierilor dintre CNR și Oszkár Jászi, reprezentantul guvernului Mihály Károlyi, prin decderea rupei Transilvaniei de Austro-Ungaria, spre unire cu restul teritoriilor românești (Vechiul Regat). Iuliu Maniu s-a numărat între organizatorii Marii Adunări de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, unde s-a decis unirea Transilvaniei cu Regatul României. Pe 2 dec. 1918 a fost ales în funcția de ministru-prezident al Consiliului Dirigent al Transilvaniei, funcție echivalentă cu cea de guvernator, îndeplinind, totodată, și funcția de ministru de interne.

După dizolvarea Consiliului Dirigent la 4 aprilie 1920, de Guvernul Alexandru Averescu, relațiile dintre Iuliu Maniu și politicienii din București s-au înrăutățit. Acuzând favorizarea PNL și împingerea intelectualității ardeleni într-un con de umbră, Maniu a refuzat să voteze Constituția din 1923, invocând chestiuni de principiu. Partidul Național Român din Transilvania a reclamat, prin vocea lui Iuliu Maniu, faptul că modificarea Constituției din 1866 putea fi făcută doar prin alegerea unei Adunări Constituante, așa cum era prevăzut la art. 128. În loc să procedeze astfel, guvernul condus de Ion I. C. Brătianu a profitat de faptul că PNL-ul câștigase alegerile din martie 1922, și nevrând să riște alegerea unei constituante, a pus Senatul și Camera Deputaților să voteze, la 26 martie, respectiv 27 martie 1923, o nouă constituție, folosindu-se, astfel, de majoritatea de care dispunea în Parlament.

Iuliu Maniu nu a participat la încoronarea regelui Ferdinand și a reginei Maria la Alba Iulia, ceremonia fiind monopolizată de ierarhii ortodocși, deși ponderea ortodoxă în Transilvania era de doar 27%. Partidul Național Român din Transilvania s-a unit în 1926 cu Partidul Țărănesc al lui Ion Mihalache, constituind Partidul Național Țărănesc. Iuliu Maniu a fost președinte al partidului (1926-1933 și 1937-1947) și de trei ori prim-ministru al României între 1928 și 1933.

Pentru a aduce PNȚ la putere, Maniu s-a implicat în organizarea unor proteste publice împotriva guvernelor PNL (manifestațiile din mai 1928) și a plănuț efectua „Marșului asupra Bucureștiului”, un marș al țăranilor ardeleni la București, după modelul Marșului asupra Romei al

lui Mussolini. Va reuși obținerea unei majorități favorabile PNT, în urma alegerilor din decembrie 1928. Din pacate, prima guvernare țărănistă a avut loc în perioada mării depresiuni economice, iar programul lui Maniu nu a putut fi implementat.

Criza dinastică din anii 1920 a pus principalele partide politice (PNL și PNT) pe poziții opuse. Guvernul Ion I.C. Brătianu a dat mai multe lovituri taberei carliste (alcătuită din susținătorii lui Carol al II-lea): în octombrie 1927, a fost arestat Mihail Manoilescu, fiind acuzat de tulburarea ordinii constituționale a statului. După moartea lui Ion I.C. Brătianu, în campania sa vizând răsturnarea liberalilor de la putere, PNT nu a ezitat să agite problema revenirii lui Carol.

În cadrul înțelegerilor privind întronarea succesorului regelui Ferdinand ar fi intrat și plănuita încoronare a lui Carol la Alba Iulia, pentru care manifestele au fost imprimate în Ungaria. Întreaga acțiune a fost dejucată de serviciile române de informații, care au obținut de la guvernul englez expulzarea lui Carol din Marea Britanie (unde acesta aștepta desfășurarea evenimentelor). În schimb, Carol a dus imediat o politică proprie, nu a mai recunoscut cele promise (că-și va relua căsnicia cu regina Elena, mama regelui Mihai ș.a.) și l-a înlăturat pe Maniu rapid de la guvernare. Iuliu Maniu s-a opus în permanență guvernării autocratice a regelui Carol al II-lea, iar în particular înființării în 15 decembrie 1938 a Frontului Renașterii Naționale, o formațiune totalitară, care dădea startul unipartidismului român. În aceeași zi de 15 decembrie 1938, Iuliu Maniu și alți cincizeci de membri importanți ai Partidului Național Țărănesc, au prezentat regelui Carol al II-lea un memorandum: *Patria de lux. Memorandumul românilor din Transilvania (Ardeal, Banat, Crișana, Satu-Mare, Maramureș) prezentat M.S. Regelui Carol II în 15 decembrie 1938*, în care este sever criticată dictatura regală și centralizarea excesivă a țării.

După eșecul politicii lui Carol al II-lea și pierderile teritoriale din 1940, Maniu a refuzat colaborarea cu regimurile instalate după 6 septembrie 1940. Datorită apropierii de Iuliu Maniu, Corneliu Coposu a fost martor ocular și participant la nenumărate evenimente politice importante, fapt care i-a permis, ulterior, să dea informații inedite, să corecteze erori factuale ori istoriografice, interpretări greșite sau tendențioase ale istoriei și politicii interbelice, din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, din perioada postbelică și din cea comunistă.

Începând cu 1940, Maniu a fost un opozant al regimului lui Ion Antonescu, între Maniu, Brătianu și Ion Antonescu existând un schimb de corepondență privitoare la deciziile politice ale conducătorului statului. În jurnalul lui Corneliu Coposu se regăsesc detaliile privind rolul central jucat de către Iuliu Maniu în organizarea loviturii de stat de la 23 august 1944, prin care România ieșea din alianța cu Germania lui Hitler și intra în alianță cu puterile occidentale și URSS, care au implicat partidele politice, grupuri din diplomatie, armată, casa regală. Iuliu Maniu l-a convins pe tânărul rege Mihai I să participe la înlăturarea de la putere a mareșalului Antonescu, ceea ce a conferit legitimitate politică actului de la 23 august 1944.

După 23 august 1944, Maniu a luptat împotriva preluării țării de către comuniști, proces pe care a refuzat să-l accepte, încrezător în sprijinul marilor puteri occidentale. La 1 noiembrie 1944, Iuliu Maniu îl întreba printr-o telegramă pe vicemareșalului Donald Stevenson dacă guvernul britanic are de gând să predea România Uniunii Sovietice, răspunsul fiind negativ. Pe 8 noiembrie însă ministerul de externe al Marii Britanii (Foreign Office) îi scria reprezentantului său la București (John Le Rougetel) într-o telegramă strict confidențială că înțelegerea dintre Churchill și Stalin privind Grecia și România orientează politica britanică. S-a opus instalării guvernului Groza la 6 martie 1945, protestând mereu împotriva încălcării democrației, inclusiv prin memorii adresate puterilor occidentale. A obținut, alături de PNT, o victorie zdrobitoare în alegerile din 19 noiembrie 1946, rezultate eliminate însă prin falsificarea alegerilor de comuniști.

În urma înscenării de la Tămădău a fost arestat, la 14 iulie 1947, de autoritățile comuniste și judecat pentru „înalță trădare” în procesul început la 29 octombrie 1947. Prin sentința dată la 11 noiembrie 1947, Iuliu Maniu era condamnat la închisoare pe viață. În august 1951 este transferat la Sighet. În ultimele luni de viață, colegul său de celulă a fost N. Carandino, în ale cărui memorii se găsesc relatările privind ”testamentul politic” și ”testamentul religios” ale ”Domnului Președinte”,

precum și detalii importante din viața, activitatea politică, gândirea morală, religioasă, politică a lui Maniu. Iuliu Maniu s-a stins din viață la 5 februarie 1953 la Sighet, în vârstă de 80 de ani, cadavrul său fiind aruncat într-o groapă din Cimitirul Săracilor, de la marginea orașului Sighet.

BIBLIOGRAFIE:

- Corneliu Coposu, *File dintr-un jurnal interzis. 1936-1947, 1953, 1967-1983*, ediție îngrijită de Doina Alexandru, București, Editura Vremea, 2014. ISBN 978-973-645-647-3.
- Giurescu, Dinu (1996), *Guvernarea Nicolae Rădescu*, București: Editura All, ISBN 973-571-035-8
- Ionel Pop, Z. Boila, Matei Boilă (1998). *Amintiri despre Iuliu Maniu*. Cluj-Napoca: Editura Dacia.
- Lucian Boia, *Cum s-a românizat România*, Humanitas, București 2015 ISBN 978-973-50-4832-7.
- Apostol Stan, *Iuliu Maniu, biografia unui mare român*, Editura Saeculum I.O., București, 1997.
- Traian D. Lazăr, *Iuliu Maniu și serviciile secrete: 1940-1944*, Editura Mica Valahie, 2006.

MAREA UNIRE DIN 1918- CONTEXT ISTORIC

Prof. Oana- Mihaela PLENICEANU
Liceul Teoretic "Dr. Victor Gomoiu", Vînju Mare

„Sunteți legați de-acest pământ al patriei prin tot ce-a fost înaintea voastră, prin tot ce va veni după voi; prin aceia care v-au născut și prin aceia pe care îi veți naște; prin trecut și prin viitor; sunteți legați prin mormintele strămoșilor și prin leagănele nepoților ” (Jaures)

Marea Unire din 1918 reprezintă pagina cea mai sublimă a istoriei românești, reprezintă procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în cuprinsul aceluiași stat național, România. Anul 1918 a fost anul în care s-a realizat unul dintre celele mai mari visuri ale românilor de pe întreg teritoriul țării, și anume, acela de a locui toți în hoarele aceluiași stat. Realizarea statului național unitar român a fost un proces îndelungat, realizat cu mari sacrificii de ostașii români, ostași care au demonstrat pe câmpul de luptă că putem avea o patrie reîntregită. Procesul s-a realizat în mai multe etape, prima dintre provinciile care s-au unit cu Țara Mamă România a fost Basarabia, numită și lacrima neamului românesc, la 27 martie 1918, urmând apoi, ca pe data de 9 aprilie 1918 regele Ferdinand I al României să precizeze că...”în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria...de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu România!”. A doua etapă, este reprezentă de unirea celei de-a doua provincii românești cu Vechiul Regat, Bucovina, numită și pădurea de fag, care a început în toamna anului 1918, iar pe 15/28 noiembrie 1918, Congresul General al Bucovinei a hotărât „unirea necondiționată și pe vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru cu Regatul României”. A urmat apoi Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, care a avut loc la 1 decembrie 1918 și la care au participat 1228 de deputați pentru a vota Rezoluția de la Alba Iulia, prin care se pecetluia Unirea Transilvaniei cu Regatul Român. Odată cu unirea Transilvaniei s-a desăvârșit procesul integrării naționale.

Astfel, unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România reprezintă finalul de drum în procesul anevoios al făuririi statului național unitar român. Nu putem vorbi despre realizarea Marii Uniri fără a ne aduce aminte de martirii care și-au dat viața pentru acest ideal și care au făcut posibil acest vis secular al românilor. În viața unui popor există fapte de extremă importanță, care pot determina însăși existența lui. Aceste fapte, transmise din generație în generație, sunt mărturii ale destinului istoric lăsate posterității. Multe dintre ele au fost realizate cu mari sacrificii de adevărații martiri ai neamului care s-au jertfit pentru țară, neam și libertate. Și în trecut, dar și în prezent războaiele au fost și sunt cele mai diabolice conflicte pentru finalizarea unor litigii politice sau economice, provocate, de multe ori, fără discernământ, și implicând sacrificii care depășesc cu mult prejudiciile materiale. Acestea din urmă pot fi recuperate, dar nu pot fi întorși eroii căzuți în cursul confruntărilor care sunt, aproape în totalitate, fii ai satului românesc, ai celor ce alcătuiesc talpa țării. Numele lor nu trebuie date uitării, urmând a fi păstrate în inimile noastre, sacrificiul acestor eroi fiind un îndemn spre unire a românilor și salvarea Patriei clădită pe sacrificiul lor. O unire în cuget și simțiri, pentru realizarea idealurilor naționale, neacceptând sfâșierea hotarelor neamului românesc. Unirea din 1918 reprezintă cel mai înalt act de voință națională împlinit vreodată de români.

Ce sărbătorim la Centenarul Marii Uniri?

Azi, la ceas aniversar, să nu uităm credința românilor, care au făcut posibilă Unirea, că toată suflarea românească trebuie să trăiască împreună, într-un singur stat; Efortul susținut al românilor, de-a lungul timpului, de a se opune invadatorilor, de multe ori purtând cu aceștia un război asimetric și efortul de a apăra fiecare palmă de pământ românesc în parte, chiar cu prețul vieții; Priceperea și viziunea politică a liderilor și a elitelor românești care au întreprins toate cele necesare ca visul românilor de a trăi într-un singur stat să devină realitate; Eroismul și jertfa celor fără de care visul

românilor de veacuri, Marea Unire, nu ar fi fost posibil, martirii care au căzut pe câmpul de luptă, lăsând în urmă familii îndurețate, doar pentru că credeau în acest ideal al iubirii de țară, și nu în ultimul rând, Rațiunea românilor de a căuta în permanență cele mai bune împrejurări pentru concretizarea aspirațiilor legitime și valorificarea acestor ocazii, obiectiv îndeplinit cu multă pricepere, necesară în navigarea prin apele turburi ale contextului internațional.

Principala dimensiune a centenarului este aceea educativă, pentru ca tânăra generație, dar și societatea românească în ansamblu, să-și însușească valorile, atitudinile și convingerile patriotice și să înțeleagă mesajul și sacrificiul generației Marii Uniri și nu în ultimul rând, să cultive valori și atitudini care să ducă mai departe spiritul generației de la 1918. Aceasta este România mea, văzută atât prin ochi de copil, cât și prin ochii de adolescent și să nu uităm că „Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut, ci, mai ales, iubirea trecutului fără de care nu există iubire de țară”, așa cum spunea marele nostru poet, Mihai Eminescu.

BIBLIOGRAFIE:

1. Leonid Boicu, 1978, *Diplomația Europeană și triumful cauzei române*, Ed. Junimea, Iași;
2. Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, 2002, *Istoria României*, Editura Corint, București;
3. Florin Constantiniu, 1997, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București;
4. Dumitru Ivănescu (ed.), 2005, *Unirea Principatelor. Momente, fapte, protagoniști*, Ed. Junimea, Iași;
5. Ioan Scurtu, 1988, *Alba Iulia, 1 Decembrie 1918*, Editura Sport-Turism, București.

MAREA UNIRE DE LA 1918

*Prof. înv. primar Vasilica POPESCU
Școala Gimnazială „Mihai Viteazu”, Strehaia*

„...Marea Unire din 1918 a fost și va rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția sa stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera nici a unui om politic, nici a unui guvern, nici a unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan râvnit cu putere, din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-i călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit [...]. Nu o victorie militară a stat la temelie României Mari, ci actul de voință al națiunii române de a-i da armătura teritorial-instituțională, care este statul național. [...]” Astfel marchează regretatul academician Florin Constantiniu semnificația istorică a zilei de 1 decembrie 1918.

Unirea Transilvaniei cu România de la 1 Decembrie 1918 reprezintă fără doar și poate evenimentul principal al istoriei României și totodată realizarea unui deziderat al locuitorilor granițelor vechii Dacii. Aniversăm cu respect în fiecare an Ziua Națională a României la 1 Decembrie, prilej de rememorare a jertfei înaintașilor și a luptei pentru constituirea statului național român. Cu acest prilej, discutăm, polemizăm, dezbatem cu privire la rolul maselor și al personalităților în anul plin de istorie 1918. Unirea din 1918, realizată de niște patrioți vizionari, rivalizează palid astăzi cu faptele unor personaje contemporane. Tinerii nu prea știu ce sărbătoresc, cei mai în vârstă visează la vremurile apuse, iar mulți folosesc ziua liberă pentru a-și rezolva din problemele restante din cauza serviciului.

Dar să vedem despre ce evenimente și personalități este vorba... Victoria Antantei, care începea să se contureze în 1918 în Europa Occidentală, s-a repercutat și pe frontul din Peninsula Balcanică. Armata generalului Sarrail, care practic era blocată de ani la Salonic, înainta și depășea liniile armatei bulgare. În România, la 24 octombrie/6 noiembrie 1918, Guvernul Alexandru Marghiloman își dădea demisia. I-a urmat un Executiv condus de generalul Constantin Coandă, care proclama remobilizarea armatei române și la 28 octombrie/10 noiembrie 1918, România reintra în război. După numai o zi, războiul lua sfârșit în Europa Occidentală. În partea de răsărit a continentului nostru, după armistițiul de la Belgrad, la 31 octombrie/13 noiembrie 1918, operațiunile militare au mai continuat cu intermitențe pe teritoriul Ungariei.

Înfrângerea militară aducea cu sine destrămarea imperiilor multinaționale din cadrul Puterilor Centrale. Aceasta era urmată de intensificarea mișcării naționale a popoarelor aflate pe drumul deplinei autonomii și independențe. La 26-28 martie 1918 a avut loc la Roma un Congres al naționalităților din Austro-Ungaria, care a votat o moțiune, cerând recunoașterea dreptului fiecărei națiuni de a se constitui într-un stat național independent sau de a se uni cu statul său național, dacă acesta exista deja.

La 27 martie 1918, Sfatul Țării din Basarabia a votat unirea Basarabiei cu România. În vara anului 1918 s-a constituit în capitala Franței Consiliul Național al Unității Române, condus de Take Ionescu, iar printre membri avându-i pe Vasile Lucaciu, Octavian Goga, dr. Constantin Angelescu și Ioan Th. Florescu. Consiliul a fost recunoscut de către guvernele Antantei drept exponentul intereselor poporului român. La începutul toamnei, Congresul de la New York al românilor, cehilor, slovacilor, polonezilor, sârbilor, croaților și rutenilor a solicitat dezmembrarea Austro-Ungariei și eliberarea tuturor popoarelor din cadrul său.

Evenimentele se precipitau și în Transilvania. La 29 septembrie 1918, Comitetul Executiv al Partidului Național Român a adoptat în unanimitate, „în virtutea dreptului național al fiecărei națiuni de a dispune de ea însăși”, Declarația de la Oradea, elaborată de Vasile Goldiș, prin care se dorea recunoașterea acestui for ca organ provizoriu de conducere al Transilvaniei. Peste o săptămână, Declarația ere citită în Parlamentul de la Budapesta de către Alexandru Vaida Voevod, în timp ce, la

Viena, Iuliu Maniu dorea să mobilizeze 70.000 de soldați transilvăneni din fosta armată austro-ungară, cu care să meargă în Transilvania.

La 3 octombrie 1918 era publicat de către împăratul Carol I de Habsburg al Austro-Ungariei manifestul intitulat Către popoarele mele credincioase, care propunea reorganizarea Austro-Ungariei ca un stat de tip federal de șase state independente (austriac, ungar, ceh, iugoslav, polonez și ucrainean). Imediat a apărut Declarația Corpului voluntarilor transilvăneni și bucovineni, care a respins manifestul împăratului Austro-Ungariei și a proclamat unirea teritoriilor lor cu Regatul României.

La 27 octombrie 1918 s-a constituit Consiliul Național Român al Bucovinei, sub conducerea lui Iancu Flondor, care a afirmat dorința Bucovinei de unire cu România, eveniment proclamat, la 28 noiembrie 1918, la Cernăuți. La 3 noiembrie 1918 se constituia Consiliul Național Român Central din Transilvania, ce reunea reprezentanții Partidului Național Român și ai Partidului Social-Democrat și care, în condițiile rapidei dezintegrări a aparatului administrativ maghiar, a preluat controlul Transilvaniei. Ca urmare, guvernul maghiar, condus de Károlyi Mihály, a încercat să intre în negocieri cu Consiliul Național Român Central. Tratatativele s-au purtat la Arad, între 13-15 noiembrie 1918, și au eșuat. În același timp, guvernul maghiar a semnat la 13 noiembrie 1918 armistițiul de la Belgrad, care stabilea o linie de demarcație între Ungaria și Transilvania, care lăsa orașele Satu Mare, Oradea, Beiuș, Arad și regiunile Crișana și Maramureș sub control maghiar, iar Banatul sub administrația Serbiei.

Consiliul Național Român Central a convocat pentru 18 noiembrie/1 decembrie 1918, la Alba Iulia, o adunare națională a românilor din Transilvania și Ungaria. De ce la Alba Iulia? Mai întâi, deoarece la 1 noiembrie 1599 Mihai Viteazul intrase în cetate, care a devenit capitala domnitorului în timpul scurt cât reușise să săvârșească Unirea Țărilor Române. Mai apoi, în 1784, pe platoul Cetății, Horia și Cloșca au fost frânți pe roată în urma condamnării lor. Pentru buna desfășurare a lucrărilor urma să fie aleși 600 de deputați pe bază de vot universal și, respectiv, 628 reprezentanți ai organizațiilor și societăților culturale. Pe parcursul a două săptămâni, au fost aleși câte 5 reprezentanți de circumscripție.

Marea Adunare Națională a fost pregătită cu minuțiozitate, discuțiile purtându-se îndeosebi în jurul Rezoluției Unirii, redactată de Vasile Goldiș. Unii au cerut ca Unirea să se facă pe baza proclamării autonomiei Ardealului. Tineretul a solicitat unirea fără niciun fel de condiții. Socialiștii se temeau de stările politice din vechiul Regat al României. În cele din urmă, s-a adoptat formula unei autonomii provizorii.

Anunțând popoarelor lumii voința și hotărârea sa, națiunea română declara prin manifest că ea „din ceasul acesta, oricum ar decide puterile lumii, este hotărâtă a pierii mai bine decât a suferi mai departe sclavia și atârnarea...” În vederea realizării acestui deziderat, în încheierea manifestului se cerea sprijinul întregii populații române din Transilvania, care „spera și aștepta că în năzuințele ei pentru libertate o va ajuta întreg neamul românesc, cu care una vom fi de aici înainte în veci”.

Anunțând programul Adunării Naționale Constituante, Comitetul organizatoric adresa următorul apel: „Frați români, locul cel mai istoric al neamului vă așteaptă cu brațele deschise, veniți deci să-l atingeți cu pasul vostru, ca să simțiți fiorul ce l-a mișcat odată pe marele voievod cu numele de arhangheli, pe martirii Horea, Cloșca și Crișan, pe craiul munților, Avram Iancu, și pe toți cei care au început și lucrat la realizarea Visului de veacuri pe care noi cei de azi îl vedem ca pe răsăritul cel mai strălucit al celei mai senine zile a neamului românesc”.

Adunarea de la Alba Iulia s-a ținut într-o atmosferă de mare sărbătoare. Au venit 1.228 de delegați oficiali, reprezentând cele 130 de cercuri electorale din comitatele românești. Aceștia li s-au adăugat episcopii, delegații consilierilor, ai societăților culturale românești, ai școlilor medii și institutelor pedagogice, ai reuniunilor de meseriași, ai Partidului Social-Democrat Român, ai organizațiilor militare și ai tinerimii universitare. Pe lângă toți aceștia, s-au adunat peste 100.000 de oameni, care au sosit cu trenul, cu căruțele, călări, pe jos, cu steaguri tricolore în frunte, cu table indicatoare ale comunelor ori ale ținuturilor. Drumul spre Cetățuia de la Alba Iulia era flancat de

șirurile de țărani români înveșmântați în sumanele de pătură albă și cu căciulile oștenilor lui Mihai Viteazul. Pe porțile cetății flutura drapelul tricolor. De pe opt tribune se explica maselor populare măreția vremurilor pe care le trăiau și importanța adunării. Concomitent, în sala Cazinei Militare, delegații au ținut ședința. Prin aceasta, adunarea de la Alba Iulia a căpătat caracterul unui plebiscit al tuturor românilor.

Vorbitorii, în persoana lui Ștefan Cicio Pop, au prezentat condițiile istorice în care se desfășura adunarea. Vasile Goldiș a făcut o expunere a istoriei românilor și a argumentat necesitatea Unirii. A urmat apoi Iuliu Maniu, care a insistat asupra împrejurărilor în care se realiza Unirea. Iosif Jumanca a adus adeziunea la Unire a lucrătorilor industriali.

La 18 noiembrie/1 decembrie 1918, deputații au decis în unanimitate cu privire la unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România, pe baze democratice, cu păstrarea unei autonomii locale și cu egalitatea naționalităților și a religiilor. Rezoluția votată de Marea Adunare Națională a solicitat: „Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.

Egală îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din Stat.

Înfăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate tărâmurile vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe, în vârstă de 21 de ani, la reprezentarea în comune, județe ori parlament.

Desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire, libera propagandă a tuturor gândurilor omenești.

Reforma agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființând fidei-comisele și în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i se va face posibil țăranului să-și creeze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atât cât o să poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte, potențarea producției.

Muncitorimei industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii, care sunt legiferate în cele mai avansate state industriale din Apus”.

Cu prilejul Adunării, s-a constituit și Marele Consiliu Național Român, de fapt un organism legislativ, format din 200 de membri aleși și 50 de membri cooptați. A doua zi, acest Consiliu a ales un guvern provizoriu, numit și Consiliul Dirigent al Transilvaniei, în frunte cu Iuliu Maniu. Consiliul a hotărât să trimită la București o delegație, condusă de episcopul de Caransebeș, Miron Cristea (viitorul patriarh al României). Acesta, la 1/14 decembrie 1918, înmânează regelui Ferdinand I Declarația de la Alba Iulia. La 11/24 decembrie 1918, regele Ferdinand promulgă decretul de sancționare a Unirii.

Adunarea de la Alba Iulia s-a desfășurat fără prezența trupelor române. Primii soldați au trecut Munții Carpați la 13 noiembrie 1918, iar acțiunea s-a intensificat după 20 noiembrie, primele orașe în care au intrat unitățile militare române fiind Toplița și Miercurea Ciuc, la 26 noiembrie, deci în zona secuiască a Transilvaniei, care oricum nu și-a trimis reprezentanți la Alba Iulia. La 1 decembrie 1918, trupele române nu trecuseră linia Mureșului decât într-un singur loc, în zona orașului Târgu Mureș.

După adunarea de la Alba Iulia, atitudinea guvernului de la Budapesta față de românii ardeleni s-a radicalizat. Budapesta nu a recunoscut adunarea de la Alba Iulia și nici înființarea Consiliului Dirigent. Mai mult, la 8 decembrie 1918, primul ministru maghiar Károlyi l-a numit pe István Apáthy comandant al „Comisariatului pentru Ungaria de Est”. Pe de o parte, guvernul maghiar și-a dat seama că lipsa unor forțe militare regulate îi submina situația în teritoriile pe care le considera drept maghiare, începând din decembrie să-și reorganizeze armata. Ca atare, a fost absolut necesară înaintarea trupelor române dincolo de Mureș, fie și numai din acest motiv.

La un moment în care în România patriotismul este atât de puțin important și în Europa se vorbește tot mai mult despre inutilitatea cadrului național, aniversarea Zilei Naționale devine un moment de excepție în afirmarea identității și tradițiilor naționale.

BIBLIOGRAFIE:

- Ziarul „Românul” și Marea Unire, Editura Politică, București, 1988, pp. 7–66, 371–392
„ZIRIDAVA XVIII”, editat de Muzeul Județean Arad, Arad, 1993, pp. 201–348
Aradul — permanență în istoria patriei, editat de Comitetul de Cultură și Educație Arad, Arad, 1978, pp. 304–419
Aradul — cetatea Marii Uniri, Alexandru Roz, Editura Mirton, Timișoara, 1993, pp. 9–31
Aradul cultural în lupta pentru înfăptuirea Marii Uniri (1908-1918), Vasile Popeangă, Ion B. Mureșianu, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, Arad, 1991, pp. 9–125
Scurtă istorie a românilor, Ion Bulei, Editura Meronia, București, 1996, pp. 104–107.
Alba Iulia, 1 Decembrie 1918, Ioan Scurtu, Editura Sport-Turism, 1988

LICEUL TRAIAN ȘI MARELE RĂZBOI

*Prof. dr. Nicolae PRUNĂ
Colegiul Național „Traian”*

Înființarea Liceului Traian a schimbat atmosfera culturală provincială. Venirea profesorului de muzică I.St. Paulian, în 1897, și înființarea societății corale Doina a crescut interesul severinenilor pentru cultură. Corul Doina a susținut concerte în Lugoj, Caransebeș etc. unde erau întâmpinați cu entuziasm de români, iar corul condus de Ion Vidu a concertat în Turnu-Severin .

foto din anul 1899- elevii poartă uniformă militară din anul 1893 și sunt instruiți de ofițeri. Există o fanfară militară, fanfară ce participă la defilarea din 10 mai 1900 și la concertul în onoarea regelui Carol I.

Drapelul liceului a fost purtat de armata română în campania din Bulgaria, din 1913, drapel ce este păstrat și azi în localul Colegiului Național “Traian”.

Drapelul Liceului Traian din războiul din 1913

Răzbiul mondial nu a luat pe nepregătite pe elevii și profesorii liceului deoarece se făcea pregătire militară cu ajutorul ofițerilor. Pe front au plecat foarte mulți profesori elevi, unii au plecat voluntar. 40 de fosti elevi și-au dat viața în război, iar numele lor se află înscris în marmură pe plăci depuse pe pereții scării principale. Ne permitem să

pe
și
2

menționăm numele unor eroi care au dat numele lor unor străzi din Turnu-Severin: Nicu Cernăianu, Matei Vasilescu, doctor Saidac, Lepri Romulus etc. În toamna 1916 liceul a fost bombardat de bulgari și germani de pe malul sârbesc.

În perioada ocupației germane, liceul a devenit spital german. În 1917, o parte din profesori au fost arestați și închiși la mănăstirea Tismana: G.Oprescu, I.Șt.Paulian, P.Sergescu, V.Vârcol etc. O parte dintre profesori au fost deportați în lagărul Golemo-Konare din Bulgaria: G. Oprescu, P. Sergescu, I.Șt.Paulian, Al. Răsmeriță etc. Vasile Buică a compus muzica pentru marșul „La Turda”. Marșul „La Turda” a fost scris pe tablă de Gheorghe Roiban la Liceul Traian, într-o recreație, fiind observat de prof. Vasile Buică. Sub entuziasmul produs, elevii au cântat marșul prin oraș, încolonați și cu drapelul României. În septembrie 1916, G. Roiban a ajuns învățător de țară, iar preotul din Hotărani l-a determinat să scrie marșul pentru elevii săi. Sub efectul marșului, micii elevi l-au cântat în tot satul. Elevul Ion Molea a notat și versurile:

„La Turda, unde voievodul
Mihai cel brav a fost ucis,
La Turda, căci sosit-a vremea
Să-nfăptuim al nostru falnic vis.
Peste Carpați
Ne-așteaptă frați
De-atâtea veacuri subjugăți ...”

Anul 1918 a marcat încetarea acestor privațiuni pentru liceul Traian, iar momentul proclamării unirii Transilvaniei cu România a fost immortalizat prin plantarea “Stejarului Unirii” în parcul liceului, în ziua de 1 decembrie 1918.

Acum, când au dispărut granițele dintre români, corul Doina și I.Șt.Paulian au continuat vizitele în Banat și Ardeal, iar personalități bănățene au fost invitate în Turnu-Severin. Coriolan Brediceanu a ajuns să fie numit la conducerea Teatrului severinean.

Placă comemorativă cu elevii traianiști ce au căzut în „războiul de întregire a neamului”.

1905, Liceul Traian, grădina botanică și statuia regelui Carol I

Stejarul Unirii

BIBLIOGRAFIE:

Serviciul Județean Mehedinți al Arhivelor Naționale, Fond Primăria Drobeta Turnu Severin, Dos. 16bis/1918;

Nicolae Prună, *Istoria municipiului Drobeta Turnu Severin*, ed. Art Press, Timișoara, 2013;

Idem, *Istoria Colegiului Național „Traian”*, ed. Paco, București, 2014;

Idem, *Istoria municipiului Drobeta Turnu Severin*, ed. StudIS, Iași, 2015;

Idem, *Evoluția regimului administrației locale în România (1864- 1914)*, ed. StudIS, Iași, 2016;

Idem, *Marele Război și Turnu Severin*, Drobeta Turnu Severin, 2018.

AVIATORUL MARII UNIRII – LOCOTENENTUL VASILE NICULESCU

*Prof. învă. primar Maria Anca PUȘCAȘU,
Școala Gimnazială „Toma Cocîșiu”, Blaj*

Vasile Niculescu s-a născut la 21.11.1891, la Fălticeni. Încă din adolescență își dorea să zboare. Deși a studiat la seminarul teologic, pe care l-a și absolvit cu succes, cel care trebuia să devină preot s-a angajat în armată, urmând școala de pilotaj. Vasile Niculescu a luat parte la Primul Război Mondial ca sublocotenent, în cadrul unei escadrile de recunoaștere și bombardament ușor. A fost trimis pe front deoarece așa solicitase, anterior lucrând ca instructor de pilotaj, la Bârlad. În vara anului 1917, proaspătul locotenent Niculescu era să-și piardă viața, pe parcursul unei misiuni de recunoaștere. Artileria germană a deschis focul asupra avionului, care a fost lovit la nivelul aripilor. Concomitent, avionul românesc a fost atacat de către un aparat de zbor nemțesc. Alături de Vasile Niculescu, în carlingă se afla Constantin Pârvulescu, un brav subofițer care, fără să se piardă cu firea, a deschis cu hotărâre focul asupra atacatorului german, forțându-l să facă cale înapoi. S-au întors la baza teferi.

Misiunea cea mai măreață a locotenentului Vasile Niculescu a fost zborul efectuat la 23 noiembrie 1918, de la Bacău și până la Blaj, pentru a transporta documentele necesare înfăptuirii Marii Unirii. Date fiind condițiile meteorologice de iarnă, care ar fi întârziat foarte mult transportul pe căile terestre, corespondența dintre Guvernul României (aflat la Iași) și Consiliul Național Român Central (din Transilvania) nu putea fi transportată decât pe calea aerului. Locotenentul Vasile Niculescu a fost însoțit de căpitanul Victor Precup, și li s-a pus la dispoziție un avion Farman F40. Cu acest avion, ei trebuiau să se ridice la altitudinea de 2600 de metri și trecând pe deasupra stâncilor sure ale Carpaților să ajungă la frații ardeleni, cărora urmau să le predea importanța corespondență, aflată într-o geantă căreia îi fusese aplicat un sigiliu.

Cei doi membri ai echipajului avionului sosit din Moldova au beneficiat de o primire călduroasă din partea mulțimii de ardeleni ce s-a adunat rapid la fața locului, având în frunte câteva personalități locale. În vreme ce avionul a rămas sub paza unei gărzi puternice, înarmată și cu o mitralieră, cei doi aviatori au pornit către Palatul Mitropolitan, pentru a preda documentele. Acolo, Consiliul Național Român s-a întrunit și a decis ca la Alba Iulia să fie convocată Marea Adunare Națională, la 1 decembrie 1918, pentru înfăptuirea minunatului act al Unirii Transilvaniei cu România, încununarea unui vis de veacuri al românilor!

Avionul Farman F40 avea aripile de pânză. Pe aripile sale s-au așternut, ca o confirmare în plus a dorinței de unificare națională, sute de iscălituri ale ardelenilor care au asistat în dimineața zilei de 24 noiembrie 1918, la decolarea aparatului de zbor care urma să facă drumul de întoarcere, către Moldova. La decolarea avionului, pe o vreme încă și mai geroasă, aerul vibra de la cântecele patriotice ale ardelenilor adunați la fața locului.

Pentru fapta sa, era firesc ca locotenentul Vasile Niculescu să fie decorat cu Ordinul "Mihai Viteazul" clasa a III-a. Dar n-a fost așa. Aviatorul Vasile Niculescu a continuat să-și îndeplinească misiunile primite. În ziua de 23 iunie 1919, în timpul unei recunoașteri executate în Transnistria, din cauza unei defecțiuni tehnice, avionul său a aterizat în liniile bolșevice. Locotenentul a stat în

captivitate, la Odessa, timp de o lună de zile, după care i s-a dat drumul. Între anii 1920-1923 a fost pilot în cadrul Grupului 1 Aeronautic. Prin Înaltul Decret Regal nr. 5 634 din 24 octombrie 1923 a fost înaintat la gradul de căpitan. A fost transferat la 1 octombrie 1924 la Comandamentul școlii de Aeronautică. În perioada 1 martie - 1 septembrie 1925 a executat un stagiul de pregătire în aviația cehoslovacă, fiind apreciat pentru tehnica pilotajului, pe care o stăpânea la perfecție.

La 22 octombrie 1926 părăsește aviația, la cerere, fiind transferat prin Ordinul ministrului de Război nr. 37368/1926 la Centrul de Recrutare din Rădăuți. Este mutat apoi la 1 octombrie 1930 la Regimentul 96 infanterie. La 31 octombrie 1937 a trecut în rezervă cu gradul de căpitan, ca urmare a demisiei sale din armată.

După ce a părăsit haina militară, Vasile Niculescu a trăit până aproape de 90 ani, practicând meseria de ceasornicar. Într-o scrisoare din 1 noiembrie 1967 dr. Ionel Pop - membru al Consiliului Național Român Central - îi scria pilotului Vasile Niculescu:... *Sunt cu sufletul înălțat de amintirea glorioaselor zile din iarna anului 1918 și nu-mi lipsesc câteva lacrimi din ochii oboșiți. Da, mult stimat domnule locotenent aviator, sunt același Ionel Pop, care la 23 noiembrie 1918, a alergat într-un suflet să vă primească și să vă îmbrățișeze pe Câmpia Libertății din Blaj unde ați aterizat. Nu se uită marele fapte ale unui zburător - erou. Îl uită numai politicienii, cei care au luptat pentru România Mare nu pot să facă așa ceva. Iar dumneavoastră ați contribuit din plin la Marea Unire. Și asta nu se uită!*

Maiorul aviator Vasile Niculescu s-a stins din viața la 24 aprilie 1981, într-un trist anonim. În urma lui a rămas o poveste. Povestea unei mari uniri...

BIBLIOGRAFIE:

- enciclopediaromaniei.ro
- http://www.memoria.ro/marturii/perioade_istorice/1918:_marea_unire/pilotul_uitat/750/
- http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Vasile_Niculescu

1 DECEMBRIE ESTE ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

*Prof. înv. primar Mariana ROIBĂNESCU
Școala Gimnazială Vînjuleț*

Marea Unire, aniversată în ziua de 1 decembrie 1918, este cea mai importantă sărbătoare a românilor de pretutindeni. În această zi, prin efortul oamenilor de rând, a politicienilor, precum și a unei conjuncturi internaționale favorabile, Transilvania s-a unit cu patria mamă, România. Astfel, pentru prima dată în istoria românilor provinciile istorice – Transilvania, Muntenia, Moldova, Banat, Crișana, Bucovina, Basarabia – duceau la îndeplinirea visului atâtor înaintași ai spațiului românesc, exprimat metaforic prin: „Unirea în cuget și simțire”.

Unirea provinciilor românești sub un singur steag, un singur nume și un singur conducător a fost rezultatul unui proces de lungă durată. În spațiul românesc, delimitat aproximativ de granițele actuale ale României, populația băștinașă a încercat de-a lungul timpului să se unească într-o singură organizare statală. Cea mai veche tendință de unire, cunoscută de istoria locuitorilor spațiului carpato-danubiano-pontic, a avut loc în urmă cu mai bine de 2000 de ani. Sub conducerea lui Burebista, liderul geto-dacilor, vechea populație locuitoare a acestui spațiu, are loc formarea primului stat care se întindea pe toată suprafața României de astăzi. Unirea din timpul regelui geto-dac a constituit o moștenire simbolică la care se vor raporta și la care vor visa mai toți liderii care s-au perindat la conducerea diferitelor provincii românești.

La peste 1500 de ani distanță față de înfăptuirea regelui Burebista, are loc punerea în practică a visului unui Regat Dacic. Prin strălucite campanii militare și eforturi diplomatice, Mhai Viteazu reușește în 1600 să fie domn al Țării Românești, al Ardealului și Moldovei. Deși unirea provinciilor din spațiul românesc a fost de scurtă durată, reușita domnului Mihai Viteazu a fost o faptă care a menținut viu idealul locuitorilor autohtoni ai acestui spațiu, încă de la Burebista și anume formarea unui stat unic sub un singur conducător. Redescoperite în 1848, personalitatea lui Mihai Viteazul și unirea înfăptuită de el a fost un factor care a făcut posibilă transformarea conștiinței de neam în conștiință de țară. Mugurii Unirii care avea să fie înfăptuită câteva decenii mai târziu apar în timpul Revoluției din 1848 din Țările Române. Acum, au loc întâlniri în țară și în străinătate, în care discursurile oamenilor politici se axează pe apărarea drepturilor tuturor moldo-valahilor. Intelectualii și figurile reprezentative ale celor 3 mari provincii românești, printre care Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, se întâlnesc pe Câmpia de la Iaj, unde hotărăsc să lupte împotriva alipirii Transilvaniei la Ungaria.

Un alt punct important în evoluția țărilor române și avansarea spre idealul de unire, înfăptuit abia în 1918, este domnia lui Alexandru Ioan Cuza. Prin dubla alegere ca domn al Moldovei și al Țării Românești și prin reformele socio-politico-economice, provinciile românești pășesc pe drumul spre Marea Unire. Prin diverse metode politice și diplomatice, Cuza îi sprijină pe românii din afara Principatelor Unite, menționând prin aceste acțiuni conștiința apartenenței la un singur neam.

Anul 1877 aduce România în prim planul unei lupte dintre Imperiul Rus și Imperiul Otoman. În același an, în 21 mai, parlamentul României (România era formată din Moldova și Țara Românească) declară independența absolută a României. Independența, sfințită prin luptele la care au participat armatele române, a fost recunoscută și consfințită în mai toate cancelariile străine. Astfel, drumul spre Marea Unire continua.

Primul război mondial aduce cu sine mai multe schimbări la nivelul politicii și a factorilor de putere în spațiul european. Datorită unui context intern și extern favorabil, la 9 aprilie 1918, Basarabia se declară unită cu România. Câteva luni mai târziu, în 28 noiembrie 1918, are loc unirea Bucovinei cu Regatul României. Unirea provinciilor românești cu Regatul României nu rămâne fără ecou nici în Transilvania. La 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, are loc o Adunare națională a tuturor românilor din Transilvani și Ungaria. În cadrul plebiscitului care are loc la Alba Iulia, populația venită în număr

foarte mare din Transilvani, Banat, Crișana, Maramureș își alege reprezentanții și formează Marele Consiliu Național Român. Consiliul numește un guvern provizoriu, Consiliul Diriginte al Transilvaniei, condus de Iuliu Maniu. Câteva zile mai târziu, consiliul trimite la București o delegație condusă de Miron Cristea, care înmânează regelui Ferdinand I declarația de la Alba Iulia. La 24 decembrie Ferdinand I promulgă decretul prin care este confirmată legislativ unirea Ardealului cu Regatul României.

Iată o scurtă trecere în revistă a principalelor evenimente unioniste, desfășurate pe mai bine de 2000 de ani, evenimente care confirmă faptul că Marea Unire este în fapt o dorință a locuitorilor spațiului românesc, care își are originea undeva departe în negura timpului.

Deși ar putea părea că Marea Unire este un rezultat exclusiv al secolului XX, observarea atentă a evenimentelor din istoria spațiului cuprins între Carpați și Dunăre relevă încercări periodice de înfăptuire a unui mare regat românesc, mai mult sau mai puțin în granițele fostului Regat Dacic. Succesiunea evenimentelor și condițiile specifice fiecărei perioade menționate anterior nu au permis realizarea dezideratului de unire al celor care au locuit spațiul românesc decât la 1 decembrie 1918. Prin înfăptuirea unirii de la Alba Iulia, provinciile românești devin un tot unitar, Marea Românie Unită, un vis și un ideal împlinit al conștiinței și al sufletului românesc.

BIBLIOGRAFIE:

1. **Dumitrescu, Constantin**, *Clipa și istoria. Convorbiri. Liceenii în anotimpul Marii Uniri*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1997;
2. **Lazăr, Ilie**, *Amintiri. Editor Romulus Rusan. Prefață de Doru Radosav*, București, Fundația Academia Civică, 2000;
3. **Maria, Regina României**, *Însemnări zilnice (decembrie 1918-decembrie 1919). Vol. 1. Îngrijire de ediție, introducere și note de Vasile Arimia*, București, Albatros, 1996.

PORTRETELE MARII UNIRI

Prof. Nicoleta ROMAN
Colegiul Tehnic "Decebal"

Marea Unire din 1918 reprezintă pagina cea mai sublimă a istoriei românești, reprezintă procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în cuprinsul aceluiași stat național, România. Anul 1918 a fost anul în care s-a realizat unul dintre celele mai mari visuri ale românilor de pe întreg teritoriul țării, și anume, acela de a locui toți în hoarele aceluiași stat.

Realizarea Marii Uniri nu ar fi fost posibilă fără mai marii vremii care au avut viziune politică și au știut să folosească împrejurările pentru concretizarea aspirațiilor legitime, reușind astfel să înfăptuiască visul de veacuri al românilor. Obiectiv îndeplinit, de către aceștia, cu multă pricepere, necesară în navigarea prin apele tulburi ale contextului internațional.

În acest an unic pentru România îi omagiem pe cei care, acum 100 de ani, au reușit să realizeze un vis aproape imposibil, unirea tuturor românilor.

Dintre mai marii vremii care au contribuit la realizarea României Mari nu putem să nu îi menționăm pe regele Ferdinand I, numit și Întregitorul, Ion I.C. Brătianu, președintele Partidului Național Liberal, Alexandru Vaida Voevod lider marcant al Partidului Național Român din Transilvania și apoi al Partidului Național Țărănesc și Vasile Goldiș, academician român, om politic, membru de onoare al Academiei Române și unul dintre inspiratorii și organizatorii actului Unirii din 1918.

Regele Ferdinand I al României (24 august 1865 - 20 iulie 1927)

Majestatea sa Ferdinand I, născut Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen (n. 24 august 1865, Sigmaringen - d. 20 iulie 1927, Sinaia--Castelul Peleş) a fost rege al României din 10 octombrie 1914 până la moartea sa. Istoria menționează că, datorită admirației sale pentru România, Regele Ferdinand, în numai 13 ani de domnie, dintr-un "necunoscut", avea să devină regele României Mari, supranumit fie "Întregitorul", fie "Ferdinand cel Loial", pentru felul în care și-a dedicat viața țării sale. A trecut peste originea sa germană pentru a urma voința de unitate a poporului său, în timpul primului război mondial. Visul lui Ferdinand a fost, în egală măsură, același cu al milioanele de români - crearea României Mari prin alipirea Transilvaniei regatului român. Însă la acea dată Ardealul se afla sub stăpânire austro-ungară, acolo unde românii, care erau cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori ale acelor locuri, nu aveau nici cele mai elementare drepturi. Momentul prielnic s-a ivit odată cu declanșarea Primului Război Mondial. Deși rudă cu familia imperială ce conducea Germania, Hohenzollern, Ferdinand a hotărât, împreună cu Consiliul de Coroană din 14/27 august 1916, intrarea României în primul război mondial de partea Antantei, împotriva Germaniei și Austro-Ungariei, realizând astfel pasul cel mai important pentru realizarea idealului României Mari. În cursul anului 1918, anul de naștere al României Mari, Ferdinand s-a întors triumfal la București, în fruntea armatei sale eroice, trecând pe sub Arcul de Triumf, întâmpinat fiind de populația entuziastă. În anul 1922, pe data de 15 octombrie, printr-o ceremonie spectaculoasă, Ferdinand este încoronat rege al României Mari la Alba Iulia, orașul care avea să trăiască a doua Mare Unire. Ferdinand I a fost martorul realizării României Mari cu provinciile Basarabia, Transilvania și Bucovina de Nord.

Ion I.C. Brătianu (20 august 1864 - 24 noiembrie 1927)

Ion I.C. Brătianu, cunoscut și ca Ionel Brătianu (n. 20 august 1864, Florica, azi Ștefănești, Argeș - d. 24 noiembrie 1927, București) a fost inginer, om politic, președinte al Partidului Național Liberal, membru de onoare al Academiei Române din 1923. Devine membru al Partidului Național Liberal încă din 1895. A condus guvernul României timp de 12 ani, contribuind direct la înfăptuirea Marii Uniri din 1918, la legiferarea și realizarea reformei agrare și a celei electorale, la consolidarea statului național unitar roman.

Alexandru Vaida Voevod (27 februarie 1872 - 19 martie 1950)

Alexandru Vaida Voevod (n. 27 februarie 1872, Olpret, azi Bobâlna — d. 19 martie 1950, Sibiu) a fost un om politic, medic, publicist și unul dintre liderii marcanți ai Partidului Național Român din Transilvania, apoi al Partidului Național Țărănesc. Alexandru Vaida-Voevod a avut o contribuție deosebit de importantă la înfăptuirea Unirii Transilvaniei cu România. Pe 29 septembrie/12 octombrie 1918, la Oradea s-au desfășurat lucrările Comitetului Executiv al Partidului Național Român. În cadrul acestora s-a hotărât ca națiunea română din Austro-Ungaria, "liberă de orice înrăurire străină", să-și aleagă "așezarea ei printre națiunile libere". Rezoluția Comitetului Executiv a fost citită de către Alexandru Vaida-Voevod în Parlamentul din Budapesta pe 5/18 octombrie.

Vasile Goldiș (12/24 noiembrie 1862 - 10 februarie 1934)

Vasile Goldiș (n. 12/24 noiembrie 1862, Mocirla, azi Vasile Goldiș, Arad - d. 10 februarie 1934, Arad) a fost un academician român, om politic, membru de onoare (1919) al Academiei Române. Slujind cu credință idealurile de libertate și unitate națională a românilor, Vasile Goldiș se numără printre inspiratorii și organizatorii actului Unirii din 1918, cu tot ce a însemnat el pentru făurirea statului unitar român, printre gânditorii progresiști ai vremii care au promovat ideile generoase ale emancipării maselor populare și ale înțelegerii între toate popoarele lumii. La 1 decembrie 1918, Vasile Goldiș rostește la Marea Adunare de la Alba Iulia celebrul său discurs în care relevă aspirarea națională și socială exercitată de-a lungul veacurilor asupra

românilor din Transilvania și Banat, subliniind perenitatea acestora în condiții vitrege, inevitabilitatea dezmembrării monarhiei austro-ungare, a

Așadar, trebuie să învățăm din exemplul marilor înaintași de la 1918 și să nu lăsăm ca ceea ce ne desparte să ne dezbine. Dacă reușim să ne privim față în față și să găsim, dincolo de opțiunile fiecăruia, cele câteva lucruri sacre care cad în custodia noastră comună, atunci vom putea să ne privim în ochi și bunicii pe care-i omagiem, dar și nepoții care așteaptă de la noi o Românie stabilă și demnă pentru cel puțin încă 100 de ani. Cu toții ne dorim astăzi, la aniversare, asemenea regelui Ferdinand I, „să trăiască România mare, puternică și unită“!

1. Leonid Boicu, 1978, *Diplomația Europeană și triumful cauzei române*, Ed. Junimea, Iași;
2. Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, 2002, *Istoria României*, Editura Corint, București;
3. Florin Constantiniu, 1997, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București;
4. Dumitru Ivănescu (ed.), 2005, *Unirea Principatelor. Momente, fapte, protagoniști*, Ed. Junimea, Iași;
5. Ioan Scurtu, 1988, *Alba Iulia, 1 Decembrie 1918*, Editura Sport-Turism, București;
6. Ion Nistor, 1991, *Unirea Bucovinei*, Ed. Humanitas, București;
7. Ioan I. Șerban, Nicolae Josan, 2003, *Dicționarul personalităților Unirii: Trimișii românilor transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia*, Editura Altip, Alba Iulia
8. Ion Turcanu, 1998, *Unirea Basarabiei cu România în anul 1918*, Ed. Cartdidact, Chișinău,

GENERALUL HENRI - MATHIAS BERTHELOT –**FRANCEZUL CARE A CONTRIBUIT LA VICTORIA ROMÂNILOR
ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ȘI LA ÎNFĂPTUIREA MARI UNIRI**

*Iuliana ȘCHIOPU
CSEI „Constantin Pufan”*

Henri-Mathias Berthelot (n. 7 decembrie 1861, Feurs, Franța - d. 29 ianuarie 1931) a fost un general al armatei franceze. În Primul Război Mondial a fost șef de stat major al comandantului suprem al trupelor franceze pe Frontul de Vest, mareșalul Joseph Joffre. În a doua parte a războiului, începând cu luna octombrie 1916 a fost detașat în România, ca șef al Misiunii Militare Franceze. Pe toată durata misiunii în România generalul Berthelot a asigurat și rolul de consilier militar al regelui Ferdinand, comandantul de căpetenie al Armatei României. În semn de recunoștință pentru meritele sale deosebite, generalul H. M. Berthelot a fost decorat cu cele mai înalte distincții ale statului român, a fost declarat cetățean de onoare al României și a fost ales membru de onoare al Academiei Române. După război a îndeplinit diferite funcții de guvernator militar al unor departamente din Franța. A murit la 29 ianuarie 1931 de artrită.

Henri-Mathias Berthelot s-a născut la 7 decembrie 1861 la Feurs, în Franța. După ce a absolvit Academia Militară Saint-Cyr, în 1883, Berthelot a fost repartizat, pe rând, în Algeria, la Tonkin și la Annam. Începând cu anul 1907 și-a început activitatea pe lângă Statul Major General, inclusiv în perioada premergătoare izbucnirii Primului Război Mondial. În această perioadă, a participat, în subordinea generalului Joffre, la întocmirea planului de război, cunoscut sub denumirea de *Planul XVII*. La izbucnirea războiului, în august 1914, Berthelot a fost numit șef de stat major al generalului Joseph Joffre, aceștia colaborând strâns în cadrul Primei bătălii de pe Marna. În luna noiembrie a aceluiași an, a primit comanda rezervelor la Soissons, după care a devenit comandant al Diviziei 53, iar în anul următor al Corpului XXXIII Armată. La 3/16 octombrie 1916 a sosit în România *Misiunea Militară Franceză*, condusă de generalul Henri Mathias Berthelot. În perioada ianuarie - iunie 1917, acesta colaborează la refacerea și reorganizarea armatei române, pe teritoriul rămas liber al Moldovei. Personalul misiunii a fost detașat pe lângă comandamentele române, până la nivel de comandament de divizie, inclusiv. Două secțiuni cu roluri distincte au fost *Misiunea Aeronautică* și *Misiunea Serviciului Sanitar*. Pe teritoriul liber al Moldovei, din ianuarie până în mai 1917, a avut loc refacerea și reorganizarea armatei române, simultan cu înzestrarea unităților cu echipamente militare moderne, comparabile cu cele aflate în dotarea inamicului. Cu ajutorul misiunii militare franceze și a echipamentului de luptă sosit din Franța și Anglia s-a reușit schimbarea înfățișării armatei române. Au fost organizate două armate române, cu un efectiv de aprox. 400.000 de oameni, intercalate între trei armate rusești însumând aproape 1.000.000 de militari. Astfel, ofensiva românească de la Mărăști (la 11 iulie), condusă de generalul Alexandru Averescu, și cea a generalilor Constantin Cristescu și Eremia Grigorescu, de la Mărășești (1-24 iulie) dejoacă planurile de luptă germane de ocupare a Moldovei și de cucerire a portului Odessa. După semnarea tratatului preliminar de Pace de la Buftea cu Puterile Centrale, personalul Misiunii Militare franceze a fost nevoit să părăsească România, la 10 martie 1918, ajungând în Franța în luna mai 1918, după o călătorie de două luni prin Rusia. Generalul Berthelot a revenit în România, în fruntea unei noi misiuni militare, care va activa în perioada 1 octombrie 1918 și 4 mai 1919. Pe 30 noiembrie, Berthelot ajunge în capitala eliberată, iar pe 1 Decembrie 1918, la reintrarea solemnă a regelui și reginei în București, îl regăsim în dreapta monarhului României: „Ieri, duminică, a fost ziua triumfului nostru. Mai întâi am făcut prizonieră întreaga armată a lui Mackensen, oamenii predându-se de bunăvoie și necondiționat. [...] Tot ieri, regele, regina și generalul Berthelot și-au făcut intrarea solemnă în capitala României

eliberate, în fruntea armatelor aliate. [...] Sunt sărbătorit oriunde merg și sunt numit, nici mai mult, nici mai puțin decât eliberatorul României.”⁹ Cu ocazia unirii de la 1 decembrie 1918, Generalul Henri Mathias Berthelot a spus următoarele cuvinte: „*Sângele eroilor căzuți în luptele Marelui Război să fie pentru tine, o, frumoasă Românie, sămânța de noi virtuți, în așa fel încât copiii tăi să fie mereu demni de părinții lor și gata să-ți apere pământul sacru, atât de des invadat, dar în cele din urmă întregit prin efortul ultimelor generații*”¹⁰.

Bon viveur și gourmet, militar cu o bună cultură, Henri Berthelot s-a lăsat, încetul cu încetul, sedus de România și de oamenii ei. Au contribuit la aceasta deopotrivă spiritul bătaios, curajul și sacrificiul armatei române refăcute, cât și bucătăria și oenologia locală, ca și mănăstirile și locurile pe care, în momentele de răgaz, Berthelot le vizitează. Împrejurarea retragerii Rusiei din război îi furnizează numeroase ocazii în care poate compara mica Românie și marele vecin de la Răsărit, comparație întotdeauna defavorabilă acestuia din urmă. Generalul are cuvinte extrem de dure despre comportamentul nobililor, militarilor și soldaților ruși, în comparație cu care salută disciplina, noblețea și spiritul de sacrificiu al românilor. Căroră le face chiar supremul elogiu pe care îl putea face un naționalist francez. Citând prizonieri germani, Berthelot consemnează cu satisfacție stupefacția acestora, care atacaseră ceea ce credeau a fi niște ruși, dar dăduseră peste niște francezi: nimeni alții decât soldații români instruiți și echipați cu sprijinul Misiunii Militare Franceze... Manifestându-și atașamentul față de România, în momentul defilării unui detașament român la parada militară de la Paris, din 11 noiembrie 1919, generalul Berthelot s-a adresat generalului Ferdinand Foch cu următoarele cuvinte «*Foch, saluez ! C'est la famille.*» (*Salutați-i, generale Foch! Sunt familia.*)¹¹. În semn de recunoaștere a meritelor sale deosebite, după terminarea războiului și încheierea păcii, generalul H. M. Berthelot a fost decorat cu cele mai înalte distincții ale statului român, l-a declarat cetățean de onoare al României și i-a oferit un lot de teren și o locuință. În 1926 a fost ales membru de onoare al Academiei Române. Angajamentul său total în favoarea românilor îi va aduce un conflict dramatic cu superiorul său direct, generalul Franchet d'Esperey, și cu președintele republicii, Georges Clemenceau. Generalul Berthelot a fost, de asemenea, însărcinat cu o misiune în Statele Unite, iar în iulie 1918, generalul Foch îi conferă comandamentul celei de-a V-a Armate care participa la bătăliile de la Reims și Eparnay. După înfrângerea germanilor pleacă în misiune în Balcani, iar apoi este numit guvernator militar la Metz până în 1922 și apoi la Strasbourg, încăpând cu 1923. Va contribui la constituirea locurilor de memorie românești din Franța, între care cimitirul de la Soultzmatt unde sunt îngropați peste 680 de prizonieri români. Tot aici îi va primi pe suveranii români – Ferdinand și Maria – de care a rămas apropiat, și pe care îi va vizita el însuși la București. Decorat cu Marea Cruce a Legiunii de Onoare, cu Crucea de război, «cetățean de onoare al României», generalul Berthelot se stinge la Paris la 29 ianuarie 1931, iar rămășițele sale odihnesc la Nervieux, lângă Saint Etienne.

Memoria misiunii Berthelot

Memoria misiunii Berthelot este un fel de oglindă a relațiilor franco-române și chiar a fluctuațiilor politicii interne românești. Între 1918, data dizolvării misiunii Berthelot și 2007, anul care marchează aderarea României la U.E., se disting mai multe faze: în timpul vieții lui Berthelot și ulterior, până la cel de-al doilea Război Mondial, domină recunoștința. Apoi, regimul stalinist șterge această viziune în timp ce elementele unei legende aurite « ne varietur » supraviețuiesc în rândurile emigrației; perioada ceaușistă este marcată de o flexibilizare a denegării și, uneori, chiar de o reabilitare a misiunii pe fondul unei rusofobii crescânde. În sfârșit, în perioada postcomunistă își fac apariția mai multe curente ce variază între rigoarea istorică și naționalism, însă amintirea rămâne ștearsă. Generalul Berthelot a fost omagiat pe 19 iulie 2018 de Academia Română, la Conacul Berthelot din comuna hunedoreană cu același nume. Manifestarea face parte din cadrul programului

⁹ Berthelot, Henri-Mathias, *Memorii și corespondență: 1916-1919*, Editura Militară, București, 2012, pp. 379-380.

¹⁰ <http://www.istorie-pe-scurt.ro/henri-berthelot-francezul-care-a-grabit-marea-unire/>

¹¹ <http://www.assemblee-nationale.fr/12/europe/rap-info/i3019.asp>

dedicat Centenarului Marii Uniri, „100 de ani de la Marea Unire. Contribuția Franței și a Misiunii Militare Franceze condusă de Generalul Henri Mathias Berthelot la refacerea, dotarea și instruirea Armatei Române în Primul Război Mondial”.

BIBLIOGRAFIE:

- Averescu, Alexandru, *Notițe zilnice din războiul (1916-1918)*, Editura Grai și Suflet - Cultura Națională, București, 1935.
- Berthelot, Henri-Mathias, *Memorii și corespondență: 1916-1919*, Editura Militară, București, 2012.
- Dabija, Gheorghe A. (general), *Armata română în războiul mondial (1916 – 1918)*, vol. I-IV, București, Editura I. Hertz, 1928-1937.
- Ioanițiu, Alexandru (Lt.-Colonel), *Războiul României: 1916-1918*, vol 1, Tipografia Geniului, București, 1929.
- Kirițescu, Constantin, *Istoria războiului pentru întregirea României*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
- Rosetti, Radu R. (General), *Mărturisiri, (1914-1919)*, Editura Modelism, București, 1997.
- ***, *Marele Cartier General al Armatei României. Documente 1916 – 1920*, Editura Machiavelli, București, 1996.
- ***, *Istoria militară a poporului român*, vol. V, Editura Militară, București, 1989.
- ***, *România în anii primului Război Mondial*, Editura Militară, București, 1987.
- ***, *România în Primul Război Mondial*, Editura Militară, 1979.
- ***, *România în Războiul mondial 1916-1919, Documente, Anexe*, Volumul 1, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, București, 1934.

WEBOGRAFIE:

Jacques Myard, *RAPPORT D'INFORMATION DÉPOSÉ PAR LA DÉLÉGATION DE L'ASSEMBLÉE NATIONALE POUR L'UNION EUROPÉENNE (1), sur le suivi de l'adhésion de la Roumanie à l'Union européenne*, <http://www.assemblee-nationale.fr/12/europe/rap-info/i3019.asp>, accesat la 21.11.2018.

<http://www.istorie-pe-scurt.ro/henri-berthelot-francezul-care-a-grabit-marea-unire/>, accesat la 21.11.2018.

VOCAȚIA LIMBII LITERARE LA CORIFEII INTERBELICI

Cristina SECU
C.N.P. „Ștefan Odobleja”

Introducere

Generația ce a amprentat substanțial evoluția culturii, a artei și a literaturii, cea interbelică, oferă pe tema Limba Română un reconfortant evantai de puncte de vedere diverse, temerare și sintetice, novatoare și clasicizante, oricum interesante, memorabile, expuse într-o manieră incitantă, nu liniară, protocolară.

Dezinhibați, corifeii moderniști, parțial avangardiști, ca la un turnir ideatic și mediatic abandonează tonul encomiastic și stabilesc perseverent punți spre domeniul frumosului, spre opera literară.

Mircea Eliade

Doi reprezentanți de marcă ai exilului românesc, Mircea Eliade și Eugen Ionescu au opinii criticiste, antitetice despre limba română. Primul deplânge evoluția lentă și atitudinea cosmopolită a intelectualilor și scriitorilor din epoca burgheză, tributarii contaminării cu franțuzisme și neogrecisme. Noroc cu Cezarul Eminescu, căruia i se acordă prinosul de recunoștință: „Dar aproape nimeni până la Eminescu nu îndrăznea să scrie limba vorbită, țărănească. Limba noastră scrisă urma modele străine”(Mircea Handoca, Mircea Eliade, 1992, p 394).

Șansa unei culturi de a evada din anonimul este aceea de a exprima fluent, dezinvolt, cristalizând o limbă literară fondată pe limba populară, gest nobil, matricial săvârșit de Eminescu.

Ceea ce particularizează viziunea eliadescă rezidă în rolul major acordat lingviștilor, fini diagnosticienți ai fenomenului limbajual (Mircea Eliade, Oceanografie, 1934, p. 153).

De la o atitudine mai rezervată, gânditorul Eliade știe să propage și idei solare, înnoitoare: Bogăția de sensuri a limbii române, capacitatea acesteia de a exprima „orice subtilitate, orice nuanță”. Cași Maiorescu, acesta taxează beția de cuvinte de după 1927, dezmățul lexical și orgiile semantice. Cu toate acestea, neajunsurile pot fi eradicate dacă ținem cont că aici s-a înfăptuit, cel puțin o capodoperă a literaturii populare, Miorița.

Pentru M. Eliade nu există limbi majore și limbi minore, dihotomia este abandonată în favoarea unei pledoarii pro sua casa: limba română ființează sub emblema perfecțiunii, chit că este insuficient de cunoscută și instrumentată. Totuși, confesiunea lui este mișcătoare: „Patria este pentru mine limbă ape care o vorbesc cu ea (soția) și cu prietenii, limba în care visez și în care îmi scriu jurnalul”(M. Handoca, op. cit., p. 395). În altă parte oferă o revelație cititorului mărturisind că opera lui favorită a fost concepută tot în limba română: „Noaptea de sânzienă este opera mea literară cea mai importantă.. în plus este și cea mai bine scrisă”.

Pe scurt, o limbă emblematică, am concluziona noi.

Cu un doctorat în estetica teatrală, scriitorul total Camil Petrescu și-a permis axiome, profeții despre limba română. Există, desigur, la scriitori de frunte o limbă literară care s-a detașat și a depășit aspectul de limbă îngrijită, corectă gramatical. Peste un arc temporal, cărturarul și ziaristul Camil Petrescu revine și îi reabilitează pe cei mai mulți necunoscuți, care de-a lungul secolelor ar fi avut și ei o contribuție oarecare în emanciparea limbii noastre: „Teza mea este că adevărata limbă literară nu este cea scrisă, ci cea vorbită de popor...Deja la 1848 am fi avut o limbă literară cristalizată, centrată pe limba populară, o limbă realmente perenă” (Contemporanul, 1957, nr. 24, p. 2).

Cași alți congeneri, nu sunt uitați filologii, care ar avea sarcina de a veghea la calitățile limbii române, flexibilitatea sintactică, precizia și proprietatea termenilor, claritatea.

După cum se observă, limba literară se identifică cu limba vorbită și nu cu cea scrisă. Argumentele: în Evul Mediu, popoul român nu a vorbit nici limba bisericească, nici limba cronicilor, nici o română pașoptistă împeștrită cu franțuzisme. Neamul acesta a vorbit încă de la 1500 o limbă cursivă, simplă, aproape orală, fără pedanterii, cu reticență la neologisme. Pentru a fi și mai persuasiv, se subliniază că în romanele și nuvelele lui Sadoveanu vorbește poporul nostru. Limba literară n-a apărut odată cu Eminescu, crede publicistul Camil Petrescu, ci cu câteva secole înainte, cizelându-se prin istoriografie, prin letopisețele moldovenești și prin textele mitropoliților. Este și aceasta, dacă vreți, o lecție de patriotism izvorâtă dintr-un entuziasm sincer care extrage din negura timpului meritele românilor.

Concluzii

Dincolo de orgolii, de obiectivul emancipării scriiturii și de ruptura până la un punct cu trecutul, modernității au recunoscut că limba română constituie cum ar spune lingviștii un organism viu în schimbare, flexibil, deloc imuabil, stagnar.

Nerenegându-și obârșia, influențele dinspre literatura populară, interbeliciei celebrează onest contribuția creatorilor anonimi și colectivi la evoluția limbii române, în estetizarea ei.

În al doilea rând, se recunoaște originalitatea scrierilor sadoveniene, tezaurul regional, arhaic, locuționar și semiotic, ce a adus un reviriment în literatură și limbă, salutat de confrăți.

BIBLIOGRAFIE:

1. G. Călinescu, Istoria literaturii române de la origini până în prezent, Ed. Fundației Regale, 1941.
2. Mircea Eliade, Oceanografie, Ed. Humanitas, 1934
3. Mircea Handoca, Mircea Eliade. Câteva ipostaze ale unei personalități proteice, Ed. Minerva, 1992.
4. Camil Petrescu, Contemporanul, 1957
5. Mihail Sadoveanu, Opere, vol. 20, Publicistica, Ed. Pentru Literatură, 1967.

**VALORI ȘI PERSONALITĂȚI REPREZENTATIVE
ALE FĂURIRII STATULUI NAȚIONAL ROMÂN
ION I.C.BRĂȚIANU-ARTIZANUL MARII UNIRI**

**Prof. Tincuța SIMION
Școala Gimnazială „Petre Sergescu”**

Anul 1918 a marcat și desăvârșirea procesului de unitate națională a românilor. Pe 27 martie și 15 noiembrie, Basarabia și Bucovina și-au manifestat dorința de „unire necondiționată” cu Patria-Mamă. Actul de Unire a Transilvaniei cu România de la 1 decembrie 1918 încheie procesul de formare a statului național unitar, la care Ionel Brătianu avusese o contribuție majoră. După Marea Unire, oamenii politici le revenea răspunderea de a găsi mijloacele adecvate pentru a asigura dezvoltarea României ca stat european. Pe 1/14 decembrie, regele și guvernul au întâmpinat la Gara de Nord delegația Marelui Sfat Național Român din Transilvania, care aducea Rezoluția Unirii de la Alba-Iulia pentru a fi predată șefului statului. La banchetul dat în această onoare, Ionel Brătianu a luat cuvântul: „*De o mie de ani vă așteptăm și ați venit ca să nu ne mai despărțim niciodată. Sunt clipe în viața unui neam de fericire atât de mare că răscumpără veacuri întregi de dureri. Bucuria noastră nu e bucuria unei singure generații, ea e sfânta cutremurare de fericire a întregului popor românesc, care de sute și sute de ani a stat sub urgia soartei cele mai cumplite, fără a pierde credința lui nestrămutată în această zi ce ne unește și care nu se putea să nu vie.*” (Ioan Scurtu (coord.), Documentele Unirii. 1918, 1993).

Pe 29 noiembrie/12 decembrie 1918 s-a format un nou Consiliu de miniștri, în care erau reprezentate toate provinciile istorice, prezidat de Ion I. C. Brătianu, președintele Partidului Național Liberal. În prima lună de la instalare, pe 15/16 decembrie, cabinetul publică decretul-lege privind exproprierea marilor proprietăți rurale din Vechiul Regat, fixând și condițiile exproprierii. Însă, războiul lăsase răni adânci pe trupul țării noastre: distrugerii materiale, familii sfâșiate de durere și dezbinare, scăderea nivelului de trai, scăderea producției, ceea ce a generat în perioada imediat următoare nemulțumiri în rândul populației, manifestate prin greve și lupte de stradă. Se impunea astfel adoptarea unor ample reforme, care să ralieze România la noile realități postbelice.

Ion I. C. Brătianu a dominat viața politică din România cu autoritate. Dintre cei care au încercat să-și explice cauzele acestei dominații, toți au căzut de acord că avea o vocație nativă de conducător.

A fost una dintre cele mai complexe și controversate personalități politice din istoria României. Viața sa aproape s-a confundat cu aceea a Partidului Național Liberal, pe care l-a condus și prin care s-a realizat ca om politic. A dominat cu autoritate viața politică din România timp de două decenii.

S-a născut la 20 august 1864, la Florica – Ștefănești, județul Argeș. A avut o traiectorie politică fulminantă, purtând povara grea a numelui pe care îl avea. Numele său a reprezentat un mare avantaj, dar el era conștient că trebuia să îl onoreze. Timp de două decenii a făcut și a desfăcut guverne, iar întreaga clasă politică a ascultat de vocea sa.

Regele Ferdinand I a fost puternic influențat în deciziile sale de fruntașul liberal, pe care îl considera „zodia bună a României”, iar pentru acest lucru și-a atras de la opozanți renumele de „rege neîncoronat”. Reformele adoptate pentru consolidarea statului național unitar român, faptul că a fost unul dintre principalii ctitori ai României Mari, ideal secular al poporului român, i-au determinat pe istorici să-l numească cel mai mare om politic și bărbat de stat al României din toate timpurile, „o adevărată școală politică”.

Ionel Brătianu, așa cum obișnuiau să-l numească apropiații, era fiul cel mare al fostului prim-ministru și fondator al Partidului Național Liberal, Ion C. Brătianu și al oltencei Pia

Pleșoianu. În 1882, tânărul Brătianu devine absolvent al Colegiului „Sfântul Sava” din București, după care urmează un stagiu de șase luni în serviciul militar, primind la final gradul de sublocotenent. Din toamna anului 1883, se stabilește la Paris pentru a-și definitiva studiile superioare. Aici, frecventează Școala preparatorie „Saint-Barbe”, Școala Politehnică, apoi Școala de poduri și șosele, obținând diploma de inginer în 1889.

În același an revine în țară și începe să profeseze ca inginer specialist la construcția căii ferate Iași – Pașcani. Timpul liber și-l petrece la conacul din Florica, județul Argeș. În București, locuia pe strada Biserica Amzei, tot aici avându-și biroul de lucru. Brătianu era cunoscut ca o persoană foarte comodă, care prefera să gestioneze administrarea țării de acasă de la el. Era pasionat de istorie și deținea una dintre cele mai bogate și valoroase biblioteci din țară. Citea foarte mult, considerând politica a fi o artă.

Începând cu anul 1907, poziția lui Ionel Brătianu în Partidul Național Liberal s-a întărit considerabil. Ca ministru de Interne, el controla administrația de stat și filialele locale ale partidului.

Pe 27 decembrie 1908 a fost emis decretul regal de numire a lui Brătianu în funcția de prim-ministru al României, iar pe 11 ianuarie 1909, a avut loc Congresul partidului, care l-a desemnat în funcția de președinte al Partidului Național Liberal, cu mult entuziasm, căci reprezenta „tot ceea ce avea mai bun partidul și țara”. Încă de la discursul inaugural, noul președinte stabilea două principii fundamentale pentru viitoarea activitate: libertatea de discuție și disciplina în acțiune. După o muncă și o luptă tenace timp de un deceniu, Ion I. C. Brătianu își vedea visul împlinit, acela de a fi președinte al Partidului Național Liberal. Avea 45 de ani și dispunea de cel mai puternic instrument pentru realizarea operei sale politice.

Pe 27 septembrie 1914, regele Carol I se stinge din viață, ceea ce însemna pentru România libertatea de a merge la război împotriva Austro-Ungariei. Așadar, în noul context, primul ministru a devenit figura centrală a vieții politice, deciziile sale influențând destinul istoric al României. Pentru acest lucru își va atrage renumele de „rege neîncoronat”.

În perioada 1914 – 1916, cele două blocuri politico-militare, Antanta și Puterile Centrale, au încercat să atragă România de partea lor, mizând atât pe poziția ei geostrategică, cât și pe importante resurse de petrol și cereale. În această privință, curentul filoantantist a fost cel care s-a impus, prin vocea autoritară a primului ministru Ion I. C. Brătianu. Exista și un curent filogerman, reprezentat de Petre P. Carp, Titu Maiorescu și Alexandru Marghiloman, însă influența pe care fruntașul liberal o avea asupra regelui Ferdinand I se va dovedi decisivă. În perioada neutralității, întreaga coordonare a politicii externe românești este preluată de primul ministru, care lucra cu mare precauție, orientându-se spre încheierea unor acorduri diplomatice care să constituie garanții pentru statul român. Un asemenea succes diplomatic îl constituie „Acordul Sazonov-Diamandi” dintre România și Rusia încheiat pe 18 septembrie 1914 la Petrograd. Prin acest acord, Rusia se angaja să garanteze și să apere integritatea teritorială a României și să recunoască drepturile acesteia asupra teritoriilor din Austro-Ungaria locuite de români, în schimbul „neutralității binevoitoare” a țării noastre.

Deși a trecut la cele veșnice prematur (24 noiembrie 1927, București), a avut parte de o moarte glorioasă, din funcția de prim-ministru al României și președinte al celui mai puternic partid politic din acele vremuri. Cea mai potrivită imagine de ansamblu, pentru a conchide evocarea personalității lui Ion I. C. Brătianu, este caracterizarea pe care ministrul Franței la București, contele de Saint-Aulaire, i-a făcut-o fruntașului liberal: „*Excelsa în a câștiga fără să-și facă dușmani. Viitorul apropiat mi-a descoperit în el cele mai înalte calități, care îl fac unul din marii oameni de stat ai generației sale, mult mai mare decât cei „trei mari”: Wilson, Lloyd George, Clemenceau. Nimic mai natural: la țări mici, oameni mari.*” (S. Neagoe, Oameni politici români, p. 112-113)

1. Neagoe, Stelian, (2007) – *Oameni politici români – enciclopedie*, Ed. Machiavelli, București,
2. Nicolescu, Nicolae C. (2006) – *Enciclopedia șefilor de guvern ai României (1862-2006)*, Editura Meronia, București.
3. Scurtu, Ioan, (1992) – *Ion I. C. Brătianu*, Editura Museion, București.

MAREA UNIRE

*Andreea SZILAGYI
Grădinița cu Program Prelungit nr. 2, Aiud*

Marea Unire din 1918 a fost procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în anul 1918 în cuprinsul aceluiași stat național, România. Etape preliminare au fost Mica Unire din 1859 a Țării Moldovei cu Țara Românească și dobândirea independenței în urma războiului din 1877-1878, pe fondul renașterii naționale a românilor în parcursul secolului al XIX-lea.

Unirea Basarabiei, a Bucovinei și în cele din urmă a Transilvaniei cu Regatul României (așezisul Vechi Regat), a dus la constituirea României Mari. Ea a fost scopul intrării României în Primul Război Mondial de partea Antantei și a fost favorizată de mai mulți factori istorici:

1. acțiunea politică decisivă a elitelor din Regatul României și din Austro-Ungaria în conjunctura favorabilă de la sfârșitul Primului Război Mondial;
2. prăbușirea Imperiului Austro-Ungar și a Imperiului Rus;
3. afirmarea principiului autodeterminării și a celui al naționalităților pe plan internațional, în contextul prezenței pe scară largă a sentimentului național în rândul populației românești.

Marea Unirea este legată inexorabil de personalitățile regelui Ferdinand, reginei Maria și omului de stat Ionel Brătianu. Încheiată la 1 decembrie 1918 odată cu unirea Transilvaniei, recunoașterea diplomatică a solicitat eforturi pe parcursul următorilor ani. În ciuda constituirii ei într-un scop esențial al politicii externe în următoarele două decenii, recunoașterea din partea Uniunii Sovietice nu a venit niciodată, iar dinspre ea avea să vină în 1940 ultimatumul care a pus în acțiune dezmembrarea României Mari în avantajul Uniunii Sovietice, Bulgariei și Ungariei.

Noua întindere a statutului și noua structură socio-economică au produs schimbări fundamentale ale sistemului politic. Din cele două partide mari ale Vechiului Regat a supraviețuit doar Partidul Național Liberal, caruia în perioada interbelică i s-a opus Partidul Național Țărănesc, condus de Iuliu Maniu. Viața culturală a cunoscut o perioadă de efervescență fără precedent, manifestată în artă și știință.

Din câștigurile teritoriale ale anului 1918, doar Transilvania și Bucovina de Sud au rămas României după cel de-al Doilea Război Mondial. Basarabia, Bucovina de Nord și ținutul Herței au fost încorporate URSS, iar Cadrilaterul a rămas Bulgariei.

În anul 1990, după abolirea regimului comunist, parlamentul dominat de FSN a refuzat propunerea venită din partea opoziției, de a adopta ziua de 22 decembrie drept sărbătoare națională a României. Pe fondul confruntărilor interetnice de la Târgu Mureș din martie 1990 și a mineriadei din 13-15 iunie 1990, Parlamentul României a adoptat la 31 iulie 1990 legea nr. 10 din 1990, prin care a fost abrogată Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 903 din 18 august 1949 privind declararea zilei de 23 august ca sărbătoare națională și a proclamat în locul ei ziua de 1 decembrie drept sărbătoare națională.^[1] Legea 10 din 1990 nu precizează semnificația sau motivul alegerii zilei de 1 decembrie drept zi națională a României. Ideea unirii Moldovei cu România, deși neasumată de niciunul dintre cele două state, a rămas prezentă în discursul public din România și Republica Moldova.

1. Legea 10 din 31 iulie 1990,
2. Iurașcu, Viorica; *Studiu de cultură tradițională românească – Privire analitică asupra zonelor etno-folclorice*; Curs de Cultură tradițională românească; Univ. Spiru Haret; 2015; pp. 4-6; accesat la 20 octombrie 2018
3. Trebici, Vladimir; Ghinoiu, Ion; *Demografie și Etnografie*; Ed. Științifică și Enciclopedică; București; 1986; pp. 17-18; accesat la 20 octombrie 2018

1 DECEMBRIE 1918 – ZIUA ÎNFĂPTUIRII UNUI VIS

Prof. Alina ȘURLĂU
Școala Gimnazială "Mihai Viteazu", Strehaia

În viața tuturor popoarelor, în existența statelor, au fost momente sau evenimente de însemnătate sau semnificație deosebită, ce le-au marcat existența, au devenit memorabile, au ajuns a căpăta dimensiunile unor sărbători naționale.

1 Decembrie 1918 a fost ziua în care românii au înfăptuit unul dintre cele mai semnificative și mai importante acte istorice, cu deosebite consecințe pentru evoluția ulterioară a națiunii noastre. Marele istoric român de renume european A.D. Xenopol aprecia că în istoria neamului românesc au fost mari acte defnitorii, respectiv cucerirea Daciei de către romani – care ne-a dat structura de esență romanică, latină a poporului și limbii – și Unirea din 1918, când s-a desăvârșit statul național, marcând întreaga existență a milioane de români.

În evoluția lor, românii au realizat, în genere, trei mari uniri. Cea dintâi, sub egida voievodului Mihai Viteazul, s-a derulat între anii 1599 -1600, când s-a strâns laolaltă cea mai mare parte a teritoriilor românești din jurul Carpaților. Opoziția internă și, mai ales, cea externă au dus la dispariția unui stat românesc cuprinzător în această parte a Europei, însă acea realizare a rămas un precedent istoric, un simbol și un imbold pentru generațiile următoare.

Dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, înfăptuită în 1859, marchează cea de-a doua unire, când s-au pus bazele statului național român modern, devenit, apoi, independent pe harta Europei, după mai puțin de două decenii. În condițiile complexe ale Europei de sfârșit de epocă modernă, românii trăiau atât într-o țară liberă (cca. 130.000 kmp), cât și sub diverse stăpâniri străine – ale Austro-Ungariei și Rusiei țariste (Transilvania, Bucovina, Basarabia). La fel ca și în cazul altor popoare europene, s-a dezvoltat în sec. al XIX-lea, în mod organic, ca națiune, s-a definit ideea, ca atare s-a formulat în plan politic, moral, juridic, principiul de naționalitate.

Desăvârșirea statului național unitar român s-a putut realiza în condițiile interne și internaționale cu totul deosebite generate de prima conflagrație mondială. Intrarea României în război, în vara anului 1916, fusese precedată de o amplă deliberare, cu participarea unei mari părți a românilor din diferite ținuturi românești. În contextul de atunci, s-a ales soluția eliberării Ardealului, ceea ce s-a și realizat, parțial și pentru puțină vreme. Au urmat, apoi, episoadele dramatice a ceea ce a fost „*războiul de întregire națională*”. Sfârșitul primului război mondial a adus și destrămarea (definitivă sau vremelnică) a unor imperii ce dominaseră timp de veacuri existența poporului român, ca și a altora. În aceste condiții excepționale, a devenit posibilă realizarea unirii cu România. În condițiile prăbușirii Rusiei țariste, când pe ruinele acesteia au apărut, uneori doar vremelnic, și alte state europene, românii dintre Prut și Nistru, prin organisme alese și abilitate, și-au proclamat, în mod plebiscitar și succesiv, statalitatea, autonomia și independența, pentru ca, în final, la 27 martie/9 aprilie 1918, să se declare unirea Basarabiei, „*ca fiică, cu mama sa, România*”, așa cum se consemna în actul final, adoptat atunci la Chișinău. Peste câteva luni, după ce dubla monarhie încetase, practic, de a mai exista, fiind înlocuită cu state central europene, a devenit posibilă și realizarea aspirațiilor naționale ale românilor din zonele bucovinene și transilvane. Congresul general al românilor bucovineni a decis, la 15/28 noiembrie 1918, unirea necondiționată cu România a tuturor teritoriilor smulse Moldovei prin „*vicleșug și silă*”, de către Habsburgi, la 1774. Procesul a culminat și s-a desăvârșit în inima ținuturilor românești, căci țara nu putea fi întreagă fără Ardeal, așa cum afirmase, cu doi ani mai înainte de actul unirii, N. Titulescu, marele european. Principiul autodeterminării românilor în Transilvania a fost formulat într-o declarație făcută cunoscută popoarelor lumii la 12 octombrie 1918, în care regăsim principalele componente ale conceptului european despre libertate și suveranitate națională, plebiscitul etc. Au fost create structuri de putere românești, pentru ca, în final, să fie convocată, la Alba-Iulia,

fosta reședință a lui Mihai Viteazul, Marea Adunare Națională, cu rol plebiscitar, izvorâtă și din introducerea votului universal și a altor forme ale democrației și liberalismului.

La 1 Decembrie 1918, cei 1.228 de delegați deputați ai românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș prezenți în Sala Unirii au votat „*unirea lor și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România*“. Decizia a căpătat, imediat, adeziunea entuziastă a celor peste 100.000 de reprezentanți ai românilor prezenți atunci la evenimentul istoric, în orașul de pe Mureș. Atunci și acolo s-a arătat că unirea Transilvaniei era justificată și de istoria neamului, de unitatea și omogenitatea națiunii, de rațiuni politice, economice, culturale și, nu în cele din urmă, de cele ale democrației.

Marea Unire proclamată la Alba-Iulia a avut, imediat, un ecou european, dar și peste ocean, în America, unde locuiau atunci peste 150.000 de români, și care au avut trimiși la fața locului sau au relatat, pe baza unor corespondențe, despre justetea hotărârilor românilor și despre legitimitatea unității lor statale, într-o serie de ziare și publicații, precum „*TheTimes*“, „*Daily Express*“, „*Manchester Guardian*“, „*Le Matin*“, „*Le Temps*“, „*Corriere della Serra*“, „*Il Giornale d'Italia*“, „*NewYorkTimes*“, „*Le Figaro*“, „*Journal de Geneve*“. Cititorii erau informați cu privire la existența istorică a românilor, a aspirațiilor și eforturilor lor spre unitate și libertate, ca și spre o organizare democratică.

Un reputat istoric englez, Q.W.A. Leeper, publica, în decembrie 1918, sub formă de broșură, un studiu numit „*Dreptatea cauzei românești*“ („*The Justice of Rumania's Cause*“), unde arăta că unirea românilor „*este rezultatul firesc al rodului eroic al grelelor suferințe îndurate pentru înfăptuirea acestui ideal, care înseamnă un mare câștig pentru cauza progresului și democrației*“. În anul 1919-1920, Conferința de Pace de la Paris și tratatele încheiate acolo au consacrat pe plan internațional unitatea înfăptuită de românii înșiși, în cursul anului 1918. După acest an, România întregită și-a modificat locul în Europa. Cu cei 295.049 kmp ca suprafață, ocupa locul 10 pe continent, iar ca potențial uman (15 milioane – în 1919, 20 de milioane – în 1940) ocupa locul opt. Unirea din 1918, piatră de hotar, a însemnat un nou început de epocă în istoria românilor.

BIBLIOGRAFIE:

„*Istoria României*“, Constantin Daicoviciu, Miron Constantinescu, Ștefan Pascu, Ed. Didactică și Pedagogică, 1971

„*O istorie sinceră a poporului român*“, Florin Constantiniu, Ed. Univers Enciclopedic, 1977

ORATORII MARII UNIRI DE LA 1 DECEMBRIE 1918

*Prof. Florin Daniel ȘURLĂU
Școala Gimnazială "Mihai Viteazu", Strehaia*

Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a avut 11 oratori, dintre care opt au luat cuvântul în Sala Unirii.

Discursurile lor nu sunt egale sub aspectul importanței, dar sunt inspirate de același program politic și ideile pe care le conțin sunt convergente.

Oratorii Marii Uniri au fost: Ștefan Cicio Pop, președinte al Consiliului Central Național Român, Ioan Suci, raportorul adunării, Gheorghe Pop de Băsești, președintele Partidului Național Român, Vasile Goldiș, Iuliu Maniu, Iosif Jumanca, Alexandru Vaida Voevod, Ioan I. Papp, episcop ortodox al Aradului, Miron Cristea, episcop ortodox al Caransebeșului, Iuliu Hossu, episcop greco-catolic al Gherlei și Aurel Vlad. Doar primii opt au luat cuvântul în Sala Unirii.

Ștefan Cicio Pop a făcut cunoscută o informație importantă, anume că decizia definitivă privind convocarea Marii Adunări Naționale a fost adoptată de Consiliul Central Național Român de la Arad, în ședința sa din 15 noiembrie 1918. El este primul care a lansat un enunț prezent în alocuțiunile multora dintre cei care i-au urmat la cuvânt: „marele Wilson, al doilea Mesia”. Cicio Pop și colegii săi au vrut să-și exprime astfel recunoștința pentru președintele SUA, autorul și promotorul principiului autodeterminării națiunilor. Vasile Goldiș și Ioan Suci Vasile Goldiș a fost principalul orator al Marii Adunări Naționale. La Arad, el își dobândise rolul de stilizator al documentelor adoptate de CCNR și tot el a dat forma definitivă Rezoluției privind Unirea. Nu ne surprinde, așadar, faptul că tot lui i-a revenit misiunea de a-i expune proiectul la 1 decembrie 1918. Și-a onorat această îndatorire, nu înainte de a prezenta discursul oficial al adunării, care constituia argumentația politică și istorică a acțiunii aflate în desfășurare. În cuvântul său, Goldiș s-a referit la evenimentele desfășurate în 1918 la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia ca la părțile aceluiasi program național. De asemenea, el a așezat actele de unire într-o evoluție aproape bimilenară, pornind de la sinteza daco-romană, trecând prin invaziile migratoare, formarea statelor medievale românești, istoria lui Mihai Viteazul, a lui Horea și a lui Avram Iancu, unirea principatelor, independența de la 1877 și Primul Război Mondial care a favorizat eliberarea națiunilor și reunirea tuturor românilor într-un singur stat. Acest model istoriografic determinist a avut o carieră îndelungată, generalizându-se în perioada interbelică, fiind redescoperit după 1968 și având ample ecouri până în zilele noastre. Om politic pragmatic, Iuliu Maniu s-a lăsat inițial purtat de idealismul momentului, pentru a încheia cu aprecieri concrete referitoare la dezvoltarea social-economică a poporului român. A vorbit și el despre „lumina libertății neamurilor”, prezentând Unirea ca pe o „binefacere dumnezeiască”. A ajuns însă la necesitatea înfăptuirii reformei agrare în scopul consolidării clasei țărănești, la independența economică a României, la dezvoltarea industriei și a comerțului pentru emanciparea meseriașilor și a muncitorilor.

Iosif Jumanca a adus în adunare discursul specific al grupării sale politice, Secția Română a Partidului Social Democrat din Ungaria. El a subliniat că social-democrația nu presupune lipsa simțului național și că tovarășii săi au aderat la cauza unirii tuturor românilor. În continuare însă, a promovat enunțurile specifice stângii politice din epocă: „lupta de clasă”, „proletariatul”, „Internaționala Socialistă”. Episcopii Miron Cristea și Iuliu Hossu, precum și avocatul Aurel Vlad au vorbit doar afară, pe locul cunoscut atunci drept „Câmpul lui Horea”, în fața simplilor participanți. Datorită numărului mare al publicului, audiența de care s-au bucurat a fost limitată, fiecare dintre ei neputând fi auziți decât de grupul din proximitate. Imagine din timpul discursului rostit de episcopul Miron Cristea Discursul lui Miron Cristea nu a fost dominat de un lexic religios sau bisericesc; a fost unul eminamente politic. Referindu-se la trecut, el a condamnat „ideea de stat național maghiar”, maghiarizarea și politica școlară opresivă aplicată în 1917-1918 prin instituirea „zonei culturale” în comitatele de frontieră ale Transilvaniei. Într-o perspectivă a viitorului, s-a referit la „românism”, la

frontiera vestică a României pe Tisa. Nu același lucru se poate spune despre Iuliu Hossu, care a combinat enunțurile religioase cu cele politice. El a vorbit despre „Buna Vestire a Unirii” și, într-un limbaj pascal, despre „ceasul plinirii vremii”. Lui i-a revenit însă misiunea de a prezenta poporului textul Rezoluției Marii Adunări Naționale.

BIBLIOGRAFIE:

Aradul — permanență în istoria patriei, editat de Comitetul de Cultură și Educație Arad, Arad, 1978, pp. 304–419

Aradul — cetatea Marii Uniri, Alexandru Roz, Editura Mirton, Timișoara, 1993, pp. 9–31

Aradul cultural în lupta pentru înfăptuirea Marii Uniri (1908-1918), Vasile Popeangă, Ion B. Mureșianu, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, Arad, 1991, pp. 9–125.

Consiliul Național Român din Blaj. *Protocoale și acte (noiembrie 1918-ianuarie 1919)*, Ediție îngrijită, prefată, indicii și glosar Viorica Lascu și Marcel Știrban, vol. I și II, Cluj Napoca, 1978

I. Gheorghiu, C. Nuțu, *Adunarea Națională de la Alba Iulia. 1 decembrie 1918*, Editura Politică, București, 1968.

CONSTITUIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

*Prof. inv. preșcolar Alina-Mihaela TOMA
Școala Gimnazială Husnicioara*

Realizarea statului național unitar, visul atâtor generații, a avut loc în anul 1918, la capătul unor mari lupte și suferințe. Răspunzând aspirațiilor maselor populare, Moldova dintre Prut și Nistru sau Basarabia, s-a proclamat, la Chișinău, la 24 ianuarie 1918, republică „de sine stătătoare și neatârnată, având ea singură dreptul de a-și hotărî soarta în viitor”. La 27 martie stil vechi 1918, a hotărât unirea sa cu România, Sfatul Țării ca adunare reprezentativă în acest teritoriu condus de Ion Ionculeț.

„În numele poporului Basarabiei Sfatul Țării declară: Republica Democratică Moldovenească (Basarabia) în puterea dreptului istoric și a dreptului de neam, pe baza principiului cu noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna cu mama sa România.” (Declarația de unire a Basarabiei cu România)

Bucovina s-a desprins de Imperiul Austro-Ungar în condițiile destrămării acestuia în toamna anului 1918. Totodată, ea s-a confruntat cu pretenții de anexare din partea Ucrainei, situație ce a necesitat intervenția armatei române în provincie, la solicitarea autorităților de la Cernăuți. În octombrie 1918 s-au format, la Cernăuți, Adunarea Constituantă și Consiliul Național Român, în frunte cu Iancu Flondor. La 15/28 noiembrie 1918, Congresul General al Bucovinei (alcătuit din români și reprezentanții altor naționalități) a proclamat unirea necondiționată a Bucovinei cu Regatul României.

„Drept aceea, Noi, Congresul General al Bucovinei, întrerupând suprema putere a țării și fiind investit singurul cu putere legiuitoare, în numele Suveranității Naționale, hotărâm: Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu Regatul României.” (Declarația de unire a Bucovinei cu România 15/28 noiembrie 1918)

La 29 septembrie/12 octombrie 1918, Partidul Național Român din Transilvania, care și-a reluat activitatea în anul 1918 a adoptat Declarația de la Oradea, prin care se proclama dreptul românilor la autodeterminare.

Încercând salvarea Imperiului Austro-Ungar, împăratul Carol I de Habsburg a lansat la 3/16 octombrie 1918, manifestul Către popoarele mele credincioase, în care propunea reformarea statului pe baze federale, prin acordarea autonomiei provinciilor, printre care și Transilvania. La 30 octombrie/12 noiembrie 1918 s-a format la Arad, Consiliul Național Român Central, alcătuit din 6 membri din partea Partidului Național Român și 6 membri din partea Partidului Social-Democrat din Transilvania. Negocierile purtate de acest consiliu cu guvernul maghiar în noiembrie 1918, au eșuat, Ungaria propunând doar un statut de autonomie pentru Transilvania. În aceste condiții, s-a luat decizia convocării, la Alba-Iulia, în data de 18 noiembrie/1 decembrie 1918, a unei Mari Adunări Naționale, la care urma să se decidă viitorul provinciei. La eveniment au participat 1228 delegați aleși prin vot universal și peste 100 000 de alți români veniți din Transilvania și Banat. Adunarea a fost deschisă de Gh. Pop de Băsești, unul dintre veteranii mișcării naționale românești din Transilvania.

Rezoluția Unirii, adoptată de Adunare, a fost citită de Vasile Goldiș - „Adunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 1 Decembrie 1918, decretează unirea cu România. (...)”. Delegații în picioare, foarte mulți având lacrimi în ochi, aplaudă îndelung și-și strigă bucuria. Fiecare simte că trăiește o zi unică, ziua cea mai însemnată din istoria de două ori milenară a poporului său, ziua dreptății. Alte puncte ale Hotărârii privesc egala îndreptățire națională și confesională a naționalităților conlocuitoare, vot obștesc, direct, egal și secret, reformă agrară radicală, drepturi muncitorimii, ca în cele mai înaintate state industriale, eliminarea războiului ca mijloc de rezolvare a diferențelor internaționale.

Până la integrarea deplină în cadrul statului român, Transilvania a fost condusă de Marele Sfat Național, organ reprezentativ cu rol legislativ format din 250 membri, și Consiliul Dirigent, organ executiv, format din 15 membri, condus de Iuliu Maniu.

În plan internațional, noul statut politico-teritorial al României a fost recunoscut prin tratatele încheiate în cadrul Conferinței de pace de la Paris (1919-1920).

Pe fondul confruntărilor interetnice de la Târgu Mureș din martie 1990 și a mineriadei din 13-15 iunie 1990, Parlamentul României a adoptat la 31 iulie 1990 legea nr. 10 din 1990, prin care a fost abrogată Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 903 din 18 august 1949 privind declararea zilei de 23 august ca sărbătoare națională și a proclamat în locul ei ziua de 1 decembrie drept sărbătoare națională.

Pentru istoria noastră națională, Marea Unire de la Alba Iulia din 1918 reprezintă evenimentul cel mai important și semnifică împlinirea idealului românesc de a trăi liber într-un singur stat național unitar.

BIBLIOGRAFIE:

Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, Scurtă istorie a românilor, Ed.Științifică și enciclopedică București, 1977

Magda Stan, Cristian Vornicu, Istorie - manual pentru clasa a XII-a, Ed.Niculescu ABC, 2007

https://ro.wikipedia.org/wiki/Marea_Unire

Legea 10 din 31 iulie 1990

FERDINAND I AL ROMÂNIEI

Nicolae TUDOR
Școala Gimnazială "Dumitru Crașoveanu",
Izvoru Bîrzii

Ferdinand I de Hohenzollern-Sigmaringen (n. 12/24 august 1865, Sigmaringen - d. 20 iulie 1927, Castelul Peleş, Sinaia) a fost al doilea rege al României, din 10 octombrie 1914 până la moartea sa. Ferdinand (nume la naștere *Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen*) a fost al doilea fiu al prințului Leopold de Hohenzollern-Sigmaringen și al Infantei Antónia a Portugaliei, fiica regelui Ferdinand al II-lea al Portugaliei și a reginei Maria a II-a. Familia sa făcea parte din ramura catolică a familiei regale prusace de Hohenzollern.

Ferdinand și-a petrecut copilăria și adolescența la reședința familiei din Sigmaringen, Germania. În 1885 a terminat cursurile Școlii de ofițeri din Kassel, fiind numit cu gradul de sublocotenent în cadrul Regimentului 1 Gardă de la Curtea Regală a Prusiei. A urmat apoi studii la Universitatea din Leipzig și la Școala Superioară de Științe Politice și Economice din Tübingen, pe care le-a absolvit în 1889.

Începând cu 1889 a devenit Principe de Coroană al Regatului României, în urma renunțării tatălui și fratelui său mai mare, Wilhelm, la drepturile de succesiune la coroana regală a României. Din acel moment s-a stabilit în România, unde și-a continuat cariera militară, având și o serie de comenzi onorifice, fiind înaintat până la gradul de general de corp de armată.

S-a căsătorit la 29 decembrie 1892, la Sigmaringen, cu prințesa Maria Alexandra Victoria de Saxa-Coburg și Gotha, nepoată a reginei Victoria, fiică a ducelui Albert de Edinburgh și a mării ducese Maria Alexandrovna Romanov, unica fiică a țarului Alexandru al II-lea al Rusiei.

Principele Ferdinand a ajuns pe tronul României la 11 octombrie 1914, după moartea regelui Carol I. Era o perioadă crucială din istoria României, marcată de izbucnirea Primului Război Mondial, în care atât familia regală cât și întreaga societate românească era profund divizată în tabere ce susțineau fie neutralitatea fie intrarea în război de partea uneia sau alteia dintre cele două alianțe aflate în conflict.

Prin moartea regelui Carol I se deblocase de la sine o stare politică tensionată. În parlament noua pereche conducătoare a fost primită cu căldură și speranță, fiind aclamați îndelung.

În ciuda presiunilor financiare și morale atât din partea Antantei, cât și a Puterilor Centrale, România a rămas credincioasă neutralității în decursul primilor doi ani ai primului război mondial. Țara nu era pregătită de război. Ferdinand reușește să reziste presiunilor interne și externe, pentru a se alătura uneia dintre tabere.

Ferdinand și primul ministru Ionel Brătianu s-au folosit de legăturile reginei Maria cu casele regale rusă și britanică pentru a prezenta detaliat dorințele României de realizare a unui stat național unitar, precum și justificările temeiurilor pe care se bazau aceste dorințe. Prin aceste contacte „neoficiale” a fost posibilă „ocolirea” constrângerilor neutralității și facerea cunoscută a poziției României.

După finalizarea unor lungi și dificile negocieri cu reprezentanții Antantei, concretizate prin încheierea unui tratat politic și a unei convenții militare, România a intrat în război la 14 septembrie 1916, declarând război Imperiului Austro-Ungar.

Ferdinand a fost încoronat rege al României Mari la 15 octombrie 1922 în Catedrala din Alba Iulia.

Viața politică internă în timpul domniei sale a fost dominată de Partidul Național Liberal, condus de frații Ion Brătianu și Vintilă Brătianu. Unirea cu Transilvania a lărgit, însă, baza electorală a opoziției, a căror partide principale s-au unit în ianuarie 1925 - octombrie 1926 pentru a forma Partidul Național Țărănesc.

Contrar succeselor dobândite în urma războiului, încununată prin realizarea României Mari, viața personală a regelui se confrunta cu probleme cauzate de Carol, prințul moștenitor, care trăia o viață scandaloasă și, încălcând legea monarhică, s-a căsătorit clandestin, la Odesa, cu Ioana Lambrino. Căsătoria a fost, în cele din urmă, anulată la Tribunalul Ilfov, Ioana Lambrino fiind exilată împreună cu fiul nelegitim al lui Carol iar principele fiind trimis într-o lungă călătorie în jurul lumii, pentru „a o uita” pe Ioana Lambrino.

La 10 mai 1921, Carol s-a căsătorit, la Atena, cu Elena, fiica regelui Constantin I al Greciei, iar în anul 1921, Ferdinand a trăit nașterea nepotului său, Mihai, fiul lui Carol și al Elenei. Dar cu toate acestea, mariajul dintre Carol și Elena nu avea să fie de durată, moștenitorul tronului părăsindu-și soția și fiul și plecând la Paris împreună cu amanta sa, Elena Lupescu. În aceste condiții, în decembrie 1925, Ferdinand îl desemnează ca urmaș la tron pe nepotul său, Mihai, dezmoștenindu-l, în același timp, pe fiul său Carol.

În anul 1925 a izbucnit criza dinastică, provocată de renunțarea principelui Carol la drepturile sale de succesiune la Coroana României, fapt ce l-a determinat pe Ferdinand să îl excludă pe Carol din Casa Regală a României și să îl numească drept principe moștenitor pe fiul acestuia, Mihai, care avea să succedă la tron.

Ferdinand a murit la 20 iulie 1927, de cancer intestinal și a fost urmat la tron de nepotul său Mihai, sub o regență formată din trei persoane, din care făceau parte cel de al doilea fiu al lui Ferdinand, prințul Nicolae, patriarhul Miron Cristea și Gheorghe Buzdugan, președintele Curții Supreme de Justiție. La moartea lui Buzdugan, în octombrie 1929 Parlamentul îl alege în regență pe Constantin Sărățeanu. România s-a aflat sub autoritatea regenței între 1927 și 1930.

BIBLIOGRAFIE:

- Anastasiu, Alexe, *Dinastia regală și poporul român*, Institutul de Arte Grafice „Convorbiri Literare”, București, 1924;
- Berindei, Dan, *Portrete istorice ale românilor. Domni, regi, eroi, cărturari, oameni politici, literați*, Editura Compania, București, 2009;
- Wolbe, Eugen, *Ferdinand I Întemeietorul României Mari. O biografie*, Editura Humanitas, București, 2004;

MĂREȚIA ANULUI 2018

**Prof. Daniela TUDOSIE- BUZĂ
CȘEI Constantin Pufan**

De-a lungul timpului poporul nostru a trecut prin vremuri grele când au avut loc inundații, cataclisme, secete prelungite dar și prin vremuri bune când s-au întâmplat evenimente care le-au făcut inimile românilor să tresare de bucurie și de mândrie patriotică. Așa s-a întâmplat și cu anul 1918 care s-a întipărit cu litere de aur în marea carte a istoriei patriei.

România nu a participat la războaiele balcanice care au avut loc între anii 1912-1913 fiind neutră, dar apoi deoarece i-au fost grav afectate interesele a intrat în cel de-al doilea război balcanic acționând împotriva Bulgariei. Prin pacea încheiată la București, Cadrilaterul a revenit României.

Relațiile dintre România și Tripla Alianță se răcesc datorită faptului că Bulgaria era susținută de Austro-Ungaria.

Tripla Alianță era o grupare cu caracter politic și militar alcătuită din Germania, Italia și Austro-Ungaria. În timp ce Antanta era o alianță alcătuită din Franța, Anglia și Rusia având de asemenea interese politico-militare.

Marile puteri urmărindu-și propriile lor interese au dorit o reîmpărțire a lumii. Pretextul pe care l-au folosit pentru declanșarea războiului a fost asasinarea moștenitorului tronului Austro-Ungariei Franz Ferdinand în iunie 1914 la Sarajevo.

Între anii 1914-1916 România a fost neutră dar s-a pregătit intrarea în război. Așa s-a stabilit prin Consiliul de Coroană ce s-a ținut la Sinaia în 21 iulie/3 august 1914.

Regele Carol a murit în septembrie 1914 și a urmat la tron nepotul său Ferdinand I. S-au purtat tratative secrete pentru intrarea României în război alături de Antanta, ca urmare țara noastră a semnat un tratat în august 1916, prin care îi erau recunoscute drepturile asupra Transilvaniei, Banatului și Bucovinei, de asemenea Antanta promitea ajutor țării noastre.

În august 1916, România a declarat război Austro-Ungariei.

Ostașii români au luptat cu mult curaj împotriva inamicilor și au avut ca țel desăvârșirea unității naționale. Aproape 800 000 oameni au murit iar pierderile materiale au fost însemnate.

În luptele purtate s-au remarcat generalii Ion Dragalina, Eremia Grigorescu, Alexandru Averescu.

În anul 1917 în Rusia s-a declanșat revoluția și țarul a fost detronat. Imperiul Rus s-a destrămat și acest fapt a dus și la prăbușirea Imperiului Austro-Ungar.

La 3 aprilie 1917 a fost înființat Partidul Național Moldovenesc în Basarabia. La Congresul ce s-a desfășurat la Chișinău între 2-7 noiembrie 1917 s-a hotărât autonomia provinciei. S-au făcut alegeri pentru Sfatul Țării. Stabilitatea era pusă în pericol de către trupele sovietice dezorganizate. Sfatul Țării a cerut ajutorul armatei române. S-au dus patru divizii și au stabilit ordinea. Sfatul Țării a decis în unanimitate declararea independenței Republicii Democratice Moldovenești la 24 ianuarie/6 februarie 1918. Apoi după puțin timp pe data de 27 martie/9 aprilie Sfatul Țării a decis Unirea Basarabiei cu România.

În toamna anului 1918 Bucovina era amenințată deoarece atât Curtea de la Viena cât și Ucraina doreau părți din ea. Consiliul Național Român condus de Iancu Flondor a cerut sprijinul oștirii române. Când divizia de infanterie română a ajuns la Cernăuți a fost întâmpinată cu multă bucurie de către localnici.

În data de 28 noiembrie 1918 a avut loc Congresul General al Bucovinei la care au participat reprezentanții românilor, dar și cei ai minorităților naționale, cu toții au hotărât unirea cu România.

Împăratul Carol I de Habsburg (3/16 octombrie 1918), dorea federalizarea statului în 6 regate autonome. Românii din Transilvania nu vroiau acest lucru, astfel că activitatea lor politică s-a intensificat.

La Arad a fost înființat Consiliul Național Român. Acesta era alcătuit din 6 reprezentanți din PNR și 6 ai PSD. Deoarece tratativele purtate de către Consiliul Național Român Central cu reprezentanții guvernului de la Budapesta au eșuat s-a decis convocarea Adunării Naționale a Românilor de la Alba Iulia pentru 18 noiembrie / 1 decembrie 1918.

La Alba Iulia pe 18 noiembrie a avut loc Marea Adunare Națională. La aceasta au participat 1228 delegați aleși de circumscripții electorale și mulți oameni veniți din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș, au fost peste 100 000 oameni. Adunarea a fost prezidată de către Gheorghe Pop de Băsești. Rezoluția a fost citită de către Vasile Goldiș și a fost adoptată cu multă bucurie în suflete de către întreaga adunare. La punctul 1, aceasta proclamă: “Unirea tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țară Ungurească și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România. În ea se cerea totodată ca să fie respectate drepturile pentru toate minoritățile naționale, să fie realizată o reformă agrară și să fie introdus votul universal.

O delegație a mers la București și a înaintat Actul Unirii regelui Ferdinand și acesta l-a aprobat prin Decretul de la 11 decembrie 1918.

Poporul român, pentru a-și îndeplini visul de veacuri *Marea Unire* a profitat de conjunctura internațională favorabilă și anume prăbușirea regimului țarist și instalarea puterii bolșevice, cât și destrămarea monarhiei austro-ungare.

BIBLIOGRAFIE:

- Liviu Lazăr, Viorel Lupu, 2004, Istoria Românilor, Ed. Teora, București;
- Dumitru Almas, 1996, Istoria Românilor, Editura Didactică și Pedagogică, București;
- Ioan Scurtu, F. Dondorici, Elena E. Lică, Octavian Osanu, Relu Stoica, 2006, Istorie, Ed. Gimnasium, București.

MAREA UNIRE DIN 1918, PAGINA SUBLIMĂ A ISTORIEI ROMÂNEȘTI

*Prof. inv. primar Daniela TUDUR,
Școala Gimnazială "Petru Dumitriu", Orsova*

„...Marea Unire din 1918 a fost și va rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția sa stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera nici a unui om politic, nici a unui guvern, nici a unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan râvnit cu putere, din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-i călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit [...]. Nu o victorie militară a stat la temelie România Mari, ci actul de voință al națiunii române de a-i da armătura teritorial-instituțională, care este statul național. [...]” Astfel marchează regretatul academician Florin Constantiniu semnificația istorică a zilei de 1 decembrie 1918.

Unirea Transilvaniei cu România de la 1 Decembrie 1918 reprezintă fără doar și poate evenimentul principal al istoriei României și totodată realizarea unui deziderat al locuitorilor granițelor vechii Dacii. Aniversăm cu respect în fiecare an Ziua Națională a României la 1 Decembrie, prilej de rememorare a jertfei înaintașilor și a luptei pentru constituirea statului național român. Cu acest prilej, discutăm, polemizăm, dezbatem cu privire la rolul maselor și al personalităților în anul plin de istorie 1918. Unirea din 1918, realizată de niște patrioți vizionari, rivalizează palid astăzi cu faptele unor personaje contemporane. Tinerii nu prea știu ce sărbătoresc, cei mai în vârstă visează la vremurile apuse, iar mulți folosesc ziua liberă pentru a-și rezolva din problemele restante din cauza serviciului.

În România, la 24 octombrie/6 noiembrie 1918, Guvernul Alexandru Marghiloman își dădea demisia. I-a urmat un Executiv condus de generalul Constantin Coandă, care proclama remobilizarea armatei române și la 28 octombrie/10 noiembrie 1918, România reintra în război. După numai o zi, războiul lua sfârșit în Europa Occidentală. În partea de răsărit a continentului nostru, după armistițiul de la Belgrad, la 31 octombrie/13 noiembrie 1918, operațiunile militare au mai continuat cu intermitențe pe teritoriul Ungariei.

La 27 martie 1918, Sfatul Țării din Basarabia a votat unirea Basarabiei cu România. În vara anului 1918 s-a constituit în capitala Franței Consiliul Național al Unității Române, condus de Take Ionescu, iar printre membri avându-i pe Vasile Lucaciu, Octavian Goga, dr. Constantin Angelescu și Ioan Th. Florescu. Consiliul a fost recunoscut de către guvernele Antantei drept exponentul intereselor poporului român. La începutul toamnei, Congresul de la New York al românilor, cehilor, slovacilor, polonezilor, sârbilor, croaților și rutenilor a solicitat dezmembrarea Austro-Ungariei și eliberarea tuturor popoarelor din cadrul său.

Evenimentele se precipitau și în Transilvania. La 29 septembrie 1918, Comitetul Executiv al Partidului Național Român a adoptat în unanimitate, „în virtutea dreptului național al fiecărei națiuni de a dispune de ea însăși”, Declarația de la Oradea, elaborată de Vasile Goldiș, prin care se dorea recunoașterea acestui for ca organ provizoriu de conducere al Transilvaniei. Peste o săptămână, Declarația ere citită în Parlamentul de la Budapesta de către Alexandru Vaida Voevod, în timp ce, la Viena, Iuliu Maniu dorea să mobilizeze 70.000 de soldați transilvăneni din fosta armată austro-ungară, cu care să meargă în Transilvania.

La 27 octombrie 1918 s-a constituit Consiliul Național Român al Bucovinei, sub conducerea lui Iancu Flondor, care a afirmat dorința Bucovinei de unire cu România, eveniment proclamat, la 28 noiembrie 1918, la Cernăuți. La 3 noiembrie 1918 se constituia Consiliul Național Român Central din Transilvania, ce reunea reprezentanții Partidului Național Român și ai Partidului Social-Democrat și

care, în condițiile rapidei dezintegrări a aparatului administrativ maghiar, a preluat controlul Transilvaniei. Marea Adunare Națională a fost pregătită cu minuțiozitate, discuțiile purtându-se îndeosebi în jurul Rezoluției Unirii, redactată de Vasile Goldiș. Unii au cerut ca Unirea să se facă pe baza proclamării autonomiei Ardealului. Tineretul a solicitat unirea fără niciun fel de condiții. Socialiștii se temeau de stările politice din vechiul Regat al României. În cele din urmă, s-a adoptat formula unei autonomii provizorii.

Anunțând popoarelor lumii voința și hotărârea sa, națiunea română declara prin manifest că ea „din ceasul acesta, oricum ar decide puterile lumii, este hotărâtă a pierii mai bine decât a suferi mai departe sclavia și atârănarea...” În vederea realizării acestui deziderat, în încheierea manifestului se cerea sprijinul întregii populații române din Transilvania, care „spera și aștepta că în năzuințele ei pentru libertate o va ajuta întreg neamul românesc, cu care una vom fi de aici înainte în veci”.

Adunarea de la Alba Iulia s-a ținut într-o atmosferă de mare sărbătoare. Au venit 1.228 de delegați oficiali, reprezentând cele 130 de cercuri electorale din comitatele românești. Acestora li s-au adăugat episcopii, delegații consilierilor, ai societăților culturale românești, ai școlilor medii și institutelor pedagogice, ai reuniunilor de meseriași, ai Partidului Social-Democrat Român, ai organizațiilor militare și ai tinerimii universitare. Pe lângă toți aceștia, s-au adunat peste 100.000 de oameni, care au sosit cu trenul, cu căruțele, călări, pe jos, cu steaguri tricolore în frunte, cu table indicatoare ale comunelor ori ale ținuturilor. Drumul spre Cetățuia de la Alba Iulia era flancat de șirurile de țărani români înveșmântați în sumanele de pătură albă și cu căciulile oștenilor lui Mihai Viteazul. Pe porțile cetății flutura drapelul tricolor. De pe opt tribune se explica maselor populare măreția vremurilor pe care le trăiau și importanța adunării. Concomitent, în sala Cazinei Militare, delegații au ținut ședința. Prin aceasta, adunarea de la Alba Iulia a căpătat caracterul unui plebiscit al tuturor românilor.

La 18 noiembrie/1 decembrie 1918, deputații au decis în unanimitate cu privire la unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România, pe baze democratice, cu păstrarea unei autonomii locale și cu egalitatea naționalităților și a religiilor. Rezoluția votată de Marea Adunare Națională a solicitat: „Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.

Adunarea de la Alba Iulia s-a desfășurat fără prezența trupelor române. Primii soldați au trecut Munții Carpați la 13 noiembrie 1918, iar acțiunea s-a intensificat după 20 noiembrie, primele orașe în care au intrat unitățile militare române fiind Toplița și Miercurea Ciuc, la 26 noiembrie, deci în zona secuiască a Transilvaniei, care oricum nu și-a trimis reprezentanți la Alba Iulia. La 1 decembrie 1918, trupele române nu trecuseră linia Mureșului decât într-un singur loc, în zona orașului Târgu Mureș.

După adunarea de la Alba Iulia, atitudinea guvernului de la Budapesta față de românii ardeleni s-a radicalizat. Budapesta nu a recunoscut adunarea de la Alba Iulia și nici înființarea Consiliului Dirigent. Mai mult, la 8 decembrie 1918, primul ministru maghiar Károlyi l-a numit pe István Apáthy comandant al „Comisariatului pentru Ungaria de Est”. Pe de o parte, guvernul maghiar și-a dat seama că lipsa unor forțe militare regulate îi submina situația în teritoriile pe care le considera drept maghiare, începând din decembrie să-și reorganizeze armata. Ca atare, a fost absolut necesară înaintarea trupelor române dincolo de Mureș, fie și numai din acest motiv.

La un moment în care în România patriotismul este atât de puțin important și în Europa se vorbește tot mai mult despre inutilitatea cadrului național, aniversarea Zilei Naționale devine un moment de excepție în afirmarea identității și tradițiilor naționale.

S. Dragomir , “Un sfert de veac de la Unirea Transilvaniei “ , Bucuresti , 1943

I. Scurtu , “Romania . Documentele Unirii 1918 “, Bucuresti , Editura Fundatiei Culturale Romane , 1993

MAREA UNIRE -1 DECEMBRIE 1918

***Izabela-Alina VALON
Școala Gimnazială „Petre Sergescu”,
Drobeta - Turnu Severin***

1 Decembrie 1918 reprezintă cel mai important moment al istoriei României. Unirea Transilvaniei, Bucovinei și Basarabiei cu Vechiul Regat nu a fost un act politic rupt din contextul european, ci o consecință logică a luptei romanilor pentru unitate națională. Aceasta a început în anul 1600, când Mihai Viteazul a reușit unirea militară a provinciilor, pentru o perioadă scurtă de timp, și a continuat prin unirea Țării Românești cu Moldova, în anul 1859, sub sceptrul lui Alexandru Ioan Cuza.

Prin intrarea României în Primul Război Mondial, în 1916, s-a urmărit realizarea deplinei unități naționale prin unirea Vechiului Regat cu Transilvania, Bucovina și Basarabia. În ciuda păcii umilitoare de la București, din 1918, și a prezenței trupelor străine pe o mare parte a teritoriului țării, România - redusă la Moldova - a continuat să fie un stat de sine stătător.

Paralel cu lupta politico-diplomatică și militară a României pentru supraviețuire s-a desfășurat lupta romanilor din provinciile aflate sub stăpânire străină pentru libertate națională. Acestea au hotărât într-un cadru democratic, reprezentat de adunările populare și printr-o consultare largă, să se unească cu Țara. Deplasarea armatei române în provincii s-a făcut doar la chemarea conducerilor reprezentative ale populației românești, atunci când era posibilă o intervenție străină.

Unirea Basarabiei cu Vechiul Regat a survenit pe fondul dezmembrării Imperiului Țarist, o dată cu principiul autodeterminării până la desprinderea statului multinațional. În 1917 s-a constituit Partidul Național Moldovean care a coordonat mișcarea de eliberare națională. După congresul ostașilor moldoveni de la Chișinău din 25 septembrie/8 octombrie 1917 s-a format un organ reprezentativ, "Sfatul Țării", acesta avea ca for coordonator "Consiliul Directorilor", care a anunțat autonomia Basarabiei, președinte fiind ales Ioan Inculeț. În condițiile în care Ucraina își manifesta tendințele de a ocupa Basarabia, folosindu-se de prevederile Declarației drepturilor popoarelor din Rusia, în decembrie 1917 s-a proclamat Republica Democratică Moldovenească, iar Consiliul a cerut armatei române să patrundă în provincie. La 27 martie/ 9 aprilie 1918, Sfatul Țării ce cuprindea reprezentanți ai tuturor naționalităților, a adoptat hotărârea Basarabiei de a se uni cu România.

În toamna anului 1918 se vehicula ideea anexării de către habsburgi a Bucovinei la Galizia, iar Ucraina ridică pretenții pentru stăpânirea provinciei românești și amenința cu intervenția armatei. Din inițiativa lui Iancu Flondor și a lui Sextil Pușcariu s-a convocat la 14/27 octombrie 1918 o adunare a reprezentanților populației românești din provincie, care a decis unirea cu România. S-au ales un Comitet Executiv și un Consiliu Național. Intervenția trupelor ucrainene l-a determinat pe Iancu Flondor, liderul politic al provinciei, să ceară sprijinul armatei române. La 15/28 noiembrie 1918, la Cernăuți, Congresul General al Bucovinei a votat unirea necondiționată cu România, reprezentanții celorlalte etnii neopunându-se hotărârii românilor.

Liga pentru unitatea politică a tuturor românilor desfășoară o intensă activitate în sprijinul idealului național. La 30 octombrie/12 noiembrie 1918 s-a constituit Consiliul Național Român Central din care au făcut parte șase reprezentanți ai Partidului Național Român - Theodor Mihaly, Vasile Goldiș, Aurel Vlad, Alexandru Vaida-Voievod, Ștefan Cicio-Pop, A. Lazar - și șase ai Partidului Social Democrat - Ioan Flueraș, Basil Surdu, Iosif Renoiu, Tiron Albani, Elena Grăpini, Iosif Jumanca. Consiliul a avut sediul la Arad și a devenit structura centrală a luptei românilor pentru Unire. Ulterior s-a numit Marele Sfat al Națiunii din Transilvania și Ungaria. La 9/22 noiembrie 1918, Consiliul Național Român Central anunță la Budapesta că va prelua puterea deplină în Transilvania. S-a hotărât organizarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia. Adunarea a avut loc la 18 noiembrie/1 decembrie 1918. Ea a reunit peste 1.228 de delegați și peste 100.000 de participanți. Gheorghe Pop de

Basești a proclamat unirea "acelor români și a teritoriilor locuite de dânșii cu România". A doua zi s-au ales conducerile provizorii ale puterii de stat: Marele Sfat Național (for legislativ), condus de Gheorghe Pop de Basești, și Consiliul Dirigent, care a fost prezidat de Iuliu Maniu. Unirea a fost recunoscută și de naționalitățile din Transilvania.

Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia din 18 Noiembrie/1 Decembrie 1918

Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noiembrie/1 Decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunare.

Adunarea Națională rezerva teritoriilor sus indicate autonomie provizorie până la întrunirea Constituantei aleasă pe baza votului universal.

În legătură cu aceasta, ca principii fundamentale la alcătuirea noului Stat Român, Adunarea Națională proclama următoarele:

*Deplina libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.

*Egala îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din Stat.

*Înfăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate țărmurile vieții publice. Votul obstesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe, în vârsta de 21 de ani la reprezentarea în comune, județe ori parlament.

*Desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire, liberă propagandă a tuturor gândurilor omenești.

*Reforma agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființând fidei-comisele și în temeiul dreptului de a micșora după trebuința latifundiile, i se va face posibil țăranului să-și creeze o proprietate (arător, pașune, pădure) cel puțin atât cât o să poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte, potentarea producției.

*Muncitorimei industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii, care sunt legiferate în cele mai avansate state industriale din Apus.

*Adunarea Națională da expresie dorinței sale, ca congresul de pace să înfăptuiască comuniunea națiunilor libere în așa chip, ca dreptatea și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici, deopotrivă, iar în viitor să se elimine războiul ca mijloc pentru reglarea raporturilor internaționale.

*Românii adunați în această Adunare Națională salută pe frații lor din Bucovina, scăpați din jugul Monarhiei austro-ungare și uniți cu țara mamă România.

*Adunarea Națională salută cu iubire și entuziasm liberarea națiunilor subjugate până aici în Monarhia austro-ungară, anume națiunile: cehoslovacă, austro-germană, iugoslavă, polonă și ruteană și hotărăște ca acest salut al său să se aducă la cunoștința tuturor acelor națiuni.

*Adunarea Națională cu smerenie se închină înaintea memoriei acelor bravi români, care în acest război și-au varsat sângele pentru înfăptuirea idealului nostru murind pentru libertatea și unitatea națiunii române.

*Adunarea Națională dă expresiune mulțumirii și admirațiunii sale tuturor Puterilor Aliate, care prin strălucitele lupte purtate cu cerbicie împotriva unui dușman pregătit de multe decenii pentru război au scăpat civilizațiunea de ghiarele barbariei.

*Pentru conducerea mai departe a afacerilor națiunii române din Transilvania, Banat și țara Ungurească, Adunarea Națională hotărâse instituirea unui Mare Sfat Național Român, care va avea

toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română oricând și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiunile pe care le va afla necesare în interesul națiunii.

BIBLIOGRAFIE:

Istoria poporului român, Editura Științifică, București, 1970

Istoria României. Transilvania, vol.II, Editura „George Barițiu”, Cluj-Napoca, 1977

ROMÂNIA ÎNAINTE DE 1918 ȘI PRODUCEREA MARIÍ UNIRI

*Luciana Ancuța VASILUȚĂ
CSEI „Constantin Pufan”*

În anul 1914 România se afla sub conducerea regelui Carol I, care a murit în acel an, iar la tron a urcat nepotul său, regele Ferdinand I. În acel an a început Primul Război Mondial. La început România a rămas neutră, iar în 1916 a intră în război alături de Antanta, în urma semnării Tratatului de alianță de la București. În urma acestui război, mariile imperii ale vremii au început să se destrame, iar noi state au prins contur.

În 1918 s-a produs Marea Unire, iar etapele acesteia au fost:

a) Unirea Basarabiei cu România

După Revoluția Rusă din februarie 1917, noul guvern a proclamat drepturi și libertăți cetățenești. Românii din Basarabia au început să lupte pentru drepturi naționale.

În noiembrie 1917 a fost aleasă o adunare reprezentativă a Basarabiei numită Sfatul Țării. La începutul lui decembrie Sfatul Țării a proclamat Basarabia Republica Democratică Moldovenească, autonomă în interiorul Rusiei. După semnarea armistițiului dintre Rusia și Puterile în decembrie 1917 sute de mii de soldați ruși s-au retras de pe frontul românesc în Rusia prin Basarabia. Mulți s-au dat la jafuri, violuri, distrugerii, iar o parte dintre ei având convingeri comuniste au atacat Guvernul și Sfatul Țării din Basarabia. Atunci conducătorii Basarabiei au cerut ajutor Guvernului României. Acesta a trimis trupe românești care i-au alungat pe soldații ruși și au restabilit ordinea în Basarabia în ianuarie 1918. La 24 ianuarie 1918 Sfatul Țării a votat independența Republicii Democratice Moldovenești. Au urmat două luni în care s-a făcut o propagandă intensă pentru unire și la 27 martie 1918 Sfatul Țării a votat unirea Basarabiei cu România.

b) Unirea Bucovinei cu România

În toamna lui 1918 Austro-Ungaria era pe punctul de a pierde războiul. Popoarele asuprite din Austro-Ungaria, între care și românii, începeau să revendice dreptul la autodeterminare națională. La 27 octombrie 1918 s-a ținut la Cernăuți o adunare a fruntașilor politici ai românilor care a revendicat unirea tuturor teritoriilor locuite de români din Austro-Ungaria într-un singur stat și au ales un Comitet Național Român care să-i conducă în lupta națională. Asupra Bucovinei ridicau pretenții nu doar românii, ci și ucrainenii care ar fi vrut să includă într-o Ucraină independentă măcar nordul Bucovinei cu capitala la Cernăuți. Comitetul Național Român considerând că ucrainenii sunt imigranți de dată recentă revendica pentru români întreaga Bucovină. De aceea, comitetul a cerut ajutorul Guvernului României și la începutul lui noiembrie trupe române le-au alungat pe cele ucrainene, eliberând întreaga Bucovină. Astfel s-a putut organiza un Congres General al Bucovinei care la 28 noiembrie 1918 a votat unirea Bucovinei cu România.

c) Unirea Transilvaniei cu România

Și românii din Transilvania au cerut dreptul de autodeterminare națională. În noaptea de 30-31 octombrie ei au format Consiliul Național Român Central (CNRC) care a condus lupta lor națională. La începutul lui noiembrie 1918 s-au format în întreaga Transilvanie consilii naționale românești locale și gărzii naționale românești care au preluat conducerea localităților de la autoritățile maghiare. Aceste consilii se aflau sub ascultarea Consiliului Național Român Central care a încercat să convingă Guvernul Ungariei să accepte desprinderea Transilvaniei de Ungaria, dar n-a reușit. Pentru a demonstra întregii lumi dorința de unire cu România, Consiliul Național Român Central a convocat

pentru 1 decembrie 1918 o mare adunare națională românească la Alba-Iulia. Acolo au luat parte 1228 de delegați aleși din toate localitățile Transilvaniei și o sută de mii de alți români veniți să-și exprime adeziunea la unire. Delegații au votat unirea Transilvaniei, Maramureșului, Crișanei și Banatului cu România. Astfel se desăvârșea Marea Unire și lua naștere România Mare.

Contextul geopolitic a fost favorabil pentru a permite unirea teritoriilor locuite de români în anul 1918, însă au contribuit la acest proces mai mulți factori. Printre aceștia: victoriile armatei române în timpul mării conflagrații mondiale, constituirea de adunări legislative în provinciile locuite de români, acțiunile diplomatice ale oamenilor politici din aceste provincii, votul dat de populația românească în favoarea realizării unirii etc. Astfel, au putut fi realizate unirea Basarabiei (27 martie 1918), a Bucovinei (15 noiembrie 1918) și a Transilvaniei, Banatului, Maramureșului, Sătmăruului și Crișanei (1 decembrie 1918) cu Regatul României. Prin tratatele de pace semnate ulterior, Unirea a fost recunoscută de marile puteri ale Europei, momentul simbolic al definitivării acestui proces fiind încoronarea regelui Ferdinand I și a reginei Maria ca monarhi ai României întregite, în 1922, la Alba Iulia.

Anul 1918 produce schimbări semnificative în plan teritorial, astfel că România are o nouă noua poziție geografică.

În 1918, România a devenit un stat de mărime medie, aflându-se, din punct de vedere al suprafeței, pe locul 10 între statele Europei. România era, după Polonia, cel mai mare stat în spațiul cuprins între Marea Baltică și Marea Egee. Frontiera României Mari, în lungime de 3.400,3 km, avea o linie de demarcație naturală de 2.285,9 km și una convențională de 1.114,4 km. Secvențial, granița țării cu vecinii săi înregistra dimensiuni variabile.

BIBLIOGRAFIE:

- Bulei I. - *Scurtă istorie a românilor*, Ed. Meronia, București, 1996;
Marghiloman, Al. - *Note politice. Vol. 2: România și primul război mondial (1914-1919)*, Ed. Machiavelli, București, 1994;
Nechifor Ghe. - *Marea Unire din 1918. Repere bibliografice gorjene*, Ed. Tipo Moldova, Iași, 2017;

SAMOILĂ MÂRZA – FOTOGRAFUL MARI UNIRI

*Prof. Raluca ZBUTEA
Școala Gimnazială Săsciori, Jud. Alba*

Marea Unire de la 1918 reprezintă desăvârșirea statului național român, înfăptuit prin unirea tuturor provinciilor locuite de români. Atunci, pe 1 decembrie 1918 românii de pretutindeni au devenit un suflet, o inimă fierbinte ce bătea cu putere în zecile de mii de oameni veniți la Alba Iulia pentru a da mână cu mână într-o țară unită. Cei mai mulți dintre cei care au văzut cu ochii lor înfăptuirea acestui vis de veacuri au pierit purtând în inimii fiorul libertății, iar pentru generațiile de mai târziu actul unirii s-a convertit într-o frumoasă dar simplă lecție de istorie.

Pe fondul acestei realități contribuția fotografului **Samoilă Mârza** devine cu atât mai însemnată cu cât păstrează încă vie imaginea bucuriei fără margini și a emoției profunde ce se poate citi pe chipurile immortalizate în fotografiile sale.

DATE BIOGRAFICE

Samoilă Mârza s-a născut într-o familie de români din satul Galtiu din comuna Sîntimbru județul Alba. Primele șase clase le face în satul natal urmând apoi cursurile liceului din Alba Iulia. După absolvirea liceului este trimis în ucenicie de către părinții săi, în perioada 1909 – 1911, la fotografatul sibirian Iainek, unde deprinde meseria de fotograf.

După începerea Primului Război Mondial, tânărul Mârza este recrutat de armata austro-ungară și trimis pe front în Galiția. În 1918, după intrarea României în război, este trimis pe frontul din Italia, unde este încadrat în serviciul topografic și fotografic al armatei. Sfârșitul războiului îl găsește pe Samoilă Mârza la Trieste de unde avea să plece la Viena în urma acțiunii de retragere a militarilor români organizată de Consiliul Național Român Central. Ajuns acolo a reușit să realizeze trei clișee fotografice care surprind sfîntirea primului steag tricolor al Consiliului Național Român Militar.

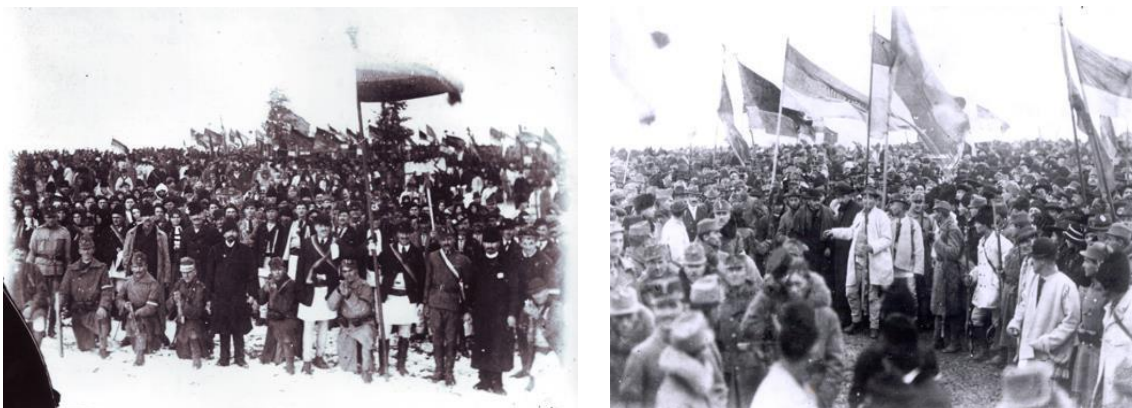
DRUMUL SPRE MAREA UNIRE

Samoilă Mârza a reușit să ajungă acasă cu patru zile înainte de desfășurarea Marii Adunări Naționale. În dimineața zilei de 1 decembrie 1918 pleacă pe o vreme mohorâtă spre Alba Iulia unde ajunge în jurul orei 11, nu înainte de a realiza trei clișee fotografice cu consătenii săi. Fotografii și-a cărat aparatul cu burduf, trepiedul și clișeele de sticlă pe bicicletă pe o distanță de aproape 11 kilometri.

Pentru că nu avea permis de intrare (credențional) lui Mârza i-a fost negat accesul în sala Unirii. Fusesse, însă, angajat un fotograf german, Bach, care nu s-a prezentat. Astfel, prezența tânărului patriot echipat cu aparatura necesară a fost esențială pentru imortalizarea momentului istoric de la 1918. Din cauza vremii înnorate și a greutății manipulării aparatului Samoilă Mârza a reușit să realizeze doar cinci fotografii cu aspecte de la Marea Adunare Națională – trei dintre ele cu mulțimile venite la Alba Iulia și două cu tribunele oficiale de la care a fost citit Actul Unirii în fața poporului de către dr. Aurel Vlad și episcopul greco-catolic de Gherla, dr. Iuliu Hossu. Din păcate multe clișee nu au ajuns la colecționari sau fotografi pentru că au fost distruse iar sticla a fost folosită la fabricarea unor oglinzi care erau foarte căutate la acea vreme.

ALBUMUL MARII UNIRI

La începutul anului 1919, Samoilă Mârza a publicat fotografiile într-un album intitulat “Marea Adunare de la Alba Iulia în chipuri”. Albumul conține 32 de fotografii – cele cinci realizate în ziua Marii Unirii iar restul reprezentând alte evenimente ori aspecte importante de la sfârșitul anului 1918 și începutul anului 1919. Autorul oferă acest album cadou unor personalități ale perioadei respective: Regele Ferdinand I, primul ministru I.C. Brătianu, Nicolae Iorga, Iuliu Maniu și alții. Albumul a obținut o însemnătate și mai mare odată ce a fost folosit ca document, fiind depus de către delegația română la Conferința de Pace de la Versailles.

În pofida importanței istorice a muncii sale, fotografii a trăit mereu aproape de sărăcie, dovadă fiind însuși faptul că timp de 60 de ani a folosit același aparat de fotografiat vechi de la 1918. A murit pe data de 19 decembrie 1967 lăsând în urma sa pentru posteritate și alte dovezi palpabile ale multor evenimente istorice remarcabile, imortalizate în fotografiile sale de colecție.

BIBLIOGRAFIE :

Mârza, Samoilă, *Albumul Marii Uniri*, editura Monitorul Oficial, 2018

www.mediafax.ro

www.wikipedia.ro

MAREA UNIRE

DOCUMENTE ALE MARI UNIRII

Prof. Ion ZOICAN
Colegiul Tehnic Decebal, Drobeta - Turnu Severin

„Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția ei stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan fășnit cu putere din strafundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-l călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit”

Florin Constantiniu, istoric român

Din volumul „Marea Unire a românilor în izvoarele narative”, am selectat pagini din creația celor mai autorizați reprezentanți ai spiritualității românești, care, într-un fel sau altul, au trăit și au scris despre momentele memorabile din icandescenții ani 1916-1918.

Am considerat absolut necesar să enumăr în antologia Marii Uniri documentele care au stat la baza cardinalului act național 1 Decembrie 1918.

Mai întâi, cel două **Convenții - politică și militară**, încheiate între România și țările Antantei.

Convenția politică înscrisă în ea garantarea din partea Antantei a integrității României, iar România se angaja să declare război Austro-Ungariei și să întrerupă toate relațiile economice și schimburile comerciale cu inamicii Antantei. Totodată, Franța, Marea Britanie, Italia și Rusia recunoșteau dreptul României de a uni la patria-mamă teritoriile românești aflate sub asuprirea austro-ungară și se angajau să sprijine întru totul revendicările românești la Conferința de pace.

Convenția rămânea secretă până la sfârșitul războiului și a fost semnată în București la 4/17 august 1916 în numele guvernului român I. I. C. Brătianu.

Convenția militară era o urmare a celei politice și cuprindea condițiile în care România se obliga să intre în război, dar și angajamentele țărilor Antantei față de noul aliat.

La 13/26 aprilie 1917 este lansat **Manifestul de la Darnița** semnat de 250 de ofițeri și 250 de subofițeri în calitate de delegați ai corpului voluntarilor ardeleni și Bucovineni ai cărui număr depășea 100 000 persoane. Prin acest manifest tuturor statelor aliate și neutre li-se făcea cunoscută hotărârea voluntarilor de a-se înrola în armata română, realizând pe câmpurile de luptă „Marea Unire cu frații d-un neam și de-o vrere”.

Între documentele Marii Uniri se scriu și **Comitetul național al românilor din monarhia austro-ungară** (3 aprilie 1918); **Comitetul național al românilor emigranți din Austro-Ungaria** (6 octombrie 1918), primul având în frunte pe Traian Vuia, iar cel de-al doilea pe Alexandru Lapedatu. Printre documentele Marii Uniri se numără și **Manifestul către națiunea română al Consiliului Național** (6 noiembrie 1918), **Nota ultimativă adresată Consiliului național ungar din Budapesta** (10 noiembrie 1918) de către Marele Sfat al Națiunii Române din Transilvania și Ungaria, pentru „predarea stăpânirii și administrației asupra teritoriilor românești”. De aici începe intrarea în „linie

dreaptă” a pregătirilor pentru Marea Adunare Națională care să hotărască unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu patria-mamă de peste Carpați.

Din această perioadă se înscriu următoarele documente: „**Convocarea Marelui Sfat Național român pentru Marea Adunare de la 1 Decembrie 1918 la Alba Iulia**”, *fragmente din discursurile rostite la Alba Iulia de către fruntași ai partidului național și partidului social*, organizațiile politice care își dăduseră mâna frățească la înfăptuirea dezideratului fundamental al românilor, „Unirea”.

Evident că nu putea să lipsească din prezenta antologie textul **Hotărârii adoptate**, la 1 Decembrie 1918, de Marea Adunare Națională de la Alba Iulia.

Sășii transilvăneni din București au votat la 9 decembrie 1918 Moțiunea de adeziune la hotărârile Marii Adunări naționale de la Alba Iulia. Tor astfel, Consiliul național săsesc din Transilvania au dat publicității (la 8 ianuarie 1919) Hotărârea de la Mediaș, de aderare la actul consființit de români la 1 Decembrie 1918. Evreii ardeleni domiciliați la București au făcut cunoscută adeziunea lor la Marea Unire a românilor, prin Moțiunea din 18 martie 1919. În fine, șvabii bănățeni au adoptat Rezoluția din 10 august 1919, prin care-și exprimă acordul cu hotărârile eternizate de Marea Adunare de la Alba Iulia, 1 Decembrie 1918.

În închiderea grupajului de Documente ale Marii Uniri, publicăm Decretul Unirii, precum și extrasele din tratatele de pace cu Austria, Ungaria și Bulgaria - ce statuează pe plan juridic internațional voința plebiscitară, democratică a românilor, până ieri ținută sub asuprirea imperiului austro-ungar, de-a se uni cu frații lor de un neam și de o lege din România.

Imediat ce s-a aflat că Adunarea națională s-a fixat pe ziua de 1 Decembrie 1918, au început pregătiri febrile. În toate părțile era o bucurie de nedescris și, după cum mărturisește un contemporan al evenimentelor, „nu cred că vreodată în istoria țărilor să se fi cunoscut un mai pronunțat dor de unire”.

Românii, neprecupețând nicio jertfă, alergau la Alba Iulia pentru a-și exprima răspicat și hotărât că vor unirea pe vecie cu țara-mamă.

BIBLIOGRAFIE:

- Lucian Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*, 1997, București.
- Lucian Boia, *Primul Război Mondial. Controverse, paradoxuri, reinterpretări*, București, 2014.
- Ioan Bolovan, Sorina Paula Bolovan, *Ispititoarea Transilvaniei. Multiperspectivitate și adevăr în istoria unei provincii*, Cluj-Napoca, 2017.
- Nicolae Iorga, *În luptă cu absurdul revizionism maghiar*, București, 1991.
- Liviu Maior, *Alexandru Vaida-Voevod între Belvedere și Versailles*, Cluj-Napoca, 1993.
- Liviu Maior, *Alexandru Vaida Voevod. Putere și defăimare (Studii)*, București, 2010.
- Horia Roman Patapievici, *Politice*, București, 1996.

MAREA UNIRE ÎN LITERATURĂ ȘI ARTĂ

*Prof. Mihaela ZOICAN
Colegiul Tehnic Decebal, Drobeta - Turnu Severin*

De-a lungul secolelor, ideea unității naționale a fost mereu prezentă în conștiința poporului nostru. Un rol important în promovarea ei l-a avut literatura și arta. Primele manifestări scrise apar la mijlocul secolului al XVI-lea în literatura română veche, reprezentată prin cărțile religioase. Cei care și-au adus o contribuție de seamă la trezirea conștiinței de neam prin istoricele lor „Letopisețe...”, au fost cronicarii Grigore Ureche, Miron Costin și Ion Neculce. Au consolidat-o apoi corifeii Școlii Ardelene, Petru Maior, Gheorghe Șincai, Samuil Micu și Ion Buduai Deleanu, care au contribuit prin întreaga lor activitate la „închegarea și la înfiriparea neamului românesc într-o singură unitate etnică”. Purtători de drapel pentru Unire s-au dovedit reprezentanții literaturii pașoptiste, o epocă de avânt și de mari creații artistice : Mihai Eminescu, Alexandru Vlahuță, Vasile Alecsandri, Andrei Mureșanu, Nicolae Bălcescu, Cezar Boliac, Costache Negruzi, Dimitrie Bolintineanu, George Barițiu.

De același ideal au fost animați și scriitorii care au trăit evenimentul Marii Uniri, precum Octavian Goga, Lucian Blaga, ori Liviu Rebreanu. Operele lor s-au dovedit a fi adevărate „arme” de luptă. Intrarea României în primul război mondial (1916) a făcut ca mulți dintre scriitorii noștri să se înroleze în armată ca simpli soldați: George Topârceanu luptă pe frontul de sud din Dobrogea, este luat prizonier și pe baza celor trăite în război, va publica „Amintiri din luptele de la Turtucaia”.

Pe același front se va afla și Octavian Goga, a cărui valoare este recunoscută și în rândul armatei, drept pentru care i se recomandă să se retragă, pentru că scrisul său este mai de folos țării : „Câteva pagini scrise de dumneata echivalează cu cel puțin două divizii”, spune comandantul său. Se refugiază la Iași, unde, împreună cu Sadoveanu, Vlahuță și Lucian Blaga editează ziarul „România”. Despre contribuția lui Goga la înfăptuirea unității naționale a tuturor românilor vorbește presa acelei vremi în care publică numeroase articole și poezii, făcându-se purtător de steag în bătălia pentru realizarea acestui vis, așa cum spun și versurile sale : „Avem un vis neîmplinit/ Copil al suferinții./ De dragul lui au răposat/ Și moșii și părinții ” (Noi). Ca un ordin de chemare sună și versurile următoare : „Veniți, români ! Porniți-vă spre munte,/ V-arată drumul morții din morminte/ Să nu uitați a veacurilor carte, /Veniți, veniți ! Căci adevăr zic vouă, / Ori vă mutați hotarul mai departe,/ Ori veți muri cu trupul frânt în două ! ” (Latinitatea din tranșee). Volumul „Strigăte în pustiu ” cuprinde apeluri pentru eliberarea românilor aflați sub stăpânire străină. Cuvintele lui se înfîgeau adânc în sufletul cititorului : „, N-o să fie atâta încăpere în sufletul d-voastră, câtă durere vă aduc eu din Ardeal” sau „,Viitorul Ardealului e în ranița soldatului român”. O mare rezonanță o au și poeziile din volumul „Cântece fără țară ”. La împlinirea marelui vis al românilor, poetul exclamă cu entuziasm și mare bucurie : „Te-am dărâmat hotar de-odinioară,/ Brâu împletit din lacrimi și din sânge,/ Veriga ta de foc nu ne mai strânge/ Și lanțul tău a încetat să doară”.

Pe frontul din Transilvania și apoi pe cel din Moldova s-a aflat și scriitorul Camil Petrescu, rămas cu urmări grave de auz din cauza bombardamentelor. El este autorul romanului „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război ” care evocă ororile celei dintâi conflagrații. În momentul când România a intrat în război, Liviu Rebreanu avea o experiență militară, deoarece activase într-un regiment al armatei austro-ungare. El a trăit drama războiului, dar mai ales, a fost marcat de situația fratelui său Emil Rebreanu, care a încercat să dezerteze, dar a fost prins și spânzurat. Drama fratelui său l-a determinat să scrie romanul „Pădurea spânzuraților”.

Cel cea cântat toate vitejiile neamului, de la Gelu al legendei și până la dorobanții din 77, moare fără a fi văzut cu ochii pe aceia care au onorat din nou sfântul drapel al țării”, spune Nicolae Iorga despre George Coșbuc. În sufletul lui s-au reflectat toate aspirațiile neamului nostru, el însuși numindu-se „Suflet în sufletul neamului meu ”.

Ideea unității noastre naționale s-a reflectat și în domeniul celorlalte arte. În pictură s-a afirmat Nicolae Grigorescu, care a realizat numeroase tablouri ce oglindesc războiul pentru independența de stat a României : Atacul de la Smârdan, Grivița, Dorobanțul și altele, fiind participant direct pe câmpul de luptă, iar Theodor Aman redă „Lupta de la Călugăreni” în care, eroul este Mihai Viteazul și în „Atacul de noapte” Vlad Țepeș. „Hora de la Aninoasa” a aceluiași autor este un veritabil simbol al unității și identității noastre.

C.D. Rosenthal pictează „România revoluționară”, iar D.Stoica „Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia”.

Cel care a cucerit universalitatea în domeniul sculpturii a fost Constantin Brâncuși, realizatorul Ansamblului de la Târgu Jiu, dedicat soldaților români căzuți în primul război mondial : Masa tăcerii, Poarta sărutului și Coloana infinitului. Un simbol al virtuților neamului nostru sunt numeroasele busturi și monumente ale personalităților istorice ridicate în mai toate orașele țării.

În domeniul muzicii, Ciprian Porumbescu se dovedește un unionist convins, un militant al întregirii între aceleași hotare a spațiului limbii române. El este autorul „Baladei române ”, a „Cântecului gintei latine ”, a „Imnului unirii ” și a cunoscutului cântec „Pe-al nostru steag e scris unire ”, etc. Renumit în acest domeniu este și George Enescu, autorul „Rapsodiei Române”.

În arhitectură dăinuie din cele mai îndepărtate vremuri vestitele catedrale, biserici, palate și mănăstiri ridicate cu atâta măiestrie de către arhitecții români.

Nici cinematografia n-a rămas mai prejos. Ne amintim cu drag de numeroasele filme istorice realizate de regizorul Sergiu Nicolaescu. Arta fotografică a intrat în istorie prin cele trei fotografii realizate de Samoilă Mârza în timpul desfășurării actului de unire de la Alba Iulia. Pe una dintre acestea sunt identificați câțiva năsăudeni, purtători de drapel sau membri ai grupului aflați în prim plan : dr. Titus Slăvoacă, dr.Pavel Gălan, gospodar Marcu Boca (primul portdrapel), înv. Ieronim Galeș (al doilea portdrapel), primar Ambrozie Galeș, plt.Florea Ureche, pr. Iuliu Ceorceriu, gospodar Constantin Gălan.

Literatura și arta a fost și va rămâne în istoria acestui popor o pagină de aur prin care cinstește marele eveniment înfăptuit la 1 Decembrie 1918.

BIBLIOGRAFIE:

- Cojocaru, Gheorghe E., Sfatul Țării: Itinerar, Editura Civitas, Chișinău, 1998, ISBN 9975-936-20-2
- Colesnic, Iurie, Sfatul Țării: Enciclopedie, Editura Museum, Chișinău, 1998, ISBN 9975-906-24-9
- Constantin Ion, România, Marile Puteri și problema Basarabiei, Editur Enciclopedică, București 1995 ISBN 973-45-0114-3
- Ișaeu, Maria, Samoilă Mârza, 1886-1967. Fotografii Unirii Transilvaniei cu România, Decembrie 1918, Alba Iulia, Sântimbru, Editura „Altip”, Alba Iulia, 2003
- Lică, Iulian P, Grănicerii Marii Uniri. Basarabia și Bucovina, Editura Majadahonda, București, 1998 ISBN 973-9335-05-5

MAREA UNIRE DE LA 1918

*Prof. Mihaela PÎRVULESCU
Colegiul Tehnic „Domnul Tudor”, Drobeta - Turnu Severin*

Procesul istoric în urma căruia toate provinciile locuite de români s-au unificat în cuprinsul aceluiași stat național, România, a fost determinat de trei factori principali: contextul ideologic, politic și militar european, prezența pe scară largă a sentimentului național în rândul populației românești și acțiunea politică decisă a elitelor din Regat și din Austro-Ungaria.

În timpul războiului s-au conturat programele politice care vor sta la baza acțiunilor naționale românești din Basarabia, Bucovina și Transilvania.

În prima lor fază, acestea vizau obținerea de drepturi naționale pentru etnicii români din Rusia sau Austro-Ungaria. S-a cerut dreptul de folosire a limbii române în administrație și justiție, învățământ în limba maternă, reprezentare proporțională în toate domeniile vieții publice. Argumentația ce stătea la baza acestor revendicări era una de ordin istoric și demografic, venind în prelungirea programelor elaborate în cursul secolului al XIX-lea de elitele românești din afara teritoriului României.

În anul 1917, programele naționale se radicalizează, intrând în etapa a doua. În contextual destrămării Imperiului Rus și al activizării elitelor naționale din monarhia dualista, românii de acolo revendică dreptul la autonomie politică pentru provinciile populate majoritar de romani, păstrând argumentația tradițională, istorică și demografică.

Faza a treia, în definirea obiectivelor politice românești s-a desfășurat în anul 1918. Din acest moment se adopta ca argument principal ideea autodeterminării, care circulă acum pe plan internațional. În baza ei, reprezentanții românilor cer independența provinciilor în care etnicii români erau majoritari.

Prăbușirea militară a Puterilor Centrale și afirmarea principiilor democratice la sfârșitul războiului au reprezentat un factor hotărâtor. Pericolele externe și competiția declanșată pentru succesiunea imperiilor destrămate, odată cu încheierea conflagrației mondiale, au grăbit trecerea spre ultima etapa, cea a unirii tuturor teritoriilor locuite de români cu Regatul României.

Unirea tuturor românilor într-un stat național a cunoscut doua momente principale: Prima provincie care s-a alipit României a fost Basarabia, în martie 1918. Împrejurarea a fost favorizată de prăbușirea autorității Rusiei în zona, ca urmare a revoluției bolșevice.

Astfel, în Basarabia, în perioada aprilie – octombrie 1917, organizațiile social-politice românești elaborează programe în care cer autonomia Basarabiei. În decembrie 1917 se întrunește Sfatul Țării, organ reprezentativ al Basarabiei, dominat numeric de români, care proclama Republica Federativă Moldovenească, desemnând structurile de conducere ale acesteia. În ianuarie 1918, Sfatul Țării este dizolvat, în urma preluării puterii la Chișinău de către bolșevici, însă pentru scurtă durată, deoarece armata română pătrunde în oraș și restabilește autoritatea Sfatului, care o luna mai târziu proclama independenta Republicii Moldovenești. Noul stat este amenințat însă de o ocupație a Rusiei bolșevice sau a nou creatului stat ucrainean. În martie Sfatul Țării adopta hotărârea de unire a Basarabiei cu România.

Aceasta hotărâre a fost luată de liderii români în cadrul unor organizații politice naționale. Pentru a arata ca gestul lor se bucura de sprijinul populației, ei au convocat adunări cu caracter reprezentativ care să dea greutate deciziei luate în ochii opiniei publice interne și internaționale. Deși armatele române intraseră în Basarabia încă înainte de proclamarea Unirii, liderii români au ținut să arate că Unirea nu a fost rezultatul unei cuceriri militare românești, ci al opțiunii populației din zonele respective. Acțiunea lor urmarea să răspundă cerințelor principiului autodeterminării.

În octombrie 1918, la Viena, se constituie Consiliul Național Român, organism public al romanilor bucovineni. În virtutea dreptului de autodeterminare, acesta decide separarea de Austria. Pe

data 27 octombrie, o Adunare Constituanta formata la Cernăuți hotărăște unirea Bucovinei cu celelalte provincii românești din Austro-Ungaria. In noiembrie, Ucraina dorește sa ocupe Bucovina si sa o anexeze, iar Consiliul National Roman solicita ajutorul guvernului roman, împotriva ucrainenilor. Armata romana intra in Bucovina. Tot in noiembrie, Consiliul National decretează autonomia Bucovinei și convoacă un congres al românilor, germanilor și polonezilor la care hotărăște unirea cu Romania.

In Transilvania, in octombrie 1918 conducerea Partidului National Roman adopta o declarație prin care proclama autodeterminarea națională a romanilor din Ungaria. Ea va fi susținută și în Parlamentul de la Budapesta, de către deputatul Al. Vaida - Voievod, iar între Consiliul Național român și o delegație a guvernului maghiar au loc tratative prin care romanii își exprima dorința de a se despărți definitive de Ungaria.

In noiembrie este convocata o adunare națională la Alba Iulia iar pe data de 1 decembrie 1918, 1200 de delegate ai românilor din Transilvania, în prezența unei adunări populare de 100000 de persoane, decid unirea Ardealului cu Regatul României.

In 1919 puterile aliate stabilesc frontierele României cu Ungaria si Regatul Sârbo-Croato-Sloven, iar in 1920, prin tratatul de pace de la Trianon (parte a sistemului de tratate de la Paris), Ungaria recunoaște frontierele sale cu Romania, România Mare continua vechiul stat românesc, dar la alte dimensiuni, suprafața și populația ei dublându-se. Ca întindere, Romania ajungea a șasea tara de pe continent si a doua din Europa Centrala.

Creștea astfel potențialul sau economic, ca și suprafața agricolă. Deoarece teritoriile care făcuseră parte din Austro-Ungaria erau mai bine dezvoltate, Romania își vedea dublata lungimea rețelilor de cai ferate, în timp ce capacitățile industriale se triplau.

EDUCAȚIE PENTRU TOȚI

PROF. GHEORGHE STANCU
COLEGIUL NAȚIONAL „GHEORGHE LAZAR”, BUCUREȘTI

Motto: „... În livadă ne place să avem copaci care rodesc mai devreme sau mai târziu, [...] toate aceste roade sunt bune, nici unul nu este de aruncat. De ce să nu acceptăm în școli minți mai agere sau mai încete? De ce nu le-am ajuta? Pierdem timp, dar câștigăm satisfacție și respect...”

- Comenius -

Concepută ca parte componentă a paradigmei *Educație pentru Toți*, **educația incluzivă** reprezintă o abordare care presupune că *toți copiii trebuie să aibă șanse egale de a frecventa aceeași școală și a învăța împreună cu semenii lor indiferent de capacitățile lor intelectuale sau fizice, de apartenența lor culturală, socială, etnică, rasială, religioasă.*

Prin urmare, educația incluzivă presupune extinderea misiunii instituției de învățământ de a satisface nevoile unei mari diversități de copii din cadrul comunității.

De fapt, în ultimii ani în sistemul de învățământ din România s-au făcut mai mulți pași în promovarea anumitor modele de educație incluzivă, însă acest lucru s-a realizat sporadic. Practicile de succes obținute în incluziune s-au datorat, în linii mari, susținerii din partea societății civile și entuziasmului manifestat de unele cadre didactice, de voluntari și de părinți.

Educația incluzivă prevede schimbarea și adaptarea continuă a sistemului educațional la condițiile de oferire a educației de calitate copiilor și tinerilor într-un mediu comun de învățare.

Abordată din perspectiva conceptuală, educația incluzivă are la bază **fundamente sociale, pedagogice și psihologice.**

Fundamentele sociale vizează echilibrul dinamic dintre personalitate și societate; adaptarea și integrarea individului în societate.

Fundamentele pedagogice fac referință la teoriile educației și ale învățării; la legitățile generale ale educației; la conceptul de educabilitate.

Fundamentele psihologice se raportează la teoriile dezvoltării personalității; la teoria intervenției timpurii în dezvoltarea copilului; la teoriile evaluării structurilor psihice ale personalității.

Din punct de vedere conceptual, educația incluzivă se întemeiază pe următoarele **principii**:

- principiul dreptului egal la educație;
- principiul egalizării șanselor;
- principiul interesului superior al copilului;
- principiul nondiscriminării, toleranței și al valorificării tuturor diferențelor;
- principiul intervenției timpurii;
- principiul individualizării procesului educativ și al dezvoltării maxime a potențialului fiecărui copil;
- principiul asigurării serviciilor de sprijin;
- principiul flexibilității în activitatea didactică;
- principiul *designului universal*, adică al accesibilității tuturor la un mediu adecvat de educație;
- principiul managementului educațional participativ;

- principiul dreptului părintelui de a alege;
- principiul cooperării și al parteneriatului.

Educația incluzivă realizează mai multe **funcții**, în special:

- satisfacerea necesităților educaționale ale tuturor membrilor comunității;
- adaptarea personalității la condițiile vieții cotidiene și integrarea acesteia în societate;
- schimbarea de atitudini, comportamente, conținuturi educaționale acceptând diversitatea copiilor, tinerilor, adulților;
- aplicarea practicilor nondiscriminatorii în procesul de educație;
- prevenirea și combaterea excluderii și/sau marginalizării în educație;
- reformarea școlii și a societății, în ansamblu, întru satisfacerea necesităților educaționale ale tuturor copiilor, tinerilor și ale adulților;
- centrarea procesului educațional pe copil, abordarea fundamentată a intereselor copilului, dezvoltarea respectului de sine, spiritului de toleranță și acceptarea diferențelor;
- orientarea strategică spre trecerea de la adaptarea elevului la diferențele dintre școli la adaptarea învățământului la diferențele dintre elevi;
- ameliorarea continuă a calității educației.

Practica internațională privind educația incluzivă demonstrează că în implementarea incluziunii educaționale în instituția de învățământ se interpenetrează trei dimensiuni importante: politice, practicile și cultura.

Pentru desfășurarea oricărui proces educațional, inclusiv cel de dezvoltare a educației incluzive, se pornește de la stabilirea obiectivelor și a direcțiilor de acțiune apoi se aplică un set de practici care conduc la schimbările preconizate de obiective. Procesul derulează spre o anumită situație educațională, care solicită și dezvoltă un cadru cultural specific. Fiecare dimensiune este structurată în două secțiuni și este însoțită un set de indicatori asociați fiecărei dimensiuni.

Dimensiunea A – Crearea culturilor incluzive

Această dimensiune creează o comunitate autentică, atrăgătoare, stimulantă, bazată pe relații de colaborare, în care fiecare persoană este prețuită ca fiind capabilă de performanțe valoroase. Ea dezvoltă valori incluzive împărtășite atât de personalul didactic, cât și de elevi și părinți/tutori. Principiile și valorile culturale școlare incluzive ghidează deciziile cu privire la politicile și practicile de zi cu zi la clasă, astfel încât dezvoltarea școlară devine un proces continuu.

Această dimensiune se referă atât la imaginea reală a unei școli, cât și la imaginea transmisă despre aceasta.

Consolidarea comunității

- Fiecare se simte acceptat în școală.
- Elevii se ajută reciproc.
- Membrii personalului școlii colaborează.
- Personalul școlii și elevii se respectă reciproc.
- Există relații de parteneriat între personalul școlii și părinți.
- Învățătorii/profesorii și cadrul didactic de sprijin muncesc împreună amical.
- Comunitatea locală este implicată în viața școlii.

Stabilirea valorilor incluzive

- Așteptările sunt mari pentru toți elevii.
- Personalul școlii, elevii și părinții împărtășesc filozofia incluziunii.
- Elevii sunt tratați în mod egal.
- Personalul școlii și elevii sunt respectați atât pentru calitățile omenești, cât și pentru rolurile îndeplinite în școală.
- Personalul tinde să înlăture barierele în învățare și în participare la activitățile vieții școlare sub toate aspectele.
- Școala se străduie să lichideze toate formele de discriminare.

Dirijarea învățării

- Predarea este planificată ținând cont de procesul de învățare a tuturor elevilor.
- Lecțiile încurajează participarea tuturor elevilor.
- Lecțiile stimulează înțelegerea și acceptarea diferențelor.
- Elevii sânt implicați activ în propriul lor proces de învățare.
- Elevii învață prin cooperare.
- Evaluarea contribuie la creșterea performanțelor elevilor.
- Disciplina în clasă se bazează pe respect reciproc.
- Profesorii planifică, predau și evaluează în parteneriat.
- Cadrul didactic de sprijin susține învățarea și participarea tuturor elevilor.

Practici înseamnă lecții/activități educaționale și modul în care ele se desfășoară – în cadrul și în afara clasei – astfel încât să motiveze includerea tuturor elevilor și să respecte diversitatea acestora. Participarea tuturor elevilor se face prin încurajarea lor de a se implica activ în toate activitățile educative prin valorizarea cunoștințelor și a experiențelor acumulate/dobândite în afara școlii. Personalul identifică resurse materiale și umane implicând elevi, părinți și resurse ale comunității care pot fi mobilizate pentru a susține învățarea și participarea.

**În atenția colaboratorilor editurii
„Școala Mehedințului”**

Articolele pe care doriți să le publicați în revista „Școala Mehedințului” vor fi aduse la sediul Casei Corpului Didactic Mehedinți, str. Calomfirescu nr. 94, Drobeta Turnu Severin, în format electronic (CD sau stick) sau pe e-mail: ccdmehedinti@gmail.com. Articolele vor avea minimum ½ pagină și maximum 4 pagini, tehnoredactate cu diacriticele limbii române (ă, î, â, ș, ț), cu font Times New Roman de 12, la un rând, cu margini de 2 cm.

Autorul va achita contravaloarea unui exemplar din revista în care apare articolul. Colectivul de redacție își rezervă dreptul de a face selecția articolelor care vor fi publicate, în funcție de întinderea conținutului și de corectitudinea tehnoredactării, precum și dreptul de a face corecturi ortografice.

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Director C.C.D. Mehedinți – Coordonator Prof. Grigore GIORGI

Prof. metodist C.C.D. Mehedinți – Rodica TELEGUȚĂ

Prof. metodist C.C.D. Mehedinți – Melania-Voichița CRISTEA

Prof. metodist C.C.D. Mehedinți – Daniela-Constanța ECOBICI

Informatician C.C.D. Mehedinți – Alexandru ISTODOR

Editor:

Informatician C.C.D. Mehedinți – prof. Alexandru Istodor

Editura Școala Mehedințiului:

Casa Corpului Didactic Mehedinți

Drobeta Turnu Severin, str. Calomfirescu, nr. 94

TEL./FAX 0252/321537

E-mail: ccdmehedinti@gmail.com

www.ccdmehedinti.ro

Notă: Răspunderea pentru conținutul materialelor revine în exclusivitate autorilor

ISSN 2810 - 2193

ISSN-L 2392 - 7526